M. KIR. VALLÁS- ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

Nagyságos

Dr. S z e n t i v á n y i G y u l a Urnak,

főtitkár,

B u d a p e s t .

IX.Hőgyes Endre u.10.

Papszt Ede

74. Sűrű erdő, olaj	500.—
75. Virágok, olaj	500.—
76. Erdei út, olaj	350.—
77. Erdei vágás, olaj	500.—
78. Őszi erdő, olaj	300.—

A Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat 1943. évi téli tárlatának katalógusa.

Paptsák András

ács

1784. Pap (helyben)

Balhel (131. l.

45. l.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1966 DEC 2 9

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

Gondos kézzel tünteti el Pappi Lajos szobrászművész a faszobor sérüléseit. Képünk Finta Sándor Anyánk című szobrának restaurálása közben készült a művészről. Ez a szobor különben a tavasszal megnyíló Finta kiállítás egyik legszebb darabja lesz. (Foto: N. Zs.)

ERKESZTŐSÉG TÁJÁBÓL

ink írják

GYÁRBAN

Egyesült Államok budapesti nagykövetségére, — amelyben követelték a terrorbombázások azonnali beszüntetését, a vietnami nép jogainak tiszteletben tartását. A cukorgyári munkások személyenként félnapi keresetüknek megfelelő összeget ajánlottak fel a vietnami nép megsegítésére.

Zs. B.
Szolnok

VÁLLALATOT...

t, hetek óta sokan megmi az oka, hogy a besenygyermeknek, a Szolhulóknak, betegeknek

bai elágazásnál le kellett szállnia a tizenöt utasnak, s gyalog tették meg — többen nagy csomagokkal — az 5 kilométeres utat.

Czifra Kálmán
Kunesorba

MIÉRT KÖZLEKEDNEK AZ ÚTTESTEN?

Szolnokon, a Vöröshadsereg út és a Raktár utca találkozásánál valóságos sártenger van, s így a járókelők kénytelenek az úttesten közlekedni.

Sokan visszük gyermekeinket kocsival vagy anélkül bölcsődébe, óvodába. De nemcsak ilyenkor, hanem a nap bármely időszakában nagyon forgalmas ez az útszakasz. Vajon, ha baleset történik, ki lesz a felelős? A járókelők, akik kénytelenek az úttesten közlekedni?

L. L-né
Szolnok

Miért ker a

Már egy hónapja, hogy befejeződött az utóbbi idők legizgalmasabb NB II-es labdarúgó bajnoksága, de a kék-fehérek táborában még mindig nem csillapodtak le a kedélyek. Élénk vita folyik arról, mi okozta az őszi gyengébb szereplést, mely végül oda vezetett, hogy a vasutas csapat az első három helyezettet, a feljutókat a többi együttestől elválasztó vonal alá került. Nehéz e kérdésre kielégítő választ adni, mindenesetre bizonyos, hogy a kudarcot számos ok idézte elő. Vizsgáljuk meg ezeket.

Sikeres tavasz — „laza" nyár

Ez az idény ígéretesen indult a nagy lehetőségekkel, mindenki úgy érezte és szerette volna, ha a MÁV is az NB I/B-be kerülő első három helyezett között vé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó · BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 JÚL
TÜKÖR
Budapest
Paprika János, faragó

1021

SZIGETVÁR FARAGÓJA

Már az ükunokája is meglett férfi Paprika János sárközi faragóembernek. A múló évtizedek — lassan száz esztendő — nem kedveznek még az olyan híres figura emlékezetének sem, mint amilyen Paprika János volt.

Aki még emlegeti, azt meséli, hogy a faragó tíz éven keresztül készítette *Szigetvár viadalát*, s az akkora nagy lett, hogy Paprikáéknál egy egész szoba teli volt a várral, vitézekkel . . . De az emlékezés részletei arra engednek gyanítani, talán nem maga a faragvány, inkább leírása — amit Malonyay Dezső *A magyar nép művészete* című könyvében tett a század elején közzé — az ihlető. A Szigetvár viadaláról nagyon is régen mondják, hogy elveszett, nincs már.

Malonyay nemcsak a nagy faragványról beszél („Háromszázötven alak: magyar vitézek, török katonák, lovasok, vezérek, pasák, ágyúsok, bástyaostromlók . . ."), amelyet különben „kezdetleges panorámának" nevez. Paprika Jánosról is leírja a véleményét. Úgymond, garas után sóvárogva farigcsál, Baján, Pécsett, Kaposváron mutogatja Szigetvárát, amúgy meg az első szobában, redőnyök mögött szalonnát, kolbászt tartó, semmiben nem szűkölködő gazda.

Még az ártatlan nefelejcskék szemein is csodálkozik.

Persze, nem ok nélkül, hiszen így mutatja be neki egy asszony Paprika Jánost:

— Az oroszlánokat, gyönyörűségem, azokat Paprika János faragó faragta, az kedves kegyöském, aki egyszer agyonütötte Vida Rozit, a szeretőjét. Hogy mikor történt a nevezetes eset, s hogyhogy olyan szalonnás, kolbászos nyugalommal faragott azután is tágas portáján oroszlánokat, viadalt, Paprika János . . . ? Malonyay Dezső erről nem szól, a Sárköz emlékezete pedig betemette a régi szenzációt.

Viszont a Szigetvár viadalának egy töredéke előkerült, Paprika János dédunokája találta meg valamelyik rokoni porta padlásán, a kacatok között. A megtisztított töredék most az ő — Szekszárdon, a Sárközben közismert — védetté nyilvánított tanyáján, a Bogár-tanyán látható.

A „tömérdek kezdetleges panorámából" csak néhány darab — emlékeztetőül egy emberre, aki agyonütötte szeretőjét, aztán tíz éven át minden szabad idejében csak faragott.

VIRÁG F. ÉVA

KOMÁROMI ZOLTÁN felvétele

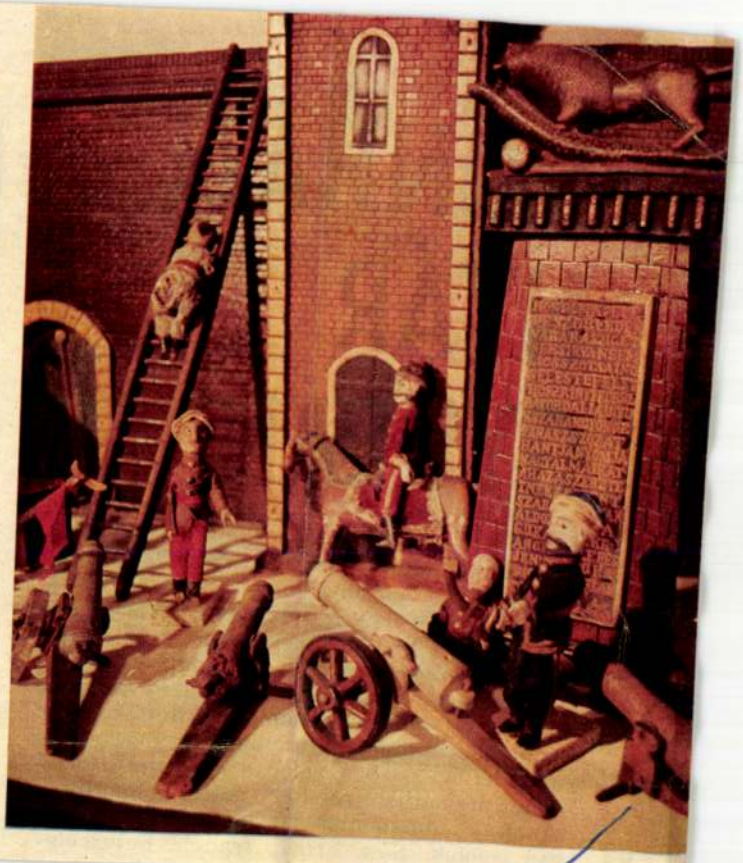

SZÍNHÁZI NYÁR GYULÁN

Ha valahol Magyarországon összegyűlik egy teremre való színházi ember (szívesen teszik, és szerencsére egyre sűrűbben), akárhonnan indul is a beszélgetés, egykettőre a fő kérdésekbe torkollik. Így esett a kétnapos találkozó vitáján is, amelyet *A történelem korszerű drámai értelmezése* címmel hirdettek meg. Alig adtak hangot az örömnek, amiért az elmúlt fél évtizedben valóban nagyszerű történelmi drámáink születtek, máris felmerült a probléma: most már ott tartunk, hogy sok van belőlük. Sok, nem a francia bulvárvíg-

van szigetéről valók. A *villás orrszarvú* japán illetőségű. Kolumbiából legutóbb *óriáskarú cincér*, Ausztráliából *botsáska* érkezett.

segítő iskola bővítése. Nem feledkeznek meg a *szociális foglalkoztatóról* sem, ahol az idén csaknem húsz százalékkal növekszik a bedol-

szakértelem hiánya miatt maradt ki a napfényes napok száma, hanem egyszerűen azért, mert azzal igen-csak kevés turistát csalo-gatnánk tihanyi vagy siófo-

Pár Nándor épített

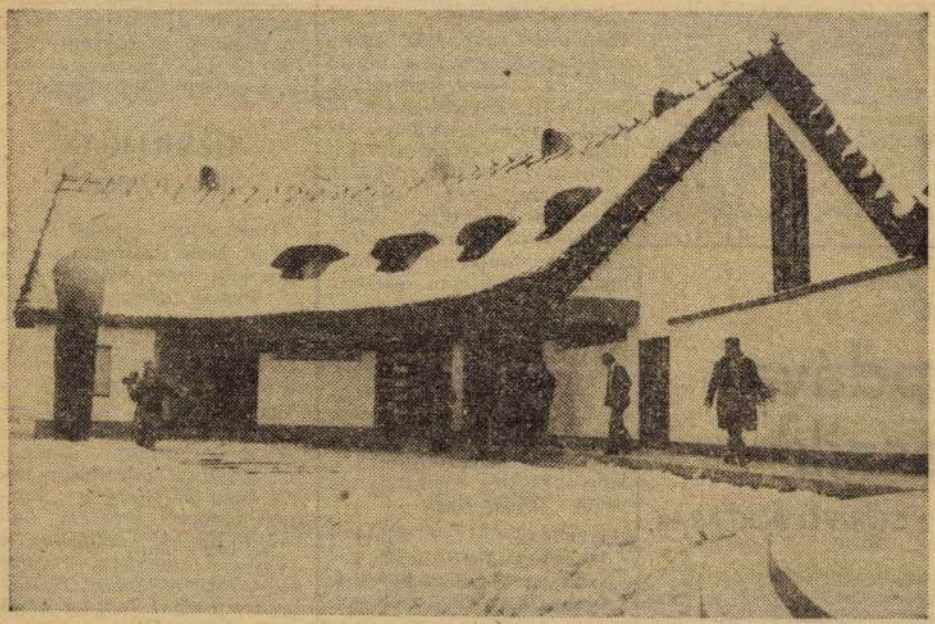

A Hortobágyi Nemzeti Park nyugati fogadókapujában a minap adták át az immár hétesztendős nemzeti park tizenegyedik tájházát. Valamennyi tájház az alföldi népi építészet hangulatát idéző stílusban készült, Pár Nándor és Nagy István szolnoki építészek tervei alapján. A látogatók négy nyelven kaphatnak információt a Hortobágyról.

szervezés, tömegformálás, anyaghasználás alapgondolata.

A másik alapgondolat, mely meghatározta az épület alakítását, az új funkcióból adódott.

Az új funkció: az információs központ. Az előzőekben már említett információs hálózat részben hasonlít a múlt században kialakult csárdaláncolathoz.

A csárdák az utazók számára biztosítottak — az adott kornak és életformának megfelelő — szolgáltatásokat. A ma utazó és érdeklődő ember számára a mai elvárásoknak és céloknak megfelelően a fogadóházak nyújtanak megfelelő szolgáltatást.

Így a megbízó által körvonalazott program és a vázolt tervezői gondolatmenet alapján létrehozott épületegyüttes a Nemzeti Park kiszolgálására, az azt látogató turisták informálására, a kutató-tudományos munkák végzésére, valamint a Hortobágyot bemutató kiállítás számára biztosít építészeti keretet, amely megkísérli összegezni, kifejezni a Hortobágy építészetének, épített környezetének múltját, jelenét és jövőjét.

Célkitűzésünk és tervünk végleges megvalósításában, a kivitelező — Tiszafüredi Vegyesipari KTSZ a körülményekhez képest — (építőrészlegének végleges felszámolásáig) jó partnernak bizonyult.

Az épület tűrhetően átvészelte a kivitelezői jogutód, a Nagykunsági Építőipari KTSZ „beugrását", mely végeredményben sikeresnek mondható.

Nem tartjuk teljes sikernek azonban azt a belsőépítészeti „beugrást", amelyet az üzemeltető (beruházó?) követett el és a kiállító tér jelenlegi belsőépítészeti kialakításában „reprezentált".

Sajnáljuk, hogy belsőépítészeti koncepciónkat és konkrét terveinket csak töredékében valósították meg. Belsőépítészeti elgondolásainkat csupán a recepció belső kialakításánál és mobiliáinál véljük felfedezni.

Az épület hagyományos szerkezettel épült. Falazott 38 cm vastag tégla harántfalakra, monolit vasbeton födém került, a kiállító tér vasbeton pilléreire csavaros kötéssel rögzített csomóponti kialakítással fa tetőszerkezet került. A tetőfedés 40 cm vastag nád. A külső és belső terekben a felületképzést a natúr vasbeton szerkezet felülete, valamint a vakolt, fehérre festett falak adják. A nyílászárók és fafelületek gesztenyebarna Xyladecor felületkezelést kapnak. A belső térburkolatok nagy szilárdságú laptéglából, valamint szürke színű PVC-burkolatból készültek, a tégla lapburkolat a külső térburkolatnál folytatódik. A vizes helyiségekben fehér csempe falburkolat készült. Az épület vízellátását fúrt kút biztosítja. A kút gázos, ezért leválasztót kellett betervezni. A víznyomást hidrofor biztosítja. A szennyvizet 10 m³-es tározó gyűjti össze. A létesítmény időszakos üzemeltetésű, ezért fűtését csak bizonyos helyiségekben kellett biztosítani. Ezekben egyedi cserépkályhafűtést biztosítottunk. Az épület energiaellátása 20 kV-os légvezetékről biztosított. A transzformátortól földkábelen érkezik az energia, központi elosztóba.

P. N.—N. I.

1. Nézet az egyik vendégszoba ablakából
2. Földszinti alaprajz
   A. 1. Fedett tornác 2. Recepciókutató 3. Tárgyaló 4. Gondnoki 5. Fedett előtér 6. Női W. C. 7. Férfi W. C. 8. Közlekedő 9. Női mosdó 10. Férfi mosdó 11. Kézi raktár 12. Melegítő konyha
   B. 1. Fedett terasz 2. Kiállítótér
   C. 1. Kocsiszín 2. Hidroforház 3. Lóállás 4. Takarmánytároló 5. Szerszámtároló 6. Tüzelőtároló 7. Kerékpártároló
3. Helyszínrajz
4. B—B metszet
5. Épületegyüttes a Nemzeti Park felől
6. Információs tér belső nézete
7. A kiállító téri galéria
8. Tetőtéri alaprajz
   A. 1. Nyitott előtér 2. Közlekedő 3. Hálófülke 4. Hálófülke 5. Hálófülke 6. Közösségi tér 7. Hálószoba 8. Mosdó 9. Előtér 10. Raktár 11. Légtér
9. Átnézeti helyszínrajz

1

2

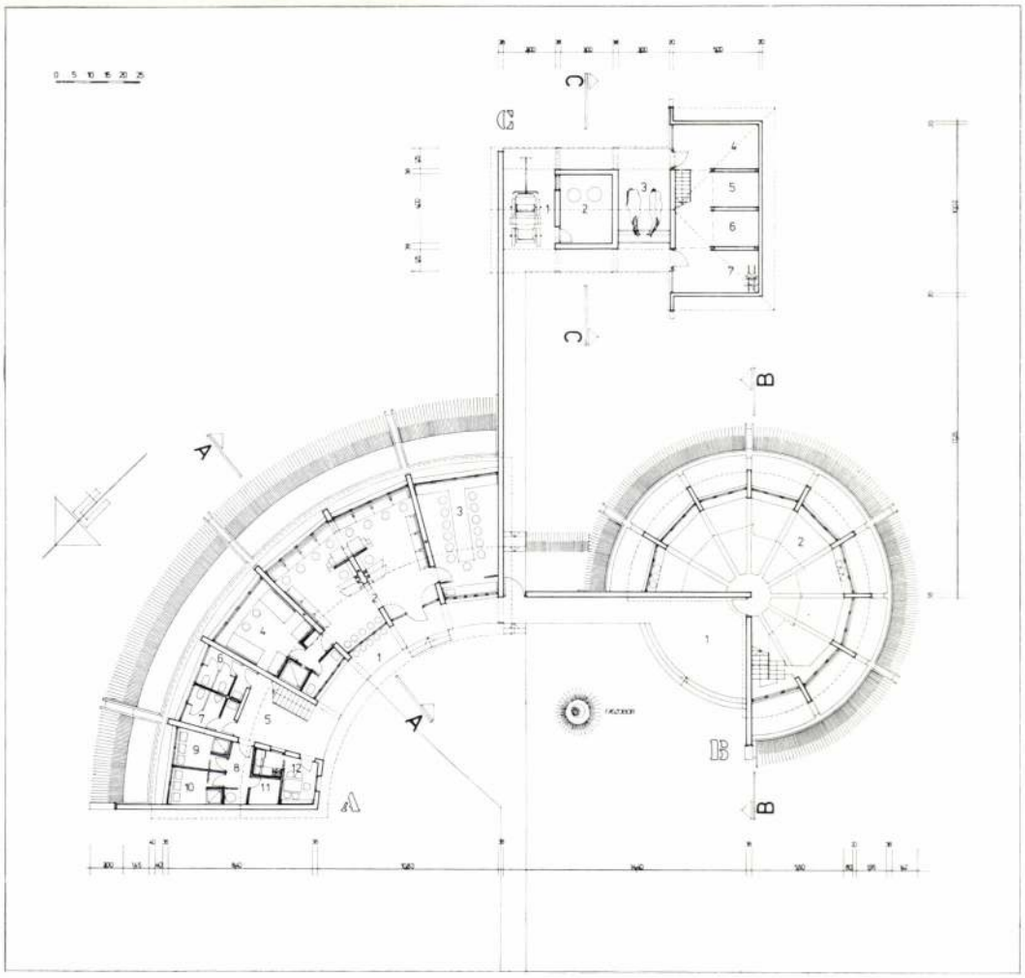

3

4

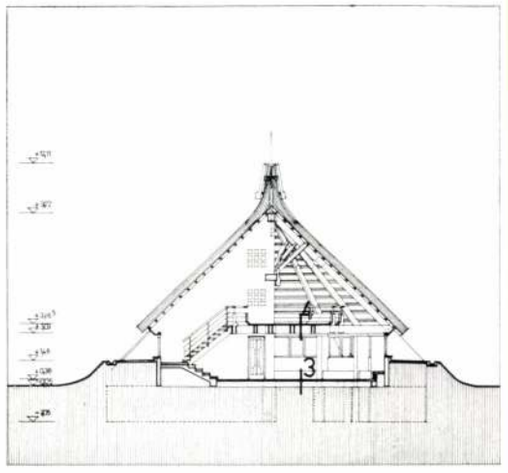

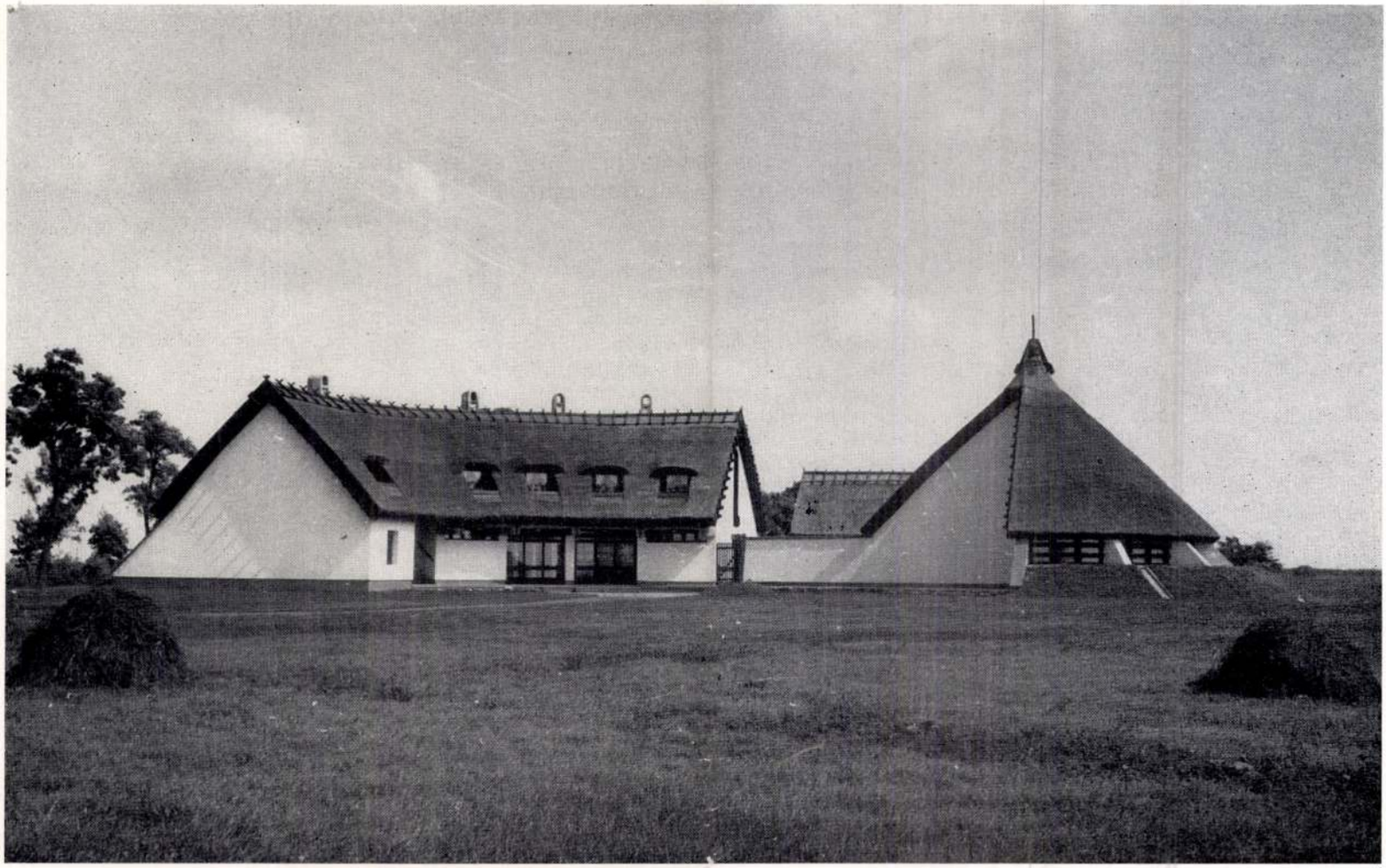

1

PÁR NÁNDOR

Hortobágyi Nemzeti Park nyugati fogadóháza

Építészek: Pár Nándor, Nagy István (SZOLNOKTERV)

Belsőépítész: Deákné Blazsek Gyöngyvér; statikus: Pápai János, Papp Béla (KÉVITERV); fűtés, víz-csatorna: Demes Istvánné; elektromos: Blahó Ferenc; út-tereprendezés: Nagy Dénes; beruházó: Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal; kivitelező: Tiszafüredi Járási és Vegyesipari KTSZ, Nagykunsági Építőipari Szövetkezet, Karcag; építésvezető: Barna Béla; üzemeltető és bonyolító: OKTH Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága; műszaki ellenőr: Illyés Ferenc; tervezés: 1977; kivitelezés 1979; bekerülési költség: 8 500 000,— Ft; fotó: Danka István

1. Az épületegyüttes fő nézete nyugat felől

1. Vue principale de l'ensemble de bâtiments du côté de l'ouest

Az Alföld közepén elterülő tájegységen — a Hortobágy területén — létrehozott Nemzeti Park, hazánk első Nemzeti Parkja.

A Hortobágyi Nemzeti Parkot, a hortobágyi puszta jellegzetes természeti, földrajzi értékeinek, növény- és állatvilágának, épített környezetének, tárgyi eszközeinek, sajátos néprajzának megőrzésére hozták létre.

A Nemzeti Parkot és a hozzá tartozó természetvédelmi területeket védő zóna veszi körül, melyre a természetvédelmi intézkedések korlátozottan vonatkoznak. Ebben az övezetben helyezkednek el azok az objektumok, melyek a Nemzeti Park felé áramló látogatókat fogadják, informálják, a Nemzeti Parkot megismerni akarókat segítik, és a park területén folyó tudományos kutatómunkák bázisai.

Ezek a létesítmények — a parkot megközelítő útvonalak mentén — összefüggő láncolatot fognak alkotni.

A láncolat első megvalósult létesítménye az általunk tervezett „Nyugati Fogadóház", mely nyugati irányból — Tiszafüred felől fogadja a látogatókat.

Az épületegyüttes telepítésének fő szempontja a funkcióból adódó „fogadás" gondolata volt. Úgy helyeztük el az épülettömegeket, hogy azok a fogadó irány felé, nyitott félkör mentén csoportosulva, fogadóteret képezzenek.

Az épületet kedvező helyre — Tiszafüredtől kb. 6 km-re a 33-as számú főközlekedési út mentén, a debrecen—egyeki útelágazással szemben levő magaslatra telepítettük.

Nyugat felől közeledve, messziről jó rálátás nyílik az épületegyüttesre. A terep enyhén lejt az út felé, a 33-as számú út nagy ívű, ismétlődő jobb és bal kanyarulatainak köszönhető, hogy az épületek változó tömegformációban bukkannak elő, melyet a hajdani, Debrecenbe vezető sóutat szegélyező akácfák lombjai kereteznek.

Az épületek formálásánál (beleértve a szerkezeti és funkcionális kialakításokat is) célunk volt egy olyan létesítmény megvalósítása, mely az adott társadalmi, gazdasági, területi adottságok figyelembevételével, a természetes környezettel összhangban a nemzeti, területi, építészeti hagyományainkra alapozva, jelenünket vállalva és kifejezve, a jövő számára is adjon építészeti értéket. Így a tervezési munkánk kezdeti szakaszában — a tanulmányterv készítésével egyidőben — tanulmányoztuk a Hortobágy, illetve a tágabb értelemben vett tájegység és középmagyar vidék építészetét.

Vizsgálataink kiterjedtek a térszerkezet fejlődésére, az építmények szerkezeteinek, anyagainak, tömegformálásának összefüggéseire.

Vizsgáltuk a középmagyar alföldi ház fejlődésének fázisait, belső tereinek szerveződését, bővülését, differenciálódását, másrészt a tipikusan pusztai életformával kapcsolatos pásztorépítmények, gazdasági épületek konstrukcióit, anyaghasználatát és formavilágát. E gondolatok szintéziséből kristályosodott ki a tér-

Magyar Építőművészet 1981/3

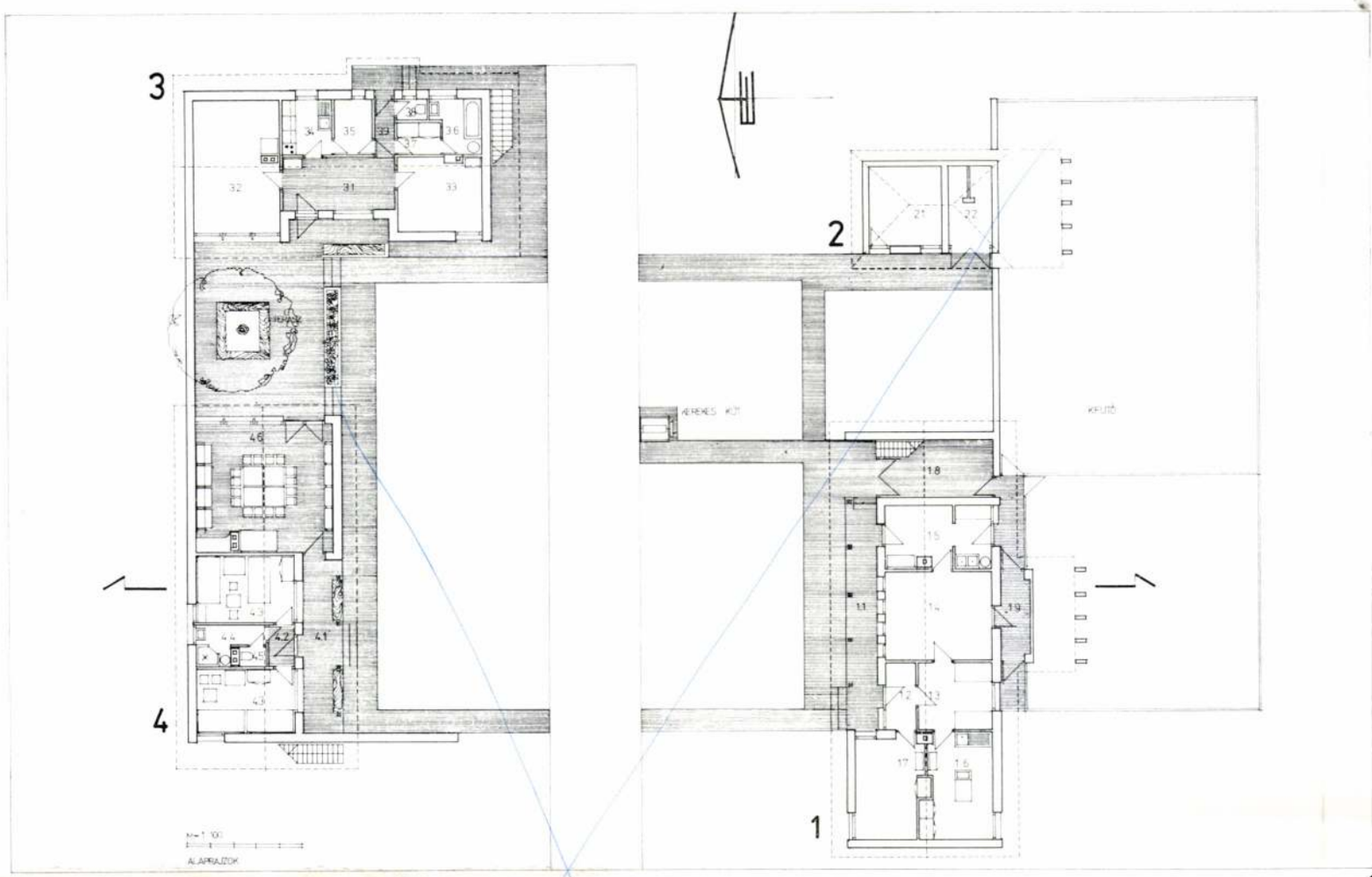

1

1. Földszinti alaprajz
1.1 Tornác 1.2 Előtér 1.3 Keltető 1.4 Előnevelő 1.5 Tápszerkonyha 1.6 Labor 1.7 Iroda 1.8 Nyitott szín 1.9 Osztályozó. zsilip
2. Melléképület
2.1. Hidroforház 2.2. Fészer
3. Készenléti szállás 3.1. Előtér 3. 2. Szoba 3.3. Háló 3.4. Konyha 3.5. Kamra 3.6. Fürdőszoba 3.7. Gerderob 3.8. W. C. 3.9. Közlekedő
4. Kutatószállás
4.1. Tornác 4.2. Előtér 4.3. Háló 4.4. Fürdőszoba 4.5. W. C. 4.6. Étkező-társalgó

Túzokrezervátum nevelő telepe, Dévaványa

Építészek: Nagy István, Pár Nándor (SZOLNOKTERV)

Belsőépítész: Nagy István, Pár Nándor; statikusok: Selmeczi Tamás, Cingel Károly; elektromos tervezők: Fazekas Károly, Blahó Ferenc; gépész tervezők: Nagy Vince, Demes Istvánné; út-tereprendezés: Nagy Dénes; beruházó: Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal; kivitelező: „Aranykalász" TSZ, Dévaványa; építésvezető: Szmarkó Tibor; lebonyolító: Szegedi Erdőrendezőség; tervezés: 1976; kivitelezés: 1977—78; épület bekerülési költsége: 5 021 500,— Ft; fotó; Danka István

A hatvanas évek elejétől egyre jelentősebb szerepet kap a komplex természet- és környezetvédelem. Államunk jelentős intézkedéseket tesz az erős ütemben fejlődő ipar és mezőgazdaság denaturáló hatásainak csökkentésére, mely kiterjed a föld, a levegő, a vizek tisztaságának megőrzésére, a növénytakaró és állatvilág védelmére.

A humánus emberi környezet szem előtt tartásával létrejött nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek mellett cél az egyes természeti képződmények, sziklák, barlangok, őslápok megvédése, valamint a ritka fajok és a kipusztulófélben levő állatok megmentése. Ez utóbbi tevékenység nem korlátozódik a kipusztulás megakadályozására, hanem adott esetben az egyedek számára mesterséges beavatkozással történő felszaporítását is célozza.

Ez történik a hazánkban is honos nagy testű madarakkal, a túzokokkal is.

Az Európában található mintegy 6500 egyed 40%-a él Magyarországon. Így természetesnek látszott, hogy a faj megmentésének lehetősége hazánkban lehetséges. Különösen jó alkalom nyílt a Békés megyei Dévaványa környékén, ahol a mezőgazdaság számára művelésre alkalmatlan magas füvű szikes területek, kaszálók vannak, melyek jó életfeltételeket adnak a túzoknak. Ezek a szikes területek mentesek a belterjesedő mezőgazdaság, gépesített és kemizált agrotechnikájától. Így született meg a gondolat a Dévaványai Tájvédelmi Körzet létrehozására, mely a túzok szabadtéri állományvédelmének és zárttéri tenyésztésének, majd az ebből származó szaporulat visszavadításának kísérleti céljára létesült.

A tájvédelmi körzet szigorúan védett részén épült fel a kísérleti telep. Itt tenyésztik az emberekhez szokott törzsállományt. Utó-

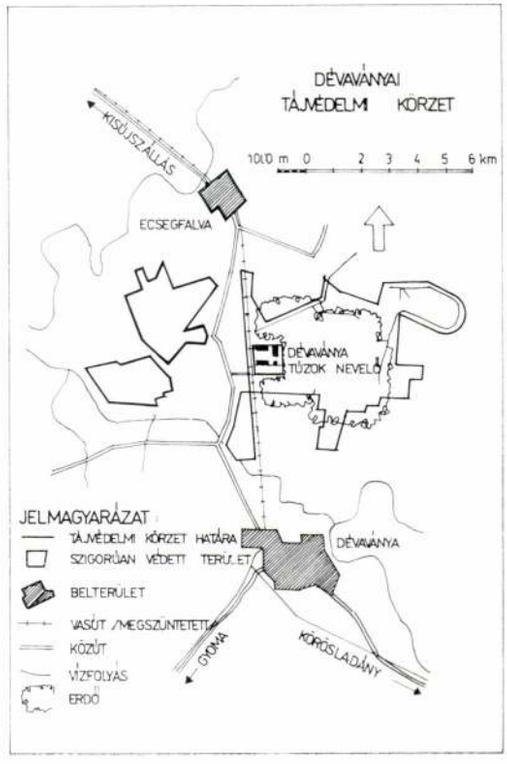

2

1. Vue de la fenêtre d'une des chambres d'invité
2. Schéma du rez-de-chaussée
   A. 1. Portique couvert 2. Réception-chercheurs 3. Chambre des négociations 4. Gérance 5. Vestibule couvert 6. W. C. pour dames 7. W. C. pour hommes 8. Passage 9. Cabinet de toilette pour dames 10. Cabinet de toilette pour hommes 10. Dépôt des outils à main 12. Cuisine pour réchauffage.
   B. 1. Portique couvert 2. Espace d'expositions
   C. 1. Garage 2. Chambre d hydrophore 3. Box pour chevaux 4. Silo de fourrage 5. Dépôt d'instruments 6. Dépôt de combustible 7. Garage pour bicyclettes
3. Plan de situation
4. Sections B — B
5. Ensemble de bâtiment vu du Parc National
6. Vue intérieure de l'espace des informations
7. Galerie de l'espace des expositions
8. Schéma de l'espace de la toiture
   A. 1. Vestibule ouvert 2. Passage 3. Alcôve 4. Alcôve 5. Espace de communauté 7. Chambre à coucher 8. Cabinet de toilette 9. Vestibule 10. Dépôt 11. Cube d air.
9. Plan de situation de l'ensemble

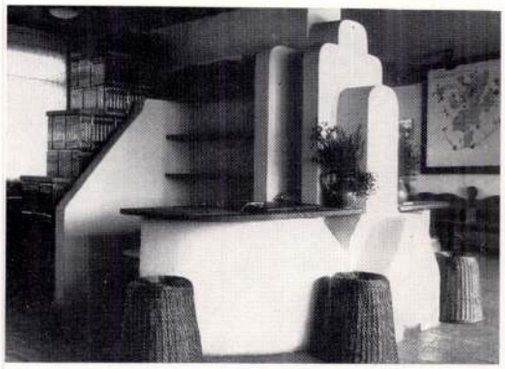

7 6

8 5

9

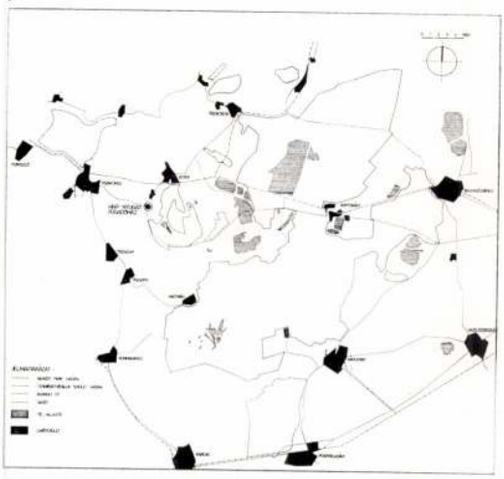

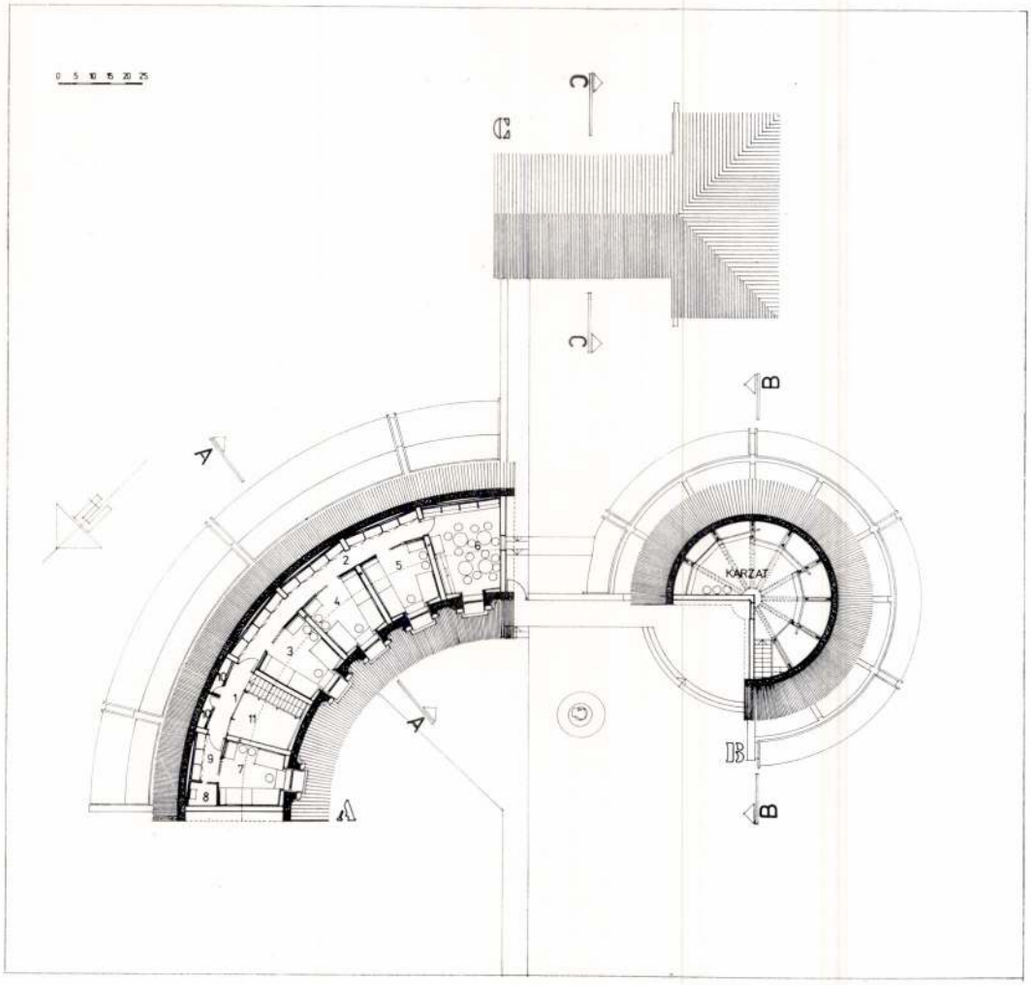

Pár Nándor épített

Fogadóház nyílt meg a Hortobágy kapujában

(Tudósítónktól.)

Új turistaközpontot avattak csütörtökön a Hortobágy nyugati szélén, Tiszafüredtől néhány kilométerre a Debrecenbe vivő főút mentén. A XVII. század végétől elszaporodó hortobágyi csárdák puritánságát átmentve, de a mai nemzeti park hagyományőrző, környezetóvó küldetését is teljesítve épült fel a puszta nyugati kapujában az új fogadóház. Tizenhat nevesebb elődjét — melyek Csokonainak, Petőfinek, Móricznak, Jókainak is nemegyszer adtak szállóhelyet — túlszárnyalja ez a most felavatott „csárda". A népi építészet elemeinek felhasználásával két fiatal építész, *Nagy István* és *Pár Nándor* tájba illő, megkapó szépségű épületegyüttest tervezett.

A központi épület földszintjén levő tájékoztató irodában az érdeklődők minden kérdésükre választ kaphatnak a Hortobágy növény- és állatvilágáról, múzeumairól éppúgy, mint bármely látnivalójáról.

A szomszédos épületben a Petőfi Irodalmi Múzeum rendezésében gazdag Móricz-emlékkiállítás látható, főként az író hortobágyi munkásságának dokumentumairól. Kiállították az 1927—1930 között itt munkálkodó festő, *Boromissza Tibor* eleven hatású pásztorportréit, hortobágyi rajzait.

– Fogadóház nyílt meg a Hortobágy kapujában 8.

Népszabadság. Bp. 1980. jan 11.

Vas. Ujs. 1868.

kényelmet. Ismerik annak értékét máshol is, s mondhatnám még inkább keresik és megszerzik azt, mint nálunk, csakhogy aztán a kényelmet seholsem helyzik a semmitnemtevésben; sőt épen a kényelem szeretete egyik ösztön a munkára s bizonyos, hogy ha mindenütt több ugyan a munkás kéz, — mégis mindenütt minden kéz többet dolgozik, mint nálunk. A természet áldása itt is különböző; de a szorgalom, takarékosság, különösen a hol értelemmel is párosul, a borág zöldjével ékesiti a meddő sziklákat is, s rengő kalászokat és lombos erdőket varázsol az egykor büszhödt mocsárok helyébe, igy lehet aztán, hogy annyi csüggeteg arczot, elkényszeredett koldúst, mint nálunk van — sehol sem láttam.

Végre nehány rövid napi út után elérkeztem a hova vágytam, — Havrebe.

Sokan mondhatják: — már bármint, de Magyarországból Franciaország egyik északnyugati városáig utazva, mégis sok érdekeset, sok nagy várost láthattam, s mind erről hallgatok? — Igenis. Mert nem szeretnék azok közé soroztatni, kik valahol futtában megfordúlva, azt hiszik, hogy mindent nemcsak láttak, de át is láttak s bizonyos képek után, melyeket fölfogásuk alkotott, egész határozottsággal beszélnek és itélnek, nagyon könnyen, s meglehet hogy egyszersmind — nagyon ferdén. Különben is Németországban és Párisban többen megfordultak, kik ottani élményeiket és tapasztalataikat le is írták s úgy hiszem, hogy azok útleirásai t. olvasóinknak átalában ismeretesek. — Havreről azonban tüzetesebben kell szólanom.

Kenessey A.

Parád és környéke.

Hevesmegyében a regényes Mátra aljában fekszik Parád magyar helység, Gyöngyöstől 3, Kis-Terenyétől $3^1/_2$ órányi távolban, hosszukás, erdőkeritett és buzaföldekkel megrakott völgyben, melyen egy több malmot hajtó hegyi patak csörgedez végig. A kisebb helységek közé tartozik, s meglehetős ut vezet közepén keresztül a timsós fürdőből a cseviczésbe. Mint többi társai ezen a vidéken, biz ő is elég pongyola; a házak meglehetős karban, de összevissza vannak mindenütt, hanem ilyen görbe földön bajos is volna olyan rendet tartani az épitkezésben, mint az alföldi rónaságokon. De a ki körülnéz a vidéken, el fogja ragadni annak festői szépsége. Ha fenyvese és örök hóval fedett csúcsai nem hiányzanak, ez valódi magyar Svájcz volna.

Ha utunkat e völgyben Recsktől Parád felé veszszük, azonnal szemünkbe tünik a *rézbánya*, vagy mint a nép nevezni szereti — arany-bánya. Egy csoportozatban álló különböző épületek, magas füstölő kémények vonják itt magukra a figyelmet, s az e tájon útazók roszul teszik, ha elmulasztják megtekinteni ez érdekes ipartelepet. E réz-bánya a mátra-vidéki bányamivelő társulat tulajdona, melynek, ha jól tudjuk, Pesten is van raktára. Fő részvény-tulajdonos gróf Károlyi György, a vidék legnagyobb részének birtokosa. Szorgalmatosan termelnek itt, de a vállalat eddigelő nem fizeti ki magát.

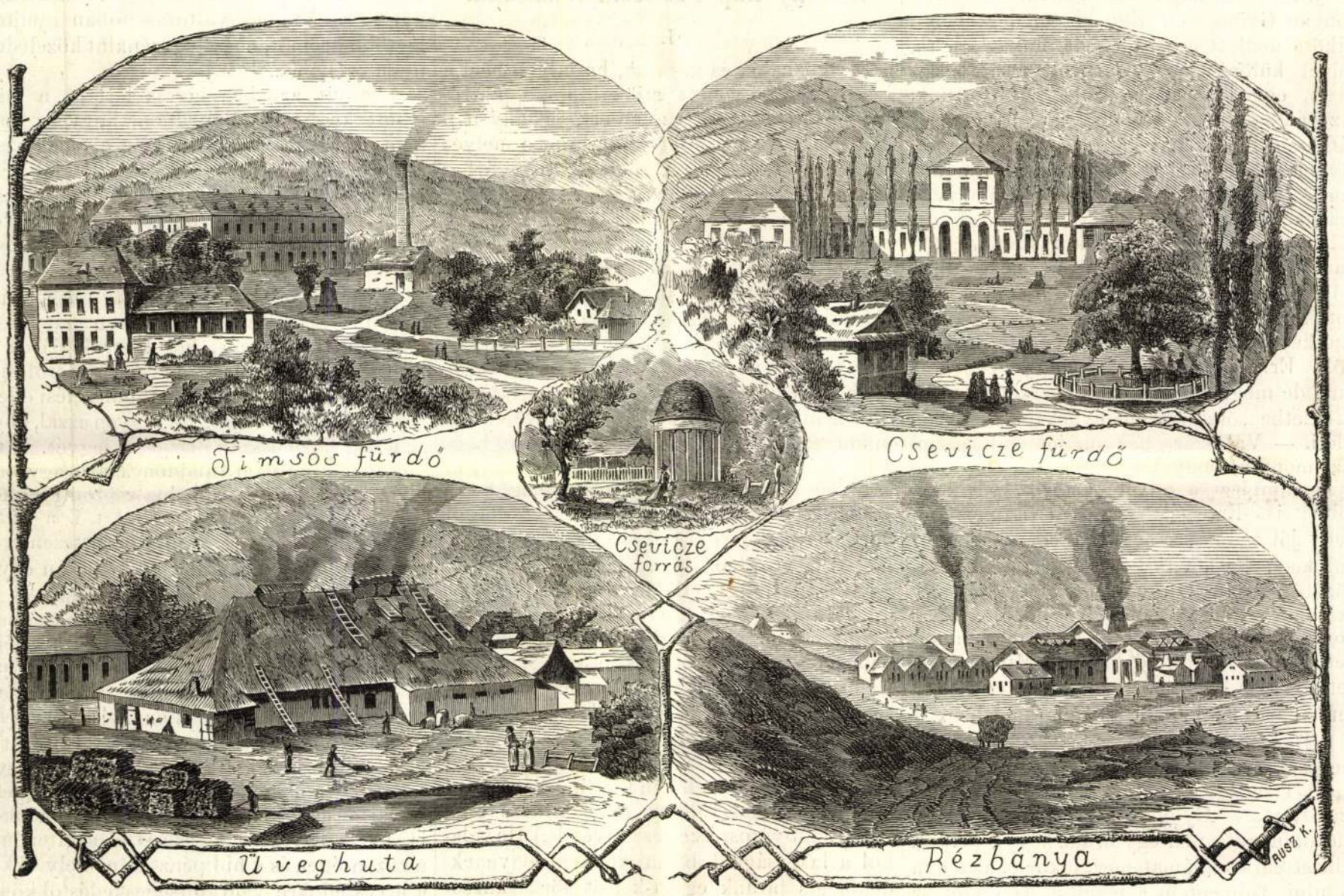

Parád és környéke.

Érdekes itt megtekinteni a különböző nagy műhelyeket. Az olvasztó közepén van a kemencze, melynek alja körül agyagbavájt mélyedések kis csatornák összekötve. Ide bocsátják ki az olvasztott rezet, honnan meghülve különböző alakokban kerül piaczra. A lugzó terem is érdekes. Emeletszerüleg emelkedik 5 sor kád egymás felett, és csövekkel állnak összeköttetésben. E kádakba öreg vas-lemezeket s rudakat tesznek, melyekre a tiszta réz leülepszik, s innen kerül, miután megszáradt, az olvasztóba. A zúzó kalapácsokat gőzgép hajtja és egy fogakkal ellátott henger forgása következtében felváltva emelkednek; itt mosatik ki az agyag is, de mint tapasztaltam, nem tökéletesen, mivel a homokiszap közt is feltünőleg sok réz van.

A nyers követ a bánya feletti hegyekből és a timsós fürdő feletti timsós-tó mellől ássák. Van e bányatelepen kovács- és asztalos-műhely is, a folytonos javitások és ujitások megtételére. Munkást körülbelől 150—200-at foglalkoztat.

E rézbányától mintegy negyed órányira fekszik *a parádi timsós fürdő*, melyet a nép egyszerü bányának is nevez. Magas szép fekvése van, jobbra a hegyoldalon.

Ha feléje tart az ember, nemsokára előbukkan a lombos fák közül a nagy fürdő-épület fönt; mig lábainál lent egészen a völgyben apró házacskák láthatók. A nagy fürdő-épület elég tágas, és körülbelül kiállja a versenyt a budai császárfürdő épületével. Van benne 20—25 fürdő-szoba és lakszoba elég kényelmetlenül bútorozva. Van benne egy meglehetős nagy tánczterem s az előtt egy félig nyitott előcsarnok, hol bálok alkalmával a kredencz szokott helyet foglalni.

A fürdő-épület alatt a kocsiút, másik oldalán egy más csinos épület nyúlik el, szintén lakszobákkal és egy ujonnan berendezett olvasóteremmel, melybe majdnem minden hazai lap jár. Társalgó terem is van zongorával. Ez épület alatt terül el a csak ez évben rendezett nagyocska angol-kert, szép utaival, fasoraival és számtalan virágágyakkal. Igaz, hogy itt a csemeték még fiatalok és árnyat nem igen nyujtanak, de pár év mulva bármely fürdő-intézetünk megirigyelheti a parádi timsós-fürdő e szép sétaterét.

A fürdő-épület megetti hegyoldalban fekszik a timsós-tó, honnan gyönyörü kilátás van az egész vidékre; ugy szintén van egy timsós lug-tó a fürdőháztól délfelé, a Hagymás nevü telepitvény közelében. Innen viszik a lugot a cseviczefürdőbe.

E völgyben vannak még a gazdasági épületek, tisztek lakásai, mesteremberek és más munkások házai, és ha e kis telepitvény jól halad, pár év mulva falu keletkezhetik belőle a fürdő körül.

Van e helyen vasas forrás is a közel fekvő Ó-huta mellett.

Szebb, kedvesebb és regényesebb utat alig képzelhetünk, mint a timsós-fürdőtől a falun keresztül a cseviczés-fürdőig. Parádig jó széles uton búza-földek és rétek közt haladunk, melyek bekeritvék két oldalt erdős hegyektől, melyek a falun túl a cseviczéig mind összébb szorulnak. A falun tul már erdő váltja fel a búzaf-öldeket, s az út jobb oldalán egy hegyi patak sikamlik tova apró szines kavicsokon. Sok helyt fejünk felett összehajolnak az ágak, mintegy boltozatot képezve. A fa-hidaknál, melyeken áthaladunk, ujra találkozunk patakkal, mely sietve halad, mintegy örülve, hogy kiszabadult az üveghuta kerekei közül, mely dologra fogta; pedig nem soká tart öröme, mert im a mellettünk levő malom már ujra igába fogja és ujra dolgoznia kell.

A cseviczei *nagy fürdőház* előtt, mely egy fő és két egyenközüleg futó szárnyépülettel bir,

„Igy történt épen akkor is, mikor az általam elbeszélendő esemény közbejött.

„Minthogy Gyönge barátom igen jól beszélt francziául, leginkább őt küldözgettem Normandiába, magam pedig a hollandi s németországi vásárokra jártam. Egyszer, körülbelől május végén Francziaországba ment, ott szándékozván maradni vagy hat hétig, sorról sorra járván a nevezetesb marhavásárokat. Három vagy négy marhaszállitmányt küldött Londonba. Még akkor én otthon voltam. Az utolsónak két vagy három nap mulva kellett volna megérkeznie. Társam meglátogatta mindazon vásárokat, melyekről elmaradni nem akart, most már találkoznia kellett velem. Irtam Southamptonba, a hol kiszállott, hogy ott várjon be engemet, majd megnézem az általa vásárlott barmokat, nehányat elszállittatok Londonba, a többivel a déli vidéken kereskedünk, hol épen kedvező vásár kinálkozik.

„A kijelölt napon találkoztam Southamptonban Gyöngével. Egy kis vendéglőben a kikötő mellett együtt ebédeltünk s éjjelre, mivel külön szoba nem volt rendelkezés alatt, egy két ágyas szobát nyittattunk. Azután a számadást vizsgáltuk, hogy megláthassuk, miképen állnak pénzügyeink. Gyönge eljárása nem elégitett ki. Daczára annak, hogy világosan utasitottam negyven marháért darabonkint vagy két fonttal állitólag többet adott ki. Mikor szemére lobbantottam helytelen eljárását, neki állott feljebb, s azt válaszolta, hogy ő nem dolgozott senki kárára, neki is épen oly joga van üzérkedni mint nekem, mert a közös pénzből költ. Erre én azt válaszoltam, jóllehet ő is társ, de mégis az én tőkém fekszik egészen az üzletben, őt a nyereménynek csak negyede illeti. — Válaszára nagyon jól emlékszem. Azt mondta, hogy ha megtalál halni, kiveszem mindazt a mivel tartozik, söt még többet is. Erre én haragosan viszonoztam, hogy jól tudom, s nem bánom akármikor hal meg. Ez a vitatkozás a vendéglő kávéházában folyt. Ott volt a szobaleány, pinczérnő, a vendéglős és neje. A vendéglős látva, hogy egymással czivódunk, ki akart bennünket békiteni, de mind hiában. Mindkettőnket sértett a kölcsönös bántalom, s egyikünk sem akart első lenni a bocsánatkérésben.

„Hat óra tájt fölvettem kalapomat, elmentem egynehány ismerősömet meglátogatni. Tizenegy óra elmult, mikor már visszajöttem. — Gyönge, a mint a szobaleány tudtomul adta, már egy órája, hogy lefeküdt. Kifizettem számlámat, mert jókor el akartam indulni, fölmentem a lépcsön. Gyöngét az ágyban találtam, én is lefeküdtem. Másnap reggel öt órakor fölkeltem, böröndömet elrendeztem, fölhajtottam egy pohár kávét, s egy félóra mulva London felé jártam. Mikor a vendéglőből kimentem, a pinczérnek azt mondtam, hogy társam aluszik, s mivel csak tizórakor kell neki Brightonba indulni, hagyja háboritatlanul nyugodni.

„Majd el is felejtettem megemliteni, hogy mikor reggel öltözködtem, Gyönge fölébredt, s a tegnapi esti czivódást elfeledve, barátságosan ráztuk meg egymás jobbját. Tervünk változtatásába is megegyeztünk, s most már Gyöngének másnapra Londonba kellett volna jönnie. A mint utitáskámat épen csatolni akarom, fölszólal, hogy borotvámat hagyjam ott neki, majd holnap átadja. Megvallom, hogy különösen a borotvámat nem szerettem senkinek kölcsönözni, de mivel épen most békültünk ki egymással, nem utasithattam vissza ezen szerény kivánságát.

„Még akkor nem járt gőzkocsi Southampton felé. Öt órakor indultam el onnan, esti félhétre érkeztem Londonba. Jókor lefeküdtem, korán fölkeltem, s mikor nőmmel regelizek, a szolgáló azon hirrel lep meg, hogy két ur akarna velem beszélni. Lemegyek, hogy találkozhassam velök, s mielőtt megkérdezhettem volna, hogy mi dologban járnak, bilincscsel szoritják össze kezeimet, elfognak, Gyönge Ede gyilkosának nevezvén engem.

„A szolga, mikor Gyönge még féltizkor sem mutatta magát, fölment, hogy felköltse. Az ajtót bezárva találta, de a zárban nem volt kulcs. Egy darab ideig kopogtatott az ajtón, mikor ennek sem volt sikere, az ajtót föltörték. Szegény Gyönge ott feküdt az ágyon, torka csaknem fülig fel volt hasitva; borotvámat megmerevült kezében göresösen szoritotta. A kulcsot azután a kávéházban találták meg azon pad alatt, a melyen ültem, midőn elindulásom előtt azt az egy pohár kávét hirtelen fölhajtottam. (Vége következik.)

Nehány nap Francziaországban.

I.

A gőzhajók és vasutak, ha ugyan nem a bécs-fehérvári vonalt értjük, hipp-hopp hirével hordozzák meg az embert, nehány nap alatt sokkal nagyobb földön, mint a melyet valaki egy időben csak hónapok alatt járhatott volna be. — Igaz, hogy aztán nem is látni annyi mindent s alig valamit oly jól, mint mikor lasabban utaztunk. Most csak egyes, ránk nézve érdekesb pontokon állunk meg. Mindenütt sietünk, az időnek hasznát akarjuk venni, s igy gyakran éjen át vagy egyébkép eltörődve fél álomban surranunk el a legszebb vidékek, a legnevezetesb épitmények, emlékek és városok mellett, egyedül arra figyelve s azt számitgatva, hogy mikor érünk utazási czélunk helyére. Legfölebb oly formán teszünk mint a vándor, ki csak egyes magaslatokon pihen meg, hogy széttekintsen s nem élvezi a madárdaltól hangos erdők árnyékát, seholsem gyönyörködött a virányok pompájában, alig érezte a virágok illatát. Olykor alig tudunk magunknak arról számot adni, hogy hol vagyunk, — mely országban vagy tartományban. Erre nézve azonban könnyü egynémely jelenségek megfigyelése után némi tájékozást szerezni; pl. ha valahol széttekintve, valamely népesb várost félig épült vagy félig összedült székesegyház (dóm) nélkül láttunk, — körülbelől tudhatjuk, hogy nem vagyunk német földön. (Ebben talán csak Pest Lipót-városrésze tesz kivételt.) Ha valahol a lakosságból, bármi kevesen legyenek de mégis látunk egyet-kettőt söröskancsótól fegyvertelen kézzel, — akkor bátran elgondolhatjuk, hogy sem Bajorországban, sem Würtembergben nem vagyunk. Vagy, ha a vendéglöben előleges alku nélkül rá nem szedtek, akkor még alig értük el Olaszországot, se északi Francziaországban nem voltunk, de még Párisban is alig lehettünk; vagy ha nem nekünk örvendenek a vendégfogadóba leszállásnál, hanem nekünk kell örvendenünk, hogy befogadnak: akkor nem messze lehetünk a vidéktől, melyet egyszermásszor a mi ámitásunkra Európa éléskamrájának neveznek azok is, kik különben mindig előbb el szoktak nézni Beszarábiába vagy Amerikába is gabnáért, mielőtt hozzánk jönének. — S igy tovább.

Mi tagadás benne? — én is csak úgy utaztam, mint a hogy mondom, hogy most átalában utazni szoktunk. A többes számból azonban ki kell vala vennem a Svájczban utazókat, a Montblanc mászókat s egyéb a természetben — legalább a maguk természetében — gyönyörködő utazókat. Ezek minden esetre kivételt képeznek. Ők nemcsak megállapodnak a virányoknál, de ha lehet, le is ülnek minden virágnál; nemcsak megmásznak minden hegyet, hanem azok tetején egy éjet is töltenek: mert tudni akarják, hogy melyik fü mozdul — vagy melyik madár dala zendül meg először, ha a nap feltünt s évek mulva is fogadások és élénk vita tárgya az egyik vagy másik mellett tett állitás.

Én azonban csak ugy futólagosan gyönyörködtem a változatosan föl- s eltünő hegyekben, völgyekben, síkokon, kisebb-nagyobb falvakban és városokban, az egymástól valamennyire el-eltérő népviseletben, az egyszerü kunyhókban és pompás palotákban.

Láttam a Rajna sebes folyását, majd lassabb menetét, a mint a mesebeli szellemek inkább vagy kevésbbé üzik vizét. Miért akarnám lefesteni az ábrándos képeket, melyek a parti romok láttára elömbe szállottak? Mindenki rá fogna ismerni, hogy azokat többé-kevésbbé a Niebelungen énekesétől nyertem. Minden változás abban nyujtott legtöbb örömöt, hogy perczenkint közeledem utam czéljához.

Annyit azonban igy is láttam, a mint itt-ott kissé megállapodtam, hogy az épen nem szükséges, hogy ha még oly nagy is a kocsiforgalom, hogy a kocsik a gyalogjárók közé is oda csapjanak s a targonczások targonczástól jóformán csakis a gyalogúton járjanak, mint Pesten-Budán. Söt mondhatnám, hogy ezt seholsem láttam.

De azt is tapasztaltam, hogy a hol még oly híd van, s ez természetesen már a legkevesebb helyt van, hol a gyalogjárók is fizetnek, sehol sem szokták a fizetőtől még azt is követelni, hogy a hídvámkezelési ellenőrzéshez külön szolgálatot tegyen azzal, hogy az egész híd hosszán őrizgesse jegyét. E tekintetben a hídvám tulajdonosnak vagy bérlőjének a közönség iránt legszebb figyelmét, Kölnben tapasztaltam, a hol t. i. a hídra lépésnél, hol a vámot s természetesen igen mérsékelt kis vámot fizetni kell, van egy a hídra lépők számát jegyző gépecske és ez viszi az egész ellenőrzést. Oda lépünk a pénzszedőhöz, s a mint elmegyünk egy kis négy sugaru vagy küllőjü kerék egy környegyednyit fordul s nem kell se jegy, se jegyszedő és mégis megvan az ellenőrzés. Bizonyos órákban megnézik, hogy hányat fordult a kerék, s a szerint kell a pénzszedőnek a bevétellel beszámolni. Nagyon jó volna, ha a pestbudai lánczhidon s egyéb vámszedő hidakon is, efféle egyszerü szerkezettel segitenének a közönségen és a híd pénztárán, mely ekkép a jegyszedőkre való költségeskedéstől könnyen megszabadulhatna.

Azt is láttam, hogy teherhordásra mindenütt előszeretettel s igen előnyösen használják a kétkerekü kocsikat. Mig meg nem szoktuk, ugy látszik, mintha ezek helytelenebbek volnának, mint a négykerekűek; de gondoljuk meg, hogy ugyanazon költséggel sokkal erősebb és tartósabb kétkerekü kocsit állithatni elő, mint négykereküt, a szerkezet is egyszerübb, s igy javitási, föntartási költségei is kevesebbek, s végre az útat is négy kerék helyett csak kettő rongálja. A teherhordó kocsik kerekei rendesen nagyobbak is — s a kerekek talpai mind szélesebbek mint a mieink: ezek is mind megannyi előnyök, hogy a teher kevesb erővel és igy kevesb költséggel szállittathassék. Nem kétlem, hogy száz meg százezren ismerik nálunk e körülményeket; de hát miért nem veszszük hasznát, mire mindnyájunkat figyelmeztetnek annak idejében már az iskolában is? — Ugyis sikert csak akkor mutathatunk fel, ha a rendelkezésünkre álló erőt sohsem fecséreljük hiában.

Láttam, hogy nemcsak mi szeretjük a

*

nyezésére az állam renováltatott. A város éjszakkeleti szélén egy hegyfokon áll a régi vár, melynek épségben levő részei honvéd-laktanyául szolgálnak, míg legmagasabb pontja kálváriává van alakítva. A vár bástyájában látható a hős Dobó síremléke, melyet Dobó-Ruszkáról Pyrker érsek szállíttatott ide, a sírra pedig más emléket tétetett.

Külön nevezetessége Egernek a maklári külvárosban 31 C° melegségű kristálytiszta hévvize, melynek gazdag forrásai két fürdőt látnak el, ú. m. az érsekit és a Simkovics-félét. Emezt főleg bőrbajok ellen használják nagy sikerrel.

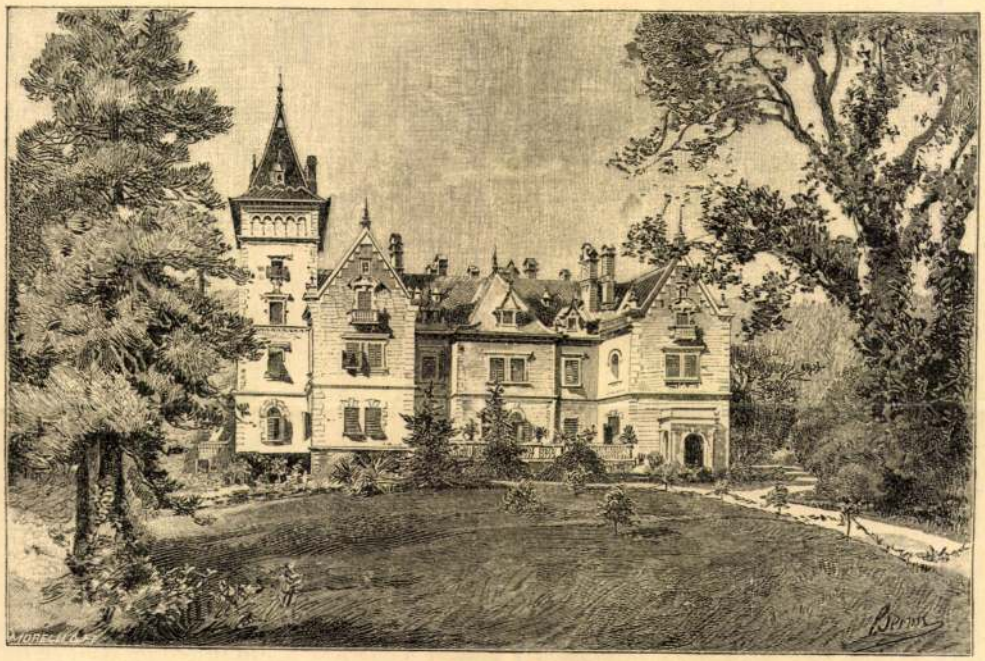

Sasvár kastély Parádon.

Eger, mint érseki város és megyei székhely igen előkelő szerepet visz. Itt székel az érseken kivül a főkáptalan, továbbá a megye törvényhatósága számos tisztviselőivel, az egri járás szolgabírósága; van itt királyi törvényszék és járásbíróság, pénzügyigazgatóság, adófelügyelőség, államépítészeti hivatal, ügyvédi kamara, stb. Nevezetesebb iskolái a városnak a róm. kath. érseki theologiai és jogi akadémia, az állami reáliskola, a cisterciták gymnasiuma, a kath. tanító- és tanítónő-képző intézet, az angol kisasszonyok vezetése alatt álló nőnevelő intézet, az állandó szőlészeti és kertészeti tanfolyam, az alsóbb fokú ipariskola és kereskedelmi iskola. Az emberbaráti intézetek közül említendő két nőegyesületi árvaház.

Osztrák-magyar monarchia
irásban és képben

A szellemi élet Egerben mindig élénk volt. Itt a jelen század 30-as és 40-es éveiben élénk politikai harczok folytak le. Valahányszor a magyarság, az ország előmenetelének ügyét kellett védeni, tovább vinni, Hevesmegye lelkes fiaival együtt az egriek mindig készen állottak a cselekvésre.

Eger lakóinak száma 1850-ben 16.858 volt, de már 1891-ben 22.427-re emelkedett. Az egri nép legnagyobb részt földmíveléssel foglalkozik. Az országos fillokszera-vész előtt nagy kiterjedésű volt itt a szőlőtermesztés. A kitűnő egri vörös bor külföldön is nagy keletnek örvendett. Az ebből származott jóllétet azonban tönkre tette a szőlők kipusztúlása. Az új ültetések létesítésén az államon kivül egy „szőlészeti részvénytársaság“ is fáradozik. A nép roppant kárának némi pótlásául a kormány dohánygyárat állított föl a városban s e gyár sokaknak ád foglalkozást és kenyeret. Az egriek kitűnő zöldségkertészek és terményeik messze földön híresek.

Egertől délre esik *Maklár* községe, ettől nyugatra pedig *Kerecsend* az egri érsek nagy fáczános kertjével. Kerecsendről délnyugatra *Kápolnára* érünk, mely hasonló nagyságú község a Tarna és a mátrai vasút mellett; alább pedig *Kaál* község van. Itt ágazik ki a budapest-miskolczi vaspályától a mátrai vasút, mely a Tarna völgyén előbb éjszak felé fut, majd nyugatnak fordúlva Kis-Terenne nógrádi állomással végződik. A Kaál és Kápolna közötti tágas térségen az 1849 február 25-én és 27-én történt a nevezetes kápolnai csata. Az e csatában elesettek emlékére díszes oszlop áll Kápolna közterén. A Tarna völgyén éjszaknak húzódó megyei út érinti *Al-Debrő*, *Fel-Debrő* és *Verpelét* kitűnő dohányáról ismert községeket. *Verpelét*et a Gosztonyiak és a gróf Sztárayak úri lakai és szép parkjai díszítik. Kápolnától nyugatra *Balpüspöki*, ettől éjszakra pedig *Vécs* falu van, még fölebb éjszakra pedig a Mátra lábainál *Felső-Nána*, *Domoszló*, *Markaz*, továbbá *Halmaj*, *Visonta*, *Sár* és *Veresmart* községek vannak, melyek a fillokszera pusztítása előtt mind híres bortermesztő helyek voltak. *Sár* régen monostoráról volt híres. Halmajtól nyugatra s alig egy órányira van Gyöngyös városa a Gyöngyös és Mérges pataka között, hová egy meredek lejtőn ereszkedünk le. A várost jobbról és balról részint elpusztúlt, részint újra telepített szőlőskertek és gyümölcsösök veszik körül.

Gyöngyös rendezett tanácsú város, 16.124 lakosa van, kiknek nagy része római katholikus. Gyöngyös város története némelyek szerint a honfoglalás idejében kezdődik. Eredetileg az Aba nemzetségből származott Csobánka családé volt, de mert 1312-ben Csobánka Sámuel és Dávid

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 DEC 11

Esti Hírlap

Papp S. Gábor

képzőművész

PAPP S. GÁBOR képzőművész kiállítása december 14-től tekinthető meg a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében.

1024

III. díjban részesített 13. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Bán Ferenc
László Zoltán

„A képtárépület fő megközelítése az Iseum oldaláról történik, ezáltal lehetővé vált az alaprajz centrális szervezése és a közlekedési vonalak lerövidítése. A pályaműnek ezt az érdemét bizonyos mértékig lerontja az, hogy a bejárat nehezen lelhető meg a markáns pillérsor egyenértékű elemei között.

Szellemes megoldásnak minősíthető a kiállítási helyiségcsoport és egyéb helyiségek elválasztása és tömegbeni kapcsolása. Ez az elrendezés viszont a javasolt bővítést kizárja.

Figyelemre méltó javaslat a kiállítási helyiségek előtt húzott üvegfolyosó, mely ablakok nélküli vizuális kapcsolatot létesít az Iseummal s így a kiállítási helyiségek falfelületei maradéktalanul hasznosíthatók."

Stadtbaudirektion Képtár - Lesepreisgesamt 1977

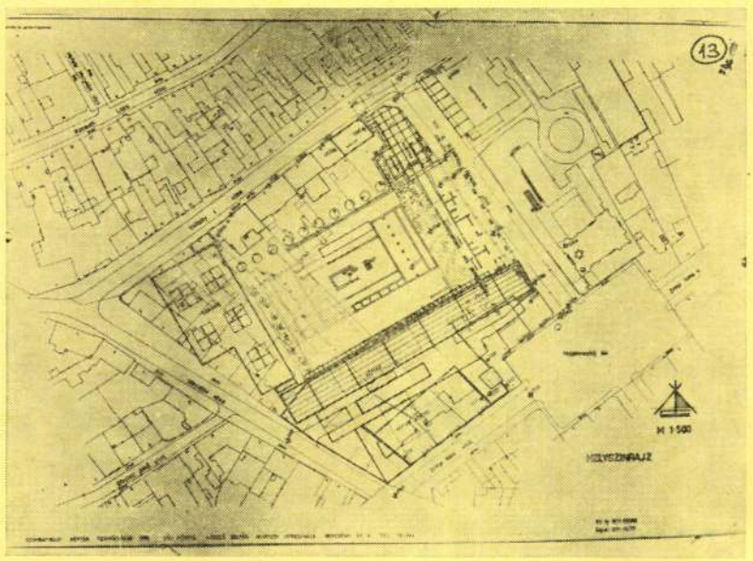

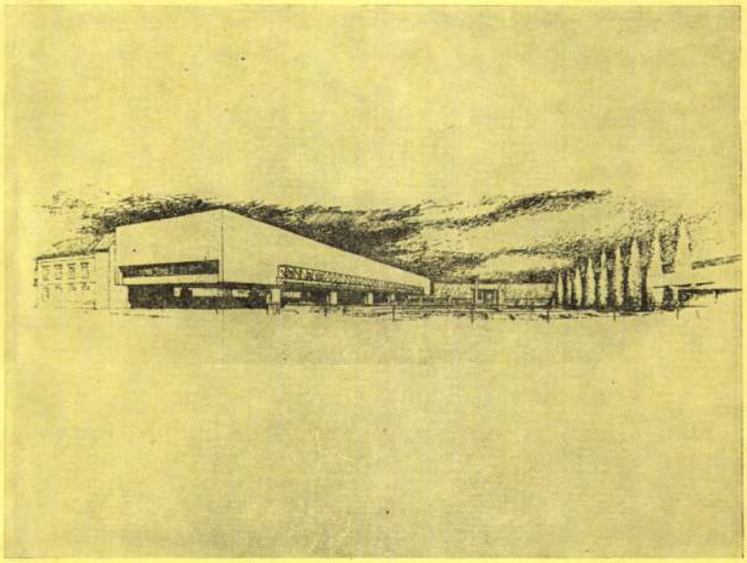

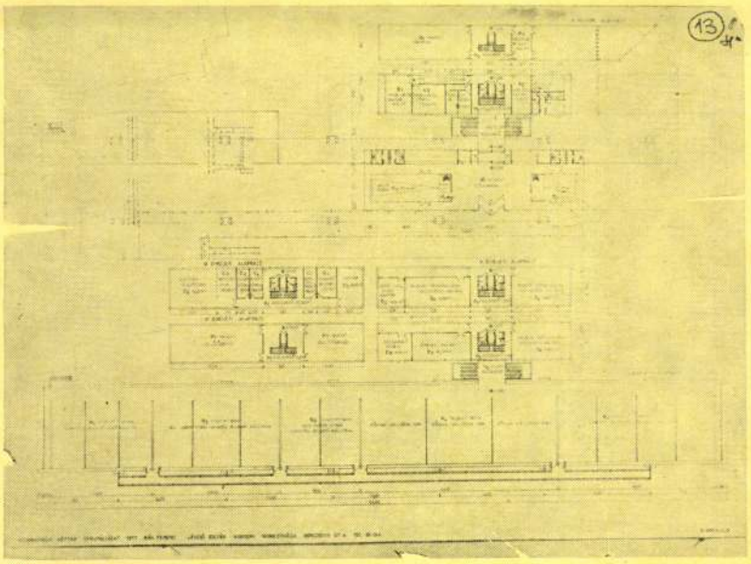

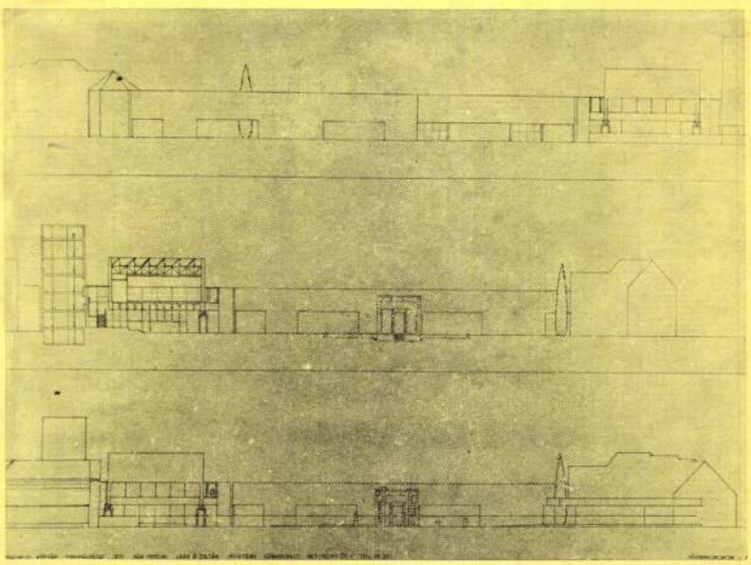

de exposiciones. Los planes que trataron a los legados como unidades mas serradas y las demas partes destinadas para exposiciones con mayor flexibilidad resultaron ser los mejores. El jurado optó por entrada y salida por separado para cada unidad de exposiciones. La mayoría de los concursantes propusieron el empleo del hormigón armado. También en cuanto a la mecánica de construcción los concursos dan satisfacción. Todos los trabajos entregados habiendo tomado en cuenta la complejidad de las necesidades contaron con 4500—5000 m- de superficie y 25—30.000 m³ de volumen para la pinacoteca.

László Horváth

bonne, mais il est souhaitable d'associer le niveau qui s'est fait de telle façon sous le musée et qui est sous la protection archéologique, à la composition d'espace et de masse du bâtiment.

Au point de vue de l'organisation des espaces intérieurs la pinacothèque a une triple disposition fonctionnelle: le bloc d'exposition, l'unité culturelle, l'unité de la muséologie. C'est l'aménagement des espaces d'exposition qui était mis en relief. Les solutions, qui ont prévu les salles d'exposition des oeuvres terminées dans un système plus fermé et les autres parties d'exposition plus flexiblement et plus ouvertement s'avéraient heureuses. Le jury a jugé bon d'assurer les

In the organization of the internal spalce the gallery possesses a treble features viz.: the exhibition block, the cultura, unit and the museological unit. The main emphasis is laid on the arrangement of the exhibition spaces. More successful were the solutions which have planned into a more closed system those exhibition rooms which will have to present the already finished oeuvre, while the other museum-rooms were treated in a more flexible manner. The jury has found it necessary to assure the possibility of independent approach for the different exhibition units.

The participating architects have applied in their majority reinforced concrete load

PARÁDI KÁROLY

II. díjban részesített 25. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Parádi Károly
Roth János
Épületgépész:
Châtel Ottó
Munkatárs:
Zobor László

„A pályamű a tervezési területre az Iseumot három oldalról körülvevő beépítést alkalmaz. E beépítés elemei a belváros léptékéhez és hangulatához igazodóak.

Az épület megfogalmazásában döntő szerepet kapott a technikai lehetőségek és a kedvező észak, északnyugati tájolás kihasználása.

A terv a különböző funkcióegységeket jól tagolva, átgondolt és kiváló kapcsolati lehetőségekkel, tömör elrendezésben telepítette. A képtár belső közlekedésében döntő szerepet kapott a közönség számára beállított felvonó és szép térsorok eligazodást segítő ereje."

Szombathelyi Képtár – tervpályázat, 1977

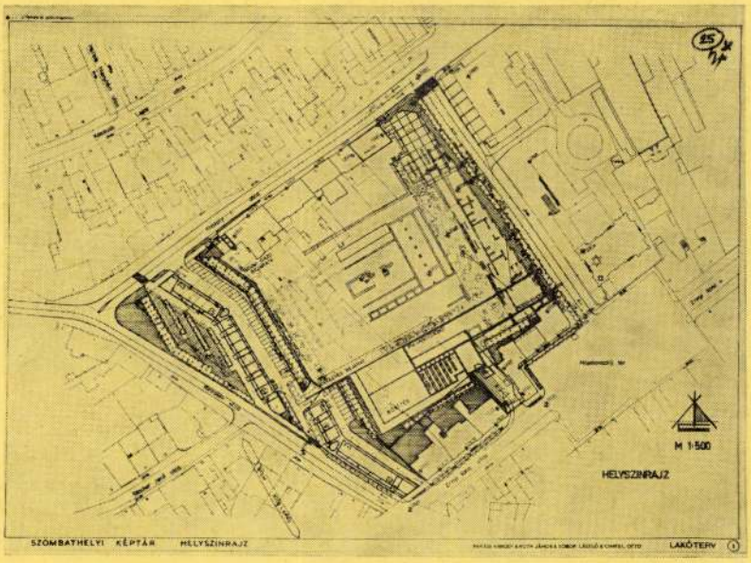

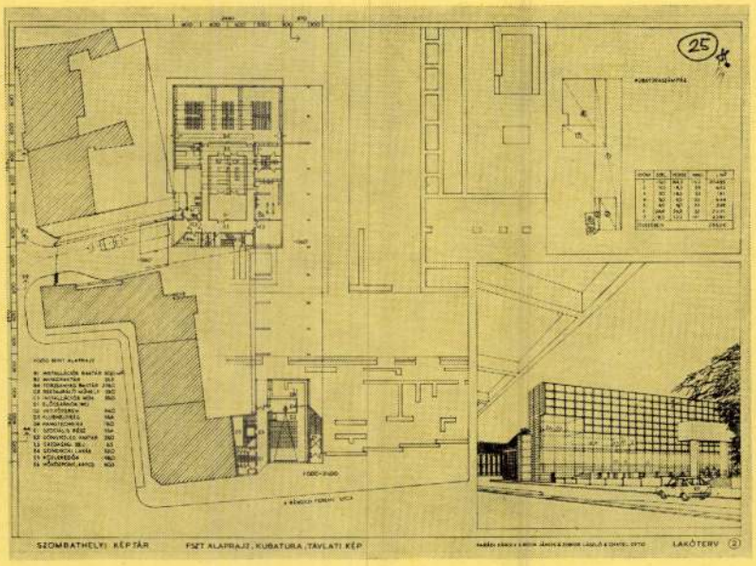

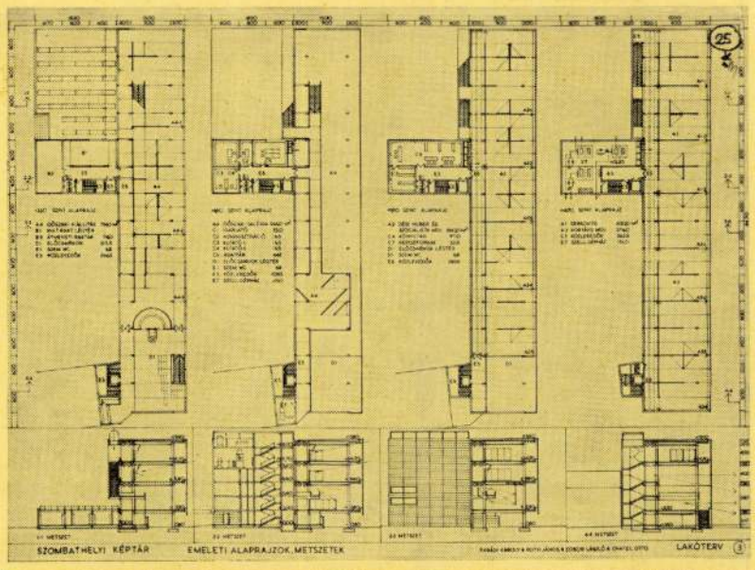

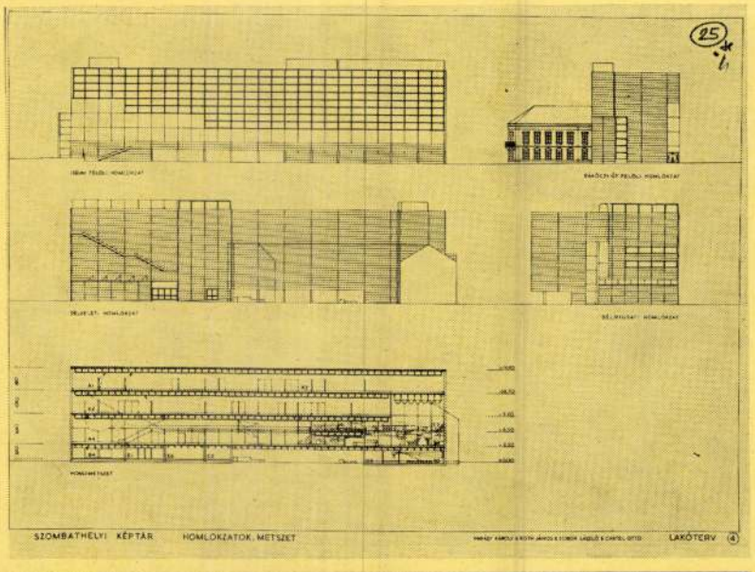

se pareceria a un prisma tumbado. Tanto por la protección de la zona arqueológica como para ofrecer mejor vista sobre el Iseum lo mas conveniente parece ser la conducción de los visitantes sobre un nivel elevado hasta la entrada con ramificación hacia el jardin de ruinas. Es buena la idea de no llenar el nivel del suelo formando de esta manera un nivel arqueológico protegido lo cual es conveniente incluir en la composición de la pinacoteca.

En cuanto la organización de los espacios internos la pinacoteca se divide en tres partes funcionales: el bloque de las exposiciones, unidad para diferentes actividades públicas y la unidad museológica. El mayor énfasis estuvo en la ubicación de las salas

les données du milieu et c'est un bâtiment qui est près d'être un prisme couché ayant une hauteur de moulure à peu près de 12 mètres, qui semble être avantageux, car sans trop d'articulations dans sa masse et sur ses surfaces frontaks il offre un arrière-fond paisible pour le sanctuaire Isis et un mur d'espace simple pour la place. Il est à désirer de mener la circulation piétonne au-dessus du niveau du terrain, vu la protection archéologique du terrain et dans l'intérêt d'avoir une bonne vue sur l'Iseum; le trafic arrivant du jardin des ruines doit aussi y être rattaché.

L'intégration de petite dimension du rez-de-chaussée est une solution relativement

bent prism with an approx. 12 m high cornice. With not excessively featured masses and its frontal surfaces it should offer a tranquil background, and a simple terminal wall for the square. To protect the archeological area and afford a favourable sight onto the Iseum, it would be useful to lead the pedestrian traffic above the ground level, and to join with this the traffic to the gallery from the ancient ruin's garden.

The relatively small-scale build- in of the ground level has been found to be favourable but it should be desirable to attach the protected archeological level created in this way into the space and mass composition of the building.

Magyar Építőművészet 1978/2

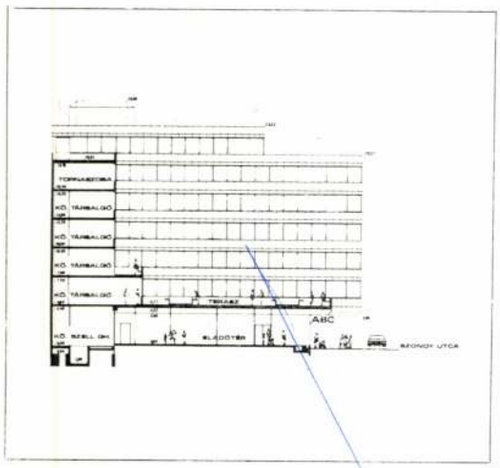

5

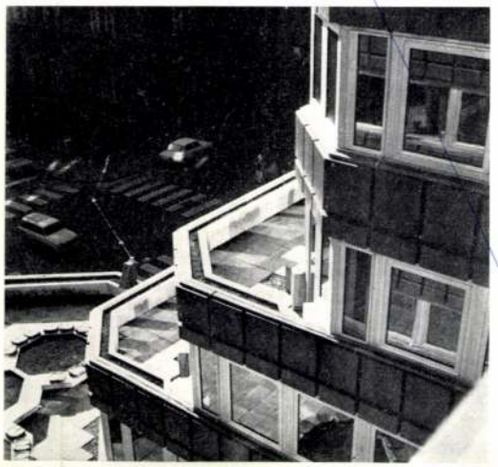

6

7

8

szobákkal pedig TELINFORM rendszerű hívókészülékes kapcsolat van.

Az épület felsőbb szintjei, lényegében U alakú alaprajzi elrendezéssel, teljes mértékben a nővérszálló célját szolgálják.

A Rippl-Rónai utca alacsonyabb épületrésze visszalépcsőzve, tágabb teret ad a Szondy utcára merőleges, hátsó nyugodtabb épületrészeknek. Az U két szárában elhelyezett lakóegységeket összekötő közbenső épületszárny a közösségi helyiségeket foglalja magába.

A tervező, a lakhatóság szempontjából értéktelen belső sarokban — mely egyúttal az épület súlypontja is — helyezte el a lépcsőházat és a felvonót. A második lépcsőház, mely tulajdonképpen vészlépcső, a Szondy utcai közvetlen bejáratból indul.

A nővérszálló 57 db 2 ágyas szobával rendelkezik. Két szobához — mindkét előszobából megközelíthetően — egy vizesblokk tartozik, melyben mosdó, zuhany és W. C. van. Az előterek teljes hosszban beépített szekrényeket kaptak. A szobák és az előszobák berendezései részben típusbútorok, részben egyedileg tervezettek.

Minden lakószinten egy teakonyha, étkezőhelyiség és társalgó helyezkedik el. Az V. emeleten tornaszobát is alakítottak ki bordásfalakkal, gyűrűvel, asztalitenisz-felszereléssel. A VI. emeleten egyesített mosó-szárító és vasalóhelyiségek találhatók.

Az első emelet megnövelt társalgója és klubhelyisége a látogatók fogadására és közös rendezvények tartására hivatott.

Ezek a helyiségek az ABC áruház feletti födémen kiépített tetőteraszra nyílnak. Az itt elhelyezésre került növényzet, ülőbútorok, a szálló lakóinak és vendégeinek pihenését szolgálják. A választott megoldással a tervező elkerülte — ennek a funkciónak a felsőbb szintekre telepítésével együttjáró — a nagyméretű tetőfelületekre való rálátás unalmát.

A talajvízviszonyok miatt a pincerészt négyrétegű, víznyomás elleni szigeteléssel kellett kialakítani.

A felmenő szerkezet terhét — sávalapra helyezett — terhelosztó vasbeton gerendarács hordja. A felmenő szerkezeteket monolit vb.-ból tervezték. A födémek Hünnebeck-síkzsaluzattal készültek, melyek a homlokzati oldalon konzolosak.

A földszinti külső falfelületek 2,5 cm vtg. süttői kemény mészkőburkolatot kaptak, hőszigetelés céljából perlithabarcs hátfal kiöntéssel.

Az emeleti parapetfalak színes műanyag burkolata, egy előre felerősített szögacél szerkezetre, 5 cm vtg. poliuretánhab szigetelés fölé szerelt. A burkolólemezek sérülésének elkerülése érdekében élvédő gumiszalagokat is helyeztek el, mellyel elérhető volt a pontos, méret szerinti elhelyezés, a beállíthatóság, valamint a vízzáróság.

A műanyag burkolóelemek a balatonkenesei Sirály Vas- és Műanyagfeldolgozó Szövetkezetben készültek.

A belső berendezés, az épületgépészet, a szükséges szinten és jól megoldott.

Derdák Tivadar

PARÁDI KÁROLY

Kétlakásos családiház, Budapest II.

Építész: Parádi Károly

Statikus: Melegh Miklós; gépész: Beczássy O. Gyula; tervezés éve: 1976; építés éve: 1978

A Hűvösvölgyben (Budapest II., Kinizsi u.) családiházas övezetben, keleti lejtőre terveztük az épületet. Az utcavonaltól való hátrahúzással, a padlószint és a terasz kellő magasságba került, így a lakók élvezhetik a kellemes, nyugodt vidéket és a jó kilátást.

A már jobbára kialakult szerény, helyenként kedves régi magastetős házak közé tervezett, bontott tömegű steril lapostetős épület először az építésügyi hatóságoknál okozott tanácstalanságot, majd a környezetében egy kis dermedtséget.

Miután az épület végül is szerényen húzódik meg a domboldalon, azt hiszem, mindenki megbékélt, mert már a szomszédban is épült azóta hasonló felfogású családi ház.

Fiatal házaspár, két kisgyermekkel és a régi, megszokott környezetét újrateremteni szándékozó egyedül élő szülő számára készült a két lakás, elhelyezkedésében szimbolizálva a köztük levő viszonyt.

Az együttműködés szinte zavartalan volt, megbíztak a tervezőkben.

A ténylegesen házilagos kivitelezés, a tervezői művezetés hiánya és az állandó veszélyként mindig fennálló változtatási készség egy „biztonsági" tervezési taktikát eredményezett, egyszerű és egyértelmű kényszert adni a terv szerinti megépítésre.

Az ilyen körülmények között elkészült épület végül is elfogadható színvonalú.

A faszerkezetű, teljesen üvegezett homlokzati tolófalakat ugyan csőprofil szerkezettel, fával leburkolva készítették el (alig lehet észrevenni a különbséget), de megépítették a tervezett falburkolatokat, felülvilágítókat, a fűtési vezetékek takarására szolgáló padlócsatornákat, falhornyokat stb.

Nem lehet tudni pontosan, miből alakul, fejlődik általában az emberek kulturáltsági igényszintje. Az általános kulturális szint, iskolai végzettség, egzisztencia nem biztosíték. A személyes környezet, a társadalmi kommunikációban determinált és manipulált. Maradnak az „otthonról" hozott dolgok és egy szerencsés nyitottság, mely esetleg kellő szintű és egyben emberszabású választ tud adni a társadalom kihívására. *P. K.*

Magyar Építőművészet 1982/3

Fenyegető, sárga ház a Lehel téren

Aki teheti, kerülje a Lehel teret. Ott áll ugyanis, mit áll, lebeg üveg- és pálcikalábain a Nagy Épület, az APEH Pest Megyei Igazgatósága sárgán és fenyegetőn. A jó ízlés és a kollektív belső béke kedvéért tehették volna beljebb, valamely csöndes mellékutcába, ahol ritkán fordul meg az ember. Minek emlékeztetni folyton a járókelőt apróbb-nagyobb bűneire, az év legrandábbb időszakára, amikor nemcsak az életet adó fény hiánya, hanem az adóbevallás méltatlanul kicsinyes ügyeskedésétől megtépázott önérzete is tovább erősíti a flaszterlét okozta neurózisát.

Fák lombjai mögé bújva, onnan kandikál ki bűntudatot ébresztő bamba tekintettel a ház, amelyre ha valaki mégis föltekint, legalább annak örülhet, hogy az is az ő pénzéből épült. A kevéske, amit már sehogy sem volt képes visszaigényelni tőle – akárha Kőmíves Kelemenné porhüvelye lenne –, most ott pihen kötőanyag gyanánt az unalmas falak valamelyikében.

Ízig-vérig bürokrataház. Szinte sehol sem oldott robusztus tömege a földi léten áttűnő pillanat feletti bánat, az alávetettségben lepergetett (bevallástól bevallásig terjedő) röpke évek gigászi szoborműve. Középső, a bejárati szakaszt hangsúlyozó zárt üvegerkélysora fénylő és lefelé tendáló szomorú orr csupán, a tervező jó szándéka ellenére is mogorva gesztus. Hiábavaló korszerűsködés; falmasszára tapadó idegen elem. A négyzet alakú ablakok elszigeteltségét vízszintes tagolórendszer igyekszik oldani, fekvő kék pálcák közé festett okker színmezőkkel. Nem régi ház ez, 1993 tavaszán adták át műszakilag, mégis a hetvenes évek szellemi értelemben kevéssé impulzív építészetét idézi. A szalagablakos, vízszintes tagolású tanácsházák, megyei pártbizottságok korát. Azt az időt, amikor minden a gyufaskatulya arányait vette alapul. Ha állt a forma, tervezője lakóházat látott belé, ha feküdt, ABC-t vagy iskolát, amikor pedig hosszabbik oldalára tették, nos, akkor közigazgatási intézményt reprezentált. Az APEH háza ebben a szemléletben fogant, a régi kód szerint állami irodaépület, s mintha hatalmas belső erő feszítené, akár a felfújt gumimatracot az utolsó szegletig kitölti a rendezési tervekben beépítésre engedélyezett légtömeget. Ó, mily kicsinyes ez a haszonelvű szemlélet! Az ekképp megnyert

Az APEH Pest megyei székháza — SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

négyzetméterekkel életörömöt veszít az ember. Kifeszített kubusokkal, különösképp, ha a környezeti adottságok is szűkítik a variáció lehetőségeit, keveset lehet kifejezni, s a látvány okozta öröm is túlontúl csekély. Ezen nem segít a dagi felületre itt-ott fölrakott posztmodernes kedő színezés, hiábavaló az oromra tűzött ipari jelleget épp csak megidéző íves szerkezet. A tömeg nyomasztó tulajdonságaiból mindez cseppet sem von el. Két eltérő szemlélet, a tömegformáló és a cizellálgató, díszítgető megközelítés elegye ez. Mindkettő lehet érvényes, ha következetesen alkalmaztatik. Ez esetben azonban még, ha az eltérő formai közelítések egymáshoz viszonyított aránya kiegyenlítettebb lenne is, az idegenség akkor is kiütne. A tervező, Parádi Károly vállalhatta volna, hogy tömegeket formáz, miként a jobb oldali mellékutcai oldal némi efféle bátortalan kísérletről tanúskodik, ám alighanem annyi merészséget sem engedett meg ezúttal magának. Etalonként, meghaladandó kiindulási pontként fogadva el a szomszédos épületek, a MEEI-székház és a túloldali irodaház kisstílű formáit, kétségkívül kiemelkedik közülük. Ám pirruszi győzelem ez csupán, kicsit távolabb, becsvágyóbb tekintettel nézve a város egyéb hasonló problematikájú épületeit, azokkal szemben bizony végleg alulmarad.

Bojár Iván András

A Nemzeti Múzeum puszta fikció

– véli Gedai István főigazgató

A nemzet múzeuma a világon élő valamennyi magyar ereklyetára kell hogy legyen, függetlenül attól, hogy hol, mely országban született, vagy telepedett le. Igaz ez más oldalról is: ebben a múzeumban valamennyi magyar állampolgár – nemzetiségétől függetlenül – meg kell találja „ereklyéit" – véli *Gedai István*, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója, aki ugyanakkor úgy látja: más és más szerepet kell betöltenie a Nemzeti Múzeumnak az emigráció különböző csoportjai esetében is. Míg például az eleve európai gyökerű, többnemzetiségű Amerikában és Ausztráliában a magyar identitás könnyebben megtartható, Nyugat-Európában a második-harmadik generáció már nemcsak anyanyelvét, de nemzeti hagyományait sem őrzi. A főigazgató szerint a Nemzeti Múzeumra éppen itt vár feladat: segíthet a magyarságtudat megóvásában.

A Nemzeti Múzeum mindemellett ma nem több puszta fikciónál – állítja Gedai István. Azzal, hogy a korábbi gyakorlattal ellentétben az intézménynek már nincsen *kiválasztási joga* – azaz nem mondhatják meg, mire tartanak igényt az ásatások leletei közül –, kiállítások rendezésekor csak a régi anyagból, vagy a megyei múzeumoktól kölcsönkért műtárgyak közül válogathatnak.

– A múzeumi világ, úgy tetszik, nem műtárgycentrikus, hanem szervezetcentrikus. Az intézmények teljes önállósága forrásai zömétől megfosztotta a Nemzeti Múzeumot, s oda vezetett, hogy a magyar történetre vonatkozó tárgyak az országban szétszórva lelhetők fel – mondja a főigazgató. Példaképpen a két világháború közötti gyakorlatot idézi: az Országos Gyűjtemény Egyetem, amelybe az országos múzeumok mellett a levéltár és a Széchényi Könyvtár is beletartozott, ugyan túlzott centralizálást jelentett, ám az alapgondolat ma is megfontolásra érdemes. Gedai István úgy látja, a szervezeti formákat a műkincsekhez kellene igazítani, ily módon integrálni kéne a hasonló profilú gyűjteményeket – az egységes kezelés még a raktározási gondokon is segíthetne.

Mindehhez szorosan kapcsolódik az 1996-ban megrendezendő millecentenáris kiállítás ügye. A magyarság történetét bemutatni hivatott tárlat – a muzeológusok szándéka szerint – korszerűbben, látványosabban, és jóval többet mond majd el a honfoglalás és az 1990-es évek között történtekről, mint a korábbi. A hagyományos műtárgy-bemutatási módszerek mellett teret kaphatnak a modern, audiovizuális eszközök is. A kiállítás három része megfelel a történelmi tagolásnak: a honfoglalás kori egység egyelőre időszaki tárlat lesz – az anyagot később alakítják állandó kiállítássá, kiegészítve az őskort és a honfoglalás előtti időket reprezentáló tárgyakkal; a Természettudományi Múzeum jelenlegi ásványtárában lesz az államalapítás és a törökkor közötti időszak bemutatója; a régi termekben pedig az újkori és legújabb kori anyag, lezárásul – várhatóan – a szovjet csapatok kivonulását mutató képpel.

Az előkészítésre másfél éve van még a múzeum vezetésének. Az épület vízben álló alapzatának helyreállítása, szigetelése évek óta folyik, s csak ezután kezdődik az elekromos és vízvezetékrendszer, valamint a fűtés cseréje. 1996-ra mindezt el kell végezni a készülő kiállítás helyszínén, 2002-re – a múzeum fennállásának 200. évfordulójára – pedig be kell fejezni a teljes rekonstrukciót. A felújításra szánt összeg rendelkezésre áll – a millecentenáris kiállítás fedezete egyelőre a kormányon múlik.

N. K. J.

A sikerkönyvekre már alig telik

Az utóbbi évtizedben 110-ről 75-re csökkent a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárhoz tartozó fiókok száma. Főképp a kis, kerületi könyvtárak szűnnek meg, úgymond a „kis kihasználtság" okán. A budapesti könyvtárhálózat pusztulásáról vagy csupán átcsoportosításáról van szó?

A budapesti fiókkönyvtári hálózat annak idején véletlenszerűen alakult ki – mondja *Deák Sándor*, a Szabó Ervin Könyvtár gazdasági igazgatója. Néhány helyen több, kis forgalmú könyvtár működik, másutt viszont a nagy lélekszámú lakótelepeken egyáltalán nincs megfelelő intézmény. A központi cél ezért hosszú évek óta a kisebb forgalmú könyvtárak leépítése (akár az ottani olvasók végleges elvesztése árán is), s helyettük új, nagy forgalmat lebonyolítani képes kölcsönzők kialakítása. Így jött létre nemrég az Örs vezér téri vagy a XV. kerület Eötvös utcai nagykönyvtár is – az utóbbi három kisebb társának bezárása árán. Leépülnek az iskolákhoz kapcsolódó, gyerek- és felnőtt olvasók kiszolgálását végző részlegek is, amelyek közül csak idén nyolc szűnt meg. Deák szerint „a könyvtárhálózat összterülete ma ennek ellenére nagyobb, mint egy évtizede, s ugyanakkora, mint két-három éve". Az összevonó stratégia anyagi indoka, hogy a fővárosi könyvtárhálózat hosszú ideje nem kapott beruházási támogatást, s a szükségszerű fejlesztésekhez valahonnét el kellett venni a pénzt. A gazdasági igazgató hozzátette: az átcsoportosítások során egyetlen könyvtárosnak sem mondtak fel, s a nyugdíjazások révén is csak minimális leépítés történt.

A könyvtári hálózat évek óta azonos összegű, 520 milliós anyagi juttatást kap a fővárostól. A gazdasági igazgató úgy vélte: csak mintegy 100 millió forinttal nagyobb éves támogatás esetén lehetne fenntartani a szolgáltatások és a könyvbeszerzések mostani szinvonalát. A leromlott állapotban lévő intézmények ezért új, pénzszerző lehetőségekkel – így video- és CD-kölcsönzéssel – próbálnak segíteni magukon, Deák szerint azonban mindez legfeljebb önköltséges, s nem hoz semmi hasznot. A hiány mérséklésének másik módjaként a Szabó Ervin Könyvtár január 1-jétől fel kívánja emelni a beiratkozási díjat. Az ár a felnőttek számára várhatóan 100-ról 250, míg nyugdíjasok és diákok esetében 30-ról 50 forintra nő.

Új segítőként néhol a kerületi önkormányzatok is kiállnak a területükön lévő fiókkönyvtárakért. Emiatt nem kellett megszüntetni például a csepeli sétálóutcánál lévő iskolai kölcsönzőt, a X. kerületi önkormányzat pedig – néhány helyi fiókkönyvtár bezárásának veszélye láttán – ígéretet tett az ott dolgozó munkatársak bérének átvállalására, a közmű- és a bérleti díjak fizetésére. *Tverdota Miklósné*, a kőbányai főkönyvtár vezetője szerint a helyi polgármesteri hivatal jövőre várhatóan ötmillió forintot ad az újhegyi úti lakótelepen kialakítandó új könyvtár támogatására.

A kerületek önkéntes pénzbeli hozzájárulása azonban 1994-ben csak a kölcsönzői hálózat költségvetésének két százalékát – tízmilliót – tette ki. Fiókkönyvtárak sorsát döntheti el, hogy a helyi önkormányzat az adott évben éppen támogatja-e őket vagy sem. A segítség pedig a könyvtárak szociális funkciója miatt is hasznos lenne. Mint *Bálint Lehelné*, Kőbánya egyik kis könyvtárának vezetője elmondta, intézményük ajánlásai nyomán az önkormányzat szociális osztálya rendszeresen ad segélyt a támogatásra szoruló olvasók számára.

Jóllehet, a Szabó Ervin Könyvtárnál az utóbbi években folyamatosan nőtt az új dokumentumok beszerzésére fordítható összeg, mégis kevesebb könyvet tudnak vásárolni. A központi könyvtár költségvetésének egyre nagyobb hányadát kényszerül a vásárlásokra fordítani. Idén ráadásul 15 millió forintot kaptak külön erre a célra, ám mégsem győzik a versenyt a csillagászati könyvárakkal. A tőlük rendelő kerületi könyvtárak egy része máris kényszerűen csökkentette a megveendő új művek listáját, de a többség szerencsére még nem tart itt. A X. kerületi főkönyvtár például egyelőre minden fontos kézikönyvet meg tud vásárolni, csak a slágerkönyveket rendelik meg kisebb példányszámban. Az új művek szétosztására pedig mindössze két Trabant személygépkocsi áll a budapesti könyvtári hálózat rendelkezésére...

Binder István

Diákotthon helyett óvoda a Hárs-hegyen

A VI. kerületi önkormányzat oktatási bizottsága november 3-án ismét napirendre tűzte a hárs-hegyi diákotthon ügyét. Mint arról korábban beszámoltunk, a kollégium korábbi igazgatója nem éppen a pedagógiai elvek szerint vezette az intézményt, és sikkasztás gyanúja miatt feljelentette a kerület polgármestere. Az ülésen elhangzottakról, valamint a kollégium jövőjéről dr. Kloknicer Imrét, a bizottság elnökét kérdeztük.

– A bizottság nehezményezte, hogy a hárs-hegyi diákotthonban történtekről a polgármesteri hivatal művelődési osztálya csak részben és megkésve, illetve egyáltalán nem tájékoztatta a bizottság tagjait. Így például semmit sem tudtunk a Prosperitás Alapítványról, és a Tizenkét karátos iskoláról sem. Pontosabban, csak a pénz eltűnése után avattak be bennünket a „nagy titokba". A gyerekek testi fenyítéséről érkezett bejelentéseket ugyan kivizsgáltattuk, de eredményre itt sem jutott a fegyelmi tanács. Az oktatási bizottság megosztottságát mutatja, hogy nem kértünk kiegészítő bizonyításokat, illetve újabb vizsgálatot – mondta *Kloknicer Imre*, a VI. kerületi önkormányzat oktatási bizottságának elnöke, akit a képviselők hároméves „közreműködéséről" kérdeztünk.

Lukácsy Gábor, a művelődési osztály vezetője másként látja: amint az első adat birtokába jutott, nyomban utánanézett, és elkészítette jelentését. A kerület oktatási intézményei egyébként számos szerződést kötnek, hiszen erre önálló gazdálkodásuk feljogosítja őket. A művelődési osztály egyébként számos előterjesztést és jelentést készített, amivel azután semmi sem történt. A felelősség áthárítását pedig nem tartja szerencsésnek.

A bizottság legutóbbi ülésén ismét meghallgatták azt a három nevelőt, akiket *Kerek Attila* távolított el a diákotthonból, s ezért munkaügyi perben állnak az önkormányzattal. A képviselők meglehetős csodálkozással fogadták a hírt, miszerint egy bírósági határozatot már meg is fellebbezett az önkormányzat. Felkérték a jegyzőnőt, hogy törekedjen a peren kívüli megegyezésre.

S hogy mi lesz ezután a diákotthonnal? A kollégium vezetésével átmenetileg *Apavári József* nevelőtanárt bízták meg. Pályázat kiírására azért nem került sor, mivel az oktatási bizottság óvodává szeretné átalakítani az intézményt. A terv egyébként már hároméves. Megvalósítását több tényező is akadályozza. Egyrészt a diákotthon csökkenő létszámú tanulócsapatát kell másutt elhelyezni, másrészt ki kell várni a Tizenkét karátos iskola egyéves szerződésének lejártát is. Az iskola ugyanis számos helyiséget bérel a diákotthonban. S végül még hiányzik a II. kerület engedélye a tetőtér-beépítéshez. Lassította az eseményeket a fővárossal folytatott tárgyalássorozat is, ami egy esetleges cseréről szólt. Ez a kezdeményezés azonban a választások idején elhalt. Maradt tehát az óvoda terve. Mint Kloknicer Imre képviselőtől megtudtuk, a bizottság célja az, hogy az ólomszennyezte Belvárosból egy viszonylag tiszta levegőjű városrészbe telepítsék egyik óvodájukat. Ez egyébként jól illeszkedik a lakásokban kialakított, kert nélküli óvodák felszámolását célzó programjukba is. Az átépítés költségei sem terhelnék az önkormányzatot, mivel a két, szóban forgó lakásóvoda értékesítéséből előteremthető lenne a kívánt összeg. A gyerekek szállítására pedig felhasználhatnák a diákotthon buszát. Az elképzelés szerint az óvodások egy részét orvosi beutaló alapján választanák ki. Az óvodaprogram egyébként egy paradox helyzet miatt vált szükségessé. Egyrészt a kerület óvodáskorú gyerekeinek száma csökken, másrészt egyre nagyobb az igény az önkormányzati férőhelyek iránt. Ennek oka a vállalati intézmények bezárása.

Ha a Hárs-hegyre valóban óvoda költözik, akkor a diákotthonnak mennie kell, ám lakóit akkor sem teszik utcára. Hogy hová költöznének, még nem tisztázott. Felmerült a kerületi szerb–horvát kollégium neve is. Ebben az esetben pályázatot írnak ki a diákotthon igazgatói tisztére.

Sz. A. A.

Hamis nyomon

„Megőrülök ezért a Városért... Senki sem állítja, hogy szép itt az élet, és azt sem, hogy könnyű. Több annál: meghatározó, és ha kellő figyelmet szentelsz az utcarendnek, az elgondolásnak, a Város nem lehet ártalmadra... A legfontosabb, hogy elérjem, senki se tudjon rólam semmit. A másik, hogy apróra megfigyeljek mindent és mindenkit körülöttem." (Toni Morrison: Dzsessz)

Menj haza egyszer novemberben éjszaka, és ne kerüld ki a tócsákat. Mondd, gyerekkorodban, még Hatvanban nem arra vágytál, hogy egyszer sötétben kint lehess az utcán Pesten? Hát most akkor rugdald magad előtt a faleveleket és lépj rá egy gesztenyére. Menj el az Oktogonig és nézz fel a villany-Magyarországra, hogy ott van-e még. Vedd észre, hogy szembe is jönnek veled, és nézd meg jól az arcokat. Menj be az Örökmozgóba, a Morál 63 megy. (Nyugatnémet filmhét. A háború után.) Ha nincs már jegy, hamisíts egyet, úgy, mint annak idején az Édes életre, még lent, vidéken. Nem igaz, hogy a jegyszedőt nem lehet átverni. Nagyon figyeld a jegyszedő arcát, nézd a vastag szemüvegét. Bűvöld, de ne udvariaskodj, az úgysem segít. Miközben nézed a filmet, arra figyelj, hogy Nadja Tiller ugyanúgy jön-e le a lépcsőn a szűk ruhájában, mint ahogyan tizenhat évesen láttad. Ha ugyanúgy jön le, és nem téveszted őt össze Anita Ekberggel, vizesen a hajnali Trevi kútjában, az jó. Akkor utalj ki magadnak egy kis elérzékenyülést. A te korodban ez már megengedhető. Amikor kijössz a körútra, vegyél jó mély levegőt, és ne azon járjon az eszed, hogy most hogy nézhet ki Nadja Tiller vagy Anita Ekberg. Bird ki, hogy nem mész be egyik helyre sem. És főleg bird ki, hogy nem beszélsz magadban. És főleg, hogy nem kezdesz el másokra vigyorogni. Vedd már észre, hogy ez a rohadt, önelégült és pimasz mosoly – igazi kíváncsiság nélkül – sértés. Halálos bűn. Inkább szorítsd össze a fogaid. Igen, ez az, ez már illő a Városhoz. Amelyért megőrülsz. Pedig nem érdemli meg. Persze te is titkolódzó voltál vele és önző.

„Nem kellene úgy rajonganom ezért a Városért. Ez zavart meg, ez indított el hamis nyomon. Elhitette velem, hogy a szócsöve lehetek, hogy torkomon átszüremlő hangja emberi hang lesz. Csak épp az embereket felejtettem ki a képből."

(Toni Morrison: Dzsessz)

Pogonyi Lajos

HANGVERSENY

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) 11-én 18 órakor Kocsár Miklós szerzői estje – Zeneszerző portrék. Közreműködik: Berényi Bea (fuvola), Rádi Ildikó (cselló), Szentpéteri Gabriella (zongora), Zemplémi Mária (ének), Dratsay Ákos (fuvola), Modrián József (hegedű), Papp Sándor (mélyhegedű). Műsor: Hegedű-zongora szonáta. Rongyszőnyeg – hat rövid dal Weöres Sándor verseire. Hét változat mélyhegedűre. Hang–Szín – Játékok két fuvolára. Dalok Kányádi Sándor verseire (bemutató). Vonóstrió. A szerzővel Hollós Máté beszélget.

DUNA PALOTA (V., Zrínyi u. 5.) 11-én 19.45-kor a Budapesti Fesztiválzenekar koncertje: Kávékoncert. Művészeti vezető: Kocsis Zoltán. Műsoron: R. Strauss: A Bécsi Filharmonikusok fanfára., Capriccio op. 85 – szextett. Schönberg: Szívnövények op. 20. R. Strauss–Kocsis: Szerenád op. 17/2. Webern: Öt kánon op. 16. J. Strauss II-Webern: A cigánybáró: Kincskeringő. R. Strauss: Couperin-táncszvit.

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB (VII., Kertész u. 36.) 13-án 19.30-kor Vagantes trió – Tóth István, Szabó István, Kálmán Péter: Balassi-est.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér 2.) 11-én 19.30-kor Hock Bertalan orgonaestje. Közreműködik: a Mátyás-templom énekkara, vezényel: Tardy László. Műsoron: Vierne: 1. szimfónia. Lassus: Missa octavi toni. Kodály: Laudes organi.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 11-én Karas-Krasztel Elizbieta (zongora) hangversenye. Műsoron: Mozart: Esz-dúr szonáta KV., c-moll fantázia KV. 475., c-moll szonáta KV. 457. Chopin: f-moll fantázia op. 49., c-moll rondó op. 1., Három mazurka (cisz-moll, Asz-dúr, e-moll)., b-moll scherzo op. 31. 12-én 18.30-kor Zene-óra. A TV Zenei Stúdiója és az Óbudai Társaskör klubja. Forrás kamarazenei műhely: Horgas Eszter (fuvola), Soltész Ágnes (hegedű), Vígh Andrea (hárfa), Rozmán Lajos, Vajda Gergely (klarinét), Varga Tamás (cselló), Simon Béla, Várjon Dénes (zongora) és vendégeik. Műsoron: Martinu: Sextett (blues). Bach: Arioso. Haydn: A-dúr zongoranégyes op. 26. Debussy: Triószonáta II. tétel. Saint-Saens: Hattyú. Debussy: Kis szvit. 13-án 18 órakor Ifjúsági bérleti hangversenyek II. Közreműködik: Ruha István, Balogh Ferenc (hegedű). Az Óbudai Schweitzer Kamarazenekart Till Ottó vezényli. Műsoron: Handel: d-moll Concerto grosso op. 6. N. 10. Bach: E-dúr hegedűverseny BWV 1042. Mozart: Esz-dúr sinfonia concertante hegedűre és brácsára. 14-én Götz Nándor klarinétestje. Közreműködik: Szenthelyi Judit (zongora), és az Erkel Ferenc Kamarazenekar (művészeti vezető: Áldor Lili). Műsoron: C. Franck: A-dúr szonáta (Götz Nándor átirata), Verdi-Bassi: Rigoletto parafrázis. Mozart: A-dúr klarinétverseny.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 11-én 19.30-kor a Magyar Állami Hangversenyzenekar koncertje. Vezényel: Kobajasi Ken-Icsiró. Közreműködik: Pászthy Júlia, Ulbrich Andrea (ének), Magyar Állami Énekkar. Karigazgató: Antal Mátyás. Műsoron: Mahler: 2. szimfónia. 12-én 19.30-kor a kisteremben: Akadémiai Rézfúvós Kvintett.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖNYVESHÁZA KÁVÉHÁZA (VI., Király u. 50.) 12-én 18 órakor Leslie Mcklasky countryestje.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 11-én Kalyi Jag koncert, 12-én Cadillac rock and roll klub, 13-án izraeli táncház, Sirtos – görög táncház, 14-én Rece-fice táncház.

BANÁN KLUB (III., Mátyás király út 13–15.) 12-én a Lépcsőház együttes koncertje.

BENCZÚR-KLUB (a Postás MK-ban, VI., Benczúr u. 27.) 11-én Rock klub: Missio.

CRAZY CAFE (VI., Jókai u. 30.) 11-én, 14-én és 16-án karaoke, 12-én Gerendás Péter és zenekara, 13-án és 15-én Leslie and Roy.

ELSŐ KERÜLETI MŰVELŐDÉSI HÁZ (I., Bem rkp. 6.) 11-én Téka táncház, 12-én Blues-rock koncert: Török Ádám és a R.A.B.B.

E-KLUB (X., Népliget) 11-én Mr. Basary Group.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 11-én Rufe Buzzy, Marlboro Man koncert, 12-én Nagyárpi, Pastel koncert.

GUILLOTINE LIVE MUSIC CLUB (IX., Üllői út 45–47.) 11-én Meryl Shagall, 12-én Barbaro, 13-án Zeus – Görögest, 14-én Rock and disco, 15-én Hevesi Tamás és az Abo Abo, 16-án One Time Band.

JÓZSEFVÁROSI KLUB (VIII., Somogyi B. u. 13.) 12-én „Békebeli" házibuli, 13-án Méta táncház.

KOSZTOLÁNYI MH (IX., Török Pál u. 3.) 11-én Tara – ír zenei klub.

KÖZGÁZ D. C. (IX., Fővám tér 8.) 11-én Hobo Blues Band, mozifilmek: Pusztа formalitás, Végveszélyben.

KÖZGÁZ „JAZZ" KLUB (IX., Kinizsi u. 2–6.) 11-én Dresch Mihály és együttese.

RÁDAY KLUB (IX., Ráday u. 43–45.) 11-én Nonstop Rock and Roll, 12-én Rockdisco.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 11-én Géniusz, Közreműködik: Molnár Zoltán, Krisch János (trombita), Gál László (kürt), Fejér András (harsona), Adamik Gábor (tuba). Műsoron: Praetorius, Bach, Mozart, Rossini, Saint-Saens, Petrovics Emil művei.

12-én Rock-disco, 13-án „Görög tűz".

MÁJUSKERT ROKKKOCSMA (XXI., Táncsics M. u. 126.) 11-én Rubato, 12-én Géniusz.

MIX-ODU (XII., Hollós u. 5.) 11-én közönségtalálkozó: Takáts Tamás, koncertek: Micheller Mirtill Trió (dzsessz), Mozaik (dzsessz-folk).

SAIGON LIVE ROCK KLUB (V., Arany J. u. 13.) 11-én Török Ádám és a R.A.B.B., 12-én Vörös István és a Prognózis: A legjobb Prognózis dalok 1981–1987 – lemezbemutató koncert, 13-án és 14-én Techno Party, 15-én Géniusz, 16-án St. Martin.

SZFMH (XI., Fehérvári út 47.) 13-án Nosztalgia klub, 14-én Takáts Tamás Dirty Blues Band klub.

TILOS AZ Á (VIII., Mikszáth tér 2.) 11-én Eurosalsa – élő karibi tánczene, 12-én Ef. Zámbó H.D.B., 14-én Vákuum Tévé.

TÁRLATOLGATÓ

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) A világ postabélyegei.

BIBLIAMÚZEUM (IX., Ráday u. 28.) A régészet és a Biblia. A Biblia írás- és szövegtörténete. A magyar nyelvű Biblia története. A Biblia a világ nyelvein.

BOCSKAI GALÉRIA (XI., Bocskai u. 47.) Fodor N. Éva festőművész, Tövissi József grafikusművész, E. Rácz László szobrászművész kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál szobrászművész kiállítása. Fiatal fotó, 1994.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Holocaust Magyarországon. Emlékezz! – Sós László és Kemény Éva plakátkiállítása.

KIÁLLÍTÁSI CSARNOK (XIV., Olof Palme sétány 1.) Claudio Knöpfli Békaperspektíva c. szobra.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli út 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Fővárosi nyomdák a XVIII-XIX. században. Kovács Attila grafikusművész kiállítása. Birkás Ákos festőművész kiállítása.

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) Pillantás az alkotóműhelybe. Emlékszobák.

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga-, korallkiállítás.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török P. u. 3.) Z. Réti Kamilla ezoterikus festő kiállítása. Hagyományőrző ikonok – Csizmadia Alexa kiállítása.

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Százéves a Magyar Liszt Társaság.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉREMGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. XVIII–XIX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. A Habsburg-kripta. Pannonia Regia – Művészet a Dunántúlon, 1000–1541.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország népeinek története az őskortól a honfoglalásig. Magyar koronázási jelvények. Bronzkori kincsek Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM LEGÚJABB KORI TÖRTÉNETI MÚZEUMA (Budavári Palota, A épület.) Kincsek a Topkapu-szeráj gyűjteményéből (Nagy Szulejmán és kora). Tájfénykép. Nemzetiségi térképek.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM kiállítása a Magyar Nemzeti Múzeumban (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország állatvilága. A földtörténet emlékei Magyarországon. Az őslények világa. Természetbúvár-terem (előzetes bejelentkezéssel).

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér). Egyházművészeti gyűjtemény.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára). A magyar mezőgazdaság és állattenyésztés története. 100 éves a Gundel. Fénykép a változó paraszti társadalomban – Egy falusi fotográfus képei, 1936–1970. Gyermekek üzenete – a Családév alkalmából meghirdetett gyermekrajzpályázat legjobb alkotásainak bemutatása.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIÁJA (III., Kiskorona u. 7.) Válogatás Czumpf Imre festőművész hagyatékából.

ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI FELÜGYELŐSÉG KIÁLLÍTÓTERME (I., Táncsics M. u. 1.) Konrád Chmielewsky építészete.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (Budavári Palota, F épület). Corvina-termek: Ember az embertelenségben – Emlékezés az első világháborúra. Térképtár: Gerald Mercator reneszánsz kartográfus. Vitrintárlat: Képes levelezőlapok az első világháborúból. Kézirattár: Keresztury Dezső 90 éve. „Ars librorum" sorozat: Képeskönyv Rilkének – Schiller Aurél.

PESTERZSÉBETI MÚZEUM (XX., Baross u. 53.) Pesterzsébet és Soroksár történeti emlékei.

PESTÚJHELYI KÖZÖSSÉGI HÁZ KÜLVÁROSI SZALONJA (XV., Szűcs u. 45.) Szabó Gábor szobrász kiállítása.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. út) Repüléstörténeti és űrhajózási állandó kiállítás.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai írószoba a XIX. század végén. Porcelánok a tenger mélyéről és más szerzemények.

TÉR GALÉRIA (XI., Kosztolányi D. tér 4.) Macskássy Izolda kiállítása.

VÁR GALÉRIA (Táncsics út 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) A sepsiszentgyörgyi műhely c. kiállítás.

VASARELY MÚZEUM, KAMARATEREM (III., Szentlélek tér 6.) Telefotográfiák – Szombathy Bálint (Újvidék) kiállítása.

VÉGÁLLOMÁS GALÉRIA (Hűvösvölgy, 56-os autóbusz végállomása) Csíkszentmihályi Réka textiltervező kiállítása.

VÍGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Jovián György festőművész, Pápai Lívia textilművész és Mitsui Sen szobrászművész kiállítása.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas Gábor u. 8/C) Vitéz Sólyom Zoltán festő kiállítása.

VIZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Lőrinczy György fotóművész kiállítása.

Lois Viktor saját kertjében állította ki Fordított felhőmosó (Ebben a fordított világban) című metálorganikus épületszobrát (Szentendre, Bükkös park 72.)

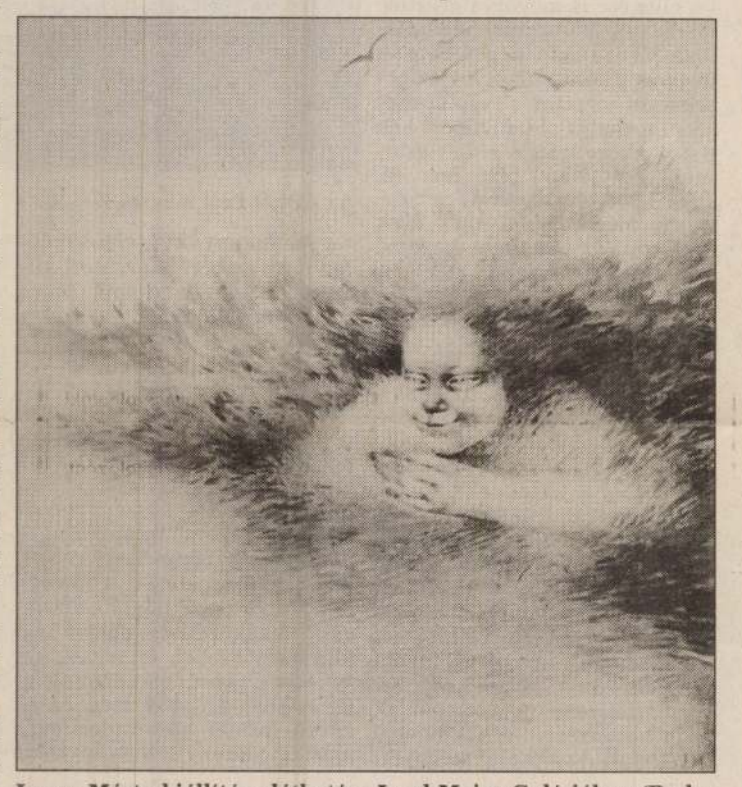

Lacza Márta kiállítása látható a Lord Major Galériában (Budapest, Városmajori Szabadtéri Színpad)

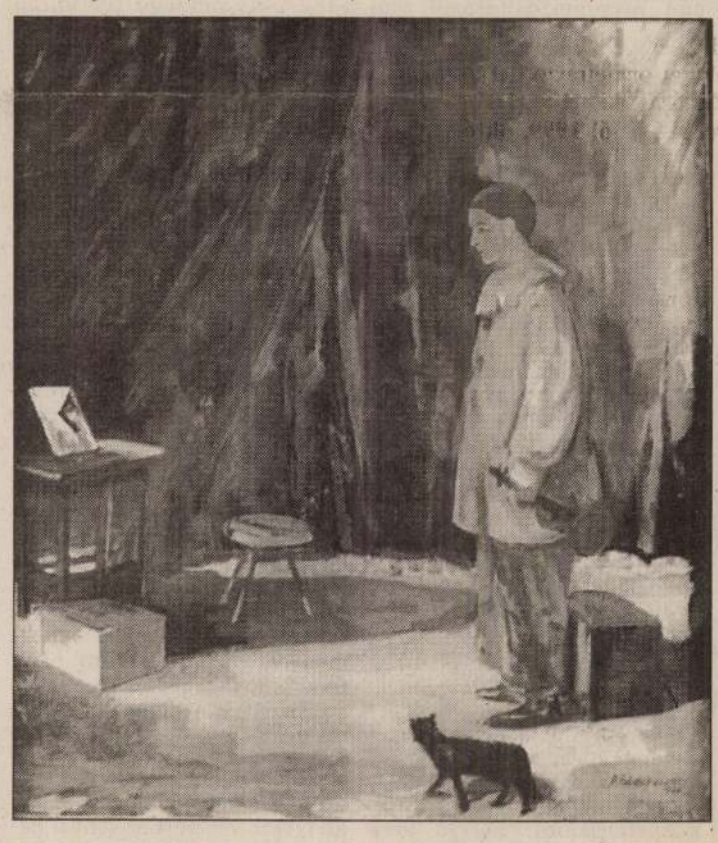

Rábai Ridovics Ferenc festőművész emlékkiállítása november 25-től december 15-ig látogatható a Józsefvárosi Galériában (Budapest VIII. kerület, Nap u. 1.)

Minden télre-Michelin

A havak királya az új Y-lamellával

Tökéletes jégen és esőben

snowfox gumi snowfox gumi

Minden márkájú autóra akciós árak!

Ez mind benne van!
GUMIABRONCS
+ KERÉKTÁRCSA
+ SZERELÉS
+ CENTRIROZÁS

BMW 3/C	22.355 Ft
Fiat Punto	14.065 Ft
Ford Mondeo	19.435 Ft
Mercedes W202	21.435 Ft
Suzuki Swift	15.545 Ft
Renault Laguna	20.935 Ft
VW Golf III	15.565 Ft
VW Passat	21.545 Ft
Opel Astra	15.215 Ft
Opel Omega	24.045 Ft

Az árak tartalmazzák az Áfa-t!

SNOWFOX INTERNATIONAL KFT.
H-1208 BUDAPEST, Helsinki út 124-126.
Tel.: 283-1118, Tel./Fax : 283-0147
SNOWFOX GUMI KFT.
6728 SZEGED, Budapesti út 1.
Tel.:(62)324-295, Tel./Fax: (62) 324-284

MICHELIN®

KIPSZER
Ipari Szolgáltató Kft.
1106 Budapest, Jászberényi út 24-36.

ÉPÍTŐIPARI GÉPEK, TORONY- ÉS MOBILDARUK ELADÁSA, LÍZINGJE

előnyös fizetési és visszavásárlási feltételekkel,
OLCSÓBB, MINT A BÉRLET!

KIPSZER Ipari Szolgáltató Kft.
1106 Bp., Jászberényi út 24-36.,
t.: 260-4665, fax: 261-5197

MŰSZERTECHNIKA
A PANNON GSM HIVATALOS FORGALMAZÓJA
1107 Budapest, Szállás u. 21. Tel: 262-6666 Fax: 262-3398
Budapest VII., Király u. 1/d. Budapest XI., Bartók B. 44.

7.200-ért megéri?

Simán. Hiszen, ha Ön november 30-ig csatlakozik a Pannon GSM rendszeréhez, már nettó 7.200 Ft első részlet befizetésével is az Öné lehet egy Motorola 7200-as mobiltelefon.

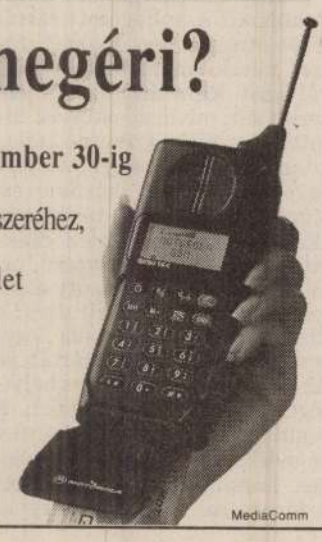

Áraink az áfát nem tartalmazzák.

MediaComm

A VÍGSZÍNHÁZ
(Bp. XIII., Pannónia u. 1.)
felvesz

SZÍNPADI MUNKÁRA
lehetőleg budapesti lakost
DÍSZÍTŐNEK.

Jelentkezés:
Harangozó László
színpadmesternél.

❖ ❖ ❖

ÖLTÖZTETŐT
lehetőleg budapesti lakost

Női szabász szakmunkás előnyben.

Jelentkezés:
Gombár Andrásné
jelmezfelelősnél.

95058 KJ

Parádi Károly, Ybl-díjas építész

1987-ben

Parádi Károly és Kertész András építész Nevelési létesítmények tervezéséért, ezen belül a Budapest Káposztásmegyeri 16 tantermes gimnázium és a Budapest Pestlőrinc, Thököly úti 16 tantermes gimnázium építészeti tervezésért Ybl Miklós díjban részesült.

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 34-old.

Parádi Károly Ybl-díjas építész / tervező.
Ybl-díjas épületek, 1986.

Parádi Károly

A Képző- és Iparművészeti Gimnázium elvégzése után felvettek az ÉKME építészmérnöki karára, ahol 1964-ben diplomáztam.

Magyar Építőművészet, 1987. 4-5 szám, 48-49 old.

Parádi Károly, Ybl-díjas építész
Ybl Miklós-díjak, 1987.

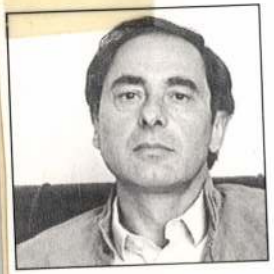

Parádi Károly

1941-ben született **Budapesten**. 1964-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 1970-től 1972-ig a FÉK I. ciklusán Jurcsik Károly volt a mestere. 1964—1966 között a MÁV Józsefvárosi Főnökség, 1966—1969 között az UVATERV építész tervezője, 1969-tól 1970-ig a Bp. XII. ker. Tanács Építési Osztályának főmérnöke volt. 1970-től dolgozik a LAKÓTERV-ben. Fontosabb megvalósult munkái: az általános iskolák MOT V. újrendszerű típusterv sorozata, Úttörőház Tatabányán, ABC-áruházak és szolgáltatólétesítmények típustervei. 1980 óta foglalkozik nevelési központok, iskolák tervezésével.

Az Ybl-díjat nevelési létesítmények tervezéséért, ezen belül a káposztásmegyeri 16 tantermes gimnázium építészeti tervezéséért kapta Kertész Andrással megosztva.

Kép: Káposztásmegyeri gimnázium aulája

Magyar Építőművészet, 1988, 3., kátsó borító belső oldalán.

Parádi Károly, építész (Lakótérv.) 9.) Folytatás.
16 tanulócsoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpest. Építész:
Parádi Károly.

16. a belső zsibongó nézete.

16

Magyar Építőművészet,
1987. 3., 35-old.

Paradi Károly, építész / Lakóterv /. 8.) Folytatás

16 tanuló sportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpest. Építész: Paradi Károly

15. Az aula képe a galériáról.

15

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 35-old.

Parádi Károly, Építész (Lakótérv). 3.) Folytatás
16 tanuló csoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpest. Építész: Parádi Károly.

2. Külső nézet az aula felé

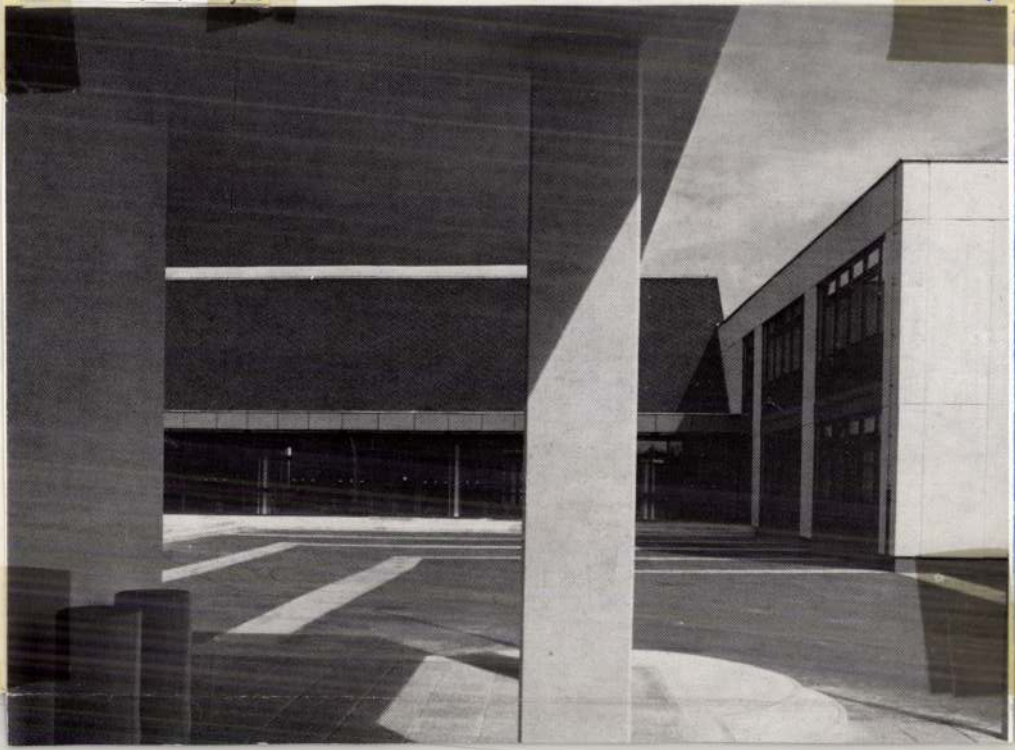

Magyar Építőművészet, 1987.3., 32-old.

Parádi Károly, Építész | Lakóterv | 7.) Folytatás,

16 tanulócsoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpest. Építész: Parádi Károly.

12. Északi homlokzat terve. | repr. | 12. Északi homlokzat terve

13. Axonometria | repr. | 13. Axonometria

14. Galéria (fotó Réz Mihály) | repr. | 14. Galéria (Fotó: Réz Mihály)

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 35-old.

Páradi Károly, Építész (Lakótérv). 6.) Folytatás
16 tanulócsoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpest, Építész: Páradi Károly.

11. Az aula képe a galériáról (Fotó: Réz Mihály)

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 34-old.

Parádi Károly, Építész /Lakóstero/. 5.) Folytatás.
16 tanulócsoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpest, Építész: Parádi Károly.

7 7. Bejáró út a kerékpártárolóval

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 33-old.

Parádi Károly, építész (Lakóterv). 4.) Folytatás

16 tanulócsoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpst. Építész: Parádi Károly.

8. A keleti homlokzat terve

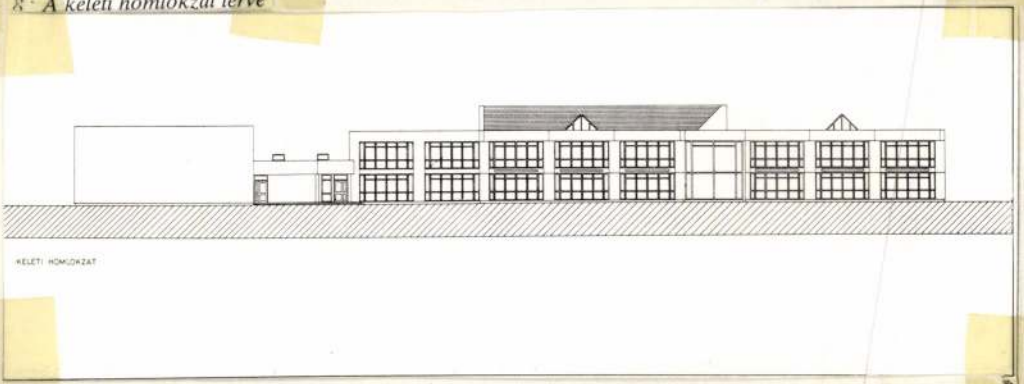

Magyar Építőművészet, 1927. 3., 34-old.

Parádi Károly, építész | Lakóterv. 2.) Folytatás.

16 tanulócsoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Bpest. Építész: Parádi Károly.

~~2.~~ 3. Helyszínrajz. | repr. | 3. Helyszínrajz

4. Bejárati rész az aulával kívülről. | repr. |

4. Bejárati rész az aulával kívülről

5. 1–1 metszet. | repr. | 1. 1—1 metszet

6. Az aula belső képe. | repr. | 6. Az aula belső képe (Fotó: Réz Mihály)

9. Földszinti alaprajz | repr. | 9. Földszinti alaprajz. 1. aula, 2. könyvtár, 3. természettudományi előadók, 4. rajz- és zenetermek, 5. étterem, 6. tálalókonyha, 7. tornaterem

10. Emeleti alaprajz | repr. | 10. Emeleti alaprajz 1. galéria, 2. belső zsibongó, 3. tanterem, 4. fizika előadó, 5. tantestületi szobák, irodák

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 32–33–34. old.

SZEMÉLYI HÍREK

Díjak, kitüntetések

Asztalos Tamás, az aszódi Petőfi Múzeum igazgatója több éves városvédő és városszépítő tevékenységéért **Podmaniczky-díjat** kapott.

IN MEMORIAM

Parádi Nándor
(1928–1997)

Parádi Nándor negyvenegy éven át volt a Magyar Nemzeti Múzeum tudományos munkatársa, 1954 júliusában került az akkor másfél éve létrehozott Középkori Osztályra. Nemzedéktársaival együtt a múzeum második világháborúban szétzilálódott gyűjteményeinek rendbetétele mellett teremtette meg azt a Középkori Osztályt, amely évtizedeken át meghatározta a magyar középkori régészet kutatási irányát, az ott folyó munka szakmai igényesség és alaposság tekintetében pedig példát jelentett a felnövekvő generációk számára.

A második világháború alatt és az azt követő években nehéz körülmények között végezte el a középiskolát és szerezte meg középkoros régész diplomáját. Édesapját Budapest ostromakor vesztette el, ezt megelőzően 15 éves korától már árukihordói munkát vállalt. Az 1946-ban letett érettségi vizsga után a Budapesti Történeti Múzeumban mint közmunkás, majd ásatási munkás, később pedig mint restaurátor dolgozott. Napi munkája mellett végezte el az egyetemet. Mindig hálával emlékezett azokra, akik segítőleg álltak mellette. Az ezekben az években megtanult rendszeres munkavégzés és az állandó felelősségtudat egész életében sajátja maradt.

Kerámiatörténeti kutatásainak összegzéseként készített bölcsészdoktori disszertációját 1971-ben védte meg.

Magas színvonalú tudományos tevékenysége elismeréseként 1980-ban a Munka Érdemrend Arany fokozatával tüntették ki.

A szakmai köztudatban neve kezdetben és elsősorban a középkori kerámia kutatásához kapcsolódott. 1959-ben megjelent, népvándorlás kori és Árpád-kori edények technikai vizsgálatával foglalkozó szakdolgozata alapvető jelentőségű volt a korszak edényművességével ismerkedő egyetemi hallgatók, de a szakma távolabbi területeiről érkező kutatók számára is. Figyelme hamarosan a középkor későbbi évszázadainak kerámiája felé is fordult, a 60-as évek végéig megjelent tanulmányai az Árpád-kori balatonfenyvesi agyagpalacktól a késő középkori kályhacsempékig ezt a széles skálájú érdeklődést bizonyítják. Nem elégedett meg sohasem egy-egy tárgy vagy tárgytípus szorosan vett régészeti feldolgozásával - készítésmódjának, kronológiai helyzetének ismertetésével -, mindig kereste készítőinek, használóinak körét, azt a társadalmi közeget, amelyben funkcióját betöltötte. Kerámiatörténeti érdeklődésének eredményeként született a magyarországi érmekkel keltezett edényeket számbavevő dolgozata, amely hasonlóan a pénzzel keltezett XIII. századi ékszereket összegyűjtő tanulmányához, máig nélkülözhetetlen munka a keltezési kérdésekkel szembekerülő kutatók számára. Ásatásainak széles anyagismereten, pontos megfigyeléseken nyugvó feldolgozásait kézbevéve hiteles és megbízható munkákkal találkozik az utókor.

Korai munkái közül kiemelkedik első nagyobb feltárása, a gyulai várásatás közzététele. A 60-as évek végétől érdeklődése mindinkább a késő középkori települések felé fordult, résztvett a tiszai vízlépcső feltárási munkáiban. A Dunántúlon pedig Holl Imrével együtt több középkori falu (Gyepükaján, Bánokszentgyörgy, Sümeg-Sarvaly) területén végzett ásatást. A falu teljes feltárását eredményező sarvalyi kutatás közzététele német nyelven a leletanyag sokirányú értékelésével a külföldi kutatók számára is alapvető munka. Leletmentéseit, kisebb ásatásait ismertető dolgozatai, mint a kácsi lakótorony, vagy a tiszanána–ónánai ásatás feldolgozása, az érintett kérdések alapos és elmélyült körbejárásáról tanúskodnak.

Középkori leletek előkerülése esetén a más korszakkal foglalkozó kollégák - szakmai tudását tisztelve -, szívesen vonták be munkájukba és adtak át feldolgozásra anyagokat. Ilyen feltárások eredménye a hács-béndekpusztai fazekaskemence, a Pécs-tettyei ásatás, a sály-latori zablapálca publikációja. Körültekintő kutatási módszere révén jól ismerte a múzeum irattárát, emlékezetében kitörölhetetlenül megmaradtak az egyszer látott, de egy-egy tanulmányban jól kamatoztatható adatok. Apró részletekre felfigyelő kutatói módszerének eredménye a besztercebányai kályhacsempék lelőhelyének felderítése, a kiskunhalas-fehértói lelet ismeretlen lelőhelyűként számontartott tárgyainak azonosítása, és más régi ásatások leleteinek közzététele.

A múzeum történetének, iratanyagának, gyűjteményeiben őrzött tárgyainak jó ismerőjeként sokszor keresték meg segítségért közeli kollégák, de más intézmények kutatói is. Ilyen esetekben gyakran kissé komor tartózkodással találkozott a hozzáforduló, amely mögött azonban mindig a múzeumi gyűjtemények rendjének féltése állt. 1986-ban lett a Középkori Osztály osztályvezető-helyettese, 1992-től pedig osztályvezetője. Csendben tette a dolgát, sok adminisztratív munkát elvégzett helyettünk. Rejtett humorát csak a hozzá igazán közelállók ismerték.

Tudományos tevékenysége mellett egyformán feladatának érezte egy-egy polc vagy zár megjavítását a raktárban, a múzeum kiállított vagy más intézményeknek kölcsönadott tárgyai biztonságának felügyeletét. A múzeum szűkös viszonyai miatt oly hirtelen nyugdíjba vonulása után (1995) kezdetben nagy rendszerességgel járt be a múzeumba, később egészsége ezt egyre kevésbé engedte meg.

Fegyelmezett munkával ügyelt arra, hogy az általa kezelt gyűjteményeket rendben és teljes egészében adhassa át az utódoknak. Annak ellenére, hogy ásatásait szinte maradéktalanul publikálta, évekre előre látott még feladatokat maga előtt.

Mindannyian, vele együtt, szerettük volna, ha még sikerül elkészítenie az érmekkel keltezett edények újabb katalógusát, amelynek anyagát a rá oly jellemző szívóssággal gyűjtötte egész pályafutása alatt. Hagyatékának közzététele a mi kötelességünk lett. Személyében olyan kolléga távozott közülünk, aki a „nulla dies sine linea" szellemében kötelességének érezte intézményéért vagy szakmájáért minden nap valami hasznosat tenni. Kissé hajlott, a múzeum kiállított vagy folyosóin őrzött tárgyainak állapotát szemlélő alakja a szembejövőt hol komor, hol barátságos mosollyal köszöntő megjelenésével az őt ismerők számára még hosszú ideig hiányozni fog.

Biczó Piroska

KÖZHASZNÚ INFORMÁCIÓK

PÁLYÁZAT

Az MKM Múzeumi Osztálya pályázatot hirdet szakmai célokat szolgáló kerete terhére 1998. évre állandó, illetve kiemelt jelentőségű időszaki kiállítások rendezésére, továbbá gyűjteményfejlesztési és műtárgyvédelmi feladatok támogatására.

Pályázhat: minden működési engedéllyel rendelkező muzeális intézmény a Múzeumi Hírlevél januári számában megjelenő űrlapon vagy annak másolatán.

A pályázatok beküldésének határideje az MKM Múzeumi Osztályára 1998. február 20.

A pályázatokhoz mellékelni kell a szakmai munka tervét. Kiállításoknál csatolni szükséges a forgatókönyvet vagy részletes tématervet és költségvetést. Ásatások támogatása esetén az elszámoláshoz az ásatási engedély másolata is szükséges.

A pályázatokat szakmai bizottság bírálja el, melynek eredményéről a pályázókat írásban értesítjük. A pályázaton elnyert összeg folyósítása utólag történik, az elszámolás elfogadása után. A támogatást csak a pályázaton elnyert célnak megfelelően lehet felhasználni. Az elszámolásokat 1998. november 30-ig kérjük a Múzeumi Osztály címére megküldeni.

A támogatás a tárgyévre szól, az elnyert összeget a következő évre átvinni nem lehet, ezért a megjelölt határidő után érkező elszámolásokat nem tudjuk elfogadni.

Kizárja magát a pályázaton való részvételből az a muzeális intézmény, amely a korábbi években kapott támogatással nem számolt el.

Felvilágosítás a Múzeumi Osztály címén és telefonszámán (3326-727) kérhető Holport Ágnesnél.

„AZ ÉV MÚZEUMA 1997" PÁLYÁZAT

A Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület, a Magyar Múzeumok Szövetsége, az ICOM Magyar Nemzeti Bizottsága, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Múzeumi Osztálya és a Nemzeti Kulturális Alap pályázatot hirdet

„AZ ÉV MÚZEUMA"
kitüntető cím és díj elnyerésére.

A cím és díj a kiemelkedő teljesítményt nyújtó múzeumok munkájának elismerésére szolgál és a Múzeumi Világnap alkalmából kerül kiadásra.

A díjat két kategóriában hirdetjük meg:

1. országos, országos gyűjtőkörű és megyei múzeumok,
2. az előbbi kategóriába nem sorolható múzeumok számára.

A kiírók további díjak kiadását is tervezik.

A pályázaton minden 3 évnél régebben alapított és múzeumi működési engedéllyel rendelkező múzeum részt vehet. **Nem indulhatnak „Az év múzeuma 1996" pályázat díjazottai.**

Az elbírálás alapvető szempontja, hogy milyen szerepet játszik a pályázó múzeum a mai magyar társadalomban, az adott közösség életében. A kiírók által felkért bíráló bizottság a pályázati anyag és helyszíni tájékozódás alapján az intézmény teljes tevékenységét is mérlegeli.

A cím és díj elnyerésére az e célra rendszeresített űrlapon kell pályázni, mely a Múzeumi Hírlevél 1997. dec.-i számában mellékletként megtalálható, de a Pulszky Társaság–Magyar Múzeumi Egyesület címén is beszerezhető (1088 Budapest, Baross u. 13; levelezési cím: 1431 Budapest, Postafiók 137).

Pályázati határidő: 1998. február 15.

A kiírás szempontjainak nem megfelelő, hiányos vagy későn beérkezett pályázatokat a bíráló bizottság nem veszi figyelembe.

A kiírók

KÖZLEMÉNY

A Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum 1997. december 22. és 1998. március 1. között technikai szünetet tart, kiállításai nem látogathatók.

AZ MNM KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK GYARAPODÁSA

Új szerzeményeink

KÉZIKÖNYVEK

Wildner, Dénes: Orstlexikon der ehemaligen Gebiete des historischen Ungarns.
1. Bd. Das Namenmaterial der Komitate im 20. Jahrhundert. - A történelmi Magyarország egykori területeinek helynévtára. 1. köt. A vármegyék névanyaga a 20. században. Bearb. v., sajtó alá rend. Ralf Thomas Göllner.
München, Ungar. Inst., 1996. 646 p. 1 térk. mell.
(Studia Hungarica 44.)
K
425/97

Der neue Pauly. Enzyklopädie der Antike.
Hrsg. v. Hubert Cancik, Helmuth Schneider.
Stuttgart, Weimar, Metzler.
1. A-Ari, 1996. 1154 p.
2. Ark-Ci, 1997. 1226 p.
K
262/97

KIÁLLÍTÁSI VEZETŐK

Iside. Il mito il mistero la magia. Milano, Palazzo Reale 22 febr. - 1 giugno 1997.
A cura di Ermanno A. Arslan. Dir. della mostra Paolo Biscottini, Palazzo Reale.
Milano, Electa, 1997. 726 p. 30 cm.
K
265/97

RÉGÉSZET

Adam, Anne Marie: Le fibule ditipo celtico nel Trentino.
Trento, Provincia autonoma di Trento. Ufficio beni archeologici, 1996. XI, 312 p. ill.
(Patrimonio storico e artistico del Trentino 19.)
Q 14.624
334/97

Göbl, Robert - Róna-Tas, András: Die Inschriften des Schatzes von Nagyszentmiklós. Eine paläographische Dokumentation.
Wien, ÖAW, 1995. 77 p. XXIV t.
(Österreichische Akademie d. Wissenschaften Phil-hist. KL Denkschriften 240.)

× 60 cm,

nnyedséget egyaránt megfi-
ünk. Arcmásain megkülön-
tt szerepet szánt a formák,
atárok mély árnyékolásának
rázoltak pszichikailag is meg-
negjelenítésének (*Női portré*,
ott női portrék, anya gyer-
l kompozíciók). Csendéle-
rikaturisztikus rajzok, egy
nűvészeti triptichon és az
ágháborúban készített rajz-
ései munkássága műcsoport-
zik. Kétségtelen azonban,
cmásaival, jobbára megren-
készített portréival érte el
gyobb népszerűséget, és a
etését is elsősorban ilyen
delések biztosították. (Néha
a kommerciális megoldások
Arra is vannak adatok, hogy
mban Bálintot elsősorban
bai ízlést kielégítő festőként
számon. Mivel a mohame-
ás tiltotta az emberi arc áb-
. így őszinte elismerést.
szer csodálatot váltott ki a
edánokból egy-egy arc (ka-
jellem) találó-pontos, élet-
séges ábrázolása. Bálintnak
ria és Egyiptom 20. száza-
szettörténetében, jelesül a
tészetben rangja, megbe-
ve van. Itthon, szülővárosá-

ban és Magyarországon viszont az egyiptomi témákat vette elő: berber fiúfej, alexandriai táj, beduinok. Művészetét Magyarországon ezek az egzotikusnak számító témák tehették érdekessé, vonzóvá.

Bálint Gyula munkássága beleillik abba a sorba, amit talán *Forray Iván* 1842-es Nílus menti rajzai kezdtek és sok festő és építész folytatott egyiptomi tartózkodása, ottani élményei alapján fogant művekkel *Ligeti Antal*on, *Csontváry Kosztka Tivadar*on, az építész-szobrász *Maróti Gézán* át napjainkig.

SÜMEGI GYÖRGY

Rabul ejtő vonalak

(Bevezetés az árnyékvilágba) Parádi Tamás kiállítása

A kiállítás kezdő képe az a tűzpiros gomolyag lehetne, amely kaput formálva egy fakó, fehér barlang felé mutat. Ez a kép jelenthetné a bevezetőt a többi alkotáshoz, mintegy túljuttatva a nézőt a harsogó színeken egy csöndesebb, fakóbb, más nyelvet beszélő világba. A képek az első pillanatban talán egyhangúnak tűnő, szemcsés szürkébe burkolóznak, rövid nézelődés után azonban ráeszmélünk, hogy mennyire „sokszínű" is ez a szürkeség, a fekete határolóvonalak, világosabb kontúrok, satírozott idomok és területek alkotta világ.

Parádi Tamás grafikus otthona ez, aki vonalakkal, illetve a fekete és fehér tónusaival mesél. Beszél a mozgásról, az árnyékról, a harmóniáról. Hogy hogyan szól a mozgásról, példa erre az a képsorozata, amelyen egy határozott körvonalú, fehéres, ékszerű forma zuhan lefelé és fúródik bele egy fekete tömbbe. Az alakzatok fekete-fehérsége taszítást sugall, mozgásuk azonban egymás felé igyekvő, vonzzák egymást. Ez az ellentét állandó mozgásban tartja szemünket, érzékeinket. A lefelé lógó szilánkot nyugodt tömb várja, s magába fogadva állítja meg hullását, csillapítja le a néző feszült figyelmét. Ez a jelenet több képen megismétlődik, hol élénkebben rajzolódik ki a dinamikus különbség, hol tompábban, a testek elmosódó kontúrozásával, a két végletes szín enyhébb különbségével fogalmazódik meg.

A képek egy másik része meghökkentően szól az árnyékról. A meglepetést itt is ellentét okozza, de nem a fény-árnyék, hanem a test és árnyéka között húzódik meg. Apró tördezett vonalkákból álló „szerkezetek" gyors, megszakított gondolatsort ébresztenek a nézőben. A vonalak egymást keresztezve cikáznak fel-alá, irányuk véletlenszerű. Ám ezt a belső, rendszertelen futkosást megtorpantják a vastag határoló vonalak, és rendszerbe foglalják, formába öntik a szálkás vonalhalmazt. Az idegesítő, bizonytalanságot sugárzó alakzatoknak velük merőben ellentétes, puha, halványszürkére satírozott árnyékuk van. Ez az ellentét teremt egyben egyensúlyt is az egyes kompozíciókon belül. A nézés az árnyékokba merülve kiegyensúlyozottá válik, elcsitul. Megnyugtató érzést váltanak ki még a hosszabb határoló vonalak is, amelyeket könnyű szemmel követni, kényelmesen nyújtozkodik rajtuk végig a tekintet. A nagyobb méretű műveken ez utóbbi vonalak az uralkodók, hosszú fehér téglalapok nyúlnak el a „vásznon". Mielőtt azonban elkényelmesedne a látvány, hirtelen feketés, vízszintesen ráfeszülő gerendába ütközve torpannak meg a felfelé sikló oszlopok. Így teremtődik izgalom azokon a grafikákon is, ahol egyébként a vonalak szerkezete nem indokolná, így tartja fenn érdeklődésünket a művész képről-képre.

Mire a néző végighalad a képeken, beletanul a vonalak és árnyékok értésébe, a vonalakat már nemcsak szemmel, érzelmekkel, de gondolatilag is követni tudja. Így szólalnak meg a botladozó nyelvnél ékesebben Parádi Tamás grafikái. *(Óbudai Pincegaléria, 1992. X. 21—XI. 22.)*

K. Á. V.

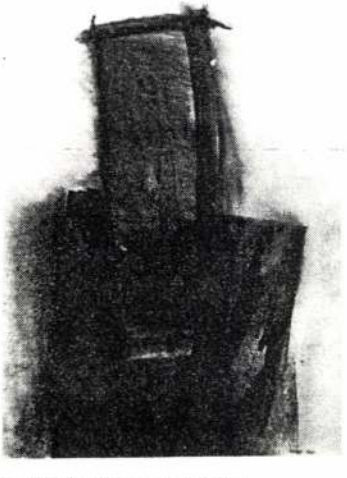

Parádi Tamás: Bevezetés az árnyékvilágba No. 7, 1992, monotipia, pitt, karton, 70×50 cm (Fotó Rosta József)

Mindig a nők viselik a kalapot

Albín Brunovsky grafikái

Fölháborító, hihetetlen és bornírt az, hogy egy akolba zártak bennünket, és mégsem tudhattunk egymásról. Ha mélyen belegondolunk évtizedek közös történelmébe, számot kell vetnünk, hogy felismerjük igaz értékeinket a maguk teljességében és tökéletlenségében. Vagy marad a látszatra színvakságunkra való hagyatkozásunk. Pedig méltán mondhatjuk, hogy világszínvonalú alkotó tárlatát láthatta a békéscsabai publikum. A kiállított műveken túl Albín Brunovsky életútja és kiállításainak színhelye is erről tanúskodik. 1955-

Parádi Tamás

Új Művészet 1993/4.

GÉCZI JÁNOS:

Veszprém-macskák

Kibillent a világ: eltűntek a kóbor macskák! A hét dombra épült városok közös attribútuma a kiterjedt, félvad macskakolóniák léte, na és a sokgombos, barokk templomok. A templomokról nincs mit mondani, azok új kupolákat kaptak, a grünspan se futhatta még be friss rezüket (kivéve persze a rómaiakat, hiszen azok többségét cserép borítja, ha pedig nem, akkor sincs pénz a felújításukra).

*

Világjárásaim során megállapíthattam, hogy a hét domb szerves következménye minden esetben a katolicizmus, abból aztán a templomállítás, ergo a tornyok léte is következik. Ehhez a kultuszhoz asszisztálnak a veres, az iromba, a fekete-tarka, a szürke macskák. Kényesen napoznak a küszöbökön, családi életükkel szétdúlják a komor kis loggiákat, bűzös halfejeken marakodnak, a háztetők galambfészkei után kutakodnak és ha eljön az ideje, éjszakánként gyereksivalkodásszerű hangok kíséretében bagzanak.

Kezdeti macskatani ismereteimet a kutyámnak köszönhetem. Korán megtanultam például, ha *Paál István* barátom selyemszalagon vezeti a színészi tömegjószágaink elvesztették béketűrésüket. Civakodnak a csimaszokon és a húsboltból kihajított mócsingon, nem veszik tudomásul a köztisztasági előírásokat — bár verekedés után mindig megtisztítják szivárgó sebeiket, akinek lóg a füle, az megszabadul tőle, és szabványosra nyalják a horpaszukat.

Végül a veszprémi kóbor macskák megfeledkeztek helyi érdekeltségeikről és némi lokálpatriotizmusukról, s a hétdombiságtól eltelten római macskáknak kezdték képzelni magukat: hírelik, ők a város valódi tulajdonosai, sem a sziáminak, sem a sziámi-féléket tartóknak nincs itt helye, mi több, a kutyákkal együtt élők is szedjék a sátorfájukat! A rómaiságuk abban is megnyilvánult, hogy mind Rómáról ábrándozott, levelezni kezdtek a Tevere-parti rokonokkal és kitelepedtek a parkok füvére. Na, ez volt az a pillanat, amitől kezdve a korrekt, lakásokban tartott Felix domestica-egyedek kizárólag emberi felügyelettel léphettek az utcára, macskavész ellen beoltották a kutyákat, és a polgárok nem jártak a gyűlésekre.

Sajnálattal kellett ez év márciusának végén megállapítanom, hogy megértük: városunkban immár nincs egy olyan kóbor nyávogó sem, amelyiket kutyamóddal lehetne megkergetni, elkapni, kínozni, lóbálni és a Tanúsíthatom, a városi közmacskákat pusztító menyétek egyike sem az enyém, nem az én verseimben laknak. Más valaki a gazda. Éjszakai kutyasétáltatásaimkor nemegyszer találkoztam magam is menyétekkel (ezeknek azonban foltos a torkuk, és a Cholnoky-ház környékén fordulnak elő), csapzott macskákat vonszoltak magukkal a kihalt utcákon.

Veszprém macskátalanítása befejeződni látszik. A kutyaelnyomás alól felszabadult macskák tündököltek és elbuktak. De menyétfogak által vesznek el — vagyis e játszmában új, félelmetes játékosok, a menyétek jelentek meg. Ennyit az emancipációs törekvésekről.

Most búvom a szakirodalmat, hátha felfedezek valami eddig titkos összefüggést a domborzati viszonyok, a településszerkezet, a domesztikált jószágok és a csúcsragadozók között, s ha találok, azt is meg kell vizsgálnom, miként befolyásolja a fejlődés rendjét egy tanítói hajlamú sziámi.

Egyébként mindehhez még hozzá szeretném tenni: Veszprémben lehet élni.

Parádi Tamás rajza

MIGRAY EMŐD:

Parádi Tamás

BALÁZS ATTILA:

A gorilla és a szánkó

Eszeveszett dühében a gorilla rémisztő képet vágott, artikulálatlan hangot hallatott, majd — rövidke melldöngetés és mellszőrcsupálás után — a gyermekszánkóra vetette magát. Megragadta, a magasba emelte, s teljes erejéből a földhöz csapta, de a kemény bükk *(Fagus silvatica)* nem engedett, ezért meg kellett ismételni a műveletet. A gorilla addig ütötte, verte, csépelte a szánkóval az aszfaltot, amíg a fa tényleg el nem fáradt: megrepedezett, összetört. A csavarok sem tudták tartani tovább a finoman összeilleszteti alkatrészeket, nemhogy az enyvezés, következésképp a sok gyermeköröm eme közismert tárgya teljesen tönkrement. A szánkó zúzalékát a habzó szájú barom — mint aki kellő elégtételt szerzett — az időközben elpityeredő kislány lába elé dobta a következő tapintatos megjegyzéssel:

— Kuss, örülj, hogy nem az anyád fején vertem szét!

A gorilla tehát mondott egy kerek, hibátlan mondatot, ezen azonban az adott helyzetben senki sem gondolkodott el. A járókelők csak álltak, földbe gyökerezett lábbal, leesett állal, s képtelenek voltak bármit is tenni. A dolog talán tőlük függetlenül történt. Nem ők ingerelték fel a gorillát, így hát nem is csillapították. Megrökönyödésüket, botránkozásukat megtartva maguknak, mentek aztán tovább, s örültek, hogy megúszták pofon nélkül. Mondhatni, igazuk volt. Egy idegen szánkó miatt nem érdemes ráfázni.

Anya és lánya azután — ezen a boldog március 8-án, mint akik megkapták ajándékukat — valósággal sokkoltan, sírva összesöpörték a kölcsönszánkó maradványait, s mentek tovább. Sütött a nap, nem volt már hó. Pocsolyák tarkították a járdát, meg több tonna kutyagumi.

Nos, ha most jobban meggondolja, tényleg örülhet, hogy nem a fején verték szét az ártatlan szánkót. Netalán a kislány is kapott volna, mert egy dühödt hím nem mindig nézi, hova csap. Akkor aztán tényleg lett volna min bánkódni. Így szinte nem történt semmi. A rendőrség, amelynek derék alkalmazottait ugyancsak megannyi komoly gond gyötri, a rendőrség számára ez nyilván pitiáner ügy, amelyről a legjobb megfeledkezni. Részükről meg is történt.

A dolgok jelenlegi állásában úgy tűnik, hogy mind az anya, mind a lánya kezdi háttérbe szorítani az esemény kellemetlen emlékét, viszont az apa — aki nem volt szemtanúja a történteknek, de amikor meghallotta, ugyancsak a feledés gyógyírját ajánlotta —, az apa kezd egyre ingerültebbé és bosszúvágyóbbá válni. Napról napra dühödtebben ébred, egyre frusztráltabban szaladgál, növekvő vérszomjjal. Akárcsak egykor bizonyos Tóth László a pietát, ha megpillantaná, kalapáccsal verné szét az említett Audit, pedig ha volna neki hasonló, valószínűleg imádná ő is. De a dolog ennél sokkal bonyolultabb, kuszább.

A felhalmozott vélt és valóságos sérelmek tengere — amelyben csak az egyik utolsó vagy utolsó előtti cseppként szerepel a szánkó, amely egyébként halott költő barátjának, a holt költő kisfiának a szánkója volt —, a sós, maró víz elöntötte az apa agyát, s lelki nyugalma odalett. Nem kalapácsot, valódi revolvert kellene szerez-nie, mindenféle fegyverrel felszerelkeznie, akárcsak a taxisofőr egy bizonyos filmben, kicsit gyakorolnia, s akkor — miután itt rendet tesz — elindulhat — akár pontosan délben — a Délre... Országhatáron túlra. Valami őt még visszahívja oda. Erősen dobol a fejében. Az elégtétel vágya.

Holt költők társasága.

Óceánnyi nyomorúság.

Háború és béke.

Istenem, néha az az érzésem, segítened kellene!

Szánkó és gorilla.

P. S. Talán egy hosszú levelet kellene írni Desmond Morrisnak, aki olyan ragyogó könyvet írt a csupasz majom viselt dolgairól, ugyanakkor mintha senki sem értette volna magára...

BOZSIK PÉTER:

A Ruppert-ház és környéke

„Én a följelentő néniket szeretem a legjobban, különösen azokat, akik hamiská-

hogy melléhullik és ellepi az Ányos utcát, vagy pedig az amúgy is szemetes domboldalba hányják a hátramaradt

KEMÉNY ISTVÁN:

A dolgok összefüggnek

A modern világ démona október 12-én még Sevillában ünnepeltette magát, de azóta itt él köztünk — az új világkiállítás városában, Budapesten. Fényes bizonyítéka ennek az, hogy nemrég, ötszáz évvel és tizenegy nappal Amerika felfedezése után, éppen a Kolumbusz utcából indultak el a bőrfejűek városrendező sétájukra, közvetve bizonyítva ezzel azt is, hogy nem csak sevillai a borbély.

A Kis Budapesti Borbély azonban démon is. Démonka. Borotvál, rongál, sőt, intrikál. Ollója van, hátrál és nyír. Az ún. „preventív nyírást" alkalmazza: úgy csattogtatja az ollóit, hogy az említett kopaszok haja eleve ki sem mer nőni. Inkább befelé nő, és ott úgy összegubancolódik, hogy már-már gondolkozni is lehet vele.

De gondolkozni nem érdemes akármivel. Egy ekkora várossal viszont már lehetne. Ám rendszeresen megszállja valami. Démonok járják az utcákat, egyszerűsítenek, korszerűsítenek, szanálnak. A modern világ démona irányítja őket, aki legutóbb Sevillában ünnepeltette meg magát az azték és a perui birodalom korszerűsítése kapcsán. Azték birodalom terült el valaha a boszorkánylakta Gellért-hegy és a vár között is. Ez volt a Tabán. Az a városrész, amitől hetven éve még lehetett olyan érzése az Erzsébet hídon átsétálónak, mintha egy komoly város új városából menne át az óba. A Tabán büdös volt, földszintes és fontos. A démon a húszas években úgy bánt el vele, hogy kijelentette: a Tabán büdös, földszintes és nem fontos. A Tabán azóta nincs. Nincs, és ráadásul büdös és zajos. Ez a kisstílű kisszerűség példája.

Egy másik példa, ezúttal a nagystílű kisszerűségre. Akkoriban a modern világ démona még fekete pamacsbajuszt hordott, és szétlövette, szétbombáztatta Közép-Európa városait. Mit tettek hozzá ehhez az itteni démonok? A romos Pest fényképein látható az Erzsébet híd, belerobbantva a Dunába. Ez becsületes, alapos náci munka. De a műértő észrevesz a képen a helyi szellemre jellemző apróságot is: a hidat tartó egyik oszlop csúcsáról letörte a gombot egy démoni kéz. Véletlenül tudom, hogyan működnek az ilyen démoni kezek. Történt egyszer, hogy a nagyapám hazafelé osont a Lágymányosra a Gellért-hegy bokrai között, és egyszer csak felelősségtől átfűtött szavak ütötték meg a fülét: — „Följebb, Balra! Jobbra! Följebb!" Egy magyar tüzérségi üteg lőtte innen a hegyről a Belvárost dúló oroszokat. Azután el is dördült az adekvát magyar lövés, és levitte az Erzsébet híd gombját. A nagyapám pedig évtizedekig idézte az altiszt kommentárját: „— Mondtam te marha, hogy följebb célozz!"

Ha följebb céloztak volna, akkor talán már aznap, '45-ben kilőhették volna a Blaháról a Nemzeti Színházat, legalábbis nem húzta volna az az épület még majdnem húsz évig.

Aztán béke lett, és lebontották Óbudát meg a Józsefvárost. A város démonai leszereltek. Civilben ültek az Úttörő Áruház tetején, kártyáztak, és egymás után ropogtatták el a Kossuth Lajos utcai villamosokat. És a felszedett sínekkel piszkálták a fogukat. Húsz éve történt ez.

Alattuk lent az áruház élte a maga életét. Suhantak a liftek, nyikorgott a parkett, vitorláshajó lógott a mennyezetről. Azonban az előcsarnokban volt valami, egy dolog, egy szökőkút, amire mindenki emlékszik, ami sehol másutt nem volt, mivel itt volt ilyen egyedül, az Úttörő Áruházban.

Elmondom, hogy nézett ki: lánckorláttal körülvett kis medence piros aranyhalakkal, kék óceánokkal. Az óceánokból kerámiakontinensek emelkednek ki: Afrika, Európa, Ázsia, Ausztrália. A megfelelő ponton a világ közepét, Moszkvát vörös csillag jelöli. Minden kontinensen ott látható az adott földrész jellegzetes lakójának a domborműve: Afrikán néger, Ázsián kínai, Európán pionír, Ausztrálián pedig az Australopithecus. És minden kontinens jellegzetes lakója gyanútlanul tekint Moszkva felé. E konstrukció körül pedig nemzedékek állnak gyerekként és nézik.

Én is sokszor álldogáltam mellette, bámultam és befolyásoltattam vele a világképemet. És nem voltam már egészen gyerek, amikor rájöttem, hogy mi az, ami hiányzott róla: Amerika. Úgy látszik, nem volt szükség egy olyan kontinensre, ahonnan a cilinderes kapitalista fixírozná Moszkvát.

Nos, ez a szökőkút szerintem nem más, mint a modern szellem ártatlan vágyakozása egy békés, Kolumbusz előtti világba. Egy világnézet kerámiából, vízből, halból és bámészkodó gyerekekből. Egy műalkotás, egy remekmű. Valami, ami segítene elnéző mosollyal nézni a hülyeséget. Hiszen nincs az a bakancsbanszületett, korszakrontó, nagy bőrfejű, akit gyerekkorában ne vittek volna el az Úttörő Áruházba és meg ne állt volna ennek az ostoba kis világóceánnak a partján.

A dolgok összefüggtek.

Démonok járják a világot, és ha értenének hozzá, már régen végeztek volna vele. Ez azonban ne vigasztaljon senkit. Egyszer véletlenül is sikerülni fog. Addig pedig nézzük őket, és okuljunk.

Különben pedig az a véleményem, hogy Karthágót sem kellett volna elpusztítani!

(Pusztába kiáltott szavak október 29-én az Erzsébet téren.)

WEHNER TIBOR:

Úttörő Áruház! Vigyázz, pihenj!

Hosszú hónapok óta tűnődöm, dolgozom egy olyan elméleti koncepción, amelynek a *Budapest bontási terve* fedőnevet adtam. E terv a város azon, eszmei síkon lebontásra ítélt épületeit gyűjti csokorba, amelyek megtörik szerkezetét, amelyek környezetidegenek, túlméretezettek, funkciótlanok vagy látszatfunkcionalisták, antiesztétikusak, amelyek — hogy finoman fogalmazzak —, antiarchitektonikus produkciók: magyarán, tévedések.

Az elméletileg lebontásra ítélt épületek között olyan objektumok szerepelnek — hogy csak a legkézenfekvőbbeket említsem —, mint a dölyfös Hotel Duna Intercontinental, a Roosevelt téri, otromba zöld szörny, vagy a sután öntetszelgő, rózsadombi, egykori SZOT-gyógyüdülő. Az idea lényege persze nem a bontás, hanem az, hogy az álmok síkján feltáruló űr, a képzeletben kibontakozó hiány valamiképpen megteremti a város számára az újrakezdés lehetőségét, s a kritikus pontokon megindul valamifajta önfejlődés. E helyek — a dolgok természetes rendjének megfelelően —, vagy üresen maradnak, vagy — kivárva humánus szemléletű, önmegtartóztató természetű építészeiket —, emberléptékű, környezetbarát, józan céllal megáldott, adott terükbe jótékonyan simuló épületekkel észrevétlenül teljesednének be.

Ilyen, a nagy bontási tervben eltüntetésre ítélt épülettömb — helyezése a rangsorban előkelőnek mondható — a Kossuth Lajos utca és a Szép utca sarkán álló alumíniumprofil-üveg Hungarotex-székház, amelynek ormótlan tömbje a Ferenciek templomának karcsú tornyával próbál — egyébiránt teljesen eredménytelenül —, rivalizálni, s amely néhány évtizede már teljesen összetöri az utcaképet, ezt a jobb sorsra érdemes utcaképet. A Kossuth Lajos utca arculatának oly fontos része, hangsúlyos alkotóeleme az Úttörő Áruház és a mellette álló két lakóház. Most az alumínium-üvegszékházhoz hasonló merényletre készülnek a várostervezők, építészek és főépítészek, foghíjcsinálók és foghíjbeépítők, a telekhatár-eltüntetők. Újabb kontrasztot készülnek teremteni a tőkeerősek. Csak előbb megbontják egy kicsit a majdnem teljes épségében megőrzött, megőrizhető, rekonstruálható egységet. Halálra ítéltek egy áruházat, két Kossuth Lajos utcai, és két Reáltanoda utcai házat. Urak! Ez tévedés! Önök rossz helyen kezdenek bontani!

Ha mégiscsak bontanak és majd ha mégiscsak építenek az Úttörő Áruház és a szomszédos, és a mögötte fekvő házak helyén, akkor végtelen szomorúság tölt el, mert védekezésre nincs lehetőségünk, mert tehetetlenek vagyunk. Nem ismerjük, nem tudjuk alkalmazni azokat a kunsztokat és fortélyokat, amelyekkel ők építenek és bontanak, amelyekkel megmagyarázzák, miért jó, ha elmosák a város történetét őrző szerkezetet, miért jó, ha rossz. Az esztétikának, a művészeti értéknek, a hagyománynak — ismét bebizonyosodhat —, nem engedelmeskedik a pénz. Pedig mi élni szeretnénk itt, mert itt emlékeink vannak, keserű-szép emlékeink az első kabátvásárlásokról, a nubukcipőkről, a játékosztályról, a bejárat melletti oszlopnál álló perecesről, a húszfilléressel működő utcai mérlegről — tükrében a sérót is meg lehetett igazítani —, s a belső térben a körbejáró repülőgépekről, a körbefutó függőfolyosóról. Holzer Simon egykori, nagyhírű áruházából, majd a Nagykovácsy Milenkó Áruház átalakítása révén létrejött Úttörő Áruház — építész: Forgó — 1950-ben kapott belső dekorációjával Budapest belvárosának jellegzetes része: színfoltként és dokumentumként, múltunk egy darabjaként kellene fennmaradnia, mint egy rendes, szabályos műemléknek, mert hát az ez: mű-emlék és emlék-mű.

Ha a tőkeerős urak féktelen jókedvükben bontani szeretnének, akkor tessék, bontsanak — *Budapest bontási tervét* bármikor rendelkezésükre bocsátom —, de csak az elmúlt háromnégy évtized építészeti tévedéseit bontsák. Van erre alkalom, lehetőség szép fővárosunkban, elegendő.

SZAKOLCZAY LAJOS:

Képzőművészet

Tiszta csönd

A *Bevezetés az árnyékvilágba* játékos és találó cím. Az elképzelt túlvilággal szemben, egy kissé csípkedően, a való, a földi életet teszi meg középpontnak, ugyanakkor haloványan utal az *árnyék* mint grafikai *jelenség*, mint határozott, elmosódó, de így is testet öltő kontúr fontosságára is. Parádi Tamás grafikai lapjain látszólag nem történik semmi. De ha jobban figyelünk, lehetetlen nem észrevenni a filozofikumba burkolt drámát. Harc, kíméletlen küzdelem folyik itt. A tömbszerű *bezártságot* ábrázolván is — a rablét, a megannyi korlát ellen. Ezeken a lapokon Ikarosz sohasem fog lezuhanni, mert — noha egyszer sem röpült — szárnyát törvén nem emelkedhetik fel a földről. Evvel a kényszerű pihenéssel, mely a *roncsemberekéhez* hasonlatos, ugyan megelőzhető a tragédiája, de ő nem erre született. Életre? Elviselni a létet, főképp a lefokozott létet, nincs nagyobb feladat.

Kérdezhetnénk, ebből az iszonytató küzdelemből mi marad meg a papíron. A rajz, a lélek legapróbb rezdülését is híven visszaadó *forma* képes-e a kéz mint az egyik legkifejezőbb eszköz, „hullámmozgását", meganynyi változását nyomon követni. A vonalháló rácsszerkezete időlegesen mindig elfed valamit, pedig ebben a fehéret és feketét egymásnak feszítő pszichológiai drámában a *mögöttes* is érdekes. Hogy kérdezhetővé váljék a kérdezhetetlen: az árnyékvilág mögötti *árnyék* — akár a szellemlétet, akár egy dimenziókon túli, de mégiscsak valóságos kontúrvilágot rejtve — meghatározhatja-e gondolkodásunkat, ítélőképességünket? Tartalmazza-e — ha a szinesztézia itt helyénvaló, mondjuk így: — azt a *bársony csöndet*, amely nélkül nincs igazi meditáció. Szemérmesen talán az is hozzáfűzhető, amely nélkül nincs megtisztulás.

Parádi Tamás tudatosan vállalja a visszafogottságot. Az egyszínűen is *színes* világban rend, harmónia uralkodik. Nincs tisztább, fájdalmasabb héjszerkezet, mint az övé. A kifeszített — épülő?, lebontásra váró? — szárny, összes merevítésével, épp abban az állapotban van, mint a fölhúzott inga. És mégis, az őt átfogó, bekerítő, a sodronykötél szálaihoz hasonlatos vonalháló nem csupán a megfeszítettséget sugallja, hanem a ki tudja, mi által idevarázsolt gyöngédséget is. Kisebb méretű rajzai ettől líraiak — a pontosan tudott, *megélt* helyzet grafikai megvalósításától.

Volt *avantgárd*, amely — hogy kisajátíthassa — le akarta lopni a Napot az égből. Evégett történt minden robbanás. Hogy eluralkodhassék a formátlan forma? Inkább az erőt imitáló magamutogatásért. Parádi Tamás grafikai lapjain lemond minden olyan külsőségről, sokszor az absztrakt világot is édeskéssé tevő mázról, amely megzavarhatná már-már kultikus csöndjét. A *nyugalom* az ő világa. E felé törekszik. Az *örök készülődésben* mindig van valami idegesítő, de ha jól utánagondolunk, ez lehet talán az az állapot, amelyben a dolgok végső elrendezési formáját kutatván is megnyugodhatik az ember. Egy tiszta, karcsú, a fény-árnyék hatást, a szinte *fémes* elválást mindennél jobban kiemelő *obeliszk* egyszerre végső forma, és Tiszta csönd. Innen már el lehet indulni valahova. De kell-e föltétlen elindulni? Van-e út, amelyen érdemes.

Hogyan is szól a buddhista tanítás?

— „Mit csinálunk ma? — kérdezte a kolostor intézőjét Nancsüan.

— Malomkereket forgatunk.

— A malomkereket forgathatod — hagyta rá Nan-csüan —, csak a tengelyre vigyázz, nehogy megmozduljon."

Ez olyan tiszta, mint az itt látható grafikai lapok.

– Heti 80 oldalon
– Hetente hatszor

Napilap a profiknak

Hirdetéseit 72 órán belül megjelentetjük

Szerkesztőség:
1034 Budapest
III., Bécsi út 124.
Tel.: 168-2002
Fax: 188-9504, Tlx:22-7958

esküdött művész,
Pascal maszkja

ínház

augham színházi
an és színpadi
A *Színház* külön-
évek e kedvelt
véve egy nagy
beri és művészi
ztja őt a kötele-
ambert figurája
, kicsinyes asz-
talitásában önző,
beiből barkácsol-
nhazudja, erköl-
al igazítja a tár-
Még szépsége sem

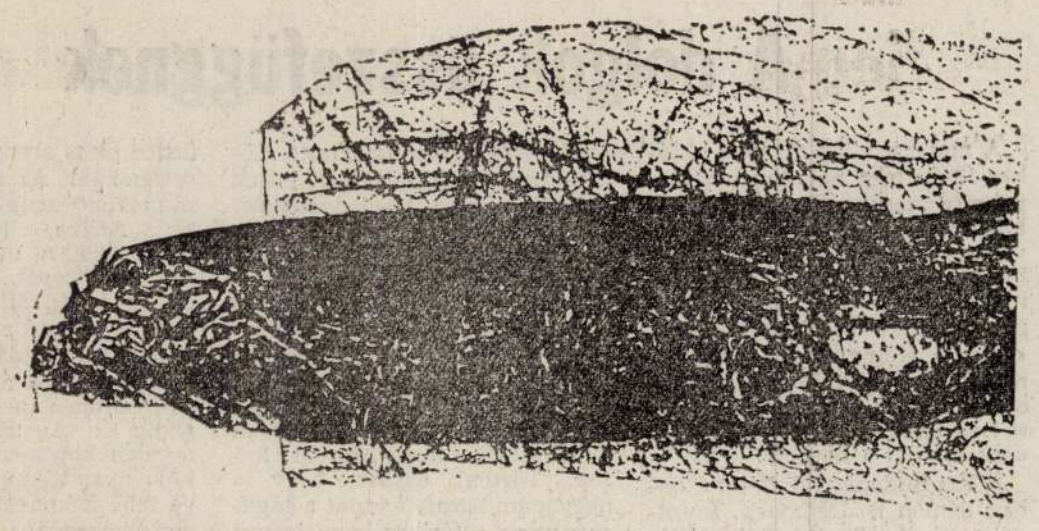

Parádi Tamás rajza

termeszetnek csupán egyik, nem különösebben kitűnő része. Biztos helye van a nagy egészen belül.

Ritka jelenség ez a huszadik századi irodalomban. Személyiségfoszlányok, társadalmi használatra kialakított álarcgyűjtemények helyett valami, számunkra már ismeretlen eredetű életerővel találkozunk a novellákban, egy archaikus természetvallás kései utódjával. Nőkkel, akik testi és lelki felépítésük adományaként, ma is közvetlen kapcsolatban állnak az őseredettel. Jórészt tudattalan, erős szálak kötik őket a természet misztériumaihoz. A Hold ritmusát felvevő ciklikus megtisztulás és az ebből következő életadás, a szülés, a legfőbb misztérium, képessé teszi őket, hogy közvetítsék az élet primer energiáit környezetük felé. A természetes létezés spontán megnyilvánulásai a kötet lapjain olyan erős hangsúlyt kapnak, hogy mellettük elhalványul bármiféle társadalmi kötöttség. Nem a férfitársadalomban szokásos női sorsokat látjuk itt, hanem egy másféle létmódot, a személyes szabadság és az autentikus létezés asszonyi változatát. *Eeva Kilpi, Kerttu-Kaarina Suosalmi, Leena Krohn* és *Pirkko Saisio* írásai egy rejtőzködő matriarchális világról árulkodnak, amelyben a Nagy Anya szerepe változatlanul a Természetet illeti. Akár csak néhány ezer éve.
(Európa, 327 old., 250 Ft.)

Luigi Pirandello: Mattia Pascal két élete

Pirandello már a század legelején világosan látta, hogy a modern ember egyenesági leszármazottja lesz a középkor csavargóinak. Számkivetettsége azonban nem a sehová sem tartozásból, hanem éppen ellenkezőleg, a személyiségét túl szorosan fogva tartó szálakból származik. Abból a pillanatból, amikor felteszi magának a kérdést: „ki is vagyok én?", és rájön, hogy önmaga definíciója pusztán a másokhoz való viszonyával, a vele szemben támasztott elvárásokkal adható meg. Ez a pillanat indítja útra *Mattia Pascalt*, a huszadik század jóhiszemű vagabundját, Pirandello 1904-ben megjelent regényének hősét is. Mattia, túllépve faluja határán végigbukdácsol a hajdani kóbor lovagok és szegény vándorok hősies-groteszk minden viszontagságán. Gyermeki lelke szakadozott zászlaján a „hazám, királyom, nőm" anakronisztikus jelszavát a „szabadságom" ugyancsak nem időszerű fogalma váltja föl. Nevet, személyiséget cserél, és szabadnak érzi magát — mindaddig, míg föl nem fedezi, hogy új álarca épp olyan börtön, mint a régi, eldobott. Hiába hiszik rég halottnak, hiába tépte ki magát minden megkötés alól, a világ erőszakosan benyomul legintimebb szféráiba is, és önigazolásra kényszeríti. Nem is ő fontos, csupán a neve. A hely, amit születésekor elfoglalt, örök rabságban tartja. Mattia Pascal egy társadalmi relációkban létező fogalom. Ő maga nincs is.

A százhuszonöt éve született szerző majd százesztendős regénye ma is ugyanolyan friss, mint megjelenésének idején volt. Realizmusában gyakran irónia bujkál. Egyes jeleneteket a természettudós pontosságával ír le, másokat szándékosan a homályban hagy, és mindez a foltszerű, ugyanakkor verizmusra törekedő stílus méltó ábrázolója a világban uralkodó képtelen káosznak. Pirandello, az álarmondható tökéletesnek. Mi hát az a nyugtalanító valami, ami nem különösebben vonzó tulajdonságaiból mégis varázsos személyiséget alkot? Hogyan fogalmazható meg a tehetség, az ember titkának megtanulhatatlan művészi tolmácsolása?

Ezen a ponton a fölényes technikájú Maugham hirtelen egy közepes tollforgató zavarával torpan meg. Hűvös, elegáns társasági modora hiába tapintja ki pontosan a hiányzó, leírhatatlan lényeget: nem képes megbirkózni vele. Csak Júlia néhány alig artikulált félgondolata foglalkozik a tehetség mibenlétével: „Mindig meglepte, ha az emberek őrjöngtek valamiért, amit csinált, holott az oly természetesen jött ki belőle, hogy nem is tudta elképzelni, hogy másképp is lehetne." Ennél közelebb azonban nem sikerül jutni a nagy mágiához. Nem véletlenül. Itt csúszik át a regényíró az igazi remekírók sorából a népszerű lektűrszerzők felé. A mű e kisebb fogyatékossága ellenére is élvezetes, kivált *Szerb Antal* remek fordításában, amely első, 1938-as magyar kiadása óta semminemű korrekcióra nem szorult.
(Európa, 282 old., 190 Ft)

Derek Mahon: A tenger télen

Eliot és *Beckett* nyomán indult el a mai angol—ír líra egyik legjobb művelője. *Derek Mahon* politikummal telített költészete jellegzetes ír komorságot, magányt és költői felelősségtudatot tükröz. Míg nemzedéke lírikusai általánosan a szabadverset használják, ő biztos formaérzékkel kezeli a szigorú verstani kötöttségeket, hogy beleszője a sorokba szüntelen vágyát egy jobb világ iránt. Mindig pontosan fogalmaz. A keresett lényeget ki is mondja egyik versében: *„Száműzött istenek rejtőznek itt / Századok óta észrevétlen, / Kőben, vízben, / A fák kérge alatt, / Saját természetük révületében — / Hol évszakok között nincs növekvő gazdagság, / Nincs gépkocsi, se komputer, / A légben vegyszer sose volt, / Ahol a gondolat: kövek simogatása, / S pár perc a bölcsesség, míg kél a hold."* *(Száműzött istenek)* Derek Mahon verseinek bölcs, fájdalmas nyugalma ismerősnek tűnik: *Füst Milán* hangjára, látomásteremtő erejére emlékeztet. Füst Milán azonban csak a magányossá mezteleníett embert látja, míg Mahon a társadalomban létező embert szemléli. Mint egy világűrbe kényszerűen kirepített műhold pásztázza a tájakat, az élet színeit és mozdulatait. Mindig megtartja ezt a távolságot közte és tárgya között, de csak a tekintet távolsága ez; letisztult gondolatai és a költőléttel járó felelősségtudat szorosan fogva tartja őt is, odahelyezi az ablakszemek mögé, az utcán süvítő szélbe. Lírai szociográfiái szoros rokonságot tartanak a mi régiónk költészetével, nem kevésbé a költősors modern tragikumát megfogalmazó darabok: *„Túl a megperzselt tűzfalakon, kiégett buszokon, / ül egy költő, ki a rendért / korbácsolná gyarló dühét — / avagy másról van szó vajon, halódó / mesterség az övé, / szemantikai gondok örvénye folyvást / zablázhatatlan tengeren?" (Dühöngés rendért). József Attila* kétségei csengnek ki a sorokból — egy fél évszázaddal később versbe öntve.
(Napjaink költészete. Európa, 71 old., 90 Ft)

Juz Aleskovszkij: A kenguru

Se eleje, se vége annak a panaszáradatnak, amelyből *Juz Aleskovszkij* tolla regényt fabrikált. A hetvenes években Amerikába emigrált orosz fenegyerek, az „egyszerű szovjet sittes" *Villon* legújabbkori követőjéül szegődött. Olyan nyelvteremtő leleménnyel alkot, amely új életet lehel a politikai eredetű klisékkel agyonterhelt orosz — vagy inkább szovjet? — nyelvbe. *Nagy László* óta meglehetősen pontos kifejezésünk van arra a művészi indulatra, amelytől Aleskovszkij sorai pattanásig feszülnek: káromkodásból épít katedrálist. Különleges tehetsége a trágárságözönből ebben a szatirikus regényben is lírai tartalmat párol.

A kenguru a sztálini és hruscsovi idők szovjet emberének hétköznapi, képtelen életét énekli meg, keserű haraggal, azokét, akik egy ostoba, gyilkos hatalomvágy minden bűnét megszenvedték. Az elbeszélő, egy börtönökben és gyermeki tisztaságban egyformán otthonos bűnöző, évekig vár az ellene beígért nagyszabású koncepciós perre, mire végre visszakerül megszokott környezetébe, a CSEKA vendégszerető börtönébe: egy állatkerti kenguru megerőszakolását és bestiális meggyilkolását varrják a nyakába. E hibbant világban talán a belőle folyamatosan áradó káromkodás tartja épen az eszét. Egy-egy mondatban azonban elárulja magát: *„Még ma sem tudom elképzelni, Kolja, hogyan birtuk volna ki a szovjethatalmat az Istenbe vetett hit nélkül. Isten nélkül nyomorult, kisszerű, megalázó pokol lett volna az életünk, bármilyen szabadfoglalkozást is űzünk."* Márpedig Aleskovszkij csupán egyetlen szabadfoglalkozást tart lehetségesnek: a hivatásos felháborodóét.
(Modern Könyvtár. Európa, 356 old., 98 Ft)

Test és tükör. Mai angol elbeszélők

Igazán jó válogatást kínál az *Európa Kiadó* kötete az utolsó tizenöt-húsz esztendő angol novellaterméséből. A formai kísérleteket elkerülő írások hangulatukkal, moralizáló meseszerűségükkel, finom humorukkal tudatosan folytatják a szigetország elbeszélő hagyományait. Az irodalomban is jelentkező neokonzervatív gondolkodás jellemzi a kötet huszonegy novellájának legtöbbjét. Elhagyva az alapvető egzisztenciális bizonytalanság, az általános relativizmus szellemi légkörét, mélyfúrás helyett inkább egy-egy hétköznapi pillanat polaroidfelvételét nyújtják. Néhány mű a kisnovella műfajának formai remeke, mint például *Fay Weldon, Ronald Frame* vagy *Beryl Bainbridge* nyomasztó szellemi-szociális háttér előtt felvillantott portrévázlata. A legjobb írások az idő mítoszával foglalkoznak. *Graham Swift* meséje az óriásfamília által birtokolt Abszolút Időről nemcsak gyönyörű parabola, de a mese időtlen szárnyalását — éppen témájából következően — minduntalan lehúzza a realitásba. A huszadik század végét élő utolsó családtag már képtelen megtartani az órává kövült időt. Az eddig őrzött, alighanem már félhalott tradíciót megöli az új, eleven realitás: egy újszülött első mozdulata. Hasonló alapgondolatot rejt *Martin Amis* novellája. Az megszemélyesített életet szólaltatja meg útszéli modorban, vállrándító közönnyel leplezve félelmét az emberi ostobaság következményétől, az egyetemes pusztulástól. Mint *Druon* híres regényének emlékiratszerző Zeusza, a Halhatatlan Csavargó is tudja: kortalan létéből már csak „napok" vannak hátra...
(Európa Zsebkönyvek 399 old., 220 Ft)

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem az Élet és Irodalom című lapot .... példányban az alábbi címre:

Cím (város, község, kerület): .....

(utca, tér, ltp.): .....

(irányítószám): .....

Az előfizetés díja

negyedévre: 300 Ft

fél évre: 600 Ft

egy évre 1200 Ft.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül, az alábbi címre kérjük feladni:

Vidékre:

Postahivatal, helyben;

Budapestre:

Budapest, Postaigazgatóság, hírlaposztály.

SZ LÁSZLÓ:

Énünk szétszerelése

„Értelmetlenül ide-odakapkodják a képeket" — hallottam már a leghagyományosabb hírműsor vagy szappanopera után is, de soha a Music TV tizen-huszonéves rajongóitól. Pedig egy háromperces videoklipen látható személy vagy tárgy jónéhányszor alakot vált. Összefüggő történet helyett, lévén az a divatjamúlt ördögtől való, (kevesebb mint) két másodpercig pergő képek sorát vetik a néző elé. A Music TV és epigonjai habozás nélkül kevernek össze avantgarde stílusú képeket, naturális világot és számítógépes műterméket fekete, gengszter és horrorfilmekből zsákmányolt elemekkel. Tetszik ezt bárgyú módon vagy leleménnyel, az biztos. Aki ide belép, felhagy a koherens világ fogalmával. Mármint ha egyáltalán rendelkezik vele; ha egyáltalán van igénye ilyen világra.

Az önazonosság tartós kijelölésének is vége. Mintha a mese arról szólna, hogy az élet kifejezőbb és élménytelibb akkor, ha a személyes koherenciát sutba vágjuk. Folyamatos azonosságérzésem (bárki mástól különbözésem) alapján tudom, hogy én vagyok én — ez az evidencia lejárt lemez. Sebészeti beavatkozások, kikészítés és vegyi eljárások eredményeként Michael Jackson olyan, mintha saját lánytestvére lenne. Női testépítők viszont a csúcsra érve alig különböznek a Mister Univerzum modelltől. Műanyagfigurák és gépek emberi szerepeket játszanak el. Sikerük biztosítékai a gépként mozgó emberek, akik nemcsak a diszkóban dolgoznak keményen azon, hogy érzelmileg is lenőjenek a feladathoz.

Lifton proteuszi életstílusról beszél. Proteusz, a görög mitológia tengeri istene oroszlán, kígyó, medve és megannyi más állat, továbbá tűz, víz, fa alakjában is megjelent. A proteuszi lényt a fejében egyidejűleg kavargó elütő képek nem zavarják, minthogy az alaktalanság az alakja, a lét szüntelen cseppfolyóssága a folyamatossága.

Némiképp felfedezhető ez korunk reprezentatív szövegein is. Igaz, az egymástól élesen elhatárolódó tiszta műfajoknak mindig is inkább az iskolai tankönyvek, semmint a kultúra története voltak a lelőhelyei. Az ókortól a századelőig is szoros volt a kapcsolat és eleven az átjárás történelemírás, művészet, irodalom és filozófia között. Ma azonban tudományos fejtegetések irodalmi egypercesekként lépnek fel, történeteket egyenletek és táblázatok színesítenek, elméleti munkák útikalauzok köntösét öltik fel, dokumentumok vallomásokként hatnak — figyelmeztet a műfajok elmosódására Geertz. Egészen friss példaként idézzük fel *Sofie világá*-t, a regényt a filozófia történetéről.

A tévéhíradók legfőbb eseményei is további kezelés után durrannak nagyot (*Hálózat, Az elnök emberei, Jó reggelt Vietnam!*). A tényvilág funkciója hovatovább az, hogy megágyazzon a szórakoztatás világának. Itt a fakció, ez a különös öszvér, amelyik úgy tény (faktum), hogy nem az, és úgy fikció, hogy az sem. Nem az eredeti esemény a meghatározó, hanem az, ahogy az idő múlásával azt számtalanszor bemutatták (re-perzentálták). Mindegyik beszámoló a következő új elbeszélésnek lesz az élményalapja. Az egymásra rakodó és egymást átalakító valóságtöredékek hipervalósággá szerveződnek — így Baudrillard.

Ott, ahol a tényleges történésekből észrevétlenül csúszunk át a reprezentáció világába, meglehetősen nehéz elkötelezettnek maradni az én megőrzése iránt. Ott, ahol a valóság akkor számíthat sikerre, ha olyan, mintha moziban adnák elő, a megfelelő személy az lesz, aki kellően tévészerű. Oscar Wilde, aki fennen hirdette, hogy az élet utánozza a művészetet, e fejleménytől talán nem lenne elragadtatva. Fél évszázada egy regényes filmmesében kínált kapcsolatokba mondjuk hetente egyszer, főleg hétvégén menekül egy fiatal. Ma csak a tévéből hetente legalább harminc ilyen kapcsolattal ismerkedik meg. Fantázia pótlényként változatos identitásokat lehet felvenni és kockázat nélkül lépni kapcsolatokba, nemtől, életkortól, hozzáértéstől függetlenül. Majdnem az írtam: a legképtelenebb kapcsolatokba, de éppen az a lényeg, hogy e jelző elvesztette értelmét. Ezt olvassa ki a néző az életből is. Színész és űrhajós politikusok lesznek, atlétákból mozisztár, prédikátorokból ökölvívóbajnok (vagy fordítva, egyre megy) válik, tudósok a szórakoztatóiparban találják meg végső nyugtalanságukat.

Énünk megértéséhez korábban két nagy szótárt használtunk. A múlt századból kaptuk a romantikát. Az én szenvedélyből, szellemből, alkotóerőből és morális vázból épül fel. Az elkötelezett kapcsolatok és odaadó barátság adják az élet sóját. Ezt a szótárt a modernizmus kezdte ki. Előtérben racionalitásunk, nézeteink és tudatos szándékaink. A normális ember kiszámítható, őszinte, tisztességes, kivált azzá teszi a nevelés. Az új technológiák, mindenekelőtt a tömegmédiumok és elektronikus hálózatok — ahogy Gergen mondja — a társas telítettség posztmodern állapotát teremtik meg. Énünket sokféle alakkal, egymáshoz nem tartozó mintákkal és töredékekkel népesítik be. Félő, a teljesen telített én megszűnik én lenni.

Csakhogy. A posztmodern kor nemcsak néhány kivételes embernek ad módot, hogy kibújjon bőréből. A kommunikációs hálózatok hurkaiba csatolva már ma is sok millió ember éli meg az Egyesült Államokban, hogy saját kezdeményezésére új foglalkozási identitást sajátít el, életében akár többször is. Innen nézve a fantáziabeli korlátlan éncsere részleges előgyakorlás is lehet. A készenlét fenntartása.

Azzal, hogy a posztmodern minden beszédmód szabad kifejtésére serkent, minden játék szabad lejátszására buzdít, ha következetes önmagához, a romantikusat és a modernt sem zárja ki. Nem mint az igazi, a végső és a magasrendű gondolatok és cselekedetek letéteményesét, hanem mint a többi közt egy-egy lehetőséget, ami szintén elmegy. A viszonylatosságoknak a kitáguló keretében, az elűtő szerepek és felfogások egymásra hatásában a hagyomány megújulásával is számolhatunk.

Az objektív igazság kétségbevonása, a nézőpontok sokaságának elismerése, a valóság helyett annak megszerkesztésére áthelyezett figyelem az önreflexiós kételyt és iróniát erősítik fel. Az ember megtanulja több eltérő nézőpontból, felül — kívül vizsgálni magát, vállalva az ebből fakadó komoly mulatságot. Miközben a posztmodern szétszereli a személyes lényeg fogalmát, az öniránia programozásával növeli az öntudatot. Ez ugyanis nem tartalom (szocialisa vagy kapitalista), hanem működési mód. Az ember önmagára irányuló tudatossága. A posztmodern végül is önmaga ellen is beoltja magát.

Mindebből már gyanítható, hogy a mi gondunk nem annyira a posztmodern, mint a posztkommunista állapot. A posztmodern szétszerelő lendülete semmi a posztkommunizmus hevességéhez mérve. A posztmodern ember jelenlegi énjétől nem várható koherencia múltbeli énjével, a posztkommunista embernek viszont szándéka szerint nincs múltbeli énje; lerobbantotta magáról. A többrétű, fellazított posztmodern én számtalan irányban nyitott, a posztkommunista kaméleoni én a mindenkori érdekéhez idomul. A helyzetem az énem. A posztmodern én egyszerre több történetet mesél magáról, a posztkommunista csak egyet, de az mindig más. A posztmodern szerint az egészséges ember énje több normának is meg tud felelni, a posztkommunizmus szerint az egészséges én semmilyen normára nincs tekintettel. A posztmodern énnek egyáltalán nincs lelkesítő eszménye, a posztkommunistának van: a túlélés. A posztmodern ént rohamosan táguló lehetőségei, a posztkommunista ént politikusai fejezik ki látványosan.

A posztkommunista politikusok több markáns csoportot alkotnak aszerint, hogy hányszor vesztették el hitelességüket. Akik már hosszú ideje éltek a pályán, bőven kínálkozó alkalommal, tetemes előnyhöz jutottak. De ha — mint méltányos — időarányosan átlagolunk, belátjuk, a mezőny kiegyensúlyozott. Egy nagy bolyban tömörül idős és fiatal, kormánypárti és ellenzéki, országos és helyi. Mindegyikük megpillanthatja magát választottjában. Csak tudnám, hogy ellentétben a posztmodern énnel, a posztkommunista én miért nem játékosan lebegő, önironikus és perspetívákkal teli?

KENESEI ISTVÁN:

Kis politikai jelentéstan

A tulajdon neve

A fékezhetetlen fantáziájú cégalapító nemrégiben újabb ötlettel kavarta fel a reklámvilág amúgy sem álló vizeit. Mivel észrevette, hogy a nemzetközi mintára készült, sőt sokszor csupán a magyar szinkron álruháját viselő mosópordicsérő műalkotások rendszerint valami seszínű termékekkel hasonlítják össze az ajánlott produktumokat, és ezek mindig győzedelmeskednek a másik, „hagyományosnak" nevezett szeren, bejelentette, hogy ezentúl ő épp a „hagyományos" név alatt kíván forgalmazni mosóport, s miközben a nagy cégek jóvoltából így ingyenreklámhoz jutott, azonnal feljelentette őket hitelrontás, névbirtoklás, s talán még közerkölcssértés miatt is, jelentős összegű kártérítést követelve.

A történet még akkor is mulatságos, ha milliók forognak kockán, és ha ebből csupán a perben résztvevő ügyvédeknek lesz a végén hasznuk. Mert ami e kereskedelmi cseppben felfedezhető, az a politikai tengerre is jellemző — persze az efféle perek nélkül. Eltekintve a faramuci jogi érvelésektől, az elsőbbség vagy a jóhiszeműség firtatásától, a mosóporkérdés merőben nyelvtani ügy: mihelyt a jeles üzletember *elnevezi* a forgalomba hozott árucikket, az illető szó többé már nem köznév, illetve a mi esetünkben egyszerű melléknév, hanem tulajdonnévvé válik, amit éppen ezért — legalábbis a magyar helyesírás szabályai szerint — nagy kezdőbetűvel kell írni. Márpedig a beperelt reklámokban a szó becsületes melléknévként működött, s arról igazán nem tehetett, hogy valaki egyszer csak tulajdonnévként kezdte el használni.

Olyan az, mintha például egy tévé- vagy rádióinterjúban valaki azt találná mondani: „Ma már nincsenek csizmadiák", mire több Csizmadia nevű ember felháborodottan telefonálna a szerkesztőségbe, hogy micsoda ostobaság hangzott el. Dehát az emberek általában elég jól meg tudják különböztetni a tulajdonneveket a köznevektől, mégha a beszédben nem is tudjuk „nagybetűvel mondani" őket. Érdekes módon senkinek nem jutott még eszébe, hogy pert indítson a Magyar Nemzet ellen, mert elbitorolta volna e szent nevet — hisz mindenki tudja, hogy példának okáért a Magyar Nemzetnek olvasói vannak, a magyar nemzetnek pedig tagjai.

Hogy pedig mind a „hagyományos", mind a „Hagyományos" mosóporral mosni lehet, az éppúgy nem érdekes, mint az, hogy mind a Magyar Nemzetet, mind a magyar nemzetet lehet tisztelni, szeretni, megbecsülni, stb. A tulajdonnév ugyanis elkülöníti a megnevezett dolgot a többitől, és egyszersmind el is veszíti eredeti jelentését. Ugyan ki kérné számon egy Kovács vagy Szabó nevű embertől a nevével jelzett foglalkozást, avagy egy „Royal" nevű garnitúrától a királyi származást? És vajon mi lehetne „hagyományos" egy vadonatúj mosóporban? De ki is törődne vele, ha egyszer az a *neve*?

Mert a név nem más, mint címke, amiről megismerjük az egyedi dolgot. Más dolga nincs is, mint rámutatni, mégha valaha azzal a szándékkal adták is, hogy a szó jelentése révén felidézze az adott tárgy vagy személy valamely vonását. És éppen ez az, ami a mosóporügyet összeköti a politikai élettel. Hiszen itt is voltak irányzatok, pártok, szervezetek, amelyek a rendszerváltás idején akkoriban jól csengő nevekkel illették magukat, bízván benne, hogy a megjelölések jelentése vonzani fogja a támogatók hadát. Mára azonban e kifejezések valódi tulajdonnevekké lettek, tartalmuk törvényszerűen szertefoszlott a mindennapi használatban: a „fiatal" demokraták lassan középkorúvá válnak, a kisgazdák sem „függetlenebbek" a többieknél (hogy a „földmunkásaikat" ne is firtassuk), de a „szabad" demokraták sem szabadabbak vagy demokratábbak másoknál — s folytathatnánk a sort egészen a lista alján meghúzódó már nem is kiüresedett, de egyenesen megtévesztő nevekkel, mint amilyen a legutóbbi választási kampányból annyira emlékezetes „zöld" párt volt.

Örüljenek, ha egyáltalán emlékezünk rájuk; nevük még csak nem is áruvédjegy.

Bálint István rajza

P. KECZELI KLÁRA:

A motívum

A kamera egy ideig a menetoszlop mellett kocsizik, egy cseppnyivel halad csak gyorsabban, hogy visszafordulva széles szögben befoghassa a kocsikon, traktorokon ülőket, a nejlonterítők, terepszínű katonai sátorvásznak, avitt takarók alatt rejtőző limlomot. Azután nyílegyenesen az égnek tart, fölülről sikerül kicsippentenie a végeláthatatlan vándorlás egy meglehetősen nagy szeletjét, pásztáz kicsit előre, kicsit hátra, majd vércseként lecsap áldozatára, az árok partján üldögélő öregasszonyra. Zoom a kézre, a kézben tartott bodagszerűségre. A feketedő, aszott ujjak forgatják a keletlen-sületlen kenyeret, tétováznak, azután lecsípnek egy falatnyit. A kamera ugrásra készen áll, követi a kéz útját, közelít, egyre jobban, rá a szétnyíló szájra, a fáradtlila, fonnyadt, fogatlan ínyre, az akadálytalanul előbukkanó nyelvre. A falat — mint úrvacsorán — a nyelvre kerül, a ráncos, vékony ajkak összecsukódnak, a száj sarkából morzsák peregnek, megülnek a sötét redőkkel mintázott bőrön, közöttük lassan utat mos magának egy csepp. Lehet könny, de verejték is. A napsugarak merőlegesen hullanak a földre.

A kamera és a motívum itt ismét szerencsésen egymásra talált; a dokumentumértékű, drámai erejű televíziós riportfilm megszületett! Mint korábban a világ számos táján, hasonló módon, hasonlóan biztos kézzel, csalhatatlan drámai erővel, hasonló céllal, hasonló eredménnyel. A képernyő előtt ülő embernek, a macluhani világfalu lakosának mi más nyújthat megrázóbb, izgalmasabb élményt, mint mikor egy nyomorult, fogatlan nincstelen, hontalan homo sapiens a civilizálatlan világnak egy piszkos, szemetes, lakhatatlan zugában — valakik áldásos, karitatív tevékenységének köszönhetően — tétova kezében gusztustalan, csak alapos fenntartással ehetőnek minősíthető valamit tartva, ezt a valamit a szájához emelve *táplálkozni* kezd.

Az etiópiai táborokban, ahol az éppen éhen halni készülők között jár közben a kamera, dúskálva, megszédülve a túlcsorduló motívumtengertől. Maroknyi vékony csont a test fényes, fekete bőrzsákjába lazán becsomagolva, a szemgolyón a halál és egy légyraj matat. Apró gyerekek óriási fejjel, ormótlan, dagadt hassal. Ordító csecsemőcsontvázak üres emlőkön. Áldozatos humanitárius tevékenységet folytató kedves fehér homo sapiensek, hatalmas kannák mellett állva, mosolyognak, meg-megsimogatnak egy üres, fásult gyermekarcot és gyanús tisztaságú tálkába mérnek valamit. A zoom törvényszerűen bekövetkezik: a száj premier planban, a betegesen vékony ujjak valami fehéret igyekeznek bementeni az ajkak közé. A száj mellett a fényes fekete bőrön keskeny fehér csíkot rajzol a lecsorgó folyadék. Jobbik esetben híg tejbedara, a rosszabbikban vízzel elkevert lisztecske. Valami, amivel és amitől ideig-óráig túlélni lehet.

Amerikai tévériport Oroszország a kommunizmus után (vagy valami hasonló) címmel. A Volga, a Dnyeszter vagy bármelyik másik nagy orosz folyó partja — mocskos, sivár szeméttelep. A mocsok és szemét kellős közepén „szeretetkonyha", egy óriási üst mellett serénykednek az emberbarátok. Az üstnél, a folyóparttól távolódó irányban tekintélyes sor. Nők, férfiak, gyerekek, kellőképpen felszerelkezve: lepattogzott zománcú tejeskanna, kopott pléh ételhordó, bádogtányér, fél fülű lábaska, csukazöld csajka, forrasztott fenekű gyermeklavór. A jótékony kezek mindbe mérnek néhány merőkanálnyit a kondér tartalmából. Híg, zsíros, mint a disznóvágáskor a mosogatólé. Az ügyesebbjének ülőhely is jut egy tekintélyes méretű, kidőlt fa törzsén, a többiek állva boldogulnak. Bal kézben az edény és a szelet kenyér, a jobban a kanál (ha van), s a kamera közvetítésével a fejlett tévénéző-világ ismét találkozhat a nagy motívummal: premier planban a száj, szétnyílik, az ajkak mögötti sötét üreg sokadszorra is feltárja rémes titkait, egy-két még meglevő odvas fogat, aszott, meztelen ínyt, rút kórok fehér lepedékével borított nyelvet, a kiszolgáltatottság, elesettség, mélységes nyomor, lezüllés, hontalanság-embertelenség világszerte azonos, egyezeményes jeleit. Amelyeket — nyilván — a mindenkori éhezőkről készített mindenkori televíziós riportfilmek mindenkori alanyai úgy viselnek, mint megkülönböztető jelvényüket az előkelő, zárt körű klubok tagjai. A Volga, a Dnyeszter vagy bármelyik másik nagy orosz folyó partján, az emberbaráti tevékenységet folytatók üstjének közvetlen közelében a drámai riport alanya ismét úgy viselkedik, ahogyan egy karitatív tevékenységgel felkarolt éhezőhöz, nincstelenhez illik: harap a bodagból, belemeríti kanalát a zsíros lébe, a kanalat a szájához emeli, ajka mellett kétfelől zsíros patak csurog alá. Megoldhatatlan rejtély: a jótékonysági szervezetek, ismert és ismeretlen emberbarátok által táplálékhoz juttatott éhezők a világ minden táján ugyanazt teszik: szájuk sarkából kicsorgatják az éltető táplálékot.

Amit jótevőik, jótékonysági bálok, estélyek, partik és gálahangversenyek résztvevői soha nem tennének meg. Az emberbarátok, akik elegánsan, biztos kézzel törik fel a garnélarák páncélját, emelik ki héjából a cseppnyi citromlével, Tabascóval megbolondított osztrigát, fejtik le ezüst halkéssel a tengeri fogas hófehér húsát, simítják el a kellő mennyiségű kaviárt a vajas pirítóson; az emberbarátok, akik éppen már csak egy cseppet kérnek az oportóival pácolt sárgadinnyéből, udvariasan egymásra mosolyognak a gyöngyöző pezsgőspohár felett, és tévedhetetlenül tudják a Mihez mit? katekizmusát, ők tehát soha nem csorgatják ki szájukból a levest, pergetik ki szájuk sarkából a morzsát. Nem lehetetlen, hogy — ha látják a riportfilmek szereplőit — rosszallást is éreznek a mohóság, az étkezési illemszabályok e szemmel látható megszegése miatt.

Rejtély persze az is, miért éppen ragacsos kását, keletlen-sületlen bodagot, híg, lisztes löttyöt, zsíros mosogatólé-szerűséget, törött, szemetes rizst kap — törvényszerűen — az etiópiai éhenhaló, a moszkvai-delhi-belgrádi szeretetkonyha kliense, a ruandai, srebrenicai, krajinai menekült, az ostromgyűrűbe zárt Szarajevó, Bihac, Tuzla vagy bármelyik más enklávé kiéheztetett lakosa. Ízlésesebb, ízletesebb étel kulturális sokként érné talán? A tévériportok mármár azt sugallják, hogy jó ízlést sértő, mondhatnánk obszcén gesztus volna egy éhezőt, nyomorgót teszem azt Armoricaine homárral, fondue bourguionne-nal, clam chowderrel, pepper steakkel, Eszterházy rostélyossal vagy Romanoff-módra tálalt földieperrel kínálni. Úgy tűnik, mintha nemcsak a televíziós riportok, nyers, sokkoló dokumentumfilmek készítői, a válságövezetekből tudósítók mélytudatában, de a nemzetközi vöröskeresztes aktivisták, a karitatív tevékenységet végzők, az áldozatkész, nemeslelkű, együttérző emberek agyának egy rejtett csücskében is ott rejtőzne, elraktározva, Buñuel Viridiájának az az antológiákba kívánkozó jelenete, amely egyetlen hosszú képsorával egyszer s mindenkorra lerombolta a szegénység romantikus mítoszát; amely kimondja azt, amit nem akarunk (s nem is illlik) tudni, azt, hogy a nyomor gonosszá tesz, a nyomor lealjasít.

Buñuel koldusai az elesettségük gerjesztette vak gyűlölettel esnek neki a jólét, fényűzés fehérre mosott, fényesre keményített, ragyogóra sikált, simára vasalt, illatosra permetezett külsőségeinek: damaszt asztalterítőnek, kecses porcelánnak, metszett poharaknak, súlyos, csillogó ezüst evőeszközöknek. Szétömlik az érett, nemes bor, undok tócsákba gyűlik a mártás és a zsíros pecsenyelé, az asztal közül ülők csúf röhögése visszataszító szájüregeket tár fel: odvas, sárga fogakat, ványadt, fogatlan ínyeket; a ráncos, petyhüdt ajkak szegletéből zsíros lé csorog alá.

Amit ez után és ezentúl látni fogunk, az nem más, mint a buñueli művészi mítoszrombolás halovány visszfénye, klisébe öntött, futószalagon gyártott, egyszeri, köznapi használatra készült másolat.

Bár végső fokon Buñuel nélkül, vagy éppenséggel Buñuel ellenében is tudni való: fogolytáborban, árokparton, szeretetkonyha kondérja előtt tömegben tolongva, verekedvelökdösődve, az életért folytatott szemérmetlen és elszánt küzdelemben a finomságnak és finomkodásnak nincs helye.

PARTI NAGY LAJOS:

Csorba Győző
1916-1995

(Öröklét és Üresség)

„Az anyag ilyen-olyan változatban / százezer mód: szokásosan s szokatlan / csak ki ne vonjam belőle magam / öröklétem már biztosítva van / hiszen másképp mindenképp képtelenség: / vagyok végképp beiktatott jelenség / ki valahogy s valamivégre lett // Így történt ámen elvégeztetett."

Szeptember tizenharmadikán, délután meghalt Csorba Győző.

Üres a Csorba-kert, szélről, szeptemberi csillagokról tudnék fogalmazni vattaként s *helyett*, s hogy az űrt betölti majd...

— Dehát mi tölti be? S hol? „A szívünkben"? A szegényes nekrológkellékekben? A tarka iparkodásban, mellyel körülrakjuk a csendet, ha át nem vehetjük az anyagtól, ki *végképp?* A gyászmunkában, ami most még, ma még nem emlékezetes, csupán önvédelem, szükséges csalás?

Amiként ez az írás.

Támad odafönt lassan halk mozgolódás. Pilinszky, Weöres, Nemes Nagy helyet szorít. Azaz dehogyis *szorít!* Ott a dolgok simák már, evidensek, s van hely bőven, tágas, végleges helyek egymás mellett. A hierarchiával meg — micsoda szó! — vacakoljon odalent az utókor.

Csorba Győző nagy költő volt. Nagy költő van. Kerek, befejezett életművet hagyott hátra, előre. Olyan halálköltészetet, ami segít élni, megérni, segít méltóságban, illúziótlanságban, noha.

Az *Isten pólyásává* betegedő öregember éveket, a költő évtizedeket töltött *Szemközt vele*, a halállal. Tudott róla mindent. Látta a szemét. Az iszonyút, a zavartat, a kegyelmest. Áttetszővé tette és áttetszővé lett általa. Arányossá tette, mértéket adott neki, formát, mely tevékenység — költészet, tartás, emberi élet — a végeredmény felől, persze, mindegy. Viszont a *tevés*, a mindennapi, szöszmötölő munka a lehetetlen megszólításával necesse est.

Est és szükségesség személyre szabva.

Szelíd, szigorú, szarkasztikus, szikár. De az „sz" betűk a szerelem sz-betűi. A szekszárdi Babits, s immár Csorba Győző hagyományozta minta. Istmé egy végleges változat az elemi ragyogásra, sötétülő háttér előtt. Számomra ez a pannonság. Borsajtó, de „vér jöve ki a borsajtóból a lovak zablájáig".

Nem írom tovább. Minden mondat közhely és panel, minden mondat el van mondva, s bár jelentőséget nyer a haláltól, gyűrött zsebkendő csak, bedobott törülköző. Két idézet közé ennyi fér. Ennyi *helyett.*

„Az ürességet kellene megírnom. / De milyen az üresség a papíron? / Milyen a betűkből formált üresség? / Az én ürességem milyen üresség? // Tengernyi tó, elönti a világot, / hollósereg, földet, leget bekárog. / Az én ürességem fáj, mint a friss seb, / bennem van, bár vagyok százszorta kisebb. // Az ürességet, hogy ne lenne bennem, / a bőrömön kívülre kéne tennem. / Sikerül is talán, ha majd megírom. / De milyen az üresség a papíron? // Roppant nagy „O" tán, melynek a papírra / kerületéből már nincs semmi írva"...

A Város oldalában roppant nagy O.

Ó, zéró, kerek űr. Betölti majd a mű. Majd. Most Isten veled.

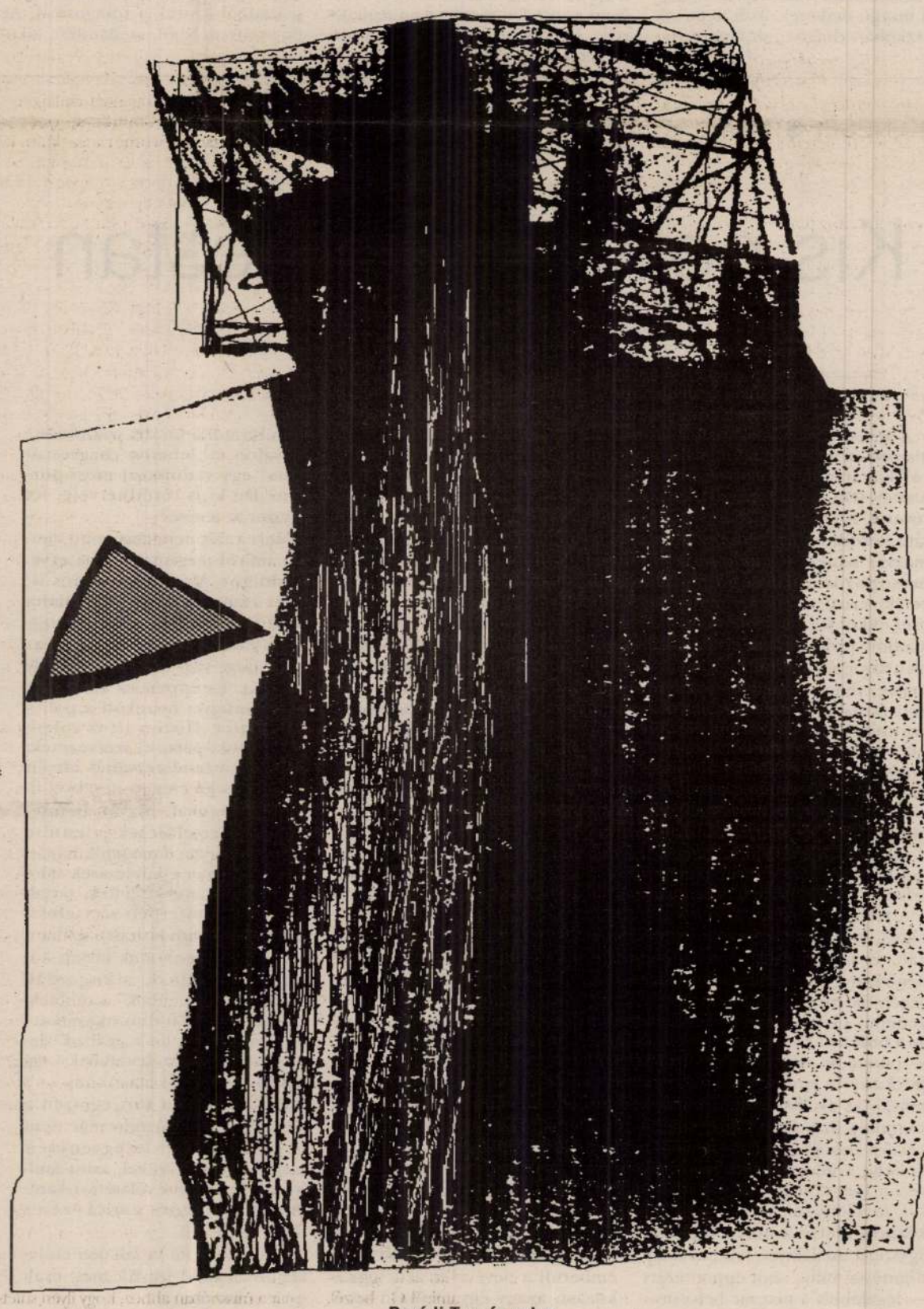

Parádi Tamás rajza

tés, ugyanis a rendőrség denütt megkörnyékezik, csakhogy Amerikában nagyobb summa kell hozzá, mint Lengyelországban vagy Magyarországon. Mennyibe kerül maguknál így egy rendőr?

A kapitány nagyot nyel és iszik is rá. Agya, mint a computer, keresi a megfelelő szavakat, de a miniszterasszony nem hogy kitérőt.

— Mennyi volt a megismert legnagyobb ajánlat egy rendőrnek, ha együttműködik az alvilággal?

— *Helyettesem százmilliót kapott volna, ha elfelejti az egyik szálat, amelyiken túl közel jutott a maffia fejéhez. Természetesen ez beosztástól, rendfokozattól és attól függ, mire bukkant a nyomozás vagy a véletlen során a hatóság.*

— Akkor maguknál milliárdos tételben mennek az üzletek, mert általában 2—5 százalékot szokás adni a haszonból a nyomozás vezetőjének — mondja nyugodtan az asszony, mintha csak arról beszélgetnének, milyen derűs lesz az idő holnap, és ki lehetne men-

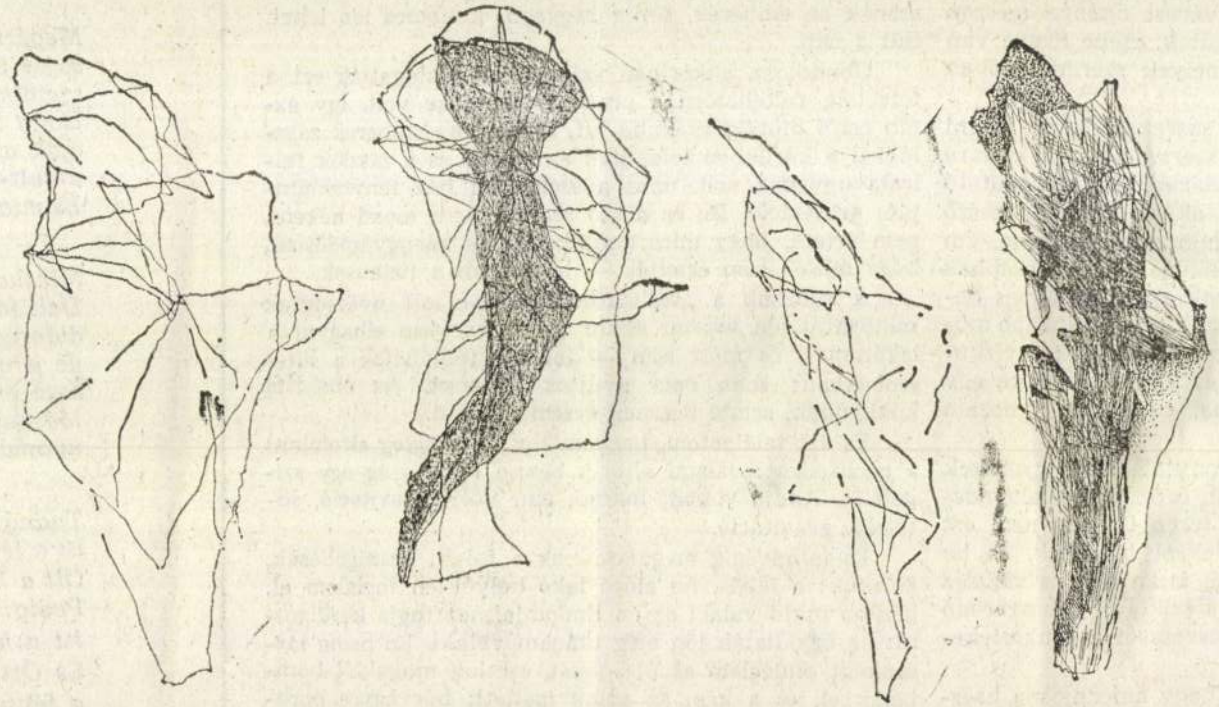

Parádi Tamás rajza

nyilvánosságra hozatal nem ma-

is familiárisan hiperpigmentált népcsoportok, amelyek húszasával, harmincasával követnek el bűncselekményeket. Ezt meg nem látni, szinte nem lehet.

— *Azt kérdezte, mennyibe kerül egy rendőr? Mennyibe kerül egy ember? Ha a hazai bérgyilkosok számolnak le valakivel, általában a szomszédok, családok közötti perpatvar, zsarolás vagy osztozkodás miatt — ez indulatból történik. A bérgyilkosnak azonban fizetni kell. Egy ember ára kettőszáz-, ötszázezer forint.* Attól függ, hányan őrzik, mekkora botrány lesz eltűnéséből, mekkora apparátus fog az eset után nyomozni. És így tovább.

— Mennyi maguknál a látens bűneset? — kérdezte a holland belügyminiszter asszony a vacsora végén a magyar kapitányságvezetőtől.

— *Csaknem tízszerese a felderítettnek.*

— Érdekes. Ez nálunk is hasonló arányúnak mutatkozik.

És mindketten maguk elé húzzák a desszertet.

Másnap délelőttre megint a faluban van, mögötte a saroglyán a vízkutató. Szép, városi öltönye egészen összegyűrődött, hajában szalmaszálak, zsebe tömve van papírokkal: hiteles igazolások, melyek szerint valóban képes ivóvizet fakasztani.

A parasztok bizalmatlanok, szeretnék kézbe venni a varázsvesszőt, ezt a csodálatos szerszámot, ami szemre olyan, mint egy közönséges fadarab, de a vízkutató nem engedi, mert tudja, hogy akkor a varázsvessző azonnal tönkremenne. Inkább diplomáit lobogtatja, ám csak még nagyobb lesz a gyanakvás: a legokosabbak sem képesek kiböngészni azt a sok apró, cirkalmas betűt, és különben is, ne magyarázzon annyit, inkább mutassa meg, mit tud. Egészen közel nyomulnak a vízkutatóhoz, szoros gyűrűbe fogják, és kijelentik, előre egy fillért sem fizetnek. Majd utána, és akkor is hozam alapján.

A vízkutató pedig kezd elbizonytalanodni: gyerekek és kutyák sündörögnek a lábánál, és az egész falu mozdulatát lesi. Ráadásul sziklás a terep is, neki nem ezt mondták, neki zsíros termőföldekről beszéltek, és ha előre tudja, hogy ennyi itt a kő, talán nem is vállalja el, hiszen a rossz hangulat meg a szikláról visszaverődő sugarak együttesen akár a varázsvesszőt is tönkretehetik.

A falusiak pedig kijelentik, hogy amennyiben használhatatlanná válna a csodaszerszám, nem hajlandóak megtéríteni a kárt. Biztosan ő csinál vele valamit; ő

letes. Csak az a szokatlan, hogy az utcákon nem látszanak az emberek, pedig ragyogó, kellemes idő lehet. Süt a nap.

Gondolom, akkoriban százszámra osztogatták ezt a felvételt, feltehetően a propaganda része volt. Így aztán erről mindig eszembe jut, amikor az emberek zászlókkal a kezükben tolongtak az utcán, és a zászlók felirata ugyanaz volt, mint a szemközti ház fényreklámjáé: gravitáció. De ez a szó semmit sem mond nekem, nem értem, hogy mire vonatkozik, és meggyőződésem, hogy mások sem értették — legfeljebb a fizikusok.

A tudósok a „vállalkozás" idején ott nyüzsögtek mindenütt, én viszont akkor sem szerettem elhagyni a lakásomat, és most sem — inkább téblábolok a sötét szobákban; soha nem gyújtok villanyt. Az éhségtől könnyűnek, szinte üresnek érzem magam.

És azt találgatom, hogy mikor fog végleg elromlani a neonfelirat: valami eltörik benne vagy átég egy szigetelés. Addig viszont marad, ami volt: gravitáció, sötétség, gravitáció.

És mindvégig megmaradnak a falak, beszögellések, ablakok: a lakás. Az előző lakó helyét én foglalom el, később majd valaki az én limlomjaimat fogja kerülgetni: ha egyáltalán jön még utánam valaki. Én pedig lassanként eltüzelem az újságokat, esetleg maguktól bomlanak el, és a kép, az ablak mellett, bár egyre porosabb, mégsem változik. És delente az égbolt is mindig ugyanolyan.

(Wittgenstein gondolataira)

Megértésem csak
saját értetlenségemmel
szembeni vakság?
Hogy látásom torzít
csak azért vagyok
ámult-közel?
És miatta hőkölök?

Mintha az ablak mögé
Dali festette tájban
dideregne nézésem,
de a vásznat
sose érhetném el?
Másnap Monet ecsetje
nyomán haladnék?

Tudnám:
itt a fény!
Ott a homály!
Pedig:
Itt a homály?
És Ott
a fény?

PARÁDI Tamás

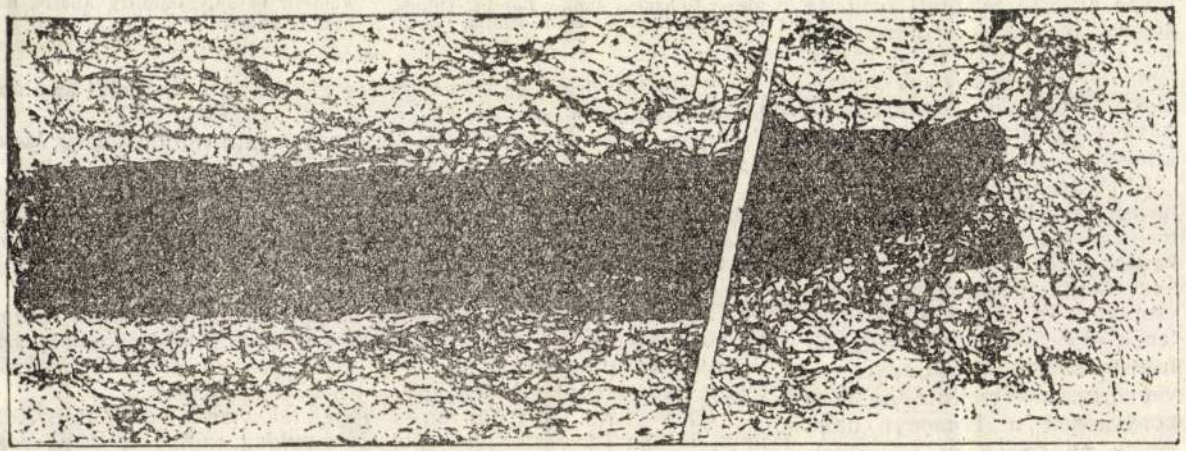

Parádi Tamás rajza

ga alá penderítette a széket, és rendelt egy korsó sört.

Belépett a hotelportás, útban az asztal felé rendelt egy korsó sört.

A magántanár sietősen, karórájára tekingetve ült le, és rendelt egy korsó sört.

A futballista edzésről jövet ugrott be, fáradt tagjait kilazítva támaszkodott hátra, és rendelt egy üveg sört.

Valami hivatalnokféle tévedt be ezután, megigazította szemüvegét, és rendelt egy korsó sört.

Benyomult a hentes, elterpeszkedett, és rendelt egy korsó sört.

Egy Tarzan lopódzott a távoli sarokba, és rendelt egy korsó sört.

Egy Kormányfő [illegible] lalt asztalához vonult, idegesen dobolt az ujjaival, és rendelt egy korsó sört.

Ünnepélyesen suhogva egy Pápa jelent meg az ajtóban, és rendelt egy korsó sört.

A terem teljesen megtelt.

Ekkor, mintegy vezényszóra, az egész bagázs lehajtotta a sörét, majd egy emberként pisztolyt rántva felugrott, és rám üvöltött:

— Fizetni!

A méreg majd' szétvetett. Igazán megtanulhattam volna már, hogy a jóhiszeműségem mindig ide vezet.

Nem tehettem semmit, túlerőben voltak.

Fizettem, azok meg elrakták pisztolyokat, jót röhögtek rajtam, és odébb álltak.

miának és hány lehet?

— Most huszonöten vagyunk és már van két halottunk: *Nemes Nagy Ágnes* és *Vas István*. Hány tag lehet? Negyvennyolc. Félig tréfásan döntöttük el, mondván: nem engedünk a negyvennyolcból. Ennek csak annyi a jelentősége, hogy nem akarunk tömegszervezetet, de az az utópiánk, hogy legyen köztünk mindenki, akinek itt a helye. Az új tagok beiktatása folyamatosan történik.

— A sok mindenen átment írók, művészek tudnak még lelkesedni, hinni egy szervezetben?

— Annyit mondhatok, hogy nagyigényűek vagyunk: arra a presztízsre tartunk igényt, amit még majd ezután kell megteremtenünk.

Szále László

ra jutásának 50. évfordulójára írt *Jubileum* című darabját — ősbemutatója 1983-ban Bochumban. a szerző rendezésében volt — Berlinben most a kacskaringós elnevezésű *„caroussel Theater an der Parkaue"* vitte színre. (Berlin első — 8—14 évesekre profilírozott gyerekszínháza, 1951-ben alakult meg a város akkori szovjet negyedében Theater der Freundschaft (A Barátság Színháza) néven; Freundschaft! volt a keletnémet DISZ-KISZ köszöntése. A darab hangjáték változatát a RIAS Berlin rádióállomás sugározta Jörg Jannings rendezésében.

Ugyancsak Tábori György *Weisman and Copperface* című darabját a (volt kelet-) berlini *Maxim Gorkij Theaterban* játsszák. Ősbemutatója a bécsi Burgtheaterben volt 1990. március 13-án; Cseh-Szlovákiában

rul az üzletekbe. A Láng a *Medicina Kiadóval* közösen angol licenc alapján jelenteti meg *Az emberi test* című reprezentatív albumot. S még a télen napvilágot lát a méltán nagy sikerű, mert álomszép *Antiquitások könyve* folytatásaképpen az *Antiquitások zseblexikona.*

A botrányosnak nyugodtan nevezhető jelenlegi hazai könyvterjesztési állapotok között igyekeznek levelekkel és más módon közvetlenül megkeresni leendő vevőiket. És közben nem felejtenek el örülni annak, hogy milyen szépen működik, egyre növekvő forgalommal a *Láng-Téka* könyvesbolt a Pozsonyi úton, amely az országban egyedülálló módon, minden áldott nap 11-től 11-ig tart nyitva, tehát szombaton, vasárnap, karácsonykor — és mindig. *(ÉS—Press—Jálics)*

Parancs János, Payer Imre, Györffy László, Szemes Zsuzsa, Gulyás Mihály, Szakonyi Károly, Reményi József Tamás, Kőbányai János, Fornai Miklós, Pálinkás György, Balla Zsófia, Budai Grigássy Éva, Pomogáts Béla, Keszeli Ferenc, Balla László, Szijj Ferenc, Földeák István, Simonffy András, Kukorelly Endre.

★

Szabad György, az Országgyűlés Elnöke 24 órán belül az alábbi választ küldte el:

Igen tisztelt Balassa Péter, Lakatos István, Lengyel Balázs, Mándy Iván, Poszler György, Sándor Iván és Szabó Magda!

Tegnap este kaptam kézhez október 27-én kelt levelüket, amelyben hangot adtak tiltakozásuknak a nemzeti ünnepünket és a Köztársasági Elnöknek személyét sértő október 23-i megnyilvánulások miatt, és egyben kérték a gyűlöletkeltés „fasiszta-náci-nyilas" szimbólumai használatának törvényes tilalmazását.

Amikor köszönetemet fejezem ki levelükért, és egyben kérem, tolmácsolják azt a soraikat kézjegyükkel ellátó írótársaiknak is, szíves tudomásukra hozom, hogy megnyilatkozásukról az Országgyűlést a legközelebbi plenáris ülésen tájékoztatni fogom.

Egyidejűleg felhívom szíves figyelmüket arra, hogy Kéri Kálmán, Kónya Imre számos képviselőtársukkal együtt törvényjavaslatot nyújtott be minden parancsuralmi szimbólum használatának törvényes tilalmazására. Ennek a javaslatnak a napirendre tűzéséről legközelebbi ülésén dönt az Országgyűlés.

Őszinte tisztelettel:

Budapest, 1992. október 30. *Szabad György*

Parádi Tamás rajza

EX LIBRIS

GÖTZ ESZTER

Káin leánya. Mai finn kisregények

Négy finn írónő egy-egy kisregényét kínálja e kötet, melyben mégis meglepően egységes, szinte zavarbaejtően intim belső univerzum tárulkozik fel. A szaggatott ritmusú történetek, a lágy vonásokkal, elmosódó kontúrokkal megrajzolt figurák legfontosabb meghatározója az ember természethez fűződő viszonya. Nem pusztán a hegyek, tavak, állatok, a napfény mámoros csodálata ez: odaadó figyelem minden lelkes és lelketlen teremtmény iránt. A homoszexuális zenetanár és tanítványa között felcsapó szerelem, a fogalmi gondolkodás legalsó szintjén élő, vidéki állomásfőnök vágyakozása, az állatok közé menekülő nő megtisztulása a magányban, a rovarvilágba költöző írói fantázia mind-mind arról az Emberről tudósítanak, aki a cok leszaggatására föl keserűen kacag Mattia mögött.
(Európa, 298 old., 250 Ft

Somerset Maugham: S

Újra bestseller lett M regénye, könyvformáb adaptációban egyaránt. leges mű a harmincas műfajában. Górcső alá tehetségű színésznő em alkatát, látszólag megfo ző dicsfénytől. *Júlia* öregedő, hiú, félművel szonyt mutat, aki szex anyaságát egykori szere ja össze, érzelmeit agy csét mérnöki precizitás sasági elvárásokhoz...

géseiben jeleníti meg, han[illegible]lyosítja a más világokban is fellelhető – egyes előbb említett motívumok körében már vizsgált – drámákat, ellentéteket, párhuzamokat és egymásrahatásokat, a létezést magát. Az oszlopmotívum már korábbi grafikáin is feltűnt (*Oszlop,* 1992.) Eleinte csak alkalomszerűen, s mostanra vált uralkodóvá. Új grafikáin, különösen a kiállítás zárófalán szereplő kisméretű lapokon Parádi a szinte emberi szimbólummá felfokozott oszlopok teret meghatározó, teret formáló lehetőségeinek variációit mutatja be. Itt a ceruzával artisztikusan megdolgozott alap, a meggyűrt hártyapapír plasztikus hatását művészetében újszerű, applikációs technikával (felragasztott homokszemcsék, törmelék) fokozza tovább. Az így kialakított felületek a fény törésének megfelelően gazdagabb, érzéki hatást keltenek. Feszesebbek, drámaibbak. Más esetekben a grafitceruza egyidejűleg szereplő számtalan árnyalatát leheletfinom, áttetsző pasztellbarnák, sárgák foltszerű felvitelével teszi líraivá. Ezek a kisméretű lapok művészetének kiemelkedő darabjai.

Intim méretük ellenére sikeresen összegződik bennük Parádi választottan kevés számú, de maximális mesterségbeli tudással, tisztán és meggyőzően alkalmazott grafikai eszköztára, az ezekkel megfogalmazott ellentéteket felerősítő drámai vagy – időnként, ellenpontként megvalósuló – poézissal átszőtt töredékvilág.

A legújabb kiállítási helyszínek közé tartozó Gold Art Kortárs Művészeti Galériában bemutatott grafikák meggyőzően bizonyítják, hogy a nagyközönség előtt összegzésekkel ritkábban jelentkező Parádi Tamás tiszteletre méltó következetességgel, konokul járja a maga választotta utat. Sajátos – csak elmélyült koncentrációval befogadható – szuggesztív töredékvilágában most az emberarcú, emberi sorskérdéseket megválaszoló oszlopokkal hozott létre maradandó értéket.

• *LENCSÓ LÁSZLÓ*

NYEI
LON
YEI U. 2
I kiállítása
2 • 23.
GALÉRIA
AI MŰHELY
2 • T/F.: (36 72) 315 623
GALÉRIA
enyi tér
ugusztus 23.
erámia Biennálé
SGALÉRIA
ván tér 4.
ugusztus 23.
GÁBOR
KIÁLLÍTÁSA

Parádi oszlopai

PARÁDI TAMÁS GRAFIKÁI A GOLD ART KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIÁBAN

Oszlopok. Térben és időben. Újak és régiek. Mesterien formáltak vagy esetlenül darabosak. Bársonyosan simák és sebzett felületűek. Büszkén ágaskodók vagy derékba töröttek. Egyedül

Parádi Tamás: Oszlop III., 1996, grafit, kollázs, 10×15 cm

us művészei

1998 JÚLIUSUS, 29-30

égbe törők és egymást támogatók. Rusztikus monolitok és karcsú obeliszkek. Kőoszlopok saját történelemmel, életszemlélettel, érzelmekkel, filozófiával.

Oszlopok, akik mindent láttak és megéltek, amit az ember művelt a földön; ókori pásztorok tüzét és rakéta indítását, hajnali áldozatot és éjszakai gyilkosságot, zöldellő búzamezőt, felperzselt dombhátakat, háborút és békét, szerelmeket, halált.

Oszlopok, akik katedrálist és múzeumot, áldozati csarnokot vagy lakóházakat tartottak évszázadokon át rendületlenül. Oszlopok, akikről a természet és a történelem viharai letépték az építményeket. Oszlopok, akik lerogytak, mert nem bírták a terheket vagy szándékosan, erőszakkal a földre döntötték őket.

Hallgatag, emberfaragta lények saját sorsokkal, belül hordott súlyos titkokkal és tapasztalatokkal.

Legújabb grafikáin Parádi Tamás ezeknek az oszlopoknak a megidézésével, megjelenítésével és megszólításával feszegeti tovább a munkásságát alapvetően meghatározó kérdéseit, vizsgálódásait. Keletkezés és elmúlás, létezés és pusztulás, szétesés és feltámadás öröktől való, de újra és újra megfogalmazható kérdései ezek, amelyekre feltehetően nincs is végső és teljes bizonyságot adó válasz, de Parádi újra és újra felteszi őket minden alkotásában, talán abban a reményben, hogy a kicsikart töredékválaszokból egyszer teljes és megnyugtató egész lehet.

Munkásságát figyelemmel kísérve, kijelenthető, hogy Parádi időről időre érdeklődésének és művészetének középpontjába helyez egy-egy (gondolatilag, filozófiailag összefüggő, egymásra épülő, egymást kiegészítő) vizuálisan domináns elemet, azt járja körül, azt boncolgatja, annak viszonylataiban veti papírra felvetéseit, legbenső gondolatait.

A töredékek, vonalhálók, drapériák, árnyékok képi világának az említettek szerinti vizsgálata és grafikai megkísértése után, az utóbbi időben a kőtömb, a monolit, az oszlop került Parádinál előtérbe. Szándékosan szűkre szabott képi világában most e kőlények és az őket sokféle formában körülvevő terek összefüg-

PARÁDI TAMÁS

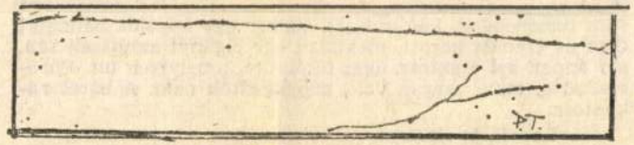

Parádi Tamás rajza

— De talán ismered az ellenszerét, yantl — mondta Stewadar. — Néha nem jutnak eszembe bizonyos szavak, akkor jön a yantl, egy nap talán még beszélni is elfelejtek, mert a yantl egyre többet jelent.

— Emberi — mondta Sajder.

— Ez a szó sincs már meg. Helyette van a yantl.

— Emberi, ahogy viselkedsz — mondta Sajder.

— Nem vagyok egyedül, Béla — mondta Stewadar. — Bár a legszerencsétlenebb én vagyok. Másokból először csak egy kötőszó vagy egy káromkodás hullott ki. Én elvesztettem mindent, ami által azonosítható lennék. Elvesztettem a szűrömet, az igazolványaimat, a pénzemet, a nevemet. Napok óta a kocsmákat járom, keresek valakit, aki felismer, akinek tartozom vagy aki nekem tartozik. Tudod, hány kocsma van Pesten?

— Az újságok? — kérdezte Sajder.

— Annál nagyobb a baj — mondta Stewadar. — Hónapok óta tart, nem akarják megijeszteni az országot. Kifeszítették a hálót, keresik a hozzám hasonlókat. Engem a rendőrségen szedtek fel, nem tudtam igazolni magam. Pár órán belül ott voltak, elhoztak, kivallattak.

Stewadar kérte Sajder kezét, feltápászkodott.

— Már zsibbad a fenekem — mondta.

A hálószobaajtónál jártak, amikor Sajder megkérdezte:

— Azt hiszik, én terjesztettem el a yantl-t?

Stewadar útközben gombolkozott.

— Mit tudnak ezek?

— És ők, odabenn? — faggatózott Sajder.

— Szeretik egymást.

— Tudod, hogy parókát viselnek?

— Egyszer te is lehetsz kopasz — mondta Stewadar.

— Mi ketten tudunk beszélni egymással — mondta Sajder, közben leértek az emeletről. Egymás mellé ültek a pamlagon. Sajder nem kért többet a zagyva, bolond pálinkából. Stewadar rövid kortyonként itta a szeszt.

— Oksos állat, és milyen engedelmes — mondtam.

— Oksos, kétségtelen, mint a majmok általában. Engedelmes is, egy kivételtől. Ha a kecskével ünök is olyan viszonyban lesznek, hogy néha beengedik még a konyhába is, könnyen rászoktathatják, hogy ott ne pottyogjon, de ennek bizonyára technikai akadályai vannak. Mindenesetre ez a kapcsolat végtelenül egyszerű. Ha a kecske ugrik, ugrok én is, ha a kecske szalad, szaladok én is, ha a kecske hasra vágja magát, hasra vágom magam én is. Ez a kapcsolat nem szakadt-e le soha?

— Soha, mert

országban, és az ember nyíltan szembeszállhat a megrögzött ostobaságokkal.

A kórház dolgozói ezt is letagadták, az egészet. Ezáltal annyira elbizonytalanodtam, hogy másnap reggel hajlandó voltam látomásnak vélni azt a ferencrendi szerzetest is, aki ott állt mozdulatlanul az ágyam mellett, körülbelül a térdemnél, holott ekkor teljesen észnél voltam. Régesrég nem láttam már ferences barátot csuhában, de azonnal felismertem. Letekintettem a lábbelijére, az is megfelelt hajdani emlékeimnek. Nem szólt egy szót sem, csak állt, magam kezdtem hát a társalgást.

— Jöjjön közelebb, atyám, hadd fogjam meg a kezét. Igaz, hogy én evangélikus vagyok, de manapság mi sem szükségesebb az Isten békéjénél.

Továbbra is hallgatott, de egyetértően bólogatott. Nem akartam, hogy elmenjen, azért sürgősen folytattam.

— Sőt teológus voltam, az apám lelkész, de a ferences barátok mindig közel álltak a szívünkhöz. Sok-sok jóízű anekdota maradt meg róluk emlékezetemben. — Egyet-kettőt fel is idéztem.

Ez ellen sem volt semmi kifogása, hanem kedvesen mosolygott. Hadartam, csak el ne menjen, mert jó volt fogni a kezét. Végül, hogy szóra bírjam, személyes jellegű kérdést intéztem hozzá.

— Tisztelendőséged hogyan töltötte el az évtizedeket azután, hogy rendjének működését betiltották?

Meglepetésemre, erre készséggel válaszolt. Megtudtam, hogy Szombathely, Pápa és Veszprém városokban tengette életét, míg végül tartósabb foglalkozásra talált, kis majmokat idomított. Azt nem mondta, hogy kinek a szolgálatában. Mielőtt mindent megtudhattam volna e működéséről, bejött a szobába egy helyes kis cigánylány. Ötéves, ha lehetett, megfogta a csuháját, és elvezette. Ezt a lánykát már ismertem. Elébb is előfordult, hogy csinos és jól öltözött édesanyja jókor reggel behozta őt a kórházba, odavezette tehetetlen, ágyhoz kötött férjéhez. „Itt maradsz, édesem, apukád vigyáz rád. Nekem fontos dolgom van." Maradt szívesen, senkinek sem volt útjában. Néha bekukucskált hozzám. Látogatóim jól elláttak finom süteménnyel, én viszont lényegében nem ettem semmit. Ahogy vezette a szerzetest, az ajtóból még visszaszólt.

— Mindjárt jövök és megetetlek! — A süteményeimet ekkor már jól ismerte.

Szobatársam kezelésen volt. Egyedül maradtam, de nem szundítottam el. A szerzetessel folytatott társalkodásunkból élénken foglalkoztatott a majom-motívum. Álmaim és „látomásaim" nagyon élesek voltak, frissen peregtek, de emlékeim ébresztése nehézkessé vált világos óráimban. Végre mégis rátaláltam arra, amit kerestem.

Valamikor az ötvenes évek elején történt, hogy mint minden esztendőben, azon az őszön is Nemesvitára mentem fejes káposztáért, három üres zsákot toltam magam előtt egy könnyű tragacson. Vendéglős voltam akkor a badacsonyi Rodostó turistaházban. Nemesvitán nagyon jó káposzta termett. Megvolt a helyem, ahova biztosra mehettem, az időpontot is megbeszéltük már jóval elébb. Csakhogy közbe jött egy lakodalom, és megfeledkeztek a nagy sürgés-forgásban rólam, nem vágták le a káposztát. Ezt őszintén röstellték és kárpótlásul megajándékoztak egy kecskegidával. A kecskék nem ősszel szoktak születni, ez rendkívüli esemény volt, sőt egyesek szerint az őszi gida nem hoz szerencsét a gazdaságra.

Otthagytam a tragacsomat, meg a zsákokat, madzagot kövégzi dolgát a szobában, aztán fonog egy nagyot.

— Úgy látszik — feleltem hosszas tűnődés után —, mintha ezzel akarná demonstrálni szabadságjogait. Esetleg még bosszúnak is felfoghatom, amiért megfosztották az őserdő kiapadhatatlan gyönyörűségeitől. Ezen a fogas kérdésen elmélkedtünk elég színvonalasan, amíg Szigligetnél el nem váltunk egymástól. Nem kérdeztem, övé-e a majom, vagy ha nem, hát kinek a szolgálatában foglalkozik vele. Ő sem firtatta a kecském eredetét. Nem társalogtunk sem politikáról, sem az életszínvonalról, csupán a majom atavisztikus tulajdonságairól, a kor szelleméhez illő tisztes tapintatossággal.

Ennyi volt az egész, de miután a barátot elvezette a kis cigánylány, nem szabadulhattam a gondolattól, hogy a kedves ferences ugyanaz volt civilben, akivel végigjártuk azt a ruganyos réti gyalogutat.

Ezen a napon tűrhető állapotban voltam, sőt, jókedvűen felidéztem magamban a ferences barátokról fennmaradt vidám történeteket. Például azt, amikor egy közülük ballagott Csót és Gyimót között, meglátott egy cigányt az útszéli fán, aki éppen azt a száraz ágat fűrészelte, amelyiken ült. Fűrészelhette, mivel száraz volt, megengedték neki. A barát rákiáltott:

— Leesöl, te cigány!

De az csak vállat rándított és dolgozott tovább. A baleset igen hamar megtörtént, de nem törött sem keze, sem lába. Felugrott a kocsijára és rávágott sovány sárga lovára, s csapkodta, míg utól nem érték a barátot.

— Szentséges úr, magának megsúgja az Isten a jövendőt?

— Mindenkinek, fiam, akinek van füle a meghallására.

— Ha magának van olyan hallása, akkor mondja meg, meddig élek én?

— Addig, fiam, amíg a szürke lovad hármat nem fingik.

— Jézusmáriám, akkor Pápáig sem érek el, mert ez a Borcsa minden hídon ereszt egyet.

— El ne sírd magad, te bibas, hát milyen lovad van neked?

— Sárga, instálom.

— Na látod, kezedben a sorsod. Addig élsz, amíg nem veszel szürke lovat.

Efféléken mulattam napközben. Este későn azonban elkezdett rázni a hideg, csak úgy zörgött az ágy. Ekkor még nem rontotta el csengőmet az ezüst hajú asszony, hívtam az ápolónőt. Meg is érkezett gyorsan, megmérte a lázamat, s fennakadt a higanycsíkon a szeme. Elszaladt szó nélkül, majd egy szép, fekete orvosnővel tért vissza, az körülhallgatott jéghideg sztetoszkóppal. Hamarosan még hidegebb vizes lepedőbe csavartak. Ebből tudtam, hogy eddigi betegségemhez még tüdőgyulladás is járult. Injekciót is kaptam, aztán megparancsolták, hogy aludjam nyugodtan.

Ment is az egy darabig, de éjféltájt megint ébren voltam, és arra vágytam, hogy lépjen be szobámba a szerzetes, ami teljesen képtelen igény volt éjszakának idején. Nem is jött, hanem megjelent nékem. Még jóval hajnal előtt.

A szoba megvilágítására két hosszú neoncső szolgált a mennyezeten. Ezek egy deszkaalkotmányban helyezkedtek, amely hasonló volt a korposófedélhez. Ez a különös lámpaernyő egyszercsak elhagyta a mennyezetet, szép lassan leszállt, egy-két fordulatot tett a levegőben, végül elnyújtózott az ágyam mellett, de a neoncsövek, amelyeket véletlen, nem is tudom, egészen összezavarodtam".

Azt hittem, hülyéskedik velem, de később a főnővér is megerősítette, hogy bizony így múlt el a vizit, de nem tesz semmit, más beteggel is előfordul, hogy félrebeszél. Különösen, ha álmából felverik.

Szobatársam haját igazgatta a tükör előtt. Ő ezzel töltötte idejét. Kicsit később kiment. Járóbeteg volt, tehette. Ismét fülemre szorítottam a rádiót, de már tolhattam is félre, mert belépett a szerzetes. Nem említettem neki éjszakai társalgásunkat a temetőkapuban, inkább örömömnek adtam kifejezést, hogy újra látom, majd hogyléte felől érdeklődtem. Fáradtnak látszott.

— Sokat imádkozom, hogy Isten óvja a hazánkba érkező Szentatyát. Reszket a szívem, ha arra gondolok, hogy Pécsre is elmegy. Lehetséges, hogy a székesegyház tornyaiban hallatszik az ágyúdörej. De benne nincsen félelem, tudja jól, hogy mint egy falat kenyérre, olyan szüksége van az áldásra ennek a Kárpát-medencének.

— És egész Európának a bűnbocsánatra — tettem hozzá.

ELHUNYT VAS ISTVÁN

Vas István, Kossuth-díjas költő, a Magyar Írószövetség választmányi tagja, a magyar PEN Club elnöke hosszan tartó, súlyos betegség következtében, december 16-án, 81 éves korában elhunyt. Következő számainkban búcsúzunk tőle.

FÜST MILÁN-DÍJ

Az idei Füst Milán prózaírói jutalmakat Bertha Bulcsu, lapunk főmunkatársa, valamint Garaczi László kapta.

NYILATKOZAT

Az Elektromos Művek kérésére közöljük, hogy a szerkesztőségünket sújtó többnapos áramszünet nem az áramszolgáltató vállalat hibájának tudható be.

hangulatban telt el. Az emberek bezárkóztak lakásukba, és összeszorult a torkuk, hevesebben vert a szívük, ha meghallották egy közeledő gépkocsi motorjának zúgását, vagy ha az ablakból kitekintve idegeneket pillantottak meg a környéken. Mi sem mozdultunk ki hazulról. Vízben főtt krumpli volt az ünnepi ebéd, pirított kenyér a vacsora.

Dr
Bp. Enik

MANGOLD HENRIK E

(1986. 10. szám)

Többszörös örömmel
fenti című írást. Inté

KÜLDJÖN EGY KÉPET

Premier Seregélyesen

Parády Tamás, grafikus

GENERALART-KIÁLLÍTÁS

A margitszigeti Thermál szállóban március 12-én „mini-grafikai" kiállítás nyílt. Dr. Supka Magdolna a kiállítás megnyitóján arról beszélt, hogy e műfajban nagy szerepe van az intim és bensőséges hangulatnak, az érzések, a gondolatok tömör kifejezésének. Az árusítással egybekötött bemutató érdekessége, hogy a művek többsége irodalmi, gyakran költői ihletettségű. Parády Tamás, Püspöky István grafikái Nagy László műveire utalnak. Mások groteszk, s a naiv művészetet idéző alkotásokat mutattak be. A Thermál Galéria immár harmadik éve rendez képzőművészeti bemutatókat. Kiállításuk már az első napon nagyszámú magyar és külföldi látogatót vonzott.

Banga Ferenc:
A bűvész

Tassy Béla:
Móri, ógai elbeszélések

46.
XXIII/15

at tanulnak
a szülő sem
latot!
snak nehéz
ő, hogy min-

(1985. 47. szám)

Olyan megdöbb
ról olvasni, aki
felemeli, amit b

Parádi Tamás, grafikus

AZ UTAK A JÓKAI KLUBBA VEZETNEK

Tavalyi utolsó összejövetelükön a kiállítások és bemutatók mellett pódiumműsor is színesítette az UTAK képzőművészeti körök programját. Straub Dezső, a Vidám Színpad tagja sanzonokat adott elő, majd Parádi Tamás grafikusművész és Szabó Iván kétszeres Munkácsy-díjas kiváló művész alkotásait tekintették meg a klubtagok. A grafikai csoport tagjai átvették Banga Ferenc rézmetszetét, az éremcsoport tagjai pedig Lóránt Zsuzsa bronzérmét. A kisplasztikai csoport tagjai Samu Géza kisplasztikáját kapták kézhez. A Művészet Kisgaléria programjában Meggyes László festőművész kiállítása szerepelt. A tárlatot Rideg Gábor, a *Művészet* című folyóirat főszerkesztője nyitotta meg.

Kőrnűvelődés

Új Tükör

46

. 12.

XXIII/2

mérni, mi volt jó abban, ami rosszabb volt.

Jó volt az, hogy a Fiatal Írók József Attila Köre teljes aktivitással vett részt a munkában. Vagy teljesen ingyen, vagy nagyon jelképes összegért töltöttek tíz napot, két hetet a gyerekek között, s mert többségüknek tanári diplomája is volt, *miben sem múlta alul* a foglalkozások színvonala a szakképzett népművelők munkáját. Szívesen táboroztak velük, és tartottak ingyen előadásokat, nem-irodalmár barátaik is. Kállósemjénben csillagászok, muzsikusok sertepertéltek *Ratkó* József körül, megadva a lehetőséget a gyerekeknek, hogy ne csak irodalommal, hanem más művészetekkel is találkozzanak. Varga Balázs csodás készséggel tanította szójátékokra a gyerekeket. *Czakó* Gábor fergeteges vitákba vonta be őket. De még a zárkózottnak ismert *Csaplár* Vilmos is nekitüzesedve ma-

gyon jól csinálja.

És az sem volt baj, hogy lényegesen több férfi vett részt a táborok munkájában mint most. Az *elnőiesedett tanári pálya* lassan olyan viselkedési szabályokat honosít meg az iskola falai között, amelyek már-már nevetségesek. Azaz: a katonáskodás hónapjaiban derül csak ki, hogy azok. Mert addig ugyan nem lát férfit — néha még édesapát sem — a nevelőnői között a felnövő iskoláskorú. Tartok tőle, hogy a szakmailag kitűnő könyvtárosnők, népművelő asszonyok, tanári diplomás hajadonok korántsem fognak akkora pingpong csatákban résztvenni, mint *Mózsi* Feri. Aligha olyan jó tanácsokkal szolgálni a fafaragás rejtelmeit illetően, mint Tokajban tette *Buda* Ferenc. De fáramászóversenyekben, de esti tábortűz-rakásban, de táborozó kamaszok között elkerülhetetlen focizásban sem járnak majd az élen. Több lesz tán az irodalom, de kevesebb az

Parádi Tamás

Magyar Nemzet
1986. VI. 26.

Parádi Tamás: Vándorszínész

mann, a grotno legyen."

Feleki barátom itt látszólag nem foglal állást szexügyben, mi több: elöljáróban élesen elhatárolja magát az erkölcscsőszöktől. Mindössze annyit jegyez meg, hogy ha egyszer a megjelenő könyvekben sűrűn esik szó szexualitásról, s ha az erotika a balettban is, sőt a képernyőn is teret hódít, akkor nem kívánhatjuk meg, hogy az ifjúság szűzi módon, az erénycsőszök előírásai szerint éljen.

Nem tudom, miért is kellene ezt épp a biológiailag legszenvedélyesebb embercsoporttól, az ifjúságtól megkövetelnünk, amikor a viszonylag lecsihadottabb éltesebbektől sem tesszük, ám ezen nem érdemes vitatkozni, az ifjúság úgysem a mi tanácsainkra vár. Van azonban Feleki második idézett mondatában egy némiképp árulkodó ige, és egy még árulkodóbb melléknév: az *elönti* és az *öncélú*. E kettőből, ha a fülem jó, én bizony rosszallást vélek kihallani, mégpedig azt a fajta rosszallást, melyet többnyire — elnézést — éppen az erkölcscsőszök szoktak kifejteni. És most zavarban vagyok. Egyrészt nem tudom, miért kerül — alig észrevehető finom csúsztatással — a bűn és a trágárság kategóriájába az életünkben nem csekély szerepet játszó, s ezért a művészi ábrázolások köréből aligha kitiltható erotika. Másrészt azt sem, milyen a nem öncélú trágárság, s hogy emez mennyiben volna a bíráló szemében vonzóbb.

Nem hiszem, hogy egy balettban eltáncolt (vagy akár filmen ábrázolt!) szeretkezés feltétlenül

nalára. Természetesen nem feledkeztünk meg Kati néniről, **Remzső Józsefnéről**, aki — túlzás nélkül állíthatjuk — a világ legjobb telefonközpontosa.

GOLDEN BERNARD, VESZPRÉM. A bekormozott kakas, illetve szamár nem csendesült el azt követően, hogy leleplezte a tolvajt. Scheiber Sándor az Élet és Irodalom november 12-i számában egy, az Új Tükörben megjelent, idegen nyelvről Nemere István által fordított novella cselekményét értelmezte. Leírta, hogy a bekormozott farkú szamár, illetve más források szerint bekormozott tollú kakas hányszor, milyen formában szerepel a múlt irodalmaiban. Meglepetésre most jelentkezett a novella szerzője, aki nem más, mint veszprémi olvasónk, **Golden Bernard**, és akinek Új Tükör-béli novellája eredetileg eszperantó nyelven a La Brita Esperantisto című folyóiratban jelent meg. Elmondja, hogy novellájának forrása Serge Mougne **A bűnöző ember** című, írásban is megjelent előadása, s ebben a Vámbéry-történettel ellentétben bekormozott farkú szamár szerepel, mint indiai ősforrás. Közlését köszönjük, biztosak vagyunk abban, hogy további olvasmányozásból újabb leírások és újabb bekormozott állatfajok kerülnének elő. Előre közöljük azonban, a kérdésben nem kívánunk

Parádi Tamás

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

1982 DEC 03

1021

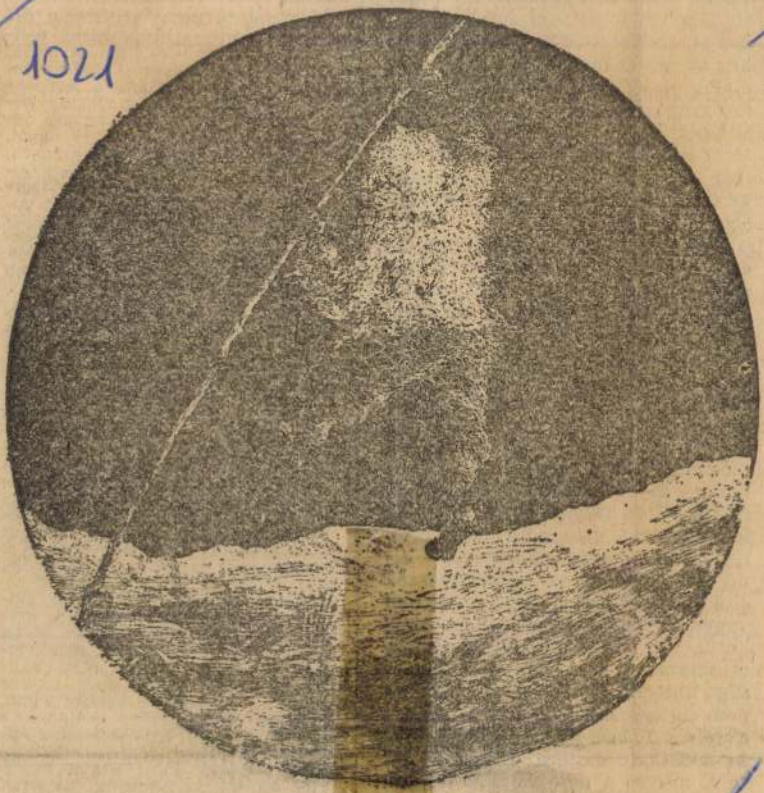

Parádi Tamás rézkarca

PARÁDI Tamás

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Grafikai műtermek '91

ÚGY KÖZELEDIK új tárlathoz az érdeklődő néző, ahogyan *Árkossy* István szép akvarelljén az *Idegen* közeledik egy fényes ablakú ház felé – nem tudhatja, mi várja ott, mi hívogatja, és megfordítva: a háziak sem sejthetik, mit hoz magával az Idegen: hulló falevelek bánatát-e, vagy talán vidám zeneszót?

A kiállítást a képzőművészek szövetsége Grafikai Szakosztályának körlevele előzte meg, és negyvenhat művész jelezte részvételi szándékát a Képcsarnok Vállalat Vörösmarty téri elegáns termében. Ahhoz, hogy ezt a nyári tárlatot országos keresztmetszetnek tekintsük, a létszám és a művek száma is kevés, ám ahhoz, hogy sokoldalúságában megmutatkozhassék a jelenkori magyar grafika, s kedvet csináljon a hozzá közeledőnek a grafikai műtermek közelebbi megismerésére, felkeresésére, ahhoz jó kezdet.

NÉVSOROLVASÁST tartani nem szeretnék, sem a hiányzók nevét felvésni egy fekete táblára. Örvendetesnek tartottam, hogy egy festő is "feliratkozott" a listára: *Kádár* J. Miklós *Don Quijotéja* még fekete-fehérben is elárulja, hogy ecsethez szokott kéz lendülete vitte. Ugyanakkor – ha már a műfaji közeledésekről esik szó – festőibb lett az egyik legrajzosabb grafikus: *König* Róbert, akinek főleg fekete-fehérben alkotott, sűrű rajzai oly jellegzetesek, hogy akik egyet-kettőt láttunk közülük, tévedhetetlenül felismerjük: most tágasabb egek alatt, a háttér fekete foltjának nagyobb teret szánva, nagyobb szerepet szabva, játszatja le zsugorított előtérben régi kedves témái közül például a *Hastingsi csatát*.

Ámde kezdjük mégis az elején ezt a „tárlatvezetést", ott, ahol belép az ajtón az Idegen, hiszen az első impresszió igen fontos. Jól tudja ezt *B. Supka* Magdolna művészettörténész, a kiállítás rendezője – és a zajos térről a csend világába vezet be. *Molnár* Péter leheletfinom drappos *Csönd* nyomata, illetőleg *Klossy* Irén hajszálvékony vonalainak fátyolos szövedéke *(A múlt emléke)* alkalmas arra, hogy az érkezőt a még kintről magával hozott tempó lelassítására bírja. Azután majd fokról fokra fel fog hangosodni e terem falainak felénk vetülő hangja, mind harsányabb színek szólítanak meg, miközben a tárlatrendező olyan közbülső ötletek megvalósítására is módot talál, mint annak bemutatása, hogy ugyanazt a témát miként fogalmazza meg a végtelenül sok színes vonal "szalmakazlaival" egyéni kifejezési módot teremtő *Kovács* Péter Balázs, és kafkai szomorúságú rovaremberével a Jugoszláviából mintegy tíz éve áttelepült *Benes József*, akinek "magával kötve, mint a kéve"-zsákfigurái a maguk eredetiségében és változatosságában ismerős részvevői a hazai képzőművészeti kiállításoknak (*Vízparton*, illetőleg *Parton*).

A POLITIKAI VÁLTOZÁSOK jeleit nem „illendő" ma már műkritikának észrevennie sem – visszahatása ez az egykori túlpolitizáltságnak –, mégis, miután a grafika gyors műfaj (s a plakáttal, a karikaturával határos), megpróbáltam e régi rossz „szempont" alapján is nézelődni a tárlaton. *Ábrahám* Ráfael egész sorozatot szentel a *Csillaghullás* élményének, a tőle megszokott magas szakmai színvonalon, meditálva a jelenségek fölött, a mélyebb filozófiai összefüggéseket látva, láttatva. *Zala* Tibor, ellenkezőleg, azzal „politizál", hogy nem politizál, hanem megannyi korhoz kötött mű után a régi énjét keresi (*Régi rajz*). A Kolozsvárt született, Romániából nemrég áttelepült *Nagy* Stoica Georgeta új hangot hoz a szorongásos álmok rögzítésében: a hasonló élményeket másként megfogalmazó motivumzuhatagot (*Emlékhatár, Határeset*). A marosvásárhelyi születésű, ugyancsak áttelepült *Borgó* (*György* Csaba) szintén nyeresége a hazai képzőművészeti kultúrának – furcsa, mirói játékosságú, titokzatos rajzaival. *Butak* András, aki épp tíz éve érkezett, az egyetlen a tárlaton, aki átlép műfaji kötöttségeken és meghatározatlan tárgyú, valamiképp rossz emlékeket ébresztő grafikák mellett (mit ábrázolnak vajon? felrobbantott bunkert? használhatatlanná tett krematóriumot? *A hely emléke* a címük) tárgyat is kiállít, egy *Doboz*-sorozat részeit, a doboz ódon könyvre hasonlít inkább, s ha kinyitjuk, talán csontváz van benne, ama riasztó angol megfigyelést illusztrálva, hogy minden család őriz csontvázat a szekrényében? (Lehetséges, hogy a teremben ez a legdirektebben politizáló mű?)

S ha a már Magyarországon alkotó új művészek néhányszavas bemutatásának – nem puszta udvariasságból – nagyobb teret szenteltünk, köszöntsük még ezeken a hasábokon a Franciaországból a szó szoros értelmében hazaszaladt *Csorba* Simont, aki saját meghatározása szerint "futóművész", s ugyanakkor tehetséges festő, a gesztusfestészet művelője. Néhány munkáját évekkel ezelőtt Párizsban láthattam, most meghatottan álltam aprólékosan míves festmény„firkája" előtt, melyen a hazafelé araszolgatás (1735 km-es futás 28 nap alatt) egyhangúságát festette meg – s a hosszútávfutó magányosságát.

NEM SZÁMOLHATTAM BE minden műről, jóllehet van itt régies hangulatú táj, vízeséssel (*Csurgói* Máté Lajos) és a még mindig modernnek számító média, a film hatásáról – a filmszalag pergésének „csodájáról" – tanuskodó sorozat (*Hegedüs* 2. László), hogy a két végletet említsem. E kettő között helyezkednek el a dekorativitástól az absztrakció küszöbére elérkezett *Kopasz* Márta és a barokk első mesteréhez „visszahátráló" *Kéri* Imre, aki *Caravaggio* műveit elemzi triptichonján. Az elvonatkoztatás határán jár *Rátkai* György, meglehet, a régészet iránti érdeklődése finomítja-tágítja látásmódját. Térhatású gyöngéd absztrakcióival tűnik ki *Parádi* Tamás.

„Milyen izgalmas festő lett *Stefanovits* Péter!" (Rajzolóként is érdekes volt) – gondoltam magamban, jóllehet nem értem *Ősi szeizmográf* című sozatát, s közben rájöttem, hogy izgalom, vagyis új kísérletek nincsenek ezen a tárlaton. Még az anyaggal való próbálkozások is elmaradnak, talán egyedül *Kunt* Ernő *Soproni udvara* az, amelyen a téma nyugalma ellen hat a nyugtalanító cinkmaratás.

Marad a megbízható minőség. *Maracskó* Gabriella szálkás tusrajzai, *Almásy* Aladár lírai látomásai (*Sámson és egy filiszteus!*), *Engel Tevan* István groteszk illusztrációi E.T.A. *Hoffmann* novelláihoz, *Olajos* György őskori fossziliákat áhítatosan „feltámasztó" rézkarcai, *Sulyok* Gabriellának ősanyánk willendorfi idomait költészettel körüludvarló rajzai, *Sáros* András Miklós dús és gyönyörű trópusi fái...

Ember Mária

(A Grafikai Műtermek '91 kiállítás a Csontváry Teremben július 20-ig tekinthető meg.)

SCHILLER
OPEL GM
MÁRKAKERESKEDÉS
DRÁVA AUTÓ KFT.
JÚLIUS 12-ÉN, 13-ÁN, 14-ÉN, PÉNTEKTŐL VASÁRNAPIG A HASZNÁLT AUTÓT VÁSÁRLÓ ÜGYFELEKET 8%-OS ENGEDMÉNNYEL VÁRJA
A XIII. DRÁVA UTCA 17. ÉS A XIII. VÁCI ÚT 113.

— A lélegzetelállító történelem
órát hadd toldjam meg én is egy
ismeretszociológiai vizsgálat egyik
redményével. Azt a kérdést tettük
el a fiataloknak, mit tudnak a
nagyar történelem olyan szerep-
őiről, mint Horthy Miklós, Káro-
yi Mihály, Bajcsy-Zsilinszky End-
e, Nagy Imre. Nagyon sok meg-
érdezettnek csak annyi jutott az
eszébe, hogy az illető „nagy poli-
ikus" volt. Akadtak olyanok, akik
Horthyt forradalmárnak tartották,
pedig csak

nem valami öncélú művelteségi
mény érdekében, hanem azért, hog
el tudjanak igazodni a mában i
hogy a történelmi tudás megköny
nyítse a mostani társadalmi fo
lyamatok megértését.

**— Elfogadható-e a felnőttek felhá
borodása, ha azt tapasztalják, hog
a fiatalok nem ismerik a történe
met?**

— A vád jogos, a felháboroda
hiányosság több ok bony

Parádi Tamás, grafikus

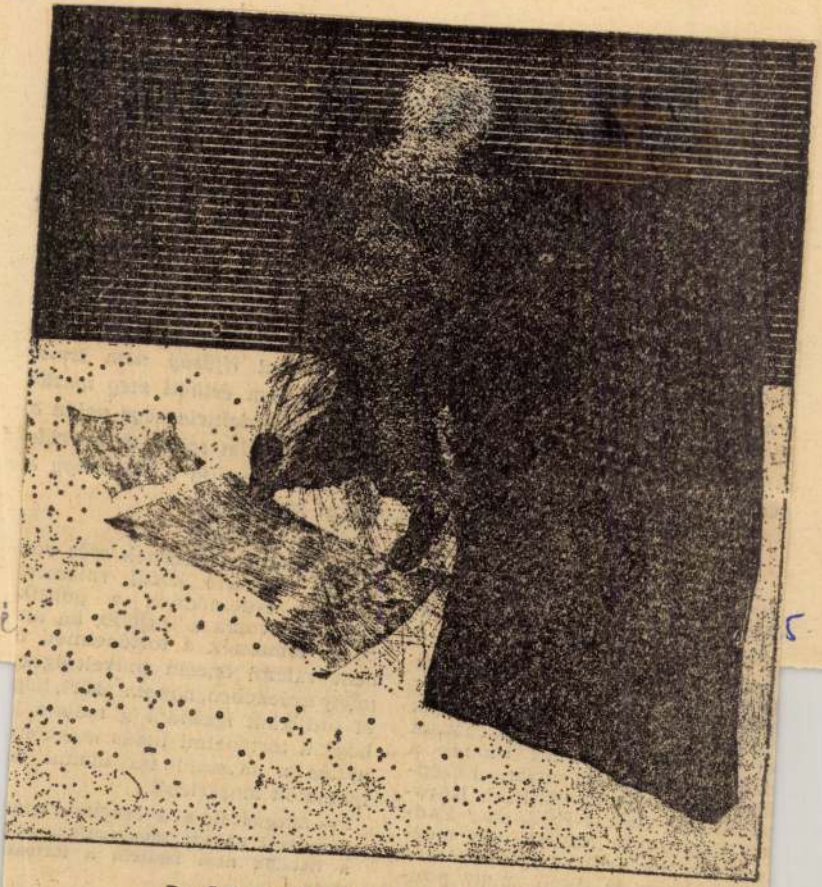

Parádi Tamás: Bemegyek a városba

Parádi

Élet

8.

5 XXVII/12

Forrás, 1990. 8.

ottlétét csak a véletlen hangalaki egyezés igazolja, de e szó az oda nem tartozásával a szöveg egyéb állításait is problematizálja, az ambivalencia síkjába tolja: a költő nem ott van, ahol a szavak jelentése jelzi a helyét, hanem valahol máshol. Nem tudjuk, hol, csak azt tudjuk, hol nincs. Mímeli az állítást, hogy az állítás visszacsapó ereje őt magát valahová a teljes tagadás tartományába lökje.

S a tulajdonképpeni vers ez a tagadás, ez az azonosulni nemakarás és nemtudás, ez az anyagtalan alanyi lét. A létező szöveg csak negatív kép, s valami nemlétezve létező „versre" utal. A költő úgy tesz, mintha verset írna, de a kvázi-szöveg által csak a tulajdonképpeni vers lehetetlensége mutatkozik meg.

S születik Kolozsvárott, Szilágyi Domokos tollán ez az „als ob", ez a „mintha"-költészet akkor, amikor magyar nyelvterületen a posztmodern szót talán még le sem írták. Amikor még a legjobb, legreprezentatívabb költőink is az azonosulás költői eszközeivel tagadják a világot, s nem látják, hogy ez a „belülről tagadás" Auschwitz és Adorno után már szomorú anakronizmus.

Zbigniew Herbert *Apollo és Marszüasz* című versében a győztes Apollót az elevenen megnyúzott Marszüasz üvöltése nem hagyja nyugodni:

vajh Marszüasz üvöltéséből
nem fakad-e idővel
új ága
— mondjuk — a konkrét művészetnek

Szilágyi Domokos tizennégy évvel ezelőtt úgy „halt bele" a „kényszerleszállásba" és Ceauşescu Auschwitzába, hogy halála előtti fájdalmas nyüszítéséből, „vigyoraiból" új ága fakadt a magyar költészetnek.

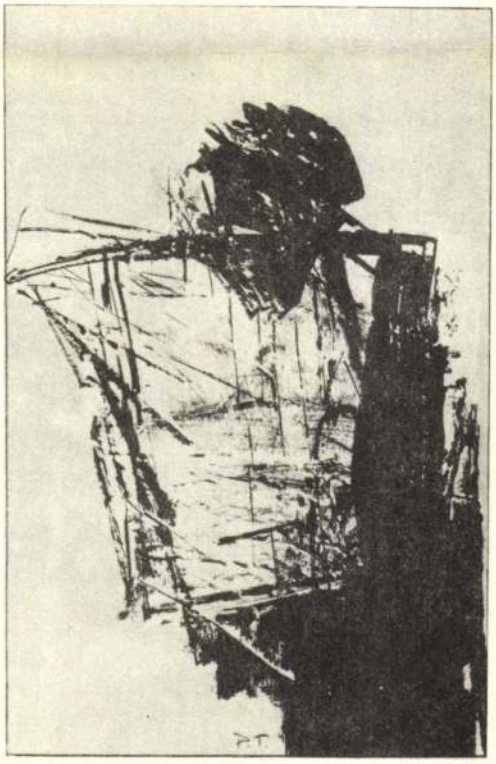

Parádi Tamás grafikái

NB.

Milyen szép dolog, hogy már ma
Nem történik ilyes lárma

Nadály: Rajta, lángol és fiúk!
Tetvetlen lesz, aki tyúk!
Tetvetlen lesz a kokas,
kisanyyalom, simogass

Tyúktetű-induló
(több változat)

I

játszi a
demokrácia

Rajta,
~~Előre~~ DDT vitézi!
Vesszen, aki veszteg nézi!
Vesszen, aki nézi veszteg!
Tyúkok, tetvetlenek lesztek!

Refrain
Ez a harc nem játszi, a
fényes holnap kéri tőlünk
meg a demokrácia!

II Tyúkság sorsa kockán forog
elő, permetek és porok!
Erőd, elvtárs, sose kiméld
újtípusú baromfiért! Refr.

Szilágyi Domokos kézirata

arcunkba vágták: semmi sem változtatható meg. Nem egyszerűen arról volt szó, hogy 1968-ban, a társadalmi reform indulása pillanatában ez gazdasági reformmá, majd később részleges gazdasági reformmá vált. Elemi erővel, szenvedéllyel szegezték nekünk *a csalódás élettapasztalatát*. Az akkori előző nemzedékek még csak, vagy már csak aligalig vehettek részt a hatvanas évek közepivégi változtatásálmok kidolgozásában. Ők már rögtön azt érzékelték és azt mondták el nekünk, hogy végül is semmit nem lehet igazán, érdemben tenni. Már előbb csalódtak, mielőtt igazán tervezhettek volna. Mert aki tervez, az legalább illúziókat dédelget, s nekik már ez az élménylehetőség is elveszett. Jöttünk aztán mi, akik ezután kezdtünk el tervezni. A hatvanas évek közepén egy kisebb „tervezési hullám" végigzuhogott a társadalmi struktúra tetején levőkön. És csak rajtuk.

Akkor kezdtünk el valamit csinálni, amikor a hetvenes évek közepén *a magyar társadalom nem ismerte be fogcsikorgatva sem, hogy külső és belső okok miatt lényegében a „nem-cselekvést" választotta. Végül is ez egy abszurd állapot. Történelmen kívülről jöttünk és történelmen kívülre érkeztünk.* De ez a helyzet akkor is, ma is elfogadhatatlan. Ezért ezt az alapállást, mentalitást nem fogadtuk el. Pedig igaz volt. Legalábbis az elmúlt másfél évtized távlatában, főleg a mindennapok szintjén. De mi legalább ezt az állítást megugattuk, rágtuk jobbról, cibáltuk balról, prüszköltünk, ellentmondtunk, és csodálkoztunk, hogy nem szeretnek minket. Arra szocializáltuk magunkat, hogy valami mindenképpen változtatható. Ezt a valamit nem terveztük kisszerűre, korcsra, értelmetlenre. Holott a szemünket majd kiverte a valóság: nincsenek gyökeres társadalmi változások, bármennyit is mozdulna a gazdaság. Nem véletlen a korszak híres metaforája: „történelemszünet" van. Láttuk az elidegenedett valóságot, az egyén személyiséggé válásának lehetetlenségét, ám — bár eltérő attitűdökkel —, görcsösen akartuk és reméltük, hogy másképpen legyen, érjen véget a történelemszünet, jöjjenek a reformok. A valóság és a vágy között azonban jajdulás nélkül őrlődtünk. Mert ezt az alapellentmondást nem tudtuk igazán jól gondolatilag sem feldolgozni. Volt, aki lázadt és hamar feladta, volt, aki lázadt és máig sem adta fel, volt, aki a nemzethez fohászkodott mint még, vagy újra nem létező közösségi valósághoz, volt, aki férfiasan viselte, hogy sem a mikro-, sem a makroközösség, sem az egyén nem lehet több, mint illúzió. Volt, aki az abszurd helyzeten kacagott és kivonult a valóságból és csendesen kiszenvedett, volt, aki kacagott és ma is kacag, de beérte azzal, hogy ezt a furcsa valóságot ironikus-groteszk módon bírálta. Volt, aki át sem látta az alternatívákat és szenvedett, és volt persze nem is egy olyan, aki az életben nem szenvedett, választotta a realitást és gyarapította anyagi javait. Mindegy, ki mit csinált, de akkor még így vagy úgy, csinálni akart valamit.

A tíz évvel ezelőtt színre lépő, akkor pályát kezdő nemzedék azonban már egyszerre volt sokkal rosszabb és sokkal jobb helyzetben. De éppen ezért szinte reménytelen állapotban. Jobban azért, mert nem is reménykedtek másban, nem terveztek képzeletben sem jobbat, előre kerülték az így vagy úgy valósággá váló, finom vagy durva összeütközést. De mert *eleve fenntartások, ellenszegülések nélkül, szinte természeti állapotként elfogadták a valóság és a vágy távolságát, a közösség és egyén hiányát, ezért kerültek nálunk is sokkal rosszabb helyzetbe. Másképpen: sokan feladták a harcot, mielőtt elkezdhették volna.* Vegyük közelebbről szemügyre ezt a mai ifjúságot. Látjuk, hogy nálunk is jobban szenvednek, nőiesebben, lágyabban, sőt olykor széttárt karokkal, önfeladóan, program nélkül. Ezért vannak sokkal rosszabb helyzetben. Mert mi még legalább kerestünk releváns magatartásokat, s az most mindegy, hogy egyformán csődöt mondtak mind az egyén-, mind a közösségépítő próbálkozások. Mert azt szakították szét, ami szétszakíthatatlan. Az egyént és a közösséget. Csak közben a történelem osont előre, mint egy róka, hogy aztán megtorpanjon az erdő szélén. Új a helyzet, új a csőd. Okkal mondhatjuk azt is, hogy az ifjúság mindezért nem vádolható, mert nem nagyon tehet róla. Lehet szidni a szervetlen szervezést, az európai peremhelyzetet, a mindössze a megvalósításra koncentráló társadalmi-politikai centrumokat. De ez ne legyen felmentés, lehet másképpen is viselkedni. Dicsérni azt, hogy mi magyarok, a szervetlen fejlődés ellenére is kitűztük célul, legalábbis féligmeddig, egy organikus gazdaságot, lehet magunkat felmagasztalni, bármilyen is volt az elmúlt 15 év, mégis eljutottunk valahová, a többségnek nem korog a gyomra, és felépítettünk egy fél országnyi — igaz, OTP-hitelből — lakótelepet. De az lenne az legfontosabb — nem az, hogy önmagunkat dicsérjük vagy felhánytorgassuk a lehetetlen helyzetet —, hogy azon elgondolkodjunk: *a mai ifjúság többsége tudatosan miért áll eleve útszélre, miért nem akar tanulni, a fejében miért nem forgat világmegváltó terveket és miért törődik bele a nyomorító tehetetlenségbe, azaz miért ennyire totálisan idomuló* az, akit soha nem neveltek arra, hogy megjavuljon.

VÁNDORSZÍNÉSZ PARÁDI TAMÁS GRAFIKÁJA

KERÉKGYÁRTÓ T. ISTVÁN
szociológus

A történelem szereplői és szerzői vagyunk. Talán nem tűnik eretnek gondolatnak, ha azt mondom, hogy *a szocializációs elméletek mind a szereplőséget argumentálják*. A szocializációnak van egy komplementer kategóriája, amit csak úgy nevezünk, hogy perszonalizáció. Ez a vitából idáig csak oly módon tűnt ki, hogy utaltak arra, milyen fontos szerepe van a nevelésnek. A perszonalizáció és a szocializáció számomra elválaszthatatlan fogalom, mert ha kizárólagossá tesszük, akkor eljutunk egy másik kérdéshez: mag-e az ember vagy héj? A szocializációs elméletek — kimondva vagy ki nem mondva — héjszerűen képzelik el az embert. Idézhetnénk az arab lélektan szocializációs elméletét, s egészen a kritikai pszichológia elméletéig példákat, de ettől eltekintek. A családi szocializálódás során rárakódnak ezek a héjak az emberre vagy nem rakódnak rá. A szocializáció más rosszul működő, diszfunkcionálisan működő intézménye — beleértve az iskolát vagy a társadalmi-politikai intézményrendszer egy-két formáját, például a KISZ-t — egy újabb réteget akarnak az emberre rárakni: szereplőjévé teszik a társadalomnak, ám igazából a szerzőségtől fosztják meg.

Marxnál sokszor előfordul a szereplőség és a szerzőség viszonya, és később Lukács Györgynél is. Úgy gondolom, hogy a szocializáció mellett a perszonalizáció — ami személyiséggé válást jelent, szemben a társadalmiasulással — akkor lehet tudatos, ha elfogadjuk azt, hogy az ember is termelés. Sokszor beszélünk a társadalmi reprodukcióról. Miért fontos? Pontosan azért, amit következtetésül meg lehet fogalmazni: ahhoz, hogy mi szereplőjévé és egyszersmind szerzőjévé váljunk a történelemnek, ahhoz a mi mag-voltunkat kell reprezentálni. Nap mint nap. Most a szónak nem köznapi értelmében mondom. Felvetődik az a kérdés, hogy egyáltalán lehetséges-e ez? A nevelés, úgy tűnik, végül is tehetetlenné vált. Ha a pedagógia tehetetlenségi állapotban van, próbáljuk megvizsgálni, milyen társadalmi hatások befolyásolják formálisan vagy informálisan a felnövekvő korosztályt. Hamis útra is terelhet a szocializációs elméletnek egy sajátos ideológiája, amikor azt mondjuk, hogy folyamatában a társadalmiasulás az ember lenyomata a társadalomban. Van a társadalom és van az ember. Pedig a komolyabb marxisták már kimondták, hogy Marxnak van egy nagy gondolata, amikor *viszonyokban gondolja el az embert. A viszonyokban termelődő ember nemcsak szocializálódó lény, hanem perszonalizálódó lény is.* Ahhoz azonban, hogy ez a perszonalizációs folyamat végbemenjen, arra van szükség, hogy tudatosan beavatkozzunk ebbe a folyamatba. Mindaddig, amíg érvényes az a magyarázat, hogy olyan társadalmi körülmények közé kerültünk, amikor a hatalom oldaláról nézve van egy réteg, amely a redisztributor szerepét tölti be, s elosztja nemcsak a javakat és az értéktöbbletet, hanem a tudást is, oly módon, hogy a választást monopolizálja, a maga számára tartja fenn. Magyarázhatnánk azzal is, hogy a kelet-európai szocializmus, amiben élünk, divatos kifejezéssel a „hiánygazdálkodás hiánytársadalma". És még sok eszközt, sok elméletet többé-kevésbé kifejezetten a tárgyszerűség, a kritika oldaláról megfogalmazhatunk, de a lényeg, hogy *a tudatos beavatkozás, a szándékolt, intencionált értékszempontú beavatkozás ideológiáját és gyakorlatát nem mentheti fel semmiféle olyan társadalommagyarázat, amely vagy kritikai, s úgy indirekt legitimizációja a helyzetnek, vagy a tudományosság, a pontosság, a tárgyilagosság mezében, jellegében jelenik meg.* Nem szabad elfeledkezni a másik oldalról sem, ha ifjúságról beszélünk, mert abban a pillanatban felemássá válik a kép, és gyárthatunk remek ideológiákat, ellenideológiákat is arra, mi történik valójában a társadalomban.

MOLNÁR ZOLTÁN
író

Ne hagyjuk abba az első napi tanácskozást úgy, hogy egy szót sem szólunk a terápiáról. A diagnosztizálás folyik egész nap. Egyetértünk abban, hogy diagnózis nélkül nincs terápia. Honnan veszem a bátorságot,

hogy hozzászóljak? Én ahhoz a nemzedékhez tartozom, amelyiket Bánlaky Pál már nem is jegyez, amikor felsorolja a nemzedékeket. Ki vagyunk rekesztve a lehetőségekből. *Ez az a nemzedék, amely 40-50 évvel ezelőtt a világ megváltoztatásának ábrándját komolyan vette. És az az érzésem, a mi nemzedékünk egyedül az, amelyik még mindig komolyan veszi.* Ez a nemzedék vett részt az „Ismerd meg hazánk börtöneit!" mozgalomban, különböző korokban különböző apró-cseprő balesetek érték ennek a nemzedéknek a tagjait. Mégis ők a legfiatalabbak, mert még mindig vannak illúzióik és reményeik, hogy valamit lehet változtatni. Most én is megpróbálok valamit ebből a naiv reménységből bemutatni.

Nem vonom kétségbe, hogy ez a diagnózis, amit ma hallottunk és olvastunk már előbb a lapban, félelmetes és igaz. Az is igaz, amit már többen pedzettek és idéztek, hogy öngyilkosnak kellene lenni, nincs más kiút. Ha belegondol az ember ezekbe a számokba, hogy hány gyerek születik, hányan halnak meg, hány házasságra hány válás esik, mennyi az öngyilkosok száma, ezek a számok csak azt mutatják: ahogy mi élünk, úgy élni nem lehet. Ezek nemcsak számok, hanem mutatják a mögöttük levő erkölcsöket, viszonyokat, szokásokat, kultúrát, amiben él ez a társadalom. Azt a konzekvenciát vonhatjuk le belőle, hogy *így élni nem lehet*, amit bizonyít az, hogy 30 éve következetesen fogyunk, annak a bizonyos négy évnek a kivételével. Mi lesz a sorsa ennek a nemzetnek? Hol keressük a terápiát? Többen mondták, hogy amilyen az ifjúság, olyan a társadalom. Én érezhetem itt legjobban az ezért való felelősséget; a mi nemzedékünk a legfelelősebb, mi veszünk részt a legrégebben ebben a dologban.

Ha meg akarjuk állítani ezt a pusztulást, akkor a szokásokon, az erkölcsökön, a kultúrán kell változtatni, és ezt azért nehéz kimondani, mert ezt nem lehet úgy, hogy most elhatározzuk, és jövőre már más lesz. Ehhez legalább száz esztendő kell. Kétségtelen, hogy ennek a feladatnak nagy része a felnőtt társadalom feladata. A szokások, az erkölcsök, a kultúra átformálása éppen az ifjúság feladata, hiszen mi már nemigen fogunk tudni változtatni valamit az együttélés módján, az emberek egymáshoz való viszonyain, a közösségek létén, nem fogjuk tudni megváltoztatni az utánunk jövők kultúráját. Csak ők maguk változtathatják meg. Nem az a dolgunk, hogy *a kulturált szórakoztatásukról gondoskodjunk, hogy mindenáron segítsünk beilleszkedni nekik egy olyan társadalomba, amely már most képtelen élni, hanem meg kell nekik mondani, hogy ezt a társadalmat nekik kell megváltoztatni*, hogy ne ilyen legyen. Ez a legtöbb, amit mondani lehet egy ifjúságnak. A saját ifjúságomra gondolok; nekünk is ezt mondták. Nyilvánvaló volt, hogy meg kell változtatni azt a társadalmat. Ami a háború után volt, azt meg kellett változtatni. Volt egy konkrét elképzelésünk, hogyan fogjuk megváltoztatni. Valóban hozzáfogtunk holnapra megváltoztatni az egész világot. Volt egy olyan élményünk, amikor úgy éreztük, tényleg, ez változik. Részt veszünk benne, csináljuk, és nekünk ez valóban változik. Aztán nem minden úgy sikerült, ahogy elkezdtük. De nem lehet, nincs rá mód, hogy lemondjunk a megváltoztatás reményéről, és most már csak úgy tudunk nem lemondani, ha ezt a reményt átruházzuk a mai tizen-huszonévesekre is. Hiszen az ő életükről van szó, hogy ők hogyan fognak élni. Mert Kéri László is azt mondja, volt egy olyan mondata, hogy abban a korban az ember többek között az első házasságát köti. *Mi úgy gondoltuk, hogy egy házasság van egy életben. Kortársaim között még mindig vannak olyan konzervatív őrültek, akik az első házasságnál tartanak.* Én is az elsőnél tartok, be kell valljam.

Ezt kitalálni, hogy lehet mégis élni, az életet elviselhetővé tenni, olyan óriási feladat, amely nemcsak a következő száz esztendőre szól, hanem ennek nekilátni is nagyon nagy dolog. S ugyanígy nagy élmény lehet valaki számára, ha ennek a feladatnak odaadja magát és megérti, hogy azon kell változtatni ebben a társadalomban, ami a legfontosabb. Az életmódunkon, hogy hogyan éljünk, az egymáshoz való viszonyunkon. *Az élet kultúráján. Erről kellene beszélgetnünk. Talán nem a diagnózisra kellene most már figyelni, hanem el kell kezdenünk a terápiát.* Hogyan lehet ezeket a mai fiatalokat arra mozgósítani, biztatni, hogy fogjanak hozzá megváltoztatni a társadalmat? Nem fejeztük be. Mi azt énekeltük, hogy holnapra megváltoztatjuk, s hogy ez a harc lesz a végső. Be kell látnunk, hogy nem ez a harc volt a végső, nem fejeztük be a világ megváltoztatását. A mai ifjúságnak kell vállalnia ezt a harcot, ami még mindig nem a végső lesz, hiszen jönnek utánuk is újabb generációk.

A vitaindító előadás, valamint Kamarás István, Varga Csaba, Kerékgyártó T. István és Molnár Zoltán hozzászólásai által exponált gondolatokhoz kapcsolódva szólt *Papp Lajos* költő, a Napjaink főszerkesztője, aki felszólalásában a társadalomépítés ritmusa és a generációk egymásra épülésének ritmusa közötti disszonancia veszélyeit említette, szólt a Napjaink ifjúság-vitájának létrejöttéről, a cikkezést kísérő különféle visszhangokról, s arról, végül is minden vitát áthat, előzményeiben és következményeiben meghatároz az a tény, milyen társadalmi közegben kerül rá sor. Szólt a következő, 15. tokaji írótábor lehetőségeiről, s esetleges tanácskozási témájáról, egyetértve másokkal abban, hogy érdemes volna napirendre tűzni az elkötelezett és valóságkövető irodalom társadalmi presztízsének kérdéseit, általában mai valóságunk és mai irodalmunk viszonyának disszonáns vonásait, az alkotást a közönséghez közvetítő láncolat működésének sajátos kérdéseit. *Simon Ottó* költő, középiskolai tanár a minőség, a tehetséggondozás és a hazafias nevelés anomáliái kérdéskörével foglalkozott többek közt felszólalásában. *Tusnády László* középiskolai tanár — a lapvita egyik cikkírója — hozzászólásában a nemzedékek között feszülő szemlélet-, ízlés- és magatartásbeli különbségek feloldásának s ezzel kapcsolatban a hagyományok, az értékek tiszteletének és kultuszának fontosságát fejtegette. *Gulyás Mihály* arról beszélt, hogy az ifjúság deviáns megnyilvánulásai mögött a társadalom értékzavarai, tudati és magatartásbeli normáinak bizonytalansága éppúgy tetten érhető, mint az ifjúság belső elbizonytalanodása, távlattalansága és személyiségvesztése. *E. Kovács Kálmán* felszólalásában vitatkozott azzal az általa túl komornak, pesszimistának ítélt kor- és nemzedékrajzzal, amit Kéri László előadása vázolt fel.

A vitában felszólalt *dr. Kun László* történész, egyetemi tanár, az MSZMP megyei bizottságának titkára is. Mindenekelőtt utalt rá, hogy az ifjúság és a társadalom viszonyának, az ifjúság szocializációjának kérdéseit illetően, azok időszerűségére — s ezért is *jó volt az írótábor témaválasztása* — jellemző, hogy az MSZMP Központi Bizottsága 1984 őszén hozott állásfoglalása, majd a megyei pártbizottságoknak ehhez az állásfoglaláshoz kapcsolódó ifjúságpolitikai programjai keresik ugyanazokra a kérdésekre a választ, amelyeket az írótábor tanácskozása fölvetett. Hangsúlyozta, hogy egyetért azzal a kritikus, helyzetfeltáró magatartással, amely a referátumot és a hozzászólásokat jellemezte, de *a viták konstruktivitásához mindenkor hozzátartozik a megoldáskeresés, a javaslat, a kezdeményezés. Alkotó cselekvés csak így követhet a vitában kialakuló közös álláspontokat.* Beszélt az ifjúság szocializációjában oly fontos minőségszemléletről, s ezzel kapcsolatban a fellelhető s ellenirányban működő kontraszelekció káros hatásairól. A megyei pártbizottság titkára további eredményes munkát kívánt a 14. tokaji írótábor résztvevőinek.

A vita első napjának délutánján *Fekete Gyula*, második napjának délelőttjén *Hegyi Imre* elnökölt.

BOGÁR LÁSZLÓ
közgazdász, tanácsi alkalmazott

Ki viszi el a balhét? Kéri László előadásából megtudtuk, hogy ki és hogyan viszi el. Ezt a problémát nem lehet megkerülni. Feltehetnénk azt a kérdést is: miért van balhé. Evidencia, hogy a magyar társadalom a hetvenes évektől átéli, hogy a valóságban baj van. Ezt közgazdasági érvekkel szeretném alátámasztani. Először egy hipotézist fogalmaznék meg. Ez úgy szól, hogy a gazdaság-, társadalomszerveződési modell, ami Magyarországon a 40-es évek végén jött létre, a 70-es, 80-as évekre véglegesen kimerült. S igen nagy a valószínűsége annak, hogy történelmi zsákutcának bizonyul. Elsősorban azért, mert ez a társadalomszerveződési mód nem más, mint az ázsiai termelési mód, de annak egy időben és térben modernizált változata, amely erősen centralizált, hierarchikus, bürokráciák szabályozzák a társadalmat, s mindez egy monopolisztikus hatalom gyakorlása. Mint ilyen, nem képes másra, mint a társadalomban és gazdaságban meglévő készletek és tartalékok robbanásszerű mobilizálására. Tehát egy olyan trükköt hajt végre, amit ahhoz hasonlíthatnánk, hogy van egy állóvíz, ez mondjuk egy elmaradott magyar paraszti társadalom, amilyen előtte volt évszázadokon keresztül, valahol fenn a hegyekben ezer méter magasban, ehhez egy sajátos energiarendszert, egy erőművet szervez, és így a víz helyzeti energiája mozgási energiává alakul át, és ez a rendszer nagyon jól működik, amíg van víz. Csakhogy ez a rendszer gyakorlatilag nem csinált mást, mint a vizet levezette a síkságra, felemésztette tartalékait, és innen kezdve fejlődés-, sőt működésképtelenné vált, illetve válik.

Hogyan fest ez a képlet, elsősorban közgazdaságilag? Szociológiai kutatások az elmúlt évtizedben bebizonyították, hogy az egyenletesnek hitt fejlődés ebben a 40 évben lényegében szabályos, 6-7 évenként kialakuló válságciklust írt le. 1945-tel kezdődően az első szakasz 1952—53, az ötvenes évek vége, 1956—57—58, a hatvanas évek közepe, 1964—65, majd 1971—72, 1978—79, és, ha minden igaz, 1985—86 egy újabb válságperiódus kezdetét jelenti. Ezek a válságok egy kifosztási mechanizmust jelentenek, a társadalom erőforrásaival való rablógazdálkodást. Mindig akkor alakul ki válság, amikor egy újabb erőforrást sikerül a végletekig kifosztani. Az 1945—52-ig terjedő időszak azért nem jelentett kifosztást, mert akkor a nekilendülés az újjáépítés lendülete volt. Vesztett háborúk után mindig nekilendülés következik, ilyen például a japán, vagy a nyugatnémet „gazdasági csoda". Ehhez tehát nem kellett különösebb erőforrás. 1952-ben azért feneklett meg a gazdasági növekedés, mert kimerültek az újjáépítés erőforrásai, újakra volt szükség. A politikai vezetés, tehát az a társadalomszerveződési modell, ami 1948—49-ben kialakult, három ilyen erőforrást képzelt el: az életszínvonal, tehát a fogyasztási színvonal folyamatos megcsapolása, a mezőgazdaság, az agrár-, a falusi társadalom kifosztása, és a legsúlyosabb, az ember újratermelő rendszere, az infrastruktúra leépítése, meglehetősen láthatatlan, ám folyamatos „vámolása". Az első évek igazi gazdasági összeomlása 1958-ban következett be, nem 56-ban.

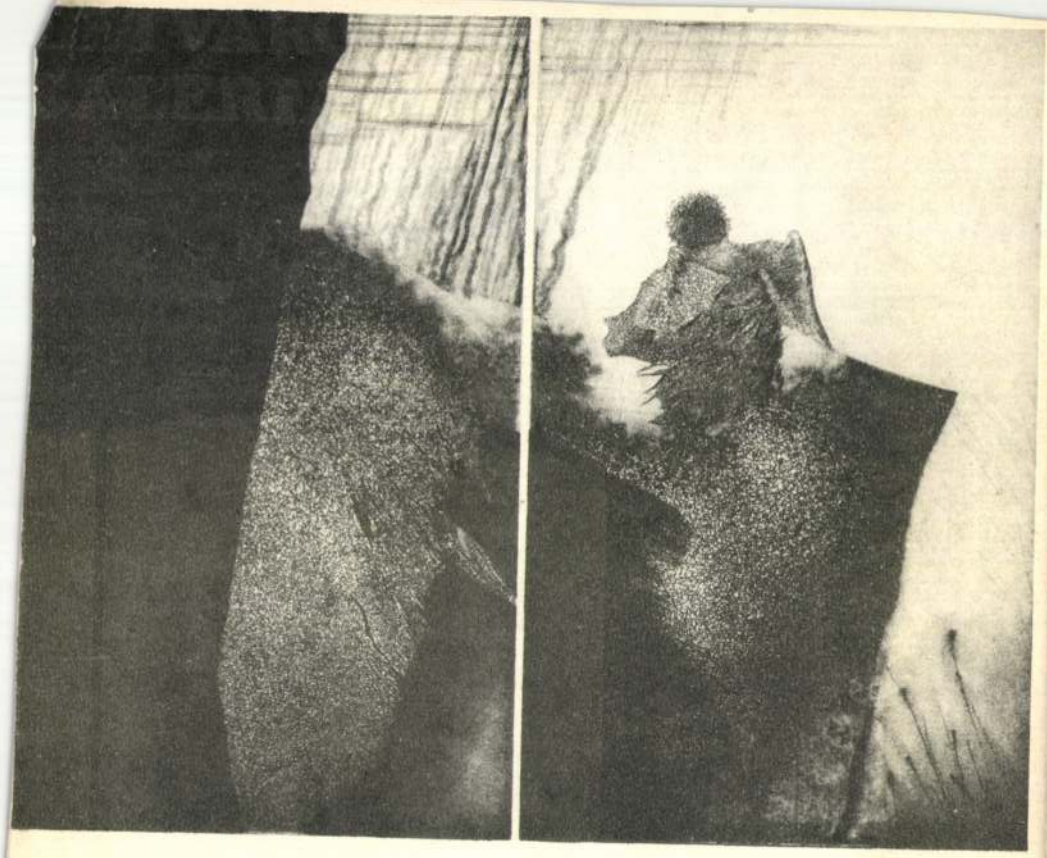

KÖVETKEZŐ KIÁLLÍTÁSAINK:

SOÓS TAMÁS REICH KÁROLY G.NÉMETH GYÖRGY

FISZEK 03/375

ERZSÉBETVÁROSI KISGALÉRIA

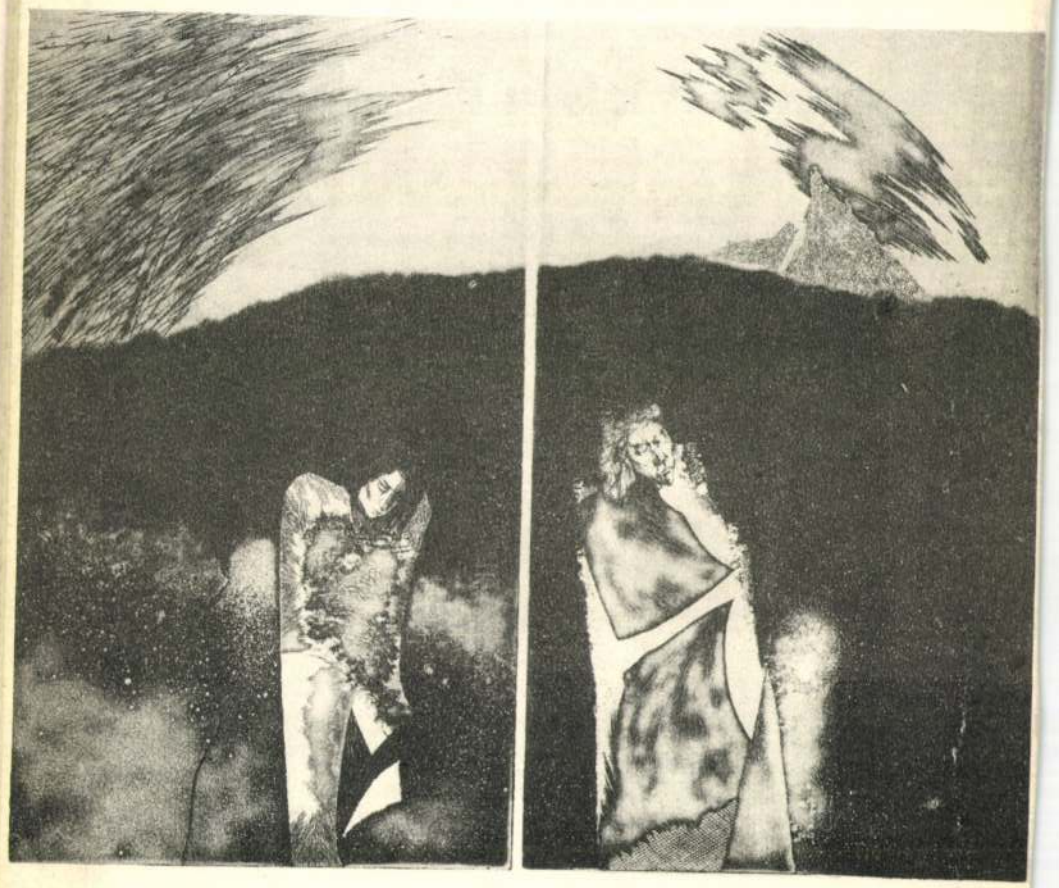

PARÁDI TAMÁS

1983. JÚLIUS

A VII. KERÜLETI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁRAK
és az
ALMÁSSY TÉRI ÚTTÖRŐ ÉS IFJÚSÁGI HÁZ,
SZABADIDŐ KÖZPONT

tisztelettel meghívják

PARÁDI TAMÁS

GRAFIKUSMŰVÉSZ

kiállítására

Budapest, VII. Kertész u. 15.

"- Gyerekek, csak lenne egy kis helyem, micsoda tésztát gyúrnék nektek! - Abban a pillanatban a térre gondoltunk valahányan, a térre, melyet betöltene a gömbölyű karja, ahogy ide-oda mozog, le-föl hengergeti a gyúrófát a tésztán... keble meg-megrezzen a széles gyúródeszka, a nagy halom liszt s tojás fölött, fehér karja könyékig olajos; a térre gondoltunk, melyet a liszt töltene be, meg a búza, amiből a lisztet őrlik, meg a mezők, ahol a búzát termesztik, meg a hegyek, melyekről lefolyik a víz, hogy öntözze a búzamezőket, meg a legelők, melyeken a húsos mártásnak való gulyák legelnek; a tér ötlött fel bennünk, amire a napnak van szüksége, hogy sugaraival megérlelje a kalászt; a tér, hogy a gázfelhők nappá sűrűsödjenek, s égessenek; a csillagok, ködhalmazok, tejútrendszerek, napok, bolygók sokasága, amint röpülnek, száguldanak az űrben, egyensúlyban tartva minden egyes csillagot, ködhalmazt, tejútrendszert, napot és bolygót..."

/Italo Calvino/

A **Bevezetés az árnyékvilágba** játékos és találó cím. Az elképzelt túlvilággal szemben, egy kissé csipkedően, a való, a földi életet teszi meg középpontnak, ugyanakkor haloványan utal az **árnyék** mint grafikai **jelenség**, mint határozott, elmosódó, de így is testet öltő kontúr fontosságára is. Parádi Tamás grafikai lapjain látszólag nem történik semmi. De ha jobban figyelünk, lehetetlen nem észrevenni a filozofikumba burkolt drámát. Harc, kíméletlen küzdelem folyik itt. A tömbszerű **bezártságot** ábrázolván is – a rablét, a megannyi korlát ellen. Ezeken a lapokon Ikarosz sohasem fog lezuhanni, mert – noha egyszer sem röpült – szárnyát törvén nem emelkedhetik fel a földről. Evvel a kényszerű pihenéssel, mely a **roncs-emberekéhez** hasonlatos, ugyan megelőzhető a tragédiája, de ő nem erre született. Életre? Elviselni a létet, főképp a lefokozott létet, nincs nagyobb feladat.

Szakolczay Lajos

A kiadvány a Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával készült.

Felelős kiadó: dr. Merényi Judit

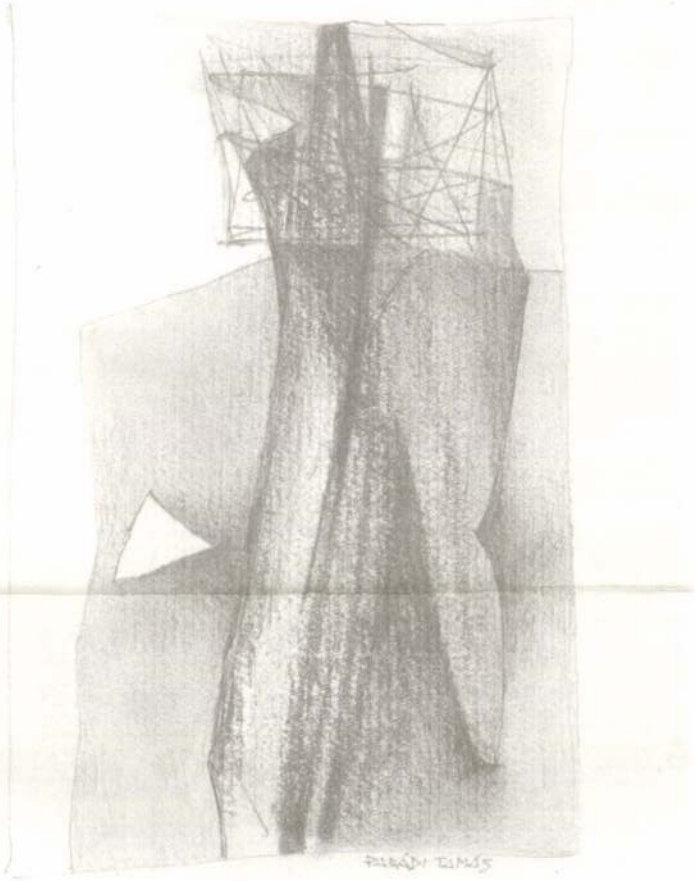

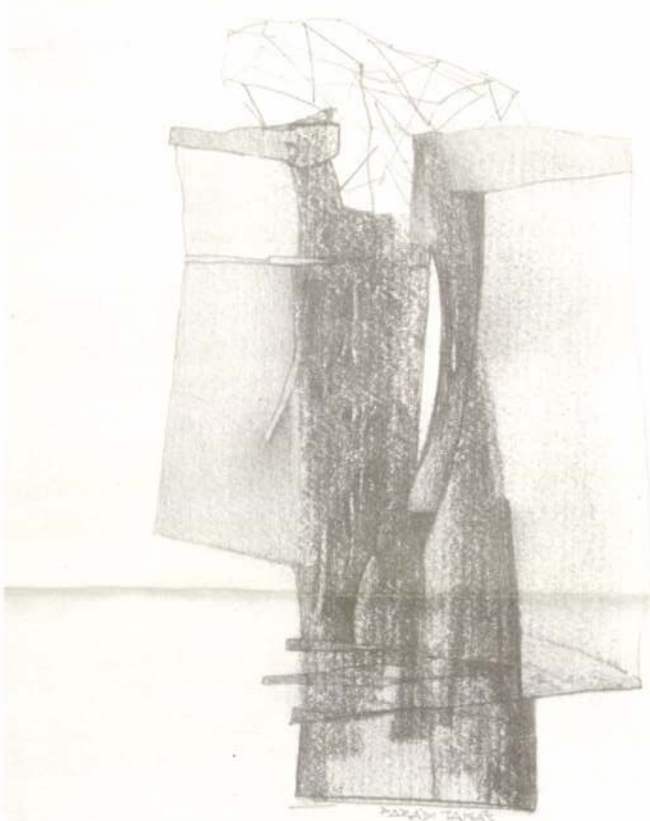

PARÁDI TAMÁS

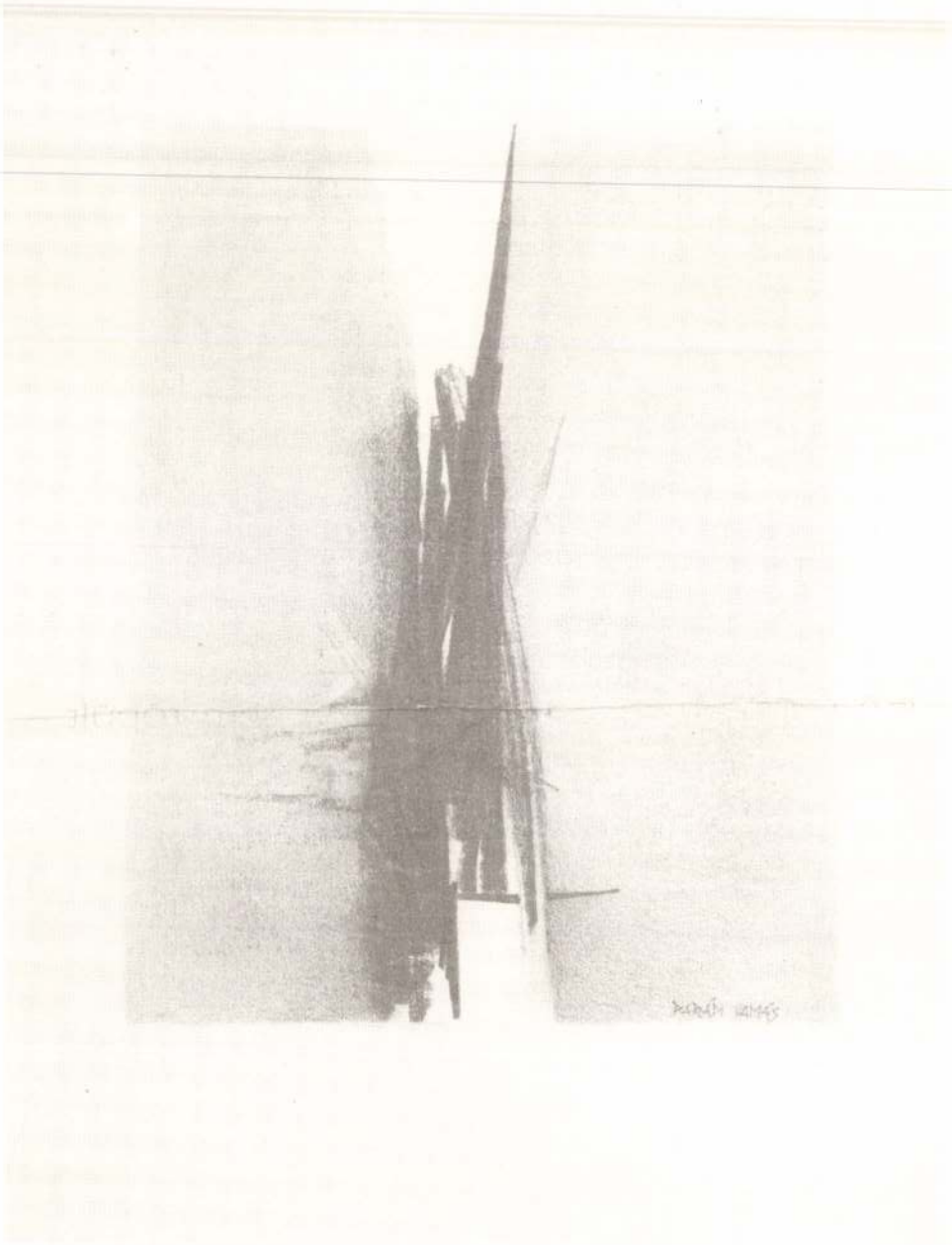

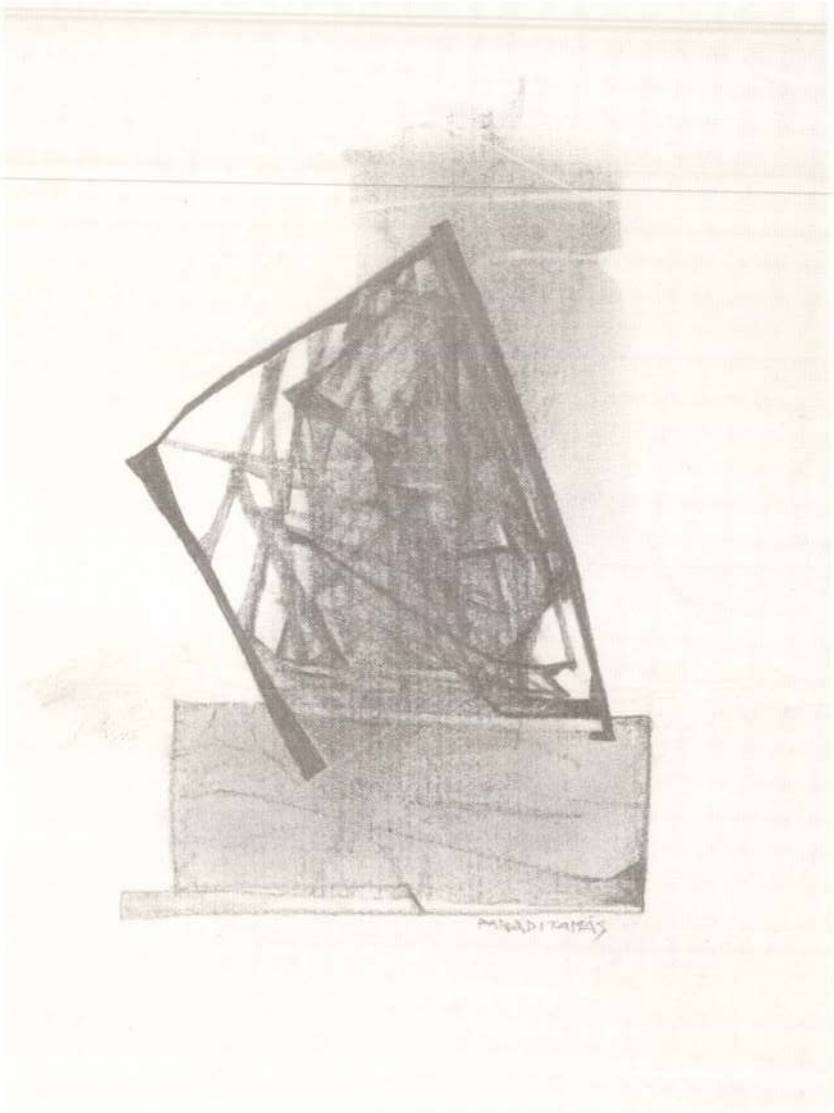

BEVEZETÉS AZ ÁRNYÉKVILÁGBA

Parádi Tamás
kiállítása

1992. október 21- november 22-ig

Óbudai Pincegaléria
H–1033 Budapest, Fő tér 1. Zichy-kastély

hogy dekoráljon, a tárgyaknak tágabb jelentést ad. „. . .just like a tourist. . .?" című plakátján önmagát zárja be, negyven év múltán is kettős szorítás tartja fogva; a szögesdrót és az áldozatok. A mindenkori rabok és őreik velünk élnek. Másik, nagyon szép fényképén egymás mellé állított, égő gyertyák formálódnak hatágú csillaggá. Az olvadt viaszban eldobott, törött szemüveg, valamikor valakié volt. Emlékezz rá, kérlek!

Vannak keresztény szimbólumok is, Madonna, keresztre feszített fogoly, rabruhájára varrt vörös háromszögéből vér csöpög. A politikai foglyok vörös háromszöge mint motívum kétszer annyi plakáton tűnik fel, mint amennyi a zsidóságot jelzi. Reméljük, hogy ez az aránytévesztés nem tudatos történelemhamisítás és zsidótlanítás. Ne engedjük elfeledtetni, hogy Auschwitz a legnagyobb zsidó temető, hatalmas tömegsírja a névtelen Mojséknak, Jutkáknak, Gyuriknak, Slojmiknak, akikből Chagallok, Singerek, Herzlek, Isaac Sternek lehettek volna.

Kántor Zsolt

UTOLSÓ VERS KIERKEGAARD ÚRNAK

Nem nyúlnak egymásba ingoványok. Túlzott érzelmeket nem használhatunk építetlenül. A morál bor; elég zavaros és ihatatlan. Csak végső esetben iszom. Két boldogság közé mindig jut egy ingovány. Egy-egy tragikus tévedés. Csalás. Ha egymás mellé is kerülnek „süllyedt" szobák a csendben, a szomszédság még nem jelent egymásba nyílást. LEGYEN EGY NYÍLÁS AZ ÉLETEDBEN! Horhos.

Ábrahám példája, mint egy érem-szerű domború, ott lapul mindenki zsebében. Húzza le a zakót a súlya, ettől lehet „folyamatosan" észben tartani. A zakó és az agy összefüggései innen adódnak. Ellehetetlenül ettől minden ruha és maszk.

A szülői „attitűd" szétbomlik a zuhanás szemcsés levegőjében, mint egy ernyő. Alatta megkötözve a „mentés" zsinórjaival: Izsák. Ki képezte át a hevedert? A transzCENDENS burok szétrobban és valaki sikolt.

Beüti egy sziklába a fejét. A haj véres lesz, de a seb kicsi. Hamar megalvad a sorsod megkötözve. Nem látsz kibúvót. A megmentőben már nem hiszel. Hittelenül megnyugszol. Ez egy óriási üresség, amibe belelóg az öröklét. Aztán, mire teljes a kétségbeesés, megérkezik az igazi áldozat HELYEDRE. Övé a trón. Ez nem lesz mindig így. A végén majd nem jön senki. Akkor és azáltal nyered el az üdvösséget.

KIERKEGAARD-RAGA

1. A kísértés belsejében kaktuszok nőnek. A forró tüskékre ráalvad a véred. Megbánást t a n ú s í t v a, lehajtod a fejed. Legszívesebben aludnál ebben a helyzetben. De belesétáltál a vezeklésbe. Mielőtt elkövetnéd, bánod és mégis megteszed. Ez nem számít elkövetésnek . . .

2. Önmagában nyugszik, mondja a holttest, a hit éppen ott kezdődik ahol a gondolkodás megszűnik. A semmi szent. Egy hatalmas csarnok, egyetlen székkel. Rugókat látsz kilógni a Létezésből.

3. A paradoxon nem közvetíthető. Minden elszánt asszony féli a PALLOST. Az isten egy szüzet kíván áldozatul. „Jaj, kebel és orca, szőke hajfürtök". Súlyosak és könnyektől terhesek, mint a komor titkok. Sok lány sétál a templom előtt. Bent egyetlen mondat az oltár: többet gondolkodik, aki vétkezik.

4. „Az ember meghatódik, visszavágyik azokba a szép időkbe, édes, gyengéd sóvárgás vezérli vágyai céljához, HOGY KRISZTUST AZ ÍGÉRET FÖLDJÉN VÁNDOROLNI LÁSSA. Elfelejti a szorongást, a szükséget, a paradoxont. Oly könnyű volt talán nem tévedni? Nem volt-e félelmetes?"

5. Jefte vár. Ó zuhanymezők! Lemosva az óéj. Hozsánna néked zarándok assszony, ki föláldozod magad a dobókockák között.

6. Istent imájával teremti meg, aki vétkezik. Arra az egyetlen pillanatra teremtődik meg, amíg megbocsát. Aztán visszabújva a nemlétbe, már túl minden „megfigyelésen és bíráskodáson", szoborrá törékenyül.

ANTALFI Mária

Mult és Jövő, 1989.2.

Bacskai Sándor

PARASZKAY GYÖRGY PLAKÁTTERVÉHEZ

A lengyelországi Oswiecim városka Auschwitz-Birkenau Múzeuma az egykori haláltábor felszabadulásának 40. évfordulóján, 1985-ben plakáttervpályázatot írt ki *Auschwitz Warns (Auschwitz figyelmeztet)* címmel. Emlékezzünk az áldozatokra, adjunk tiszteletet az életben maradtaknak, és kiáltsuk oda mindenki másnak: ne engedd, hogy még egyszer megtörténhessen!

A pályázatra kétszázhatvanöt terv érkezett, ezekből láthattunk a Munkásmozgalmi Múzeumban ötvennyolcat főként európaiaktól, de volt amerikai, kanadai és japán pályamű is. Azt nem tudom, hogy ki, milyen szempontból és miért éppen ezeket válogatta ki, azt viszont láttam, hogy sokan voltunk, akik hiányérzettel és csalódottan mentünk haza.

Nemcsak azért, mert legtöbbször ugyanazok az éppen aktuális sémák köszöntek vissza hol hatásvadászón, bombasztikusan, hol pedig kötelező feladatként vetve oda a „kellékeket": koponyákat, gyertyákat, szögesdrótdarabokat, csíkos rabruhákat, nem nagy változatossággal. Nem is azért, mert néhány plakát, más szöveggel, nyugodtan díszeleghetne boltkirakatokban április negyedikén vagy május elsején is (az egyik amerikai művész konstruktivista hasábkeresztje pedig bárhol, bármit hirdetve, de itt a legkevésbé), hiszen voltak itt jobbak is. Homolya Gábor például Leonardo da Vinci embertanulmányát rajzolta át, nagy szemű, kopaszra borotvált, csontsovány alakkal módosítva a kitárt karú eszményi férfialakot. A csehszlovák Milivoj Husak vesszőnyalábbal tömi meg kopott, madzaggal átkötött bőröndjét. A vessző a rómaiaktól kezdve a szigorú ítélkezés jele volt, a maiak is szigorúan ítélkeznek, embereket égetve el a rőzsekötegben. Itt van az első díjat nyert lengyel Marek Markiewicz is, gyertyát éget az egymásra dobált holttestek fölött.

A mi bajunkat inkább az a sajnálatosan jól ismert tény okozza, hogy az Auschwitzban és Birkenauban meggyilkolt négymillió ember közül, hadifoglyok, civilek, szlávok, cigányok, politikaiak és köztörvényesek mellett hárommillió embert azért zártak gettókba, és hurcoltak ide marhavagonokban, majd szelektálták a rakodón, azért akasztottak fel az Appelplatzon, lőttek agyon a Fekete Falnál, fojtottak vízbe a nyírfaerdőnél, dolgoztattak az összerogyásig az IG Farben, a Krupp és a Siemens gyáraiban, azért éheztettek halálra, vertek agyon, csaptak a falhoz, gázosítottak el, fecskendeztek fenolt a szívizmába,

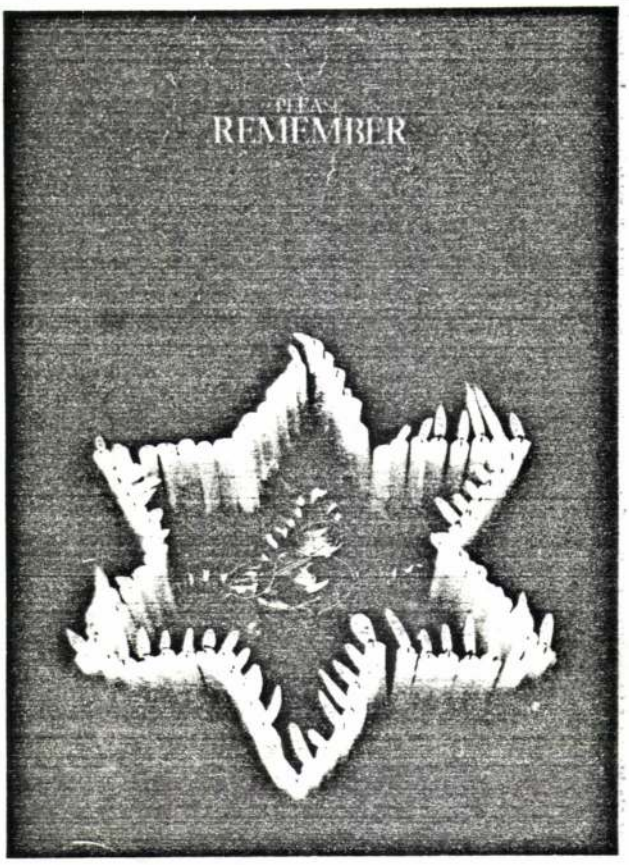

hagytak a járványoktól megdögleni, tartottak jéghideg vízben a teljes kihűlésig és megmerevedésig, azért férfiatlanítottak férfiakat, nőietlenítettek asszonyokat, és hagytak gyermekeket mese és mackó nélkül örökre elaludni, azért égettek el ásott gödrökben és Topf és fiai-kemencékben, mert zsidó volt. Erre a felfoghatatlanul magas számra, az arányokra majdnem hatvan plakát közül mindössze hat utal: az olasz Marco Sauro, az osztrák Hilde Schneidmesser, az amerikai Bruce Carter, akinek gót betűs, vörös, náci zászlója közepén, a horogkereszt helyén Dávid-csillagos slemil kölyök álldigál, batyujában ott van mindene: meséi, imái, egész csöppnyi élete. Üszkös végű, csavart hávdóló gyertyát rajzolt nagyon szépen, leheletfinoman a lengyel Wieslaw Szamocki, elmúlt a sábbát, szomorú napokat, szűk esztendőket élünk. Paraszkay György két alkotással szerepel. Ő nem elégszik meg azzal,

PARASZKAY GYÖRGY

Mult és Jövő,1989.2.

Paranday György

Kiállító művészek:

Barabás Márton
Butak András
Fehér László
Gál Tamás
Kántor Ernő
Kopek Rita
Paraszkay György
Paulikovics Iván
Sinkó István
Vojnich Erzsébet
Zé. Kovács József
Zala-Kovács József

Megtekinthető:
1987. május 4-től 15-ig naponta 9-től 17 óráig

Cím:
KISZ KB Székháza
Budapest, XIII., Kun Béla rkp. 37–38.

Tisztelettel meghívjuk Ont

a
FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA
KISZ szervezete
kiállításának megnyitására
1987. május 4-én 16 órára

A kiállítást megnyitja:
Dr. Chikán Bálint
művészettörténész
a Kortárs Művészeti Fórum vezetője

1941 jul. 6

P[illegible]ányi Pabar István

festőmüvészt, város[illegible] szülöttét, aki dél-amerikai tanul[illegible]nyutja alatt a festészetnek ujszerü[illegible]ormáját az ugynevezett spaknis e[illegible]árásu festészetet sajátitotta el és a[illegible]t eredeti módon tökélesitette, Budap[illegible]t közönsége, s ott is különösen a[illegible]országos hirü művészkörök tagja[illegible]megismerték és megszerették. Az [illegible]zágos lapok is hosszasan foglalko[illegible]tak értékes, ujszerü képeivel s m[illegible]a legjobb uton halad ahhoz, hogy[illegible]rszágos hirre tegyen szert. Legutó[illegible]i budapesti képkiállitásán nem eg[illegible]képét kapkodták el, s többek között[illegible]képet vásároltak tőle Páger Antal, S[illegible]ilágyi Szabó Eszter és Jávor Pál.

Örülünk annak, hogy festőművészünk, akit magunkénak vallunk és aki szintén mezőtúrinak vallja magát, ilyen szépen halad müvészi pályáján, ahol az elismertetés és a megbecsülés sokszor nagy akadályokba ütközik.

Müvészünk az utóbbi napokban is négy igazán értékes képet küldött fel egyik budapesti képkiállitásra, éspedig egy spaknis virágcsokrot, két élettel teli budapesti utcarészletet és egy derült levegőjű aratási részletet. Hisszük, hogy mind a négy kép kiemelkedő része lesz a kiállitásnak.

nie Ducauxval.

— **Kiváló festőművész** ver[illegible] van most Munkácsnak: Parányi-Pabar István hires mezőturi festő, aki bejárta már az egész világot és mindenütt becsületet szerzett a magyar festészetnek. Parányi-Pabar egyike a legjellegzetesebb magyar talentumoknak: eredeti, friss, bátor, sőt sokszor merész. Zseniális készségével annyi idő alatt festi meg sokszor egy-egy képet, amennyi idő alatt egy festő még a vásznát sem feszíti ki. Aki látta az ő képeit, nagy és felejthetetlen művészi élményben volt része. Nagyon bölcs dolog lenne, ha minél többen támogatnák városunkban ezt a kitünő és izig-vérig magyar festőt, akinek képei nagyértékü alkotások.

— **Okiratmegsemmisítés.** Pk. 5435/2. 1939. szám. A munkácsi m. kir. járásbiróság közhirré teszi, hogy az állitólag elveszett következő okirat: »a Szlovák Bank munkácsi fiókja által 1931. junius 1-én Jakubovics Miklós munkácsi (Dankó-u. 10. sz.) lakos nevére 139548/390.-XI. 3214. szám alatt 5000 csehszlovák koronáról kiállitott és nevezett Jakubovics Miklós tulajdonát képező betétkönyv« megsemmisitése iránt az eljárást Jakubovics Miklós munkácsi lakos kérelmére folyamatba tette. — Ennélfogva felhivja az emlitett okirat birtokosát, hogy a jelen hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt beiktatását követő naptól számitott egy év alatt az okiratot a bíróságnál mutassa be, mert ellenkező esetben a biróság, azt a jelzett határidő letelte után a folyamodó ujabb kérelmére semmisnek fogja nyilvánitani. Munkács, 1939. évi április hó 5. napján. A munkácsi kir. járásbiróság.

kedtek.

hogy a [illegible] tekintettel azo[illegible] keleti rés[illegible] jának Budapesttől [illegible] dére eső területektől [illegible] ga az ország földrajzi he[illegible] vetkeztében igen nagy: az [illegible] elősegitése érdekében a [illegible] dijszabás terén az államv[illegible] igen messzemenő dijmérs[illegible] rendeltek el.

E menetdijmérséklések az egyik az, hogy a 250 km. [illegible] gon felüli utazásoknál a [illegible] eddigi rendszere megváltozo[illegible] nek következtében ezekné[illegible] gyobb távolságoknál a távol[illegible] vekedésével az ezideig [illegible] volt menetdijakkal szembe[illegible] százalékig terjedő méré[illegible] fenn.

Fokozza a kedvez[illegible] két az a körülmény, ho[illegible] ben az utasok Budapes[illegible] km.-nél nagyobb utat te[illegible] a menetjegyet nem az eddi[illegible] ben lévő határozmány[illegible] Budapestig és onnan meg[illegible] kell megváltani, hanem a [illegible] tig és innen a végállomás[illegible] két távolság összeadásával [illegible] össztávolság után kell a me[illegible] megfizetni. Ez azért jelente[illegible] dijmérséklést, mert a nagyobb volságra aránylag olcsóbb[illegible] dijak vannak érvénybe[illegible] Ungváról Pécsre történő [illegible] tén az utas a személyvonat 3. osztályán az Ungvár—Budap[illegible] szonylatban (334 km.) 12.30 P[illegible] dapest—Pécs viszonylatban [illegible] km.) pedig 10 P.-t, összes[illegible] km.) 22.30 P.-t fizetett.

[illegible] rendszer [illegible] m. távol[illegible] ki. A[illegible]

A Csill[illegible]

N[illegible]: a [illegible]

haladva, gépével
ött.

lán,
legolcsóbban
nos
tca 3. szám.

ügyét
zottság
2. A minisztéri-
lesztéses kölcsö-
eléről a védett
zésével kapcso-
ztérium rende-
alakulásának és

jak
okat
gy Antonescu
ésügy dr Ang-
ncikov, ipar-
Slavescu vagy
trosani rész-
földmüvelés-
a Jorga párt
Costinescu,
munkaügy
ndi, nemzet-
ornok.
atják a par-

Néhány őszinte szó a Parányi képekről

Nemcsak Debrecenben, hanem a környéken is egyre gyakrabban találkozunk Parányi képekkel, amelyek egy állandóan fejlődő művésztehetség, nagyszerű munkái. Parányi Pabar István, a mezőturi festőművész még nem régen jött haza délamerikai és középeurópai tanulmányutjáról s máris meglepő eredményeket ért el. Képei igen keresettek, mindenütt szivesen vásárolják azokat. Portréi finomak, figurális témái, tájképei, csendéletei nagy tehetségről tesznek bizonyságot. Alföldi vonatkozásu képeiben több megkapó témát dolgozott fel.

Patányi István egy évvel ezelőtt Debrecenben tartott kiállitásán

élvezettel szemlélte a szebnél-szebb képeket. Parányi István festőművész kiállitásának messzehangzó sikere volt. Délamerika, portugáliai, spanyolországi tanulmányutján igen értékes tapasztalatokat szerzett, amelyek értéke maradandó a művész képeiben. A képek kidolgozása, szinezése, themája elsőrangu s Parányi festőművész ma már művészetével az elismert magyar festőművészek között áll.

Mint értesülünk, Parányi István a jövő évben Debrecenben egy reprezentativ képkiállitás megrendezését tervezi, amelyen müvei legjavát fogja a debreceni közönség elé állitani.

1939 Sept. 24.

Képkiállitás.

Mult szombaton nyilt meg az Uri Kaszinó nagytermében a mezőtúri származásu Parányi Pabar István festőművésznek képkiállitása.

Parányi Pabar közel hatvan képpel szerepel a kiállitáson. Ezeknek javarésze ujabb keletü, csupán egy-két kép akad régebbi kezdő éveiből. Olyan szép gazdag gyüjtemény ez, amit a kiállitásra egybehozott, hogy bizvást alkothatunk magunknak megközelitően határozott képet müvészi egyéniségéről, stiljéről és eszmei felfogásáról.

Legfőbb tanitómesteréül a természetet ismerjük fel festményeiből. Annak stilizálására tör képeinek zömében szeretetteljes, hü odaadással. Forró, lelkes szerelmese a szineknek. Festményei dus szinskálát ölelnek fel, amik többnyire lágy és derüs harmóniában csendülnek egybe. Szinfelrakásán nem érződik mesterkéltség: természetes egyszerüség megnyugtató benyomását kelti fel a nézőben.

Festői alaptermészetének, mesterségbeli irányelvének megfelelően választja témakörét. Ahonnét első inspirációit nyerte, — az a milió kivánkozik legtöbbször vásznaira jellegzetes szineivel, ember, állat és növényvilágával, eredeti mozgalmasságával. Centrális témaköre a magyar alföld szépséges és szivünkhöz nőtt világa. Visszavisszatérő motivumai az alföldi magyar tanyák, aratási, szénagyüjtési és szalmahordási jelenetek, amiket olykor-olykor bukolikus idill gyanánt rögzit fel. Innét meriti

[illegible] menet, tanyai táncmulatság, processziós menet, csendőrőrjárat a mezőn, falusi utcarészletek, templomtéri sokadalom, piaci és vásári kép stb.)

Legfrissebb keletü festői élményei a nemrég visszakerült ruszinföldről valók. Ezek közé tartozik a munkácsi vár, klastrom és téglagyár képe, továbbá Munkács és az Ipolyság madártávlati látképe. Egyes jellegzetes alakokat (Ruszin nő, kecskepásztor, hüzni leány, stb.) is megörökitett vásznon ezen milió köréből. Ily tárgyu képein teknikája egyszerüsödött és az apró részletezéstől a nagyvonaluság irányában fejlődött.

Érdekes festői felfogásról tanuskodik a Cirkusz c. képe. Markáns vonásaival ragadja meg figyelmünket Krisztus tanulmányfeje. Finom kivitelével, enyhe rózsás szineivel vonz magához leplen, nihan[illegible]

Rendkivüli fegyv[illegible]gyakorlatra bevonult gazdas[illegible]i cselédek járandó[illegible]a.

[illegible]260/1939. M. [illegible]sz. rendelet a gazdasági cselédek szol[illegible]ti viszonyai tárgyában az 1938. év [illegible]ber 15. napján 7400/1938. M. E. sz. [illegible]elet rendelkezéseit ezen rendelet 2. [illegible]n 3. bekezdésében foglalt rendelke[illegible]elével rendkivüli fegyvergyako[illegible]bevonult személyekre szintén ki[illegible].

Ennélfogva tehát [illegible]es gazdasági cselédnek, ha eltartott[illegible], a bérét — a szegődményes földjára[illegible]g kivételével — a gazda nem tar[illegible]szolgáltatni.

Annak az éve[illegible]sági cselédnek, akinek legalább egy[illegible]ttja van, a lakást, a szegődményü[illegible]nyagot és földet a gazda a szer[illegible]értelmében kiszolgáltatni és ha a [illegible]nek állattartása van, azt a szerződés[illegible]t futtatni köteles. —

Tehát ezentul az [illegible]dés szerint járó pénzbeli és egyéb t[illegible]zetbeni járandóságokat a gazda ki[illegible]atni nem köteles.

(Dr. A.)

Orszá[illegible]s [illegible]lótörzskönyvezés.

[illegible] egységes [illegible] nem volt megfelelő [illegible]ony nyil[illegible]ván tartás és a teny[illegible]n[illegible]ült-tek egész világos m[illegible]zdelete. A magyar l[illegible] előnyöseb[illegible]ntéseérdekében a földmüvelésügy[illegible]89 ugy intézkedett, hogy a *törzskönyvezése az egész ország ter[illegible] egyszer és központilag történjék* [illegible]törzskönyvezést egyelőre a nagyobb m[illegible]neseh kezdik meg. Október 2-[illegible]n Győr, Nyitra és Pozsony me[illegible]n [illegible]az első kanca törzskönyvezés.

Az ipari közé[illegible] munkaszolgá[illegible] október [illegible] veszi ke[illegible]

A véderőtörvény alapj[illegible] kormányrendelet szabályozz[illegible]zett közérdekü munkaszolgá[illegible] teljesitésére azok a hadkö[illegible] kötelezve, akik a tényleges [illegible]lat alól mentesültek, viszont [illegible] munkaszolgálatra alkalmasak[illegible]

A háromhónapos munk[illegible] nyári félévben a szabadban [illegible] adatokra hivják be a beoszt[illegible] téli félévi munkaszolgálatot [illegible] ipari üzemekben végzik el. [illegible]lezetteket csoportonként polg[illegible] suknak megfelelőleg osztják [illegible]nél, ipartelepeknél, vállalatok[illegible]

Olyan ipartelepek, üzem[illegible] vállalatok részére, amelyeke[illegible] miniszter munkások vagy m[illegible]tak kiképzésére kötelezett, [illegible]lalatok honvédelmi célokra [illegible] rendelkezésre bocsátását, [illegible] számu munkaszolgálatos, ki[illegible] illetékes miniszter kéri a [illegible] nisztériumtól.

A munkaszolgálatosok [illegible] hatóság vagy üzem térités[illegible] amelynek összegét esetenk[illegible] meg. A közérdekü munkasz[illegible] böző táborokban már megke[illegible]

[illegible] pedig 1940. január elején kezdődik.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü k[illegible]séget, hogy c i p é s z - m ü h e l y e

áthelyeztem Kigyó-u. 5 szám

(Dőrgő-házba), bejárat a Lyra-utcáb[illegible]
Jutányos árak és a legjobb kiszolg[illegible]

Tisztelettel kérem a nagyérdemü köz[illegible]
szives pártfogását

Barna József
cipész mester.

Mezőtúri Takarékpénztá[illegible]

Legtöbb tanítómesteréül a természetet ismerjük fel festményeiből. Annak stilizálására tör képeinek zömében szeretetteljes, hü odaadással. Forró, lelkes szerelmese a szineknek. Festményei dus szinskálát ölelnek fel, amik többnyire lágy és derüs harmóniában csendülnek egybe. Szinfelrakásán nem érződik mesterkéltség: természetes egyszerüség megnyugtató benyomását kelti fel a nézőben.

Festői alaptermészetének, mesterségbeli irányelvének megfelelően választja témakörét. Ahonnét első inspirációit nyerte, — az a milió kivánkozik legtöbbször vásznaira jellegzetes szineivel, ember, állat és növényvilágával, eredeti mozgalmasságával. Centrális témaköre a magyar alföld szépséges és szivünkhöz nőtt világa. Visszavisszatérő motivumai az alföldi magyar tanyák, aratási, szénagyüjtési és szalmahordási jelenetek, amiket olykor-olykor bukolikus idill gyanánt rögzit fel. Innét meriti [illegible]

[illegible] menes, tanyai táncmulatság, processziós menet, csendőrőrjárat a mezőn, falusi utcarészletek, templomtéri sokadalom, piaci és vásári kép stb.)

Legfrissebb keletü festői élményei a nemrég visszakerült ruszinföldről valók. Ezek közé tartozik a munkácsi vár, klastrom és téglagyár képe, továbbá Munkács és az Ipolyság madártávlati látképe. Egyes jellegzetes alakokat (Ruszin nő, kecskepásztor, huzul leány, stb.) is megörökitett vásznon ezen milió köréből. Ily tárgyu képein teknikája egyszerüsödött és az apró részletezéstől a nagyvonaluság irányában fejlődött.

Érdekes festői felfogásról tanuskodik a Cirkusz c. képe. Markáns vonásaival ragadja meg figyelmünket Krisztus tanulmányfeje. Finom kivitelével, enyhe rózsás szineivel vonz magához leplen pihenő női aktja. Tájképei közül legvarázsosabb tónust lehel magából rőt-aranyban fürdő erdőrészlete. Mozgalmasságával, életteljességével legsikerültebben ható festményei közül a Korcsolyázók c., mely a túri korcsolyapályát örökiti meg. Néhány képe a legujabb, ugynevezett „spaklis" (késsel felkent) festői eljárásmód szerint készült.

Parányi Pabar kiállitását a hét végéig még megtekintheti a müértő és szerető publikum délelőtt és délután a Uri Kaszinó nagytermében.

Töltőtoll és csavarirón

nagy választékban

BORBÉLY-nál.

cselédnek, ha eltartott[illegible], a bérét — a szegődményes földjár[illegible]g kivételével — a gazda nem ta[illegible]szolgáltatni.

Annak az éve[illegible]ági cselédnek, akinek legalább egy[illegible]tja van, a lakást, a szegődmény[illegible]nyagot és földet a gazda a szel[illegible]ertelmében kiszolgáltatni és ha a [illegible]nek állattartása van, azt a szerződés[illegible]t juttatni köteles. —

Tehát ezentul az[illegible]dés szerint járó pénzbeli és egyéb [illegible]etbeni járandóságokat a gazda ki[illegible]atni nem köteles.

(Dr. A.)

Orszagos lótörzskönyvezés.

[illegible] gazda [illegible]

[illegible] az egysége[illegible] nem volt megfelelő [illegible] nyil vántartás és a teny[illegible] kerültek egész világos m[illegible]zdaele. A magyar l[illegible] előnyöseb[illegible]sitéserdekében a földmüvelésügmány[illegible]st ugy intézkedett, hogy a *törzslyvezése az egész ország te[illegible] egyssen és központilag történjék* törzslyvezést egyelőre a nagyobb m[illegible]nesen kezdik meg. Október 2-[illegible]omár Győr, Nyitra és Pozsony me[illegible] első kanca törzskönyvezés.

A háromhona[illegible] nyári félévben a sz[illegible] adatokra hivják be[illegible] téli félévi munkás[illegible] ipari üzemekben vé[illegible] lezetteket csoporton[illegible] suknak megfelelőleg[illegible] nél, ipartelepeknél, [illegible]

Olyan ipartele[illegible] vállalatok részére, [illegible] miniszter munkások[illegible] tak kiképzésére köt[illegible] lalatok honvédelmi [illegible] rendelkezésre bocsá[illegible] számu munkaszolgá[illegible] illetékes miniszter k[illegible] nisztériumtól.

A munkaszolgá[illegible] hatóság vagy üzem [illegible] amelynek összegét [illegible] meg. A közérdekü [illegible] böző táborokban má[illegible] hónapokban, [illegible] [illegible] pedig 1940 januar elsejen [illegible]

Tisztelettel értesitem a nagyér[illegible] séget, hogy cipész-műh[illegible]

áthelyeztem Kigyó-u. 5

(Dörgő-házba), bejárat a Lyra[illegible] Jutányos árak és a legjobb [illegible]

Tisztelettel kérem a nagyérden[illegible] szives pártfogását

Barna Józs[illegible]

cipész mester.

Mezőtúri Takarékpénz[illegible]

A MAGYAR NEMZETI BANK MELLÉKHELYE

[illegible]PITTATOTT 1869. ÉVBEN.

FOGLALZI[illegible] BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL

VALUTA és DEVIZA

ügyekben Magyar Nemzeti Bank megbizott intézete.

ELŐNYÖS FELTÉTELEK MELLETT FOLYÓSIT[illegible] UJ HITELEKET, FOGADUNK AZONNALI VIS[illegible] FIZETÉSRE [illegible]RÉK ÉS FOLYÓSZÁMLA BETÉT.

[illegible]ünk kezelésében lévő

MEZŐTÚ[illegible] KÖZRAKTÁRUNKE[illegible]

[illegible]s feltételek mellett tárolunk. —

[illegible]unk lombard hiteleket.

S Z[illegible] [illegible]DKINTÉZETÜNK MŰKÖ[illegible]

PARÁNYI PABAR ISTVÁN
Egyetértés (Kerőtér)
1943 nov. 6. 2. p.

...nagy jelen-
sége van, mert az ősszel szántott tala
kevésbbé szárad ki és benne a tápláló-
anyagok a növényzet nagyobb hasznára
válnak. A jól átfagyott őszi szántás el-

gazdák a kénys... tézkedéseket, hanem
mutassák meg, ... minden erejükkel
lőmozdítani igy... ek a magyar mező-
zdaság nagyob... ődését és ezzel saját
...uknak és a ... jobb boldogulását

MEZŐTÚR H... SEI

A háború nemcsak a lateinert, gazdálkodót és kézi munkást, de a szellemi munkást és a művészt sem kivételezte. Bizonyíték rá *Parányi-Pabar István* festőművész, aki a legutóbbi évek egyik fejlődő tehetsége. Egyéni utakat követett, amit talán ezzel a különös szóval tudunk jellemezni: relief-festészet. Munkái sok család falán díszlik s a háború tett pontot művészi pályájára.

1942 június 18-án indult útnak. Utközben a vonat mentén összerombolt vasúti kocsik nyujtogatták feléje béna tagjaikat, amit a partizánok okoztak s ezek figyelmeztették az út veszélyes voltára. Emlékezetes marad számára a minszki éjszaka is. Kigyulladt egy szerelvény, ami veszélyeztette az ő szerelvényüket is. Majd éhező gyerekek fala... egy falat kenyérért s a jószívű magyar honvéd utolsó falatját is megosztotta az éhező apróságokkal. 9 napos út végén feltünt Kurszk városa. Stukák s német harci kocsik indultak éppen támadásra . . .

Mint tolmács szerepelt a századnál, mert tudott oroszul. Egyszer egy erdőben eltévedtek Egy majornál bemutatkoztak a raták. Sztalin-gyertya fénye árasztott nappali világos... go... zódtak egy kastélyba s ott várta... reggelt, amikor őr nagyuk vezetés... glaltak állást a vasút mentén. Ott v... lius végéig szakadatlan légitám... pergőtüzében éjjelnappal. Itt sér... Barátjával lakott egy sátorban s... vállalkozott éjjeli őrségre. A sűrű... mentette meg őket a ratáktól. A... katonákat barátja, Orosz Ferenc k... parancsnokság elé s ő egyedül ma... kkor a bombázók egészen fölé re... Egy fa tövébe húzódott. Rettenet... ció . . . a többire nem emlékszik. ...érő barátja vitte be a legközel... der-be, ahol első segélynyujtásba ...sítették. ... már kórházba ... ahol ismét súlyos légitámadásoka... lett végig. Aug. ... sebes... haza... ...knál szolgál... parancsnoki ...tő.

Hóna... t 2 mankón, majd botokkal a ... s áldozataként s keze is úgy meg... hogy nem lesz alkalmas többé ...om munkára. Kárpótlásul keres... gedélyt helyeztek kilátásba szám... gfelelő kölcsönnel, de ezideig m... a megvalósulás . . .

PARÁNYI PABAR ISTVÁN

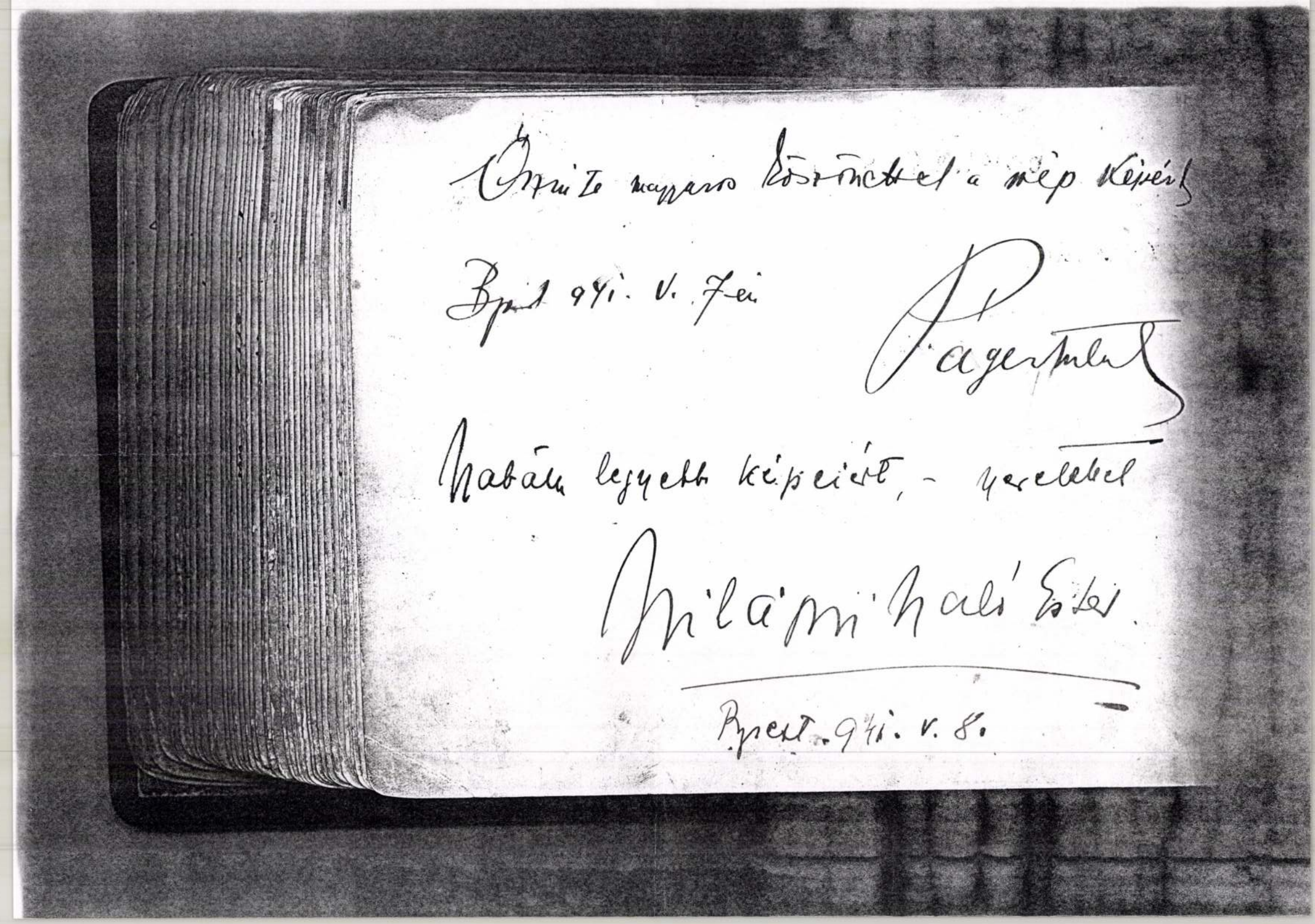

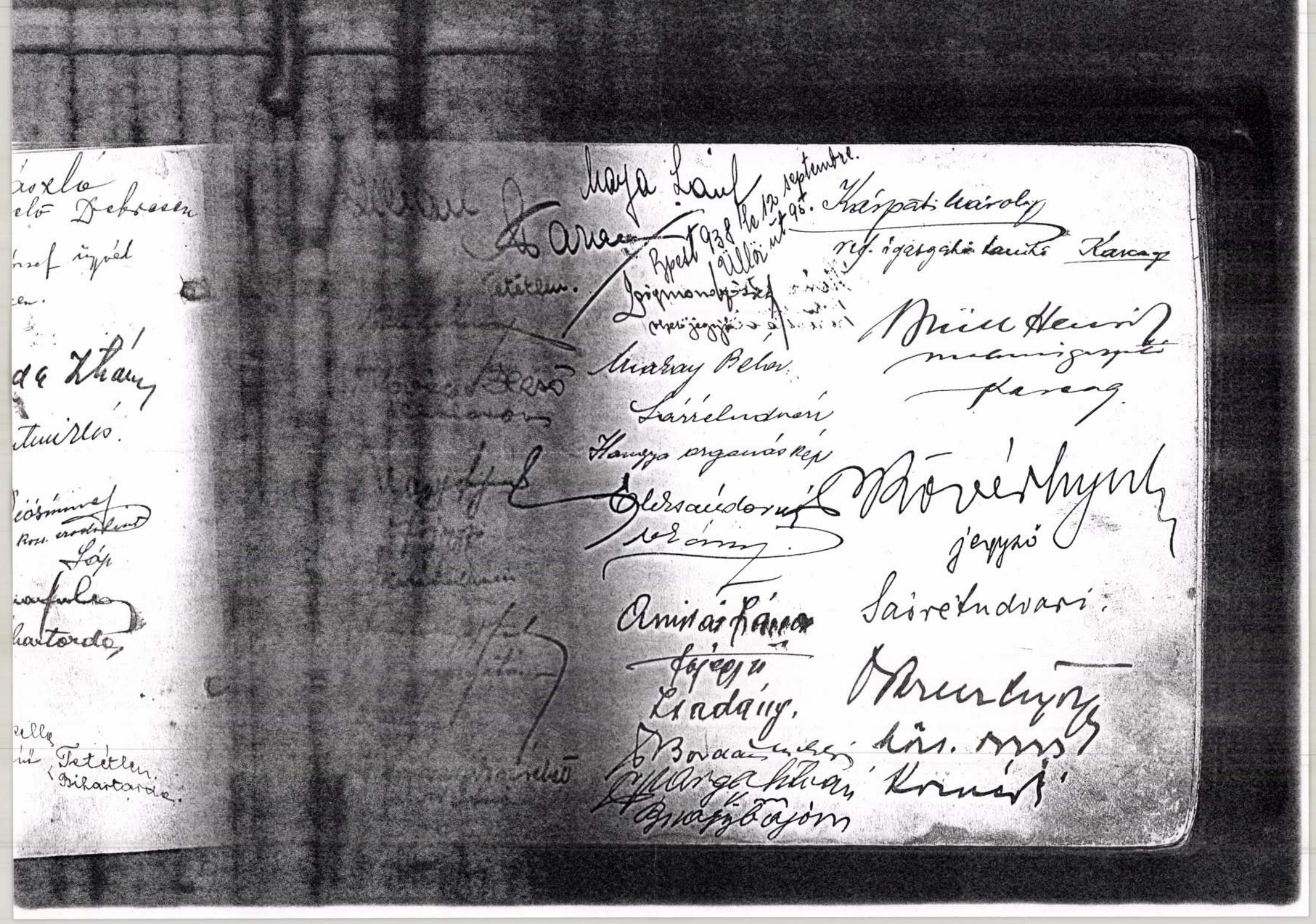

Paranyi P. István

festőművész

emlékkönyve.

PARÁNYI P. ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKÖNYVE

1931-TŐL

PÁRIZSI PABAR ISTVÁN 1939 ápr. ?

nie Ducauxval.

— **Kiváló festőművész** verseny van most Munkácsnak: Parányi-Pabar István hires mezőturi festő, aki bejárta már az egész világot és mindenütt becsületet szerzett a magyar festészetnek. Parányi-Pabar egyike a legjellegzetesebb magyar talentumoknak: eredeti, friss, bátor, sőt sokszor merész. Zseniális készségével annyi idő alatt festi meg sokszor egy-egy képet, amennyi idő alatt egy festő még a vásznát sem feszíti ki. Aki látta az ő képeit, nagy és felejthetetlen művészi élményben volt része. Nagyon bölcs dolog lenne, ha minél többen támogatnák városunkban ezt a kitünő és izig-vérig magyar festőt, akinek képei nagyértékü alkotások.

— **Okiratmegsemmisités.** Pk. 5435/2. 1939. szám. A munkácsi m. kir. járásbiróság közhirré teszi, hogy az állitólag elveszett következő okirat: »a Szlovák Bank munkácsi fiókja által 1931. junius 1-én Jakubovics Miklós munkácsi (Dankó-u. 10. sz.) lakos nevére 139548/390.-XI. 3214. szám alatt 5000 csehszlovák koronáról kiállitott és nevezett Jakubovics Miklós tulajdonát képező betétkönyv« megsemmisitése iránt az eljárást Jakubovics Miklós munkácsi lakos kérelmére folyamatba tette. — Ennélfogva felhivja az emlitett okirat birtokosát, hogy a jelen hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt beiktatását követő naptól számitott egy év alatt az okiratot a bíróságnál mutassa be, mert ellenkező esetben a biróság, azt a jelzett határidő letelte után a folyamodó ujabb kérelmére semmisnek fogja nyilvánitani. Munkács, 1939. évi április hó 5. napján. A munkácsi kir. járásbiróság.

kedtek.
hogy a vi ekintettel azo
keleti rés. nagyt l Felv
jának Budapesttől és
dére eső területektől val
ga az ország földrajzi he
vetkeztében igen nagy: az
elősegitése érdekében a
díjszabás terén az államv
igen messzemenő dijmérs
rendeltek el.

E menetdijmérséklések
az egyik az, hogy a 250 km.
gon felüli utazásoknál a
eddigi rendszere megváltoz
nek következtében ezekné
gyobb távolságoknál a távo
vekedésével az ezideig
volt menetdijakkal szembe
százalékig terjedő mérék
fenn.

Fokozza a kedvez
két az a körülmény, ho
ben az utasok Budapes
km.-nél nagyobb utat te
a menetjegyet nem az eddi
ben lévő határozmány
Budapestig és onnan meg
kell megváltani, hanem a
tig és innen a végállomás
két távolság összeadásával
össztávolság után kell a
megfizetni. Ez azért jelen
dijmérséklést, mert a na
volságra aránylag olcsóbb
díjak vannak érvényben
Ungváról Pécsre történő
tén az utas a személyvonat 3
osztályán az Ungvár—Budap
szonylatban (334 km.) 12.30 P
dapest—Pécs viszonylatban
km.) pedig 10 P.-t, össze
km.) 22.30 P.-t fizetett.

rendszer
m. távo
ki. A

A Csill

M. D. K.

PAPPEL J. vízmetsző

~~Vác lápkége. Acélmetszet Rohbock rajza után (Refr.)~~

Vác, kiéres egyház. Acélmetszet Rohbock rajza után (Refr.)

Dercsényi - Gronasztói: Vác, Szp. 1960.
55., 141. l.

MDK

Pappenritz G.

A vásárról hazafelé, of.

Mücs. kiáll. 1885. jan.

Pappert Adolf

orgonaépítő

Szombathely

életrajz

kézd

Szabó Vasm

623. l.

MOB kat. 3207.

JÉKELY ZOLTÁN

KINCSKERESŐK

A legújabb magyar líra legjobb képviselőinek élén halad Jékely Zoltán. A kitűnő költő első prózai műve különös regény, amely a gyermeki élet izgalmas szépségű kalandjaiba viszi vissza az olvasót : az enyedi kollégium kis diákjaival indul el benne nem mindennapi felfedezőutakra, amelyeken kegyetlen valóságokkal s mesébe illő fantasztikumokkal találkozik.

V. HÓ	31 NAP	MÁJUS

Vasárnap
22
Rogate

Hétfő
23
Dezső pk.

Kedd
24
Kereszt. s.

Papperitz, G.

Andrássy Franciska grófnő arcképe fentitől az alábbi képtárban, repr. az alábbi műben

Galerie zu Kraszna-Horka Váralya - München, é. n. 2. l.

Pappert József

1905/6 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

120. l.

M.D.K.

Pappirnik, Joseph, budai rézmetsző

a XVIII. sz. végén, a XIX. sz. elején. Az ő signaturája látható a budai kádárok céhcsevelén, melyen Buda ábrázolása, (díszes keretben) Hisler G. képének másolata. Rézkarc, 33.3 x 41.4 cm, maga a városkép 11.3 x 34 cm.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493 - 1800/

Bp. 1963. 202. old.

Pappirnik Józef

Grafdim 1790

l.

Schoentabani

11. l.

Temesvár TV. 135.

Pappler Károly

PAPPLER KÁROLY, festő. 1843-ban Budán lakott. A pesti műegylet ez évi kiállításán „Görög nő“ című olajfestményét állította ki.
—347. Sz. Gy.

45

Művészet 1910. 45. l.

Pappler Károly

festőművész

Budavár 1836-ban

19 éves

l.

Fleischer Bécs 73. l

Értesítem, hog

léptem, és helyben

Be

törvényszéken bejegyzett

a Kos

hárban gabonabizom

PAPPLER *Károly*, festő, * Buda 1818. 1837-től a bécsi képzőművészeti akadémián tanult, azután Budán arcképeket és idealizált, többnyire keleti női alakokat festett. 1843. Görög nő c. olajfestményét állította ki a Pesti Műegyletben.

K. Gy. II. 269 l

Rejtő Sándor műegyetemi tanár
szakvéleménye az Endrődi-féle
paraffinos konzerválási eljárásról

VIII. 245, 246

Pappler Károly

festő

szül. Buda 1818

Revai XX 742. 1.

Pappler Károly

festő Budán

1843 pesti kiáll.

Görög-nő, olajf.

L. 1843

Ernst Speier, roman IV. 07. 29, 30, 31,

Pappler Karól

19 évés, szül. Budán

1837. Beési akadémia

19 Újházy

1818

37

Szent György - Czéh VI. 303.

Pappler K

jelzéssel láttam egy
keleti nőt ábrázoló
biedermeier képet.
Elég ügyesen festve,
de rosszul komponálva
a térbe – Hiváltasos
festőnek látszik
1929 V. 29.

484.

Dietrich, Chr. W. Ernst

Patkānymérégáris.

II. ~~āttapot~~. ètat'

Rk.

K. 28.—

148 x 90 mm.

Pappler Károly
Budai-

1843. műegylet.
Görög nő. olaszt

L

n			EVES			
7.	maj.	3.	3000			Elad
	-"-	3				2%
	-"-	7.	4000			Ela
						Szent

Pappler Karly
Mühvénet 1910. 45-

...tán Jügekö...			
...tmann József és			
...hben @	2·45	2450	
2% forg. adó.		49	
73 nöll dy		7	
...szall díjat és eb. E.		7	
...lk besz. ár 2·46 P.		~~10~~	

Pappler Károly

Thieme Becker

XXVI. 223. l.

Lyka

Pappler

l.

LykaMagyműI800-50

205,529. l.

4.

Pappler

Lkab. IV, 134

Rákóczi-ebédlőháza, rodostór, fölállitása
a Kassai Múzeumban
V. 222, 223,

Paprika János, népművész

Decsi parasztember A Milleniumi Kiállitásra elkészitette a szigetvári ostromnak makettszerü alkotását. Többszáz alakot ábrázoló alkotás volt. 277.old

Kovács Valéria: Szigetvári történeti néphagyományok II.-III. 249.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve.1962.Pécs.1963

Paprika Sári, rajzoló

Parasztrajzoló. Gönyei Sándor és Ács Lipót sok parasztrajzot gyűjtött a Népr. Mu z. számára. Jelzett rajzok vannak tőle is. A legtöbb rajz Galgamácsáról és Ócsényből való. 197. old. 25. jegyz

Sz. Kuraközi Ágota: A magyar parasztfestők és a népművészet viszonya 181. old

A Nyíregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve. XI. 1968. Bpest. 1969

M. D. K.

PAPSTMANN, Philip

Vogel S. alkoholmarottia 1802

L S. Vogel 205.

Paquor Peter

Modellier - Lehrjunge

1812

l.

Schirek Holitsch

121. l.

Paquor l. Bacour

alatt.

1234. NAGY DOMBORMŰ, szinezett fa: Nep
Kartusidomu keretben. Osztrák, XVII
des heiligen Nepomuk. Österreich, A. X

1235. OVÁLIS MEDAILLON, püspöki cimer
Medaillon mit bischöflichem Wappen. H

1236. SZEKRÉNY-ÓRA, fekete fa, bronzveret
század közepe. — Kastenuhr, schwarz
Pastorale. Österreich, M. XIX. Jh.

1237. LŐPORSZARU, elefántcsontfaragvány,
— Pulverhorn, Elfenbeinschnitzerei, ein

1238. FALI KERETÓRA, aranyozott fa, fén
Empire.

1239. NÉGYZETES FALIÓRA, fekete fatok
empire. — Viereckige Wanduhr, in schwa

1240. OVÁLIS SZELENCE, festett zománc, r
sz. — Ovale Dose, Maleremail, in Kupfer
XVIII. Jh.

1241. KÉT PÉNZTÁRCA, gyöngyhimzéssel,
stickerei mit Messing. Empire.

1242. NAGY KANDELÁBER, faragott és a
Grosser Kandelaber, Holz, geschnitzt,

részben aranyozott fa, akantuszlevelekkel. XVIII. sz. e.
teilweise vergoldet, mit Accanthusblätter. A. XVIII. Jh.

XIX. sz. — Sitzender Löwe, Holz, versilbert, XIX. Jh.

latban. — Vergrösserungsglas in Schildpatt gefasst.

latban. — Vergrösserungsglas, in Schildpattfassung.

és szinezett fa, barokk kartusok. — Zwei Spiegelrahmen
uschenförmig.

s aranyozott fa, kartusalak. — Zwei Spiegelrahmen, ge-
mig.

aranyozott fa, nyujtott kartusalak. — Zwei Spiegelrahmen,
er länglichen Kartusche.

disszel. Olasz, XIX. sz. e. — Spiegelrahmen, Nussholz mit

oszlopidomu. XIX. sz. — Marmorpostament, säulenförmig.

oszlopidomu. XIX. sz. — Marmorpostament, säulenförmig.

anyozott fa, barokk diszitéssel. — Zwei Wandspiegeln, Holz
lekor.

Paprika János Faragó

parasztmüvész

Szigetvár viadala

Lásd c. panoramája

Malmagy népmüv. IV

75, 76. l.

lolium perenne

angol perje

Paprika Sára

A sárközi rajzok legszebbike egy maszsz földön hires viseletükbe öltözött leánykoszorút ábrázol, ... szerzője ismeretlen ... A többi jelzett rajz után ítélve aronban feltételezhető, hogy Abró Judit, Korsós Erzsébet, vagy Paprika Sára kere munkája a szárad első évtiredeiből.

Moldován Domokos: Parasztrajzok-parasztrajzolók Magyarországon.

Új Irás VI. évf. 1966. szept. 9. sz. 81-82. l.

Paprika János

Paprika János sárközi fafaragó emberről Malonyay Dezső és megemlékezik „A magyar nép művészete" című könyvében.

Virág F. Éva: Szigetvár faragója
Tükör, 1977. juli 24-27

Paprika János, Japaragó

Kiemelkedő tehetségű sárközi Japaragó. Sziget vár viadalát 350 alakos kompozícióban Jaragta ki.

Katona Imre: Néprajzi utikalász VI. 90–96.

Forrás, Kecskemét, 1979. június XI/6.

Papst Antal Varasdon

öntötte a köv. harangokat:
draskoveczi templom harang-
jai 1828, 1829. ätöntve 1847
lendvai pleb. templom 1831.
a Kanisai templ. egyik h. 1852

csáktornyai templ. ~~egyik~~ 3 h. 1855
vedeliczi templ. ~~egyik~~ 2 h. 1861

Rómer Flóris hagy
XLIX. cs

Papst

Harangontó Varasdon

1860-as évek.

Rómer Flóris hagy.

XXXVII. cs.

BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

...szám.

Nagyméltóságu m. kir. Pénzügyminisztériumnak

Budapest.
I. Vár.

PAPST Antal harangrénitő

Varasd, 1851

Szilágyi István, 1990 150. p. szk.

ent István Ochrida, a cári város elfeg-
akozott a zsákmányoló, fosztogató bi-
r szokása szerint azt jogosnak tar-
ly megelégedett azzal, hogy a Szent
klyéket szerezzen, amelyeket a nem
t és 1038-ra nagyjából felépitett
gasszony-bazilikában őriztek.
ob gyermeke volt. Igaz, hogy első-
, csak későbbi forrásból ismeretes,
ádási szokások alapján ez biztosnak
Ottó serdülő korában halhatott meg,
riknek nevezett Imre örökölte a nagy
t az uralkodásra. Szent István az
ázszervezés, védelmi hadakozás és

Papst (Popel) József

budai könyvkötő

+ 1699

l.

Némnyomdászok

59. l.

HELYSÉG

PALOZNAK.

VÁRMEGYE

Zala.

ŐRZÉSI HELYISÉG

R.k.templom.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Építészet

KOR

MÉRET

TÁRGY

Oszlop.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Köbszelvényü lábazattal ellétva.

FÉNYKÉP, RAJZ

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Papszt Ede

grőri festő

l.

Grőri kiáll. 1942.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Papszt Ede

Győr Vas Gereben u. 16.
I. e. 4.

l.

Győr dunántúli tárl.
1944.

Muz. Krz. Orsz. Ffsége VI. 260

Papszt Ede

Nul. Törökszentmiklóson
1891 máj. 23. Rk. Felsőipariskt
1912/13 I. elsőosztálybeli mű-
vésznő. Ballók.

Papszt Ede

1912/13 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

120. l.

Par János, Mihály, festő

A Lőcsén dolgozó festőművészek egyike a XVII.-XVIII. századból. 159.o.

Rózsa György: Alauda Keresztély lőcsei festő. 159.o.

Folia Archaeologica. XV. 196 . Bpest. Képzőműv. Alap Kiadóvál. Lp

Katonai diplomák, római V. 61

Papszt Imre

Szül. Ungvár 1867 Rk.
Esett.
1889/90 I. I. osztály
1889/90 II. " -

Papszt Imre

1889/90

Ferképzomfoiskèvk

120. l

Pár (...?) épitész (...?)
Balassagyarmati kápolna, XIX. nd.

Religio, 1858. nept. 14. 149.o

Egyh. Tudósítások

Pár (...?) építész (...?)
Balassagyarmati Kápolna, XIX. sz.

Religio, 1858. szept. 4. 149. o.

Egyh. Tudósítások.

Pár festő

itt mint II. Rákóczy Ferenc fejtőjét fünfteti fél, de csak Kategorikusan emlitve.

Thaly Kálmán: Ötvösmüvészeti és skofium kimzési adatok 1709- és 1710-ből. Arch. Ért. 1878. 168. l.

Pap Mihály János

Művészet 1909. 412

Pár Mihály János

képíró.

1709. Löcse.

A cir. kamarai levéltárban gr. Bercseniyi Miklós fővezér parancsából Csery Imre nevű hadsegéde által hivatalos nyomozások alapján összeállítva létezik egy hadi költségjegyzék, amiel: „Nemes Löcse városának konscribált, hadakra való költségei." A részletezésben előfordul Pár Mihály János képírónak 6 Rh. frt." követelése alkalmasint valami zászlóra festett képért.

Thaly Kálmán: Pár Mihály löcsei képíró a Rákóczi korban. Arch. Ért. 1876. X. 286.

Pár Mihály János
festő

vrod

Szentiváncsi Gyula: Pár Mihály János. Művészet 1909. 412. l.

Kecskeméti ev. ref. ekklézsia

IV. 83.

PÁR *Mihály János*, festő a XVIII. század elején Lőcsén. 1709. egy zászlóra festett képért Beresényi Miklós hadsegéde 6 frtot fizetett ki neki.

L. L. II. 2691

Rózsahegy VIII. 252

Pap Mihály János

Thieme Becker
XXVI. 224. l.
(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pár Nándor épitész

Az IPARTERV székházában, az ALKOTÓ IFJUSÁG pályázatán szereplő fiatal épitészek kiállitásáról Vadas József számol be "Rugalmas-e a tér?" c. kritikájában. Reimholz Péter és Lázár Antal a DOMUS Áruház tervét, Vajai Tamás a Vasgyári Kórház tervét /Diósgyőr/, Nagy Bálint, Koszoru Lajos, Pár Nándor pusztaszeri parktervét, Janáky István, a Százhalombattára tervezett gyártelepét, Szüts Zsuzsa egyetemi kollégiumtervét, Petrovics László, Rex Kiss Béla és Marussy Ferenc mintafalu-tervét ismerteti. Batta Imre -a Valóság c. lapban megjelent- feltünést keltő tanulmányáról és a kiállitáson bemutatott munkáiról külön részletesen beszél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 2o.
XX. évf. 12. sz. 12. lap.

A "Rugalmas-e a tér? c. beszámolót lásd: Batta Imre nevénél.

Fái Nándor, tervezőépítész

1. Nagy István – Fái Nándor:
Tűzoltószertár, Dévaványa, 1980. [repró:]

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 32-old.

P. Pára Janka

A Fényes Adolf Teremben Károlyi András festőművész kiállitása március 18.-án, a Mücsarnokban Székely Aladár fotóművész, Bojtor Károly festőművész és Bak Imre festőművész kiállitása március 18.-án, a Zalaegerszegi Kisfaludi Stróbl Teremben P. Pára Janka festőművész kiállitása március 17.-én, a kaposvári Vaszary János Teremben Kováts Nagy Ira festőművész kiállitása március 17.-én, a Studió Galériában Pusztai Ágoston fesszobrászmüvész kiállitása március 17. én nyilig meg. a Celldömölki Kemenesaljai Müvelődési Központban Tavaszy Noémi kiállitása március 27.-ig tekinthető meg, mint a kulturális események rovatában közli a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. márc. 12. XXI. évf. 11. sz. 8. lap.

Parabek Alajos

Szerepel a Szegedi Képzőm.Egyesület tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék, 935.IV.14.

Parobek

"Virradat" és "Tápéi bál" c. művei a szegedi Képzőm.Társ. tav.tárlatán.

Délmagyarország, 935.IV.14.

Parobek Alajos

"Golgotha" c. műve a Szegedi Képzőm.Egyesület tav. tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék, 930.IV.13.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Paracelsus Frigges

eperjesi könyv-
kötő

1764

l.

Arch. Ért. 1915

149. l.

Paracelsus Frigyes

eperjesi könyvkoto

1775

l.

Magyar Könyvszemle

1944. 162. l.

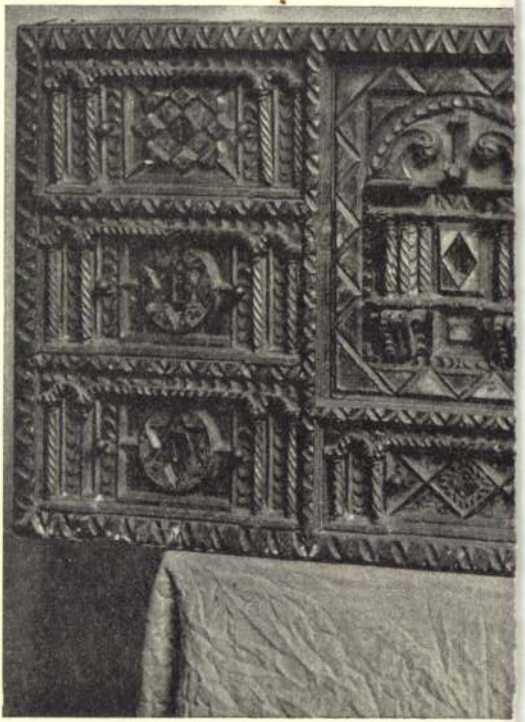

Paracelsus

könyvkötő

Kassa 1764.

l.

Romhányi

87. l.

Paracelsus Frigyes eperjesi
Könyvkötőmester. XVIII. sz.

Archaeologiai Értesítő
1915., 149–150.

Kemény Lajos: Műtörténeti
adatok.

Paraczky Ágnes
festő

Anyaföldi estje" érdekes.

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Művészet, 1970.november - 34.lap

MDK

Parácsy Júlia

Tiszadobon lakik, festegető parasztasszony. A cikk közöl néhány életrajzi csnatkozású adatot is.

Szemes Piroska: A mátrai betyár „hiteles" arcképe.

Nők Lapja, Bp. 1958. január 9. 12. l.

MDK

Parácsy Júlia

egy hajdani tiszadobi órásmester egy-korú rajza után képet festett Vidróckiról, a híres mátrai betyárról. (A műről és alkotójáról fényképek repr.)

Szemes Piroska: A mátrai betyár „hiteles" arcképe.
Nők Lapja, Bp. 1958. január 9. 12. l.

Parád

(Heves vm.)

Fürdő 202, 352, 357.

Kastély 211. l

Zádor-Radvány

Parádi vár

Kőtéjkori rablóvár
csak nyomai van-
nak meg

l.

Pász Kleveszi várai

Filarszky Nándor VIII. 68.

Parád

Var. Ujs.

1862. 317 l.

képekkel –

Mélyen tisztelt

A Műemlékek Ors
előadássorozat iránt eddig is ta
van szerencsém arra kérni a mély
a legközelebbi előadásunkra vona
tést nb. lapjának 8.—ú. szá
kintettel, díjtalanul közölni mé

Egyuttal szeren
szóló beszámoló ismertetést, ugya
nak az előadást követő legközele
sék.

Kiváló tisztelet

Budapest, 1928.

Paradeiser Justina

grafikus

1922–25.

Élniska 1930. 87. l.

T. 1497.

ben, a hol hátul balra ütközet fo-
kegyetlen pusztitást végbe az el-

virtutis specimen in certamine prope
prestitutum Hotze Duce, die 27 Maii 1799.

20.7 : 32.5 cm.

Paràdi Erzsi, festő

Pásztortűz, 1927. 23 sz.

551. l.

sz. j.: A dési festőiskola első képkiallitása.

Kollonics Ferdinánd, Komárom várparancs-
noka, XVI sz. végén

Arcképe, rézmetszet.

Századok, 1868. 57-58 o.

Paradi Kálmán, festő

Pásztortűz, 1927. 23 sz.
551. l.

sz. j.: A dési festőiskola első képkiállítása

Kollonics bibornok érsek herceg, XVII sz

arcképe, rézmetszet.

Századok 1868, 57-58 o.

PARÁDI GABRIELLA

metro
2010. 05. 16.

KATONA LÁSZLÓ

Selyemre festett képek Az Originart Stúdióban (V., Arany János u. 18.) június 20-ig látható Parádi Gabriella jelmeztervező-illusztrátor „Csillagutazás" című kiállítása. (Metro)

A Veszprém a kupa

A Fotex férfi kézilabdázói 20-19-re

Hat éven belül ötödször nyerte meg a Magyar Kupát a Fotex-Veszprém férfikézilabda-csapata. Idén a döntőben a Pick-Szeged csapatát múlták felül.

A Vasas csarnokában telt ház előtt fantasztikus hangulatú mérkőzésen dőlt el a kupa sorsa. Az első félidőben rettentően kevésbé védekeztek a csapatok, sok volt az apró szabálytalanság. A veszprémiek rutinosan használták ki a szegediek hibáit, így a félidőben már háromgólos előnnyel vonulhattak az öltözőbe.

A második félidőt a Szeged kezdte jobban, és egy gólra megközelítette a Veszprémet, de egyenlíteni nem tudott. A talál-

Thorpe már három világcsúcsot úszott

ÚSZÁS Szenzációs formában versenyez az ausztrálok világklasszisa, Ian Thorpe: a 17 éves sztár három napon belül a harmadik

Parádi Károly, építész (Lakóterv)

A szövegben említett nevelési központok szerzői:

Budapest – Káposztásmegyer –

Építész: Parádi Károly (Lakóterv).

Budapest—Káposztásmegyer —
Építész: Parádi Károly (LAKÓterv)

Magyar Építőművészet, 1986. 2. 25-old.

Parádi Károly

Első díjat nyert a gárdonyi pályázaton

Sikeres tervpályázat...
Magyar Nemzet, Sp. 1970. jún. 2.

Parádi Károly

Karikatúrok (5 rajzó)

Tukár. 1965, 8 n., 11 sz.

Paradi Károly

az alábbi tervpályázaton megvételben részesült 3. azá
mú pályaterv egyik ~~szerzője~~ munkatársa.

Galambos Ferenc: Székesfehérvár, Arany János utca 7.számú lakóház-tervpályázat a, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 2-7.l.

Parádi Károly, építész

L: Mátis Lajos

7.

–: Kiosztottát a kombatkelp képtár tervpályázatának

Népszabadság Bn. 1977. dec. 16.

Parádi Károly

Parádi Károly: Hétvégi ház, Tahitótfalu, 1969.

/Rövid életrajz + ismertetés, képekkel. Vezető építész: Jurcsik Károly/

Magy. Ép. műv. 1972. 4.sz. 41.l.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Parádi Károly, építész (Lakóterv). 1. Folytatás.

16 tanulócsoportos gimnázium, Káposztásmegyer, Budapest

Építész: Parádi Károly (LAKÓTERV)

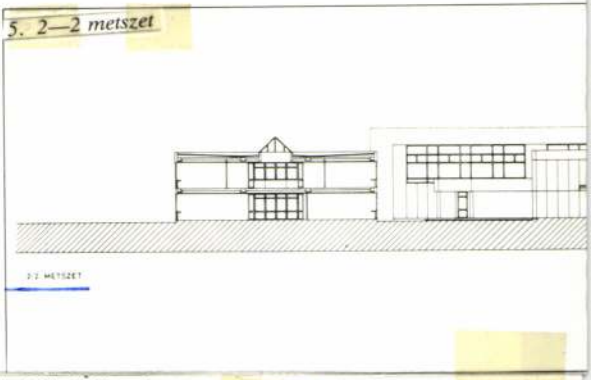

Az épület 1986 őszén Nívódíjat kapott.

P.K.

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 32-old.

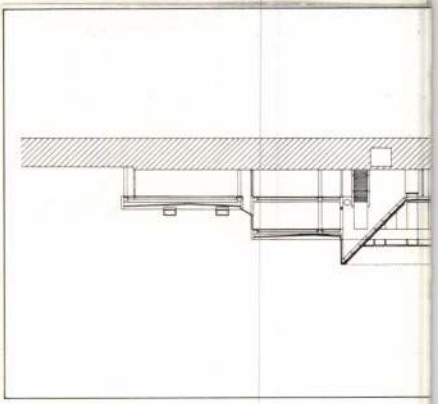

Parádi Nándor

cikke: A gyulai vár ásatásának építéstörténeti eredményei. Magyar Műemlékvédelem 1961-1962 - Bp. 1966. Akadémiai Kiadó. 135-165. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284. l./ 252. l.

Parády Erzsébet

Építész

1934. végéig jó

Iparm.Isk.Évk.
1930-34. 48.l.

AQVARIUM

Parádi Tamás

grafikus művén

Grafikai műhelytelep. a sötétvölgyben.

Népújság (Tolna)

1983. okt. 31.

PARÀDI TAMÁS

ÚJ MŰVÉSZET

1998/jùl.

P - 9396

29.o.

magántanári képesítését a kultus

PARÀDI TAMÁS

Új művészet

1998. júl.

29. o.

Künstlername: %

Sortiername: %

Künstlername: %

PARADI Tamás

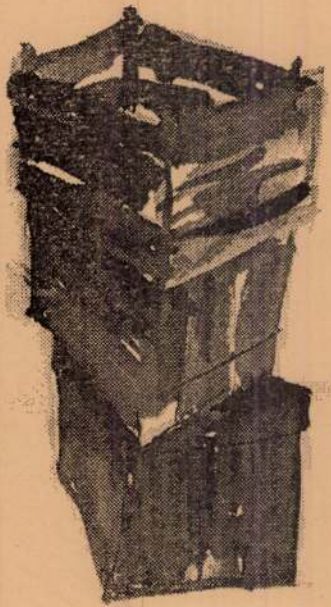

Az Örökmozgó Filmmúzeum Galéria
Budapest, VII. Erzsébet krt. 39.
tisztelettel meghívja Önt

Parádi Tamás

grafikusművész kiállítására

Megnyitja
2001. február 7-én 17.30 órakor
András Gábor
művészettörténész

Megtekinthető: 2001. február 28-ig,

PARÁDI Tamás

90 3. 13
91 10. 61

Új Művészet

PARÁDI Tamás

ÉS 1992 jan. 3.

Parádi Tamás rajza

2

, I974, n° à 6

ées au CCI - 35 boulevard de Sébastopol
7500I PARIS

PARÁDI TAMÁS

LÓSKA Lajos: Rajz 90. = Uj Müvészet, I.évf.3.sz. 1990 13.p.

Parádi Tomás, grafikus

L: Sváby Lajos

– Közművelődési klubkiadó . . . 46

Új Tükör, B p. 1986 - febr. 9. XXIII/6

Parádi Tamás.

Alföldi Tárlat Békéscsabán

Ne. Nemset
1987. IX. 12.

Parádi Tanár

Salgótarján vörös tanársának díja
a XIII. grafikai biennálé

Magyar Nemzet 1985. XII. 2.

Parádi Tamás

a XIII. orsz. grafikai biennalén
Salgótarján varos Tanácsának
díjat kapta

Magyar Hirlap, 1985. XII. 2

Parádi Tamás,

Barcsik Géza 1963-ban született Győrben. Középiskolás éveiben a Győri Képzőművészeti Körnek volt a tagja. Érettségi után a Rembrand Grafikai Körben ismerte meg a rézkarc technikáját. Kéri Imre és Parádi Tamás segítségével készült az Iparművészeti Főiskolára, ahol ősszel kezdi meg tanulmányait.

Fiatalok Galériája.

Kisalföld, 1984. aug. 31.

Parádi Tamás

Parádi Tamás 1956-ban született Egerben. 79–80-ban a Képzőművészeti Főiskola esti előkészítő tanfolyamára járt, 79 óta tagja a Kéri Imre vezette Rembrandt Grafikai Körnek. 1979 óta kiállító grafikus.

a Fiatal Művészek Stúdiójába 1982-ben felvett
új tag.

Mozgó Világ 1983/6

PARÁDI Tamás grafikus

SUPKA Magdolna: A Széchenyi-gondolat : Egy grafikai albumról. Kortárs, 1989. 6.sz. 126.p.

letéve: Szemethy Imrénél

70/257
ANDRZEJEWSKI, Jerzy: Hamu és gyémánt. [Regény.] (Ford. Mészáros István. [Bev.] Kovács Endre.) Bp. 1962, Magvető. 399 p. 20 cm.

/Világkönyvtár./

71/258
ANDRZEJESKI, Jerzy: Hamu és gyémánt. [Regény.] (Ford. Mészáros István. Utószó: Kovács Endre.) Bp. 1965, Európa. 348 p. 19 cm.

/Milliók könyve./

72/243
ANET, Claude: Quand la terre trembla...[Roman.] Paris, 1922, Grasset. 334 p. 20 cm.

/"Le roman."/

PARÁDI Tamás

kiáll.Óbudai Pincegaléria,1992

ism.NAGY Zoltán: Absztrakt is, ábrázoló is. =
Uj Magyarország,1992. nov.17.lo.

ahonnan a legtöbb müvész
A civis város a XVII. sz
szeti központja és az al
pontja volt. Hires Kollé
tanultak deákok, akiket
meztek. Ez a kapcsolat S
kuláris /alsóbb foku/ isk
rejátszott abban, hogy a
ben készittették el gyön

PARÁDI Tamás

SZAKOLCZAY Lajso: Tiszta csömd. = ÉS 1992.nov.6. 12.ill.

most mi a helyzet, hogy
mondtam, hogy nem üres
de üres papir és akkor é
valami megint valami sza
közbe beleláttam Goyáró
igazgató
akkor helyettese, s ezek
ról és közben olvasta és
hát egy szép teljesitmén
nagyon megbizható, jó el
ra is a Zádor mama meg a
A Fülep volt a tanszékve
akkor olyan 49-től a Fül
Tulajdonképpen.Szóval ez
egy speckolja, ami nagyo
aztán, hogy a Vayer lett

Parády Erzsébet

grafikus

1930 – 34

Iparm.Isk.Évk.

1930 – 34. 46. l.

140—142. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 287—288. l. — Michel: Histoire de l'art. III. kötet, 2. rész. Páris, 1908., 883. l. — Lepold—Homor 71. l. — Gerevich PA, 182. l. — Lepold: Esztergom .... A Műgyüjtő, II., 1928., 245. l. — Berti Toesca, 938. l. — Divald: A magyar iparművészet története. Bp. 1929., 113. l. — Egyházműv. kiáll., 1930., 354. sz. (Képe 38. táblán.) — Horváth Henrik: Zsigmond király és kora. Bp. 1937., 190—191. l. — Genthon AZEFK, 9—10. (6. kép.) — Lepold—Lippay 37. l. — Horváth-Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Roma, 1931., 119. l. — Braun, Joseph: Die Reliquiare des christlichen Kultes und ihre Entwicklung. Freiburg, 1940., 241. l. — Lepold Katalógus 16. sz.

UKY BENEDEK KELYHE, (244. kép)

anyozott ezüst, gazdag építészeti és figurális
ísszel, sodronyzománccal és medaillonokkal
ótikus stílű. Talpán gótikus minuszkulás fel-
at: calice: istu . fecit . fieri . bnedictus . de .
wk. nobilis . transsilvanus . p . ipm̄ . q . huic .
liē . co . donatus (Calicem istum fecit fieri
enedictus de Súk, nobilis Transylvanus per
sumque huic Ecclesiae condonatus). Mag. 27·2
n. — Paténája új. Magyar (erdélyi?) munka
140 körül.

észítette Suky Benedek, az erdélyi nemesség
ik főembere, ki 1427—1439 közt szerepel.

M.D.K.

PARÁDY Jenő, dr.

1918-ban a Nagybányán a Szabadiskola tagja

Közli: Nagybánya....., Bp.1954.333.l

M.D.K.

PARÁDi Jenő dr.

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

M.D.K

PARÁDI Kálmán

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja.

Réti: Nagybánya ... 335. l

R.D.K

PARADI Kálmán

1924-ben Nagybányán a SzabadisKola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.l.

P

Tarádi Károly M.D.K.

Nő és férfi

karikatura, repr.

Tükör, 1965. febr. 23.

Parádi Veres Izabella MDK

Az anya, repr.

Miesarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

Paragó Pál

e.a: Szoc. művészek kiáll. Ujság, 1941. okt. 1.

WOLFGANG PARAGY, lakatosmester

1722-ben Pécs város tanácsa újabb összeírást és felmérést készittetett./Grundtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen./-Ot kéziratos kötet,754 tétellel.-Házzal biró mesterek a Belvárosban:
A telek szama: 392.-A tulajdonos neve: Wolfgang Paragy
Foglalkozasa: Lakatosmester. 132.old

FETTER ANTAL: Pécs ~~a~~ 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

WOLFGANG PARAGY,

PARAJDI ILLYÉS János festő-antalon

Borzsák István: Egy népi festő groteszk hagyatéka 1676-ból. = ItK, 1996/6. 669-672.

128, 183, 280, 384, 468
175, 178, 179, 183, 406, 526
68, 528
ş, Tobsdorf; Medgyes szék
m 480

55

alin 352
3, 254, 452, 528; 121. kép

PARAJDI ILLÉS János

1676 - Tanos, famennyeret
- karettők ikonográfiája

Művészettörténeti Ért. 1993/1-2. 17.

TANCS (Tancin)

Nyárádszentimre: Ref. templom mennyezet-festményei

Parajdi Illyés János

Művészet VII. cóf. 1908. 69. l.

Parajdi faiencegyár

Erdély

l.

Wartha 140. l.

üvegespasztából

Római gyöngy VI. 282

Parajdi Ilyés János

~ nevét a általa kénített mennyiset
tőrölhítette meg.

A magyarországi műv. tört. I. 248.
Corvina 1970.

M.D.K.

Parajdi - Illyés János
asztalos

Nyárádszentsimon plébános.

Balás Edit: Székelyföldi szárnyasoltárok 61 l.
A barok kor oltárai.

Parajdi Illyši János

festőcantalos

l.

Voit Pál

Régi magyar. otthonok.

Bp. é.n. 128. l.

A hivatalos másolat

Gulácsi
igazgató.

Parajdi Ilyés János

1676-ban festette a nyárádszentimrei ref. templom famennyezetét. Leírta Orbán Balázs. 1900 táján tönkrement. Tőle való az almásmáli ref. templom famennyezete 1682 ből

Fenti Udvarhelyszéken lakott. Valószínűleg fentitől való Tanes ref. templomának mennyezete az 1670-es évektől

Kelemen Lajos: Erdélyi magyar mennyezetfestményeink a XVII. százév végéig. Művészeti Szalon. (Kolozsvár.)

1928. III. évf. 6-7 sz. 9. l.

P a r a j d i I l y é s J á n o s ×

festő-asztalos, 1676-ban ő kéni-

tette az 1900 tájún elpusztult nyárádszentimrei mennyezet és a megmaradt karzat. ~~és~~ és valószinüleg a tancsi ref.templom mennyezetének, ~~valamint~~ Fenti volt az almásmálomi ref.templom mennyezetének készitője (1682). Utóbbi helyen "Odvarhely székben /lakó/ parajdi Ijés János" nak nevezi magát. Talán ö~~vé~~ müvé volt az elpusztult somkeréki ref.t.mennyezete is.

Kelemen L.:Erdélyi magyar templomi karzat-és mennyezetfestmények a XVII.századból.Kolozsvár,1945.

30,43-47.l. 48.l.

× 1676.febr.15-én Apafi Mihálytól több rokonával együtt cimeres nemességet kapott

×× A két első mennyezet 1676-ból

F E mennyezet 1901-ben meg nem volt meg.

Parajdi Ilyés János

lásd

Kádár József:

Szolnok-Doboka
vármegye monographiája
Dés 1901 V. 116. l.
(Itt a körség Málomnak írva)

Almásmálomi
ref. templom fes-
tett famennyezete
fentitől 168 r-
ból. A mennyezet
ma már nincs meg.

~~Római ezüst fülbevaló VIII. 126.~~

Parájdi Ilyés János

lásd
2
Ilyés
János
parájdi
alatt

emelve kezében. A sisaktakaró foszladéká
vitézt látunk.

A korona mellett balra V. R. —
1675. évszám. Innen a keresztvasig terjed
virágdísz tölti ki. A pallos másik lap
(CARO) FACTVM EST, ez alatt a fölfe
mögött hullámos vonalban alkalmazott
CANSÚMMATUM (így) EST. A követk
Parókás fejét babérkoszorú fonja körül
Igazság Istenasszonyának menés közbe
kép alatt IUSTITIA felirat bevésve. Az
fönnebb említtetett. A fekete bőrrel bev
végén sárgaréz befoglalással, melynek be
mott, több csikú mezőre van tagolva
többszörösen be van vésve. A fraknói v

Puska, porosz, gyalogsági, ko
kamaránál egy bevésett, homorú, széle
agyba van illesztve, melyen a tusabori
sárgarézből vannak. A tusanyakon egy
(Nagy Frigyes) betűkből összefont mon
Puskavessző vasból. Szíjazat és szurony
Kiállította: Esterházy Pál herczeg.

A renaissance épület földszinti,

ieze is, amely három utóbbi rész sárga
ya palisander fából készült s gazdagon
on a csontbetétek állatokat, nyulakat és
lalak között kerülékalakú csontpaizsban
tusában golyótartó van bevésve. A cső
y Pál herczeg.
levél- és virágdíszszel beszőve, a melyre
koronát két díszesen kiszínezett angyal

Parajdi Illyés János
asztalos festő

László

Illyés János
alatt

Budapesti rövész-utcai rokkant Katonák

telepe X. 68, 69

Parajdi Illyés János

festőasztalos

A szentmiklósi (maros-
vécsi ref. templom festett
famennyezetét készí-
tette 1676-ban

Benkő Károly

Marosvécsi ismertetője
Kolozsvár 1868–69.
209. l.

jobbrafordult. Előrefésült
és leberetvált álla körüli
llógallérú sötétzöld atillája

cm. — Lelt. sz. 685. — Értéke
th-féle ereklyemúzeumból. —
atokat l. a 62. lapon az 593
ilis 23-án (107–95). — Átvételi
domásul vette az 1896 április

Parajdi Illyés János

Lásd

Illyés János, parajdi

Tápió-Bicske.

Az előtérben a honvédhu
és Jellacsics huszárokkal. Kö
tábornokot döfi kardjával ke

Aquarell, mér. 2

MDK

Parajdi Illyés János,festő-asztalos

Mennyezet-és karzatkészitő mester.17.sz.

A magyarországi művészet története I. 363.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

M. D. K.

Parajdi Illyés János, festő-asztalos

műve az almásmálomi mennyezet festése 1682-es évszámmal. Orbán Balázsnak az elpusztult nyarádszentimrei mennyezetről készült leírásából következtetni lehet arra, hogy úgy ez utóbbi, mint a Fancs-i református templom mennyezetének festője Parajdi Illyés János lehetett, aki nyilván görögkeleti hatások alatt antik eredetű figurális motívumokat alkalmazott.

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp. 1968. Ak. Kiadó, 216 l. + LVI t. + XXXVIII. t. 88-89. old.

Parajdi Illyés János

Tarcsi menmyeret 1676-ból (fotó)

A Hét, 1973. március 2. 4. elf. 9m. 17p.

Parajdi Illés János, festőasztalos, 17-század.

A legelső magyar naiv festő, akiről tudunk, Parajdi Illés János, a tanesi református templom kazettáinak festője. (emlétve).

Jó reggelt!

1984. XI. 24. Kossuth 4. 25

PARÁNYI PABAR ISTVÁN A.

Mezőtúr, 1903 - Bp., 1978

házasságon kívüli gyerek
anyja: Török Zsuzsanna
apja: Baráth Miklós (mezőtúri
vállalkozó)

Pabar Sándor (anyja férje) vette nevére,
de Baráth Miklós tanította, külföldi
útjait támogatta

PARÁNYI PABAR ISTVÁN 2.

érettségi után Győrben magántanár
iskolájában tanult festéretet

1928-30 Dél-Amerika (Uruguay,
Argentina)
Festőként önkön-
díjjal volt kint

Késtel felsakott festék — Dél-Amerikában
tanulta, ott
sikeresen alkalmazta

II. rh. haditudósító → vengeteg vaja

PARÁNYI PABAR ISTVÁN 3.

a vh. után meghurcolták, internálták

Érdligeten élt vivravonultan

nevéz voltak, abból élt

fia tulajdonában emlékkönyv vásár-
lói beírásával (1931-től
indul)

- csendéletek
- entsiörök
- arcképek
- állatképek
- tájképek
- akt
- linoviadal
- önarcképek
- arató
- csikósok
- vásár

MEZŐTÚR ÉS VIDÉKE
1940. febr. 3

Parányi-Pabar István festőművész szegedi sikere. A közeli napokban a szegedi Kigyó utcai modern Kölcsönkönyvtár és Képszalon helyiségeiben rendezett tárlaton résztvett Parányi-Pabar István mezőtúri származású festőművészünk is, akinek meleg sikeréről hasábos cikkekben számolnak be a szegedi lapok. Kiemelik képeinek megkapó témáit, a kidolgozás, szinezés és kivitelezés művészi voltát és természetes egyszerűségét.

Daiestély. A Mezőtúri Iparos Daloskör farsangvasárnap február 4-én este 8 órai kezdettel táncmulatsággal egybekötött műsoros estélyt rendez az Ipartestület nagytermében. Az estély műsora: 1. Hajdú Emma: Prológ. 2. Dalkör vegyeskara: Magyar népdalkoszorú. 3. Márk István: Monológ. 4. Magyar táncok. 5. Szabó Manci. Monológ. 6. Mécs László: Csak ennyi az egész. Szavalja: Hüttich Jenő. 7. Till Mária—Szilágyi Sándor: Dialóg, 8. Szilágyi Lajos—Csenki Imre: Tárogató számok. 9. Orbók Attila: A billikom. 10. Lőrinc Mik-

PARÁNYI PABAR ISTVÁN

Parapaticz Mihók

Otvösmás, Szombathely

1708.

l.

Horváth Tibor

34. l.

Paraszkay György

"Jönnek a hírek"
c. ni.

Marczag István

MŰVÉSZET 1985/2/15

PARASZKAY György grafikus

91 3. 26

Új Művészet

HARINGZ Kata

91. 2. 68

ÁRENDÁS Jóvet

91 3.26

Parassay György grafikus
(Bp. 1954-

A Képzőművészeti Főiskola hallgatója.

Békéscsabai Alkalmazottgrafikai Biennálé, Plakátkiállítás. Munkácsy Muzeum, 1978. IV. 2-V. 28.
-Katalógus a könyvtárban-

PARASZKAY György (1954)
179. Yves Musard – Petőfi Csarnok, 1988
offset, 40x57 cm
j.n. – ny.n.
ltsz.: xy 90.302

A változás jelei : Plakátok, 1988-1990.
: Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-
dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin,
Bp. : MNG, 1990 21

180. Dr. Fodor Gábor – FIDESZ, 1990
Dr. Gábor Fodor – Alliance of Young Democrats
offset, 30x42 cm
j.n. – ny.n., ltsz.: xy 90.408

181. A múltunkat tönkretették, de a jövőnket nem engedjük – Dr. Fodor Gábor, FIDESZ, 1990
They ruined our past but we'll not give them our future – Dr. Gábor Fodor, Alliance of Young Democrats
offset, 39x58 cm
j.j.l. Paraszkay – ny.n.
ltsz.: xy 90.417

182. Stiedl Gábor választási gyűlésre hívja Önt - FIDESZ, 1990
Gábor Stiedl invites You to an election rally – Alliance of Young Democrats
offset, 39x28 cm
j.n. – ny.n.
ltsz.: xy 90.422

183. Deutsch Tamás – FIDESZ, 1990
Tamás Deutsch – Alliance of Young Democrats
offset, 42x29,5 cm
j.n. – ny.n.
ltsz.: 90.420

184. Sirtos est – Petőfi Csarnok, 1988
Sirtos recital – Petőfi Hall
offset, 42x28 cm
j.j.l. Paraszkay – ny.n.
ltsz.: xy 89.375

Pest - Buda 1977

Parguin-Párkányi

Dessewffy László: "Parguin, a nagy festő Hüe-Bua szigetén" cimmel ir a müvészről, aki „párkánynánai gyermekéveire mindig nagy szeretettel emlékezett". Most egyik müve, "Fületlen tehén", amely hagyatékában két sou értékben szerepelt, nyolc millió dollárért kelt el egy londoni árverésen. A mü eredeti cime: "Bongu Rua Mihei", ami annyit jelent, mint: "Halvány leánykák a napáldozatban." A "Fületlen tehén" cimet Duport őrmester, a Hüe-Bua sziget rendőrkormányzója,- a müvész ellensége-adta a képnek, s nem a festő.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 23.
XVI. évf. 39. sz. 9. lap

Parguin- Párkányi

Duport őrmester rosszindulatu rágalmakkal, hazug hiresztelésekkel megkeseritette a sulyos szifiliszben szenvedő nagy festő életét. Előbbi lakhelyéről, Bonzores szigetéről, hitelezői "egy szál ingben" kiüldözték, igy Hüe-Bua szigetére poggyász nélkül érkezett, a viharban lábát törte, ami betegsége következtében soha többé nem gyógyult meg, combcsontja nem forrt össze, ennek köszönhető, hogy "féktelen energiáit -helyhezkötöttsége folytán- a festésben vezette le." Megállapitották, hogy a mester partra szállását megelőző huszévben, halálig, a szigetre "egyetlen uncia festék sem érkezett".
Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 23.
XVI. évf. 39. sz. 9. lap.

3./

Parguin-Párkányi

Sokáig kutatták, hogy miképen ~~hogy miképpen~~ hozta létre képeinek "sejtelmes hangulatát, szineinek mély tüzét és páratlan változatosságát." Duport ferditései folytán hire kelt, hogy a müvész képei alapozásához Hutter mosószappant használ. Gondos izotop vizsgálatokkal a kutatók megállapitották, hogy ez az állitás valótlan, az alapozáshoz egy soa-poa nevü keveréket, a helyben található nyersanyagból készitettek, s ezt használta fel. Az őrmester azzal is meggyanusitotta, hogy a különböző szinek hiányát cipőpasztával pótolta. Ezt is megcáfolták a vizsgálatok, viszont megállapitották, hogy az alkonyati ég rózsaszinéhez Kalodont-fogport alkalmazott.

Élet és Irodalom Bp. 1972. szept. 23.

XVI. évf. 39. sz. 9. lap.

Parguin-Párkányi

A mester egy Mrs Robinson nevü bodegatulajdonosnál vásárolt hitelben. Egyik képét nyolc sou kamat fejében ráerőszakolta Mrs Robinsonra, akinek leszármazottai öt és fél millió dollárért adták el a Metropolitan Muzeumnak. "A hires "Illatfelhő holdtöltekor" c. képen egy különös, égnek meredő oszlop előtt,-mely phallikus jelképnek tekinthető-, három benszülöttleány, meztelen öle előtt egy-egy szelencét tartva, fekete, barna és sárga kenettel diszíti az oszlopot. Az ujabb kutatások szerint a szelencék a korabeli cipőkrémes tégelyekre emlékeztetnek. Igy elképzelhető, hogy a valóban elfogyasztott sok cipőpasztát mire használták.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 23.
XVI. évf. 39. sz. 9. lap.

Parguin-Párkányi

Do-Rohong, a sziget törzsfőnöke és Parguin , mint tiszteletbeli fővarázsló, a sziget fiatal leányait avatta felnőtté, ahogy Rihe-Rohong, a festő kedvenc modellje elbeszélte később visszaemlékezve, hogy a cipőpaszta bizonyos kultikus-erotikus-szexuális ténykedéseknél játszott szerepet. A törzsfőnök patronus halál val a müvész elveztette védelmezőjét s ezzel betelt a sorsa. Az őrmester lakásából kilakoltatta és„a tabes dorsaslisban szenvedő müvészszel végzett az urémia. " Nem igaz, hogy pálinka ölte meg. 116 képét Duport,-mint a müvész "jó akarója" eljutatta Európában élő három felesége és tizenhét árvája számára.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 23.
XVI. évf. 39. sz. 9. lap

Paraszkay György

Paraszkay György az Ady
plakát készítője.

W. Somogyi Ágnes: Fabrugaszok egymáshoz.
Művészet, 1978. július – 30. lap.

Panaszkay György

Ady-plakát
(repro)

— : Béhés
Művészet, 1978. július.

Paraszt Gaudentius

tatai kapucinus festő

lásd

Sörös Pongrác

A pannonhalmi

főapátság története. VI. k

Bpest 1916. 306. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Paratélyi oltár

reneszánsz

l.

Rotherdszárny

164. l.

Müv.

A. 22

1 Röt. 8°

Schreiberstofen

Haus von

Die Wandlungen der Mariendarstellung
in der bildenden Kunst

1.– 97. M.
Heidelberg

Paratéjy oltára.

XVI. sz.

l. 1904-ben lebontották

Arch. Ért 1917

92. l.

Dr. Drescher Pál.
Fleissig József.
Fodor Oszkár.
Fővárosi Könyvtár.
Fővárosi Tört. Múzeum.
Fülöpszállási ref. egyház.
Özv. Glück Frigyesné.
Gyöngyösi Szt. Ferenc-rendi kolostor.
Hadi Múzeum.
Hajdúböszörményi ref. egyház.
Dr. Halász Aladár.
Herzog Mór Lipótné, báróné.
Hillinger Oszkár.
Dr. Hirschler Henrik.
Óbudai Zsidó Múzeum.
Országos Levéltár.
Országos M. Zsidó Múzeum.
Dr. Patay Józsefné.
Rill Imre.
Dr. Romhányi Gyula.
Strasser Herbert.
Szablya Frischauf Ferenc.
Székesfehérvári székeskáptalan.
Szépművészeti Múzeum.
Szilvásváradi ref. egyház.
Gróf Teleki Domokos.
Váci székeskáptalan.
Wertheimer Adolf.
Wolfner Gyula.

Paraveczki György

pallér.

1719-26. a debreceni Kistemplom épitésé-nél mint pallér működott.

Zoltdebr Kistempl

6. l.

Fenti nem volt debreceni!

PARCKHAUSER, Hans Tönüves

1665-ben a Pálffyaknak dolgozik

Ars 1997/1-3. 224.

Udvari szárnyán árkádos folyosó, pilléres gyán
korintizáló nyolcszögletes oszlopokkal, XVII. sz.

IV: Béla király tér

Óratorony

Épült 1567-ben. A XIX: században gyökeresen átala
óra fölött a torony keskenyeb részét letompított
szabású oszlopok tagolják, a körülötte tovafutó foly
czopf stílű, kov. vasból készült, piacz felé néző ré
rokokó czikornyás aranyozott bádog czímerével.

Városháza

Egyemeletes kőépület rokokó stílű pilaszterekkel
homlokzatán. Erkélyén rokokóvasrács a város fő

MDK

Paray Endre rendőr

Sportoló, szobrász és festőm. rendőrök. Pesti Napló, 1937. jun. 2. 12. l.

PARAY, Carl, pozsonyi ötvös

C. P. bürgerl. Silberarbeiter, 39 éves felesége meghalt. (1835, 123 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Paray Károly

Ötvös

Kőmagyötvös 1801. sz

Paray Károly
folytatás Mihalik
M Kr. Ert. 1911. 151 f.

Háromszáz év a pozsony

1841. ápr. 18-án *Carl Paray*-t alczéhmesterré választják.

1841. jún. 28-án Schariczer György városi tanácsos és czéhbiztos tudatja a czéhhel, hogy *Carl Paraÿnak* f. é. jún. 15-én polgárjog elnyerése tárgyában beadott kérvényére a tanács azt a határozatot hozta, hogy a jövőben mesterré való beiktatás a tanács előzetes tudomása végett meg ne történjék.

1842. febr. 6-án fölszabadítja Adalbert Skripetzky nevű tanulóját.

1842. febr. 6-án 6 évre tanulóul szegődteti Franz Kloger-t.

1842-től 1866-ig alczéhmester.

1848. jan. 23-án 5 évre tanulóul szegődteti Mathias Teim-ot. Ideje 1846. jún. 1-től számítódik. Fizetett 2 frtot. Felszabadítja 1851. jún. 6-án.

1851. okt. 19-én 5 évre tanulóul szegődteti a pozsonyi születésű Ladislaus Voigt-ot. Ideje f. é. jan. 1-től számítódik. Fizetett 2 frtot.

1853. júl. 3-án *Carl Paray*-t alczéhmesterré választják.

1855. jan. 14-én 5 évre tanulóul szegődteti a pozsonyi születésű Carl Gerstenkorn-t. Ideje 1852. nov.-től számítódik. Le-

Johann Matullay-t. Ideje 1839. márcz. 1-étől számítódik.

1844. okt. 13-án felszabadítja Johann Matulay nevű tanulóját. Fizetett 4 frtot.

1846. márc. 1-én 4 évre tanulóul szegődteti a pozsonyi születésű 15 éves Michael Scotti-t. Két évet már kitöltött *Lehmannál* anélkül, hogy szegődtetve lett volna. Lefizet 2 frtot.

1848. jan. 23-án felszabadítja Joseph Gaupp nevű tanulóját. Fizetett 4 frtot.

1850. márcz. 10-én felszabadítja Michael Scoti nevű tanulóját, miután már kitanult és a katonaságnál van.

25. STOUY JÁNOS. *(Johan Stouy).* 1843—1853.

1843. febr. 3-án *Stuy* azzal a kéréssel járul a czéh elé, engedtessék meg neki a szükséges lépések megtétele a városi ta-

fizetett 1 frt 30 kr.

1855. jún. 1-én felszabadítja a pozsonyi születésű, róm. kath. Ladislaus Voigt-ot, miután ez a maga elszántából a csász. kir. hadseregbe lépett.

1855. júl. 23-án közfölkiáltással 3 évre alczéhmesterré választják.

Paray Karol

poszczególne

1848

Źród

Ksz 145

Paray, poznanj. dvoš V. 97.

Paray, Carl, pozsonyi ötvöslegény

V. 153.

(Paraj)

Paray Károly, porosnyi ötvös

V. 150, 151.

Paray Károly, pozsonyi ötvös V. 91.

Paray Károly, pozsonyi ötvös V. 89.

Paray

ötvös

lásd

Mih. Pors. 98

Paray

ötvös XIX

lásd

Mih. Pors. 94

Paray Karl

Otros poesías

1832–1866

Laid

Kwi 159

Páray Károly

Otvoš 1859
1862

Lásd

Mih. Pos. 153

Paray Károly, pozsonyi ötvös

V. 153.

Paray Károly pozsonyi ötvös
mesterjegyei V. 159

Paray Károly

Otvös 1832-1866

lásd

Mik. Pozs. 150

Paray Károly

ötvös

lásd

Mih. Pozs. 91. l.

Paray Károly

okt. 1832

laid

Mih. Pozs. 89.

Paray
Pozsony

Ernst Muzeum aukció XXV – XXVI

1151. ECETOLAJTARTÓ, ezüst állványnyal, két köszörült üvegpalackkal. PARAY mesterjeggyel.
Essig-Ölkaraffe, Silbergestell mit Glasflaschen. Pozsony, 1828.

63

XX

KÉPGYŰJTEMÉNY FŐ
GEMÄLDESAMMLUNG aus H

XX

GRÓF E. S. GYŰJTEMÉN
HAGYAT

VALAMINT FŐURI ÉS MÁS MAGÁNB
GEMÄLDE UND KUNSTGEGE
LUNG DES GRAFEN E. S., DEM N
AUS HERRSCHAFTLICHEM U

BUDAPEST, 1923. ERNST-MÚZEUM

PARAY Károly parasági ötvös

(1801)

MÉrt. 1995 116.

M.D.K.

Paray Mária

Himzés mintéi, himzett mellényterve szerepel a lap kézimunkamellékletében.

Szinházi Élet. Bp. 1933. juni 18-24. XXIII. évf. 26. sz. Kézimunkamelléklet.

PARCELLER PÉTER, cukrász

A svájci ftani Troll Péter ,mint cukrász 1804-ben lett pesti polgár.1812-17-ig a budai 'árban működött.Budai üz letét 1817-ben Parceller Péter és az 1832.48 közt Pesten működő Nicolai István is Ftan-i születésü volt. 242.old 11-14.jegyz.

RÓZSA MIKLÓS: Svájci cukrászok Miskolcon 241.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

PARCZER, Anton festő

Kőrös, Rajnis u. 11. sz. ház
1838-előtt épült
= Régészeti Füzetek, 42. 77. p.

M.D.K.

Parchiczius András aurifaber

1696. Korpona

Horváth Tibor Antal. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

Parsetrich Hugo

Thieme Becker

XXVI. 228.l.

Cyka

Parcsetits Imre

műedvelő festő és műgyűjtő Pozsonyban.

Pozsonyi műkiállítás

1883. 31. l.

Erdő

Parez János [=Perez János], ötvös

L.: Kiss István

– : Képzőmű vészeti világhét 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. aug. 6.

M. D. V.

PARCZER, Flórián festő

1764- polgár Kőszegen

Garas XVIII. sz. 241. l.

Parczer ötvös Pest

1o3. Rudnay primás empire kelyhe /1829-ből/

Parczer

debreceni könnives

1732-33

l.

Balogh fatornyok

144. l.

Romai Lovagrend V. 249

Parczer József

Czustmíves Pest

1836 ban mester lett

1864 ig követhető

Horváth Kentpéteri

255. l.

Parczer József
ötvös Pest.
Kőmagyötvj - 86. l.

osephus Parczer, M 1836, e. —1864.
- *Kaffeelöffel.*
Jung. Expos. 1935: 119.

Vasárnap **2** Kath. Lig. Alf. Prot. Lehel	Ógörög Illés próféta
Hétfő **3** Kath. István er. Prot. Hermina	
Kedd **4** Kath. Domonkos Prot. Domonkos	
Szerda **5** Kath. Havas B. A. Prot. Oszvald	
Csütörtök **6** Kath. Úr színvált. Prot. Berta	
Péntek **7** Kath. Kajetán hv. Prot. Ibolya	
Szombat **8** Kath. Cirjék vt. Prot. László	Izr. 20. S. Ekev 5. P

Parczer József

ötvös

Kőmagyötvj. 540 sz.

Parczer József

Ötvös, Pest 1838

Kis kanál, Tört. Múzeum

Tört. Oszt.

lásd

Lay Bpest iparmüv Eiáll

30. l.

SZÉ

E

HE

Parczer

arany- ezüstműves

Der Ungar. 1843. szept. 18.

(A. R.: Flüchtige Bemerkungen über die zweite ungarische Gewerbsausstellung. 1843.)

Kalmár

Parczer, pesti otvos

Rudnay primás kelyhe
1839-ből az esztergomi
főrzékeseggházi Kincstár-
ban

l. Magy topograf.

(2824-től 3068-ig.)

Parczer

pesti ötvös

Parczer
pesti ötvös
1838

l.

Közlemények a
Nemzeti Muzeum
Érem- és Régiseg-
tárából. 1916. I. évf.
1. sz. 64. l.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **JÚLIUS** 32. hét

31 Vasárnap		Loy. Ignác *Oszkár*
1 Hétfő	**AUGUSZTUS**	V. Péter *V. Péter*
2 Kedd		L. Alfonz *Lehel*
3 Szerda		István *Hermina*
4 Csütörtök		Domonkos *Domonkos*
5 Péntek		Havas B. A. *Oszvald*
6 Szombat		Úr szinevált. *Berta*

Parczer

pesti otvös

Kehely Rudnay
primás vezére 1839

l

Magyarország művé
szeti topogr.

259. l.

Tupoop

Parczer F. né

Internationale Künstlerische Fotoausstellung 1958. c. könyv kötéstervét kéniti. díjat nyert.

A még magyar könyv, 1959, 16 old

Parczi Pál grafikus

Berkovits öntöndíjat kapott

Négnaw, 1964, ápr. 14., 4 oldal

Parday Gyula mozaikvágó és intarzia-készítő

Magyar Iparművészet, 1902

V. évf. 2. sz. 92.o. - 93.o.

Hivatalos kiadványok.

Pardavy Gyula

műfaragó

1883-84

Építők 1930. 87. l.

T. 457.

ötik le figyelmünket, mig az elő-
k egyike kardot tart kezében. Fel-

den in Oesterreich.

: 7.3 cm.

Pardavy József

könyvkötő

Közlezrkiáll

1429. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Pardy István, iparművész MDk

A szentesi feketekerámia készítésének már csak egyetlen ismerője. Most a szentesi Horváth Mihály Gimnázium 20 diákja gyakorlati órák keretében tanulja meg a készítés titkait.

Hír

— : Diákok a művész műhelyében 4.

ESTI HIRLAP Bu. 1964. dec. 2.

Pa rdy István, dr ipaxmüvész M.D.K.

A szentesi gimnázium diákjainak gyakorlati foglalkozási óráját mütermében tartják. A szentesi fekete kerámia készitését tanulják.

Napló
Magyar Nemzet 1964. december 2. 4.l.

Dr. Pardy István 1.

A szentesi fekete keramia készítésének a városban régi hagyományai vannak. Ősi múltra tekint vissza. Égetés előtt a nyers de már száraz agyagtárgy simára ledolgozott felületét kézi erővel, kaviccsal fényesre csiszolják, majd kemencébe teszik és kezdő vörös izzásnál füstölik. Ez a „füstös fekete" eljárás lényege.

Észak-Magyarország 1972/154 9 old

Dr. Pándy István

A városban utolsóként Dr. Pándy István általános iskolai tanár ült e szép és nemes mesterséget, amelyet 25 esztendővel ezelőtt Dósa Sándor, ismert szentesi keramikustól sajátított el. Legutóbb 1971-ben Makón, a megyei ipari művészeti kiállításon ismerkedett meg a közönség Dr. Pándy István alkotásaival. Képeinken alkotásainak legszebb darabjai

Szabad Magyarország 1972/154 9 old.

Parádi Jenő, építész

„Körlevelezőlap."

Jékely Ksolt építész Parádi Jenő szentgyörgypusztai házáról, ír melyet ~~a 30-as években~~ saját tervei szerint épített. Ő kidolyból települt át a 30-as években, hatással volt rá Kós Károly sepsiszentgyörgyi épülete.

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 14-15-old.

MDK

Pardi Ottokár

Az Iparművészeti iskola pályatervén elismerő okmányt kapott munkája, repr.

Magyar Iparművészet 1903. 143.1.

retben mo-

lelküen

egmélyebb

Pardi József

kisupállási
szurszabó

l.

Görffyszür

MOB 1976.

110. l.

Pardi Ottokár

Kisplasztikus

1900 - 1903

Éimisk 1930. 87. l.

T. 3556.

felrobbantak és a hová az előtér-
vonulnak, nagy élénkség uralkodik,
látszanak. Felirata:

)8.

1 : 14.2 cm.

.9.
Kriegs & Friedens Begebn. Nürnberg 1686.

Pardi Ottokár

Isk. pályázaton kisplasztikában elismerő ötlevél.

Értimisk 1902/3. 54. l.

~~Arndmegge III. 178~~

MDK.

Pardi Ottokár
Elismerő Okmány /:Kisplasztikai Szakosztály:/
Iparmüvészeti Iskola Pályatérv

Magyar Iparmüvészet, 1903. 143. l.

M.D.K.

id. Paredt vero Josephus (1824, Pest)

Ezüst gyertyatartó

Bruckner 1957. Budapest. 36l.

MDK

Paregino Károly és János

Pest-Buda müvészei igénybe vették fentiek mükereskedését a kiállitásokon kivül. 1798-ban kaptak polgárjogot. Az 1800-as évek elején üzletük még fennáll.

Ltáb IV. 109.1.

Parecz Magdolna

grafikus

1927 - 29

Éimisk 1930. 87 l.

Eszék.

Az előtérbeli várhoz csa
háttér felé, hol jobbra [illegible]

ESSECK

Rm., mér. a vk. 5.7: 11.
Das ehmals gedruckte Köni

140-95

Parg Alajos

Budán dolgozó kertész nevét említi Szagáry István
könyvismertetése /Gombos Zoltán: Budavári kertek/

Művtört.írt. 197o.4.sz. 298-3o2.l.

298. l.

Parger ~~Simon~~ Sigmund

MDK

"Hunyadi János"

arckép - rézmetszet 1826

Perger, Sigmund - Ehrenreich

64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 61-67.o.

Pári László

az absztrakt konstruktivizmus irányzattal állt kapcsolatban.

Körner Éva: Kassák the Painter – in Theory and Practice. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 28. sz
107 - 112 l 107 l.

Parich Imre (1756)
(Budai kt. Erzsébet tp. főoltár terv.)

Parich

Kampis A.: Pakorny E. A kt. Erzsébet szerzet tekintettel bp-i tp-ára, kolostorára és régi kórházára.
Kompism.

Kázadok, 1937.
III. l.

Paricska Árpád

1918/19 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

120. 1.

Paride Ungaretto MDK

Magyar festő Nápolyban a XV. században.
/irodalmi források említése 251.jegyzetben./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.9o[illegible].l.

Paride Ungaretto

Tara

Arch Ent

1910. 77-l.

Paride Ungaretto

Nápoly

Horv Mátyáskori

182. l.

1689

Parill Arany, [festő ?]

L.: Simon Béla

Tüskés T.: Képzőművészek 55-62

JELENKOR, Pécs, 1976. január XIX/1.

Páris
festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel - tájképpel.

Magyarság 1931.XII.20.

PÁRIS BORDONE

8o5. A három király hódolása. Olajf. loox85.

Árverési Csarnok aukciokat. 1931.dec. 4.sz.
44.oldal

PÁRIS BORI

Új művészet

2002. szept.

28.o.

H. Páris Elza

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban munkái szerepeltek.

PH.930.IV.29

H. Páriss Elza

festőművész

Budai Szépművészeti Társulat kiállítása - Budai Klubban- képével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.II.17.

H.Páris Elza

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

P.H.931.IV.5.

H.Péris Elza

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

F.r.931.IV.5.

Páriss Elza

Szerepelt az "Alkotó Művészek" kiállitásán
a Nemzeti Szalonban.

Est, 1931.Jun.7.

Páris Elza festő

szerepel a magyarosi művén-
telep kiállításán

Budapesti Hi-lap 1927 VIII. 18

Pariss Elza

Münc nevezel a Munkácsy-
féh Ernst Museumban
rendezett kiállításán.

ujság. 934. V. 13

N. U. 934. V. 13.

Párni Elza festő

Szerepel a Kép. Főiskola Vasrady
oszlálynak ang. 20-ánnyíló
nagymarosi kiállításán

Nemzeti Ujság 1927 VIII. 18.

H. Párizs Elza

Paktolejci kerepelnek a Budai Szépmű-
vészeti Társulat Budai klubhelyiségében
rendezett kiállításon.

Magyarság 1935. V. 25.

Páriss Elza

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án.

E.K.932.IV.3.

Mesa central

Ministerio de Hacienda y Crédito Público

Caja de Conversión

Buenos Aires, 6 de Junio de 1927.

Señor Director de la Oficina de Control de Cambios,

Presente.

Tengo el agrado de dirigirme a Ud. a fin de solicitarle se sirva disponer lo necesario para que se nos provea de los siguientes sellos:

1 sello de goma con el número 1

1 sello de goma con el número 2

1 sello de goma con el número 3

1 sello de goma con el número 4

1 sello de goma con el número 5

1 sello de goma con el número 6

1 sello de goma con el número 7

1 sello de goma con el número 8

1 sello de goma con el número 9

1 sello de goma con el número 10

1 sello de goma con el número 11

1 sello de goma con el número 12

1 sello de goma con el número 13

1 sello de goma con el número 14

1 sello de goma con el número 15

1 sello de goma con el número 16

1 sello de goma con el número 17

1 sello de goma con el número 18

1 sello de goma con el número 19

1 sello de goma con el número 20

1 sello de goma con el número 21

1 sello de goma con el número 22

1 sello de goma con el número 23

1 sello de goma con el número 24

1 sello de goma con el número 25

1 sello de goma con el número 26

1 sello de goma con el número 27

1 sello de goma con el número 28

1 sello de goma con el número 29

1 sello de goma con el número 30

1 sello de goma con el número 31

1 sello de goma con el número 32

1 sello de goma con el número 33

1 sello de goma con el número 34

1 sello de goma con el número 35

1 sello de goma con el número 36

1 sello de goma con el número 37

1 sello de goma con el número 38

1 sello de goma con el número 39

1 sello de goma con el número 40

1 sello de goma con el número 41

1 sello de goma con el número 42

1 sello de goma con el número 43

1 sello de goma con el número 44

1 sello de goma con el número 45

1 sello de goma con el número 46

1 sello de goma con el número 47

1 sello de goma con el número 48

1 sello de goma con el número 49

1 sello de goma con el número 50

1 sello de goma con el número 51

1 sello de goma con el número 52

1 sello de goma con el número 53

1 sello de goma con el número 54

1 sello de goma con el número 55

1 sello de goma con el número 56

1 sello de goma con el número 57

1 sello de goma con el número 58

1 sello de goma con el número 59

1 sello de goma con el número 60

1 sello de goma con el número 61

1 sello de goma con el número 62

1 sello de goma con el número 63

1 sello de goma con el número 64

1 sello de goma con el número 65

1 sello de goma con el número 66

1 sello de goma con el número 67

1 sello de goma con el número 68

1 sello de goma con el número 69

1 sello de goma con el número 70

1 sello de goma con el número 71

1 sello de goma con el número 72

1 sello de goma con el número 73

1 sello de goma con el número 74

1 sello de goma con el número 75

1 sello de goma con el número 76

1 sello de goma con el número 77

1 sello de goma con el número 78

1 sello de goma con el número 79

1 sello de goma con el número 80

1 sello de goma con el número 81

1 sello de goma con el número 82

1 sello de goma con el número 83

1 sello de goma con el número 84

1 sello de goma con el número 85

1 sello de goma con el número 86

1 sello de goma con el número 87

1 sello de goma con el número 88

1 sello de goma con el número 89

1 sello de goma con el número 90

1 sello de goma con el número 91

1 sello de goma con el número 92

1 sello de goma con el número 93

1 sello de goma con el número 94

1 sello de goma con el número 95

1 sello de goma con el número 96

1 sello de goma con el número 97

1 sello de goma con el número 98

1 sello de goma con el número 99

1 sello de goma con el número 100

Saludo a Ud. atentamente.

Caja de Conversión

Buenos Aires, 6 de Junio de 1927.

Señor Director de la Oficina de Control de Cambios,

Presente.

Tengo el agrado de dirigirme a Ud. a fin de solicitarle se sirva disponer lo necesario para que se nos provea de los siguientes sellos:

1 sello de goma con el número 1

1 sello de goma con el número 2

1 sello de goma con el número 3

1 sello de goma con el número 4

1 sello de goma con el número 5

1 sello de goma con el número 6

1 sello de goma con el número 7

1 sello de goma con el número 8

1 sello de goma con el número 9

1 sello de goma con el número 10

1 sello de goma con el número 11

1 sello de goma con el número 12

1 sello de goma con el número 13

1 sello de goma con el número 14

1 sello de goma con el número 15

1 sello de goma con el número 16

1 sello de goma con el número 17

1 sello de goma con el número 18

1 sello de goma con el número 19

1 sello de goma con el número 20

1 sello de goma con el número 21

1 sello de goma con el número 22

1 sello de goma con el número 23

1 sello de goma con el número 24

1 sello de goma con el número 25

1 sello de goma con el número 26

1 sello de goma con el número 27

1 sello de goma con el número 28

1 sello de goma con el número 29

1 sello de goma con el número 30

1 sello de goma con el número 31

1 sello de goma con el número 32

1 sello de goma con el número 33

1 sello de goma con el número 34

1 sello de goma con el número 35

1 sello de goma con el número 36

1 sello de goma con el número 37

1 sello de goma con el número 38

1 sello de goma con el número 39

1 sello de goma con el número 40

1 sello de goma con el número 41

1 sello de goma con el número 42

1 sello de goma con el número 43

1 sello de goma con el número 44

1 sello de goma con el número 45

1 sello de goma con el número 46

1 sello de goma con el número 47

1 sello de goma con el número 48

1 sello de goma con el número 49

1 sello de goma con el número 50

1 sello de goma con el número 51

1 sello de goma con el número 52

1 sello de goma con el número 53

1 sello de goma con el número 54

1 sello de goma con el número 55

1 sello de goma con el número 56

1 sello de goma con el número 57

1 sello de goma con el número 58

1 sello de goma con el número 59

1 sello de goma con el número 60

1 sello de goma con el número 61

1 sello de goma con el número 62

1 sello de goma con el número 63

1 sello de goma con el número 64

1 sello de goma con el número 65

1 sello de goma con el número 66

1 sello de goma con el número 67

1 sello de goma con el número 68

1 sello de goma con el número 69

1 sello de goma con el número 70

1 sello de goma con el número 71

1 sello de goma con el número 72

1 sello de goma con el número 73

1 sello de goma con el número 74

1 sello de goma con el número 75

1 sello de goma con el número 76

1 sello de goma con el número 77

1 sello de goma con el número 78

1 sello de goma con el número 79

1 sello de goma con el número 80

1 sello de goma con el número 81

1 sello de goma con el número 82

1 sello de goma con el número 83

1 sello de goma con el número 84

1 sello de goma con el número 85

1 sello de goma con el número 86

1 sello de goma con el número 87

1 sello de goma con el número 88

1 sello de goma con el número 89

1 sello de goma con el número 90

1 sello de goma con el número 91

1 sello de goma con el número 92

1 sello de goma con el número 93

1 sello de goma con el número 94

1 sello de goma con el número 95

1 sello de goma con el número 96

1 sello de goma con el número 97

1 sello de goma con el número 98

1 sello de goma con el número 99

1 sello de goma con el número 100

Saludo a Ud. atentamente.

Caja de Conversión

Páris Emil

1915. szept. kiáll. Nemzeti Szalon

Pihenő lovak, olaj. 200.–

1918. dec. kiáll. N. Szalon

Rothenburg – Rathausportal, rézkarc, 100.–

Renaissance városkapu, rézkarc, 100.–

Dingelsblühi városkapu, rézkarc, 80.–

Gulyás Pál: Spanyol vándorkönyvtárak

VIII. 64.

Páris Emil

143. Pihenő lovak, olajf. — — — — — 200.—

Nemzeti Szalon

1915. szept.

Őszi kiáll.

Páris Emil

Árverési Csarnok aukció kat.

36 sz. 1927 febr.
40. sz. 1927. dec.

T. 2804.

s-vadász bőrköténnyel és szeker-
pedig dombos vidék.

0.4 : 7 cm.

MDK

Páris Emil, festőm.

856.	Erdőrészlet.	J.l.b.	Olf.
857.	Tájkép.	J.l.bl	"

Árverési Közlöny.1929.ápr.3.rk.sz. 34.l.

Párisi Erzsébet

1904/5 – 1912/13

Ferképzomfoiskévk

121. l.

letét magnyúlnak és szellemszerűek-

Páris Erzsi MDK

Kálvária

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Páris Erzsébet MDK

Ráckevei dunaparti olf.

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Páris Erzsi
festő"

Rékl rec a magy. akvarell és pasztell-festők kiállításáról a Nemzeti Szalonban.

Új Magyarság 1942. XII. 25.

Páriss Erzsi

A Nemzeti Szalonban a Magy. Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállításán részt vett a rendezésben.

Esti Kurir 1943. I. 5.

Páris Erzsi MDK

Tatáról

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Patakmeder Verőcén

A Rába Iváncnál

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Páris Erzsi

festőművész

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Tán kissé tulságosan is bátor,éles.

Magyarság
1935.XII.22.

Páris Erzsi

festőművész

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Pesti Napló
1935.XII.22.

Pariss Erzsi

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1935.VII.28.

Páris Ernsi

Budavári interieur-jei mérepelmet
az akvarell és pasztellfestők
kiállításán a Nemzeti Szalonban

Pesti Hirlap 1927 V. 26.

Páris Ernsi testő

Szerepel a Nemzeti Szalon Nagy Tavaszi Kiállításán

Pesti Napló 1927 VI. 16.

Párizs Erzsi

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán képei-
vel szerepelt.

NU-930.III.15.

Páris Erzsi

festőművész

Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

U j s á g
1933.XII.21.

Páris Erzsi

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Tisztán látott és előadott akvarelljeivel.

Budapesti Hirlap
1935.XII.21.

Páris Erzsi

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P H. 1927. IV. 2.

Páris Erzsi

Grafikai munkákat állitott ki, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Texte Exact

Structural mechanics Elliott H., & Macdermot

Vol. Statistics.

M.S.VI.S2e.M

Páris Erzsi

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Páris Erzsi MDK

Keresztuton

Várudvar Kőszegen

Bivalyfák

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

M Ű V É S Z E T
XII.évf. 1913.
85.

Péczely

P á r i s E r z s i :

Chillon vára

Rézkarc.

Páris Erzsi grafikus

Pesti Hirlap. 1926. febr. 26. 9

Magyar festőnőrésznők Bécsben

Páris Erzsébet festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1924. máj. 11.15

K. K. h. A magyar kiszámítás-nők kiállítása

Páris Érzsi festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1926. máj. 4.6

k. k. l. akvarell és pasztelfestők

kiállítása

Paris Ernst Festö

8 órai Ligeg

1918 ápr 26. Sl.

Páris Erzsi festönö.

Katol.Szemle.1929.929-36.l.

Páris Erzsi festő

Népszava 1921. okt. 13. 5. o.

Két kiállitás

Páris Erzsi

sifi vázlatai a MAPE kiállitásán.

Kőzdi Kovács L.: A Mücs. Őszi fárlata.

P. H. 931. X. 18.

Páris Erzsi MDK

Iskolaudvar télen, vizf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Páris Erzsi

MDK

Holt Duna

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Páris Erzsi

MDK

Utca Csákváron

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Csákvári utca

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

MDK

Páris Erzsi

Chillon vara. Aquatinta.

Múcsarnok, 1912. tav.kiáll.69.1.

MDK

Páris Erzsi

Tabáni kunyhók és a királyi palota, rézk.

Bucsusok, rézk.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 31. l.

osszu Takaros tollat vett ki a ki-
volt, a mellyet Sánta Mátyásné ma-
llyel hánt, az után a Párnát be var-
a feküt semmi nyavalyája nem lett.[143.b]
perből tudjuk: "A fatens egyebet nem
appal Répási Pálnét, a midőn nagy
ban volt **volna**, czérnábul csinált
gyapjuval együtt; először a tollat
jut, melyet mindjárást megégettek.
ron Répási Pálné a száján kivetette
között, hogy Kovács Istvánné paradi-
okat enni."[144] 1755. évi aradmegyei
.ő benne halálos kötés volna és a
t."[145] 1756-os biharmegyei per tanu-
a tovább nem fájt, hanem a belső ré-

Páris Erzsi, festö MDK

Holdvilág-ucca I.	Vizf.
Holdvilág-ucca II.	"
Tabáni ház.	"
Szarvastér.	"

A Magy. Akv.- és Paszt.fest.Egy. X.kiáll. 1923.nov.
Nemz. Szal. Kat.

MD K

Páris Erzsi, festö.

Sikátor Moschienában. Vizf.

Mos chienából. "

Nemz.Szalon. -Téli tárlat. 1930 jan.-febr. Kat.

MDK

Páris Erzsi

A Deák,téri templom Budapesten, rézk.

Zarándokok, rézk.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.

31. 1.

NDK

Páris Erzsi

Alpesi táj, vf.

M. képzőm. nők 24. kiáll. N. Szal. 1933.

6. l.

MDK

Páris Erzsi

Soproni udvarrészéet

Régi ház udvara Sopronban

Soproni várkerulet.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 16. 1.

MDK

Páris Erzsi, festö.

Rába mentén.
Moschienából. 31.1.
Isztriai part. "
Tengerpart. "

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 12,1, és 31.1.

MDK

Páris Erzsi

Tiz órai, of.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 2o. 1.

NDK

Páris Erzsi, festő

A Rába.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. KP. 1937. ápr.-jun.20. Kat. 15.l.

Páris Erzsi MDK

Piac-tér Csákváron

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Párizs Erzsi

Alkotásával szerepel a Magy.Képzőm.Egyesület
40 éves jub.kiállitásán.

N.U.934.XII.8.

Páris Erzsi MDK

Csákvárról, vizf.

Mücsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Páris Erzsi MDK

Aratás után, vizf.

Mücsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Páris Erzsi

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

M. 934. III. 4.

Paris Erzsi

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban neve szerepelt.

BH. 934. III. H.

Páris Erzsi

MDK

Gazdaasszony

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Páris Erzs

MDK

Siktáro Moschienában

Innsbruckból

Csákvári fazekas

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Páris Erzsi

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki ki-
állításán.

EK 1931. II. 24.

Páris Erzsi

Szerepelt a Műsorok Tavaszi tárlatán.

8 órai lájság 1931. II. 22.

Páris Erzsi (1887-)

Margithid.
Olj f. karton. Sign. 1910.

Kilátás Pest felé.
Vizf. Sign. 1923.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Páris Ernsi

Az Akvarell és Pasztellfestők
Egyesülete tagja.
Szerepel a Műcsarnok téli-tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

Páris Ernsi

Kerepel a Műsarnok
téli tárlatáti

Uj Magyarság 1937 I. 24

Páris Erzsi

Szerepelt a műnézcsoportok műcsarnoki kiállításán.

MH 1931. II. 22.

Páris Ernst
Istőmüvén

Tavaszi Tárlat – Műcsarnokban képével szerepel.

Pesti Napló
1929 III. 3

MDK

Páris Erzsi

Margithid, o.

Kilátás Pest felé, vf.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Páris Ernő

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH. 1931. II. 22.

Páris Erzsi

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képpel szerepel.

Magyarság
1930.XII.21.

Párizs Erzsi

MDK

Dolomitok között

Hegyek alján

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Páris Erzsi

szerepelt a dűcsarnak Téli tárlatán.

W. M. 1939. XII. 17.

Páris Erzsi

Esthangulat Kőszegen

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Páris Ersti

Szerepelt a dűcsarnok Tavasi tárlatán.

p Jl. 1931. IV. 25.

Páris Erzsi

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 ó. lí. 1931. IV. 26.

Páris Erzsi

A Műcsarnok téli tárlatán akvarellje szerepel.

Magyarság, 1927. dec. 18.

Páris Erzsi

kezeiel a műsaznok téli

Távlatás

Magyarság 1938 II. 6

Páris Erzsi

Szerepel a Műcsarnok téli tárlatán az akvarell és Pasztell festők Egyesülete termében

Magyarság 1938 II. 6.

Páris Ernő

szerepelt a Művésznők őszi találatán.

PH. 1932. F. 29.

Páris Erzsi

Műcsarnok téli tárlatának sorsolásán "Hegyektőn" c. műve szerepelt.

PH.929.XII.22.

Páris Ernsi

szerepelt a Műcsarnok Tavani tárlatán.

PH. 1930. II. 19.

Páni Ernő

szerepelt a dévaványai Tavasz találatán.

EK 1930. III. 15.

Páris Ernő

Szerepelt a Művészek Tavaszi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Páris Erzsi

Képzőművészeti Társulat az őszi tárlaton kiállított "Hegyeltő" c. művét megvette.

M. 929. X 24.

Páris Lajos

festőművész

Magyar képzőművészek Egyesületének kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

8 Órai Ujság
1930.II.21.

Párás Ernő

Festőművész

Magyar Képzőművészek Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel..

Budapesti Hirlap
1933.II.19.

Páris Erzsi

festőművész

Magyar Képzőművészek Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

artisztikus vízfestményével: Alpesi táj.

Pesti Hirlap
1933.II.19.

Páriss Ernsi

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

NM 1930. III. 15.

Páris Erzsi

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban utcarészletei szerepeltek.

M. 929. X. 6.

Páris Erzsi

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain tájképével szerepelt.

PÓU. 929. X. 6.

Páris Erzsi

Magyar Vízfestők és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

fóniák Budapest hegyvidékéről; — a globe-trotter *Páris Erzsi* kitünő vázlatai (közt k a balatonfüredi Blaha Lujza-ház), — *Nagy Sándor* szubtilis álom-látásai (a „Tündérpalota", az „Ökörnyál", — „Jézus a gyermekek között"), *Márton Ferenc* őszinte hadi-vázlatai, *Szlányi Lajos* jó természettanulmányai.

PH. 929. X. G.

Páris Erzsi

Képzőművészeti Társulat az őszi tárlatán kiállított "Hegyeket" c. művét megvette.

NU.929.X.24.

Páriss Erzsi

Műcsarnok őszi tárlatain a Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain kollekcióját szerepelt.

MH. 929-X.6

Páris Erzsi

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. „Margithid alatt" c. műve.

Pesti Hirlap
1933.I.29.

Páris Lázár

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1936.I.31.

Páris Ernsi

szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

PH 1932. XI. 20.

Páris Erzsi

Művével szerepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 22.

Páris Ernst

hezepol a Műcsarnok tán.

tárlatán

Esti Kurier 1938 II.9

Páris Erzsi

Szerepel a műsárnok télv

Várlatán

Esti Kuriv, 1938 II. 9

Páris Erzsi

"Veszprém" c. műve

.....

szerepelt a műcsarnoki műtárgysorsoláson.

N.U.936.XII.23.

Páris Erzsi

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

Páris Erzsi.

A Műcsarnok téli tárlatán tanulmányai szerepelnek.

Pesti ~~Napló~~ Hírlap, 1927. dec. 18.

Párizs Erzsi.

A Mücsarnok téli tárlatán grafikái szerepelnek.

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Páris Erzsi

MDK

Kacsa-tó

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Páris Erzsi

Uti vázlatai, a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

PárisbErzsi

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Nagy alaposság jellemzi tanulmányait.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Páris Erzsi

MDK

Facsoport

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Páris Erzsi

Magyar akvarell és pasztellfestők kiállításain a Nemzeti Szalonban neve szerepel.

EK. 930. XII. 14

Páris Erzsi

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Párai lájság 1927. IV. 3.

Páris Erzsi

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

NM 1931. II. 22.

Párás Ernő.

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki

kiállításán.

Lipót 1931. V. 21.

Páris Erzsi

Magyar akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban "A weissenkirchemi Nepomuk" és "Waidhofeni templomrészlet" c. munkájával szerepelt.

PH. 930. XII. 14.

Páris Erzsi

Akvarellisták és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepelt.

NU-930.XII.14.

Páris Erzsi MDK

Verőcéről

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Páris Ernsi

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Újság 1931. IV. 26.

MDK

Páris Erzsi

Müteremablakban, of.

KMVárs. M. Műv.ért. 1940-41

16.1.

. v ó

iós Központ Évkönyve 1956-58-as

e. lo órakor tartjuk a Kossuth
/VIII. Muzeum u. 7./
a feltétlenül számitunk.

MDK

Páris Erzsi

Gesztenyefa árnyékában, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 2o. 1.

MDK

Páris Erzsi, festö

216. Ablak elött. Olf.

Dp.Műcs. -MKT. Nemz.Képzőműv.Kiáll. 1934.ápr.29.-
Kat. 11.old. jan.17.

MDK

Páris Erzsébet, festö

614. Ráckevei dunapart. Olf.

Kp.Mücs."A Magyar Művészetért". Képzöm.Kiáll. 1942 jun.6.-22. Kat. 23.l.

M.D.K.

Páris Erzsi /1887-

621. Margithid. Olajf. ~~25~~ 24.5x34.5 karton.
622. Kilátás Pest felé. Vizf. 27x20.5 papir.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 43., 44. l.

Páris Erzsi
Nagybánya vidékéről, olaj

O.M.K.T. 1918-19.évi kiáll. Műcs. 9 l.

Páris E.zsi

Alkony, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitásn. 1922. nov.

18 l.

Páris Erzsi

Szigligetm ceruza
Kilátás a Fülöphegyről, olaj

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov. 1.

18

MDK

Páris Erzsi

-p-: Téli tárlat a Műcsarnokban. Pest, 1943. nov. 20.

Páris Erzsi
Alkony, monotypia

Tavaszi Tárlat. [illegible], 1932. április, 13 l.

Páris Erzsi
Maidhofen, rézkarc
Veszprém, "
Krems, "

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április
17 l.

SZENT PÁL,
zománcos, vésett lap, románstílű utánzat.
XIX. század.
Réz, mag. 13·2 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 10—11. l. — Ipolyi Biharvármegye, 398/42. szám.

KRISZTUS-TEST,
románstílű utánzat.
XIX. század.
Talapzatos fán.
Bronz, mag. 13·8 cm.

KRISZTUS-MELLKÉP,
trébelt korong, románstílű utánzat.
XIX. század.
Aranyozott réz, átm. 9·5 cm.

TRÓNOLÓ KRISZTUS,
áldást osztó. Zománcos lap, románstílű untánzat.
XIX. század.
Réz, átm. 8·2 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 146. l. — Radisics, Ipolyi 54. szám.

FIGURA,
jobbkarját emeli. Románstílű utánzat.
XIX. század.
Bronz, mag. 6 cm.

Páris Erzsi
Kilátás Révfülöpről

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 21 l.

286. kép. *Miseruha. Magyar, 1480 körül.*

Páris Erzsi
A csákvári parkból, vizf.
Csákvári fazekas, vizf.
Bokályfestés, vizf.
Vadászkápolna Csákváron, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete.
kiállítás Nemzeti Szalon, 1942, december, 3,9 l.

préselt aranydíszítéssel. A felső táblán felül „MARIE . DE . QVAROVBE", alul „MADAME DE . ROSELLE", s középen 1584 olvasható: a hátsó táblán pedig felül „MARGVERIT . DE . POIVRE", alul „MADAME . DE . BOVVEGNIE", középen *1584*. A kapocsveretek hiányoznak. Az előzéklapon XVIII. századvégi írással: „Le curé de Foekum près de Cologne a vendu a un prince d'Allemagne un semblable manuscrit pour la somme sept mille fls. soit frs. 17.000."

Flamand munka a XV. század utolsó negyedéből.

A kódexet 1884-ben Belgiumban, Liègeben vásárolta Simor János hercegprímás.

A Simor könyvtár letétje.

A kisebb méretű, pompás kiállítású imakönyv a flamand miniaturafestészet kitűnő terméke. Miniátora a flamand könyvfestészet egyik legkiválóbb mesterének, a valenciennesi Simon Marmionnak (†1489) a követője, de a burgundi udvar elsőrendű művészének, a brüggei Girart mester műhelyének hatása is felfedhető művészetében. Az esztergomi kódex díszítéseit egybevetve a bruxellesi királyi könyvtárban lévő Fleur des Histoires és Pontifical à l'usage de Sens kódexek, és a londoni British Museumban lévő Imakönyv díszítéseivel (képüket lásd: Durrieu, Paul: La miniature flamande. Bruxelles, 1921. XXXI—XXXV. táblák, és Winkler, F.: Die flämische Buchmalerei des XV. und XVI. Jahrhunderts. Leipzig, 1925. 37. lap.) a lapszéldíszítések, a katonák, nőalakok figurái és arctípusai, továbbá

Páris Erzsi
Jégverem, rézk.
A szentendrei szigeten, rézk.
Dinkelsbühl, rézk.

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N. Szal.
192o. ápr. 8 l.

Páris Erzsi

Nep.Szent János szobra Tatán, tempera

Tatáról, tempera

Tatai utca, tempera

Rába part, tempera

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállisa. Nemzeti Szalon, 1940. november

1, 14

1.

1026 lap: (De sancto Sebastiano) Egy minia-
tura (40×32 mm), amelyen *Szent Sebestyén mártiromsága* látható. Kék dombos, mélybenyúló táj előtt áll a fához kötött szent, nyilakkal sebzett testtel, mellette két férfi ijját feszíti feléje. Lapszéldíszítés mint 7a lapon. (334. kép.)

335. kép. *23. Horae Beatae Mariae Virginis. 1536. 8a lap.* (Eredeti nagyság.)

Páris Erzsi festőművész
Jégverem tavaszkor viaf.
Jégverem nyáron "
Márciusi felhők "
Nagybányai bányászházak "
Pusztai táj "
Esthangulat "
Interieur "
Nagybányai Zazarhid "
Szilveszteri prédikáció "
Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

borpiros alapon két kék bőségszaruból elágazódó zöld-piros levelek és kék virágokkal díszített ornamentika.

A keretdíszítés külső részében (134 mm széles) fekete kockahálózatú aranyalapon ecsetarannyal festett, hosszú kandeláber látható, a talapzatán egy-egy kis puttó ül, egy-egy Bakócz-címert tartva. Ezenkívül még hat, bőségszarut tartó, langgal játszó puttó van a kandeláberen, ennek közepén, aranycsíkkal szegett medaillonban (91 × 91 mm) imazsámoly előtt a térdeplő *Mária* látható, kék köpenyben, karminpiros ruhában, amint két kezét a feléje áradó aranysugarak felé emeli. A háttérben mélybevezető tájra nyíló ablak, zöld függönnyel.

A keretdíszítés belső részén (59 mm széles) fekete kockahálózatú aranyalapon bőségszarukból, kisebb vázából, levelekből és virágokból képzett ornamentika között két szakállas, hegyesfülű triton és hat puttó látható. Középen pedig aranycsíkkal keretelt medaillonban (91 × 89 mm) hosszú szőkehajú, nagyszárnyú *Angyal* zöld-sárga ujjú rózsaszín ruhában, jobbkezet áldóan felemeli a keretdíszítés külső szélén lévő Mária felé. Így a két medaillon az *Angyali Üdvözlet* jelenetét ábrázolja.

A iniciálé (178 × 170 mm) aranyalapon rózsaszín, s zöld levelekkel díszített betű. A betű belsejében az imádkozó *Dávid király* ábrázolása látható. Kék hegyekkel, zöld lombokkal díszes mélybenyúló táj előtt térdel a hosszú, ősz szakállú s hajú Dávid király, aranymintás hermelingalléros bíborpalástban, szürke ruhában. Előtte csonka fatörzshöz támasztva a hárfája. (313. kép.)

A lap díszítésében a virágok, ruhák gazdag

Páris Erzsi festőművész

Rézkarcok:

Tanulmányfej
Templomintérieur
Holdvilágnál
Temető mentén
Erdő szélén
Városligetből

Ceruzarajzok

Margithid
Városligetből
Vasutihid /Lágymányos/
Rothenburgból
Várakozás
Fák
Szentgyörgy pusztáról
Nagybányáról

Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi gyüjt. kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

Igazolom, hogy a kimutatás
resztett állásban, rendes fiz
esküt tett, végleges minőségben
latott teljesítő tisztviselő.

Budapest, 1935.

P. H.

Paris Erzsi ~~festőművész~~
Nagybányai részlet. (részlet?)
Ősz (részlet?)
~~Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitása.~~
XXIV.csoportkiállitás.
Ernst Muzeum, 1923

Postai föladó-vevény

(Czim:) Szirányi Karoly

-nak 4 -ra czimzett,

készpénzben befizetett, 68 K — f-ről szóló

437 számú **postautalványról.**

		K	f
Frankojegyekben	lerótt utalványdíj		
	« díj kifiz. értesítvényért	«	«
	« expresszdíj	«	«
	« távirati díj	«	«

A fölvevő postahivatal

19 MÁR 19 N 10

63

Bélyegek a szám tanyvarójá.

Fölvevő közeg aláírása:

156. sz. nyomtatvány. Postai föladó-vevény utalványról.

1916 I. megr. 400 r. 1 ivan 20 drb. a) p.
Franklin-Társulat nyomdája.

Páris Erzsi festőművész
Rézkarcok

Chillon vára
Jégverem
Kovácsmühely
Gyárrészlet
Rothenburgból I.
Rothenburgból II.
Rothenburgból III.
Renaissance
Gráci udvar
Gellérthegyről
Sopronból
Bajorországból
Kotrógép
Stájerországból
Isaszeg-valkói utrészlet
Assisiból
Szentendrei szigeten
Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi gyüjt. kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

Műemlékek Orsz. Bizottsága részére
Budapest 1922 november 30.-iki végr

Melléklet

Mnemléhek Orsz. Bizottsága a Soproni Szt. Jakab-hápolna javitása.

6

Páris Erzsi festőművész.

Vizfestmények:

Pihen a gép
Körtefa
Lágymányosról
Esti felhők
Rózsadombi kápolna
Vetések
Jégverem tavaszkor
Jégverem nyáron
Árvaboglya
Orgonatanulmány
Vegyes csokor
Facsoport
Kazlak alján
Esthangulat I.
Esthangulat II.
Szent György pusztáról
Szérüs kert
Templom előtt

Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi gyüjt. kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

molja el.

A hivatalos másolat h

shiv. igazgató.

Látta a számfejtéskor!

Budapest, 1922 évi ... hó 27 n.

Grubenné

Páris Erzsi festőművész

Olajfestmények:

Cibaki gát
Kukoricaszár kupac
Esthangulat
Hófelhők
Margithid
Tél
Farkasrét
Hüvösvölgyi mészégető
Facsoport
Ősz felé
Alkony
Isaszegi utcarészlet
Zazarhid Nagybányán
Dachaui mocsarak I
Dachaui mocsarak II.
Nagybányáról
Esti felhő

1921. okt.

Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi gyüjt.kiállitása, N.Szalon.

A hivatalos másolat

Máthé Erzsébet
~~chiv. igazgató.~~
irodatiszt

Budapes

Páris Erzsi festőművész
Olajfestmények:
Tanulmány
Hadicsendélet
Katonaholmik
Erdészholmik
Zivatar előtt
Vizfestmények:
Interieur
Budai udvar
Öreg tölgy
Szénahordás
Budai hegyek
Nagybányai Zazarhid
Ölbői tő
Asztagok
Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi gyüjt.kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

mellett fizesse ki s tárcám fen
molja el.

Budapest ,1922.é

A hivatalo

Buc

Páris Erzsi

96. Margithid alatt, olaj

97. Margithid, rézkar c

Duna Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon, 1933. január hó 5 lap

Páris Erzsi

Eső után, vizfestmény
Körtefa, vizfestmény
Dunaparti részlet, rajz
Asztagok, vizfestmény
Margithid, rajz
Felhők, vizfestmény
A Városligetből, rajz

Magyar akvarell és pasztellfestők Egy esülete
IX. kiállitás, 1922. Nemzeti Szalon, katalogus

Páris Erzsi festőművész

Cibaki gát
Holt tisza mentén
Hadi csendélet

X. rész.

Magyar Képzőművésznők Egyesülete, 1918. április 26.

203. kép. *Az Idő diadalmenete. Francia, 1520 körül.*

A SZENTHÁROMSÁG DIADALMENETE.
(204. kép)

Brüsszeli munka a XVI. század első negyedéből
Restaurálta Kiss Jenő és Béla, 1929.
Gyapjú, 260 × 300 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Radisics Jenő: Az Ipolyi-gyüjtemény f
kárpitjai és keleti szőnyegei. Művészi Ip
II., 1887., 169—170. l. — Radisics Ipol
17. szám. — Szendrei: Néhai Ipolyi Arn
gyüjteménye, AÉ, VII., 1887., 345. l.
Czobor: Ipolyi Arnold emlékezete. Bp. 188
14. l. — Ipolyi, Biharvármegye, 100. szám.
Gerevich PA, 258. l. — Dutka 38—43.
(Képe 39. l.) — Lepold—Lippay 58. l.

MDK

Páris Erzsi grafikus

Siklóssy L: Őszi tárlat a Mücs.-ban. Pesti Hirlap, 1943. okt. 2. 6 l.

MDK

Páris Erzsi

Waidhofen, vizf.

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

38 l.

Páris Erzsi festőművész

A weissenkircheni Nepomuk
Waidhofeni templomrészlet
Weissenkircheni udvarrészlet
Duna részlet
Elhagyott lak
Az ujpesti szigetről

A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
XVI. kiállitása. 193o. december N. helyen

Scitovszky prímás készíttette és ajándékozta aranymiséje alkalmából, 1859.

i: Nagykéri Scitovszky János... Magyar Sion, IV. 1866., 791. l. — Gerevich PA, 191. l. — Lepold Katalógus 112. sz.

SIMOR PRÍMÁS KELYHE,

aranyozott ezüst, ékkövekkel. Neogótikus. Bécsi hitelesítő bélyeggel és TD mesterjeggyel. Felirattal.

Mag. 21·8 cm.

Lippert József terve után készült bécsi munka 1859-ből.

Simor prímás győri püspök korában készíttette a győrmegyei Vaszaron talált ezüstből és a konstantinápolyi Justinianus-bazilikából származó 24 topázzal díszítette.

Blümelhuber Ferenc: Az egyházi művészet régészeti és gyakorlati kézikönyve. Esztergom, 1873., 285. l. — Árvízkárosultak, 1876., 46. l., 1520. szám. — Dankó 91—92. l. (Képe XXVIII. tábla.) — A kehely. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 137. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 369. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XV., 1881., 208. l. — Gerevich PA, 192—193. l.

EREKLYETARTÓ,

a Szent Kereszt darabkájával. Aranyozott réz, talpas. Újbarok stílű.

Mag. 30 cm.

Magyar munka, 1860 körül.

MDK

Páris Erzsi festő

Ijjas A: Őszi Tárlat. Nemz. Ujs. 1943. okt. 1o.
15 l.

MDK

Páris Em l

Tájkép, of.

Erdőrészlet, of.

N.Szal. 2.szürimentes kiáll. 1916. máj. 17 l.

MDK

Páris Erzsi

Szénahordás, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll.
N.Szal. 1921. ápr. 13 l.

MDK

Páris Erzsi

Öreg tölgy, vf.

Vetések, vf.

Budai hegyek, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8.kiáll. N.Szal. 1921. ápr.

14
1.

MDK

Páris Erzsi

Margithid alatt, olaj

Margithid, rézk.

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 7 l.

kripta. Virágkehely Egei József debreceni
ér, Pesti Mihály debreceni ötvöstől, 178o
ja 1832-ből.

tvösjegyek. Bp. 1936, 96 l. - Kováts Ist-
. Bp. 1942, 573 l. /

MDK

Páris Erzsi, festő

„nivósan szerepel ezúttal is".

(1931-ben rendezett tárlaton.)

(gy.) Magyar Akvarell- és Pastellfestők Egyesülete.

Képzőművészet. 1931 43-44 sz. 186. l.

MDK

Páris Erzsi

Eső után, vf.

Kertalján, "

Gyöngyös patak, vf.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.

16 l.

MDK

Páris Erzsi

Malom patak, vf.

A kőszegi bencés templomból, vf.

Tetők felett, cer.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.

16 l.

MDK

Páris Erzsi

A kőszegi Chernel ház kapuja, cer.

A kőszegi kálvária, cer.

Várkapu Kőszegen, cer.

MAPE 12.kiáll. kat. M.Szal. 1926. máj.

16 l.

MDK

Páris Erzsi

Stáció, cer.

Templom, interieur

MAFS 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.

16 l.

MDK

Páris Ila

Téli táj, temp.

Hajók a Dunán, temp.

Dunai részlet, "

Akv. és Pasztt.kiáll. N.Szal. 1932. máj.
1o l.

MDK

~~Borsth Andor, sz.1879~~

~~Gyermekarckép~~

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921. máj.

~~[illegible]~~

MDK

Páris Ila

Tabán télen, temp.

Tabáni udvar, "

Akv. és Paszt.kiáll. N.Szal. 1932. máj. 10 l.

MDK

[illegible] 1872

[illegible]

Magy.remekmüvek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.

[illegible]

MDK

Páris Erzsi

Városligetből, cér.

Tavasz a Hüvösvölgyben, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.

N.Szal. 1925. febr. 15 l.

MDK

Páris Erzsó

Ősz a Zugligetben, vf.

Zugliget, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 15 l.

MDK

Páris Erzsé

Budai hegyek, vf.

A jáki kápolna, cer.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.

N.Szal. 1925. febr. 15 l.

MDK

Páris Erzsi

Kilátás a Gellérthegyről, vf.

Hunyadorom, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 15 l.

MDK

Páris Erzsi

Királyi várpalota

Kilátás Pest felé a Tabánból

Kilátás a Margithid alól

Bpvizfpály 1941. FÖv.Képtár. Házi példány

10 l.

MDK

Páris Erzsi

Moschiena

KMTáro 1938. őszi kiáll. 28 l.

MDK

Páris Erzsi

Eső után, vf.

Körtefa, "

M.Akv. és Pasztellfestők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 16 l.

MDK

Páris Erzsi

Dunaparti részlet, rajz

Asztagok, vf.

M.Akv. és Pasztellfestők Egyes. 9. kiáll. N.Szal. 1922. ápr. 16 l.

MDK

Páris Erzsi

Margithid, rajz

Felhők, vf.

A Városligetből, rajz

M.Akv. és Pasztellfestők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.

1922. ápr. 16 l.

MDK

Páris Erzsi

Jégverem, rézk.

Vihnyei gépgyár kovácsmühelye, rézk.

Magy.Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

11-12 l.

MDK

Páris Erzsi

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 27 l.

MDK

Páris Erzsi festő

R.Sz.I: Akvarellkiáll. a Főv. képtárban.
Uj Magyarság, 1941. aug. 3. 15 l.

MDK

Páris Erzsi

Vihnyei gyári részlet, rézk.

Rothenburg, rézk.

Nagy.Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.
xcxcxc 11-12 l.

MDK

Páris Erzsi

Temető mentén, rézk.

Erdő szélen, rézk.

Nagy.Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.
11-12 l.
~~xcxcxc~~ 11-12 l.

MDK

Páris Erzsi, festö

Nesnera Idă szobrászművésszel közösen nivós mü-
teremkiállitást rendezett.

Kis Kiállitások.
Képzömüvészet 1929. 16.sz. 32.l.

MDK

Páris Erzsi

Mind jó, of.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec.

23.1.

MDK

Páris Erzsi

Vihar a láp felett, of.

Magy. Müvészetért kiáll. r.Mücs. 194o. febr.
14. l.

MDK

Páris Erzsi festőm.

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.
jan. 15. 19-20 l.

MDK

Páris Erzsi

Templom részlet, cer.

Kilátás a Zugligetből, vf.

Interieur, vf.

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 12.

MDK

Páris Erzsi

A kir. várból, vf.

A miniszterelnöki palota B udán, vf.

Régi házak Kőszegen, cer.

MAPE 13. kiáll. H.Szal. 1927. máj. 12. 1.

MDK

Páris Erzsi

Állami II.rajzdijat nyert, 1926

Nagy. Akvarell és peszt.festők 14.kiáll. N.Szal.
1928. okt. 2o. 1.

MDK

Páris Erzsi

Választott /rendes/ tag

Magy.Akvarell és paszt.festők 14.kiáll. N.Szal.

1928. okt.

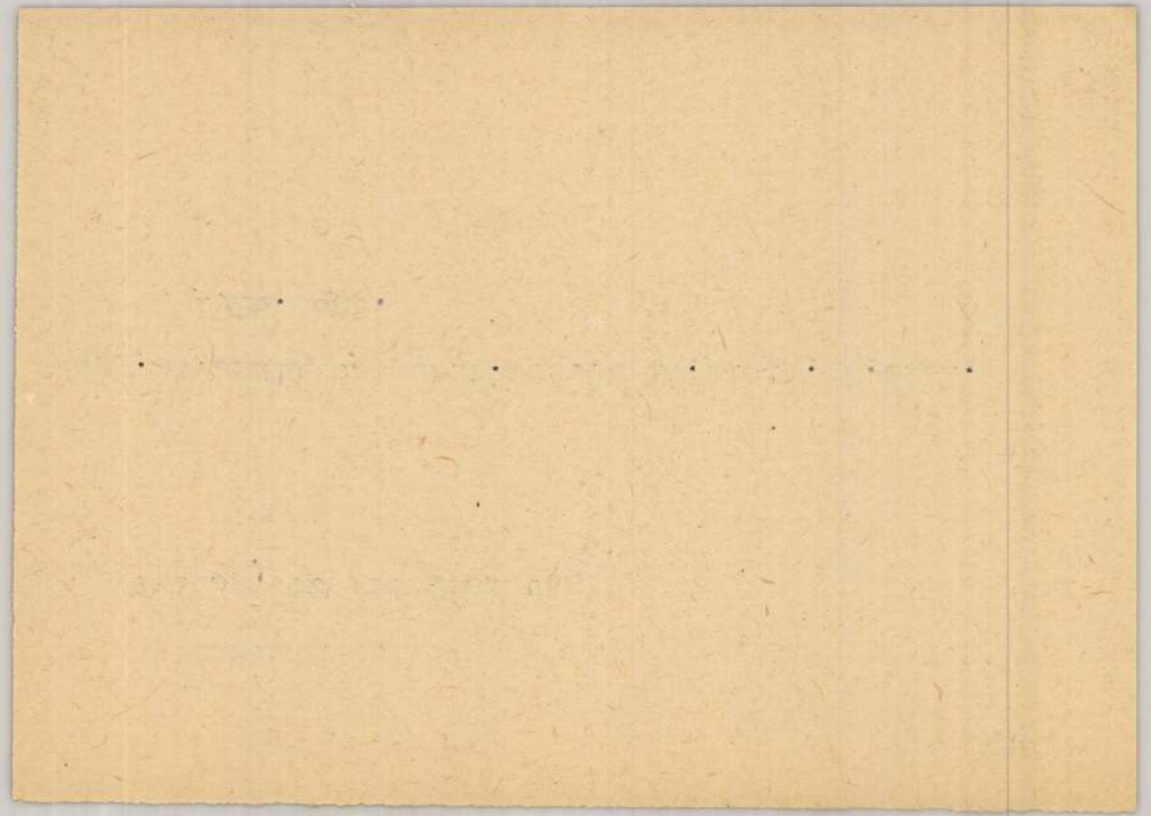

Páris Erzsi MDK

Veszprémi részlet, vf.

Hegytetőn, vf.

Magy. Akvarell és pasztt.festők 14. kiáll. N.Szal. 1928. okt.

15. l.

MDK

Páris Erzsi

A veszprémi Seminárium, vf.

Veszprém-Aranyoskut, vf.

Veszprémi temető, vf.

Magy. Akvarell és paszt.festők 14. kiáll. N.Szal. 1928. okt. 15. 1.

Páris Erzsi MDK

Veszprémi sétány, vf.

Veszprémi "Zugó", "

Komp a Dunán, vf.

Magy. Akvarell és paszt.festők 14. kiáll. N.Szal. 1928. okt.

15. l.

MDK

Páris Erzsi

Utca Grémban, vf.

Eső után, vf.

Flórián lépcső Veszprémben, vf.

Magy. Akvarell és paszt.festők 14. kiáll. N.Szal. 1928. okt.

15. 1.

MDK

Páris Erzsi

Füzfa, vf.

Kilátás a Svábhegyről, ff.

Magy. Akvarell és paszt.festők 14. kiáll. N.Szal.
1928. okt. 15. 1.

MDK

Páris Erzsi

Zivatar; of.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. 7.1.
Mücs.

MDK

Páris Erzsi

A lienzi templomból, of.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.

9.1.

MDK.

Lenta Ernst

A Liegnat Fernsprecht, 3e.

Lett Mahlitzsch, Tisch. von.-dec. Mecs.

9.L.

MDK

Páris Erzsi

Hangulatok, monotypiák.

Téli kiállitás. Mücs. 1935. nov.
26.1.

MDK

Páris Erzsi

Halastó Somogyban

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 7.l.
Mücs.

937, 67. - Schürer-Wiese 1938, 197.

. Zóly m vm./

d e l ő s z o b o r, 1500-1510.

rtyatartóval . . . . . 40 cm.
rtyatartóval . . . . . 40 "

Páris Erzsébet

grafikus

1913

Éimisk 1930.87.l

Munkács.

A középtérben lévő várba a l
melyhez a Latorcza hidja csatla
háttérben szőlők vannak, az elő
tok állitvák fel. Felirata fö
szalagon:

MUNKATSCH.

magyarázó szövegének kezdete: 1.
Latoncki fl.

Rm., mér. a vk. 13: 22.7 cm.

Wagner: Staedt und Geschicht

Pabis Orsi

A veszprém seminarium, vizf.

Az akvarellisták kiállításán vette a Műemlékek Orsz. Bizottsága melynek tulajdonában van

560
1934

5.

tatvány

---

ettőszáznyolc .....,Pengő

pest. I. kerület. Tárnok..

rechtkis. hercegné Ófensége ....tulaj-

eten végzendő átalakitási munkálatok

33.évi 148.728/VII.a.számu rendele-

ottságának 1934..évi.....512.....szám

a Müemlékek Országos Bizottságát il-

ékek Országos Bizottságának pénztá-

ember.hó.14.....napján

Ray Rezső

.....

.....

Párizs Ernst

áll. II. vízf. díj 1928
áll. II. rajzdíj 1926.

Nemzeti Szalon

MAPE 16. kiáll 1930 dec

A Római Magyar Intézet műteremháza

PÁRIS 1. *Erzsébet*, festő és grafikus, Kabola-Polyána (Máramaros vm.) 1887 aug. 24. A bpesti képzőművészeti főiskolán Deák-Ébner Lajosnál, Tardos Krenner Viktornál és Olgyai Viktornál, továbbá Dachauban Hans Müllernél tanult. 1921. és 1924. kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalónban. 1926. az állami II. rajzdíjat nyerte. Jobbára naturalista tájképeket fest. Rézkarcai közül kiválnak: A vihnyei gépgyár kovácsműhe.ye, Rothenburg, Temető mentén stb.

K

E. G. II. 269 l

P

to Bardi).

[illegible] ugyanott 1466 december 13-án.

Régiségtár.

kopasz, haja és bajusza rövid, szakálla
szteződik, palástjának szegélyén és
diszt. Jelzése a hátán a kettős ke-
ól balra: DONAT LO E. [illegible]

cm.

sz. a.

28

1280

Kopp 1939/40. Herzen II.

PÁRIS ERZSI :

185. Müterem ablakban. - Olajf., v., 46 x 55.5 cm. Jelz. f.b. "Páris Erzsi 1936".

148. Rózsika. - Szobor, terr., 42.5 x 50 c
Jelz.b.o. "Kovács".

MADARASSY WALTER :

149. Schulek Frigyes. - Dombormü, br.44.5
35 cm. Jelz.l.j.:"Madarassy".

150. Schulek János. - Dombormü, br. 34.5 x
44.5 cm. Jelz.l.j. "Madarassy".

MAKOVINYI KÁLMÁN :

151. Bánat. - Szobor, terr., mag.: 36.5 cm
Jelz.j. "Makovinyi K. 939."

MANAJLÓ TIVADAR :

152. Szántás. - Temp., v., 66.5 x 46 cm.
Jelz. l. balra.

MDK

Rohbock del. Pappel J. sculps.

Budapest.- Budavár és Krisztinaváros. Acélmetszet

Lantos könyvesbolt egyenes aukciója. 1937. máj.4.
7.l.

festő, szül. 1887 Kabola
Poljanán (Máramaros m.
Képrőművészeti főiskolán e
Hans Müllernél Dachaub
tanult.

Vrod

Krück. II. 351/1.

Császárné felkenetése az ősök által
(vérmetszet) III. 34.

PÁRIS, Erzsi

225. *Gewitterwolken*

226. *Regenwolken*

grafika

Csánky Vilmossal

43. l.

Halasi Horváth István

660. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Őszutó a Rózsadombon. Pasztel.
661. maróthi MAJOR JENŐ: Patak. Pasztel.
662. maróthi MAJOR JENŐ: Szénaboglyák. Pasztel
663. maróthi MAJOR JENŐ: Falurészlet. Pasztel.
664. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Ujlak télen.
665. NÁDLER RÓBERT: Sikátor Rivában.
666. NÁDLER RÓBERT: Passau.
67. NÁDLER RÓBERT: Carbisbay Cornwallban.
68. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Ősz.
9. GY. TAKÁCH BÉLA: Japán csendélet.
0. PÁRIS ERZSI: Moschienából.
1. PÁRIS ERZSI: Isztriai part.
. PÁRIS ERZSI: Tengerpart.
KÖVESDY GÉZA: A Rieserferner-csoport.
HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Nógrád megyében. Pasztel.
BARANSKI E. LÁSZLÓ: Fiatal hölgy.
HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Októberi reggel a Zugligetben. Pasztel.
DIETRICH ADOLF: Zivataros este.
DIETRICH ADOLF: Felhők az Adrián.
Y. TAKÁCH BÉLA: Kirakodás.
Y. TAKÁCH BÉLA: A Pálffy-téri hajóállomás.
Y. TAKÁCH BÉLA: Uszályhajó.
ALLÉ TIBOR: Margit.
LLÉ TIBOR: Nagymosás.
SSKY IVÁN: Lucernagyüjtés.
SSKY IVÁN: Két tájkép.
SKY IVÁN: Domb.
SKY IVÁN: Gyüjtés.
LÉ TIBOR: Ősz a Dunán.
LÉ TIBOR: Udvar.

Társ. Jelítárl. 1938

Párizs Ernsi

festő

mül. Gyertyánliget
(Máramaros m.)

leírd

Boz. Magyarlex

733, 734. h.

Paris Erzsi

festő

nagy gyűjt.

kiállítása

M. Képzőművészek

Egyesülete XII.

tárlata

1921. okt.

Könyvtárunkban

Párizs Erzsi

festő

koll. Kiáll.

1921. okt.

Magyar Képző-

művésznők Egyesülete

XII. tárl.

Nemzeti Szalon

Kiss Erzsi Könyvtárkezelő

VI. 315.

zoló bronzszobrocskát és egy ólom kegy-
2 cm. magas s imádkozó helyzetben le-
ormány parancsából van szerencsém eme
datni. A szépmuvészetek vezetősége há-
xcellenciád e lopásról a hivatalokat
t, valamint a magyarországi muzeumok
adja stb. Fontenay s.k."
. február hó 18-án

orsz. főfelügyelő.

Páris Erzsi

Jestő

l.

Bpvirspály 1941

Paris Ernst

Thieme Becker
XXVI. 235. l.
Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Páris Erzsi

A Nemzeti Szalonban a magyar aquarell és pasztellfestők egyesülete kiállításán szerepel képeivel

U.M.1942.XII.25.

Páris Erzsi

A Műcsarnok 1942-ben re
dezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8

Páris Erzsi

Kiállit a magyar képzőművésznők egyesületének karácsonyi vásárán.

Uj m. 1942.XII.1.

Páris Erzsi MDK

Müteremablakban, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Páris Erzsi

MDK

Téli örömök

Micsarnok 1939 Derü a művészetben

Páris Erzsi

MDK

Velencei emlékek, szinezett rajz

Viharfelhő

Csendes tenger

Halastó

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

Páris Erzsi

Hullámos tenger

Esőfelhő

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

áris Erzsi MDK

oschiena kikötője, szinezett rajz

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

Páris Erzsi

MOK

Bárka a lagunán

Miesarnok 1939 Téli tárlat

Páris Erzsi

MNK

Vizparton

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

d ő i v

1.932 XII. 18.

Kirillit

Paris

ok müvészetéről: . . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Páris Erzsi

MDK

Mind jó

Micsurnok 1939 dec-1940 január

Páris Erzsi

Kiállít

P.H. 9 32. XII. 20.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ezekről megjelent kritikák, méltatás

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott. . . . .

. . . . . .

Szerepelt-e külföldi kiállitáson, mel

. . . . . .

. . . . . .

Vol-e 1954 után külföldi tanulmányut

. . . . . .

. . . . . .

Páris Erzsi

Kiállít

~~Pa~~ P. H. 932. okt. 2

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Köz
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első k

"Magyar Tanácsköztársaság Kép
cimü levéltári publikáció jelent meg, ar
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonatk

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete, mely a Dokumentációs Köz

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

Páris Erzsi

Kiállít

M. 932. X. 30.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa G
Megrendelés esetén az összeg MNB 1
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból

mely a terület épitészeti állagának a

MDK

Páris Erzsi

Rába mentén

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Párizsi Erzsi MDK

Csendélet

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Párizs Erzsi

MDK

Moschiena

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Páris Erzsi

MDK

Moschienából

Isztriai part

Tengerpart

Mücsarnok 1938 téli tárlat

PÁRIS ERZSI

159. Mos chienából, vízf. 200.—

PÁRIS ERZSI

165. Sikátor Moschienában, vízf. 200.—

Nemzeti Szalon

Téli tárl. 1938 jan.-febr.

LLUSZTRÁCIÓK

Paris Erzsébet

szül. Kabolapolyánán (Máramaros megye) 1887 aug. 24. rk. Rajztanítónő. 1909/10 I. első osztály beli rendes művésznövendék Tanára Deák Ebner Lajos

Maulpertsch Antal Ferencz festő.
18. sz.
VI. 140.

1934. téli kiáll. 277-337
1934. nyma. képzm. kiáll. 216.

Edénysimító, őskori VIII-172.

Páris Erzsi

PÁRIS ERZSI VÍZFESTMÉNYEI:

217. Vihar.
218. Útszélen.
219. A Gemeinde Alpe.
220. Patakpart.
221. Dombtetőn.
222. Felhők.

Képrőm. Társ
1931 őszi Kiáll. Cat.

Páris Erzsi

M. Képzőművésznők Egyes

KMTÁRS művesoptok
1931 feb-márc, kiáll.
XIII. 29, 30

1931. tav. tárl. 361, 363, 367, 369, 370a, 370b, 371.

1931. őszi tárl. XI. 217-222

1931/32. téli kiáll. 359
MAPE-tag.

1932. febr.-márc, kiáll. 290

1932. tav. tárl. 176, 263, 331

1932/33. téli kiáll. 355/a, 380

1933. nemz. képzm. kiáll. 474

Páris Erzsi

Csaba u. 7/6.

Műcsarnok

1929. őszi kiáll. 167-174.

1930. tav. kiáll. 1, 2.

1930/31. jub. kiáll 545, 579
580

Páris Ernő

Műcsarnok

1928. tav. kiáll. 625, 630

Csaba u 7/c. 632

1929. tav. kiáll. 570, 526

Komárom VIII. 201.

Paris Ersi

Universal 1913. 85-

Correggio VII. 206.

Párizs Ersi

Mücsarnok
1914. tav. kiáll. 131

Párizs Ersi

1916. tav. kiáll. 213, 215
1916-17. téli kiáll. 150
1917. tav. kiáll. 101
1918. tav. kiáll. 106
1918-19. téli kiáll.
1920-21. téli kiáll. 429, 440
1921. tav. kiáll. 271.
1922. jub. kiáll. 570
1922. ősz. kiáll. 227
1924. tav. kiáll. 204. 212
1924 ősz. kiáll. 276.
1926. angol. magy. kiáll. 417/a, 417 b/ 422/a 422/b
1926. téli kiáll. 375.
1927. tav. kiáll. 726, 729, 738
1927. ősz. kiáll. 480, 483
1927/28. téli kiáll. 321, 322, 323

Szavoyai Eugen hadvezéri levele

VI. 147.

1912. tav. kiäk. 527, 562, 564,
1913. tav. kiäk. 619, 620

Antennen-Kard VI.97.

Páris Erzsi

PÁRIS ERZSI MŰVEI:

167. Tavasz.
168. Utca Greinban.
169. Hegytetőn.
170. Waidhofeni templom.
171. A Balatonfüredi Blaha Lujza-ház.
172. Kilátás a Tabánból.
173. Eső után.

Magyar Református Külmissziói Szövetsé

végzi.

Tagja lehet minden református egyháztag, a külmissziói munkát szereti és érte áldozatot hoz. des tagok év tagsági díja 4 pengő, pártoló tagok pengő. A tagsági díjban benne foglaltatik a Szöve hivatalos lapjának, a *Hajnalnak* évi előfizetési díj

A Hajnal az egyetlen magyar református külm sziói folyóirat. Havonta 16 oldalon sok képpel jel meg. Rendszeresen közli a magyar misszionáriu leveleit.

Magyar misszionáriusok dolgoznak:

Ausztrália szigetvilágán,
Mandzsuriában,
Kínában,
Albániában.

Aki a magyar református külmissziói munkát mogatja, az Isten országa terjedését szolgálja. Adon nyok küldhetők a Szövetség címére: Budapest, I Kálvin-tér 8., II. 17, vagy a következő csekkszámlá 21.089.

Páris Erzsi

1921. okt. MKE
kiáll. Nemzeti Szalonban
gyűjtemenyes kiállítása; olajfest-
mények, vízf. és rézkarcok, vak-
nem mind tájképek.

Katalogus életrajz nélkül.

1922. ápr. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban
7 tájkép, vízf. és vajz.

1922. máj MROE
kiáll. Nemzeti Szalonban
5 tájkép.

1924. máj MKE
kiáll. Nemzeti Szalonban
33 különféle műve.

Tovább nem vom ki.

Miciai lelet VI. 206.

Páris Erssi

1920 jan febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

3 tájkép, vízf.

3 rézkarc.

1920.

M. Akv. Pf. Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

2 graf. műve

1920. máj.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Nagybánjaról, olaff. 6500.—

Tengeri szárkupac, olaff. 7000.—

1920. dec. u. o.

Hófelhők, olaff. 6500.—

Esthangulat, olaff. 7500.—

Visegrádi János gyűjteménye V. 32.

Páris Erzsi

Magyar Studio

Első graf. kiáll. 1921. márc.

Vihnyei gyári részlet, rézkarc

Rothenburg, rézkarc

Temető mentén, rézkarc

Erdőszélen, rézkarc

Jegyerem, rézkarc

Vihnyei gépgyár kovács-

műhelye, rézkarc.

Mosonyi Mihály.

Térdig, hétnyolczad j
hosszú szakála öszbevegyült,
kezével az asztalon fekvő, hang
a „Szép Ilona" czimű mű is
leeresztve tartja. Atillájá,
nek feje mellett: „Kern A.

Olajfestés vászonra,
M. Képt. 298.
A nemz. Zenedeai
1896. III. 3. az erredéve
hozman 1896. XII. 28–29. évb

Páris Ernsi

rajzos és festői tárgyi-
asság

~~Műcs. Kiáll.~~ tól
Pipics 44. l.

ﻣﺎﻟﻚ ﺍﻟﻤﻠﻚ

ﺗﺆﺗﻲ ﺍﻟﻤﻠﻚ ﻣﻦ ﺗﺸﺎﺀ ﻭﺗﻨﺰﻉ ﺍﻟﻤﻠﻚ ﻣﻤﻦ ﺗﺸﺎﺀ

ﺍﻟﻤﻠﻚ

Páris Erzsi

festő

Műcs. kiáll, 1912 tól

Pipics 1/8 · l.

Rheda Péter l. Lipsiai Rheda P.

Páris Ernst, festő,

Gyűjt. Kiállítása volt 1921. a Nemz. Szalonban.

Páris Erzsi

festő

irod

Mabi

Párisi Ernő

kiállítása a
Magy. Képzőművészek Egyesülete XII.
házában.
Nemzeti Salon
1921. okt.

Főv. képt.

Páris Erzsi

301	Eső után, vizf.	1500
302	Kertalján, vizf.	mgtul.
303	Gyöngyös patak, vizf.	1000
304	Malom patak, vizf.	2000
305	A kőszegi bencés templomból vf.	2000
306	Tetők felett, ceruzar.	mgtul.
307	A kőszegi Chernel ház kapuja ceruzar.	mgtul.
308	A kőszegi kálvária, ceruzar.	1500
309	Várkapu Kőszegen, ceruzar.	750
310	Stáció, ceruzar.	1000
311	Templom, interieur	1750

Nemzeti Szalon

1926. máj.
MAPE 12. kiáll

BENE GÉZA: Falusi ucca-részlet.

Párizs Erzsi

A veszprémi szemi-
nárium, vszf.

Repr.

Nemzeti Szalon

MAPE. 14. kiáll. 1928
okt.

PÁRIS ERZSI

188. Nep. Szent János szobra Tatán, tempera
189. Tatáról, tempera
190. Tatai utca, tempera
191. Rába-part, tempera

Nemzeti Szalon
1940. nov. – dec
MAFE 25. kiáll.

PÁRIS ERZSI

112. Tatáról, olaj 900.-

113. Rábakanyar, olaj 900.-

Nemzeti Szalon

1944 jan – febr –

pén tárl

Madonna a kis Jézussal
Fa, tempera, 60×42 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos 1934.

BOSTULLO, A
Templom belseje
Vászon, olaj, 45×35 cm.

BOTTICELLI, SANDRO (firenzei festő, 1444–1510) KÖVETŐJE
Madonna a kis Jézussal és két angyallal (70. kép)
Fa, tempera, 75·5×52·5 cm.
A Bertinelli gyüjteményből.
Restaurálta Endrődi Sebestyén 1915.
Rényi 13. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1881. 761. l. — Maszlaghy II., 55. szám. Gerevich PA, 231. l. (Botticelli modo Amico di Sandro?) — Berti Toesca 954. (Francesco Botticini.) — Van Marle, XI 1931., 268. l. (Botticelli iskolája.)

BRESCIAI ISKOLA, XVI. század
Pieta
Vászon, olaj, 58×46 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Gerevich PA, 236. l. (Bresciai iskola, M retto köre.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipol 67. szám.

Szent Ferenc álma
Vászon, olaj, 98×84·5 cm.

Páris Erzsi

Templomkapu Dürnsteinbe, vizf.

Udvarrészlet Weisse kirchenben, vizf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Páris Erzsi MDK

A miskolci határban, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Páris Erzsi

Zell ander Ybbs, vizf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Kilátás a kis Svábhegyről, repr.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Paris Erzsi

1935–38. főv. alelnöke a Rajzlanarok Egyesületének

Rajzoktatás

1937. 26.7.

[illegible] = 1346.33 f.

[illegible]

Páris Erzsi MDK

Régi kapu, repr.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Páris György,
a MESZ Marxista Előadásai.

II. ciklus 1972–74.

Páris György: a műszaki-természettudományos haladás kapcsolata a gazdasági-társadalmi fejlődéssel.

Magyar Építőművészet, 1969, 1–2 szám, 4–old.

Páris Erzsi

Nádler Róbert, Edvi Illés Aladár, Nagy Sándor, Undi Mariska, Kárpáti Jenő, Bardócz Árpád, Bottka Miklós, Székely Árpád, Wagner Géza, Szántó Gergely, Páris Erzsi, Leszkovszky György, Turán-Hacker Mária és Szigeti Jenő művészek hivatottságáról ad képet a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitás,-irja F.T.Z. /Felvinczi Takács Zoltán/ "Magyar akvarellisták és pasztellfestők" cimmel.A legjobb magyar művészek közé sorolja fentieket, akikről elmondható, hogy vizfestményeikről és rajzaikról lehet őket igazán megismerni.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 16.
XXX. évf. 7. sz. 108. lap.

Páris Erzsi

Egyed Erna, Engelsmann Margit, K. Madarász Adél, Lámné Hilberth Irén, Müller Ágota, Páris Erzsi, Schréder Etta szerepelnek azon a kiállitáson, melyről /k.e.= Kázmér Ernő/ "Képzőművésznők a Nemzeti Szalonban" cimmel számol be a Müvészet c. rovatban.
Figyelemre méltó technikai képességről tanuskodnak nagybányai képei, a kritika szerint.

A HÉT, Bp. 1919. jan. 19.
XXX. évf. 3. sz. 46. lap.

Páris Erzsi

Karcait mutatta be "A Studió I. Grafikai Kiállitásá"-n, melyekről dicsérettel emlékezik meg Kun Imre, a lap Művészet c. rovatában.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

Páris Erzsi

Üde finomsággal és gondosan készitett akvarelljeivel elismerést érdemel a müvész,-mint Kun Imre megállapitja a Nemzeti Szalonban rendezett tárlaton bemutatott munkáiról, "Aquarellfestők és Pasztellfestők Kiállitása" cimmel.

A HÉT, Bp. 1921. ápr. lo.
XXXII. évf. lo. sz. 173-174. lap.

MDK

Páris Erzsi

II. rajzdijat kapott

Dijkiosztás az aquarellkiállitáson a N. Szalonban. 1926. május 8.

MDK

Páris Erzsi, festöm.

1931.évi tavaszi ill. őszi kiáll. -ból az 1931-32. évi téli kiáll. keretében szereplásra kijelölt müve:

Dombtetön.

Mücs. -OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17.
Kat. 13.1.

M.D.K.

Paris Erzsi

Neve szerepel a Magyar Rézkarcolók Egyesületének Ernszt-Muzeumbeli kiállitásán.

Csoport kiállitás Ernsztnél c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. ápr. 8-14.
XII. évf. 15. sz. 49. lap.

Páris Erzsi MDK

Dachaui mocsarak, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Páris Erzsi, festöm. MDK

Hegyi patak. Vizf.

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 21.1.

Páris Erzsi, festőm.-graf. MDK

Olf.-k, vizf.-f, pasteller:

321.	A budai várból.	Vizf.
322.	Veszprémi sétány.	"
323.	Eső után.	"

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 19.1.

Párizs Erzsi

MDK

Ősz

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

November

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi, festőm.-graf.

449. Bárka a lagunán.

458. Vizparton.

KMTára. 1939. téli kiáll. Jan.-márc. Kat. 26.1.

MDK

Páris Erzsi, graf.

619. Részlet a dachaui templomból. Rézkarc.

62o. Bajorországi tájrészlet. "

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. Kat. 79.1.

Páris Erzsi festőművésznő: MDK.

/A Műcsarnok tavaszi tárlatán vett részt/

Ország-Világ, 1912. 528.l.

MDK

Páriss Erzsi,

a N.Sz.által rend 63 csop.kiáll. egyik-másikán szerepel
müveivel. 1921.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.és a KÉVE ΛΛ-ik kiáll.-a.
1929.febr.

Páris Erzsi

MDK

Holt Duna

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Páris Erzsi

MDK

Utca Csákváron

Műcsarnok 1943. nov.-dec.
Téli kiállitás

MDK

Paris Erzsi, festőm.

81. Vihar a láp felett.

V.Nemzeti képzőm.kiáll. 1939. Kassa. Kat. 8.l.

Páris Erzsi MDK

Margithid, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Páris Erzso

MDK

Alkony, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Páris Erzsi MDK

Dombtetőn

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Hegyipatak, vizf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Alkony, monotypia

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Dombtetőn, vizf.

Felhők, vizf.

Műcsarnok 1931 őszi tárlat

Páris Erzsi MDK

Vihar, vizf.

Utszélen, vizf.

A Gemeinde Alpe, vizf.

Patakpart, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Páris Erzsi MDK

Maidhofen

Veszprém

Krems, rézkarcok

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Kilátás Révfülöpről

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

A Rába

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Párizs Erzsi MDK

Ablak előtt, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll

Páris Erzsi

A Duna Kismarosnál, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállítás

Páris Erzsi

MDK

Csendes Duna

Dunaág

Alkony a tarlón

Nádas

Mücsarnok 1932. őszi tárlat

Páris Erzsi MDK

Régi kapu Kőszegen, rézkarc

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Páris Erzsi

MDK

Zivatar Ujpest felett, vizf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Páris Erzsi

Veszprém

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Müteremablak

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Páris Erzsi MDK

A lienzi templomból, olf.

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Páris Erzsi MDK

Zivatar, olf.

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Hans Jacobson

Detroit Public Library

Kapp-Lansing

Kalamazoo

Battle Creek

Páris Erzsi

MDK

Rákospatak

Rába-részlet

Tiroli hegyi malom

Ház Iváncon

Műcsarnok 1937 Téli Kiállitás

Páris Erzsi

MDK

A Szinva patak Miskolcon

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

MDK

Párizs Erzsi

Képzőművészet 1929. 24. sz. 213.l.

MDK

Páris Erzsi

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 11.1.

Páris Erzsi MDK

Nyár

Boglyák

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

Páris Erzsi

Képzőművészet 1929. 16. sz.

MDK

Páris Erzsi

Résztvett a Műcsarnok 1937.évi téli kiallitasán.

Pipics Zoltán dr.: Téli tarlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1937. jan. 24. 21.l.

MDK

Páris Erzsi

Dachaui utca. Rézk.

Folyópart Dachaunál. Rézk.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 71.1.

MDK

Páris Erzsi

Műteremablakban, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 16.1.

Páris Erzsi

MDK

Nagybánya vidékéről, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Esthangulat, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Hófelhők, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Páris Erzsi

A Képzőm.Társ. fennállásának nyolcvanéves jubileumá alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Műveivel résztvett a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.1.

Párisi Erzsi MDK

Részlet a dachaui templomból, rézkarc

Bajorországi tájrészlet, rézkarc

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Rózsák, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Páris Erzsi

"A Matgit-hid alatt" c. képének repr.-ját közli a lap "Női festők a Tavaszi Tárlaton" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1931. márc. 8-14. XXI. évf. 11. sz. 53. lap.

MDK

Páris Erzsi, graf.

A grafika népszerüsitésében sokan vettek részt. P.E. kis lapokkal szerepelt hosszu ideig.

Szautner Lajos: Karc- és fametszet-müvészetünk fejlödése. -Képzömüvészt. 1934. 77. sz. 195-201.1.

Páris Erzsi MDK

Szentendrei Dunaág

Esthangulat a Balatonnál

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Páris Erzsi

MDK

Délutáni napsütés

Erdőszéle

Csőszkunyhó

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Páris Erzsi MDK

Rothenburgból, rézkarc

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Páris Erzsi MDK

Renaissance, rézkarc

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Páris Erzsi MDK

Chillon vára, aquatinta

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Páris Erzsi

MDK

Hangulatok, monotypiák

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll

MDK

Páris Erzsi

Aratás után.Vizf.
Csákvárról. "

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.JUN.1-18-ig.37.l.

Páris Erzsi MDK

Dachausi utca, rézkarc

Miesenek 1919. tavaszi kiállitás

Páris Erzsi

MDK

Folyópart Dachaunál, rézkarc

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállítás

MDK

Páris Erzsi

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Páris Erzsi

Képzőművészet 1931. 41. sz. 144.l.

PÁRIS ERZSI

A csákvári parkból. Vizf.
Csákvári fazekas. Vizf.
Bokályfestés. Vizf.
Vadászkápolna Csákváron. Vizf.

MAPE kiáll. Nemzeti Szalon 1942.dec.-1943.jan.

PÁRIS ERZSI;

A Szinva patak Miskolcon.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

PÁRIS ERZSI

Rákospatak.
Rába-részlet.
Tiroli hegyi malom.
Ház Iváncon.

MDK

Páris Erzsi

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 69.l.

Paris Erzsi, festöm. MDK

81. Vihar a láp felett.

M.kir vall.- és közokt.min. V. nemzetk Képzöm.kiál
Képes tárgymutató. Kassa. 1939.

MDK

Páris Erzsi

Hangulatok, monotypiák.

KMTárs, 1935. téli kiáll. 26.1.

MDK

Páris Erzsi

Művével szerepelt a Zichy Mihály Társaság kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

Cikk: A Zichy Mihály Társ.kiáll.

Képzőművészet, 1930. 32.sz. 170.lap

Páris Erzsi MDK

Tabáni kunyhók és a királyi palota

Bucsusok, rézkarc

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Páris Erzsi

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Páris Erzsi

A miskolci határban

Mücsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 30.l.

Páris Erzsi MDK

A Deák-téri templom Budapesten,

Zarándokok, rézkarcok

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Páris Erzsi, festöm.-graf.

szépet és komolyat hozott.

Dénes Tibor: A Műcsarnokban tartott kiállitás. VII-IX.
Képzömüvészet.1934. 116.1.

MDK

Páris Erzsi

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 28.lap

MDK

Páris Erzsi

Szigliget, ceruzarajz
Kilátás a Fülöphegyről, olajf.

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat.1924.
Nov.29.-Dec.8. 18.lap

MDK

Párizs Erzsi, festöm.

az épületek komoly vonalai vonzzák.

Baranski E.László: ?
Képzömüvészet. 1929. 24.sz. 213.l.

MNK

Páris Erzsi

Nep.Szent Janos szobra Tatán, tempera
Tatáról, tempera
Tatai utca, tempera
Rába part, tempera

A Magyar Akvarell- és pasztell-festők egyesülete XIII.I.katalogusa.1940.nov.24.-dec.8.
14.lap

MDK

Páris Erzsi, graf.

remek rézkarcokat küldött be, mondja Szánth
M. és igen jutányosan adja el őket.

R. Szöréd Ilona: Megnyílt a magy. képzőm.-nők Galamb U
utcai szalonja.
Uj Magyarság. 1941. jan. 19. 9-10. l.

MDK

Páris Erzsi, festöm.-graf.

tájképpel szerepel.

? kiállitás. III. terem.
Müvészet. 1918. 4.l.

Páris Erzsi, festőm. MDK

a vízfestmények közül művei a jelentőségtelj
jesebbek közé tartoznak.

X.-XIII. terem. - Műcsarnok.
Képzőművészet. 1931. 37.sz. 44.l.

MDK

Páris Erzsi

Művével résztvett a Műcsarnok 1943/44 évi kiállitásan.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1943.nov.21. 14.1.

MDK

Páris Erzsi

Művészet 1918. 4.1.

MDK

Páris Erzsi

Képzőművészet 1934. 197.l.

Páris Erzsi

MDK

Kilátás a Gellérthegyről, olf.

Miccarnok 1917 tavaszi tárlat

Páris Erzsi

MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Páris Erzsi.

A Nemzeti Szalon kiállitást rendezett müveiből 1921-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Paris Erzsi, graf. -festöm.

A XI. terem kis szobájában:
müvei a jelentékenyebbek közé tartozik.

Chroniqueur:
Mücsarnok. - Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV. évf. 26. sz. 28.1.

Páris Erzsi, festőm.-graf. MDK

188. Rába mentén.

KMTárs. 1938 Téli tárlat. Kat. 12.1.

Páris Erzsi

MDK

Kovácsmühely, rézkarc

Mücsarnok 1920-21 téli kiállitás

Páris Erzsi

Rothenburgi részlet, rézkarc

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Holt-Tisza mentén, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Zugligetből, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Jánoshegy, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Kálváriahegy Kőszegen, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Páris Erzsi

Csendélet

KMTárs. 1938. őszi tárl. kat. 21.l.

MDK

Páris Erzsi

Nagybányáról olajf.
Tengeri szárkupac "

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa.1920. Május. 17. l.

M DK

Páris Erzsi, festö

Falusi udvar.	Vizf.
Hegyipatak.	"
Innsbruckból.	"
Lágymányosi Dunaparton.	Ceruzarajz.
Hidépités.	"
Egy régi városból.	Szinezett rajz.
A lienzi templomból.	Vizf.
Kálvária.	"

Nemzeti Szalon.-MAPE XX.Jub.Kiáll.1935. dec.2o.-1936. jan. 6. Kat.

MDK

Paris Erzsi, festö

Meschiena kikötöje.	Szinezett rajz.
Velencei emlékek.	" " 12.old.
Viharfelhö.	
Csendes tenger.	
Halas tó.	
Hullámos tenger.	
Esöfelhö.	

Mücsarnok.-Öszi tárlat.1939.okt.-.-nov.19. Kat. 11.1.
/Ezen belül a MAPE 24. kiáll.-a/ és 12.1.

Páris Erzsébet festő, graf. MDK

szül. 1887. aug. 24.

E. G. II. 269 l.

MDK

A pesti evang. tpl.

MDK

Páris Erzsi

Régi kapu, repr. festm.

Mücsarnok 1930-31. jul. kiáll. kép.

MDK

Páris Erzsi festőm.

1926. áll. nagydij
1928. " vf. dij

Rát Ltr. 852. l. Páris Erzsi...

MDK

Páris Erzsi festőm.

Moschienából

Isztriai part

KMTárs. Téli tárl. 1938.

MDK

Páris Erzsi festőm.

Tengerpart

KMTárs. Téli tárl. 1938.

MDK.

Páris Ila, festő

A Duna. Olf.
Balaton. "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. Kat.

MDK

Páris Erzsi, festö

Alkony a Tiszánál. Vizf.
Fehérvárcsurgóról. "
A Duna Veröcénél. "

lücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.

Kat.19.1.

MDK

Páris Erzsi, festö

/M.Akv . és Pasz.fot.Egy./

Sikátor Moschienában.
Csákvári fazekas.
Gazdaasszony. 9.1.
Innsbruckból. 8.1.

Műcs.-OMKT. ösai Tárlat. 1943.okt.3.-nov.1. Kat. 8.1. és 9.1.

MDK

Páris Erzsi

Nagyváyai részlet

Ősz

Ernst Muz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923.ápr.

5. 1.

Páris Erzsi, festö

Hajó a mólónál.	Temp.
Délutáni napsütés.	"
Moschiena kikötöje.	Vizf.
Adria.	"
Ha lászkunyhó.	"

Nemzeti Szalon.-MAFEXXIII.kiáll. 1938.nov.20.-dec.4.
Kat.

MDK

Páris Erzsi, festö

Waidhofen. Vizf.

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 38.1.

MDK

Parmis Erzsi festőm.

Gy.N. cikke. Képzőművészet, 1928, 14.sz. 229.l.

MDK

H.Párizs Elza

Grafikai és vázlatkiáll. B.H. 1935. máj.26. 17.l.

MDK

Páris Erzsi

Kőszegi templom belseje

Kőszegi Kálvária

KMTárs. 1927. Őszi kiáll. kat.

MDK

Páris Erzsi
művei:

Műteremablak.
Veszprém.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 35.1.

Páris Erzsi

Kilátás a Svábhegyről c. müvéért

II. állami vizfestm. dijat kapta

A m. akv. és pasztellfestők kiáll.-ának dijnyertesei.

Képzőművészet 1928. 14.sz. 236.l.

Mit dem besten Gruß!

Ihr Fritz Ernst

Páris Erzsi MDK

Waidhofen, vizf.

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Páris Erzsi MDK

Fehérvárcsurgóról, vizf.

A Duna Verőcénél, vizf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Páris Erzsi MDK

Alkony a Tiszánál, vizf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Páris Erzsi MDK

Csendélet a rajzasztalon

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Páris Erzsi

Keresztuton

Várudvar Kőszegen

Bivalyfák

KMTárs. 1927. Őszi kiáll. kat.

MDK

Párizs Erzsi festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 7. l.

MEK

Páris Erzsi

Művészet 1917. 3. 1.

M.D.K.

Páris Erzsi

A nagy tavaszi tárlaton, a Mücsarnokban kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

Képek, szobrok--festők., szobrászok c.
Szinházi Élet Bp. 1921, juni 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 22. l.

MDK

Páris Erzsi

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz. 63.l.

Páris Erzsi MDK

Nagybánya vidékéről, olf.

Műcsarnok 1918-19. évi Téli kiállitás.

Páris Erzsi

MDK

Kacsa-tó

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Páris Erzsi MDK

Facsoport

Mücsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Páris Erzsi MDK

Ősz.

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Páris Erzsi

Hajó a mólónál, temp.
Délutáni napsütés, temp.
Moschiena kikötője, vizf.
Adria, vizf.
Halászkunyhó, vizf.

A Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll.kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

MDK

Páris Erzsi

Résztvett a Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének 1938-évi kiállitásán.

F.J.: Akvarellek és pasztellek a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hirlap 1938.nov.20. 6.o.

Páris Erzsi

MDK

Dolomitok
Hegyek alján

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

600

Fennitzer Georg

Georg Dittmair von Würtzburg arezhépe. Mezzotinto.

149 m. 112 sz.

K. 6.

~~16~~. Páris Ernő

MAPFE tárlatán 1926

állami II. rajzdíj

(vagy kabolapolyánán)

tr. Gyertán lyaten | 1887 aug 24

(Maramaros)

képzm. Főisk. rajztanár

fővárosban tanít

1912. először állít ki Műcs.ban

(rézkarcok), aztán N. Szalonban

taj képek

1926 áll. rajzdíj

1928 " akvarelldíj

MKE, MAPE és M. Képzőnők tü. tagja

+ 1944 ostrom alatt,

bomba támadásnál

MDK

Páris Erzsi

Kilátás a Kis Svábhegyről, festm.repr.

KMTárs 1930. tav.kiáll. kép

Páris Erzsi, festőm. MDK

Képzőmüv.Tanács: II. állami vizfestménydij.
281 kat.sz. Kilátás a svábhegyről.

Az akvarell- és pasztellfestők kiállitásának állami
dijai.- Ujság. 1928.okt. 2o.

PÁRIS ERZSI

476 Templomozás.

KMTárs.1929/3o téli kiáll.kat. 21.oldal.

PÁRIS ERZSI

Sédparti füzes. Rézkarc.
Kakasülő, Veszprém. Ceruzarajz.
Szentháromság szobor. Rézkarc.

KMT 1928.tav.kiáll.kat. 31.oldal
és 32.oldal

PÁRIS ERZSI

Cibaki gát Olajf.
Holt Tisza mentén "
Hadi csendélet "

A Magyar Képzőművészek Egyesülete tizedik rendes tárlatának katalógusa. Nemzeti Szalon 1918. ápr-máj.

MDK

Páris Erzsi, festöm.

a Magyar Akvarel- és Pasztelfestök Egyesületének kiállitásán nagyon ügyesen szerepelt.

Pipics Zoltán dr.: A Mücs.gyüjt. kiállitása. Magyarság.1934.márc.4.

M.D.K.

Páris Erzsi vagy Pans Erzsi

/A fénykép alatt Páris Erzsi, a szövegben Pans Erzsi szerepel!/
"Magyar képzőművésznők" cimmel rövid közlemény beszámol arról, hogy a Magyar Képzőművésznők Egyesülete kiállitást rendez a Nemzeti Szalonban. Ebből az alkalomból közlik a művész nevét és fényképét.

Szinházi Élet. Bp. 1918. május 12-19. VII. évf. 20. sz. 31. lap.

Páris Erzsi MDK

Veszprém

Miccornok 1936. máj.-jun. Jub. kiállá

MDK

Páris: Erzsi, festö

Csákvári utca.
Piac-tér Csákváron.

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat. 1943.okt.2. -nov.1. Kat. 29.1.
Magy. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX Akv.és Paszt.fest. Egy.

MDK

Páris Erzsi

Facsoport, of.
Alkonyat, of.
Margithid, of.
Tavasz I. vf.
" II. "

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal.
1922. máj.

18 l.

Páris Erzsi MDK

Műteremablak

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiállí

MDK

Páris Erzsi festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 37 l.

MDK

Páris Erzsi

Kilátás a Svábhegyről, repr.

Képzőművészet 1952. jun. 48. sz. 69.l.

MDK

Páris Erzsi

Képzőművészet 1928. II. évf. 6. sz. 11. l.

Páris Erzsi festőművész

Esthangulat a Balatonnál

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója.Műcsarnok.

Páris Erzsi festőművész

Délutáni napsütés

Erdőszéle

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója.Műcsarnok.

Páris Erzsi festőművész

Csőszkunyhó

Szentendrei Dunaág

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás tárgymutatója.Mücsarnok.

MD K

Párizs Erzsi, festö

Iskolaudvar télen. Vizf.

Műcsarnok. IV. Képzőm. v. kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 12.1.

MDK

Páris Erzsi, festö

Iskolaudvar. Akvarell.

R.Szörédi Ilona: "A magyar müvészetért" mozgalom nagy kiállitása. Mücsarnok. Uj Magyarság 1943 máj.16. 13.

MDK

Páris Erzsi

Kilátás a Svábhegyről, paszt. II. vf.dij

Dijkiosztás az akv. és paszt.festők kiállitásán.
Nemzeti Ujság, 1928. okt. 20. 10.1.

Páris Erzsi

MDK

Dachaui utca, rézkarc
Folyópart Dachaunál, rézkarc

Műcsarnok, 1912. Tav. kiáll.

MD K

Páris Erzsi, festöm.

Margithid. Olf.

Mücs. -OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat.14.1.

PÁRIS ERZSI

Alkony a Tiszánál. Vizf.
Fehérvárcsurgóról. "
A Duna Verőcénél. "

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Páris Erzsi MIK

Kovácsmühely, rézkarc

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Rothenburgi részlet, rézkarc

Mücsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Páris Erzsi, festöm.

Jégverem tavaszkor.	vizr.
Jégverem nyáron.	"
Márciusi telhök.	"
Nagybányai bányászházak.	"
Pusztai táj.	"

Nemz. Szal. -A MAFC VI.kiáll. -1919.febr. Kat. 17.

MDK

Páris Erzsi, testőm.

Esthangulat.	vizi.
Interieur.	"
Nagybányai Zazarhid.	"
Szilveszteri predikáció.	"

Nemz. Szal. -A MAFE VI.kiáll. -1919.febr. Kat. 17.

MDK

Páris Erzsi, festöm.

Képe a jó anyagot gyarapitotta.

Mücs.- Tavaszi tárlat.-Képzömüvészet. 1932. 51.sz

Páris Erzsi MDK

Erdőszéle
Csőszkunyhó
Szentendrei Dunaág
Esthangulat a Balatonnál

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc-ápr.

Páris Erzsi

MDK

Délutáni napsütés

A magyar akvarell és pasztellfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc.-ápr.

Páris Erzsi festőművész

Dolomitok

Hegyek alján

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Husarnok 1934.

Páris Erzsi MDK

Vizparton

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Paris Erzsi

MDK

Bárka a lagunán

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Páris Erzsi

MDK

Hófelhők, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Esthangulat, olf.

Mücsarnok 192o. t avaszi kiállitás

MDK

Páris Erzsi

Cibaki gát, of.

Holt Tisza mentén, of.

Hadi csendélet, of.

Magyar Képzőművészek Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

MDK

Páris Erzsi

Hófelhők, of.

Esthangulat, of.

N. Szal. Téli Tárl. 1920. dec.
15.1.

Páris Erzsi MDK

Dachaui tőzegtelep, olf.
A Margithid alatt, olf.

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Páris Erzsi MDK

Esthangulat, monotypia

Margithid, rézkarc

Mocsár, monotypia

Tiszapart, monotypia

Szérüskert, monotypia

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi

Virágdsokor, monotypia

Kukoricaszár-kupac, monotypia

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi

Templomozás

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Kakasülő

Veszprém, ceruzarajz

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Szentháromság szobor, rézkarc

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Tavasz, vizf.

Utca Greinban, vizf.

Hegytetőn, vizf.

Waidhofeni templom, vizf.

Műcsarnok 1929 őszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

A Balatonfüredi Blaha Lujza-ház, vizf.

Kilátás a Tabánból, vizf.

Eső után, vizf.

Ybbs folyó partján, vizf.

Mücsarnok 1929 őszi kiállitás

Páris Erzsi

MDK

Rózsák, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Páris Erzsi MDK

A budai várból, vizf.

Veszprémi sétány, vizf.

Eső után, vizf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Sédparti füzes, rézkarc

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Kőszegi templom belseje

Kőszegi kálvária

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Páris Erzsi

Aratás után, vf.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

MDK

Páris Erzsi

Csákvárról, vf.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Mücs.

„Műterem" képzőművészeti kiállításai

IV. Kossuth Lajos utca 12.

Iparművészeti és népművészeti

bemutató.

katalogus: 50 fill

1942. junius 21- julius 3.

Páris Erzsi

Kiállít a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

P. N. 1926. V. 16. (Pesti Napló)

Páris Erzsi MDK

Soproni utcarészlet

Régi ház udvara Sopronban

Soproni várkerület

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

Páris Erzsi MDK

Halastó Tatán

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Páris Erzsi MDK

Tatáról

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Páris Ervsi.

A Budapest városkép-kiállítása, a Műcsarnokban, - akvarellje szerepel.

Pesti Napló, 1928. jún. 14.

Páris Erzsi

MDK

Galastó Somogyban

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Páris Erzsi

MDK

Hid Nórádverőcén, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

DOLÁNYI BENCZÚR IDA: APÁM MŰTERMÉBŐL

Páris Erzsi

K

PÁRIS ERZSI: RÉGI KAPU

Műszarnok 1930/31 jub. Eiáll

P

gkeleti festő.

századból.

donna piros palástot és arany-
Kezeivel a térdén ülő gyer-
áldásra emelte és baljában
Mellette balról keresztelő szent
edig János apostolt a könyv-
óval látjuk. A háttér hegyes
ábrázoltak fejét dicsfény veszi
ı ezeket olvassuk: »HOC *Opus*
RECTORATVS IACOB De CECCO
C L XXX II.«

ı. — Lelt. sz. 1279. — Vétetett
hitól 1000 lirán (925 K). — Elszá-
én (246–95). — Az elszámolásra
z 1895 november 28-iki 61301
z elszámolást elfogadta az 1900
900) és az 1901 augusztus 26-iki
).

jstr. 18. l. — Verzeichniss № 163.

III

75 (1279).

615 (189).

75

Páris Erzsi

181. Búcsúsok. Rézkarc. 250.
182. Kőszegi kálvária. Rézkarc. 250.
183. Symbolum aeternum. Rézkarc. 250.
184. Templom-interieur. Rézkarc. 250.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.
1926.

Páris Ernsi

8 vízfés rész

Nemzeti Szalon

MAPE 20-ik jub-
kiáll. kat.
1935. dec. 20
1936. jan. 6.

Laibach h.n. VI. 206.

Páris Erzsébet

szül. Kabola-Polyánán
1887 aug. 24 - Rk -
okl. rajztamtónő
1911/12. I. nyolcadéves
T. Kremer V. és Olgyai V.
1911/12. II. harmadosztály beli
~~u. o.~~ Olgyai nál és Rakssányi Dezsőnél.
1912/13. I. negyedoszt. u. o.
1912/13. II. " " "

Réthelyi lelet IX. 107.

Páris Ernsi

Roll. Eiall. 1921

A Mübarat 1921

319

Páris Ernsi

Barokk templom
Mapuja, akvarell
Repr.

Rát Str. 209. l.

K i

a 3500/1943. és a [illegible]0/1945.M.E.sz.rendelettel

Állami rendszerü fizetési

II.=	1115.-	IV.2.=	732.-	VI.1.=	648.-	VII.1.=	531.-				
III.=	785.-	V.1.=	728.-	2.=	592.-	2.=	490.-				
IV.1.=	804.-	2.=	644.-	3.=	536.-	3.=	450.-				

Gyakornok: főisk.= 235.-, középisk. 210.-

Állami rendszerü kez. gyak.	kezelő:	díjnok:	műsz.alt.	s:
37 évtől	245.-	245.-	229.-	332.-
34.35.36.évben	245.-	245.-	229.-	308.-
31.32.33. "	245.-	245.-	229.-	294.-
28.29.30. "	245.-	245.-	229.-	282.-
25.26.27. "	245.-	245.-	229.-	270.-

Páris Ernsi

meghalt a Kelenhegyi út 12. n. mintermi lakásán az ostromalat bonzbalamadás Köletkeztében

Kurtapataki Kovács Pál Körlése

1949. szept. 13.

Nagyságos Elnö

Az államépítészeti
ref. templom terv és költségv
legolcsóbb építőmesteri ajá
egy kérvényt is mellékelek szí
kért államsegély kieszközléséhe
zetén könnyíthetnek.

Kíveskedjék az iratokat,
tolni, áttekintés után vissza küld

Páris Ernsi

Kilépett a Rajzta-
nárok Egyesületéből

Rajzoktatás
1939. 63. l.

A *IX. ülés* tárgyalta ezeket. Paál A. azt kívánta, hogy a vál. az ő beterjesztett 6. pontját egyenként tárgyalja le. Ez megtörtént, de mivel ezek (a pontok: az ügyrend felesleges, — nem a jövőt tekini, — az elnök kezét megköti, — a főtitkári munkakör körül bástyázást célozza, — sok helyen absurd, — kisebb stiláris módosításokra nem tér ki.) csak olyan konkretizalás nélküli általánosságokat tartalmaztak, melyeket az előző ülések Nagy és Csömöry ügyrendet-ellenző hozzászólásaik ellenére elvetettek, — felettük a IX. v. ülés is napirendre tért — s az ügyrendet általánosságban elfogadta és a részleteknél a Bründl, Csucsay, a főtitkár és Bán T. módosításai alapján részleteiben is elfogadta azzal, hogy azt a közgyűlés elé terjeszti.

A közgyűlés egyhangúlag elfogadta az Ügyrendet, amely tájékoztatót ad I. Egyesületünk üléseinek tárgyalási anyagáról, — II. Az általános egyesületi és szakkérdések tárgyalásáról, — III. Az ülések vezetéséről, — IV. Személyes ügyek elintézéséről, — V. A jegyzőkönyv elkészítéséről. — A közgyűlés elfogadása után az „Ügyrend" mindenkire kötelező.

K) A közgyűlés előkészítése a jelölő bizottság és számvizsgáló bizottság feladata. Ez utóbbi a zárszámadás vizsgálatát csak második ülésén intézhette el (L.: az E. p-nél) — a pénztáros miatt. — A személyes ügyek folytán a IV. v. ü. küldte ki a jelölő bizottságot (Kubinyi B. elnökletével, Farkasfalvy I., Csete B., dr. Meskó T.-né, Maijer Miklós, Kirchner Jenő), a választmány 1/3-ad részének megújítására. Grabowiecky ekkor, mint egyéni véleményét, új tisztikar választását ajánlotta a választmány figyelmébe. A dec. 21-iki választmányi ülést, mert a szünidő miatt kevesen jelentek meg, nem lehetett megtartani.

82.1.

A 28. ülés szerint a kilépést bejelentett tisztviselők helyett újakat kell jelölni, a lemondottak helyett nem. A jelölő bizotság ilyen érelmű előterjesztését a VIII. vál. ülés megváltoztatta és kimondotta, hogy senkinek a lemondását [illegible]

sem adott be hiba nélküli, vagy aláírott érvényes jegyzőkönyveket, hanem csak névjegyzéssel ellátott jegyzőkönyvtervezeteket. (L.: a jkv.-ekhez csatolva.)

2. A 7. *ülés* a 4. (Holló—Grabowieczky) és az 5. (Holló—Biczó-ügy) ülések határozatai összevonásából készült *elnöki nyilatkozatnak a III.-vál. ülésen felolvasandó részét állapította meg.* Vitéz Csömöry I. a jkv.-et rosszul fogalmazta. Nadler elnök nem fogadta el, kérte (159—1938) az ülésen írt jegyzői feljegyzést, s mert Csömöry válasza szerint (184—1938) azt már megsemmisítette — a főtitkárt bízta meg a hibás jkv. átjavításával. Ez Csömöry jelenlétében megtörtént. A főtitkár szívességből le is gépeltette a jkv.-et, melyet Cs. elfogadott aláírt és mégis a hitelesítőknek küldött kisérő iratában azzal továbbított, hogy a *jkv.-et a főtitkár írta és az körülbelül fedi a történteket.* Természetesen a hitelesítők azt aláíratlanul küldték vissza és az egyik hitelesítő, Paris E. ezért alelnöki tisztségéről lemondott. A jkv.-et ezek után a *9. ülés* vizsgálta felül s elfogadta. Csömöry *kijelentette, hogy a főtitkár a lényeges részek elhagyása miatt kivánta az átszövegezést* és elismerte, hogy helytelenül tette a megjegyzést és ezzel félreértést okozott. A 9. ülés ezekután új hitelesítőkül Grabowieszkyt és Kubinyit küldte ki, és Páris E. lemondását, melyet írásban az elnököknek, főtitkárnak is megküldött tudomásul vette.

3. A *8. ülés* a II. választmányi ülés jkv. tervezetének szöveghelyesbítésével foglalkozott. Előzetesen Paál Á. jegyző a főtitkárra vonatkozó 3 fontos, de elhagyott részt pótolt már. Az igazgatótanács vizsgálata alá jutott a (Többség nem!) jegyzői feljegyzésnek az elhelyezése. Ezt az ig. tanács természetes helyéről 3 sorral feljebb helyezte a jkv. szövegébe.

4. A *28. ülésen* a főtitkár bejelentette, hogy a 24., 26., 27. sz. jkv. tervek rendes időben elküldettek aláírás céljából Grabowieczky alelnöknek, de még mindíg

ÉLET ÉS IRODALOM

LIBER

NEMZETKÖZI KÖNYVSZEMLE
19. SZÁM (FOLYTATÁS)

1. Liber, bri hn. 1) síkhéj a fán, a kérgen alól (vesd ö. cortex); 2) több levélből álló könyv, irat. Innen átalán írásbeli érintkezés, gyakran vallásos vagy jóslati könyvek; 3) könyv-rész, szakasz, osztály; tres libri de officiis.

2. Liber, eri hn. Bacchus latin neve, küln. a mint Görögországban a mysteriumokban tisztelték és onnan Itáliába átvették. Innen (költ.) bor.

3. liber, era erum, mn. kf. és ff. 1) szabad átalán, önálló, akadálytalan, cselekvésben stb. meg nem kötött, nem kötelezett.

Harc a kultúráért

INTERJÚ GERRY ADAMS-SZEL

Az ír köztársaságiak katonai akcióiról és diplomáciai erőfeszítéseiről mindig öles betűkkel tudósít a nemzetközi sajtó. Arról viszont — legalábbis Írországon kívül — úgyszólván semmit sem írnak a lapok, hogy a Sinn Fein elnevezésű köztársasági pártnak kulturális politikája is van. Az alábbiakban Gerry Adams, a párt elnöke, erről a kulturális harcról beszélget Pat Harperrel.

— Az utóbbi években a Sinn Fein egyre nagyobb figyelmet szentel annak, amit Ön egy alkalommal „kulturális harcnak" nevezett. Vajon miért?

— Kulturális politikán mi legelsősorban azt értjük, hogy megpróbáljuk minden módon védeni és erősíteni az ír nyelvet, egyszóval mindent megteszünk azért, hogy a jövőben ez a nyelv az eddiginél sokkal nagyobb, sőt, központi helyet kapjon a kultúránkban.

— Az ír nyelvet, és ezt a történelmi kútfők is bizonyítják, a brit imperializmus juttatta ebbe a helyzetbe. Az ír nacionalizmus azonban mindig is törekedett arra, hogy visszaszerezze az anyanyelv becsületét, természetes tehát, hogy amennyiben a Sinn Feinnek mint politikai pártnak a szabad, demokratikus és független, minden brit befolyástól mentes Írország megteremtése a célja, nem lehet közömbös a nyelv problémája iránt.

Tény, persze, hogy idestova egy évszázada csak a lakosság elenyésző része beszéli ezt a nyelvet, aminthogy az is tény, hogy ma már az egész szigetre kiterjed az angol nyelv, illetve az angol kultúra uralma (angol nyelvű a tévé, angol nyelvű a könyvkiadás és főként angol nyelvű a sajtó is) — ilyenformán a kilencvenes évek megfigyelője számára különös lehet, hogy nem egy ír csoportosulás miért tulajdonít olyan nagy jelentőséget az ír nyelvnek. Ezt mellesleg azok a honfitársaink sem nagyon értik, akik már teljesen magukévá tették a brit életmódot. Mégis hangsúlyoznunk kell, hogy a nyelv problémája az évszázadok során mindig is összefonódott a haladás problémájával. A XIX. század elején tudniillik az ír volt a legfontosabb beszélt nyelv az országban; s mindez annak ellenére, hogy a britek évszázadokon át semmitől sem riadtak vissza, csakhogy teljesen elpusztítsák az ír nyelvet; gondoljunk csak a XIV. században, pontosabban 1366-ban megszavazott „kilkennyi törvényekre" például, amelyek nemcsak azt tiltották meg — mégpedig a kisajátítás terhe mellett — az angolok által megszállt övezetben élő angoloknak, illetve azoknak, akiknek az angolok földet adtak, hogy gaelül beszéljenek, de azt is, hogy ír módra öltözködjenek és ír szokás szerint éljenek. A XVI. századi költő, Edmund Spenser szerint, aki az angol közigazgatást képviselte Írországban, a gael nyelvnek teljesen el kell tűnnie, mivel „ahol a nyelv ír, ott a szív is az".

Az ír nyelv azonban, az imperialista elnyomás ellenére, továbbra is a többség nyelve, továbbra is a szegények és kizsákmányoltak nyelve maradt, egészen az 1840-es Nagy Éhínségig, illetve az éhínséget követő kivándorláshullám kettős katasztrófájáig. Így azután, amikor a XIX. század alkonyán kibontakozott a nemzeti és kulturális újjászületés mozgalma, mindennek természetes következményeként az angol mindinkább olyan színben jelent meg, mintha a rabszolgaságnak, az ír pedig olyan színben, mintha a nemzeti függetlenségnek volna a nyelve.

Egy nagyon is élő nyelv

— Az 1920-as megosztás után, amikor Nagy Britannia kénytelen-kelletlen lemondott Írország egy részéről, a brit állam, amely az ország északkeleti részét birtokolta, hallani sem akart a gael hivatalos elismeréséről; az országrészben élő köztársaságiak azonban követelni kezdték az anyanyalv használatához való jogot. És amikor a harmincas-negyvenes években, minden peres eljárás nélkül börtönözték be, zárták fogolytáborokba őket, a legtöbben meg is tanultak írül, sőt, az újonnan jötteknek is megtanították ezt a nyelvet.

Ilyenformán, hogy most már csakugyan válaszoljak a kérdésére, az ír köztársaságiak mindig is törekedtek arra, hogy — már amennyire lehetséges — támogassák az anyanyelv újjászületését. Mindamellett, önnek nagyon is igaza van abban, hogy jelentős változásnak voltunk tanúi az utóbbi években: az ír nyelv újjászületését szorgalmazó mozgalom most már azokban az ír országrészekben is mély gyökeret vert, amelyek mindmostanáig angol uralom alatt vannak.

Ez a változás nem csupán a Sinn Feinnek, nem csupán az ír nyelv mindenre elszánt híveinek tudható be, hanem, ezzel egyidejűleg, mélyreható társadalmi átalakulás következménye. A hatvanas évektől fogva a politikai konfliktusok kiéleződése csak még inkább elmélyítette az északi katolikusokban az énazonosság problémáját. A polgárjogi mozgalom egyes akciói, az akciókat követő heves megtorlás (főleg 1968 augusztusától kezdve), a brit csapatok 1969. július 3-i megérkezése, illetve az olyan események, mint amilyen az 1972. január 30-i „Véres Vasárnap" (amikor a brit ejtőernyősök belelőttek az önkényes internálások ellen tiltakozó tömegbe, tizenhárom tüntető halálát okozva), az IRA 1970 júniusában hozott döntése, amelynek értelmében visszatért a fegyveres harchoz — nos, mindez, ha lehet, még elodázhatatlanabbá tette a katolikusok számára, hogy szembenézzenek vele: kik is voltaképp. Jó példa erre azoknak a bebörtönzött köztársaságiaknak az esete, akik a fogságban mozgalmat indítottak, tiltakozásul a politikai foglyok státusának megszüntetése ellen; ennek a mozgalomnak a következményeképpen — 1980 októberétől 1981 októberéig — az éhségsztrájk több hullámban is végigsöpört an angol börtönökben. A letartóztatottaknak, akik rettenetes körülmények közé kerültek, vajmi kevés eszközük volt arra, hogy tilakozzanak az embertelen bánásmód ellen; nem csoda, hogy felfedezték, milyen óriási — egyéni és közösségi — jelentősége van az ír nyelvnek.

— Lehet, hogy már ez is kulturális harc volt, olyan kulturális harc, amelynek politikai, személyes és pszichológiai jelentése is van?

— Csakugyan erről van szó. Ezek az események igen nagy hatással voltak az egész társadalomra; végre megmutatták, milyen fontos és mennyire halaszthatatlan a nyelv problémájának megoldása. Nem csoda, hogy a nyolcvanas évektől fogva valóságos kulturális újjászületésnek vagyunk tanúi: nőttön nő az írül tanuló felnőttek száma; létrehoztak egy ír nyelvű újságot, és létrehoztak egy írül sugárzó kalózrádiót, hogy csak ezeket a példákat idézzem. Helyi kezdeményezésként megindult a kétnyelvű utcatáblák elhelyezésének mozgalma: az ehhez szükséges összeget közadakozásból gyűjtöttük össze, mert a brit államhoz hiába fordultunk volna.

Belfastban és Derryben (így hívják a katolikusok Londonderryt), valamint Észak-Írország más övezeteiben szülői összefogással, a brit kormány mindennemű — anyagi vagy egyéb — támogatása nélkül, olyan iskolák nyitották meg kapuikat, amelyekben — a britek minden akadékoskodása ellenére — gael nyelven folyik az oktatás. A szülők óvodák alapításával kezdték, majd ahogyan felcseperedtek a gyerekek, több általános iskolát is létesítettek; 1992-ben azután megnyílt az első ír nyelvű középiskola Belfast nyugati negyedében.

Ez a kísérlet különösképpen érdekes, mivel — jóllehet ezekben az iskolákban az oktatás írül folyik — sem a diákoknak, sem a szülőknek nem ez az első nyelvük. Az eredmények mégis megdöbbentőek, s a brit kormány épp nemrég egyezett bele a legrégibb ilyen iskola anyagi támogatásába.

1922. január: William Cosgrave, az Ír Szabadállam elnöke felvonja a városi zászlót a dublini városháza tetejére, miután a Dáil (az Ír nemzetgyűlés) megszavazta a Nagy-Britanniával kötött államszerződést

Számadás és felelősség

21. cikk

A tömegkommunikációs eszközöknek létre kell hozniuk azokat a mechanizmusokat, amelyeken keresztül számadással tartoznak a nagyközönségnek. Ez történhet a médiumokban felállított önkormányzati testületeken keresztül, valamint a nyomtatott és audiovizuális eszközök szerkesztési alapszabályainak elfogadásán keresztül, amelyek célja a szerkesztőségi függetlenség erősítése. A tömegkommunikációs eszközöknek szilárd etikai irányelveknek kell alávetniük magukat, amelyek garantálják a szólásszabadságot és az állampolgárok alapvető jogát a közérdekű ügyekről szóló pontos és teljeskörű tájékoztatásához.

22.cikk

A tömegkommunikációs eszközök használóinak szervezeteket és önkéntes társulásokat kell létrehozniuk, amelyeken keresztül figyelemmel kísérik és értékelik a médiumok tevékenységét. E társaságoknak tagjai lehetnének a tudományos közösségből származó szakemberek is.

23. cikk

Az embereknek joguk van ahhoz, hogy az információ-szolgáltatókon számon kérjék az információ pontosságát, és megállapítsák a felelősséget, ha a pontatlan tájékoztatás kárt okoz. Ez nem jelenti a szólászabadság indokolatlan korlátozását, de ha egy bíróság előtt bebizonyosodik, hogy az információ-szolgáltató tudatosan pontatlan vagy félrevezető tájékoztatást adott, vagy gondatlanságból elősegítette ilyen információk terjesztését, az embereknek joguk van kártérítésért folyamodni, amennyiben a károkozás tényét megállapították.

Oktatás és fejlesztés

24. cikk

Az embereknek joguk van megszerezni azokat a képességeket, amelyekkel teljes körűen részt vehetnek a nyilvános kommunikációban. Ehhez alapvető írás-olvasás tanító programokra, tömegkommunikációs írástudásra és kritikai oktatásra van szükség a kommunikáció társadalmi szerepét illetően. E jognak képessé kell tennie az embereket arra, hogy az információ és a kultúra kritikus használói és termelői legyenek.

25. cikk

Az embereknek joguk van ahhoz, hogy részt vegyenek az önálló kommunikációs infrastruktúra fejlesztésében, hozzájáruljanak ehhez, és élvezzék előnyeit. E jog magába foglalja a független médiumok fejlesztéséhez nyújtott nemzetközi segítséget, a tömegkommunikációs szakemberek számára készített oktató programokat, független, képviseleten alapuló társaságok, újságírói szövetségek és szakszervezetek, szerkesztői és kiadói társaságok alapítását, valamint a politikaformálás, a médiumok szabályozása és irányítása terén kialakuló nemzetközi együttműködést.

Az emberek felelőssége

26. cikk

A nemzetközi jog szerint minden ember felelős az emberi jogok tiszteletben tartásáért. E felelősség fényében arra ösztönzünk mindenkit, hogy segítsen érvényt szerezni e Charta rendelkezéseinek. Erősen ajánljuk, hogy a médiumok használói alkossanak (nemzeti és nemzetközi) szövetségket, hogy támogassák a népek jogát a kommunikációhoz.

A Charta érvénybe léptetetése

Hogy biztosítsák és elősegítsék a Charta érvénybe léptetését, a felek:

A/ Általános rendelkezések

a) megjelentetik és terjesztik a Chartát;

b) saját mozgalmaikon belül érvényt szereznek a Charta rendelkezéseinek;

c) saját környezetükben figyelemmel kísérik a tömegkommunikációs eszközök, az információ-szolgáltatók és a kultúra-termelők tevékenységét a Charta által javasolt normák fényében;

d) rendszeresen beszámolnak a Chartában foglaltak érvényesüléséről a Charta Végrehajtási Bizottságának.

B/ Intézményi rendelkezések

A Chartát elfogadó felek létrehozzák a Charta Végrehajtási Bizottságát.

A Bizottság feladatai:

a) koordinálja a Charta érvényesítésének ellenőrzését;

b) fogadja a Chartát aláíró felek és más felek által benyújtott panaszokat a Charta rendelkezéseinek megsértéséről;

c) fellebbezés esetén döntőbíróként jár el;

d) a Charta szövegét meghatározza, kiterjeszti és átdolgozza;

e) koordinálja a Charta rendszeres felülvizsgálatát.

Eljárások. ad b) Bárki, aki azt tapasztalja, hogy a Charta előírásait a Chartát aláíró felek vagy a tömegkommunikációs eszközök, az információ-szolgáltatók és kultúratermelők megsértik, írásos panaszt nyújthat be a Bizottságnak e felekkel szemben. A Bizottság az érdekelt feleket a panaszlevél másolatával értesíti, és felkéri őket a védekezésre. A Bizottság dönthet úgy, hogy mind a felperest, mind az alperest meghallgatja. A felperest és az alperest egyaránt írásban értesítik a Bizottság által hozott ítéletről.

A Bizottság valamely panaszt megalapozottnak vagy megalapozatlannak ítélhet. Fellebbezés esetén a döntőbíróság egy megállapodás szerinti és meghatározott eljárást követ.

ad e) A felülvizsgálatnak ismétlődőnek kell lennie, és az első hivatalos felülvizsgálat nem később, mint a Charta elfogadásától számított öt év múlva kell tartani.

Melléklet

Az információs szabadságra vonatkozó normákat az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 19. cikke, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 19. cikke, a kommunikációhoz való jogról szóló 1983/3.2.sz. és 1991/4.1. sz. UNESCO határozat, az 1975-ös európai biztonsági és együttműködési konferencia záródokumentumának információiról szóló rendelkezései, az 1991-es windhoeki UNESCU nyilatkozat, valamint a gyermekek jogairól szóló egyezmény 13. cikke rögzíti.

A tömegkommunikációs eszközök társadalmi felelősségéről szóló normákat a tömegkommunikációs eszközöknek a béke és a nemzetközi egyetértés erősítéséhez, az emberi jogok támogatásához és a faji előítéletek, az apartheid és a háborús izgatás ellenzéséhez való hozzájárulásának alapelveivel kapcsolatos 1978-as UNESCO-nyilatkozat, a faji megkülönböztetés minden formájának eltörlésére irányuló nemzetközi egyezmény 4. cikke, a nők hátrányos megkülönböztetése minden formájának eltörlésére irányuló nemzetközi egyezmény 5. cikke, valamint a gyermekek jogairól szóló egyezmény 17. cikke rögzíti.

A kommunikáció fejlesztésére vonatkozó normákat a fejlődéshez való jogról szóló 1986-os ENSZ-nyilatkozat és a Kommunikáció a fejlődésért című, 1991/4.1.sz. UNESCO-határozat rögzíti.

A kulturális jogok védelmére vonatkozó normákat az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 27. cikke, a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 15. cikke és a nemzetközi kulturális együttműködés elveiről szóló 1966-os UNESCO-nyilatkozat rögzíti.

MOLNÁR ERZSÉBET:

A Big Ben elmozdult

Miközben Ózdon a hatóság fölszaggatta a parkettát, szétverte az ajtónyílásokat, kitépte a vezetékeket a falból és kiütötte az ablakokat mint Muhammad Ali az ellenfelet, a kávéár lezuhant Brazíliában mert egy befektető orrára pottyant három, de lehet hogy négy esőcsepp, Penészleken illegális szeszfőzdét fedeztek föl, a Józsefvárosi piacon meg valamelyik nap nem nyitott ki nyolcszázból nyolcszáz kínai, egyik sem akarta hogy levágják a karját; az ilyen dolgokat nem érdemes félvállról venni, hogy ezerkilencszázkilencvennégyben és Magyarországon vagyunk, na és, én az UNESCO helyében a feketehímlővírust se végezném ki egyelőre még, Szaddám Husszein is hogy levágatja mindenkinek aki nem akar katonának menni a fülét; egyébként azt is írja az újság, hogy egyelőre ne együnk torinói tintahalat, a Dózsa György úti átmeneti szállón meg lefüleltek két ál-hajléktalant, volt otthon lakásuk de valahogy jobb szerettek az átmenetin, hát annyiféle ember van, például ha a lengyelek csak meglátnak az országukban egy ukránt, még nem is csinált semmit, még meg se szólalt, már a tömlöc fenekére vetik, nem tudni miért, most is legalább hatszázat tartanak fogva kenyéren és vizen, és orosz turistákat vernek a pályaudvarokon, teljesen meg vannak vadulva, Jelcinre ilyenkor szokott rájönni a dekrétumalkotás, hogy Oroszországnak a Földön gyakorlatilag mindent szabad vagy mit tudom én ki mikor mehet ki WC-re a volt szocialista országok közül, nekünk is kéne egy-két ilyen rendeletet hozni és akkor végre azt csinálhatnánk amit akarunk, mennénk portyázni, minden nap összeszednénk valami kaját, jó mondjuk Augsburgot óvatosságból kihagynánk, nem fogadnánk el viszont adósság fejében oroszországi tulajdont, legföljebb azt a villát a Bahamákon amit a minap vásárolt dolgozói ki nem fizetett bérén egy jekatyerinburgi üzem, ugye csődtömeg van itthon is, meg aztán úgy összekeveredne minden hogy megint nem tudnánk, Kubán keresztül fegyverezzük-e föl Latin-Amerikát, a hottentották közvetítésével a busmanokat vagy esetleg Irakba küldünk füllevágó szikét; már így sem lehet követni a történéseket, például ki tudja azt hogy a Kőbányai Sörgyár dél-afrikai többségi tulajdonban van, úgyhogy a kőbányai világos voltaképp dél-afrikai világos, aminek persze semmi értelme sincs, és nem is ezért drágul a sör, igaz hogy így nem fél korsó, hanem még annál is kevesebb sörről kellene lemondanunk ahhoz hogy mégis legyen világkiállítás, hát arra most nem emlékszem hogy havonta, naponta vagy óránként, mindenesetre aki ennyire nem képes az vagy nem magyar vagy alkoholista, különben az se magyar aki föltalálta a porsört, olyan mint az azonnal oldódó kávé de nem azonnal hanem tíz nap múlva oldódik, hát mi ennél jóval hirtelenebb nemzet vagyunk, a fiúk a híradóban például bámulatos tempóban gyakorolják a tökéletes letartóztatást, ráadásul puszta kézzel, mivel egy rendőr évente tíz töltényt használhat el a lőgyakorlaton, mondja az illetékes szomorúan, ennek ellenére lesznek mesterlövészek a háztetőkön decemberben a zárókonferencián, megannyi Sakál, tudniillik a tíz golyó csak átlagszám, így aztán a saját magunkén kívül képesek vagyunk garantálni gyakorlatilag mindenki biztonságát, ha annyira akarnánk le tudnánk tartóztatni akár az ivóvízbe jutott szalmonellát vagy mondjuk az elektromos hálózatba tévedt bősi áramot, aggodalomra inkább az ad okot, hogy a Big Ben elmozdult, egy ózdi lépcsőházban megtámadtak és agyba-főbe vertek bizonyos B. Sándort három liter borért, a rendőri őrezred egyik tagja pedig hazament a hétvégén Gyöngyöspatára, ahol is illetéktelenül behatolt a helyi szeszfőzdébe és mind egy szálig leszerelte a rézüstöket; képzeljük el, hogy veszi az ki magát, amint a Köztársasági Őrezred tagjai védelmi tevékenységüket átmenetileg fölfüggesztve rezet próbálnak majd rásózni a Kongresszusi Központ előtt mindenkire, aki számit a nemzetközi életben, miközben rajtunk a világ s persze a mesterlövészek szeme.

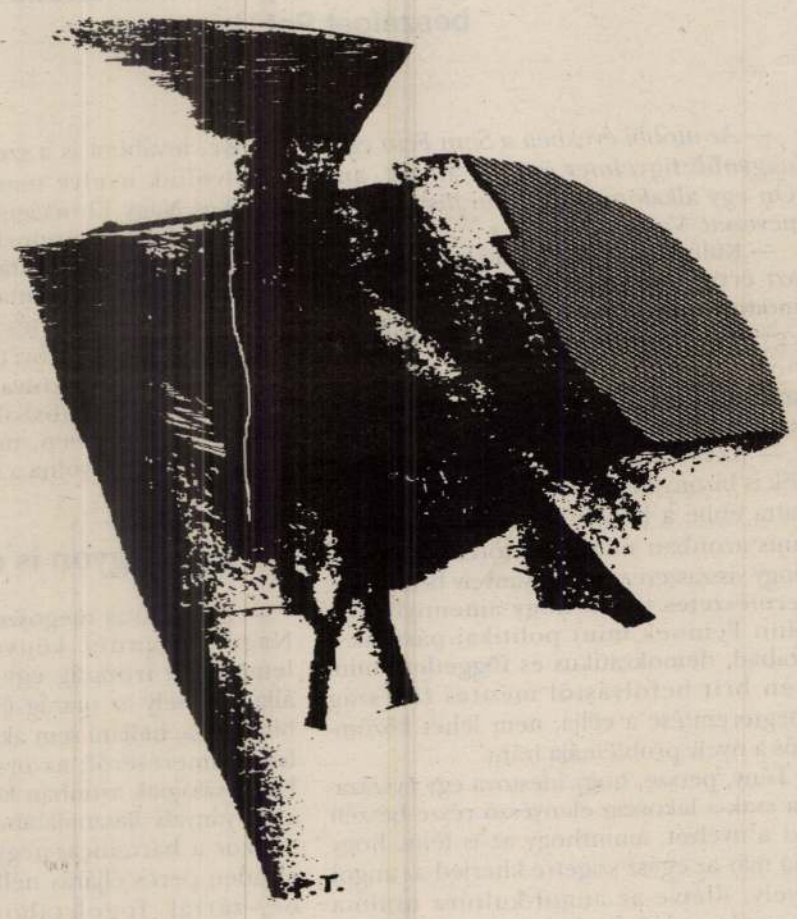

Parádi Tamás rajza

Egy beretványsztoikus formagazda

(Parádi Tamás grafikáiról)

A főváros egyvégte-arányban rekrutázó étközösségéből töprengő ekebontással kilépő Parádi Tamás ektogrammái a matthuszas fűnyíró fertezetes hangjától csuklásnak indult földenép cirátus bőszikéit idézik, bennük mintegy gömbvillanó ephemeristől találtatván szemlélhetjük a különült ambíció drágán uzsorgó tőkéjével díszes imholnapiság maximáit.

Ős-bitumenből föltetsző kisvilági oltványainak tört némaságát érteni kész a mindannyiunkban bolerázó vámvédőrség.

A civitás oldalági káváján topogó ábránd csalfényeitől megtévedt monográfust némi önkénylettel rőfbe pólyázhatja a Parádit jellegző deli mórés, ama kivétően jeles, szérián megálló rajzműves szabadvizsgálat, mit jóvégre vezető ideálstatisztikus fakturakészletéből elénk szöktet.

Transzpilotizmusba tartó ízlésünk idusán tetézve becsülhetjük azon késztő vehiculumot, mellyel a sajátító spekulatíva szökdösödő árfutamai ellen hyperboréi zendülettel tüzeli hárfáját az aszálymezőben, állván a kapkodva-alkuvó műérzék ajtó alá rendezett körmeinek rettentését.

Szemethy Imre

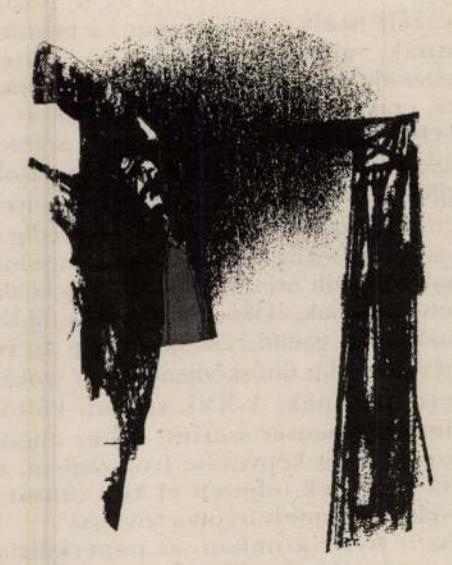

a módját se tudom, hogyan lehet ilyen fontos állásra kinevezetni valakit. De mért éppen irnokságot akar? Tudja mit: próbáljuk meg a lovastábornoki kinevezéssel. Ez könnyebben megy. És a módját is tudom.

Mindehhez most még csak azt akarom megjegyezni, hogy ha Csallányi Géza vezérőrnagy is ugy tudott volna vigyázni a magyar érzékenységre, mint Gaudernack tábornok, akkor sohse tört volna ki Szegeden a koszoru-forradalom.

Hires duellumok

Országok és társadalmak sok végzetes sorsfordulásának okát abban látom, hogy több a konkolyhintő, mint a békéltető. Higgadt bölcs is kevesebb, mint vérmes és hebehurgya. És ott, ahol olyan sulyos tényező a hadsereg, mint amilyen volt Magyarországon a Habsburgok alatt, igen nagy baj, hogy a Gaudernack-tipusu katona olyan ritka, mint a fehér holló. Azért is inkább az önálló hadsereg gondolatában kereste felszabadulását a magyar nép, mint az önálló vámterület gondolatában és ahelyett, hogy

Parajdi Illyés János
menyezetfestő antalos

erőd
z

Baloghemüvel

566. l

PARAJDI Illyés János festőművész

Erdélyi kazettás mennyezetek II.

Hadvezérek, korhelyek, kikapós menyecskék

A gótikus ornamentika gyorsan elterjedt Erdélyben. A boltozatot teljesen beborítják lomb- és virágdísszel. A díszítő elemek eddig soha nem látott gazdagságában festőink szabadon érvényesíthetik dekoratív hajlamaikat. A világi jellegű épületek után ezek a festett dekorációk jelennek meg a templomokban is kezdetben freskó, majd festett kazetták alakjában.

Az eddigi kutatások alapján a legrégebbről fennmaradt figurális mennyezet a gogánváraljai. 1503 és 1520 között készült, Bethlen Miklós pártfogásával, és eredetileg negyvennyolc táblából állt. Alkotója ismeretlen, de örvendetes tény, hogy kiváló mesterember. Örvendetes elsősorban azért, mert így már első emlékünk is magas színvonalú alkotás. Festőjének látásmódja olasz hatásokat sejtet, elsősorban éppen a figurális táblák megoldásában és abban, hogy hangsúlyos körvonalakkal veszi körül festett ábráit. Tiszta, érett munka, noha szinte biztosra vehetjük, hogy mestere elsősorban nem ezzel foglalkozott. (A mennyezetfestés ebben a korban nem volt még különálló művészet.) A gótika és a reneszánsz formavilága olyan szervesen forr itt össze, mint a címeres levelek, vagy a kályhacsempék díszei. Főként a címeres leveleket hangsúlyoznám és azt, hogy festőnk jórészt ezzel kereshette kenyerét.

Az ember- és állatfigurák körkörös elemekben, vagy négyzetes formákban helyezkednek el. A festő különösen ott jeleskedett, ahol azonnal felfedezhetjük a tábla-képek hatását. Lehettek ilyen irányú ambíciói is, sőt bizonyosra vehető, hogy ezt is festett és közel se ügyetlenül. Szép a középső tábla két vitéze és az Angyali üdvözlet. Megjelenik a feliratos szalag – a gótika jellegzetessége –, mely amellett, hogy dekoratív elem, akárcsak a szentek glóriái, kapcsolatot teremt az angyal és Mária szépmozgású alakja között.

A fent említett táblák kvalitásai mellett, az az érzésem, hogy a virágindák közé fűzött és bújtatott figurák inkább megfelelnek a dekorativitás örök törvényeinek. Szinte ösztönös kényszerré válik, hogy a festők mindent, még az embert is virágként jelenítsenek meg. A testek ebben a dús szövevényben feloldódnak, befonja őket a leveles, virágos keret, akaratlanul bújócskázó gyermekeket juttatva eszünkbe. Sámson szinte kétségbeesetten mint valami oroszlánnal küzd az őt befonó indákkal.

A vonalak világosan érthetőek, mértéktartóan adagoltak, nem érezzük rajtuk a gótika túlkapásait. Az arányok tökéletesek, a fej, a kéz és a láb – a festők tudományának nagy buktatói – szintén mesterien megoldattak. Még az apró, a mennyezet magassága miatt alig látható részletekből is kisajtolta a festő azt, amit csak tudott. A szemek ijedten, vagy csodálkozva rebbennek, az ujjak görcsösen vagy ernyedt eleganciával élnek a deszkákon.

Sajnos, jórészt éppen a figurális táblák sérültek meg. Ez korántsem válik a színek hasznára. Az egész mennyezetnek szürkészöld árnyalata van, melybe szépen olvadnak bele a fehér, okker és velencei vörös foltok. Minden rongálódást leszámítva biztosnak látszik, hogy festőnk nem követte a gótikának azt a nagyon gyakori, szinte általános elvét, miszerint a színek megválogatásában a tiszta elhatárolás a legfontosabb. Nem az egymás melletti színeket választják, hanem a spektrum két széléről veszik őket, tehát nem vöröshöz a sárgát, hanem vöröshöz a kéket.

A XVII. század festett mennyezetei közül elsősorban a tancsi kazettákat kell részletesebben szemügyre vennünk.

A mennyezet 1676-ban készült, minden valószínűség szerint „Odvarhely Székben (lakó) parajdi Ijés János" munkája. Neve egyik kazettán sem szerepel, de Orbán Balázs feljegyzései szerint hasonló ábrázolások voltak a nyárádszentimrei és almásmalomi templomokban is, melyekről biztosan tudjuk, hogy Illyés János mu kái.

Tancson 6×11 kazettát találunk, ezek közül egy, a karzat feletti utolsó sorban hiányzik. A 65 tábla feltűnően nagy része (19 kazetta) figurális, egy pedig feliratos. Néhány darabnak csak sejteni lehet a témáját, ezeken csak részletek maradtak a festésből. Az egyiken talán egy angyalábrázolás – gyöngysorral a nyakán –, másikon valószínűleg egy szirén büszkélkedett bájaival.

Kelemen Lajos feltételezi, hogy Parajdi Illyés János görögkeleti templomok festésével is foglalkozott. Így került a puritán református templomba többek között Nagy Sándor alakja. A feltételezés helyesnek látszik, elsősorban a formai megoldások miatt, melyek szoros rokonságban vannak az ikon-figurák stilizáltságával. Festőnk nem sokat törődött azzal a különben sem következetes kép-tilalommal, miszerint alakos ábrázolások idegenek a református templomok puritán szellemétől. Hasonló merészséggel kölcsönözte figuráit is egy sok szempontból más felfogású művészetből. De maradjunk a már említett Nagy Sándor alakjánál. Jogosan kérdezhetjük, mit keres ez a hadvezér a virágos mennyezeten? A rejtély egyszerű: a festő valamilyen – gyakran merőben szubjektív – okból megkedvel egy idegen elemet, amit képzeletében olyan hevesen díszít fel és alakít át saját egyénisége szerint, hogy már nehezen tud ellenállni a tulajdonképpeni megfestés kényszerének. Nagy Sándor tancsi szerepeltetése jelentős bizonyítéka annak, hogy mennyire szervesen épülhet be egy többé-kevésbé idegen elem – sikeres forma-alakításának köszönhetően – egy határozott egyéniségű művész festői világába. A tematika itt már másodlagossá válik. Nem a híres hadvezér vallásosan misztifikált alakját látjuk, hanem egyfajta népi kedélyességgel körülölelt alakot. Inkább parasztlegényre hasonlít, mint katonára. Felpattan a népmesék madarára, mondjuk az olyan sokszor megálmodott griffmadárra, és csupa kedvtelésből, száguld egyet a csillagos égen. Ezek után – gondolom – nem nagy merészség arra a következtetésre jutni, hogy hasonló a helyzet a bibliai jelenetekkel is. Festőink nem sokat törődtek a vallásos lelkekkel, inkább a körülöttük csetlő-botló embereket tekintik fontosaknak, róluk mintázzák típusaikat. Lehet, hogy éppen a falu egyik kikapós menyecskéjéről festik a babiloni bűnös nőt; Évát pedig csak annak az asszonynak a képében tudják elképzelni, aki délben megjelenik a párolgó leveses fazékkal.

A sort folytathatnám táblánként, például „Bakus"-szal, aki ugyancsak vérbő alakká változik, mondjuk, hogy Tancs legnevezetesebb korhelyévé. S ha már Bacchusról van szó, szeretném felhívni a figyelmet egy másik ábrázolásra, amely mozgásában és hangulatában igen hasonló az előbbihez. Ez a szőlőlevél-koszorúsan ágáló fiú, aki egy régi magyar kártyán is megjelenik. Ugyancsak hordón lovagol, ugyanolyan testtartással, mint tancsi cimborája, azzal a kis különbséggel, hogy falatozik is a kezében tartott és nyársra húzott kolbászkákból. Lehet, hogy mennyezetfestőnk, a munka szünetében, hasonló kátyákkal játszott segédeivel.

János mester több szereplője mellé odapingálta a megfelelő címet vagy mondatot, nehogy festményeinek csodálói összecseréljék őket. Ma már megmosolyogjuk ezeket a feliratokat, és azt hiszem, ő is ezt tette bajusza alatt. „Hogy félreértés ne essék!" – mondhatta magában, és amint láttuk, aggodalma jogosnak mondható.

Talán legszebb tancsi kazetta a galambos, az örök biztonságot és életet jelképező levéldíszes ággal. A madár szinte álomszerűen lebegő mozgása páratlanul tökéletes asztalos-festőink alkotásai között.

Végül Noé bárkájáról, pontosabban a bárka vitorlájáról szólok. Olyan merész fantáziával megoldott geometrikus képi átírásról van itt szó, amihez hasonlót csak századunk kubista festőinél találunk vagy később a modern festészetre oly jelentősen ható mesternél, Paul Klee-nél. Hasonló „csodákkal" találkoztunk már, ha nem is a művészettörténetnek ezen a szerény területén.

A tancsi kazetták rámarésze vörös színű, a jelenetek egy szélesebb, szürkére festett keretben foglalnak helyet. A képmezőben rozsdavörös, fehér, fekete és szürke árnyalatokat használt a festő, helyenként igen merész nagyvonalúsággal.

Erdélynek talán legszebb kazettás mennyezete a tancsi. Elsősorban azért, mert itt ötvöződik egybe legharmonikusabban a már említett idegen hatás a népi festő csak népmesei elemeket ismerő képzeletvilágával.

VILHELM KÁROLY

MŰVÉSZET

Öröm

1824. május 7. — Bécs — Kärtnertortheater. Műsoron Ludwig van Beethoven művei: *Házavatás*-nyitány, három nagy himnusz a *Missa Solemnis*-ből, valamint a zenevilág, az emberi világ világra szóló világbemutatójaként, boldogság-bemutatójaként, örömbemutatójaként — a *Kilencedik szimfónia*.

Ludwig van Beethoven háttal áll a nézőtérnek, nem hallja az *Örömódát* követő ember-öröm tapsáradatát, az emberek örömrivalgását, Beethovenmámorát, zenemámorát. Csak amikor maga is a közönség felé fordul, akkor veszi észre azt a darabka ujjongó emberiséget, testvériséget.

A siker nem hajtott anyagi hasznot, mi több, a hangverseny megismétlése súlyos deficitet jelentett. De a siker által megmérhetetlen, végtelenül kamatozó erkölcsi haszonra tett szert az emberségével mérhető emberiség. Mert a kórusszimfónia előadása tart még, egészen a végtelen emberi idők és terek végezetéig. S egyre több hallgató zarándokol el a *Kilencedik*-hez, a *Szimfónia*hoz. Ami csekély 150 évvel ezelőtt kevesekhez szólt ember-milliókért, most sokakhoz szól ember-milliárdokért.

1824. május 7. — Bécs — Kärtnertortheater. Az öröm, a testvériség. A győzelem ünnepei mindegyre májusi keresik fel.

RONAI ISTVAN

Szebeni utóhangok (II)

Hogyan értékeljünk egy jazzmuzsikust? Elsősorban eredetisége, egyénisége szerint. A sajátos érzelmi mondanivalót kifejező zenei formanyelv alapján.

De ameddig egy művész eljut idáig, hosszú utat kell megtennie. Louis Armstrong 19 éves korában mesterét, King Olivert bálványozta és másolta. De pár év alatt páratlan melódiai találékonyságával, ritmikai érzékével, trombitájának megrázó hangszínével túltett mesterén. Olyan stílust alakított ki, amely évtizedekre megszabta a jazz fejlődési irányát. Charlie Parker, a modern jazz forradalmára, gyermekkorában Lester Young szaxofonrögtönzéseit kívülről betanulta és dupla tempóban játszotta őket. De nem állt meg mestere harmóniai felfogásánál, ritmikája is bonyolultabbá vált, frázisai meglepőbbek, idegesebbek, aszimmetrikusak lettek. S új stílus született, a be-bop, mely csupán aprólékos tanulmányozása nyomán mutat fel néhány közös vonást Lester Young álomvilágával.

De ők kivételek.

Az átlag jazzmuzsikus megreked eszményképének az utánzásában. Mondanivalója hiányát nem pótolja esetleges kitűnő zenei tudása és hangszertechnikája. Helye csupán a lokálokban van. Erősebb egyéniségű muzsikusok is kerülhetnek egy mester vonzerejének hatása alá, de ennek stílusát egyéni színekkel gazdagítják. Megkülönböztetésül az egyszerű utánzóktól, nevezzük őket utódoknak. Közülük később újítók, vezető egyéniségek kerülnek ki.

Alkotók, utódok, utánzók. Mint minden osztályozás, ez is egyszerűsít. Sok zenész ide vagy oda sorolása nehéz, vitatható. A határfalak gyakran szubjektívek s a hallgató, illetve a kritikus hangulatától is függnek. Mégis, e szempontokat nem mereven alkalmazva világos képet alkothatunk magunknak a jazzvilágról. (Európai zenészekkel kapcsolatban még engedékenyebben érvényesítjük e felfogást. Nekik csupán közvetett kapcsolatuk van az amerikai jazz fejlődésével, s így természetes, hogy hosszabban járják végig — ha egyáltalán végigjárják — a pálya három, többé-kevésbé megszokott szakaszát. 50 év alatt — a jazzvilág egyöntetű véleménye szerint — csupán két európai muzsikusnak sikerült bejutnia a nagy alkotók közé: Django Reinhardt gitárosnak és Jean-Luc Ponty hegedűsnek.)

Próbáljuk meg e szemszögből: az egyéniség, a zenei eredetiség szempontjából megítélni a szebeni jazz-fesztivál néhány résztvevőjének a fellépését.

Essünk túl az ügy kínosabb részén: a fesztivál mélypontjain. Arról a pár zenészről van szó, akik még a becsületes utánzás fázisáig sem jutottak el, részben általános jazzkultúrájuk hiányosságai, részben technikai készségük fejletlensége miatt. Ők — cáfékoncerttriók, állítólagos dixieland és big bandek — minden stíluskonzekvencia nélkül, kifejezéstelenül, ritmikusan (nem „swingelve"!) — rögtönözgettek. Hallatukra az egyébként fölösleges kérdés üldözött: lehet-e az ilyesmit egyáltalán jazznek nevezni?

Értéksorrendben talán Sile Dinicu nagyzenekara következik. Óraműpontossággal, nagy rutinnal és teljes közönnyel utánozta a jazztörténet legkommerszebb tánczenekarát, a Glenn Millerét.

És ezek után emlékezzem igazi művészi élményeimre, hiszen ilyet is nőven kaptam e fesztiválon.

Mihai Berindei, a bukaresti jazzklub elnöke is másolt, meglehet, kisebb hangszertudással, mint egyesek, de őszintén, a belső átélés hitelességével. Pazar tónusú trombitája mögött Louis Armstrong szelleme kísértett. Kiemelkedő teljesítményt nyújtott két különböző, sőt ellentétes személyiségű tenorszaxofonos: Dan Mindrilă, kit a hazai közvélemény a hangszer itteni legjobbjának ismer, és aki a kemény tónusú, ideges hangulatú korai Coltrane híve, és a (sajnos) kevésbé ismert iași-i Titel Popovici, aki az 50-es évekbeli melodikus, lágy Stan Getzet tartja mesterének, az ő swinges, Mindrilánál sablonmentesebb játéka mindenkit megnyert.

A legtöbb újat azonban a mai, avantgarde-jazz temesvári képviselői hozták. (Ez nem véletlen, mert a dixieland, swing, bop a múlté. E stílusokban újítani ma már elképzelhetetlen. Szinte jelképes, hogy az 1945 után alakult sok ezer dixieland-együttes közt egyetlen néger zenekar sem akadt.) Weiner Pál és Ebel Erwin rég túl van az utánzás periódusán. Ők az utódok előkelő csoportjához tartoznak, több nagy muzsikus stílusának elemeit ötvözik egyénien, s ezzel megtették az első lépést az új, sajátos stílus kialakítása irányában. Weiner Pál mai példaképei a harmóniaelemeket rafináltan kiaknázó Bill Ewans, Herbie Hancock, Chick Corea (Miles Davis zenekarának a zongoristái különböző periódusokban). Régebben játéka kevésbé kiegyensúlyozottnak, de merészebbnek tűnt (Cecil Taylor és Keith Jareth hatására talán). Weiner Pál évek óta kedvenc hazai zongoristám, de most hallhattam őt először hozzá méltó társakkal, zenéjét kiegészítő, homogén ritmus-szekció kíséretével játszani. Ebel Erwin a teljes free barátja. Trombitázásán érzem, hogy egyaránt tanult Miles Davis, Don Cherry, sőt Don Ellis szólóiból, rögtönzései azonban olyannyira sablon- és sallangmentesek, hogy egyszerűen elfeledtetik, feloldják, egymásba olvasztják e hatásokat.

S végül pár szót a fesztivál nagy meglepetéséről. Szebeni 19 éves zongorista. Neve: Mircea Tiberian. Az első ilyen korú zenész nálunk, aki kiformált stílussal rendelkezik. Impresszionista jellegű, átlátszóan tiszta, csillogó jazzt játszik, és senkit sem juttat eszünkbe a nagy pianisták közül! Saját szavai szerint kedvenc jazz-zongoristája — John Coltrane tenorszaxofonos. Ha technikai tudását továbbfejleszti és ihlete nem csökken az évek teltével, hazánk egyik legeredetibb, legértékesebb jazzmuzsikusává fejlődhetik.

BÁNYAI PÉTER

A Contemporanulban írja Octavian Ursulescu

[...] Abban a városban voltam tehát, ahol talán legfejlettebb a pop- és jazzhagyományunk... Mert valóban Temesvárról indult — a szülővárosukhoz hűségeseken kívül — Richard Oschanitzky is, Marius Țeicu, Titus Munteanu, Dumitru Moroșanu vagy Petre Magdin, hogy csak éppen a fiatal korosztályt említsem. De: mi maradt ott? Milyen tehetségek és erőforrások vonzzák tekintetünket oly gyakran Temesvár felé? [...]

A Primăvara baladelor (Balladák tavasza) egyetemi fesztiválon márciusban, Bukarestben néhány tehetséges folkénekes tette ismertté a nevét és főleg a fesztivál valóságos meglepetése, a **Pro Musica** együttes, amelyet N. Covaci már egy évvel annak előtte oly melegen ajánlott figyelmembe. A temesvári (és egyébként egész hazai) jazz-muzsikánk sikereit néhány lelkes, tevékeny jazzman segíti elő: a kitűnő zongoraművész Weiner Pál, a már nemzetközi díjjal jutalmazott trombitás Ebel Erwin, Bebe Tivănescu, a Moog Syuthesizerrel és villanyzongorával rendelkező Günther „Spitzy" Reininger. Létezik ott jazz-klub is, ahol a fentiek Petru Umanschi tanárral egyetemben kis „session"-öket mutatnak be vagy rögtönöznek.

A **Rádióstúdió** igen jó minőségű könnyűzenét sugároz. Hát a **Phoenix?**

A **Phoenix** a májusra tervezett **Muguri de fluier** (Furulya-zsengék) című L. P. nagylemeze megjelenését várja...

MŰVÉSZET

SZINHÁZ

Egy nő, aki mindent tud

SCALA

A nélkülözhetetlen titkárnő az, aki mindent tud, -- legalább is a nagy kiadóvállalat ügyeiben. A komoly, megbízható, értékes dolgozó nő áll a filmjáték középpontjában. A történet ezúttal nem a sablonos mese az írógépről, s a szép titkárkisasszonyt se a vezérigazgató veszi el. Ezt a titkárnőt korábbi főnökével kapcsolatosan csalódás érte és távol tartja magától a férfiakat, csak a hivatásának él. A titkárnőt a régen látott Magda Schneider játsza s akik ismerik őt, tudják, hogy ennyi kedvességgel ,egyéni bájjal egyetlen nő se bujdoshatik el hosszabb időre a férfiak elől. Táncmulatságon rá is talál az a bizonyos „igazi", a leányt azonban a férfiak iránt táplált bizalmatlansága arra készteti, hogy megszökjön előle, bár érdeklődését felkeltette. A szerelmes férfi egyideig hiába keresi. Egyszer aztán a kiadóvállalat egyik képes újságja címlapján „Korunk hőse, a titkárnő" címmel a leány arcképét közli. Így talál rá a leányra a férfi, aki a véletlen folytán hamarosan szintén a címlapra kerül, mint a munkásaival dolgozó mérnök típusa. A régi szerelem mindkettőnél komplikációt okoz, azonban az új minden akadályon diadalmaskodik. A giccs-mentes UFA-filmjáték, — amelyben a történés tempójának fokozása még használt volna, — gondos rendezésben magát az életet, a dolgozó nő komoly munkáját tükrözi és egy nagy lapkiadóvállalat keresztmetszetét adja. Magda Schneider finoman rajzolja meg a titkárnő alakját és jók a partnerei: Heinz Engelmann, Carsta Lich, Richard Häussler és a többiek is. S. I.

Az iparművészeti iskola jubiláris kiállításának ünnepélyes megnyitója

Az iparművészeti iskola hatvan éves fennállásának emlékére jubiláris kiállítást rendezett az iskola helyiségében. Az emlékkiállítást kedden délelőtt nyitotta meg a kultuszminiszter képviseletében *Fáy* István államtitkár. A művészeti és társadalmi élet számos vezetőjének jelenlétében. *Szablya Frischauf* Ferenc igazgató beszéde után *Fáy* István államtitkár méltatta az iskola munkásságát s kifejezte azt a felfogását, hogy a magyar iparművészeti oktatás továbbra is megtartja nemzetközi viszonylatban is azt az előkelő helyet, amelyet működésével biztosított magának. A vendégek ezután megtekintették a kiállítást. A butortervező, lakásberendező és építőipari szakosztály után a díszítőfestészeti, a templomfestési, a fal- és üvegfestés, valamint a színházi díszletfestési ügyszintén díszitőszobrászati, a grafikai, a kerámiai, az ötvös és zománcozó, valamint a textilművészeti szakosztály kiállításai egyaránt megnyerték a közönség tetszését. A kiállítás 29-ig díjtalanul megtekinthető reggel 9-től délután 4 óráig.

BÉKÉSEN INTÉZTÉK EL A MEZEY—KARÁDY ÜGYET

A Magyar Színház kontra Mezey-Karády ügyben kedden délután ülésezett a színész kamara fegyelmi bírósága. A művésznők sajnálattal fejezték ki a felett, hogy magatarsaikkal, illetve betegségük miatt a színházat a közönséggel szemben kellemetlen helyzetbe hozták. A színház viszont mindkét művésznővel szemben visszavonta a panaszát és kártérítési igényét.

A „Bolygó hollandi" uj szereplőkkel

Az Operaház érthetetlen műsorpolitikája miatt az idei évad végén került sor a Bolygó hollandi új szereplő gárdájának a bemutatkozására. A nagy feladatok, a rengeteg munka, amelyet a szereplők beleöltek megérdemelték volna, hogy legalább is karácsony tájt vagy a mostaninál jóval korábban kerüljön sor erre az előadásra. Az új szereplők tudásuk és művészetük legjavát nyujtották. Rigó Magda Sentát szólaltatta meg művészi eszközökkel. Élettel telitett, szabadon szárnyaló szopránja a drámai szenvedélyek mélységeit és magasságait kavarta fel a hallgatók lelkében. Rösler Endre Erik vadásza a kulturált hangú, biztos koncepciójú művész egyik jelentős alakítása volt. Vitéz Tibor Dalandot formázta meg plasztikusan, míg Losonczy György a hollandi szerepében az egyéniségének megfelelő nagyvonalu, misztikus drámai alakítását nyujtotta. Az előadást Berg Ottó vezényelte.

Svéd-magyar hangverseny

A Székesfővárosi Zenekar gazdag összeállítású, szines műsorú hangverseny keretében mutatta be a svéd zene kitünőségeit a magyar közönségnek. A hangverseny műsorszámai az új svéd és a modern magyar zeneszerzők műveiből volt összeválogatva. A svéd művek közül Rosenberg bábjáték szvitje, továbbá Attenbergnek és Alfevénnek népi gondolatoktól duzzadó szinesen hangszerelt, melódia gazdag műve keltett nagy feltünést. Visky János már ismert Enigma című szinfonikus művén kivül Veress Sándornak most bemutatásra került Szvitje ragadta meg a közönség figyelmét. Veress ebben a művében is népi forrásból merit, azonban a felhasznált elemeket szabadon használja fel és ötletes, arányos felépítésű zeneműben nyujtja át a közönségnek. Igen nagy sikere volt. A műsort Dohnányi Simona néni nyitánya vezette be, míg záró számnak Kodály marosszéki táncát hallottuk. A hangversenyt Csilléry Béla vezényelte.

ŐSZRE MARAD A FILMHÉT

Ismeretes, hogy a Filmkamara az elmult évek nyarán rendezte Lillafüreden a filmhetet, amikor is a filmszakma vezetői megtárgyalták legfontosabb problémáikat. Ezidén július elejére tervezték a filmhetet és felmerült a gondolat, hogy a Margitszigeten tartják. A filmkamara elnöke a filmhét megtartását az őszre kivánja halasztani. A német és az olasz filmkongresszusokat is a nyár közepén tartják és igy a külföldi szakemberek nem tudtak volna Magyarországra jönni. Az ősszel a velencei nemzetközi filmünnepségek után kerül sor a magyar filmhétre.

AZ UFA BUDAPESTI UJ CÉGVEZETŐJE

Rennard Béla, a kitünő filmszakember átvette a Savoy filmszínház vezetését s megvált az UFA-tól. Helyébe az UFA és az Uránia cégvezetője Güttler Lajos lett. Az új cégvezető negyedszázada érdemes munkása a filmügyeknek ez idős e munkásság felét az Ufánál töltötte. A kitünő szakember kinevezése filmkörökben megelégedést keltett.

UJ FESTŐ

Uj festő jelentkezett a fővárosi kiállításon: Paráuyi P István mezőturi festő, aki hosszabb ideig Dél-Amerikában élt. A társadalombiztosító segitő egyesület helyiségeiben rendezte kiállítását. Képei közül legnagyobb tetszésre vásári jelenetei találtak, köztük a turi vásárról festett képe. Feltüntek érdekes technikával festett csendéletei, a spaknival vastagon felrakott virágok ,amelyek a képből plasztikusan kiemelkednek. Képei vásárlókra találtak. Egyebek közt Páger Antal, Szilágyi Szabó Eszter és Jávor Pál is megvásároltak több képét. Parányi P. István a közel jövőben újabb kiállítást tervez Budapesten.

A diákélet színes és izgalmas regénye:
Megértés
Brenda Joyce, Richard Greene, Richard Dix (Fox Century)
MA PREMIER! CITY
3/6, 3/8 díszelőadás 3/4 10-kor

A GÉPKOCSIZÓ TANOSZTÁLY HANGVERSENYE

Az m. kir. honvédközponti gépkocsi tanosztály a gépkocsizók védszentjének Szent Kristófnak a szoboralapja javára június 20-án, pénteken este nyolc órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében műsoros estet rendez, amelyen a magyar művészet legkiválóbbjai fognak közreműködni.

ORKESZTIKAI ELŐADÁS

A Hamupipőke mesejátékot adják elő pénteken este fél hét órai kezdettel a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében Dienes Valéria dr. mozdulatiskolájának művésznövendékei. Az előadáson szerepelnek még az orkesztikai tanulmányokon kivül a művésznövendékek kompoziciói Bartók, Debussy, Beethoven, Couperin, Ramen stb zenéjére.

OLCSÓ BÉRLET A MÜVELŐDÉS HÁZÁBAN

A Magyar Művelődés Házában, amely most zárja idényét, nagy érdeklődéssel folynak a jövő évi bérletkiadások. Az Operaház vendégjátéka mellett a Nemzeti Színház vendégjátékaira is három bérletsorozatot hirdet a Népmüvelési Bizottság a Magyar Művelődés Házában. A Nemzeti Színház vendégjátékaira hihetetlenül olcsón 30 fillértől 2.70 P-ig válthatók kedvezményes bérletjegyek.

DAYKA MARGIT feleségül megy JÁVOR PÁL-hoz!
Mindenki tanuja lehet az érdekes eseménynek az ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZBAN,
ha megváltja jegyét Erdélyi Mihály új nagy nyári operettjéhez.
A BECSKEREKI MENYECSKE
többi főszereplője: **Csortos Gyula, Fejes Teri, Somogyi Nusi, Zala Karola és a 3 Latabár**
Nyilvános főpróba pénteken este 1/4 tizkor, bemutató szombaton 1/4 kilenckor

S·P·O·R·T

A közönség tüntetései és nemtetszésnyilvánításai közepette tartották meg a Millenáris pályán a vegyes versenyeket

A Millenáris versenypályán a szombat estére hirdetett kismotoros, kerékpáros és ökölvívó versenyekből összeállított versenyt kedden este tartották meg nagyszámú érdeklődő közönség előtt.

A rendezés körül sok hiba történt, amely a közönség részéről gyakori tüntetést és nemtetszés-nyilvánítást váltott ki. Különösen a kismotorok versenyében járt el a rendezőség sportszerűtlenül, amikor az idő rövidségére való tekintettel a különféle köbtartalmú motorok előfutamgyőzteseit egy döntő futamban indította. Itt a negyedik körben Schmidt felbukott és annyira megzavarta ez a bukás a döntő befejezését, hogy még eredményt sem hirdettek, mert a befutót nem tudták megállapitani.

Az est egyetlen értékének a kétüléses kerékpáros 500 méteres versenyben a Pelvásy—Karaki által felállított új magyar csúcs mutatkozik, amely 30.2 mp. A velük együtt futott Nagy Béla ugyancsak új csúcsot ért el 30.4 mp-cel. (A csúcsteljesítményeket előreláthatólag a kerékpáros szövetség nem hitelesiti.)

Megállapítható eredmények: 100 ccm-es segédmotoros kerékpárok 5 körös versenyének I. előfutamában 1. Vágay, II. előfutamában 1. Vigh.

200 ccm-es gépek I. előfutamában 1. Zamecsnik (Puch) 1 p 36.6 mp, II. előfutamában 1. Schmidt (Puch) 1 p 28 mp.

Ezután motorvezetéses kerékpárverseny következett, amely alatt ökölvívó mérkőzések voltak.

Jól szerepeltek a győriek a KISOK nyugati kerületének úszóbajnokságán

A nyugati kerület úszóbajnokságát vasárnap rendezte meg Győrben a KISOK, a győri és pápai diákok részvételével. Eredmények: *100 méter gyors:* 1. *Szücs* (győri gimn.) 1:15, 2. *Farkas* (győri keresk.) 1:18, *100 méter hát:* 1. *Csaba* (pápai coll.) 1:37, 2. *Lupták* (győri tan. kép.) 1:42, *100 mell:* 1. *Győri* (győri szakisk.) 1:33, 2. *Farkas* (győri keresk.) 1:34, 3. *Zalka* (győri gimn.) 1:38.

400 m. gyors: 1. *Szücs* (győri gimn.) 7:00, 2. *Német* (győri tank.) 8:18.

A 3x100 méteres vegyesváltót a győri tan. képző csapata nyerte *Lupták, Zoltán és Makray* felállításban 4:50 mp-vel. 2. Győri keresk. 4:55, 3. Győri szakisk. 5:29.

A versenyen vizilabda mérkőzést is rendeztek, az ETO és a győri KISOK csapata között. A mérkőzést az *ETO* csapata nyerte 7:1 (3:1) arányban.

Ifjúsági sport

Gyenge eredmények, sok nevezés a keleti kerület ifjúsági bajnokságán

A keleti kerület ifjúsági bajnokságát vasárnap rendezték Debrecenben. A versenyen kétségtelenül a legtöbb sikert az *NYVSC* fiatal atlétái aratták, de jól szerepelt a *DTE* is.

100 méteren az elsőséget *Hegedüs* (NYVSC) szerezte meg, 11 mp-vel. Eredménye minthogy megfelelő ellenfele nem volt, igen jónak mondható. 2. *Nagy* (DTE) 12, 3. *Bécsi* (NYVSC) 12.

200 métert ugyancsak *Hegedüs* nyerte meg, 23.9-el. *400 méteren* a DTE futója *Nagy* lett az első, 55.6 mp-vel.

800 méteren Ramminger (DTE) 2:13.5-öt futott. 2. *Drecskó* (NYVSC), 3. *Kovács* (NYVSC). *Raminger nyerte még az 1500 és a 3000 méteres versenyt is.* Az előbbit 4:46.3-al, az utóbbit pedig 11:05.6-al.

110 méter gáton 1. *Bécsi* (NYVSC) 18.2, *400 m. gát:* 1. ugyancsak *Bécsi* 62.5-el. *Magasugrásban Varga* (DTE) 175-öt ugrott, a távolt *Tóth* (DTE) 595 cm-el nyerte. *Rúd:* 1. *Horváth* (DTE) 280, 2. *Kerekes* (DEAC) 270, 3. *Bécsi* (NYVSC) 230.

Hármasugrásban: 1. *Varga* (DTE) 12.30, 2. *Bajai* (DTE) 11.91, 3. *Berta* (DTE) 11.60.

Súlylökésben: Varga (DTE) súlylökője 10.45-öt dobott. 2. *Nagy* (DVSC) 10.43, 3. *Nagy* (DTE) 10.32.

Diszkosz: 1. *Nagy* (DTE) 34.67, 2. *Nagy* (BEAC) 29.64, 3. *Dévényi* (NYVSC) 19.20.

Gerely: 1. *Bándi* (DTE) 44.60, 2. *Hegedüs* (NYVSC) 33.70, 3. *Namek* (NYVSC) 33.

HOLNAP KELNEK UTRA EVEZŐSEINK

Június 22-én rendezik meg Berlinben a Budapest-Berlin-Bécs három város evezős versenyét, amelyre most indultak el kiváló evezőseink. *A Magyar Evezős Szövetség, a Pannonia nyolcasát jelölte ki erre a nehéz feladatra. Velük megy a BSZKRT evezősnyolcas két kitünő evezőse, Zágoni és Sándor, akik egyéni versenyben is résztvesznek, de együttal a Pannónia tartalékjaként is szerepelnek.* Evezőseink ma indulnak Berlinbe. A versenyt Budapestnek az az együttese védi, amelyik már oly sok győzelmet szerzett Budapestnek. A három város mérkőzését először 1921-ben rendezték meg, azóta minden esztendőben sor kerül rá. A győzelmet hol egyik, hol másik város viszi el. Tavaly a *Hungária* és *Pannonia* nyolcasából összeállított vegyes csapat győzött Berlin és Bécs csapata fölött.

SELMECZI ALAJOS, A J. T. UJ FŐTITKÁRA

Nemrég az MLSz elnöksége *Vághy* Kálmánt, a Játékvezető Testület főtitkárát a J. T. ügyvezető elnökévé léptette elő. Ezt megelégedéssel vették tudomásul játékvezető és labdarúgó körökben. Helyére most *Selmeczi* Alajos került, aki annakidején, a világháborús években a magyar labdarúgósport egyik legkiválóbb fedezetjátékosa volt. Ezen az új helyén bemutathatja majd elsőrangú képességeit és nagyszerű labdarugó felkészültségét, mert a J. T. főtitkárának ehhez kitünően kell értenii.

NEM KERÜL AZ MLSz ÉLÉRE JUHASZ ISTVÁN

Egyes lapok fölvetették azt a gondolatot, hogy az MLSZ élére olyan magyar, keresztény sportember kerül, aki az életben is megmutatta, hogy a soprtolók támogatását egyik életcéljának tüzte ki. Igy került szóba a világhirü feltaláló, a Gamma gyár igazgatójának, Juhász Istvánnak a neve is, aki ott áll lelkes támogatóként a Gamma labdarúgó csapata mögött. Hogy mennyire együttérez sportolókkal, azt csak azok tudják, akik benne élnek a sportéletben és látják, hogy halmozza el a sportolókat támogatásával, jóindulatával — és akik látják a Gamma sportfölszerelését. Igy került szóba, hogy az MLSZ élére Juhász István kerül. *Juhász István most nyilatkozott, s ebben kijelenti, hogy szó sincs arról, hogy az MLSZ elnökségét elvállalja, hiszen az ott reá váró feladatoknak bokros elfoglaltsága miatt úgysem tehetne eleget,* márpedig ő csak akkor vállal valamit, ha teljes erejével dolgozhat. Kijelentette, hogy az a hir, hogy őt az MLSZ elnökségére jelölték, nem felel meg a valóságnak. Juhász István tehát megmarad az ő kedves labdarúgócsapata, a Gamma lelkes támogatójának. Talán jobb is igy, ez hálásbb feladat...

A MAC NAGY UNNEPE

A hagyományos Hősök Emlék kardvívó versenyt, amely egyben a tragikus körülmények között elhúnyt *vitéz Tersztyánszky Ödön* világbajnok emlékversenye is, az idén Erdély egy része felszabadulásának megünneplésére a Kolozsvári Atlétikai Clubbal karöltve rendezi meg a Magyar Atlétikai Club. Ezen a viadalon találkoznak Erdély és az anyaország vívói. *A verseny legmagasabb védnökségét nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzó urunk vállalta.*

A verseny előmérkőzését csütörtökön Budapesten és pénteken Kolozsváron rendezik.

Vasárnap délelőtt 9 órakor a 2-es döntő egy részének levivása a program. Majd 11 órakor a Mátyás-szobor ünnepélyes megkoszorúzása következik. Délután 5 órakor ünnepélyes megnyitás vezeti be az anyaország és Erdély vívóinak nagy küzdelmét.

A versenyzők másnap délelőtt utaznak vissza Budapestre.

*

A budapesti iskolákban ezen a héten fejeződnek be az érettségik. A frissen maturált lányok szombaton, 20-án mutatkoznak be először a társaság előtt a *Magyar Atlétikai Club* évadzáró garden partyján. A legszebb deputánsok *Petris Bruno* betanításában bemutatják a színpadra vitt Perzsa Vásárt.

Franciaországban hosszú idő után most Játszották az első nemzetközi mérkőzést

A svájci *Servette* és a *Chaux—de—Fonds* vegyes csapata Nizzába látogatott, ahol labdarúgó mérkőzést játszottak *Cote d'Azur* csapattal. A franciákat a svájciak 5:3 arányban legyőzték. Miután a *Cote d'Azur* játékosainak egy része még hadifogságban van, a francia csapatot nizzai és cannesi játékosokból válogatták össze. *Ugyancsak francia-svájci válogatott mérkőzés lesz ősszel Lyonban.* A két szövetség most tárgyal a határnapról. Még a lyoni mérkőzés előtt a meg nem szállt Franciaország csapata egy, vagy két mérkőzést játszik a genfi és a zürichi válogatottal, szó van azonban arról is, hogy a meg nem szállott Franciaország válogatott csapata méri össze majd erejét a svájci válogatottal.

A német Weckerling csütörtökön érkezik Budapestre

A péntek esti nemzetközi motorvezetéses — és kerékpáros verseny kiváló képességű fiatal német résztvevője táviratban közölte, hogy csütörtökön délután érkezik meg és este edzést tart a Millenáris Sporttelepen. A német bukósisakos péntek esti szereplését pompás eredményekről szóló hirek előzik meg.

*

A Magyar Kerékpáros Szövetség vasárnap reggel 6 órai indítással rendezi meg a gödöllői országúton hármas járőrversenyét az OTT vándordíjáért.

GAZDASÁGI ÉLET

Nem tökéletes a mezőgazdasági hitelellátás - mondotta a földművelésügyi miniszter

Az Országos Mezőgazdasági Kamara közgyülése

Az *Országos Mezőgazdasági Kamara* kedden délelőtt tartotta közgyűlését az OMGE székházának tanácstermében.

Az elnök nyitotta meg a közgyűlést, majd a kamara igazgatói állásra beérkezett pályázatokról tett jelentést a kamara igazoló bizottsága. Az elnök elrendelte a titkos szavazást, amely szerint *Halács* Ágoston dr., az Országos Mezőgazdasági Kamara igazgatóját választották meg.

Az elnöki megnyitó után báró *Bánffy* Dániel földmívelésügyi miniszter emelkedett szólásra és többek között a következőket mondta:

— Bennem is él a mezőgazdasági érdekképviseletekkel szemben a kölcsönös bizalmon alapuló komoly együttműködés szándéka.

Majd ismertette az idei vízkárokat. Idén több mint 1 millió katasztrális hold került víz alá, ebből háromnegyed millió holdat vízmentesítettünk eddig. Minden eszközzel arra törekszem, hogy a termelés seholsem álljon meg, ugyanígy megfelelő intézkedésekkel kívánom előmozdítani azokat a fontos érdekeket, amelyek az állattenyésztéshez és a takarmánytermeléshez fűződnek. *A mezőgazdasági hitelellátást gyakorlatilag magam sem tekintem tökéletesen megoldottnak és törekvésem biztosítani, hogy a gazdálkodás színvonalának fenntartásához és emeléséhez szükséges tőkék megfelelő feltételekkel rendelkezésre álljanak.*

A továbbiakban arról is beszélt a miniszter, hogy *a mezőgazdaság feladata nemcsak a termelés, hanem a széles néprétegek keresetének biztosítása, szociális igényeik kielégítése is.* Figyelemmel kíséri a mezőgazdasági munkásság sorsát és igyekszik azt megjavítani.

A miniszter beszéde után *Halács* Ágoston dr. a Kamara igazgatója közellátási kérdésekkel foglalkozott. Majd a zárszámadást és a költségvetést mutatta be és részben módosították a Kamara alapszabályait.

Rendeletileg kell szabályozni az üzletek szombat délutáni zárvatartását

A kereskedelmi alkalmazottak hétvégi pihenőideje tárgyában a *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara* értekezletet tartott. Az értekezleten kifejezésre jutott a weekend-mozgalom nemzeti, egészségügyi és szociális jelentősége. Az intézményes szombat-délutáni zárvatartás biztosításához, törvényes felhatalmazáson alapuló *rendeleti szabályozásra van szükség.* A kiadandó rendelkezéssel egyelőre Budapesten és környékén kellene — kivéve az élelmezési szakmát — *kötelezőleg elrendelni,* hogy *a nyári hónapokban valamennyi üzlet szombat délután 2 órától kezdődően zárjon.*

Chinoin Gyógyszer és Vegyészeti Termékek Gyára Rt. most tartotta közgyűlését, amelyben az igazgatóság bejelentette, hogy a részvényeseknek, mint a vállalat tiszta jövedelme, 440.033 pengő áll rendelkezésükre felosztás végett. A közgyűlés az igazgatóság javaslatára a nyereségből 144.820 pengőt osztalék fizetésére, 100.000 pengőt a tartalék gyarapítására szavazott meg és elhatározta, hogy 100.000 pengőért egy munkás-csecsemőotthont létesít, 50.000 pengőt pedig az alkalmazottak most létesítendő segélyalapjának képzésére fordít. Azt is elhatározták, hogy a technikai és kereskedelmi személyzet utánpótlásának előmozdítására a főiskolákon tanuló és a szakmában tehetségükkel kitünő diákoknak a vállalat speciális munkakörben való kiképzésére 35.000 pengő támogatást juttatnak.

— A GANZ ÉS TÁRSA VILLAMOSSÁGI, GÉP-, WAGGON- ÉS HAJÓGYÁR RT. igazgatósága június 17-én tartott ülésén megállapította az 1940. évi december 31-ével végződő üzleti év mérlegét, amely a szokásos leírások eszközlése után *P 243.556.99 nyereséggel zárul.* Az igazgatóság a június 28-án déli 12 órára a *Magyar Általános Hitelbank* székházába egybehivott közgyűlésnek javasolni fogja, hogy *ez a nyereség az 1941. üzletév számlájára előrevitessék.*

Élelmiszerárak

A vásárcsarnokok és piacok kicsinybeni élelmiszerárai: Juhhús: hátulja 180—210, eleje 150—130. *Szalonna,* zsírnak való 264, háj 310, zsír 330. *Élő baromfi.* csirke 160—420. *Tisztított baromfi:* csirke 350—550, lúd, hízott 330—390. *Tojás:* teatojás db 15—16, kg 260—270, főző- és aprótojás db 11—14, kg 230—250. *Halak:* ponty élő nagyság szerint 280—330, jegelt és nem élő 200—260. *Tej és tejtermékek:* teljestej (kannatej) lit 34 fill., tejföl 150, teavaj édes tejszínből (tömb) 450, paszt tejszínből (tömb) 490, tehéntúró sovány 80. *Kenyér:* egys. búzakenyér 40. egys. községi 33, egys. rozskenyér 36—38. *Szárazfőzelék:* borsó, sárga, feles 94—98, lencse 78—96, bab, fehér, aprószemű 50—60, borsó, zöld, feles 78. *Zöldségfélék:* burgonya, új kicsi 20, nagy 34, fejessaláta db 4—12, vöröshagyma, zöldjével (csomó) 14—50, fejeskáposzta 44—52, kelkáposzta 40—70, savanyúkáposzta 33, hónaposretek szabadföldi (csomó) 6—12, kalarábé zöld levéllel 3—10, sóska kg 36—56 paraj 56—80, tök főző ujdonság 70—100, uborka 100—140, spárga 50—180, zöldborsó 34—44. *Gyümölcs:* alma, nemesfaj — cseresznye, hazai 80—220, szamóca kerti 64—220, mák 200—300.

Az állatpiac

A Magyar Keresztény Állatkereskedők Országos Egyesülete jelenti: A ferencvárosi sertésvásár keddi felhajtási eredményei: érkezett 670 darab, hétfői vásári maradvány nincsen, összesen 670 darab. A vásári állományból 96 darab angol hússertés volt. Keddi vásári maradvány nincsen. Irányzat: élénk. A közvetlen vágóhidi felhajtás délután 2 óráig 225 darab volt. A Magyar Állatkiviteli Szövetkezet (MÁSz) lebonyolítási árai: Ia uradalmi 202, IIa uradalmi 198, Ia szedett 194, IIa szedett 190, IIIa szedett 188, Ia öregsertés 186, IIa öregsertés 178, Ia angol sonkasüldő 190 fillér kilónkénti élősúlyban.

— LISZTPIAC. Budapesti malmok. Búzaliszt: Dara 46.03, 0GG, 0G, 0F 45.03, EB 32.10, rozsliszt 31.48—31.60, kukoricadara 40.82, kukoricaliszt 26.94. Vidéki malmok. Búzaliszt: Dara 45.23—46.78, 0GG, 0G, 0F 44.48—45.98, EB 32.00—34.22 rozsliszt 32.09—33.55. (Az árak aranypengőben 100 kg-ként a szokásos malmi feltételekkel P-től P-ig helyt Budapest legalább 60 zsákra értendők.)

Húsvásár

Budapesti húsvásár. Árak: Marhahús ökör Ia egészben 220—224, hátulja 254—260, eleje 218—222, szegye 220, IIa egészben 196—200, hátulja 204—210, eleje 190, szegye 190, tehén Ia egészben 204—206, hátulja 240—244, eleje 200—204, szegye 200—204, IIa egészben 156—172, hátulja 156—200, eleje 144—166, szegye 140—160, csontoznivaló 130, növendékmarha Ia egészben 204, borjú ölött bőrben Ia 250—256, IIa 230—248, borjú eleje 196—206, lebőrözött eleje 204—220, hátulja Ia 290—296, IIa 280—288, juh ölött nyúzott Ia 200—210, IIa 176—198, bivaly 146, zsiger 110, faggyú 83—165, csont 40—50, marhafej (félfej) 450—500, orr és köröm 50—70, láb 4 darab 150—200, pacal egészben 100—130, marhabél 45—500, borjúfodor, egészben 70—125, juhbél 60—70, marhabőr magyar 105—110, tarka 115—120, marhavér (egy tál) 60 fillér kilónként. Az irányzat lanyha. *Készlet:* Nagymarha 215, eladás 180, növendékmarha 4, elkelt, bivaly 4, elkelt, borjú 498, eladás 138, birka 50, elkelt, *Hideghúsvásár. Árak:* Marhahús Ia 224, borjú ölött bőrben IIa 200—228, félsertés szalonnával Ia 248—255, szalonna nélkül 258, süldő 258, sertészsiger 120, marhazsiger 110 fillér kilónként. Irányzat lanyha. *Készlet:* Nagymarha 13, elkelt, borjú 175, eladás 96, félsertés nyúzott 48, elkelt, félsertés szalonnával 20, elkelt, süldő 16, elkelt, sertészsiger 10 kg, elkelt, marhazsiger 319 kg, elkelt.

Budapesti borjúvásár. Felhajtás 168 darab. Irányzat tartott. *Árak:* Ia 150—152, kivételes 155, IIa 140—148 fillér kilónként.

Szilárd az értéktőzsde

Az *értéktőzsdén* kedden újra megszilárdult az irányzat. Nagyarányú kereslet és rendkívül kis kinálat következtében átlagosan 5%-al emelkedtek az árfolyamok, úgyhogy a legtöbb értékcsoportban leállították a forgalmat.

Zárlat: Nemzeti Bank 320, Első Magyar Biztosító 840, Fonciére 110, Concordia 12, Békéscsabai 36, Első Budapesti Gőzmalom 40.5, Hungária malom 68.5, Király malom 27.5, Bauxit 460, Beocsini 45, Borsodi szén 34.5, Szentiőrinci 36.5, Cementia 170, Kohó 48, Aszfalt 19, Kőszén 760, Nagybátonyi 67, Salgó 68, Urikányi 69, Athenaeum 59, Fővárosi 14, Franklin 14, Globus 20, Révai 12, Rigler 31.5, Stephaneum 140, Fegyver 20, Ganz 118, Láng 43, Acél 103, Vegyipari 17, Magyar vagón 92, Rima 181, Soproni vasáru 30.9, Guttmann 22,

Változatlan a terménytőzsde

A *terménytőzsdén* kedden az árjegyzések változatlanok maradtak. *Elkelt:* 17 mázsa kendermag P 103—108, ab feladó; 74 mázsa bíborhere P 20—175, Budapest; 13 mázsa csillagfürt P 29, ab feladó; 20.5 mázsa muharmag P 57—62, Budapest.

A tőzsdetanács hivatalos árfolyamai: 78 kilós búza 24; 71 kilós rozs 20; 41 kilós zab 22.70; sörárpa, kiváló 27, elsőrendű 26, sörárpa 25, ipari 68 kg-os 24, takarmány 65—66 kg 22, középminőségű 21; kukorica 21.20; köles fehér 40, vörös 38, egyéb 37; káposztarepce 40; napraforgó 30; lenmag 50; tökmag 35; szójabab 31.50; kék mák 215—220; borsó Viktória steril. 51.80, express steril. 41.80; bab, fehér gyöngy 44.80, fehér hosszú 47.80, sopronkörnyéki 49.80, fehér lapos 47.80, dunántúli és szatmári 49.80, dunai 42.80, dunántúli 41.80, felsőmagyarországi 40.80, gömbölyű fürj 48.80, hosszú fürj 46.80, vegyes 37.80, barna 39.80, tarka 38.80; lencse nagyszemű, steril. 63.80, középszemű, steril. 51.80, kisszemű, steril. 41.80; lucernamag ólomzárolt, fehérbárcás 560; lóheremag ólomzárolt fehérbárcás 270; bíborhere 165—180; muharmag 62; tavaszi bükköny 46; csillagfürt fehér lapos 31; cirokmag 40—41; szárított répaszelet 12—12.5; tatárka (60 kg) 43; cirokszalma elsőrendű 55—61, középminőségű 45—50, pipás 36—40, göndör 13—14; dió 129; finom búzakorpa 16.60—17.05.

— ÉLELMISZERHIÁNY BUKARESTBEN. Bukarestből jelentik: A bukaresti piacon a következő cikkek hiányoznak: kávé, rizs, tea, zsír, liszt, ételolaj, marha- és disznóhús, glicerin, mosó- és mosdószappan, fogkefe, posztó- és szövetárú, talp- és felsőbőr, szeg, dróthuzal és cinkezett bádoglemez.

— HAVI LISZTFEJADAG TEMESVÁRON. Bukarestből jelentik: Temesváron a következőképen állapították meg a júliusi fejadagot: 15 dk. nullásliszt, 5 deka gríz, 1 kiló főzőliszt és 1 kiló kukoricaliszt.

KISHIRDETÉSEK mm sor —.40 fill. Legkisebb P 4.—

VEGYES

Eladó Balatonbogláron jó helyen fekvő szatócsüzlet nagy vevőkörrel, alapincézett, 9 éves lakóházzal 14.000 pengőért. Bővebbet tulajdonosnál: Fürjes Lajos vendéglős, Balatonboglár.

Elemi és polg. fiú és leánytanulókat vesznek fel havi 50.— P alapdíjért és a mellékdíjakért **a szentendrei ref. internátusok.** Prospektust küld az igazgatóság.

Deviza- és valutapiac

A Magyar Nemzei Bank hivatalos árfolyamai:

Devizák: Amszterdam 180.07½—181.40, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.81, Isztanbul 268.685—270.665, Kopenhága 65.49—65.97, London 13.86½—14.02½, Milano 17.66—17.88, New-York 344.10—347.10, Páris (Vichy) 6.79½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Zürich 79.80—80.60.

Amszterdam, Brüsszel és Oszló a magyar-német devizakompenzáció keretében történő fizetéseknél érvényesülő árfolyam. Páris a meg nem szállt Franciaországgal szemben nem árutermészetű tartozások és követelések továbbá az 1940. VI. 15-ig bezárólag történt áruszállításokból keletkezett követelések elszámolásánál érvényesülő árfolyam.

Valuták: Dollár 345.00—350.00, szlovák korona (20 K-nál nagyobb címletek kiv.) 11.45—11.75, leu (érme kiv.) 1.95—2.05, lira (csak érmék és 10 lirás bankjegyek vásárolhatók) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60.

SZÍNHÁZ—MOZIMUSOR

M. kir. Operaház. Szerda (½8): Simone Boccanegra (Népsz. I. 4.), csüt. (¼7): Hovanscsina (Népsz. II. 1.)

Nemzeti Színház. Szeda: Két úr szolgája, csütörtök: Elcserélt vőlegény, péntek: Elcserélt vőlegény (N. 2.)

Margitszigeti Szabadtéri Színpad. Csütörtök, jövő szombat, vasárnap: Szentivánéji álom.

Magyar Művelődés Háza. Szerda (7): Évzáró honvédest.

Vígszínház. Szerda: A tizedik kérő, csütörtök: Nem lehessen tudni (K), péntek: A tizedik kérő, szombat: Nem lehessen tudni, vasárnap este: Nem lehessen tudni (R).

Magyar Színház: Minden este és vasárnap d. u.: Egyszer megcsallak.

Magyar Műszínkör: Meseáruház. Minden hétköznap: ½6 és 8: vasárnap: ½4, 6 és 8 órakor.

Erzsébetvárosi Színház (½5, ½9): Szombattól minden este, ünnep és vasárnap délután: Becskereki menyecske.

Nemzeti Bábszinjáték: (Podmaniczky-u. 8.) — Minden este (8-kor): Toldi; csütörtök, szombat és vasárnap d. u. 4-kor: Soktudó fiú.

Magyar Műszínkör: Szombattól: Meseárúház. Minden hétköznap: ½6 és 8: vasárnap: ½4, 6 és 8 órakor.

Fényes Cirkusz. (T.: 221-144, 420-364.) Előad.: d. u. 4 és este 8-kor: **1 asszony 7 párduc;** világhirű magyar csoport. Este díszelőadás.

BEMUTATÓ FILMSZINHAZAK:

ÁTRIUM (15-40-24, 15-30-34.) ½6, ½8, ½10 Sz. V és Ü.: ½4-kor is. — **Buvárhajók nyugatra! — Magyar és Ufa Világhiradó.**

CASINO (T.: 383—102). Előadások minden nap, szombat, vasár- és ünnepnap is: ½5, 7 és ½10. **Érik a gyümölcs.** — Második hétre prolongálva. **Hiradó.**

CITY (Telefon: 111—140). Előadások hétköznap: ¾6, ¾8 és ¾10; szombat, vasár- és ünnepnap: ¾4-kor is. — **Édes ellenfél. — Magyar és Fox Világhiradó.**

CORSO (T.: 182—818.) ½6, ½8, ½10; S., V. és Ü.: ½4-kor is. — **Az asszony, az orvos és a harmadik. — Hiradó.**

DÉCSI (T.: 121—343, 125—952). ½6, ½8 és ½10; V. és Ü. ½4-kor is **Fiatal ördögök. — Hiradó.**

FORUM (T.: 189-543, 1897-07). ½6, ½8, ½10; Sz. V. és Ü ½4-kor is. — **Mákvirágok. Hiradok.**

RÁDIUS (122-098, 120-564.) ½6, ¾8, ¾10; Sz, V és Ü. ½4-kor is. — **Főur, fizetek! — Hiradó.**

ROYAL APOLLÓ (Telefon: 222—002). ½5, 7, ½10; Sz., V. és Ü.: ½4, ½6, ½8, ½10 órakor. **Ököljog. — Hiradók.**

SCALA (114-411) ½6, ½8, ¾10; Sz., V. és Ü. 3-kor is. — **Egy lány, aki mindent tud. — Magyar és külföldi híradók.**

URÁNIA (146-045). — H. 5, ¼8, ½10. Sz. V. és ¾3-kor is. — **Buvárhajók nyugatra! — Magyar és Ufa Világhiradók. —**

UTÁNJÁTSZÓ FILMSZINHÁZAK:

BROADWAY (422-722). ¼4, ½6, ½8, ½10 Sz, V és Ü. ½2-kor is. Az I. előadás mérs. helyár. **Elkésett levél. — Magyar és külföldi hiradók.**

CAPITOL (134—337). ¼4, ½6, ½8, ½10; V. és Ü. ½2-kor is. — **Árviz Indiában. — Hiradók.**

CORVIN (T.: 138-988, 139-584). ¼4, ½6, ½8, ½10. V. és Ü.: ½2-kor is. **Egy életen át. — Hiradók.**

KAMARA (T.: 423—901). 11, 2, 4, 6, 8, 10 órakor Első három mérs. **Halálraitéltek. — Híradók.**

PALACE (T.: 221—222). (11, 2, ½5, 7, ½10-kor). Első két előadáson mérsékelt helyárak. — **A Manderley-ház asszonya. Magyar világhiradó.** Negyedik hétre prolongálva!

STUDIO: (225-276.) ¼4, ½6, ½8, ½10. V. és Ü.: ½2-kor is. — Az első előadás mindennap mérsékelt helyárakkal. — **Az elcserélt ember. — Híradó.**

TOVÁBBJÁTSZÓ FILMSZINHÁZAK:

ADMIRAL ¼4, ½6, ½8, ½10. V. és Ü.: ½2-kor is. **Balkezes angyal. — Vas. d. e. 11-kor: Szerelem nem szégyen.**

ASTRA (T.: 154-422). ¼4, ½6, ½8, ½10, V. és Ü.: ½2-kor is. — **Hatosfogat. — Híradó.**

BELVÁROSI (384-563). Hétköznap 4, 6, 8, 10. V. és Ü. jobbterem: 2, 4, 6, 8, 10; — balterem: ¾5, ¾7 órakor: **Kívánsághangverseny. — Híradók.**

BUDAI APOLLO (351-500) ½5, ¾7, 9; V és Ü ½2, ¼4, ½6, ½8 és ½10 órakor is. — **Agglegények. — Híradók.**

ELDORÁDÓ (T.: 133-161). 4, 6, 8, 10, V. és Ü. 2-kor is. — **Szerelemből nősültem. — Hiradók.**

GLORIA (Tel.: 427—521.) Hétközn.: ½5, ¾7, 9; V. és Ü. ½2-kor is: **Eltünt egy asszony. — Világhiradó.**

KULTUR KERTMOZI (188-120). H. 5, ¼8 és ½12; Vasár- és ünnepnap ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ½10-kor: **Garzón lakás kiadó. — Híradó.**

ORIENT (T.: 114—926.) Folyt. elad. hétköznap: ½4, ½6, ½8, ½10; V és Ü ½2-kor is. — V. és Ü. ½2-kor is. **Egy csók és más semmi. —Világhiradó.**

ODEON. (¾5, ¾7, ½10). Sz.: ¼4, ½6, ½8, ½10. V. és Ü. ½2-kor is. **Balkezes angyal. — Világhiradók. —**

OLYMPIA (423-188). — 11, 2, 4, 6, 8, 10. — **Kilenc agglegény. — Híradók.**

OTTHON (T.: 146—447.) ¼4, ¼6, ¼8, ¼10; V. és Ü. ½2-kor is. **Balkezes angyal. — Magyar világhiradó.**

ŐSBUDA (163—165). (Hétköznap ½6, ¼8, ½10, V. és Ü.: ¾4, ¾6, ¾8 és ¾10-kor. **Balkezes angyal. — Magyar világhiradók.**

PHÖNIX (Tel.: 223—242.) Előadások: 11—1-ig, délután 5, ½8, ½10. Sz., V. és Ü.: 11, 3, 5, ¼8, ½10. Az első három mérsékelt helyár. I. **Vígjátékok. II. Bulu, a fehér tigris. — Magyar és Luce (olasz) híradó.**

REX (228-020.) ½5, ¾7, 9, Sz. ¼4, ½6, ½8, ½10, V. ½2-kor is. **Hamispénz. — Világhiradó.**

TIVOLI (T.: 225—602). ¾4, ¾6, ¾8, ¾10, V. és Ü.: ¾2-kor is. Az első eladások mérs. helyár. **Balkezes angyal. — Világhiradók.**

TURÁN (120—003). 11, ½2, 4, 6, 8, 10; V. és Ü.: 11, 2, 4, 6, 8, 10. — **Hatosfogat** — Vas. d. e. 11-kor: **Madarász.**

ZUGLÓI MOZI (T.: 496-309). 5, ¼8, ½10; Sz.: 4, 6, 8 és 10; ünnep- és vasárnap 2 órakor is. **Eltünt egy asszony. — UFA-Fox híradó.**

BELVÁROSI HIRADÓ. (Telefon: 181—244). — Gyorsnaszádok. — Rajzos híradó Izlandról. Különkiadás. — Híradók. — Színes film. — Folytatólagos előadások 9—24 óráig.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (Telefon: 222—499). — Gyorsnaszádok. — Rajzos híradó Izlandról. Különkiadás. — Híradók. — Színes film. — Folytatólagos előadások 9—24 óráig.

MAGYARSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II. kerület, Hunyadi János-út 2. szám. Telefon: 156—010.
Levélcím: Budapest 2. Postafiók 55.
Éjjeli szerkesztőség: Budapest, VIII. kerület, Gyulai Pál-u. 14. Telefon: 145—542, 145—543.
Előfizetési árak:
Egy hóra 4 pengő, a legnagyobb kedvezménnyel 2.50 pengő, egyes szám ára hétköznap 10 fillér, vasárnap 20 fillér, postatakarékpénztári csekkszámla: 28.990. Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

Nyomatott a Centrum Kiadóvállalat Rt. körforgógépein, Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14. sz. — Felelős: Schmaller János.

Festőművészek Jávor Pál öltözőjében

A színházak öltözőiben nemcsak színészek, hanem festők is megfordulnak. Egyesek azért látogatnak az öltözőkbe, hogy megörökitsék arcképekben a színészeket és a színésznőket, mások pedig, hogy bemutassák újabb munkáikat, mert a színészvilágban nagyon sokan vannak, akik közismert rajongói a pikturának. Ezek közé tartozik Jávor Pál is, aki legutóbb megvásárolta Pérely Imrének, a kiváló grafikus-művésznek arcképsorozatát, amelyen Pérely a nevesebb magyar írókat és művészeket örökitette meg. Ez a közel nyolcvan darabból álló gyüjtemény most Jávor Pál nemzetiszínházi öltözőjének falát díszíti. A napokban Jávor egy új festőtehetséget fedezett fel Parányi István személyében, aki ugyan már régi festő, de csak a felvidéki tárlatokon, így például Kassán és Munkácson állitott ki. Parányi egyébként hosszú időt töltött Délamerikában is és ott folytatott az egzotikus környezetben tanulmányokat. Parányi István nagyon érdekesen megoldott, színgazdag csendélete most szintén Jávor öltözőjébe kerül, ahol egyébként Márton Ferenctől két nagyon szép rajz is meglepi azokat, akik felkeresik Jávort közismerten finom, művészi hangulatú öltözőjében. Az új felfedezett festőművész, Parányi István rövidesen kiállítást rendez Budapesten. Legutóbbi vásárlói között szerepel Szilágyi Szabó Eszter is, a Magyar Színház művésznője.

* **Meglopták Tőkés Annát.** A Nemzeti Színház éjszakai próbáján Tőkés Anna is résztvett. Csütörtökön hajnalban kellemetlen meglepetés érte a népszerű színésznőt: amikor a Blaha Lujza-téren leállított AJ 427 rendszámú autójába be akart ülni, észrevette, hogy valaki a kocsi fedelét felvágta és a gépkocsiban lévő 400 pengő értékű vadonatúj kabátját ellopta. A rendőrség nyomozást inditott a tolvaj kézrekerítésére.

* **I. Ferenc József filmen.** I. Ferenc József többizben szerepelt már filmen, de mindig az ősz uralkodó jelent meg a vásznon a közönség előtt. A Tobis „Bismarck" cimű hatalmas történelmi filmjében most a fiatal Ferenc Józsefet láthatjuk Karl Schönböck alakitásában. Szerepel ebben a filmben Eugénia francia császárnő is, akit Lil Dagover személyesít meg, továbbá Vilmos porosz király, III. Napoleon császár, Moltke, a porosz-francia háboru hadvezére és sokan mások, akik abban az időben Középeurópában szerepet játszottak. A Tobis új történelmi filmjét rövidesen nálunk is bemutatják.

Globol

öli a molyt!
Főraktár: Molnár és Moser, IV., Petőfi Sándor-utca 11. sz.
Kapható mindenütt.

MARAMAROSSZIGETI KIR. TÖRVÉNYSZÉK.
P 1619/1942/2. szám.

Hirdetmény

A máramarosszigeti kir. törvényszék közhírré teszi, hogy Madár Imréné, szül. Popovics Mária úrmezői lakos részéről az 1911:I. tc. 733. §-ának 1. pontja alapján előterjesztett kérelem folytán az állitólag eltünt Popovics László (Bazil) volt úrmezői lakos holtnaknyilvánítása iránt az eljárást a mai napon megindította és az eltünt részére ügygondnokul Báthory Lajos dr. ügyvéd, máramarosszigeti lakost rendelte ki.

Az eltünt az 1885. évben, Úrmező községben született, szülei: Popovics Péter, Juszip Anna, házastársa: Kövesligeti Anna, legutolsó ismert foglalkozása: fuvaros.

Felhívja a kir. törvényszék az eltüntet és mindazokat, akiknek az eltünt életbenlétéről tudomásuk van, hogy a bíróságot vagy az ügygondnokot az eltünt életbenlétéről értesitsék, egyszersmind közöljék azokat az adatokat, amelyekből az eltüntnek életbenléte megállapitható, mert ellenkező esetben a bíróság az eltüntet a jelen hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt beiktatását követő naptól számított egy év letelte után biróilag holtnak fogja nyilvánitani.

Máramarossziget, 1941. évi május hó 5. napján.

Panigay Béla dr., s. k., tszéki biró.

P. H. (Királyi Törvényszék Máramarossziget) — A kiadmány hiteléül: olv. aláírás, s. k.

„Munkás és gyáros,
Alkalmazott és főnök,
Legényember és házas,
Erdélyi és felvidéki,
Rohanó és ráérő,
Turista és üzletember
repülőgéppel utazik"

„Két ur szolgája" a Nemzeti Szinházban

A Nemzeti Színház következő ujdonságát, mint ismeretes, szombaton este mutatják be, de előzőleg, délelőtt nyilvános főpróbát tartanak. A premierre kerülő darab *Goldoninak*, az olasz középkor híres színpadi írójának „Két úr szolgája" című színdarabja, amelyet *Harsányi* Zsolt dolgozott át és fordított magyar nyelvre. Hat évvel ezelőtt ment legutoljára a Nemzeti Színházban Goldoni-darab: a „Hazug" című komédia *Pünkösti* Andor rendezésében. Akkor a közönség nagy szeretettel fogadta a vidám, eleven humorú, egészséges frisseséggel átszőtt régi darabot.

A most bemutatóra kerülő „Két úr szolgája" valóban ujdonságnak számít, mert még eddig nem játszották a Nemzeti Színházban. A darabban a commedia dell'arte közismert figurái szerepelnek: Pantalone és a lánya, Clarice, aki szerelmes Lombardi fiába, Silvioba, továbbá Brighella, az ugyancsak régi jóismerős Truffaldino és Smeraldina, a szép szobalány és Federigo, az elhunytnak hitt vőlegényjelölt, aki Pantalone lányának kezére pályázik. Mókák, félreértések, ruhacsere, összekuszált események kavarognak *Goldoni* darabjában.

Az olasz komédiában Pantalone-t *Ónody* Ákos, Claricét *Rápolthy* Anna, Silviot *Pataky* Jenő, Beatricet *Lukács* Margit, Florindot *Szabó* Sándor, *Brighellát* Tapolczai Gyula, Truffaldinot *Lehotay* Árpád játssza. A többi szerepeket *Zádor* Gyöngyi, *Koltay* Gyula, *Várkonyi* Zoltán, *Bazsay* Lajos és *Vereczkey* Zoltán alakítja. A darabot, amelynek cselekménye a régi Velence városában játszódik, *Bot* Béla rendezi.

Székely szabadtéri játék Csiksomlyón

Május 18-án a Kalot-seregszemle keretében a székely megyék népe Csiksomlyón találkozik, ahol ünnepélyes keretek között ősi népszokásokat elevenitenek fel. A seregszemle egész napon át tart s megjelennek azon a Dunántúl, az Alföld, a Felvidék és a Délvidék küldöttségei is. Az ünnepséget tábori mise vezeti be, amelyen régi népi egyházi énekeket adnak elő a helybeli iskolák és a falusi énekkarok. A mise után székely gyermekek népi játékokat mutatnak be. Az énekesek ősi kántusokat, zsoltárokat, Kodály- és Bárdos-müveket énekelnek. A délelőtti ünnepségen *Sándor* Imre püspöki helytartó, *Kovrig* Béla egyetemi tanár, P. *Kerkai* Jenő, a Kalot elnöke és a fiatalság képviselői mondanak beszédeket. Délután a festői Nagysomlyóhegyen a határkerülő búcsú nyitja meg az ünnepségeket. Ezt követi ezer székely daloslegény felvonulása, majd az ősrégi hidasjáték, az úgynevezett „Lengyel László" következik, amit eredeti székely formában, külön énekkarral és játszógárdával a diákok adnak elő. Külön érdekessége lesz a seregszemlének a 400 székely legény együttes verbunkos tánca. A díszes ünnepségeket este két népi szabadtéri játék fejezi be: „Az aranyszőrü bárány" cimü mesejáték és a „Dúsgazdag" cimü mélyértelmü misztérium. A szabadtéri játékokban közel 2000 szereplő vesz részt. Az ünnepség táncait *Molnár* István, a székely táncok lelkes kutatója tanította be s a rendezés munkáját *Muhoray* Elemér végzi.

Kiss Ferenc Kolozsváron

A kolozsvári színház közönsége nagy szeretettel várta *Kiss* Ferencet, a Nemzeti Színház örökös tagját, aki mostani vendégjátékának első napján a „Cyrano" címszerepét játszotta el. A színházat zsúfolásig megtöltötte a közönség és melegen ünnepelte a kiváló színészt, aki a híres címszerepet nagy lelkesedéssel, tökéletes müvészettel alakította. Roxán szerepét Fényes Alice, a kolozsváriak népszerü színésznője játszotta. *Kiss* Ferenc több napig marad Kolozsváron, mert a „Cyrano"-n kívül még két darab főszerepét alakítja: az „Elnémult harangok" Todorescu pópáját és *Begovics* horvát író „Ki a harmadik" cimü színdarabjának férfi főszerepét. Az „Elnémult harangok"-ban *Nagy* István lesz Kiss Ferenc vendégszereplésén Simándy tiszteletes.

* **Kassai művészest a zeneakadémián.** A főváros közművelődési bizottsága május 24-én a zeneművészeti főiskola nagytermében „Kassai művészest"-et rendez, amelyen a megnyitó és üdvözlő beszédeket Szendy Károly, Budapest székesfőváros és Pohl Sándor dr. Kassa város pelgármestere mondja. A műsoros estet a rádió is közvetíti.

* **Frankfurti egyetemi tanár magyarországi előadásai.** Vasárnap Magyarországra érkezett Walter F. Ottó frankfurti egyetemi tanár, aki tíznapos tartózkodása alatt Budapesten és Debrecenben tart előadást. Budapesten a Parthenon Egyesület vendégeként Baranyai Lipót titkos tanácsos elnökletével május 22-én délben tart előadást „Hírnév és dicsőség az ókori Hellasban" címmel. Az előadás helyéről és a belépőjegyekről külön közleményt ad ki a Parthenon-egyesület.

* **Marxton keskenyfilm vetítőgép.** Egy fiatal müszaki tervező, Bölcskey Ernő hangos keskenyfilm vetítőgépet szerkesztett, amelyet a nemzetközi vásáron mutattak be. A gépet a Marx és Mérei első magyar repülőmüszergyár hozza forgalomba az őszi idényben. Németország már érdeklődött a tiszta hangú és fényerős vetítőgép után, melyet „Marxton" néven jegyzett be a szabadalmi bíróság.

* **A Baross női tábor hangversenye.** A Baross női tábor május 19-én, hétfőn este fél 7-kor a Baross-szövetség székházában hangversenyt rendez, amelyen Csejthey Lili, Csejthey István, Berrár Jolán, Dudás Teri, Járossy Jenő dr., Lontai Rajner László, Molnár Mária, Mihályné Szász Dalma, Somogyi Jolly, Szánthó Gyula, Szigethy Sándor, Zászlós Márta, valamint Schmidtné tánccsoportjának tagjai müködnek közre.

* **A „Madridi kém"** címmel érdekes filmet mutatnak be legközelebb Budapesten, amelynek kópiája most érkezett a magyar fővárosba. Az olasz filmújdonságnak cselekménye a spanyol polgárháború idején játszódik az ostromlott Madridban. A film a nagysikerü „Alcazar" hangulatát idézi fel s részben ugyanazokat a szereplőket foglalkoztatja. A férfifőszerepet Fosco Giachetti, az „Alcazar" főhőse, a női főszerepeket pedig Conchita Monthes játssza.

Nino Angioletti olasz-magyar nyelvü filmek közös gyártásáról tárgyal Budapesten

Néhány nap óta Budapesten tartózkodik Nino *Angioletti*, az olasz filmgyártás egyik vezető egyénisége, a római Athena-film igazgatója és tárgyalásokat folytat a közös kétnyelvű filmgyártás megteremtése érdekében. A kiváló olasz filmszakember és vállalkozó már eddig is érdeklődött a magyar filmtermelés iránt s nemkevesebb, mint huszonegy magyar filmet vásárolt meg az olasz mozisok számára, amelyeket azok olasznyelvű szinkronizálás után adnak elő. Nyilatkozata szerint az olasz közönség majdnem valamennyi élvonalbeli magyar sztárt ismeri s így felmerült az a terv, hogy a magyar színésznőkkel és színészekkel közelebbi kapcsolatokat hozzanak létre. Olasz filmekben eddig is szerepeltek külföldi, többnyire francia művészek. Nino Angiolettinek az a terve, hogy a nyár folyamán, amikor a színházak bezárnak, több magyar filmszínészt, így *Simor* Erzsit, *Szeleczky* Zitát, *Tasnády Fekete* Máriát, *Lukács* Margitot, *Kiss* Ferencet, *Jávor* Pált, *Kovács* Károlyt, *Szilassy* Lászlót és a kolozsvári *Nagy* Istvánt meghívja Olaszországba egy-egy filmszerep eljátszására. A rendezők közül *Kalmár* László, *Ráthonyi* Ákos és *Radványi* Géza közreműködésére számítanak. A magyar színészek az olaszokkal együtt szerepelnek majd ezekben az olasz és magyar nyelven készülő filmekben. A tárgyalásokon nemcsak a filmszakma vállalkozói, hanem *Balogh* László dr. miniszteri osztálytanácsos, a nemzeti filmbizottság főtitkára is résztvesz, aki legutóbbi olaszországi tartózkodása alkalmával már részletesen informálta az olaszokat ebben a kérdésben.

* **Az ifjúsági szervezetek érdeklődése a magyar sajtó ünnepi estje iránt.** Az országos magyar sajtókamara által május 21-én a Magyar Művelődés Házában rendezendő ünnepi est iránt igen örvendetes érdeklődés nyilvánul meg a különböző ifjúsági szervezeteknél is. Az egyetemi ifjúság, amelynek ügyeit a magyar sajtó Budapesten és vidéken egyaránt mindig nagy előszeretettel karolta fel, úgy kivánja leróni a sajtó munkásai iránti háláját, hogy az országos magyar sajtókamaránál és a különböző jegyirodáknál tömegesen jelentkeztek jegyváltásra. A rendezőbizottság ezuton is felhivja a különböző ifjúsági szervezeteket, hogy a jegyigénylést az országos magyar sajtókamara és a jegyirodák is elfogadják és biztosítják azt is, hogy az ifjúsági szervezetek külön csoportokban kapjanak helyet.

A magyar női kamarazenekar Mozart-estje

Milyen jó rágondolnunk, hogy zenei életünkben Mozart-év van és alkalmunk adódik a kelleténél gyakrabban ünnepelni a salzburgi hattyút, akinek zenéjétől hétköznapjaink könnyűvé, széppé, derüssé válnak, mintha csak álomország tündérei fognák be a szemünket, hogy megigézzen a káprázat. És milyen kedves a magyar női kamarazenekartól, hogy idei első hangversenyén Mozart szellemének áldoz, egész műsorát a százötven évvel ezelőtt korai sírbaszállt rokokómester műveiből állította össze, éspedig olyan változatosan, hogy inyencfalatként izleltük minden számát. Egy korai szimfónia, a *Mozart* huszas éveiből származó A-dur inditotta el a mindvégig lebilincselően érdekes hangversenyt, majd egy igen ritkán hallható mű: *kettős versenymű hárfára és fuvolára* csendült fel. *Gémes* Irén szólaltatta meg, finoman, a hárfaszólót, *Jeney* Zoltán, az Operaház tagja a fuvolaszólót, feltűnést keltő tehnikai csiszoltsággal és előadásbeli könnyedséggel. Meglepetést hozott a következő műsorszám is, az ugyancsak ritkán hallható: *versenymű nagybőgőre*, amelyben a nagybőgő szólamát *Tibay* Zoltán, az Operaház tagja játszotta, nagy igyekvéssel. Mind a két versenymű elragadó szellemességével, bájos közvetségével és gyönyörködtető leleményével nagyon tetszett. Közreműködött még Mozart-áriákkal *Szabó* Ilonka, az Operaház tagja. Befejezésül a „Kis éji zene" csendült fel. A magyar női kamarazenekar pompásan fejlődik, összjátéka fegyelmezett, kiegyensúlyozott, komoly. Kellemes és finom ez a zenekari hang, nőiesen símogató, kecses és ízléses. Az új karmester, *Arató* István, megérdemelt tapsokat kapott. Kitünően megállta a helyét és érezhető lelkességgel vezényli a csupa tüzeskedvű zenerajongó tagokból álló női kamarazenekart.

H. G.

* **Jótékonycélú református hangverseny.** Ravasz László püspök és Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnökének védnökségével május 23-án a zeneakadémián nagyszabású jótékonycélú hangversenyt rendeznek, amelynek jövedelmét a Bethesda-kórházat fenntartó dunamelléki református egyházkerület Filadelfia-diakonisszaintézeti alapítványa javára fordítják. A műsor keretében Dohnányi Ernő, Faragó György, Anday Piroska, Palló Imre, Szeleczky Zita, Máday Sándorné-Zipernovszky-Szécsi trió, Ákom Lajos és Pongrácz István szerepelnek.

A **zongora** kiváló szakemberei és óriási választék **Sternberg hangszergyárban, Rákóczi-út 60.**

A madarász

(Uránia)

A mult század nyolcvanas éveinek és a századfordulónak egyik legnépszerűbb daljátéka Zeller „Madarász"-a volt. Nemcsak Bécsben, hanem szerte Európában s így nálunk is hatalmas sikerrel játszották. Ez az új Terra-film ennek a klasszikussá vált daljátéknak a nyomán készült. A meséje már régen a multé (Hubert Marischka, a forgatókönyv írója nagyon leleményesen felfrissitette a jóizű történetet), annál frissebb azonban a muzsikája. A játék folyamán többször is meglepetten figyelünk fel egy-egy jólismert, szivet melengető, elbűvölően kedves melódiára: nini, hát ez is a „Madarász"-ből való? A cselekmény egyébként a csél-csap, kikapós Lichtenberg Dagobert herceg egyik tiroli „alibi vadászata" körül bonyolódik. De talán nem is a cselekmény a fontos itt, hanem az a rengeteg mulatságosnál mulatságosabb helyzet, bohózati fordulat, jól sikerült tréfa, ami azután szinte állandóan derűs kacagást, üdítő jókedvet teremt. Ebben kétségkívül érdeme van a kitünő Bolváry Gézának is. Rendezése végig vidám lendülettel, sok finom ötlettel viszi előre a cselekményt. A film szinészgárdáját is pompásan válogatta össze, a német színpadok legnépszerűbb mulattatói kaptak benne jelentős szerepet. A herceg kedélyes szerepét a harsányhangú Theodor Danegger játssza, pompás alak Theo Lingen mindig álmos szárnysegéde, ellenállhatatlanul mulatságos Hans Moser fontoskodó lakája és Leo Slezák pocakos fővadászmesterét meg mintha csak a „Fliegende Blätter"-ből vágták volna ki. Az ifjú hercegnőt és a daliás gárdatisztet — a primadonna- és bonviván-szerepet a kissé hideg szépségű Marte Harell és a kellemes Johannes Haesters alakítja. Mellettük nagyon rokonszenves a tiroli erdők fiatal madarászának és a kis postáskisasszonynak a kettőse. Ugy hisszük, hogy a „Madarász"-szal az Ufa népszerű filmszínházába hosszú időre beköltözött a siker.

Számos közszükségleti cikkre bevezették a vásárlási könyv rendszerét

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A háborús viszonyokkal szükségképpen együttjáró gazdasági jelenség, hogy *a fogyasztóközönség egyes közszükségleti cikkeket a tényleges szükségletet lényegesen meghaladó mértékben vásárol.* Ennek az észszerűen meg nem indokolható vásárlási láznak a közellátás biztosítása szempontjából az a rendkívül hátrányos következménye, hogy *olyan közszükségleti cikkekben is hiány áll elő, amely közszükségleti cikkekben a termelés és a behozatal a belföldi normális szükségletet teljesen fedezné.* Ezen felül a vásárlási láz folytán az egyes közszükségleti cikkek a fogyasztók között *nem egyenlően, illetőleg nem arányosan oszlanak meg.* Azok, akik anyagilag tehetősebbek, jelentős készletet gyűjthetnek maguknak, míg az anyagilag kevésbé tehetősek fontos közszükségleti cikkekhez nem juthatnak hozzá.

A közgazdaság és a közellátás érdekeit súlyosan sértő káros jelenségnek megelőzése, illetőleg kiküszöbölése érdekében kiadott 3.150/1941. M. E. számú kormányrendelet akként rendelkezik, hogy *az iparos (kereskedő) a rendes kereskedő gondosságával köteles ügyelni arra, hogy közszükségleti cikkeket fogyasztónak csak a közvetlen fogyasztás szükségletének megfelelő és a rendkívüli gazdasági viszonyok által indokolt mennyiségben szolgáltasson ki.* Ez a rendelkezés természetszerűen nem vonatkozik azokra a közszükségleti cikkekre, amelyeket a hatályban lévő jogszabályok szerint csak jegy vagy utalvány ellenében szabad kiszolgáltatni. Az ilyen közszükségleti cikkből minden iparos (kereskedő) köteles a jegyen, illetőleg az utalványon feltüntetett mennyiséget a fogyasztónak készletéből kiszolgáltatni.

A kereskedők és iparosok fokozott mérvü felelőssége

A közvetlen fogyasztás szükségletének megfelelő és a rendkívüli gazdasági viszonyok által indokolt mennyiséget az iparos (kereskedő) *a fogyasztó vásárlási könyvébe bejegyzett adatok* (foglalkozás, nem, kor, stb.) és a fogyasztó egyéb, esetleg általa ismert életkörülményei, korábbi fogyasztásának, illetőleg vásárlásának mérve, valamint az illető közszükségleti cikkből rendelkezésre álló mennyiség alapján *a rendes kereskedő gondosságával köteles megállapítani.*

Az iparosnak (kereskedőnek) tehát fokozott mérvben kell ügyelnie arra, hogy közszükségleti cikket a közellátástól az árdrágító visszaélésekről szóló 1920: XV. t. c. 1. §-ának 5. pontjában foglalt rendelkezés ellenére el ne vonjon, de a fogyasztó szükségletét meghaladó mérvben a kormányrendelet 1. §-ában foglalt rendelkezés ellenére ki se szolgáltasson.

Milyen árukra vonatkozik a rendelet

A kormányrendelet 1. §-ában foglalt rendelkezés végrehajtásának ellenőrzése érdekében a kapott felhatalmazás alapján a közellátási miniszter akként rendelkezett, hogy *bizonyos közszükségleti cikkeket az iparos (kereskedő), fogyasztónak csak a fogyasztó vásárlási könyvébe való bejegyzés mellett szolgáltathat ki.* Ezek a közszükségleti cikkek a következők: mosószappan, pipereszappan, ideértve a borotvaszappant is, konzerv, a gyümölcsből készült konzerv kivételével, rizs, tüzelőanyag, szövet, selyem, vászon és egyéb textil méteráru, a rövidáru kivételével, kész fehérnemű, ágy- és asztalnemű, kész felsőruha, kötöttáru, cérna, varró- és kézimunkafonal, utalványmentesen beszerezhető lábbeli, hozott anyagból készített fehérnemű vagy ruha.

A felsorolt közszükségleti cikkek valamelyikének rendkívüli szükséglet fedezése céljából történő beszerzése esetében *a rendkívüli szükséglet fennforgását* (pl. menyasszonyi-, csecsemőkelengye, stb.) hitelt érdemlően igazolni kell. Az említett közszükgségleti cikkek kiszolgáltatása a *közszállítás körében,* az ipar (kereskedés) folytatása céljából, valamint élelmezést és ruházatot rendszeresen szolgáltató intézetek vagy intézmények részére, valamint a ruházati cikkek javítása és használt ruházati cikkek kiszolgáltatása vásárlási könyvbe való bejegyzés nélkül történhetik.

A vásárlási könyvek igénylése, használata és hatósági ellenőrzése

A vásárlási könyveket *városokban a polgármester, községekben a községi elöljáróság adja ki.* A vásárlási könyvek kiállítását szabályszerű *igénybejelentőlapon kell kérni,* a kiállításért 40 fillér kiállítási díjat kell fizetni. Vásárlási könyvet minden igénylő részére ki kell állítani. A férjjel közös háztartásban élő feleség, valamint az apával vagy eltartójával közös háztartásban élő kiskorú gyermekek részére a háztartás fejének (férj, apa, eltartó) nevére közös vásárlási könyvet kell kiállítani. A vásárlási könyvet a tulajdonos (háztartás feje) köteles az arra szánt helyen aláírni.

Ugyanazon fogyasztó részére új vásárlási könyvet csak akkor szabad kiállítani, ha a régi vásárlási könyv betelt és a közvetlenül megelőző vásárlási könyv kiállításától három hónap már eltelt. Ha a fogyasztó vásárlási könyvét elvesztette vagy azt bármely oknál fogva felmutatni nem tudja, részére új vásárlási könyvet csak a korábbi vásárlási könyv kiállítását követő hat hónap elteltével szabad kiállítani.

Az iparos (kereskedő) bejegyzést csak a rendeletben foglalt rendelkezésnek megfelelően kiállított és aláírt vásárlási könyvbe és csak tintával vagy tintaírónal teljesíthet.

A hatóság *hivatalból ellenőrzi,* hogy a vásárlási könyv alapján eszközölt beszerzéseknél az iparos (kereskedő) és a fogyasztó a hatálybanlévő *rendelkezéseket betartotta-e.* Bármely fogyasztó köteles vásárlási könyvét az ellenőrző hatóságnak — kívánságára — bemutatni. Az iparos (kereskedő), valamint fogyasztó, aki a vonatkozó rendeletekben foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi vagy kijátssza, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással, illetőleg 8000 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő; azt a cikket, amelyre nézve a kihágást elkövetik, el kell kobozni.

A vonatkozó rendeleteket a Budapesti Közlöny május 16-i száma közli. A rendeletek a kihirdetés napján hatálybalépnek.

Bármikor színes felvétel

is készülhet a „VITO"-val, anélkül, hogy a behelyezett fekete-fehér filmtekercset előbb végig kellene exponálni. Minden jó szaküzletben szívesen megmutatják, hogy milyen könnyen és kényelmesen váltogatható a film és hogy a „VITO"-nak ezenkívül még mennyi ötletes és kitünő tulajdonsága van.

Kérjen ismertetőt fotokereskedőjétől, vagy a vezérképviselettől:

Solc Testvérek, Budapest, IV. Kecskeméti-utca 8/1.

Vegyen részt az ezévi 1500 pengős **BESSAPAN F** pályázaton!

36 felvétel 24×36 mm.

Á r a : **P 180.—**

London attól tart, hogy német repülők Sziriából akciót indítanak Irak felé

Vichy, május 15.

Beiruti jelentés szerint *a legutóbbi iraki hivatalos jelentés* a következőképpen hangzik:

Ellenséges repülők bombákat dobtak *két egészségügyi kocsira,* bár a kocsik jelzése világosan felismerhető volt. Mindkét kocsi elpusztult, *a benneülők életüket vesztették.* Egy ellenséges repülőgép átrepült Bagdad fölött és bombákat dobott le, de azok *kárt nem okoztak.* Csapataink a nyugati sivatagban erélyes támadásokat intéztek ellenséges állások ellen. *Kerselánál egy ellenséges bombázó lezuhant.* A pilóta életét vesztette, a másik két utas megsebesült.

Isztanbulból jelenti a német távirati iroda: Még semmi sem ismeretes arról, hogy Irak török közvetítő javaslatot fogadott el. Az iraki hadügyminiszter *még folytatja tárgyalásait Ankarában.*

Inonü államelnök — mint az ankarai rádió jelenti — *csütörtökön fogadta az iraki hadügyminisztert.*

Amszterdam, május 15.

A *Reuter-iroda* jelenti: Illetékes forrásból származó értesülés szerint *a sziriai francia hatóságok megengedik a németeknek, hogy a sziriai repülőtereket Irak felé történő repülésekre használják.* Az angol kormány felhatalmazást adott, hogy a sziriai repülőtereken levő német repülőgépek ellen akciót indítsanak. Valószínűnek tartják, hogy a német repülőgépek ezeket a repülőtereket ugródeszkaként használják.

Berlin, május 15.

Az iraki kérdés a német fővárosban ismét előtérbe került. A helyzettel kapcsolatban ma kérdést intéztek a Wilhelmstrasse illetékes tényezőihez. Itt kijelentették, hogy *az iraki katonai helyzet eddig látszólag nem változott.*

Egy további kérdésre, hogy *az iraki hadügyminiszter német tényezőkkel is érintkezésbe lépett-e,* azt válaszolták, hogy erről *Berlinben nem tudnak.*

„A török politika minden kalandos vállalkozást el akar kerülni"

Ankara, május 15.

A *Transkontinent Press* úgy értesült, hogy *Papen szerdán Hitler Adolf barátságoshangú levelét nyujtotta át Izmet Inönünek, aki örömének és megelégedésének adott kifejezést a szívélyes szavak felett, amelyekkel a német államfő legutóbbi beszédében Törökországról megemlékezett.* A török lapok Papen államfői kihallgatásával kapcsolatban kiemelik, hogy *a felmerült vélemények egy pontban mindenesetre megegyeztek, abban, hogy a török politika minden kalandos vállalkozást el akar kerülni.*

Róma, május 15.

A *Telegrafo* ankarai jelentése szerint *Papen* német nagykövetnek a török köztársasági elnökkel folytatott megbeszélésével kapcsolatban a török külügyminisztérium egyik vezető tisztviselője kijelentette, hogy Papen *nem hozott magával kellemetlen híreket Németországból.* Uralkodó felfogás, hogy *Németország nem kér semmit Törökországtól.* Megelégedéssel vették azt a hírt is, hogy Papen rendbehozatja boszporuszi nyaralóját és ebben is azt látják, hogy *Törökország nem sodródik bele a háborúba.*

Orosz repülők az iraki légihaderőben

Vichy, május 15.

A *német távirati iroda* jelentése szerint a bagdadi rádió közölte, hogy *az afgán nép felhivta kormányát, siessen Irak segítségére.* Az afgán kormány a felhivás után kérte az angol követet, tegyen lépéseket kormányánál az angol-iraki viszály megoldására, mert különben *attól lehet tartani, valamennyi arab országban általános felkelés lesz.*

Bagdadból olyan híreket jelent a *Popolo di Roma,* hogy *Roosevelt* elnök felajánlotta közvetítését az angol-iraki viszályban. Bagdadból megállapitják, hogy Roosevelt *nem lehet pártatlan bíró, mert mindenben az angolok oldalán áll.*

Beirut, május 15.

A *Transkontinent Press* úgy értesült, hogy Irak belügyminisztere szerdán repülőgépen El Riadba, *Ibn Saud* király udvarába érkezett. A német távirati iroda jelentése szerint *Saukat,* a jelenleg Ankarában tárgyaló iraki hadügyminiszter, a legközelebbi napokban az iráni kormánnyal való tárgyalásokra *Teheránba érkezik.*

A *nemzetközi sajtó tudósító* sziriai lapok jelentését közli, amely szerint *az egyiptomi hadsereg a legutóbbi napokban a szuezi csatorna övezetében nagy hadgyakorlatot tartott.*

A római lapok különböző forrásokból úgy értesülnek, hogy *Palesztinában egyre nagyobb méreteket öltött a felkelési mozgalom.* Az angolok ugyanakkor lázasan dolgoznak a palesztinai védelmi berendezések kiépítésén.

Jeruzsálemből jelentik a *Transkontinent Pressnek,* hogy az angolok az utóbbi napokban folytatták az arab vezetők letartóztatását. Az arab lakosság közül is *tömegesen vetik börtönbe azokat, akikről feltételezik, hogy rokonszenvvel viseltetnek az iraki ügy iránt.*

Beirutból és Damaszkuszból érkező hirek szerint a sziriai arab önkéntesek első csapatai elutaztak Irakba.

Sanából, Yemen fővárosából jelentik, hogy *a yemeni kormány igényt kíván emelni az adeni tartomány északi kerületeire.* Ezt a területrészt az angolok annakidején erőszakkal szakították el. Yemen azonban soha sem mondott le erre a területre vonatkozó jogairól.

Moszkva, május 15.

A *moszkvai rádióban* hivatalos jelentést olvastak be, hogy *a szovjet kormány hajlandó támogatni minden orosz pilótaönkéntest, aki katonai szolgálatra jelentkezik az iraki légihaderőbe.* A moszkvai rádió megjegyzése szerint a szovjet kormány állásfoglalása nem Anglia ellen irányul, hiszen annakidején *Anglia is hasonló álláspontot foglalt el az orosz-finn háborúban.*

A *szovjetorosz távirati iroda* úgy értesült, hogy *Dakkában 12 hindu politikust letartóztattak.* Kalkuttában 40 fiatal hindut vettek őrizetbe. Letartóztatták a nemzeti kongresszus végrehajtóbizottságának egyik tagját is. Számos egyesületben és néhány lap szerkesztőségében *házkutatásokat tartottak.*

Kabuli jelentések arról adnak hírt, hogy *Nagpurban 20.000 szövőipari munkás abbahagyta a munkát.* Biharsarifban történt összeütközések során a hivatalos jelentések szerint *huszan vesztették életüket és hetvenöten sebesültek meg.*

Washington visszatartja a Franciaországnak szállitó gőzösöket

Washington, május 15.

A *Stefani*-iroda értesülése szerint az *Egyesült Államok kormánya felfüggesztette a Franciaországnak szánt árukat szállitó gőzösök elindítását.* Ez a hír megerősíti az angol rádiónak azt a közlését, amely szerint *az amerikai nagykövet Vichyben figyelmeztette Pétain tábornagyot, hogy minden francia-német együttmüködést az Egyesült Államok ellen irányuló lépésnek tekintenének.*

Legujabb! STÁDIUM kiadás!

GYALLAY DOMOKOS:

HIVÓ HEGYEK

Erdélyi író, külön erdélyi lelkisége szól hozzánk az erdélyi, hívó hegyekből. — **Bőlcs életlátása, fajtájának ismerete és szeretete szólal meg ebben a könyvben, amely a nagytehetségü író legszebb alkotása.**

Ára: egész vászonkötésben P 5.20

MEGTEKINTHETŐ ÉS KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN

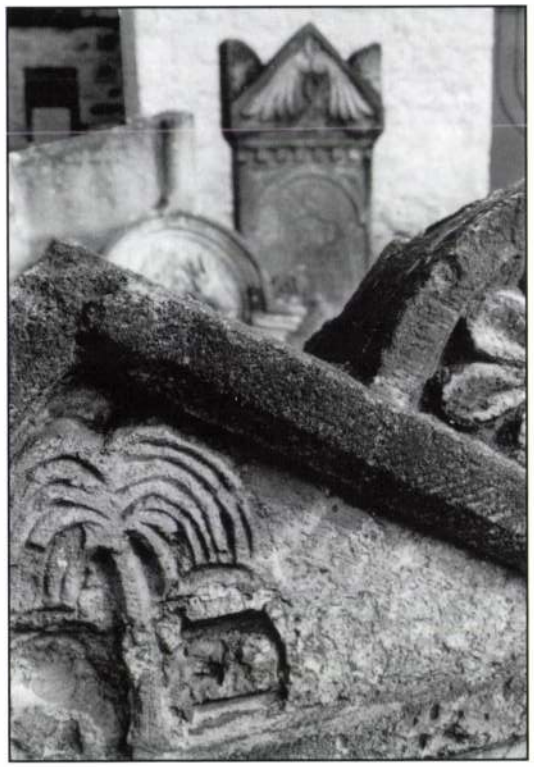

GYÖRGY
PARASZKAY
stones
photo
1996

JÓZSEF
SZURCSIK
loving fish
ink drowing
1995

WANDA
SZYKSZNYAN
horse
mixed technic
1996

תערוכה של

גרג פרסקאי

יוסף סורצ'יק

וונדה סיקסנין

exhibition of

GYÖRGY
PARASZKAY

JÓZSEF
SZURCSIK

WANDA
SZYKSZNYAN

5.3.-13.3. 1997

The MUNICIPAL LIBRARY

BEER-SHEVA

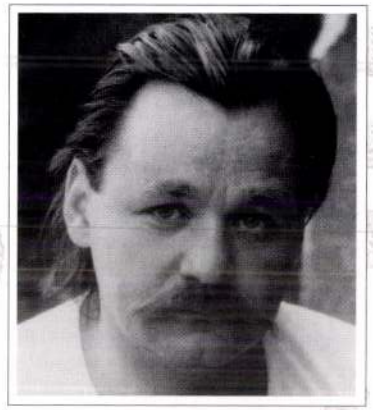

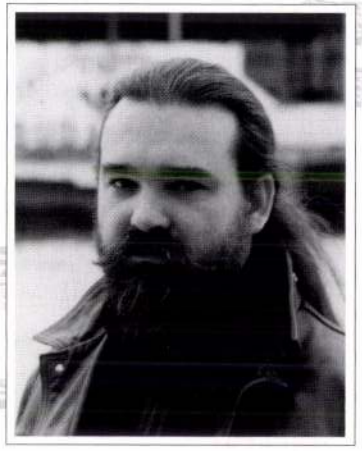

PARASZKAY GYÖRGY

György PARASZKAY

I was born in 1954 in Budapest.Graduated in the Secundary Technical School of Fine Art in Budapest.Beetween 1977-81 Istudied at the Hungarian Academy of Fine Art, got my diploma in 1981 as a graphic designer.Meanwhile I got several art prizes at different competitions of the Academy.

From 1979 I take part at numerous competitions and exhibitions in Hungary and abroad as well. (Finland, Poland, Czehoslovakia, Sovietunion, South-Korea, Germany.)

I am a member of the Hungarian Art Found and The Association of Hungarian Fine Atists.Some of my works are bought and owned by the Hungarian Ministry of Culture and Education.

At this time I want to present some photographs about the old jewis cemeteries in Hungary.

Paraszkay György

József SZURCSIK

I was born in Budapest in 1959 and completed my secondary education, specialising in the arts, in 1977. From there I was accepted into the Hungarian Academy of Fine Art, where I studied the graphic faculty until 1985 and completed a further three years of postgraduate study in art education.

I was avarded the "Béla Kondor prize" in 1985 and vone the "Derkovits scholarship" for 1988-91.I am a member of the Artists' Foundation of the Hungarian Republic, the Studio of Young Artists and the Association of Hungarian Fine Artists.My works are regurarly displayed at both hungarian and foreign exhibitions.

The theme of my works is the human conditions, especially the relationship between the individual and his/her enviroment and society, while my style is figurative.

Wanda SZYKSZNYAN

I was born in 1948 Budapest.

I finished my stidies at the Art School in Budapest and the Hungarian Academy of Art.

My works of applied graphics- posters, record-and book-covers, illustrations etc.- were being published from 1968.

I am a member of the Hungarian Art Found and The Association of Hungarian Fine Atists.

I have taken part a number of collective exhibition.

I have vone prizes and gained satisfying recogniton.

I had about 20 oneman exhibitions in Hungary and 10 times abroad.

Sz. Wanda

Paray Károly
ötvös Pozsony
Kőmagyötvj. 303. l.

1801		PARAY Carolus Paray, M 1832, e. —1855.
	Nr. 1673	Sószóró. — *Salzstreuer.* Mus. Nat. Hung.
1802		PARAY Ugyanaz. — *Derselbe Meister.*
	Nr. 1679	Gyógyszer-mérleg csészéi. — *Schalen einer Apothekerwage.* Magántulajdon — *Privatbesitz*, Bp.
1803		PARAY Ugyanaz. — *Derselbe Meister.*
	Nr. 1686	*a)* Kávéskanna csontnyéllel. — *Kaffeekanne m. Elfenbeingriff.*
	Nr. 1689	*b)* Betegetető csésze. — *Krankentasse.* *a—b)* Dr. Nagy Ferenc, v. b. t. t., Bp.
1804		CP Ugyanaz. — *Derselbe Meister.*
	Nr. 1689	Sétabotnyél. — *Griff eines Spazierstockes.* Hais Bernát, Bp.

ben azokat a fiatalokat, akik még nem léptek be eddig az MSZMP-be. Nem azért, mintha féltenénk a pártot az öregektől, de *az arra érdemes fiatalok sem maradhatnak ki.* Segíteni kell őket a helyes döntésben. Azt hiszem, ezzel egyetértenek az idős elvtársak is.

Több veterán hozzászólott a napirendhez. Nem lehetett meghatódottság nélkül hallgatni ezeket a hozzászólásokat. Különösen megható volt látni azt a bátor elszántságot, amelyet ezek az öreg kommunisták tanúsítottak a munkásőrségben való részvétel iránt. Majdnem mindegyike vállalta ezt a feladatot. Elmondották: *egyetértenek a párt, a kormány intézkedésével, nem történhet meg mégegyszer, hogy a kommunisták védtelenül, puszta kézzel szemléljék az ellenük irányuló támadásokat.* Nem történhet meg, hogy úgy ki legyenek szolgáltatva az ellenségnek, mint az ellenforradalom idején. Köphettek ránk, ócsárolhattak bennünket, szitává lőhettek volna bennünket itt, Hódmezővásárhelyen is, ha nem jön a szovjet hadsereg segítségünkre.

A kommunisták számára az ellenforradalom feladta a leckét. Ez a lecke nem más, mint az — — ezt meg kell tanulni! — *úgy dolgozni, hogy ellenségeink piszszenni se merjenek; ugyanakkor*

vérvizsgá

Csikós Ernő és Katona Ferenc, a keltető állomás dolgozói minden tojást lámpával átvizsgálnak, hogy alkalmas-e keltetésre.

Csepregi György, a keltető állomás vezetője a keltetőgépbe helyezi a tojással telt ládákat. Egy gépbe 10 ezer tojás kerül...

(Kiküldött tudósítónktól)

Hónapok óta mély kábulatból ébredt milliónyi testvé-

Viharsarki történet

Pardi István dr.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. VIII. Blaha L. t. 5.
Telefon 139-292

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1957 MÁR 8.

Nem tudnánk segíteni?

470

Veszélyben a szentesi fekete kerámia

Évszázadok óta él a szentesi fekete edény híre. Már a török hódoltság idején messzi földön keresték a szépre fogékony emberek és adták emlékeztető ajándékul kedvesüknek. *A régi mesterek nyomán azóta önállósult a fekete fényű vázák, kancsók elkészítésének ipara és külön művészetté fejlődött.* Azelőtt is megszűrt agyagból formálták a dísztárgyakat, majd simára csiszolták és mikor összegyűlt egy kemencére való, sok száz fokra hevítették. Közben füstképző anyagokkal táplálták a tüzet és a kemencében égetett edények fekete színűre változtak. Ez a „titka" a szentesi fekete kerámiának, persze a művészetben rejlő kifejező erő nélkül mitsem ér a technikai tudás.

Nem hiába csodálták meg a nemes megjelenésű „szentesi kantát" a tengeren túli Amerikában, Ausztráliában, mert ide is eljutottak a fekete kerámia alkotásai. Ennek a világszerte ismert szentesi művészetnek jelenleg csak egy képviselője van: dr. Pardi István. Jogásznak indult, de engedelmeskedett igazi érzéseinek és műveivel már szerepelt a moszkvai, párizsi és a pekingi kiállításokon.

Most szakítsuk meg a méltató mondatok sorát és beszéljünk arról, ami leginkább napvilágra kívánkozik: *a nagy hagyományú fekete kerámia válságban van.*

Somogyi Béla utcai otthonában keressük fel a fekete kerámia iparművészét és a családot szorgos munkában találjuk.

Csendes szavakkal mondja el dr. Pardi István eddigi küzdelmeit, törekvéseit és határozott nézésű szemében átsuhan a múlt.

— *Hivatásomnak érzem ezt a munkát, bár az életkörülményeim sokszor gátoltak ebben...*

Elvezet a másik szobába, hol széles asztalon sorakoznak a ragyogó fekete felületű díszvázák, kancsók, csigacigarettatartók, edények — művészetének karcsú vonalakba, kecses formákba öntött alakjai. Az egyik zömöktestű dohánytartó edény külső falán a Guanahan-i szigeten partraszálló Kolumbusz pillantja meg az első dohányzó embert. A háttérben a három nevezetes hajó és több jelenet. Amint elmondja, 200 féle tárgyat készít a kártyatartó doboztól kezdve Donatello lányfejének plakettjéig és állandóan új elképzeléseket forgat fejében.

— *Ki kell és ki is fogom fejleszteni a fekete kerámiát* — jegyzi meg —, *viszont ehhez támogatásra volna szükségem.*

Igen: a segítő, baráti kezet nélkülözi dr. Pardi István ahhoz, hogy Pesten, az ország más vidékein és külföldön is megismerjék alkotásait és anyagi alapot szerezzen további működéséhez. Eddigi sikerei bizonyítják, hogy akár bel-, vagy külkereskedelmi szervnek is hasznot hajtana a fekete edények értékesítése és egy kisebb összegű pénzkölcsön pedig elegendő volna a kibontakozáshoz. A megyei tanács művelődési osztályának úgy hiszszük, érdemes volna ezekkel a problémákkal foglalkoznia.

Mindannyiónk féltett kincse a művészet: az embernek a világgal folytatott küzdelméből sarjadó gyönyörű virág, a gondolat és a szépség diadala. Ennek a virágnak egyik szirmát, a fekete kerámiát fenyegeti a közöny, a kárbavivő gondatlanság.

Ne engedjük!

(sz. r.)

Szikancsi határában 6 és fél kat. hold föld tanyával eladó. Ért. Arancsi mezőőrnél vagy Szeged, Római krt. 37. x125

Beköltözhető kétszobás családi házat keresek megvételre — mellékhelyiséggel belváros közelében. Botond u. 47. x60

Almos utcában porta eladó melléképülettel. Ért. piaci napokon déli órákban. Felszabadulás (Lázár) u. 21. x50

Rárósi nyomáson 2 kat. hold föld, 100-as SHB, férfikerékpár, nagy kocsi, tábori fúvó eladó. — Hmvhely, Észak u. 14. x65

nétenként, aki gondviselés címén elvállal idősebb pár család vagy magános asszonyt III. kerületben Hmvhelyen, 80 éves világtalan vagyok. Ért. Malom u. 20. sz. Pikali bácsi. 62

Marokrakó gép van eladó. Székkutas, — Tanya 1819. sz. 278

Hegedűkészítő és javító műhelyem megnyitottam. Hegedűt minden nagyságban készítek. Alkatrészek, vonószőrözés. Vétel, csere. Gila hegedűkészítő, Hmvhely, I., Beöthy u. 4. x279

Góré, 1500 literes kád van eladó. Dózsa Gy. u. 31. 117

ien
Szt
irás
lve
BM
ker
val
fog
sür
Mej
sár
Mal
útja
nos.

Csepel kerékpár kitűnő állapotban eladó. Hmvhely, Szabadság tér 9.

Belvárosban két szoba, konyha és mellékhelyiséges ház eladó, azonnal beköltözhető. Rárósi megállóhoz 10 percre 1 hold gyümölcsös eladó. Ért. Madách u. 8. 130

Eladó Szikáncson 3 kat. hold föld. Ért. Gorzsa tanya 756. 144

125-ös prima piros Csepel eladó. Hmvhely, Deák F. u. 7. 145

Alig használt Pfaff varrógép eladó. Hmvásárhely, Szőlő u. 22. 146

Beköltözhető szobakonyhás kisház eladó. Hmvhely, III. Kalap u. 15. x147

Eladó beköltözhető ház. Hmvhely, Lévai u. 2.

Tetőnád van eladó. Hmvhely, Kert u. 19. 148

Ház, Pannónia motorkerékpár és asztalsparherd eladó. — Ág u. 12/a.

Szombaton reggeli órákban Sztálin út 47. szám alól elkóborolt 5 db tarka kacsa. Kérjük, aki látta vagy tud róla, juttassa el fenti címre.

Villanyórát (árammérőt) és Megger műszert vennék megbízásból. Tóth, Hmvhely, Sztálin út 28. x231

Hmvhelyen Lenkei u. 5. sz. ház nagy kerttel eladó. 150

151 n-öl bekerített házhely és külön szoba-konyhás ház eladó, azonnal beköltözhető. Ért. Hmvhely, Árpád u. 24. 151

Elcserélném szegedi kétszobás lakásomat kétszobás vásárhelyiért. Cím a Petőfi Művelődési Házban,

Jó állapot
piros Pann
adó. Mak
u. 13.

Makón Be
55. számú
Elfoglalhat

Öföldeáki
mellett ela
adó föld, F
Kiss János
u. 12.

125-ös Danu
Makó, Lig

200 n-öl g
eladó Szer
Ért.: Makó
u. 14.

Zrinyi u.
eladó Ma
családnak

Héderváry
ház eladó
Beköltözhe

Idősebb
asszonyt g
re vállal
Szabó post
tőfi u. 8.

Ünneplő keményszárú

lakkcsizmák, strapa bakancsok,

férfi-, női- és gyermekcipők, szandálok **Sztálin** és **Szántó Kovács János utcai cipőüzletünkben**, valamint nagy és kisáruházaink cipőosztályán.

Hódmezővásárhelyi Kiskereskedelmi Vállalat.

Szikra Híradó Mozi Hódmezővásárhely

VERDI

AUGUSZTUS 18, 19-ÉN

Előadások kezdete délután 4, 6, 8 óra

Pardy István dr.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1957 AUG 1 8
CSONGRÁDMEGYEI
HIRLAP

Készülnek a „szentesi kanták" a brüsszeli világkiállításra

Képünkön Pardy István dr. szentesi feketekeramikus legszebb készítményét mutatjuk be. A régi szentesi kanta mintájára készült kis korsó 15 cm magas, felülete fényes-fekete, mert majdnem úgy készült, mint régente, 80—100 évvel ezelőtt, a messze földön híres, szentesi használati keramika.

Majdnem úgy. — Mert Pardy keramikája ma már nem használati célokra készül, hanem dísztárgynak. Alakját illetően ez a kis korsó — és a gyertyamártó edény mintájára készült cigarettatartó — hű utánzata kicsinyített mása a régi szentesi népművészet legszebb darabjainak, égetésük azonban szándékosan eltér azoktól. A gondosan kikorongolt, vagy negatív mintában préselt anyagkészítményeket nagy hozzáértéssel simára csiszolják és azután különleges eljárással a hagyományos módon, füstbefojtva korom-feketére égetik. A régi gyakorlattól Pardyék mostanában csak annyiban térnek el, hogy az égetés hőfokát csökkentik. A dísztárgynak szánt alkotások ilyen módon nem lesznek ugyan kemény, vízálló cseréppé, színük és fényük azonban sokkal tökéletesebb.

A régi szentesi népművészet remekeinek átmentése a mai időkbe határozottan szerencsés gondolat, amit mindenki, aki a szépet szereti, csak örömmel fogadhat. A régi szentesi feketekeramika ideje már a múlt század végén lejárt, a népi fazekasok készítményeit azóta egyre fokozódó mértékben kiszorította a gyári porcelán és a zománcos fémedény. Ma már csak az öregek emlékeiben él a nyom, illetve csak régi feljegyzések szólnak arról, hogy egykor a használati célra készült s a mai dísztárgynál jóval nagyobb „szentesi kanta" keresett cikk volt az Alföld Tisza menti vidékein, s hogy azt színültig megrakott dereglyéken még a messzi Balkánra is elszállították.

A füstösen égetett fekete, mázatlan keramika múltja Magyarországon az őskorig nyúlik vissza. Közvetlen kapcsolat azonban nincsen a régente újra és újra felbukkanó fekete-keramika között, mert a hasonlóságot csak a különböző okokból alkalmazott azonos technikai eljárás eredményezte. A XVIII—XIX. század vándorló céh-legényei természetesen már kölcsönösen átszármaztatták ismereteiket azokra a helyekre, ahol fekete-edényeket, korsókat készítettek. A mohácsi és a szentesi készítmények kimagasló jelentőségét csak a hajdúságiak közelítették meg.

Amennyire rosszul esne és fájna a szentesieknek, ha egykor híres népi fazekasművészetüknek most már csak a szentesi múzeumban maradna néhány emléke, ugyanolyan mértékben örülnünk lehet annak, hogy a jövő évi brüsszeli világkiállításra Pardyék több ezer „szentesi kanta" és „gyertyamártó-cigarettatartó" gyártását kezdték meg.

dr. Csalog József

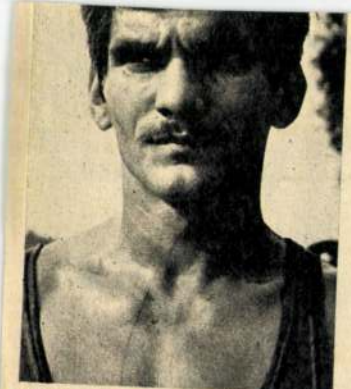

Wichmann Tamás, a Szabadságszálló szakácsa Európa és világbajnoki aranyai mellé az olimpián is hasonló nemes fémet akar szerezni a kenu-versenyeken

Sportért

LABDARÚGÁS (19). A hagyományok köteleznek, hiszen eddig három egymásutáni alkalommal még Uruguay híres válogatottjának sem sikerült aranyat nyerni. Tegyük hozzá, hogy az olimpiai labdarúgó-torna azóta sokat vesztett jelentőségéből, hiszen a profizmus elterjedése óta a legjobbak nem vesznek részt. A magyar sportkedvelők azonban ennek ellenére is értékelik, s elvárják a magyar labdarúgók jó szereplését. Tokióhoz és Mexikóhoz hasonlóan újra Lakat Károly irányítja az előkészületeket, segítségére van Illovszky Rudolf szö-

A Berlini Magyar Ko
a magyar sportolók olim
támogatására. Deák Fer
személyesen hozta el a t
rendezett magyar bál b
még meg is toldotta. Ner
Spartacus színeiben ifjúsági bajnokságot nyert atlétikában.

Párizsban a Magyar Házban, majd Tourcoingban a magyarok körében kiállítás nyílt a Sportért—Olimpiákért akció javára. A kint élő magyarok kiállítását és baráti összejövetelét Zsiga József, a harmincas évek ismert labdarúgója szervezte. A hajdani sikerekre emlékezve levetítették a londoni 6:3-as magyar—angol labdarúgó-mérkőzésről készült filmet, majd hazai babgulyást, székelykáposztát szolgáltak fel, utána reggelig húzták a talpalávalót. A sport, az olimpia közeledte újra összehozta a magyarokat, tekintélyes összeg gyűlt a kasszába.

Az újabb egyéni adakozók közül Michael Garazsi (USA), Julius Németh (Kanada), Toghia Gyula (USA), Markovics Frank (USA) nevét szeretnénk külön megemlíteni.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

dr Pardy István

MAGYAR HÍREK

1972 AUG. 5

Nemzetközi hírű a szentesi fekete kerámia. Az ősi feketecserép készítésének utolsó művelője Szentesen dr. Pardy István, általános iskolai tanár, aki a nemes mesterséget 25 esztendővel ezelőtt a híres Dósa Sándor kerámikustól tanulta

Figyelem! Képrejtvény: Ir-

PARDY István keramikus SZKK.

DR. PAPP LEHEL GYÖRGY (Hódmezővásárhely, 1946. nov. 4.) — orvos

T: 1960—1964 Horváth M. Gimn., Szentes, 1964—1972 SZOTE, szakvizsgák: 1976 sebész, 1980 balesetsebész, 1981 plasztikai sebész, 1978 tanulmányút Ausztria (3 hó). **Mh:** 1972— Szentesi Kórház Balesetsebészet (1983— adjunktus), 1984—1986 Jemeni Arab Köztársaság (Sanaa) (plasztikai sebészeti osztály vezető főorvosa). **Et:** 1964 — a Magyar Eszperantó Szövetség tagja, 1969—1977 Orvosegészségügyi Dolgozók Szakszervezet Országos Biz. titkára, 1979 Plasztikai Sebészeti Világkongresszus (Brazília, szekcióelnök), 1981— vitorlázórepülő oktató (Szeged), 1981 — MHSZ „Bródy Imre" Rádióamatőr Klub, Szentes tagja, 1982— a CB Rádiósok Országos Szervezetének elnökségi tagja, a szentesi szervezet titkára, a Magyar Sebész, Plasztikai Sebész, Balesetsebész, Kézsebész és Égéssebész Társaság tagja. **Fm:** az arc és fej rekonstrukciós plasztikai műtétek, térdízületi pótlóműtétek, égéskezelés. **Mh:** 40 tudományos közlemény hazai és külföldi szaklapokban, 90 szakmai előadás. **K:** ezüstkoszorús vitorlázórepülő sportoló és oktató, Egészségügyi Miniszteri Dicséret (Jemen, 1986), Egészségügyi Miniszteri Dicséret (magyar, 1986). **C.** 6600 Szentes, Tóth József u. 16/11 Tel: 869.

Dr. PARDY ISTVÁN (Börvely, 1917. ápr. 16.) — keramikus, ny.tanár

T: 1929—1936 Horváth M. Gimn., Szentes, 1936—1937 Magyar Kereskedelmi Akadémia, Bp., 1937—1941 Ferenc József Tudományegyetem Államtudományi Kar, Szeged, 1947—1948 Keramikus tanfolyam Szentes — Dósa Sándor. **Mh:** 1941—1946 Szentes Városi Tanács (fogalmazó), 1948—1949 fémöntő, 1949—1955 önálló keramikus, 1955—1956 Majolikagyár, Hódmezővásárhely (kereskedelmi oszt. vez.) 1957—1962 uo. (gyártásvez.), 1962—1964 Horváth M. Gimn., Szentes (tanár), 1965—1972 Berekháti Ált. Isk. Szentes (tanár). **Et:** 1948—1949 Szentesi Vasas Szakszervezet titkára. **Fm:** kiállító — egyéni tárlat: Dunaújváros (1961), több csoportos kiállítás résztvevője. **M:** szentesi fekete kerámia, népi fazekas technikán alapuló új típusú kerámiatárgyak. **K:** egyetemi doktor (1948). **C:** 8241 Aszófő, Balaton u. 20.

PÁSZTOR IMRE (Szentes, 1926. szept. 29.) — a Magyar Vöröskereszt külügyi osztályának ny. vezetője

T: 1939—1944 és 1948—1949 Horváth M. Gimn., Szentes, 1950 Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Bp. (történelem-filozófia szak I. évf.), 1951—1953 Kliment Ohridszki Állami Egyetem (Szófia, történelem szak), 1982 MSZMP Politikai Főiskola Vezetőképző Tanfolyam. Mh: 1953—1955 Külügyminisztérium Külügyi Főiskola Nemzetközi Kapcsolatok Története Tanszék (tanársegéd), 1956—1957 Külügyminisztérium Sajtó- Dokumentációs Oszt. (előadó), 1967—1975 uo. Keresőszolgálat (vezető), 1975—1986 uo. Külügyi Oszt. (oszt. vez.). Et: a Magyar Vöröskereszt Országos Vezetősége, a Magyar Szolidaritási Biz., az Országos Béketanács, a Magyar ENSZ Társaság tagja. Fm: a Magyar Vöröskereszt nemzetközi kapcsolatai. M: A Kossuth-emigráció Bulgáriában (1974), The Centenary of the Hungarian Red Cross 1881—1981 (1981), Magyar Országos Segélyező Nőegylet 1879—1981 (1981), nagyszámú cikk magyar és nemzetközi szaklapokban. K: a Magyar Vöröskereszt Kiváló Dolgozója (1965), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1969), „Békéért" (Országos Béketanács, 1973), Egészségügy Kiváló Dolgozója (1974), Vöröskereszt Munkáért arany fokozat (1975), Munka Érdemrend arany fokozat (1981), Szocialista Magyarországért (1986). C: 1152 Budapest, Aranykéz u. 3. 2. em. 1. Tel:374-582.

PÁSZTOR ZSUZSA lásd Négyesiné Pásztor Zsuzsa

Pardi Ottokár

SZOBRÁSZATI SZAKOSZTÁLY. *Iparművészeti iskola Pályaterv.* CSISZÉR JÁNOS I. DÍJ.

Magyar Iparművészet

1903. 144. l.

bép

KISPLASZTIKAI
SZAKOSZTÁLY.

Iparmüvészeti iskola
Pályaterv.

PARDI OTTOKÁR.
ELISMERŐ OKMÁNY.

Pardi Otto Karl

SZOBRÁSZATI SZAKOSZTÁLY.

Iparművészeti iskola Pályaterv.

CSISZÉR JÁNOS I. DÍJ.

KISPLASZTIKAI
SZAKOSZTÁLY.

Iparművészeti iskola
Pályaterv.

PARDI OTTOKÁR.
ELISMERŐ OKMÁNY.

Magyar Iparművészet
1903. 193. l.

Normale Supérieureben töltötte. Elkészítette doktori értekezését a Tournai város történetéről szóló francia krónikáról és annak magyar vonatkozásairól. Dokumentációja javát a Bibliothèque Nationaleban és az École Normale könyvtárában gyüjtötte össze. Április hóban résztvett az „Association Guillaume Budé" strasbourgi, harmadik kongresszusán. Tanulmányozta a francia humanisták körét és ezeknek Erasmussal való kapcsolatát. Irodalmi és művészeti előadásokat hallgatott az École Normaleban, a Sorbonneon, a Collège de Franceban. A Lycée Henri IV-ban a francia nyelvtanítást és az idegen nyelvek oktatását tanulmányozta. Eljárt a Tanulmányi Központban rendezett francia szövegmagyarázatokra s több kirándulást tett Párizs környékére és a Loire völgyébe.

Vargyas Katalin (1915, Budapest, róm. kat.), magyar-francia-olasz szakos tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), az első félévben volt ösztöndíjas. A Sorbonneon a középkorra, a XVI. és a XIX. századra vonatkozó francia irodalomtörténeti előadásokat hallgatta. Szakdolgozatának „La chanson populaire et la poésie du XVI siècle" elkészítésében Plattard professzor támogatta. A francia iskola szellemének megismerése céljából a Lycée Viktor Hugo középiskolát

Pardovy Gyula

minaritalos

l.

Kulbreged

213. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 189-307

Pardy István

ESTI HIRLAP

DEC 2

Diákok a művész műhelyében

A szentesi Horváth Mihály Gimnázium húsz diákjának dr. Pardy István iparművész műhelyében tartanak gyakorlati órákat, ahol a diákok a híres szentesi feketekerámia készítését tanulják. A fekete csillogó dísztárgyak készítésének már csak Pardy István az egyedüli ismerője, s a diákokból kerülnek majd ki munkája folytatói.

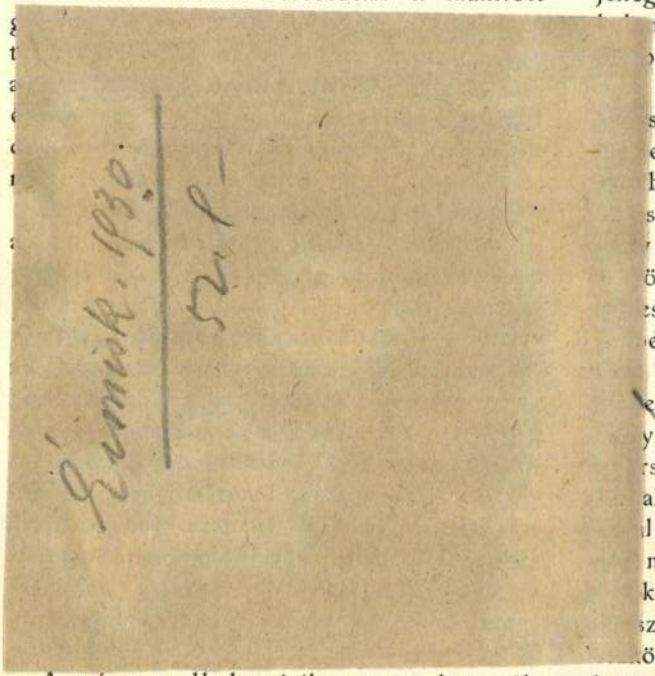

A múzeum elhelyezésében 1913-ban változás nem történt; az előző évekhez ha-

jellegével bír, mindjobban érezteti
rális hatását és hogy arra m
sabb szerep vár.
forgalom apadása valóban akk
sztó tünemény, ha teljesen vár
epetésszerűen jött volna. Ez a
ban természetszerű volt s annak
sét előre jelezte a múlt évi
ezt a könyvtár hiányaival ok
önyvtár ugyanis a látszólag ig
s könyvanyag mellett is főleg
en szegény, melyek ottan a le
szellemi táplálékát képezik, ne
ern szépirodalmi, továbbá termé
yi és szociológiai munkákban
s és gyökeres kiküszöbölése
alom emelkedésére alig, de csö
l biztosabban számíthatni. A
nem állott módjában e bajon s
kozott mérvű látogatást biztosít
szerű oknál fogva, mert ehhez a ke
özök hiányoztak. 15.000—20.000
hető az az összeg, amellyel a könyv
szerűen és a mostani igényeknek m

ből 156 db szűcs-, mézeskalácsos-
szerszámot, továbbá 59 db mezőgaz-
76 db házfelszerelési tárgyat gyüjt-
Amit szereztek, fel is dolgozták;
ték a leíró-katalógust, soknak a fény-
lytatták a régebbi anyag feldolgo-
y hogy a néprajzi gyüjtemény lel-
zokkal magyarázott czédulakatalo-
és híján készen van.
en 979·96 K-t költöttek; egészen
lták a 600 K államsegélyt, 379·96 K-t
rosi segélyből fedeztek.
őművészeti gyüjtemény összesen 104
gyarapodott. 13 festményt és 3
2910 K-ért vett a város; a hely-
rmátus gimnázium Mende Valér
j épületének gipszmodelljét 383·45 K-
zte meg; a hódmezővásárhelyi «Mű-
ajolika-telepé»-nek ottani kiállításán
ajolikaedényt, 150 és 75 lap kő-
, köztük Barabás Miklósnak 39 raj-
5 K-ért vásárolt. A református
n régi épülete 2 termének képkiál-

kalomból, hogy a törmeléket úttöltésre hord-
ták el, hogy a földmunkálatok alkalmával
esetleg előkerülő régiségek el ne kallódja-
nak s hogy az alapfalak esetleg még térké-
pezhetők legyenek. Az ásatás és földmun-
kálat alkalmával mintegy száz darab Árpád-
házi és későbbi kereszténykori, valamint a
törökhódoltság idejébe eső háztartási és
hadászati régiségtárgy s néhány épület-díszlet
került felszínre.

Ásatást végeztek továbbá a *fenéki* római
castrum közelében levő mezőn, a nép nyel-
vén «Pusztaszentegyház»-nak nevezett, min-
den valószinűség szerint azonban egy római
őrállomás helyén, amelynek alapfalai kiásása
és felmérése is egyik kitűzött czél volt. Hogy
e 10 m. hosszú és 5 m. széles épület római
lehetett, abból következik, mert anyaga tel-
jesen megegyezik a fenéki castrum épüle-
teinek anyagával s falfestménytöredékei is
ugyanolyanok. Ez alapfalakat feltárták, fel-
mérték; térképezése folyamatban van. Végül
folytatták az *újmajori* mezőn 1910-ben na-

Páriss Ernő,

Páris Erzsi

Állami II. vizf. díj
MAPE Kiállitásán
1928.
Állami II. rajzdíj
1926.

3183. Charle

Sz. Londonban 1787 július
máj

Manfréd grófnő.

Hegyes vidék előteré
álló, de kardra támaszkod
nejének, kit négy gyermek
ad ajándékul. Kibontott
ujjú magas ruhája fehér,
sötét kelme. A megajandék
és gyermekei közűl egy jo
lyel az ölében lévő kosa
félénken néz a grófnő felé
pedett le. Balról virágok
bolton felhők kötik le fi,y
»*A. Stothard*«.

Vászon, méretei 35 : 4
Frigyes ajándéka 1905 nover
mányt elfogadta az 1906 m
(755–906). — Bejelentetett 1

Kifüggesztésére vonatko
ban. 1906 : Cab. O. 788. *T*
megajándékozza a hazatérő h
Cab. O. 788. *Thomas Stot*
cadeau à la famille d'un sol

III

Ajándék
Glück Fr.
1905.

Páris Erzsébet

Kiselejtezett irat.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
Ev 469
1926. szám

Páris Erzsébet

Concepty
M.O. Bizotts.-é

Szépművészeti Muzeum

1263-1926. sz.

E l i s m e r v é n y .

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak ez évi november hó 30.-án 77,410-1926 sz. alatt kelt rendelete alapján az Orsz. Magy. Szépművészeti Muzeumtól átvettem P á r i s Erzsébet "Kőszegi kálvária" és "Templominterieur" c. rézkarcait /együtt 500,000.- p.-korona értékben./

Budapest, 1926. december 18.

A Magyar Műemlékek Orsz. Bizottsága

részéről:

Dr. Szőnyi Ottó
előadó

Páris Ernsi

1

Müvén-Élet
1934. 3-8. n.

5. l.
11. l.

zsákkal. Terméketlen figyelők, kétkedő tudóro
Elindultunk: felvidékről ideszak
jében, finom papiron nem is nagyon olcsón m
. . . És most, amikor a másodi
lobogónkat olvasóink, előfizetőink előtt.
Érdemes volt verejtékezni.
Köszönjük olvasóinknak és előt

V E K

kezedbe vetted! Emlékek rajzanak elő, a nem is olyan rég-mult emlékei... És jó néha el-elmerengni a egnapon... Aki pedig szereti az állatokat, annak kü-ön gyönyörűségben lesz része, Pulinius és Hannibál ok-sok vídám percet szerez az olvasónak. Az „Istenem, gy élünk!" szerzője ebben a munkájában ismételten anujelét adta ragyogó írói készségének. A könyv címe: *Mi huszonketten.* Irta: Babay József. Kiadta: Singer és Wolfner.

M—S—L.

ŐSZI ESTE

Irta: Ortutay Gyula

Lucskos
Járda. Mintha ezer szív égne;
Rajt a kirakatok vad fénye
Futkos.

Kényes
Női lábak. Séta. Sárt föcsöl
Az autó. Az aszfalt a ködtől
Fényes.

Párok...
Kar a karban. Sírva, nevetve —

Páris Erzsi.
festő

KARÁCSONYI MŰTEREMKIÁLLÍTÁS

1928 december hó 2-től 10-éig

Váci-utca 58. V. emelet 55. sz. alatt

PÁRIS ERZSI festő és NESNERA IDA szobrász *munkáiból. A kiállítás keretében iparművészeti munkák is szerepelnek. Nyitva naponta délelőtt 11-től este 6-ig. Érdeklődőket szívesen látnak.*

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST.

2

NYOMTATVÁNY

Nagyrégos nemzedédi Király Kálmán

nám intéző

BUDAPEST

Andrássy út 73/75. fsz.

~~Hessky Iván~~

~~Hon T~~-Páris Erzsi

Röck Szigeti Jenő

minis eid

K

KÉPZŐMÜVÉSZET

** **Dijkiosztás az aquarellkiállitáson a Nemzeti Szalonban.** A vallás- és közoktatásügyi minisztérium által a Magyar Aquarell- és Pasztellfestők Egyesületének XII. kiállitására kitüzött dijakat pénteken délelőtt itélte oda Kertész K. Róbert államtitkár elnöklete alatt a Magyar Országos Képzőmüvészeti Tanács dijkiosztó bizottsága. Az első rajzdijat ~~Glatz Oszkárnak~~, a második rajzdijat pedig Páris Erzsinek, a vizfestményekre kitüzött első dijat Hessky Ivánnak, mig a két második dijat ~~Halápy Edének~~ és Röck Károlynak itélte oda a bizottság. A pasztelldijat Szigeti Jenő, az illusztrációdijat pedig Egyed Erna nyerte el. 1926 V/8.

Milyen ugság?

Parczer

pesti ötvös

1839

V Talpán: CARD. ALEX à KUDNA

Kőszeghy 115

Kudnay Sándor kelyhe aranyozott ezüst, késő empire stílű talpperemen PESTH, 1839 és PARCZER. Magassága 28·5 cm. Parczer pesti ötvös műve 1839-ből. Aranyozott ezüst paténával.

Kudnay Sándor herceprimás készíttette.

Gerevich PA, 1912.

Esztergomi Kincstár

nép", „Nem látlak én többet téged" (híres háborus dal), „Őszi virágzás", „Szakadozott rongy vonódat", „Ismerősök jöttek hozzám", „Szabad téged megcsókolni", „Tudom én, hogy mért hagytál el", „Nem az a sok lehulló könny égeti a lelkem", Ha meghalok", „Piros pünkösd vasárnapján", „Nekem is csak egy anyám van", „Gondolsz-e rám", „Valahol egy ablak alatt", „Kutyakedvem kerekedett", „Fehércsipkés ablakodnál", „Tavaszi emlék" — és sok-sok édes-bus magyar nóta, melyeket itt felsorolni szinte lehetetlenség. Hazánk szétdarabolása idején pedig senki sem volt, aki a hontalan, földönfutó magyarok és a hazájukat vesztett székely nép keservét és fájdalmát hivebben eldalolni tudta volna. Dalai egytől-egyig irodalmi értékűek; nincs azokban egyetlen olyan szó, mely kivetni való volna.

Pápay Árpád, ny. szkfv. számtanácsos. Született Tatán, 1867-ben. Meghalt 1931-ben. Középiskoláinak elvégzése után a budapesti tudományegyetem hallgatója volt és ott gyógyszerészi oklevelet szerzett. Előbb mint gyógyszerész működött, majd a székesfőváros szolgálatába lépett és a számvevőségnél nyert beosztást. Fokozatos előrehaladás után számtanácsosi rangra emelkedett, majd 1930-ban nyugalomba vonult. Hosszu évtizedekig a leltározási ügyek vezetését látta el. A III. o. polgári hadi érdemkereszt tulajdonosa.

Papp Béla, miniszteri tanácsos. Született Kiskunhalason, 1875-ben. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után a selmecbányai magy. kir. bányászati és erdészeti akadémia növendéke lett. Mint a hosszufalusi magy. kir. erdőgondnokság gyakornoka kezdte pályafutását. 1899-ben a kecskeméti magy. kir. járási erdőgondnokság vezetőjévé nevezték ki. 1900-ban a sátoraljaujhelyi magy. kir. erdőgondnokság élére került. 1913-ban főerdőmérnöki minőségben a földmüvelésügyi minisztérium erdészeti főosztályára rendeltetett szolgálattételre és 1931 május hó 1 óta az erdészeti főosztály vezetője. Az erdészeti államvizsgáló bizottság és a mérnöki tanács tagja. A Magyar Mérnökök és Épitészek Nemzeti Szövetségének elnöke, a Magyar Turista Szövetség társelnöke, az Országos Erdészeti Egyesület választmányi tagja. A magyar bronz érdemérem tulajdonosa.

Papp Farkas *(maroscsügedi)*, ny. itélőtáblai alelnök. Született Besztercén, 1857-ben. Középiskolai tanulmányait Kolozsváron és Budapesten, jogi tanulmányait a budapesti

tudományegyetemen végezte. Egyetemi tanulmányainak befejezése után önkéntesi évét Bécsben szolgálta le. Müködését a kolozsvári törvényszéken mint jegyző kezdte meg, majd Budapestre helyezték az igazságügyminisztériumba mint segédfogalmazót. Rövidesen Nyitrára került az ottani törvényszékhez II. o. jegyzőnek. Később ismét visszahelyezték Budapestre, mint kir. törvényszéki birót, 1885-ben a dési kir. törvényszékhez osztották be. Ezután a kolozsvári kir. itélőtáblánál elnöki titkár, 1897-ben pedig ugyancsak Kolozsváron itélőtáblai biró lett. 1910-ben a budapesti Kuriához helyezték mint kuriai birót. 1914-ben kinevezték a marosvásárhelyi kir. itélőtábla elnökévé és mint ilyen egész 1918-ig működött. Az oláhok betörése alkalmával az esküt nem tette le, emiatt állásából elmozditották. Két évig még Marosvásárhelyen maradt, majd 1921-ben Budapestre jött, ahol az igazságügyminisztériumba osztották be. 1928-ban vonult nyugalomba. Ebből az alkalomból kiváló birói müködésének elismeréséül az I. o. polgári hadi érdemkereszttel tüntették ki. Tulajdonosa ezenkivül a Signum Laudisnak és több más kitüntetésnek. A jogi szakirodalom terén szintén tevékenyen müködött. Elnöke volt a marosvásárhelyi ügyvédvizsgáló bizottságnak. Meghalt 1931-ben.

Papp János *(erzsébetvárosi)*, miniszteri tanácsos, ny. Máv. igazgató. Született Erzsébetvárosban, 1862-ben. Középiskoláit Brassóban és Nagyszebenben végezte, majd a wieni müegyetemen folytatott gépészmérnöki tanulmányokat és 1884-ben oklevelet nyert. Még ugyanez évben kezdte meg mérnöki müködését a Magyar Királyi Állami Gépgyárban, majd 1884-től 1896-ig a Máv.-nál teljesitett szolgálatot, igy a szolnoki és a kolozsvári Máv. mühelyekben, valamint az igazgatóság gépszerkesztési osztályában. Itt a különféle vas- és fémanyagok átvételével volt megbizva. 1889-ben a párisi nemzetközi kiállitásra küldték ki. A brassói Máv.-mühelyt P. rendezte ujból be és annak főnöke lett. 1896-tól 1906-ig a kereskedelmi minisztérium, illetőleg a vasuti és hajózási főfelügyelőséghez nyert beosztást, kezdetben mint biztos, később mint főfelügyelő. Ezen idő alatt tanulmányozta a bruxellesi nemzetközi kiállitást. 1898-ban az angol vasutak tanulmányozására volt kiküldve. Hosszabb időt töltött Németországban, Svájcban,

Franciaországban a vasuti közlekedési berendezések megismerése céljából. Felettes hatósága 1904-ben a Saint Louis-i kiállitásra és az Északamerikai Egyesült Államokba küldte. 1906-ban királyi tanácsossá nevezték ki és ugyanezen évben a Máv. igazgatóságához a vontatási osztály élére állitották. Értékes szolgálatainak elismeréséül a Ferenc József-rend tiszti keresztjével és 1909-ben a bolgár Szent Sándor-rend középkeresztjével tüntették ki. 1910-ben a gépészeti főosztály vezetője lett. A Bernben megtartott nemzetközi vasutügyi konferencián a Máv. képviseletében jelent meg és a kazánszerkezetekről tartott előadást. 1911-ben meghivták a kir. József müegyetem gépészmérnöki szigorló bizottságának kültagjává. 1912-ben udvari tanácsossá nevezték ki. Másodszor nyilt alkalma, hogy az amerikai vasuti viszonyokkal behatóbban foglalkozzék, amidőn a Máv.-ot a Nemzetközi Anyagvizsgáló Kongresszuson képviselve, egyuttal nemcsak az Egyesült Államokat, de Kanadát is beutazta. Közhasznu tevékenységének elismeréseképen 1916-ban a Lipót-renddel és a porosz királyi Sas-renddel tüntették ki. 1917-ben „erzsébetvárosi" előnévvel a magyar nemességet kapta. 1919-ben igazgatói címének meghagyása mellett elnöki rangfokozatot ért el. 1920-ban nyugalomba vonult. 1922 óta az Országos Gőzkazánvizsgáló Egyesület elnöki tisztét tölti be. 1923-tól 1925-ig a Magyar Általános Tőzegipar Rt. ügyvezető-igazgatója volt.

Paresetich-Palló Árpád, szülész és nőgyógyász szakorvos. Született Zomborban, 1903-ban. Középiskoláit Fehértemplomban és Temesváron végezte, majd a budapesti egyetemen folytatott orvosi tanulmányokat és oklevelet nyert. Oklevelének megszerzése előtt a II. sz. Anatómiai, majd az Élettani Intézetben, mint gyakornok volt alkalmazva. Ezután a Fehérkereszt gyermekkórházban és a Vöröskereszt kórházban működött. 1927-től 1929-ig Scipiades tanár mellett a pécsi szülészeti klinikán folytatott gyakorlatot és 1929-ben szülész-nőgyógyász szakorvosi képesitést nyert; ezután Siklóson önálló rendelőt nyitott. Tagja több hazai orvosi egyesületnek, a Monenak. A Csaba Bajtársi Egyesület dominusa.

Páris Erzsi, festőművésznő. Művészeti tanulmányait Budapesten, a Képzőmüvészeti Főiskolán, mint Aggházy-Neógrády és Olgyai tanitványa végezte, ahol rajztanári oklevelet is szerzett. Tanulmányainak befejezése után három izben is hosszabb időt töltött a München melletti Dachauban, mint Hans Müller tanitványa. Közben az Iparmüvészeti Főiskolán Udvary növendéke volt. 1912 óta grafikáival, akvarell- és olajfestményeivel állandóan szerepel a Mücsarnok és a Nemzeti Szalon kiállitásain. A Nemzeti Szalonban kétizben rendezett önálló kollektiv kiállitást. Egy képét a Müemlékek Országos Bizottsága megvásárolta a Szépmüvészeti Muzeum részére, két képe a székesfőváros tulajdonában van és néhány rajza a veszprémi muzeumban. 1926-ban állami rajzdijat, 1928-ban állami vizfestmény-dijat nyert. Témakörét főleg a tájkép és architektura képezi. Rendes tagja a Magyar Képzőművészek Egyesületének, a Magyar Akvarell- és Pasztelfestők Egyesületének, a Magyar Képzőművésznők Egyesületének és müvésztagja a Képzőmüvészeti Társulatnak.

Párniczky Jenő *(párnicai)*, vitéz, ny. áll. tábornok. Született Budapesten, 1878-ban. A Ludovika Akadémia elvégzése után 1896-ban, mint hadapródtiszthelyettest felavatták a m. kir. honvédgyalogsághoz, ahol előbb a volt nyitrai 14., ezután a pécsi 19. és végül a nagyszebeni 23. honvédgyalogezredekben teljesitett csapatszolgálatot. Majd 1912-től a világháboru kitöréséig a Ludovika Akadémia tanára volt. Kitünő szolgálatainak elismeréséül 1909. évben — mint főhadnagy — a Signum Laudissal lett kitüntetve és külföldi tanulmányutra kiküldve. A világháboruban 1914 augusztustól 1917 julíusig a volt erdélyi 38. hadosztály kötelékébe tartozó 23. honvédgyalogezrednél mint század-, zászlóalj- és ezredparancsnok, valamint a 38. hadosztály rohamzászlóaljparancsnoka a keleti harcszintéren vett részt. Az ellenség előtt tanusitott kiválóan hősies és eremdénydus magatartásáért 8 izben lett kitüntetve és 1916 szeptemberben soronkivül őrnaggyá előléptetve. 1917-ben nőül vette altorjai Altorjay Máriát. Az 1918. októberi forradalom után mint a kenyérmezei fogolytábor parancsnoka, erélyes fellépése miatt, a katonatanács felhivására és az ellene kiküldött budapesti tengerészcsapatok erőszakos üldözése miatt Egerbe távozott. A proletárdiktatura alatt az egri katonai direktórium szolgálatából elbocsájtotta. Majd 1919 május elején ellenforradalmi szereplése miatt a vörös terrorcsapatok elől a megszállott felvidékre menekülni kényszerült. A nemzeti hadsereg megalakulásakor, 1919 december hótól — mint a salgótarjáni szénmedence bányáinak katonai felügyelője — a termelés biztositása és a félrevezetett bányamunkásságnak a ke-

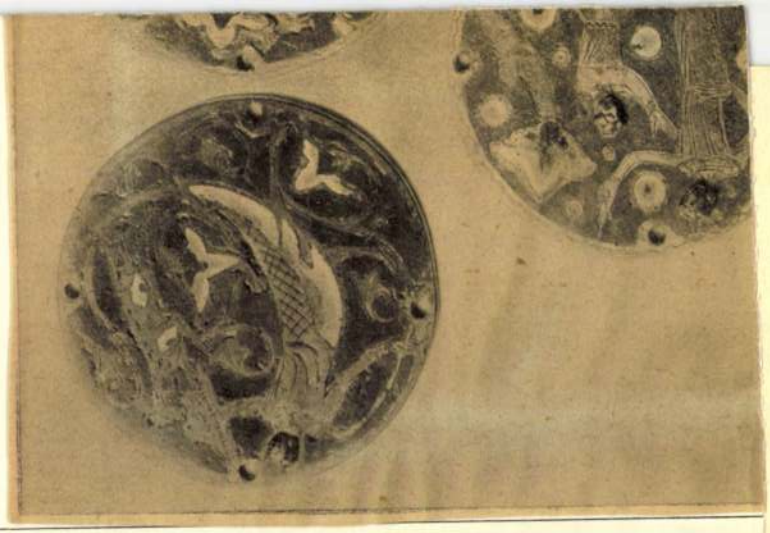

RÉVÉSZ IMRE: KÉT ÖREG

PÁRIS ERZSI: KILÁTÁS A KIS SVÁBHEGYRŐL

285. PÁRIS ERZSI: A veszprémi Szeminárium. Vizfestmény.

Páris Ezri

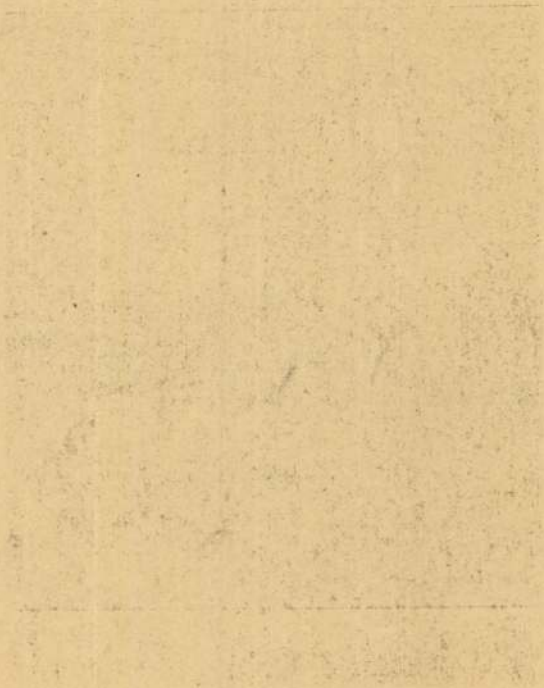

A NEOIMPRESSZIONISTÁK STILUSA

Nem kellett különös jósló-tehetség annak a megjövendöléséhez, hogy a modern naturalisták és impresszionisták művészetét egy oly festészet fogja követni, amely egyszerűsít, összevon, átalakít, stilizál mindent s így végre teljesen lesiklik azokról az alapokról, amellyel a mult század meggazdagitotta a festészet történetét. Szép lassan be is következett már ez az átalakulás: eltérő irányok első zsengéi keletkeztek Páris nem egy műhelyében s onnan tovaterjedtek egész Középeurópában s Északon. Némely próbálgatás ma még éppen nem vonható művészi szempont alá, ilyen például a kubistáké. Mások szemünk előtt öltöttek lassú munkával már eléggé jellemző formát, úgy hogy bizonyos mértékben tanulmány tárgyává tehető legfontosabb jegyeiknek egész sora. Talán a neoimpresszionizmus gyűjtőnévvel megjelölt irány a legelterjedtebb s a legfejlettebb valamennyi közt. Igaz, ez is gyermekkorát éli még s nem jutott el alapelveinek végső kijegecesitéséhez. Mégis könnyen tanulmányozható, mert számos kép lépett e vignettával a közönség elé s ha ezek egymástól el is térnek, mégis atyafiságos kötelékek fűzik őket egymáshoz. Ha az új stílust meg akarjuk mai állapotában ismerni, helyes lesz ezeket a közös vonásokat elemezni, e munka közepette azonban egy pillanatig sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az így felfedett stílus-jegyek mindig csupán a mai állapotot tükrözik s csak éppen a neoimpresszionizmus mai átlagos termékeire nézve érvényesek. Egy festői irány, amely csak nemrégiben tette meg Párisból első lépéseit, holnapra már nagyot változhatik, mint ahogy a művészet szünet nélkül változik. Egy már lezárt irány fontos sajátságait hozzávetőleges biztossággal meg lehet utólag állapítani. A még erjedő s a befejezetlenség minden jegyét mutató törekvésekről, amelyeknek kortársai vagyunk, csak éppen az erre az időpontra érvényes diagnózisig juthatunk el.

Valószínűnek tartjuk, hogy ami most folyik a neoimpresszionisták műhelyeiben, abból rövid idő mulva kő kövön nem marad. Egyrészt még igen sok ebben az irányban a régi, sőt régmult időkből átvett s egykor már alaposan kiaknázott elv, ami nem igen lesz elevenebbé villanyozható, másrészt a komoly akaratú festők mai kísérleteik során bizonyára sok olyasmire fognak munkaközben bukkanni, ami merőn eltér előre felállitott elméletüktől. S a munkaközben szerzett élmény mindig hasonlithatatlanul erősebb és hathatósabb minden teóriánál: el fogja téríteni a festőket a megkezdett útról s ráviszi az egészséges fejlődés ösvényére. El lehetünk tehát készülve arra, hogy amit ma a neoimpresszionizmusról érvényesnek tekintünk, holnap az újabb munkákon már mellékes lesz s holnapután mint túlhaladott álláspont legfeljebb epizodikus érdekűvé válik.

Addig azonban szemlét tarthatunk azokon a főbb jegyeken, amelyek a neoimpresszio-

CHILLON VÁRA
PÁRIS ERZSI RÉZKARCA

Művészet 1913 85. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1960 NOV 20.

Pairs Éva

1021

Pairs Éva: Szentendrei kép.

járt am az Alsódunavölgyi Vízügyi Igazgatóság bajai székházában. A folyosón sáros csizmájú, fáradt küldöncök várakoztak a legújabb utasításra, sűrűn csapódtak az ajtók és az egész épületet betöltötte a tucatnyi telefon szinte megszakítás nélküli berregése. Innen irányították néhányan a 134 kilométer hosszú megyei Duna-szakasz mellett folyó védelmi munkát, több ezer ember és sok száz gép „hadmozdulatait".

Most a hivatalok megszokott nyugalma fogad a folyosón, és bár jól tudom, hogy a Duna szelíd ezen az őszön, mégis jóleső érzéssel tölt el ez a csend, mozdulatlanság.

*

Békei Tibor, az árvízvédelmi csoport vezetője megerősíti feltételezésemet, hogy a firenzei katasztrófa nyomán másokban is megszületett a kérdés: rend van-e a mi házunk táján? Nem én vagyok az első, aki az utóbbi napokban a védelmi munkákról érdeklődik.

Vendéglátóm elmondja, hogy még 1965. őszén helyreállították a gáton keletkezett károkat: körülbelül 8 kilométer hosszan megerősítették a töltést a déli határhoz közel eső részen. A tájékoztató közben megnézhetek néhány fényképet is arról, hogyan bontották meg, majd építették újjá a gátat azokon a pontokon, ahol átszivárgások, buzgárok voltak. Alig akarom elhinni, hogy a félelmetes dunafalvai buzgár — sokszoros homokzsákgyűrűben bugyborékoló több méter mély tó volt a töltés innenső oldalán — egy ilyen, majd hogy nem vakondjáratnak tűnő alagúton keresztül táplálkozott.

gyalú-vezetővel. Tétlenül vesztegel a lánctalpas — mint annyiszor az elmúlt napokban —, kisebb javításra szorul. A csavarhúzót markoló vállas fiatalember arcán összefolyik az esővíz és az izzadtság.

— Mint az enyv, úgy ragad a nedves agyag, még ez a 100 lóerős masina is nehezen birkózik meg vele. Sűrűn kilazulnak az alkatrészek — magyarázza.

Schmidt István éjjel is dolgozik ma itt az erdőszélen a gépével, egyengeti az új gát helyét. Több száz méter választja el a legközelebbi munkahelytől.

— Bizonyára rossz így virrasztani, ha még szót sem válthat az ember senkivel — mondom neki.

— Megszoktam már — ránt egyet a vállán. — Különben — valakinek mindig virrasztania kell azért, hogy a többiek nyugodtan alhassanak — teszi hozzá.

*

A Duna vízállása alacsony. Baján mindössze 3,6 métert mértek és ez 6 méterrel marad az 1965. évi maximum alatt. A gát mellett mégis szüntelenül dübörögnek a gépek és sok olyan kipróbált „vizes" virraszt, mint Schmidt István és Dömötör Sándor.

Valóban nyugodtan alhatunk.

Bekes Dezső

Páris Ernst, festő,

Gyűjt. Kiállítása volt 1921. a Nemz. Szalonban.

PÁRIS ILA

született 1904-ben. Képzőművészeti főiskolán tanult. Első collektiv kiállitása 1930-ban volt a „Nemzeti Szalonban." 1931-ben Mention honorable-t kapott Budapesten. Egy festményét megvette a Kopenhágai városi muzeum.

RÓZSAFFY DEZSŐ

született 1877-ben Budapesten. Münchenben, Nagybányán és Párisban folytatta tanulmányait. Kollektiv kiállitása volt a Nemzeti Szalonban 1920-ban, az Ernst-muzeumban 1928-ban. Művei a Szépművészeti, a Fővárosi muzeumban és vidéki muzeumokban. Művészetirodalmi téren is jelentős munkásságot fejt ki.

PÁRIS ILA

1. Cigány muzsika
2. Anna Bella
3. Pihenő
4. Falusi utca
5. Kártyázás
6. Alföld
7. Tél a hegyekben
8. Kilátás műtermemből
9. Sió part
10. Tél a Tabánban
11. Havas Zugliget
12. Virágzó fák
13. Tengerparti villák
14. Kikötő
15. Nyársapáti rét
16. Az öreg Gellért télen
17. Önarckép
18. Csopak
19. Tabán

10 Velence

RÓZSAFFY DEZSŐ

Olajfestmények:

20. Guggoló nő
21. Alvó nő
22. Yvonne
23. Modell
24. Pihenés
25. Kerti csendélet
26. Alvó modell
27. Tulipánok üvegvázában
28. Ily zöldben
29. Pipacsok
30. Tulipánok fekete vázában
31. Odette
32. Pihenő leányka
33. Párnák közt
34. Interiör
35. Őszi virágok
36. Szendergés
37. Interiör
38. Cineák
39. Fények a Dunán
40. Dunapart éjjel
41. Kék ház
42. Vánca
43. Pócsmegyer
44. Őszi rózsák

Akvarellek:

45. Akvarell
46. „
47. „
48. „
49. „
50. „
51. „
52. „
53. „
54. „
55. „
56. „
57. „
58. „
59. „
60. „

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL
BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22.

PÁRIS ILA
ÉS
RÓZSAFFY DEZSŐ
kiállitása
a
SZÉPMÜVÉSZETI KIÁLLITÁSOK HELYISÉGEIBEN

Nyitva: 1933 január 6-ikától 18-áig, naponta 9—6 óra között.

Ünnepnap 2 óráig.

Drámai fordulattal fenyeget a lengyel–szovjet konfliktus

„A lengyel katonák körében uralkodó oroszellenes hangulat Lengyelországra nézve súlyos következményekkel járhat — írja az Economist"

London, október 3.

Az NST jelenti: Az Economist című angol folyóirat szombati számában figyelemreméltó cikket közöl, amelyben „a szövetkezett nagyhatalmak politikai együttműködésének leküzdhetetlen nehézségeivel" foglalkozik. A lap azt írja, hogy

a szövetségesek viszonyában komoly válság van keletkezőben, amely megrendítheti kapcsolataikat.

A szovjet—lengyel konfliktus már annyira komoly, hogy háborús állapotra vezethet. A lap ezután Visinszki helyettes külügyi népbiztosnak,

a szovjet földközitengeri képviselőjévé történt kinevezésével foglalkozik

és hangsúlyozza, hogy a Szovjet ezzel bebizonyította: létérdekei fűződnek a déleurópai kérdések rendezéséhez. Most ideje, hogy gyors döntéseket hozzanak, mert a később hozott döntések éppoly veszedelmesek lehetnek, mint az elhatározások teljes elhalasztása. Az angol folyóirat a lengyel emigráns kormányhoz apellál és hangsúlyozza, hogy

Sosnowski tábornoknak kell elsőnek elrendelnie az ellenségeskedések megszüntetését

és minden csoportot utasítania kell a volt lengyel területeken az oroszokkal való együttműködésre, ha azok lengyel területre jutnának. Az oroszellenes hangulat, amelyet a lengyel katonák idéztek elő, Lengyelország számára súlyos következményekkel járhat. Másrészről a lap állandó biztositékot követel a Szovjetuniótól arranézve, hogy

az orosz csapatok „barátok és felszabadítók" gyanánt mennek Lengyelországba és hogy a Szovjetunió bizonyos szabályokat elismer.

A lap erre gyakorlati segédeszköznek a földközitengeri bizottság illetékességének kiterjesztését, vagy pedig legalább egy-két újabb bizottság kinevezését ajánlja a kelet- és középeurópai kérdések tisztázására. Az Economist e két bizottság legfontosabb feladatát abban látja, hogy „távolítsák el a politikai aknamezőket a Szovjetunió nyugat felé vezető útjából" és ellenőrizzék az összes területi változások szerződéses szabályozását,

a népszavazásokat és lakosságcseréket.

Berlini nyilatkozat a béketalálgatások hátteréről

„A békehireszteléssekkel a Szovjet a második arcvonalat akarja kierőszakolni"

Berlin, október 3.

Az NST jelenti: A Wilhelmstrassen szombaton tájékoztatták a külföldi sajtó képviselőit az utóbbi időben terjesztett különböző béketalálgatásokkal kapcsolatos német álláspontról.

Ezeket a hireszteléseket és találgatásokat — mondották a Wilhelmstrassen — német megfigyelés szerint angol és szovjetorosz részről terjesztik, azt állítván, hogy Németország és Szovjetoroszország között bizonyos békekötési lehetőségek állanak fenn.

A szóbanforgó hiresztelések berlini felfogás szerint legfeljebb abból a szempontból érdemelnek bizonyos figyemet, hogy mi van a hátterükben.

Szovjetorosz részről — jelentette ki a Wilhelmstrasse szószólója — nyilván érdek az effajta hiresztelések tejesztése, mert a Szovjet azt hiszi, hogy igy majd azt a benyomást kelti, mintha

a Szovjetunió olyan hatalmas fölényben lenne Németországgal szemben,

hogy a németeknek már alkudozniok kell a békéről. A második ok Moszkva részéről valószinűleg az, hogy ezekkel a hiresztelésekkel meg akarják ijeszteni a szövetségeseket és azt akarják, hogy az angolszászok német—orosz különbékétől tartsanak.

Ily módon a Szovjet kétségkivül a második arcvonal kialakitását akarja erőszakolni.

Moszkva harmadik okát a Wilhelmstrassen abban látják, hogy a Szovjet nagyobb engedékenységre akarja rábirni a szövetségeseket az egyéb orosz követelések irányában.

Julius óta több mint kétezer angolszász gépet lőttek le

Berlin, október 3.

Mint a Német Távirati Iroda értesül, a német légvédelmi erők a nyugat és Délnyugat-Európa ellen intézett angolszász légitámadások során ez év júliusa óta 2757 brit és amerikai repülőgépet lőttek le. A lelőtt gépek között igen sok négymotoros bombázó van s különösen sok pusztult el közülük a birodalom és a megszállott nyugati területek ellen intézett ellenséges támadások során. (MTI.)

Badoglio felajánlotta a szövetségeseknek, hogy hadat üzen Németországnak

Genf, október 3.

(NTI.)Londonból jelentik: A Daily Telegraph diplomáciai munkatársa szerint Eisenhowernek és „más szövetséges vezető férfiaknak" Badoglioval folytatott megbeszélései első eredménye valószinűleg Badoglio amaz ajánlata, hogy Németországnak megüzenje a háborút. Badoglio ezt a lépését azért teszi, hogy bebizonyitsa a szövetségeseknek, hogy bizhatnak benne, mert lépését nem a szövetségesek kérésére teszi. (MTI.)

A német taktika meghiusította:

Montgomery páncélosokkal támogatott újabb áttörési kisérletét

Kudarcot vallott a német utóvéd állások megkerülésének kisérlete is

Berlin, október 3. Az Interinf jelenti a délolaszországi harcokról: A délolaszországi hadszintér keleti arcvonalszakaszán Castelnuovo és Serracapriola térségén a harctevékenység fokozódott. *Montgomery a legnagyobb terepnehézségek és a német utóvédekkel folytatott sok véres csatározás után mindkét térségen páncélosokat vetett be gyalogsági kötelékeinek támogatására, hogy kikényszeritse az áttörést.* Kitünt, azonban, hogy a német taktika, amely a mozgó utóvédeket már régóta nagy sikerrel tudja harcokban felhasználni, biztositó kötelékeinek nagyobb teherpróbáit is kiállja.

A két helységtől nyugatra — amelyek területileg jó darabon el vannak különítve egymástól — a német ellenálló erők kedvező állásaikból elzárták az utat. Ez alkalommal most először ismét hevesebb harcokra került a sor, amelyek folyamán 13 Sherman harckocsit harcképtelenné tettünk. 15 páncélozott szállitókocsit pedig a páncéltörő osztagok vagy megsemmisitettek, vagy lövéseikkel felgyujtották. Az angolok támogatására odavont tüzérségi erősítések se tudtak elbánni a német ellenállási fészkekkel. Az angol gyalogság több hiábavaló és véresen visszavert támadás után abbahagyta áttörési kisérleteit.

N. N.

névtelen, jeligés vagy letétbe helyezett osztálysorsjegy-számáról haladéktalanul intézkedjék, mert a főárusitók október 9-én túl nem tartják fenn az Ön részére.

Castelnuovo térségén az angolok áttértek arra a kisérletre, hogy délnyugati irányban megkerüljék a német utóvédállásokat. Szomszédos német utóvédfészkek bekapcsolódtak az elháritásba és további vérveszteségeket okoztak a támadóknak. A jelentés lezárásakor ezen a térségen a harcok még folynak.

Német vadászrepülők délolaszországi tengeri terület fölött harcra kényszerítettek egy erősebb angol-amerikai bombázóköteléket és első támadásuk során egy Fortress- egy Böing és egy Lighning-mintájú gépet lelőttek. A bombázóknak több mint a fele a támadás alatt tervszerűtlenül ledobálta bombaterhét. A többi gép északi irányban tovább repült. Ott azonban egy másik német vadászkötelék támadta meg őket. A német vadászok még öt bombázót lelőttek és egyet pedig olyan súlyosan megrongáltak, hogy bombáikat találomra ledobálva, sietve visszafordultak.

Cardell Hull maga akarja képviselni az USA érdekeit a háromhatalmi értekezleten

Stockholm, október 3. Az NST jelenti: Anglia, az Egyesült Államok és a Szovjetunió tervbevett háromhatalmi értekezletének színhelyét nem állapitották meg. Aftonbladed londoni tudósitója szerint az oroszok most megint vonakodnak Londonba jönni *és minden jel arra mutat, hogy keresztül is tudják vinni akaratukat.* és nem engedik Londont a konferencia színhelyévé választani. Másrészről viszont még teljesen tisztázatlan, hogyha az értekezletet Moszkvában tartják, eljön-e oda Cordell Hull, akinek a kedvéért kellett Londont választani. Angol politikai körökben azt hiszik, hogy végredményben Hull mégis csak engedni fog és elmegy Moszkvába, mert nagy súlyt helyez arra, hogy az Egyesült Államok érdekeit maga képviselje az értekezleten. Hull nyilván attól fél, hogy ellenkező esetben túlságos szoros angol-orosz együttműködés alakulna ki, az USA kizárásával.

Londonba érkezett az új szovjetnagykövet

London, október 3.

NST jelenti: A Szovjetunió újonnan kinevezett londoni nagykövete, Fjodr Guszev szombaton megérkezett az angol fővárosba. Guszev, aki most a Moszkvába visszarendelt Majszki helyébe lép, eddig a kanadai kormánynál képviselte a Szovjetuniót.

NOR-COC HARISNYA

A török államelnök folytatja szemleutját a szovjet határon

Isztanbul, október 3.

(TP.) Izmet Inönü köztársasági elnök szemleútját, amely eddig a szovjet-török határ mentén fekvő keletanatoliai területekre terjed ki, a Feketetenger menti partvidéken fekvő Gümüzhane városban folytatta. Itt is szózatot intézett a lakossághoz. Gümüzhane szép leánya a köztársaságnak, — jelentette ki az elnök.

Elitéltek egy ál-karpaszományos őrmestert

A pestkörnyéki csendőrségnek feltűnt, hogy egy gyanus kinézésű fiatalember

katonaruhában végigjárja a falvakat.

Igazoltatták a „karpaszományos őrmestert" s nyomban megállapitották, hogy az jogtalanul viseli az egyenruhát. Kiderült, hogy Nagy Gézának hivják, akit

a csendőrök őrizetbe vettek és bekisértek az ujpesti kapitányságra.

Ügyét áttették a járásbiróságra, ahol Glatz Aurél büntetőbiró az álőrmestert tiltott egyenruha viseléséért tiz napi fogházra átváltoztatható 100 pengő pénzbüntetésre itélte.

Hatalmas cukorüzérkedést leplezett le a rendőrség

A közellátási hivatal ellenőrzési főosztályának tudomására jutott, hogy Farkas Béláné kolozsvári fűszer- és gyarmatáru nagykereskedő megbizásából Budapesten 20 mázsa cukorral házalnak, amelynek árát a megengedett 4000 pengő helyett 25.000 pengőben szabták meg. A közellátási ellenőrök meginditották a nyomozást a nagy cukorpanama ügyében és rövidesen sikerült is megállapitaniok, hogy

Farkas Bélánénak ki a budapesti megbizottja.

Az egyik közellátási ellenőr cukorkakészitőnek adta ki magát és tárgyalásba bocsátkozott a budapesti megbizottal, aki hajlandó volt nagymennyiségü cukrot rendelkezésére bocsátani, természetesen jó magas áron.

A megbizott telefonon felhivta Farkas Bélánét és közölte vele, hogy sikerült az üzletet lebonyolitani.

A detektivek megfigyelték, hogy Farkas Béláné a vevőket a Wesselényi-utca 23. szám alatt levő nagykereskedőhöz vezette, ahol Józsa György üzletvezető tartózkodott. Józsa György hajland. volt kiadni a 20 mázsa cukrot, de csakis akkor, ha 25.000 pengőt fizetnek le a kezeihez. Mikor a cukrot teherautóra rakták és ellenértékét lefizették, megjelentek az eladónál a közellátási hivatal kiküldöttei.

Kihallgatása során Józsa György beismerte, hogy a 20 mázsa cukrot feketén cukorjegy nélkül adta el.

A detektivek meg is találták a cukor ellenértékét. Időközben Farkas Béláné is felvett a vevőtől 5000 pengő jutalékot. Kihallgatták dr. Nemes Györgynét a Wesselényi-utca 23. szám alatt levő nagykereskedő titkárnőjét, aki azt hangoztatta, hogy neki nem volt tudomása a nagy cukorüzérkedésről, ő

csak legális dolgokról tudott.

Megállapitotta a rendőrség azt is, hogy a raktárkönyvekben a 20 mázsi cukor nem szerepelt. Józsa Györgyöt és Farkas Bélánét előállitották a budapesti királyi ügyészségre.

Most nagyarányu nyomozás indult meg annak megállapitására, honnan származik a nagymennyiségü jegynélküli cukor.

SZABAD VAGY

Makkai Sándor új kétkötetes regénye

„Boldogok vagytok, ifjú barátaim. Az előttetek járt nemzedékek kiküzdötték számotokra a teljes gazdasági, politikai és szellemi szabadságot. Nincs szükségeték semmi másra, csak tulajdon tehetségetekre. Ez az aranykulcs, mely megnyitja előttetek a nagyság és dicsőség kapuját. Tehetsége révén bárki közületek akár király lehet ebben a boldog korban a szabadelvűség és általános emberszeretet nagyszerű századában". — Ezekkel a fellengző szavakkal köszönti az ifjúság vezére az egyetemre sereglő új diákokat, köztük Ernyei Tamás tanárjelöltet. Makkai Sándor izgalmas, új regényében kiderül aztán: milyen is volt valósággal az a kor, az első világháborút megelőző másfél évtized, a maga belső feszültségeivel, ellentmondásaival, tragikus szakadékaival és titkos örvényeivel. Két fiatal lélek keresi, kerülgeti, gyötri és találja meg egymást a gyermekkor álmából kivirágzó tiszta, gyönyörű szerelemben, miközben sok más férfi és nő sorsa telik be a katasztrófa felé hömpölygő időben. Feltámad szemük láttára a régi Kolozsvár ragyogó élete, lélekzetvisszafojtva szorongunk a babonás, a halálos titkokkal tele székely fenyőrengeteg árnyékában, majd a gerlédi ősi feszékben látjuk az Ernyeiek gyógyitó, pihentető, új harcokra edző közösségét. Mindenünnen az élet hús-vér alakjai rajzanak elő, mint Ernyei Tamás szabadságharcának tanui, fegyvertársai, ellenségei. A „Szabad vagy" az Ernyei-család regényében a „Mi Ernyeiek" és a „Szép kisértet" után a harmadik önálló része, melyben a történet sokszor fájdalmas és keserű sodrát is bearanyozza s megédesiti a humor csillogva csurranó méze. Makkai Sándor hatalmas ivű Ernyei-tragédiája a nagy erdélyi irónak talán legszebb legélőbb s költőibb munkája.

ASTORIA

éttermeiben délután és este

ROÓSZ EMIL zenekara

minden délután

5 órai TEA

TÁNC

Kezdete 8 órakor

VÖRÖS MALOM (Moulin Rouge) UJ REVŰJÉBEN

Kezdete 8 órakor

Charlie Rivels

és társulata kizárólag a Vörös Malomban

PAOLI, JOHNI, PAOLINA, JUANITO, VALENTINO

CHARLIE, SZÖNYI TESTVÉREK

CSÖPPI ÉS TÁNCZENEKARA

Kezdete 8 órakor

Szenzációs nagy siker!

Változatos hideg vacsora

Kezdete 8 órakor

Részletes német közlés a Melitopoltól északra kivívott nagy elháritó sikerről

15 lövészhadosztály és 6 páncélos dandár sem tudta kikényszeriteni az átkelést a pereszkópi földszoros felé

Berlin, október 3. Az NST jelenti: Mint jól értesült helyről közlik, a német csapatok Melitopoltól északra kivívott elhárító csata sikere sokkal nagyobbnak bizonyult, mint eleinte gondolták. A szovjetcsapatok összesen 15 lövészhadosztályt és 6 páncélos dandárt kereken 300 harckocsival, továbbá 160 üteget és 13 gránátvető ezredet vetettek harcba, hogy kikényszeritsék az átkelést a pereszkópi földszoros felé. A nagy támadást ezenfelül erős légirajok is támogatták. A csütörtökön elpusztíemelkedett, úgyhogy a Szovjet a legújabb jelentések szerint 181-re emelkedett, úgyhogy a szovjet a legutóbbi öt nap alatt csupán ezen a szakaszon 247 páncélost vesztett. — Ezenkívül számos rohamlöveget, gyalogsági ágyut ,gránátvetőt és légvédelmi ágyút is vesztettek a szovjetcsapatok. Két Stormovik repülőgépet is lelőttek gyalogsági fegyve.ckel. Rendkívül nagyok voltak a zovjet ember veszteségei. A csatatér megtisztítása során több, mint ötezer elesett szovjetkatonát számoltak össze, míg a német csapatok vesztesége a harcok súlyossága ellenére is csekély volt.

Göbbels:

Az angolok tévednek, ha azt hiszik, hogy a megtorlás propagandajelszó!

A birodalmi miniszter beszéde az aratási hálaünnepen

Berlin, október 3.

(NTI.) A német nép aratási hálaünnepe alkalmából a berlini sportpalotában vasárnap tömeggyülést tartottak. A gyülésen Göbbels dr. birodalmi miniszter és Backe államtitkár beszélt.

Göbbels dr. birodalmi miniszter kijelentette, hogy a Führer ma nem vesz részt a gyülésen, mint a békében szokásos volt, mert főhadiszállásán tartózkodik, hogy a Birodalom életéért és jövőjéért folyó háborút vezesse. Göbbels közölte, a Führer megbizta azzal, hogy az aratási hálaünnepen köszönetét és elismerését nyilvánitsa minden német földmivesnek és földmivesasszonynak. Szinte csodának tünik fel — mondotta, — hogy Németország a háború ötödik esztendejében abban a helyzetben van, hogy a havi kenyéradagot 400 grammal 9600 gramra emelje fel és igy

100 grammal magasabb mennyiségben állapitsa meg,

mint amennyi volt a háború kezdetén.

Ha az elmult hetekben néha az volt a látszat, hogy az ellenség légi megfélemlitése kissé meggyengült, e tény ellenére a jövőben is számitani kell még támadásokra. Egyes elmaradt támadások bizonyára az időjárásra vezethetők vissza, amely ebben az évszakban időnkint nem teszi lehetővé nagy kötelékek berepüléseit, viszont saját védekezésünket is gátolhatja. Másfelől azonban bizonyos az, hogy

a német katonai elháritás az utóbbi időben olyan jelentékeny módon erősödött és javult, hogy rendkivüli károkat okoz az ellenségnek is, mint ez izgatott sajtóvitáiban maga is kénytelen nyiltan beismerni.

A miniszter a nép hangulatáról szólva kijelentette, Németország ellenségei nagyon csalódnak, ha azt hiszik, hogy egyes *külön utakon járó gyávákat komolyan számbavehető háborús ellenzéknek tekinthetnek a Birodalomban.* A nemzetiszocialista Németországban háborús ellenzék nincs — mondotta a miniszter. Ha Londonban és Washingtonban abba a csalóka reményben ringatják magukat, hogy július 25-e után Németországban is végrehajtanak Badoglió kisérletet olasz minta szerint, hogy igy a német népet térdrekényszeritsék és feltehetően még súlyosabb *megadási feltételeket szabjanak neki. Ez a gyermekes reménység azon alapszik, hogy teljes mértékben hamisan becsülik fel a német belső hatalmi viszonyokat és a német népnek a háborúra vonatkozó akaratát és elszántságát.*

Göbbels ezután igy folytatta: Először is a Birodalom élén a Führer áll, nem pedig áruló király. Németország köztársasági vezetőségű állam. Másodszor a német véderőben nincs olyan katona, legyen akármilyen magas vagy alacsony állású, aki a gyáva megadást a becsüle elébe helyezné.

— Harmadszor a *német nép politikailag sokkal érettebb és tisztánlátóbb, semhogy 1918 novemberének tanusága szerint mégegyszer megtéveszthetnék ellenségeinek álszentes-kedő hazugságai.*

Göbbels ezután a jelenlegi hadihelyzet egyes időszerű kérdéseivel foglalkozott.

Az ellenséges légitámadások megtorlásával foglalkozva kijelentette, kézenfekvő okokból csak annyit mondhat, az angolok igen végzetes tévedésbe esnek, ha azt hiszik, hogy itt csak szónoki vagy propagandajelszóról van szó, amely mögött nem áll semmi valóság. A valóságot Anglia egy szép napon megismeri. Az angol nép akkor majd ezt kormányának megköszönheti. E tárgyról nem mondhatok többet, mint amennyi feltétlenül szükséges. Ne higyjék azonban, hogy tartózkodásom a gyengeség vagy a bizonytalanság jele. Az angol és amerikai fák nem nőnek az égig; erről gondoskodnak majd a mi német technikusaink, feltalálóink, mérnökeink és munkásaink.

Részletek Svájc légiterének megsértéséről

Zürich, október 3. (MTI)

Hivatalosan jelentik:

Idegen repülőgépeknek Svájc légiterének megsértésével kapcsolatban a következőket közlik kiegészitőleg:

Amerikai repülőgépek Németország ellen intézett támadásokról visszatérve berepültek Svájc légterébe. Az amerikai repülőgépeket német vadászok vették üldözőbe. Az első berepülés 11 óra 15 perckor ment végbe. Az ellenséges repülőgépek délkeleti irányból északnyugat felé haladtak és Alsó-Endadin felett repültek el. Másodszor 11 óra 26 perc perc és 12 óra 37 perc között repültek be ellenséges repülőgépek az ország légiterébe, délkeleti irányban. A berepülés a Rajna torkolat, a Bodeni-tó és Kreuzlingen között, a kirepülés 11 óra 55 perc és 12 óra 49 perc közt Magadino és Barnina térségben ment végbe.

Az üldöző német repülőgépek Svájc légiterét Sargans és a Bodeni-tó, valamint Falknis és a Silvrettai térség között hagyták el. Légiriadót rendeltek el Svájc keleti részén, valamint Graubünden, Glaurus és Tessin kantonokban.

Az amerikai és német repülőgépek között légiharcok folytak le Herisau, Säntis, Sargans és Lenzerheide-Flisur vidékén. A svájci légvédelmi tüzérség és a német légierő négy amerikai repülőgépet lőtt le, kettőt Landquartnál, egyet Alvaneu és Bergün, egyet pedig Säntis vidékén. A repülőgépek legénysége részben ejtőernyővel leugorva mentette meg életét. Landquartban hét amerikai repülő holttestét találták meg.

Bombákat dobtak Samadenre, Celerinára Albulasnosra, Alaneura, Jenazra és Maspilra. Mindezeideig nem tudták pontosan megállapitani a ledobott bombák számát. Eddigi megállipitások szerint csak anyagi károk keletkeztek.

Német intézkedések a dániai zsidók aknamunkája ellen

Kopenhága, október 3.

A Német Távirati Iroda jelenti:

Hivatalos közlés szerint Dániában a zsidók terror- és rongálócselekmények anyagi és erkölcsi támogatásával, valamint németellenes izgató tevékenységükkel lényegesen hozzájárultak a helyzet kiélezéséhez. Német részről hozott megfelelő intézkedésekkel ezért kikapcsolták őket a közéletből és ezáltal megakadályozták, hogy állandóan elmérgezzék a légkört. Ennek az intézkedésnek a végrehajtása után — jelentik továbbá hivatalosan — teljesül a dán lakosság széles rétegeinek kivánsága, a közeli napokban ugyanis megkezdik az internált dán katonák szabadonbocsátását. (MTI)

A bankoki hindúk India felszabadításáért

Bangkok, október 3. (NTI)

Bangkokban, Thaiföld fővárosában pénteken nagy tüntetést rendeztek az ott élő hinduk. A tüntető felvonulást nagygyülés követe, amelyen felidézték Mahatma Gandhi 1943. augusztus 8-i napiparancsát és határozatot hoztak, amely szerint a bangkoki hinduk tevékenyen kivánnak résztvenni India felszabadításában. (MTI)

Bose:

Még ebben az évben India földjén kell állania a felszabaditó hindu hadseregnek!

Bangkok, október 8. (NTI) Subhas Chandra Bose, a keletázsiai hindu függetlenségi liga elnöke és a hindu nemzeti hadsereg főparancsnoka a bangkoki hinduk pénteki naggyülésén kijelentette, hogy Thaiföldön is is tervbevették kiképzőtábor létesitését hindu önkéntesek számára. Megállapitotta, hogy óriási eredménnyel járt a keletázsiai hindukhoz intézett felhivás ,hogy jelentkezzenek a hindu nemzeti hadseregbe. Bose felhivást intézett a hadsereg tagjaihoz, hogy készüljenek fel az Indiába vonulásra. Még ebben az évben India földjén kell állanunk és ki kell tűznünk ott a függetlenség zászlóját — mondotta.

Közölte, azután, hogy már ma sok hindut részesitenek kiképzésben az indiai közigazgatás számára. Azonkivül előkészületek történtek a nemzeti hadsereg rokkantjainak biztositására. — Bose végül az európai helyzettel foglalkozott és hangsúlyozta, saját szemeivel látta, milyen óriási erőtartalékok állanak mind a németek, mind a japánok rendelkezésére. Elérkezett a legalkalmasabb pillanat, hogy megkezdjék a harcot India szabadságáért. — fejezte be beszédét Bose.

A mi költőnk!

SÉRTŐ KÁLMÁN!

Versei

vaskos kötetben jelentek meg a

CENTRUM Kiadóvállalatnál

728 oldal — 24 pengő

VIRRADAT SPORTJA

Beszél a pisztoly és ecset női bajnoka

Bukováné Páris Ila pompás új országos rekordot lőtt a Bulcsu céllövőversenyén

Bukováné Páris Ila neve már régóta ismert a művelt magyar közönség előtt. Páris Ila festőművésznő képei mindenkor eredményt jelentettek a képzőművészetben. Számos tárlaton csodáltuk meg mi is a finomtónusú műveket. Röviden: Páris Ila a festőművésznő már régóta beérkezett az elismert márkás művészek sorába.

Ezúttal új oldalról mutatjuk be a művésznőt. — *Bukováné Páris Ila, ugyanis nemcsak az ecsetnek, hanem a pisztolynak is bajnoka.* Vasárnap reggel izgatott hang jelentkezett távbeszélő készülékünkön:

— Szerkesztő úr sikerült! Pompás új rekordot lőttem a Bulcsú versenyén!

Gratulálunk a nagyságos asszonynak, majd megkérdjük, hogy szóljon néhány szót a Virradat sportrovata számára:

— *Mindössze két esztendeje annak, hogy először vettem fegyvert a kezembe. De ma már valósággal szerelmes vagyok a pisztolyomba, ami nélkül nem is tudnám elképzelni az életemet.*

— Miyen eredményeket ért el az idén — kérdezzük:

— *Nyolc hadipisztoly versenyben vettem részt s mind a nyolcat meg is nyertem. Hiszem, hogy az idei többi versenyen is győzni fogok.*

— Melyik egyesületben versenyzik?

— *A patinás multú Bulcsú LE-ben, melynek elnöke Furtkovics Béla, a sportigazgatója pedig Rudas Ferenc. A lőgyakorlatokat a Czukor-utca 6. szám alatt lévő pályán tartjuk. Ott készülünk a versenyekre, mégpedig a lehető legmagyobb szakszerűséggel, lelkesedéssel és komolysággal.*

— Szóljon néhány szót asszonyom legújabb — ma elért — rekordjáról.

— *A Bulcsú LE versenyén a Horthy Miklós lőtéren lőttem új országos csúcseredményemet a hadipisztoly számban. Uj rekordom 40-ből 40 találat 343 kör. A régi rekordot is én tartottam 39—330-as eredménnyel.*

Búcsúzunk Bukováné Páris Ilától a pisztoly és az ecset bajnokától kivánva neki további sikereket, mind a vásznon, mint pedig a lőtáblán.

Vízilabda eredmények

Csik Ferenc dr. világbajnok ismét vízben!

MUE—BBTE 7:0 (2:0)

A két csapat osztályozó mérkőzést vivott a Margitszigeten. A sárgafehérek fölényesen győzték le a budaiakat Komonczy (5), Manninger és Nagy góljaival.

BEAC—Gamma 3:3 (2:1)

A második osztályozó mérkőzés döntetlen eredménnyel zárult. Az E-betüsök góljait Kovács (2) és Zábrák dr., a Gammásokét Ruttnay, Kéméndy és Németh dobta. A BEAC-ban a balszélső helyén Csik Ferenc dr. a berlini olimpia 100 méteres gyorsúszó világbajnoka is játszott — mégpedig jól.

A bajnok és rekorder Hidas Ödön vereséget szenvedett a 110 méteres gátfutásban

A Testnevelési Főiskola atlétikai viadalán Kiss József a MAFC gátfutója váratlan győzelmet aratott a 110 méteres gátfutásban a bajnok és rekorder Hidas Ödön BBTE felett.

Részletes eredmények:

110 m gátfutás: 1. Kis MAFC 15.7, 2. Hidas BBTE 15.7, 3. Hidas II. BBTE 16.6. Sulylökés: 1. Németvári BSzKRT 1476, 2. Koltai TFSE 1328, 3. Söjtör TFSE 1322. 800 m: 1. Hires UTE 1:58.6, 2. Soltész MAFC 1:59.5, 3. Gombos MAC 2:00.8. 2000 m: 1. Szilágyi BBTE 5:36, 2. Lendvai BBTE 5:37, 3. Izsó MAC 5:38.6. Távolugrás: 1. Kiss TFSE 671, 2. Mosonyi dr. FTC 642, 3. Horváth MAC 640. Gerelyhajitás: 1. Csányi S. BEAC 6012, 2. Szatmári BEAC 5882, 3. Bényi PEAC 5760.

A MAGYAR LOVAREGYLET
okt. 7, 9, 10-én d. u.
3/4 2-kor versenyt tart

Jó formában vannak a hölgyatléták

A BBTE Pasaréti-úti pályáján rendezte meg a Futura női atlétikai versenyét. Hölgyeink a késői idő ellenére tartják jó formájukat. Jobb eredmények:

Magasugrás: 1. Bártfayné Habselyem 145, 60 m: 1. Nagy Futura 7.9, 200 m: 1. Babay VK 27.1, 4x200 m: 1. Futura (Sziklai, Zubek, Tolnai, Nagy) 1:50.8.

Papp László dr. országos szakfelügyelő október 6-ra összehivta a hivatásos birkózók értekezletét

Papp László dr. a MA volt Európabajnok birkózója, olimpiai helyezett, a birkózók országos szakfelügyelője és szövetségi kapitánya, október 6-ra egybehivta a hivatásos birkózók értekezletét.

Hir szerint Papp dr. új alapokra fekteti a hivatásos birkózást. A Sportcsarnokban magas emelvényen birkóznak majd az amatőrök is. Igy aztán remélhető, hogy mind az amatőr, mind pedig a hivatásos birkózás ismét népszerűvé válik.

Miként Tasnády József közölte velünk, a szabadstilusu küzdelmek október 16—17-én veszik kezdetüket a Sportcsarnokban.

A nehézatlétika hivei érthető kiváncsisággal várják az izomkolosszusok összecsapását.

Tempó Em-A-Cé! MAC, MAC, MAC! Dir-dur-bele!

Örömmel vettünk hirt arról, hogy a főváros legszebb sporttelepén, a margitszigeti MAC-pályán újra feltámad a kék-sárga labdarugó csapat. Szükség van erre az együttesre, mert a magyar labdarugósport bármennyit is fejlődött a professzionizmus bevezetése óta, mégsem nélkülözheti a „corinthiánok" amatőrszellemét.

Habár a sport is, miként az irodalom és a művészet, osztályok felett áll, mégis igazi klubszellem többnyire az azonos mentalitásu egyének között fejlődött ki. Ebből a szempontból a tömérdek gyáripari és cégcsapatok mellett alig maradt számottevő sportegylet, amely a magyar értelmiségi réteg tagjainak módot nyujtott volna labdarugásra.

Sok sikert kivánunk azoknak a lelkes MAC tagoknak, akik a kék-sárga labdarugó csapatot újra életrehivták!

Jó magasugró eredmények a MABI atlétikai versenyén

A Postás pályán bonyolitotta le a MABI házi atlétikai bajnokságait. Az eredmények közül messze kiemelkedik Tordai és Szalay 176 cm-es magasugró teljesitménye, ami országos viszonylatban is számottevő.

Ismét futballoznak a MAC-ban

Csütörtökön tartotta a MAC labdarugó szakosztálya alakuló közgyülését. A griff-madarasok 15 évi szünet után ismét megalakitották labdarugó szakosztályukat.

Az alakuló közgyülésen elnökké Beniczkyt, intézővé Tamássyt, míg pénztárossá Bellonit választották meg.

A MAC old-boy csapata szombaton már mérkőzést is játszott a Futura ellen. A kék-sárgák Tamássy, Gesztesi és Jávor góljaival 3:1 (0:0) arányban győztek. A szakosztály tehát életrekelt!

Kispest—Ferencváros 3:0

A Kispest-Ferencváros mérkőzésen Kispest 3:0-ra vezet Ferencváros ellen az első félidő 25-ik percében. — Góllövők: Mészáros, Nemes, Mészáros tizenegyesből.

Ujpest—NAC

20.000 néző. Vitéz Feldy Alajos altábornagy is megjelent. Már az első percben Penderi lövését szépen védi Vécsey. Az Ujpest az első félidőben jobb, a 15-ik percben Mészáros a golvonalról ment, majd Szusza a kifutó Vécsey mellett az üres kapu mellé lő. A 30-ik percben Bodola 30 méterről remek szabadrugást lő, Tihanyi azonban szépen védi. Lapzártakor 0:0 az eredmény.

VIRRADAT

Megjelenik minden hétfőn. Felelős szerkesztő és kiadó: **Bornemisza Gábor.** Kiadótulajdonos: **VIRRADAT KIADÓVÁLLALAT Kft.** Budapest, VIII. ker., Gyulai Pál-utca 14. szám. Telefon: szerkesztőség: 146-245. Kiadóhivatal: 146—243

Előfizetési ára egy évre 10 P
Postacsekkszámla: 37849

Nyomatott a Centrum Kiadóvállalat Rt. Körforgógépein, Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 14. sz. — Felelős: Czollner László.

Páris Ila
festőművész

Nemzeti újság
1933 I. 8

Kettős kiállitás a Szépművészeti Szalonban

A Szépmüvészeti Kiállitások Mária Valéria-utcai helyiségében *Páris* Ila és *Rózsaffy* Dezső most mutatják be összegyüjtött anyagukat. Páris Ila két-három esztendővel ezelőtt cserélte fel a szinmüvészeti pályát a festőmüvészettel, első jelentkezése csupán biztató igéret volt, de később minden kiállitáson erőteljesebben bontakozott ki festői egyénisége s ezzel eldőlt az is, hogy a szinpaddal való szakitása végleges, a festőmüvészet területére való átlépése pedig visszavonhatatlan. Hideg szinekben tartott, az élmény lirai elemeit és a foltritmusokat hangsulyozó képei műfajilag még az impresszionizmus körébe tartoznak, de az előadás közvetlensége, a helyenkint viziószerü élménytükröződés az expresszionizmus felé való haladást jelzi. Páris Ila két értékét máris meg lehet állapitani: jó értelemben vett férfias technika és artisztikus előadás.

Rózsaffy Dezső olajfestményeket és akvarelleket állitott ki gazdag sorozatban. Rózsaffy nagykulturáju, naturalista festő, naturalizmusa azonban át és át van szőve olyan elemekkel, amelyek elválasztják attól a kiélt festői frazeologiától, amelytől a modern festészet távol áll, amely időszerütlen. Képein a naturalizmus sötét szinharmóniái, a rajzbeli elemek hangsulyozása és a témaválasztás keveredik az impresszionizmus szabadabb, frissebb előadásával, ugy hogy tulajdonképpen a két stilus összefonodása egy harmadikat teremt, amelyet talán neonaturalizmusnak lehetne nevezni. Rózsaffy magas igényeket támaszt önmagával szemben, kerüli a hatásvadászó külsőségeket, néhány mélyzengésü szinharmóniával teremti meg azt a szuggesztibilitást, amely nélkül nincs értékes müvészet. Koloritjában nem a kontrasztot, hanem a harmóniákat keresi, a figurálisban pedig a zárt kompoziciót. Akvarelljei frissek, üdék, anyagszerüek.

(m. v.)

ari Imre és cigányzenekarának hangver-
nye. — Közben 10: Pontos időjelzés, sport-
ügetőversenyeredmények. — 10.30: A Mán-
ts szalon- és jazz-zenekar hangversenye.

Hétfő

január 9.

9.15: Hangverseny. Közremüködik S. Szath-
áry Margit (ének), Lipóczky József (ének) és
zijj Dénes (tárogató). — Közben 9.30: Hirek.
11.10: Vizállásjelentés. — 12: Déli harang-
ó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.
12.05: A m. kir. államrendőrség zenekarának
ngversenye. — Közben 12.25: Hirek. — 1:
ontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés.
2.45: Hirek, élelmiszerárak, piaci árak, ár-
lyamhirek. — 3.30: A rádió diákfélórája. —
Asszonyok tanácsadója (Arányi Mária elő-
lása). — 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelen-
s, hirek. — 5: Bodrics Béla és cigányzene-
rának hangversenye. — 6: Német nyelvok-
tás (Szentgyörgyi Ede dr.) — 6.30: Gramofon-
ngverseny. — 7.30: A Filharmóniai Társa-

Páris Ila: Tájkép
A Szinyei Társaság Tavaszi Tárlatáról.

Páris Ila
Képzőművészet 1934, 125. l

—

27. Romagnai iskola, XIV. sz: A háromkirályok imádása. Hátoldalt kék ceruzával 142 sz. és ~~[illegible]~~ pecsét, benne fákkal. 38 × 24 cm.

Fa, tempera.

Berevich PA, 230 l.
Romagnai iskola, Háromkirályok imádása,
Predella, XIV. sz.

PÁRIS ILA: ÖNARCKÉP
A Nemzeti Szalon tárlatáról

ket, mert ennél a kiállításnál jobbat is produkált már a Szinyei Társaság, mint azt a hozzá egészen közel álló sajtó dicséretre méltó őszinteséggel meg is irta. A Szinyei Társaságnak ez a kiállítása semmiesetre sem ébreszti fel azt az impressziót, mintha az utolsó években a Társaság megerősödött volna.

Kimagasló művel a Társaság egyetlen tagja sem szerepel. A kiállítás legszebb darabjai *Sidló* Ferenc szimbolikus fejei, *Bernáth* Aurél Hegedü c. képe, *Hatvany* Ferenc aktjai és *Fényes* Adolf stilizált tájképei. Mesteri szinvonalukhoz méltóképen szerepelnek *Perlmutter* Izsák Ünnepnapon c. ragyogó festményével, *Glatz* Oszkár Fonó sokác menyecske c. klasszikus vásznával, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv utólérhetetlen technikájú olasz tájaival, *Iványi-Grünwald* Béla napsütésben ragyogó tájaival és szinte drámai feszültséggel felrakott virágcsendéleteivel, *Lux* Elek egy gyönyörű fába faragott Madonnával, *Szentgyörgyi* István egy csupa szobrászi intelligencia relieffel, *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond az ő boszorkányosan találó portréival és egy életnagyságú szép aktjával, *Beck* Ö. Fülöp nagytudású plakettjeivel. *Csók* István Boszorkánytánc c. nagyméretű vásznában nem találtunk zavartalan örömet, aminek valószinü oka az, hogy a képet félig kész állapotban állították ki. *Rudnay* Gyulától láttunk már sokkal sikerültebb tájképeket is. *Szőnyi* István is mintha stagnálna. *Mattyasovszky Zsolnay* László önarcképe szinvonalon álló jó studium. *Hermann* Lipót Szerelmes pár c. ismert kompoziciója a legjobb kiállított művei közül. *Kandó* László egy meglepően jó női arcképet állított ki. *Zádor* István rajzai már nem egyszerűek, hanem kissé üresek, viszont Bajor Giziről festett dekorativ portréja si-

Képzőművészet
1931. 37. sz.

Pataky Sára, *Lengyel-Reinfuss* Ede, és Senyei József arcképe Br. Prónay Dezsőről. E terem festészeti értéke még Haranghy Jenő Spanyol esté-je, mely a művész sajátosan egyéni stilusát mutatja be a maga kiforrottságában s kiegyensúlyozott voltában. Nemcsak érdekes, de nehéz festői feladatokkal szaturált gyertyányi *Németh* Gyula háztetős képe.

E terem szoborművei közül szép *Végh* Ilona Náni nénije, *Moiret* Ödön három bronza. Hangulatos *Martinelli* Jenő Varázstánca, kitünő *Reményi* József Fiu libával cimű műve. *Madarassy* Valter Madonnájának és *Nemes* György bronzának a mintázásában van értéke.

Dr. Dénes Tibor.

ING: A SZENTESI HATÁRBAN
iláris kiállításáról

A SZINYEI TÁRSASÁG JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA

Tiz éves fennállásának emlékére ünnepélyes keretet adott a Szinyei Társaság harmadik kiállításának. A Társaság húsz tagja szerepel ezen a kiállításon másfél száz műtárggyal, köztük nem kisebb nevek, mint *Perlmutter* Izsák, *Csók* István, *Glatz* Oszkár, *Fényes* Adolf, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, báró *Hatvany* Ferenc, *Rudnay* Gyula, *Iványi-Grünwald* Béla, *Szentgyörgyi* István, *Sidló* Ferenc és *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond. Egy ilyen kiállítás természetszerűen csak jó lehet. Egyben azonban dokumentuma is ez a kiállítás annak, hogy vannak még más társaságok keretében is kiváló művészek és vannak a Szinyei Társaság kebelében is gyengébb művészek. Megértjük a Szinyei Társaság önbizalmát, viszont nekik is meg kell érteni, hogy rajtuk kivül is vannak még Magyarországon kiváló művészek. Ez a kiállítás, mely ismételten hangsúlyozzuk, hogy jó kiállítás, éppen nem bizonyítja a kizárólagossági jog gyakorlásának igényét. Egyébként a jubiláris kiállítás nem váltotta be a hozzá füződő magas reménye-

Negyvennyolc halálos ítéletet hozott a szabadságharcos LEHI törvényszéke Palesztinában

Két lengyel állampolgáron már végrehajtották az ítéletet Jeruzsálemben

Tel-Aviv, március 9. *(Palam Press.)* A közelkeleti sajtót továbbra is a szabadságharcos *Lehi* (Stern-csoport) nyilvánosságra került feketelistája és *a feketelistán szereplő első két személyen végrehajtott halálos ítélet foglalkoztatja.* A *Lehi* törvényszéke 48 olyan palesztinai lakost ítélt halálra, akiket az országra és a társadalomra veszélyesnek tart, s akik eddigi működésükkel bebizonyították, hogy az angol és arab törekvések szolgálatában állanak.

A feketelistán az első helyen

Holenitzky Vitold volt palesztinai lengyel főkonzul

neve állt. Holenitzky a háború kitörése előtt került Jeruzsálembe diplomáciai szolgálatba, miután előzőleg — a *Lehi* megállapítása szerint — Londonban az angol Intelligenc Service aktív tagja volt. 1940-ben azonban az emigrációban lévő lengyel kormány lemondatta őt állásáról és az angol kormány vette további pártfogásába. Főnöke lett a palesztinai levélcenzurának, később pedig a nehézipar jeruzsálemi kirendeltségén kapott beosztást az angoloktól.

Legutóbb az idegen javak kezelésének kormánybiztosságán, mint helyettes főnök dolgozott, de — az angol adminisztráció utasítására — »más« munkát is végzett Palesztinában és Palesztinán kívül. Így beutazta a Palesztinával szomszédos arab államokat, különösen Lebanonban töltött hosszabb időt, ahol arab körökkel folytatott tárgyalásokat. A *Lehi* nyomozása szerint

állandó kapcsolatot tartott fenn Anders Londonban élő lengyel tábornokkal

és kimerítően informálta őt az arab-zsidó gerilla háború minden momentumáról.

Holenitzky Vitold volt főkonzult a *Lehi* két polgári ruhás katonája Jeruzsálemben az utcán fogta el és kihallgatása után kihirdette előtte az ellene már régebben hozott *halálos ítéletet, amelyet tegnap éjszaka végre is hajtottak.*

A *Lehi* feketelistáján második helyen szereplő személyt,

Arnold István hírlapírót,

aki a londoni emigrációs lengyel kormány sajtó- és propaganda főnöke volt, tegnap délben egy angol állami épület előtt tartóztatta le a *Lehi* három polgári ruhás katonája. Arnoldról a nyomozás folyamán megállapították, hogy közvetlen kapcsolatot tartott fenn a farinisták csoportjával és arab körökkel. Arnold hadnagy volt a lengyel hadseregben, majd a londoni lengyel kormány mellett teljesített szolgálatot, később pedig a lengyel távirati iroda palesztinai főszerkesztője és igazgatója lett Jeruzsálemben. Arnold Istvánt hosszasan hallgatta ki a *Lehi* törvényszéke, majd megerősítette és

kihirdette előtte az ellene régebben hozott halálos ítéletet.

amelyet az éjszakai órákban Jeruzsálemben *végrehajtott. A két lengyel állampolgár holttestét angol rendőrjárat találta meg.* A *Lehi* faliujságjának mai száma közli *a végrehajtott halálos ítéletek indokolását* és kijelenti, hogy *még 46 halálos ítéletet fog végrehajtani Palesztinában, hogy az országot megtisztítsa azoktól az elemektől,* akik aktív működést fejtenek ki angol és arab szolgálatban.

Halmi József

Orvosszakértők harca a Podmaniczky-gyilkosság körül

Akna vagy revolvergolyó végzett a vetélytárssal?

A büntetőtörvényszék holnap reggel tárgyalja az utóbbi évek legtitokzatosabb gyilkosságát. Az ostrom alatt

Podmaniczky Félix filmrendező megölte vetélytársát, feleségc, Bilinszky Ibolya barátját, Kovács Istvánt.

Több hónappal a felszabadulás után felkutatták a holttestet és Kovács István nevelőapja, *Wilhelm* Károly ügyvéd feljelentette Podmaniczky Félixet a népbíróságon. A népbíróság elrendelte a holttest felboncolását. A törvényszéki boncteni intézetben a boncolást az előírástól eltérően *egy* orvos végezte, *Tamáska* Lóránt tanársegéd. A boncolási jegyzőkönyvön dátum nincs.

Három golyó

A jegyzőkönyv megállapította, hogy Kovács Istvánt három lövés érte: egy a halántékán, kettő mellkasán. Az utóbbi két golyót csatolta a népbírósághoz beterjesztett szakvéleményéhez. A népbíróság rövid tárgyalás után illetéktelennek mondotta ki magát a bűnügy letárgyalására, mert annak *politikai* jellegét megállapítani nem tudta s az iratokat áttette a büntetőtörvényszékhez. Podmaniczkyt szabadlábra helyezték, de rövid idő múlva újra letartóztatták, mert szabadidejét csempészéssel töltötte. Az uzsorabíróság *15 évi fegyházra* ítélte, ezt a tábla 8 évre mérsékelte.

1946 novemberében tartotta első főtárgyalását a büntetőtörvényszék Podmaniczky Félix gyilkossági ügyében. A vádlott beismerte, hogy golyója ölte meg Kovács Istvánt, de azzal védekezett, hogy

önvédelemből lőtte le a lakásába betört riválisát.

Podmaniczky érzelgősen mondta el a tárgyaláson a gyilkosság előzményét. Feleségét halálosan szerette, ő azonban többízben elhagyta őt és Kovács Istvánhoz költözött. Az ostrom alatt felesége visszaköltözött ismét hozzá. Ezt nagy ivással ünnepelték meg. A hangulat már igen virágos volt, amikor zörgettek és Kovács István hangos, goromba szóval követelte, hogy az asszony hagyja el férjét. Revolverrel fenyegetőzött és megütötte Podmaniczkyt, mire ő

felkapta revolverét és rálőtt támadójára.

Kovács összeesett és meghalt. Hirtelen felindulással védekezett. A terhelő tanuk viszont ezt hihetetlennek találták. Szerintük feleségének Kovács iránti »szerelmét« *anyagi okok* miatt támogatta.

A holttestet barátaival kitette a kertbe. Másnap már nem találta ott.

A tárgyalásra a törvényszék megidézte *Tamáska* Lórántot, valamint *Kelemen* Endre dr. és *Suszter* Gyula törvényszéki orvosszakértőket. Tamáska Lóránt pontosan emlékezett a másfél év előtti boncolására.

A bűnjelek közül hiányzó két revolvergolyót pedig zsebéből húzta elő,

mondván, hogy annakidején *iróasztalán* felejtette őket. Kelemen Endre dr. és Suszter Gyula dr. a hiányos boncjegyzőkönyv és az ellentétes vallomások alapján nem tudtak szakértői véleményt adni, ezért a törvényszék *újból elrendelte Kovács István holttestének exhumálását.*

Uj főtárgyalás

1947 januárjában *Vitray* dr. ellenőrző szakértő jelenlétében Kelemen dr. és Suszter dr. orvosszakértők elvégezték az újraboncolást és az meglepő eredménnyel járt. A holttestet — véleményük szerint — *egy revolverlövés* érte, a fején. Az első boncoláskor töröttnek leírt bordák *épek* voltak. Megállapították továbbá, — az első boncjegyzőkönyvvel egyezően — hogy

Kovács István holttestét akna találat érte,

és szétroncsolta lábait, hasát. A fején lévő második sérülést és a mellkasán talált, Tamáska dr.-tól lövésnek minősített két sebet nyilván szintén *aknaszilánk* okozta. A két ellentétes boncolási eredményt főtárgyalás mellőzésével terjesztette fel az államügyészség az *Igazságügyi Orvosi Tanácshoz,* amely teljes egészében elfogadta Kelemen dr. és Suszter dr. véleményét. Az IOT véleménye megállapítja, hogy a Tamáska dr.-tól kiállított boncolási jegyzőkönyv *pontatlan* adatai mellett sok félreértésre adott alkalmat a fiatal tanársegéd által a főtárgyaláson elővett két revolvergolyó is.

Holnap a büntetőtörvényszék fog fényt deríteni Kovács István tragikus halálának körülményeire.

Tevreök Mária

Reklámművészeti kiállítás

A világviszonylatban is előkelő helyen álló magyar grafikus nemzedék háromévi, ötletekben gazdag, friss, lendületes munkásságát összegezi a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon. A máskor halkszavú termeket Gábor Pál terve fogja egységes keretbe. A kiállítás zömét azok a plakátok alkotják, amelyeket jól ismerünk az utcáról, de itt a kazettás falakon teljes művészi szépségükben érvényesülnek Noha Bortnyik Sándor, a modern művészi plakát úttörője nem szerepel ezen a seregszemlén, tanítványainak munkássága mögött érezzük az elvetett mag szinvonalas virágbaszökkenését. Bánki László, Ék Sándor, Kas János, Kádár György, Káldor László, Konecsni, Repcze, Tamási, Papp Gábor, de a többiek is, közel száz grafikusművész kiváló kifejezőkészséggel, a technika fölényes ismeretének teljes birtokában, nagy ambicióval teljesítik azt a szociális célt, amely közelebb viszi a tömegeket az igazi művészet megértéséhez. Illusztrációk, reklámgrafika, két beépített üzlet-enteriőr bájos hangulata egészíti ki az értékes és látványos bemutatót. (d)

Az Osztálysorsjáték mai húzása

300.000 + 400 forintot nyert: 26117
4000 forintot nyert: 12231
2000 forintot nyert: 3678 26732
1000 forintot nyert: 3020 20656 25738 34794 41753
500 forintot nyert: 7615 9234 27259 29087 33 366 34346 34400 41145 48460 48886
400 forintot nyert: 1884 2878 5187 5995 12852 13544 13737 15407 18102 20364 22761 23299 23888 23902 25179 28620 29119 29325 31110 32419 32936 37666 38223 40003 41409 44132 44210 46436 47227 47632 27497

*

A gyorsjegyzéket a húzási teremben összeállította a Glória ker. rt. osztálysorsjegyfődarusító, VI., Andrássy út 18. Tel.: 328-729.

A kihúzott számok helyességéért felelősséget nem vállalunk.

Jól értesült helyről...

A SZOCIÁLDEMOKRATAPÁRT kongresszusa végetért.

A kongresszus kiküldöttei egyhangúlag választották meg az új pártvezetőséget: *Szakasits* Árpád, *Rónai* Sándor, *Ries* István, *Marosán* György, *Justus* Pál, *Vágvölgyi* Tibor, *Popik* János, *Vajda* Imre, *Dobronaki* Gyula, *Harustyák* József, *Antal* János, *Czóbel* József, *Mónus* Illésné, *Papdi* József, *Horváth* Sándor, *Galló* Géza, *Molnár* Imre, *Badari* János, *Révész* Ferenc, *Tausz* József és *Szász* Ferencné.

Az új pártvezetőség ma ülést tart. A tisztikar megválasztására kerül sor. Főtitkárnak *Szakasits* Árpádot jelölték, helyett sének pedig *Ries* Istvánt és *Marosán* Györgyöt. Ma jelölik ki az összekötő bizottság tagjait is, akik a szerdán megindúló egységesítő tárgyalásokat folytatják a kommunistákkal.

A két munkáspárt egységesítésének végrehajtásához — mint a szociáldemokrata párt vezetősége köréből közölték velünk — hónapokra van szükség. Igen sok problémát kell megbeszélni.

A Szociáldemokrata Párt központjában érdekes változás történt A kizárt *Antal* Gyula helyett a közigazgatási osztály vezetését *Tolnai* József, Pécs város volt polgármestere vette át. Az ő feladata a szociáldemokratapárti közigazgatási alkalmazotti kart megtisztitani a befurakodott kétes elemektől.

*

BOLDIZSÁR IVÁN külügyi államtitkár közölte: a magyar kormány hivatalos értesítést kapott, hogy március 14-én Moszkvában magyar estet rendeznek Az est műsorán Liszt és Bartók művei szerepelnek. Fellép *Giels*, a világhírű zongoraművész is. *Petőfi* Sándor »Egy gondolat bánt engemet« című versét a Művész Színház Sztálin-díjas művésze szavalja.

*

A MÁRCIUS 15-IKI centenáriumi ünnepségre a francia, lengyel, jugoszláv és cseh küldöttség 12-én és 13-án érkezik a magyar fővárosba.

*

MARIK PÁL, a washingtoni magyar követség tanácsosa jelentéstételre hetekkel ezelőtt Budapestre érkezett. *Molnár* miniszterrel és a külügyminisztérium főbb tisztviselőivel többízben tárgyalt és az elmult napokban visszautazott állomáshelyére.

*

MOLNÁR ERIK külügyminiszter francianyelvű beszédét közvetíti március 15-én este a genfi rádió, a magyar március 15-ének jelentőségéről. Az oslói rádió Kossuth-estet rendez március 15-én.

*

A KERESKEDELMI MINISZTÉRIUMBAN több érdekes személyi változás történt. *Cserzi* Bélát, a kereskedelempolitikai osztály vezetőjét más munkakörbe osztották be. Utódja *Kovács* Pál lett. *Pál* András helyett a kereskedelem-közigazgatási osztály élére *Gyürki* Rudolf került, *Pál* a belkereskedelmi igazgatóság vezetője lett.

*

A MUNKAVERSENY szabályait az Országos Tervhivatalban most készítik.

*

AZ ÁLLAMI LAPKIADÓ RT., melynek elnöke *Gál* Ferenc miniszteri tanácsos lett, megkezdte működését. Az új vállalat mintegy 40 állami és hivatal által kiadott lap ügyeinek intézésével foglalkozik.

*

A VIDÉKI SZÖVETKEZETEK racionalizálási tervét most készítik a kereskedelmi- és szövetkezetügyi minisztériumban. Terv szerint a jövőben csak életképes szövetkezetek működhetnek. Vidéken ma közel 7000 szövetkezet tevékenykedik és ezek közül számos anyagi nehézséggel küzd. A szövetkezeti kormányzatnak az az elgondolása, hogy kisebb falvakban egynél több szövetkezet ne legyen. A szövetkezetek racionalizálását — mint illetékes helyen közölték — a minisztérium legrövidebb időn belül végre akarja hajtani.

*

DINNYÉS LAJOS MINISZTERELNÖK elnöklésével a kormány tagjai pénteken minisztertanácsot tartanak. A minisztertanács programján szerepel a robbanóanyag és robbantószer előállítására, forgalombahozására, raktáron tartására és feldolgozására jogosító engedélyek kiadásának és visszavonásának, valamint az ilyen anyagok és szerek kezelésénél foglalkoztatott és megbízhatóság szempontjából kifogás alá eső munkavállalók elbocsátásának szabályozása.

A pénzügyminiszter az állami vállalatok hiteleivel kapcsolatos kinestári kötelezettségek újabb szabályozásáról nyujt be javaslatot. A kereskedelem- és szövetkezetügyi miniszter a közellátási ügyi igazgatás szabályozásáról szóló rendelet kiegészítéséről és módosításáról nyujt be javaslatot. Ortutay miniszter rendeletet nyujt be a Kossuth-díj alapításáról szóló törvény végrehajtása tárgyában. Olt népjóléti miniszter a hatósági orvosi szolgálatban való alkalmazáshoz szükséges egyes képesítési kellékek elengedése tárgyában, a honvédelmi miniszter az illetmény- és nyugdíj-osztály tiszteletdíjas létszámának felemelése tárgyában nyujt be javaslatot a minisztertanács elé.

A legérdekesebb előterjesztést Darvas József építés- és közmunkaügyi miniszter nyujtja be: a Fővárosi Közmunkák Tanácsa s a fővárosi pénzalap megszüntetéséről, valamint a városrendezési ügyek intézéséről szóló törvényjavaslatot. A pénteki minisztertanácson ezenkívül még számos gazdasági és személyi kérdés kerül megvitatásra.

F. J.

A nagybudapesti burgonyajegyek 20-as számú szelvényére egy kiló Krüger, Ella vagy Gülbaba burgonyát adnak, a márciusi élelmiszerjegyek hüvelyes szelvényére pedig szelvényenként 2 kg babot.

NÁGEL és JUTA PAPIR ZSÁK-TŐZSDEPALOTA T. 124-649 T. 126-596

Öröklakások BELVÁROSBAN

Calvin-tér — Kecskeméti-utca sarok, Magyar-utca 52. 2 szoba hallos, nagyméretű, személyzeti szobával, modern kivitelben, négy hét mulva beköltözhető. Érdeklődés a helyszinen és telefon: 122-127.

GERHARD BOLDT:

HITLERREL A SIRALOMHÁZBAN

Az üdvözlések után bevezet Hitler fogadószobájába. Csupa szőnyeg, csupa kép, csupa műtárgy. A kolosszális méretekhez képest azonban kevés bútor van a szobában. Az egyik falat egészen a padlóig érő keskeny ablak vágja ketté. Üvegajtó vezet a kertbe. Az ablakokat nehéz szürke függönyök borítják. A fal mellett Hitler masszív íróasztala, fekete bőrfotőjjel. A székből kilátás nyílik a kertre. Ceruzák, írószerek, katonai térképek, telefonok és csengők borítják az íróasztalt. A klubteremre emlékeztető szoba két oldalán kerek asztalok és nehéz karosszékek várják a vendégeket.

Megilletődve sugdolózunk az őrnaggyal, míg meg nem kapjuk főnökünknek, Guderian vezérezredesnek parancsát, hogy készítsük elő a törzskar térképeit. Az íróasztalra terítjük a mappákat abban a sorrendben, ahogy azokra szükségünk lesz a jelentésnél. Felül a balkáni front térképe, alul a kurlandi csatatéré. Amíg ezzel foglalatoskodunk, Hitler személyes adjutánsa mögöttünk áll és fürkésző figyelemmel vizsgál bennünket.

Közben négyet ütött az óra és a fogadószobában élénken gyülekeznek a tanácskozásra berendelt személyek. Csoportokra oszolva beszélgetnek egymással, szendvicseket esznek és pálinkát isznak vagy pótkávét.

Egyetlen hangos szót nem lehet hallani. Mindenki halkan beszél, csaknem suttogva. Hitler nem szereti a kiabálást. Sajátmagának tartotta fenn az ordítás jogát. Azonkívül itt végeredményben mindenki tudja, hogy minden elveszett, de senki sem meri kinyitni a száját, mert a Kancellária kémszervezete és besúgó gárdája még mindig kitörheti bárkinek is a nyakát.

Az „új rokon"

Parancsnokom mint »új fiút« bemutat a katonai előkelőségeknek. Guderian egy csoportban áll Keitel vezérezredessel, Jodl tábornokkal, Dönitz tengernaggyal és Martin Bormannal. Mellettük a segédtisztek szolgálatkész csoportja várja a parancsot. Mindenki tisztelettel néz Fegelein SS tábornokra, aki telefonon beszél valakivel és sokszor ismétli hogy: Jawohl, jawohl.

— Himlerrel beszél — világosít fel bennünket Hitler segédtisztje.

Fegelein tábornok egyike a kancellária legellenszenvesebb alakjainak. Fiatal ember, alig harmincöt esztendős. Elsősorban felesége révén érte el ilyen fiatalon a nagy katonai méltóságot és beosztását. Gúnyosan (egymás között) »új rokonnak« nevezzük, mert felesége Braun Évának, Hitler kegyencnőjének nővére. Pökhendi viselkedéséről lerí ez a rokonság.

Az ablak előtt magába mélyedve egyedül áll Kaltenbrunner, a birodalmi »veszélyelhárító« hivatal legfőbb parancsnoka. Minden testület, amely csak gyülöletes Európában, a'ája van rendelve. Az SS éppen úgy, mont a Gestapo, egyszóval az egész Sicherheitsdienst. Egykedvűen nézi iratait, nem áll szóba senkivel.

Göring beszél . . .

Bormann helyettese, Zander a birodalmi sajtó Hitlerhez beosztott képviselőjével, Lorenz szerkesztő úrral tárgyal. Mind a ketten úgy festenek, mintha kitagadott rokonok volnának egy gazdag nagybácsi temetésén. Göring törzskarának két tábornokával, Kollerrel és Kristians-szal ül egy asztalnál. Valahányszor kinyitja száját, a két tábornok mindig felemelkedik székében.

Egyszerre megszünik a zsibongás. Burgdorf generális, Hitler rangidős szárnysegéde lépked végig a termen, eltünik Hitler kabinetjében, majd rögtön visszajön, megáll az ajtóban és emelt hangon közli:

— Uraim, a Führer kéreti önöket. Göring felál, előre megy. Utána pontos és szabályos katonai rangsorban haladnak a többiek.

III.

Szemtől-szembe Hitlerrel

Most látom először közelről, szemtől-szembe Hitlert. Arccal áll az ajtó felé, várja az érkezőket. Abban a sorrendben lépnek hozzá, ahogy bejöttek: szigorúan betartva a katonai rangfokozatot. Szótlanul kezet nyujt mindenkinek. Később néhány kérdést ad fel a magasabbrangú tiszteknek. Halk, alázatos válaszok:

— Ja, mein Führer! Nein, mein Führer!

Mint hivatásos katona, magam is benne éltem ebben a militarista légkörben és természetesen egy kissé megfertőzött a pillanat rendkívülisége. Utólag bevallom: meghökkenve néztem Hitlerre, akiről ekkor már jól tudtam, hogy nem normális. Guderiannal beszélgetett, aztán egyszerre mind a ketten rámnéztek. Éreztem, hogy rólam van szó, zavarba jöttem. Guderián intett nekem:

— Herr Rittmeister!

Szélütött aggastyán . . .

Katonás léptekkel odasiettem. Hitler közeledett felém. Erősen görnyedten, csoszogva lépkedett, mint a szélütött. Kíméletlenül áthatható tekintetet vetett rám, aztán kezetnyujtott. Kézfogása olyan, mint a puhányé. Lomhán, erőtlenül érintette kezét az enyémhez. Akkor a katonai szabályzat előírja, keményen szemébe néztem. Csodálkozással állapítottam meg, hogy a feje könnyedén remeg. Majdnem elnevettem magam, hirtelen nem tudtam másra gondolni, csak egy nemrég látott kabaréelőadásra, amelynek komikus színésze éppen ilyen remegő fejtartással alakított egy paralitikus nagyapát.

Amíg beszélt hozzám, figyeltem jobbkezét, amely ernyedten lógott le és ugyancsak reszketett. Szemében valami leírhatatlanul kegyetlen, de mégis bárgyu fény tüzelt, tekintete határozottan természetellenesnek hatott. Üres kifejezésű szeme alatt ráncok éktelenkedtek és teljes kimerültségről tanuskodtak.

Úgy beszélt és úgy mozgott, mint egy aggastyán. Egész lényében mutatkozott valami megdöbbentően szörnyű pathológikus vonás. »A világ ura« úgy festett, mint egy szabadságon lévő elmekórházi ápolt. Eszembe jutott Tosca híres mondása: »És ettől reszketett egész Róma! . . .«

Vajjon mit szólna a német nép, ha így látná egykori bálványát! Vajjon megismerné-e ezt a férfiút, akiről Göbbels propagandája csodálatos legendákat terjesztett. Amint lábait lassan húzva rogygyant léptekkel Bormann kíséretében az íróasztalhoz lép, inkább hasonlít gutaütött aggastyánra, mint egy félrevezetett nép diktátorára.

Az angol rádió . . .

Amíg a nagyfejüek a térkép fölé hajolva értekeznek, barátommal, az őrnagygyal az ablakhoz vonulunk. Sugdolózunk. Hallott egy viccet az angol rádióban és gyorsan elmondja nekem. Arról szól, hogy Hitlert mindenféle betegségek gyötrik, de semmifajta orvos sem tudja megállapítani, hogy mi a baja? Végül nőgyógyászhoz is eljut. A gynaecologus megvizsgálja a Führert és hamiskás mosollyal mondja: Gratulálok! Lesz kicsi Németország!«

(Folytatása következik.)

Halálozás. Mauthner Pál a Mauthner Ödön rt. nyug. igazgatója e hó 6-án elhúnyt. Temetése e hó 10-én, szerdán d. u. 3 órakor lesz a X. ker. új köztemető halottasházából a r. k. anyaszentegyház szertartásai szerint. (×)

Bukova Lajosné

céllövőbajnoknő. Országos rekorder, nagy dicsőséget szerzett most a női nemnek, amikor a világviszonylatban is elsőrangú lövészek (értsük meg jól: férfiak!) legutóbbi csapatversenyén remek eredményeivel túlszárnyalta a férfiakat. Ha a férficsapatban kerülne ki az olimpiászra, ez a sport történetében páratlan bravur lenne. Vasidegzetű, jókedélyű, illik rá a »stramm nőc« jelző. Nyolc éve versenyez. A városligeti céllövősátrak rémülten engedik le ponyváikat, amikor megjelenik. Nemcsak pisztolyával, de mondásaival is mindig célba talál. Ő volt az a fitos, szőke szubrett, Páris IIa, aki a Városi Színház színpadáról vette célba a férfiszíveket. A színpadot az ecset kedvéért hagyta ott és az ecsetnek a pisztoly miatt fordított hátat, pedig kiállításokon nagy sikerei voltak. Egyetlen vágya, hogy kijuthasson az olimpiára. Szigorúan betartja a sportélet szabályait, nem dohányzik, nem iszik, nem is olvas, hogy a szemét kímélje. A tréning és a háztartás között még arra is van ideje, hogy férje üzletében segítsen. Szenvedélye a céllövés és azért tartja ideális sportnak, mert nem lehet kiöregedni belőle.

(D)

Két bemutató a filharmóniai hangversenyen

Frank Martin: Petite Symphonie Concertante. A hatvan évhez már közel járó nyugat-svájci mestert hazájában nagyra tartják. Varázsital című kamaraoratóriumát Blum Madrigálkórusa 140 próbával adta elő. Tegnapi művén nálunk ennyi próba sem segített volna. A »Kis« jelzővel ellátott 25 perces szimfónia nem tudott kontaktusra jutni a közönséggel, bár a szerző újszerű harmonizálási törekvéseit és hangzásbeli effektusait általánosan elismerték.

Mortari: Concerto vonósnégyesre zenekari kísérettel. Az első tétel filmzeneszerű, mintha a »Gleccserek gyönyöre« kísérőzenéje volna. Később is megőrzi illusztratív jellegét, de dallaminvencióját el kell ismerni. Ezek a melódiák szépen szólaltak meg a Lénerkvartett vonóin.

A műsor jelzi, hogy a mű díjat nyert a velencei versenyen. E győzelem horderejét kellően felmérni nem tudjuk, mert a többi pályaművet nem hallottuk . . . Fricsay ádáz ellenfelei a piszszegés helyett most az egyszer más eszközhöz folyamodtak: beletapsoltak a szépen sikerült Ujvilág-szimfónia utolsó akkordjaiba. **(S. V.)**

LÓVERSENY

Schejbal József, a kiváló magyar többszörös champion a napokban foglalja el új állomáshelyét Bécsben. Elutazása előtt megkérdeztük, mi a véleménye a »Pestmegyei«-ről és az »Áprilisi«-ről. — Az előbbiben *Staféta* és *Parancs* párharcából várom a nyerőt. Az utóbbiban *Amondo* a jelöltem — mondta Schejbal.

Bécsi értesülésünk szerint az osztrákok nagyobb lottal szándékoznak a pesti versenyeken vendégszerepelni. A Magyar Derby-re *Elbogen, David, Tannenwald, Frauenwürde, Alpfried* és *Palisander*-t nevezték. A Magyar St. Legerre: *Vorgennante* és *Héda*. A Kancadíjra: *Elbogen* és *Frauenwürde*. A Millenniumidíjra: *Alpfried* és *Palisandert* nevezték.

A VILÁG előfizetési ára:

1 hóra 15 forint
negyedévre 45 forint

Rövidesen felderítik a romházakban „eltemetett kincsek" rejtélyét

Az építésügyi minisztérium rendelkezésére a közeljövőben megkezdik a fővárosban levő romházak lebontását s az eddigiek szerint június végéig befejeződnek az idevágó munkálatok. Sorrendben előbb az állami, fővárosi és közületi romházakat fogják lebontani s csak ezután kerül a sor a magánkézben levő romházakra. Mivel a romházakban még mintegy tízezer ember lakik, előbb a lakókat megfelelő módon kell elhelyezni. A Gazdasági Főtanács és a minisztertanács arról is fog gondoskodni, hogy magánosok bizonyos feltételek mellett kellő hitelhez juthassanak a lebontások eszközlésére.

A romházak elhordásával

világosság derül azokra a mende-mondákra, amelyek egyes nagyobb romházakhoz fűződnek.

Igen sokat beszéltek az elmult időkben az egykori Regent-palotáról. A közelben lakók állítása szerint közel *kétszáz halott* fekszik ennek a romháznak a pincéjében s arról is tud a fáma, hogy *több mint 100 kiló arany* van felhalmozva az óvóhelyen.

A közelmultban a ház egyik lakója saját értékei után kutatva nagy nehezen hozzá tudott férni a lakásában volt ezüst tárgyak egy részéhez, de többi értékét egyelőre még romok takarják. Több vállalkozó is ajánlkozott a romok elhordására, ha a pincékben található értékek egy részét átengedik neki munkabér fejében, de erre nem került sor a lakók tiltakozása következtében.

Egyébként a romok alatt lappangó értékek feltárásával kapcsolatban alighanem különböző bonyodalmak fognak előállani, mert az értékek egyes életbenmaradt tulajdonosai állítólag elmulasztották a kötelező bejelentést.

Ugyancsak egész legendakör füződik a Fő-utca és Vitéz-utca között levő hatalmas romhalmazhoz. Annakidején

robbantószerekkel telt vonat repült levegőbe

ezen a helyen s borzalmas pusztítást idézett elő. A robbanás ereje akkora volt, hogy néhány teherkocsi vasváza az emeletnyi magasságú romok tetejére repült fel. A romok alatt — állítólag — ugyancsak sokszáz halott fekszik még, köztük van a feltevés szerint *Gulácsy* Irénnek holttestje is.

Káldor Márton

A KÖLCSEY-GIMNÁZISTÁK „TÚLÓRÁZNAK"

A gimnázium igazgatója, *Regős József* még a »kis« világháborúban vesztette jobbkarját. De félkézzel is jól tartja kézben az iskolát.

— A fiúk tanulókedvét, tudásszomját olyként istápoljuk, — mondja — hogy minden szerdán 12-től 1 óráig meghívott szaktudósok, tanárok, olykor képzettebb felsőosztályosok szabadelőadásait hallgatják. Kérdeznek, vitatkoznak, az iskola tananyagán jóval felül képzik így tovább magukat. Ez a »túlóra« önkéntes. Aki akar, hazamehet délben, aki akar, itt-marad.

Megnézem a feketetáblán a mai programot: dr. *Kosáry* Domonkos »48-as gondolatok« és »a tankönyv problémái« címen, két nyolcadikos »az UNO szervezetéről« és »a világmindenség keletkezéséről«, egy hetedikes Dvorzsákról, dr. *Faragó* Péter atomfizikus pedig »az atomproblémákról« tart előadást. Van egy »vegyes« csoport a kisdiákoknak is, amolyan önképzőkör-féle. Sakkelőadás is van.

Az atómelőadásnál egy kis negyedikes szájtátva könyökül a padon. 120 fiú hallgatja, nagyon figyelmesen, az előadást. De csak *kettő* jegyez. Egy nagydiák, meg egy kicsi: a jövendő atómtudósok. »Tessék elképzelni, mikor a molekulát óriási hőfokon... A rádiumból kilövelt atómrészecskék . . . A bombázó és bombázott részecske között . . .«

— A mamám zongoratanárnő és apa is hegedül, de én csak passzióból foglalkozom zenével — mondja Dvorzsákról tartott előadása után a hetedikes, pirospulóveres Péter. Zsúfolt »ház«. Az asztalon gramofon kísérti a halhatatlan cseh muzsikus műveit. Sajnos, a *lemez* nem örökéletű. A diákok zümmögéssel *kisegítik* a gramofont, ahol nem hallani.

A kisdiákok »vegyes« előadására lépünk be végül az igazgatóval. A pódiumon a harmadikos kis Gyuri áll és *saját* novelláját olvassa fel. Egy kalifáról szól, Gyurinak nagyon tetszik, mert mosolyog hozzá.

— *De gyerünk vissza a mult ba!* — kiáltja a rövidnadrágos, de serény konferánszié és öt kisfiú, pontos szereposztással, elszavalja V. Lászlót, »Feküdj le és aludj, uram László király!« biztatja őfelségét kissé unottan az egyik. Mire a második padban egy kisfiú viccesen hortyogni kezd. Az imént szerepelt novellairó játsza az érckakast és csikorog rémesen. Utána egy sovány, szőke, sínadrágos gyerek monológot ad elő.

— *Fogszabályozó van a szájában,* azér nem hallani, amit mond — világosít fel a padból egy »vegyes«-hallgató.

Vége. Kifelé tolongtunk a fiúkkal. A kapuban egy másodikos elcsúszik és lecsüccsen, de nyomban feltápászkodik, törölgeti a nadrágját. A többi neveti.

— *Ez a test tehetetlenségének törvénye, ti hülyék«* — szól oda nekik megvetően, rámnéz és elpirul.

György Ferenc

A PRÁGÁBAN e hónapban rendezendő ipari kiállításon huszonnégy magyar cég vesz rész. A kiállítás idején a középeurópai államok kereskedelmi kongresszust tartanak.

Összetört szívvel és lélekkel tudatjuk mindenkivel, aki szerette — ismerte, hogy mindenünk, boldogságunk

Galitzer Garamszegi Ernő

51 éves nemes szive örökre megszünt dobogni.

A viszontlátásig gyászolják imádott felesége szül. Goldberger Marika, távollevő fia — állandóan visszavárt mindene: Jenő, sógornői, rokonai, számos jó barátja egy olyan embernek, kit mindenki nagyrabecsült és szeretett.

Utolsó útjára e hó 10-én, szerdán 12 órakor kísérjük a rákoskeresztúri izr. temetőbe.

Áldott volt Életében! Áldott legyen haló poraiban!

Megtört szívvel jelentjük, hogy

Hoffer Miksa

a Leszámítolóbank nyug. cégvezetője

váratlanul elhúnyt, követve feleségét Herczeg Arankát, sógorait Herczeg Árpádot és Herczeg Lászlót.

Gyászolják: apósa Herczeg Sándor, unokabátyja Hoffer Milán, sógornői és sógora.

Temetése március 10-én, szerdán délelőtt 11 órakor a rákoskeresztúri izraelita temetőben.

Páris Ila.

* **(Kiállitások.)** A *Nemzeti Szalon* vasárnap megnyiló kiállitását két tehetséges piktor feltünése teszi különösebben érdekessé. Az egyik *Páris* Ila, akinek táj-

Új Nemzedék 1931. T. 18.

FORGET

Páris Ila

Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban

Öt festő és egy szobrász munkáiból állította össze a Nemzeti Szalon a holnap megnyiló csoportkiállítást, amelyen két nő: *Páris* Ila festő és *Lőte* Éva szobrász vonják magukra a figyelmet. *Páris* Ila a szinpadról, a szinmüvésznői sikerek helyéről lépett át a festőmüvészet berkeibe, az alakitómüvészet után az alkotómüvészet terén keres érvényesülést. *Páris* Ila határozottan érde-

ól és arról, hogy ezeket milyen körülmények
okozták. Most *Kálmán* Gusztáv v. b. t. t. nyu-
almazott államtitkár és dr. *Gönczi* Elemér,
z AMKE vezetői, annak megállapitását kérik,
ogy amikor ők a vállalatot átadták *még nem*
olt szerződése az igazságügyminisztériummal
fegyházi munkák nigénybevételére. Kálmá
usztáv elnöki tiszteleldija az OHE-ben emli-
ett összegnek éppen egy ötödrészét tette ki,
önczi Elemér dr. igazgatónak pedig szerző-
ésileg megállapitott 800 pengős dotációja
olt, amiben utazási és ügyvédi költségei is
ennfoglaltattak. Ezt a tényt *Cserna* Oszkár,
z OHE könyvszakértője is megállapitotta.

Kiadja Libertas Irodalmi és Lapkiadóvállalat Rt.
Felelős szerkesztő: BOROS LÁSZLÓ Dr.
A kiadásért felel: FODOR OSZKÁR,
az Esti Kurír közgazdasági szerkesztője.

EK. 931.T.20

tergomi rondellán, egy győri magyar hajdu: Fiát János tűzte ki elsőnek Buda falára a magyar zászlót.

Augusztus 8.-án Szulejmán parancsnoksága alatt nagy fölmentő sereg érkezett a vár környékére s ettől kezdve a várba igyekvő janicsárok, spáhik, vad tatárcsordák és a fölmentő sereg között, naponkint megújuló véres összeütközések tették még nehezebbé az ostromot.

Szeptember 1-re virradó éjszakán, a végső roham előkészítése előtt, Lotharingiai Károly fővezér, újra fölszólította Abdurrahmánt a vár föladására. Válaszul az összes ágyúk megszólaltak a várban s a hírvivőt girhes szamárvemhére kötözve bocsájtották vissza ezzel az egyetlen szóval: soha!

Gondos és mindenre kiterjedő haditerv alapján, szeptember 2.-án, kezdődött meg a rövid, de rendkívül heves lefolyású végső küzdelem, mely leglángolóbb az Esztergomi rondellától a Bécsi kapuig terjedő szakaszon volt. Őrületes pillanatok következtek. Láng, vér, füsttengerben úszott minden. A győri magyar hajdúk s a brandenburgiak, mint az ősi vad teutonok, indították meg a támadást. Kivédhetetlen rohamukban nem állította meg őket sem a közelről elsütött ágyúk kartácstüze, mely egész utcákat sodort ki sűrű soraik közül; sem a forró víz s a bőven ömlött olvadt szurok: mint a gátját szakító áradás zúdultak a támadt résen át a várba.

Az embergomoly elején egy magyar hajdú rohan. Golyók, nyilak özöne rostává lyukgatja kezében a zászlót. Jobbra-balra hullnak ki mellőle a hősök, de ő, mintha varázslat, vagy a Gondviselés védené, föltartózhatatlanul rohan előre, [illegible]

Páris János M.

soproni szobrász

1783

l.

Heimler Károly dr.

Sopron műemlékei

I. Belváros. Sopron

1939. 170. l.

Márkus Lajos, Gebhardt Tibor, Szücs Pál, Zsadányi János, Antal Károly, Pál György, valamennyien a történeti egyház legszebb hőstetteit vetítették a falképekre drámai erővel. De ebben a csoportban is talán a katakombák szobája volt a nagytömegek számára a legmegkapóbb, melyet Urbányi elgondolása szerint Spannraft Ágoston víziós erővel elevenített meg. A szaktermekben, a szociális intézmények, az állami és a községi emhervédelem bemutató szobáiban viszont az iparművészeti és grafikai ötletesség érvényesült a bútorok, a táblák és a könnyedén áttekinthető számtáblák közt. Azonban itt is lépten-nyomon igazi művészet friss színei üdítették a szemet. Ezekben a helyiségekben D. Szabó István, Márton Lajos, Szücs Pál, Kmetty Ferenc, Koppány György szép munkái adtak ízléses és dekoratív hátteret a gazdag tárgyi anyagnak. A kiállítás egyik megkapó finomságú részlete volt az eredeti Szentkorona pontos másolatának bemutató szobája, felette Benczúr híres Vajk megkeresztelésével, mely egészében ugyancsak múzeumi megőrzésre volna méltó. Tanulságos, de nehány helyen nem egészen megfelelő elrendezésű volt az egyes külföldi államok által bemutatott karitász tevékenység képeken és statisztikai görbéken. Ebben a csoportban a lengyelek nyujtottak mintaszerűt a [illegible] képekkel együttesen ideszállított teljes csoportja számára. Az ilyen attrakció valóban díséretreméltó és csak nyert volna értékben, hogyha több melegséggel és feltűnőbb propagandával állították volna be a szebbnél-szebb szobákat és ipari alkotásokat. A vásárnak másik vonzó ötlete is volt: az asztalterítési verseny. Sokan gyönyörködtek benne és ízléskultúra szempontjából éppen olyan hatás volt, mint a reklámnak. De — sajnos — a sikerült terítékekkel versenyző amatőrök, szállodák és vendéglők a szorosan összezsúfolt térségen és a meglehetősen rideg környezetben nem találhatták meg ambíciójuk kielégítését. A vásár installációját az Országos Iparegyesület a kiváló képességű ifj. Szabó István építő iparművészre bízta, aki tőle telhetőleg igyekezett megbirkózni a nehéz feladattal.

• PÁLYÁZATOK •

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY OKLEVÉLTERVEKRE. A m. kir. földmívelésügyi miniszter az alábbi oklevéltervpályázatot írta ki:

A mezőgazdaság terén kiemelkedő eredmények kitüntetésére szolgáló oklevelek tervezésére 1938. évi június hó 30-i határidővel pályázatot hirdettem. A beérkezett pályamunkák egyikét sem találván a kitűzött célra kielégítő mértékben alkalmasnak — a bíráló bizottság javaslatához képest — a pályadíjak kiadását mellőztem.

Ennélfogva az oklevelek tervezésére az alábbi feltételek mellett újra pályázatot hirdetek.

Az oklevéltervezet elkészítésénél az abszolút művészi értéken felül a következők tartandók szem előtt:

1. Célja, hogy adományozásuk által a kitüntetett szorgalma, becsületes munkája, fáradozása a jutalmazás erkölcsi értéke és a követendő példa kiemeltessék.

2. Az oklevélterv készítésében a magyar motívumok felhasználásával a magyar nemzeti multat, jelleget, az agrárgondolatot, foglalkozást úgy kell kidomborítani, hogy az úgy a szántóföldi termelés, mint az állattenyésztés terén elért eredmények jutalmazására megfelelő legyen.

3. Az oklevéltervezetben 55 mm átmérőjű pecsét és egy aláírás alkalmazására szolgáló megfelelő szabadhelyről gondoskodni kell. Az oklevéltervezet a csupán minta céljaira megadott alábbi szöveggel megfelelően kitöltve készítendő el: „Állami Oklevél. Fekete János apátfalvai lakosnak a Szegeden 1940. VI. 4—12. között rendezett Házinyúlkiállításon bemutatott fajnyulaiért elismerésül ezen állami oklevelet adományozom. Budapest, 1940. június hó 14-én."

4. Az elismerő oklevélterv papírmérete 42 × 32 cm nagyságúnak feleljen meg, amelyen belül megfelelő arányú keret (margó) meghagyásával tervezendő meg a rajz. A színek megválasztása a tervező tetszésére van bízva, mindazonáltal legfeljebb 4 színben készítendő a tervrajz. A sokszorosításra kerülő munka tervezője kívánatra tartozik művét színek szerint szétválasztani.

12. Grafikai művészet. Diplome d'honneur: Buday György, Conrád Gyula, Molnár C. Pál. Ezüstérem: Dallos Hanna.

13. Könyvművészeti illusztrációk. Grand Prix: Buday György, Kir. Magy. Egyetemi Nyomda, Kner Izidor, Gyoma, Molnár C. Pál. Diplome d'honneur: Amicus Könyvkiadó Vállalat, Dallos Hanna, Hungária Nyomda (műterem), Kner Izidor, Magyar Könyvbarátok Szövetsége, Magyar Bibliofil Társaság. Aranyérem: Bródyné-Maróti Dóra, Farkas Endre és György, Kozma Lajos, Molnos Müller Lipót, Szabó Róbert, Vargha Zsigmond.. Ezüstérem: Sacelláry Könyvkiadó Vállalat, Kolozsváry Sándor.

14. Irodalmi, művészeti és tudományos művek és kiadványok. Grand Prix: Kir. Magy. Egyetemi Nyomda kiadványai, Hungária Nyomda kiadványai, Magyar Nemzeti Múzeum kiadványai, Sacelláry Nyomda kiadványai, dr. Hankiss János. Diplome d'honneur: Franklin Társulat, Magyar Bibliofil Társaság, Molnos Müller Lipót, Révay Testvérek Irodalmi Műintézet. Aranyérem: „Amicus" Kiadóvállalat, Fővárosi Nyomda kiadványai, Kner Izidor kiadványai. Ezüstérem: „Nouvelle Revue de Hongrie" Társaság kiadványai, „Szegedi Fiatalok" kiadványai. Közreműködő munkatársak: Aranyérem: Molnos-Müller Lipót (Kir. Magy. Egyetemi Nyomda). Ezüstérem: Gerlőtei (Kir. Magy. Egyetemi Nyomda), Molnár (Kir. Magy. Egyetemi Nyomda), Rosner Károly (Piatnik), Végh Gusztáv (Kir. Magy. Egyetemi Nyomda).

15. Propagandanyomtatványok, plakátművészet Grand Prix: Baronne Cottu, Ferly Antal, Kling, Konecsni György, Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal. Diplome d'honneur: Budapest Székesfőváros Hirdető Vállalata. Aranyérem: Mallász Gitta, Kontuly Béla, ifj. Richter Aladár, Uher Arisztid, Vargha N. Ezüstérem: Molnár C. Pál.

16. Fotóművészet. Grand Prix: Balogh Rudolf. Ezüstérem: dr. Bogsch Aladár.

17. Ötvösművészet. Grand Prix: Országos Magyar Iparművészeti Társulat. Diplome d'honneur: Megyer-Meyer Antal, Tevan Margit. Ezüstérem: Otrutzky Erzsébet. Bronzérem: Cserepes István.

18. Kerámika és üvegművészet. Grand Prix: Herendi Porcellángyár Rt., Márkus Lili, Országos Magyar Iparművészeti Társulat, Zsolnay Vilmos Kerámikai Gyárak, Pécs. Diplome d'honneur: Báthory Júlia, Gorka Géza, Kovács Margit, H. Rahmer Mária. Aranyérem: Cser Károly, Eschebach Jenő, Gádor István, Grantner Jenő, G. Lux Alice, Művészeti Majolika és Agyagipartelepe Rt., Hódmezővásárhely. Ezüstérem: Antal Károly, Endrő Margit, B. Cser Jolán, Hamvas Magda, Horváth György, Katona Sándorné, Kende Judit, Markup Béla, Molnár Kálmán, Monda Erzsébet, Csécsy Jolán. Bronzérem: Ághai Józsefné, Berend Józefné, Csécsy Magda, Faragó Ödön, Gondos Emma, K. Kalmár Elza, dr. Perényi Péterné. Közreműködő munkatársak: Diplome d'honneur: Szablya János (Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat), dr. Vizsoly József (Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat). Aranyérem: Spitzer Zsófia.

19. Kerámika technika. Diplome d'honneur: Márkus Lili, H. Rahmer Mária. Bronzérem: Gádor István, Holló Valéria.

20. Textilművészet, gobelinek, bútorszövetek, szőttesek. Grand Prix: Ferenczy Noémi. Diplome d'honneur: Domanovszky Endre. Aranyérem: Koródy György, Lakatos Artúr, Makoldy József. Ezüstérem: Győző Ferenc, Pekáry István, Szabó Éva, Zalai Kendő- és Kötőipar, Zalaegerszeg.

21. Csipkék, hímzések. Grand Prix: Halasi Csipke, Halas Város Csipkeszövetkezete, „Hangya" Termelő, Értékesítő és Fogyasztási Szövetkezet. Diplome d'honneur: Győrffy Zoltánné, Tóth Mária. Aranyérem: Testvérszövetség. Ezüstérem: Sásházi Háziiparosok. Bronzérem: Holló Valéria. Közreműködő munkatársak: Diplome d'honneur: Mme. Amdé Perry.

22. Festés, lakkművesség, díszműárú. Diplom d'honneur: Ifj. Richter Aladárné, Szalmásy Sándor. Aranyérem: Deli Anna, Hiesz Géza, Pozsonyi Lili, Szép Béla, Tolnai Flóra, Vladár Sándor. Ezüstérem: Horváth Kálmán, Longhy Erzsébet, Soós Lajos.

23. Művészi játékok. Aranyérem: Kubicsek Rózsi, dr. Plósz Lajosné. Ezüstérem: „Hangya" Termelő, Értékesítő és Fogyasztási Szövetkezet, Mészáros Anna, dr. Szerelemhegyi Jenőné.

Párisi kiállítás (1937-iki)
magyar kitüntetettjei

kult. „Art et Industrie“ címen az iparnak művészi irányban való fejlesztésére. Alapítói: gyárosok, kereskedők, műbarátok, írók, művészek és technikusok, úgy egyének, mint ezek testületei. Svájcban is nagy hiány lehet jó és ízléses útiajándékokban. Ezért a szövetséges államok belügyeinek igazgatása pályázatot írt ki ilynemű tárgyak tervezésére. Strassbourgban a városi iparművészeti iskola nagysikerű kiállítást rendezett a tanulók munkáiból, melyeknek egy része a berlini kézművesipari kiállításon is kitüntetéssel szerepelt. Bukarestben a román kormány mindenféle régi műtárgy és népművészeti emlék kivitelét megtiltotta. Még ideiglenesen, külföldi kiállítások céljaira is csak miniszteri engedéllyel szabad ilyeneket az országból kivinni. Königsbergben a szudéta-német asztalosiparosok bútorkiállítást rendeztek, melyen Henlein Konrádnak egy cseresnyefából készült díszszekrényt ajánlottak fel tiszteletük jeléül. Bécsben stájer iparművészetből kiállítást rendeznek, melynek anyagát azután más német városokban és Kopenhágában is be fogják mutatni. Berlinben elhatározták, hogy az új műhelyi anyagokból hat vándorkiállítás anyagát állítják össze és ezeket az egyes német városok közt fogják állandóan járatni a kézművesiparosok okulására. Essenben birodalmi kertészeti kiállítás volt, amelyen a képzőművészet kertészeti vonatkozású alkotásai és régi növényi meg állati tárgyú rajzok is helyet kaptak. Bécsben a képzőművészeti akadémiát átszervezik. Az újjáalakítás lényege az, hogy a különböző szakiskolákat szoros összeköttetésbe hozzák a főiskola mesterképző akadémiájával s a főiskola növendékeit alapos műhelyi gyakorlatokra szorítják. Reichenbergben, az északcsehországi iparmúzeum most ünnepli fennállása negyvenéves jubileumát. Ez alkalomból egész sor kiállítás mutatja be a német vidékek iparművészetét, köztük a faipari, a textilipari és keramikai szakiskolák növendékmunkáit. A gablonzi ékszeriparnak különös megbecsülésbe van része.

• KIÁLLÍTÁSOK •

MAGYAR ORSZÁGOS IPARMŰVÉSZETI TÁRLAT ÉS KONGRESSZUS. 1938. Két jelentős lépésre szánta el magát a magyar iparművésztársadalom. Egy évtizedek óta nélkülözött s így új kultúrintézményt alapít meg ez év októberében, a Magyar Országos Iparművészeti Tárlatot — és ezzel kapcsolatban egy országos szakkongresszust folytat le, amellyel tisztázni kívánja az iparművészeti jelent és alapot akar teremteni vele a jövő kifejlődésének.

Nem alkalmi kiállításról van itten szó és nem „gyűlésezésről“! — Nagyszerű koncepciók és mélyen gyökerező szakkulturális, gazdasági és szociális tények közvetlen kikristályozódása van itt folyamatban. Nem egyesek és nem egyes szervezetek ügye, — hanem a magyar iparművészetnek teljes és osztatlan közügye az, amit ez a kettős tény magába foglal. Egy országos jelentőségű szakművészeti kiállítási intézmény — amelynek egyetlen célja és feladata a magyar iparművészet jelen képességének a lemérése s jövő ambíciójának a bemutatása és amely intézmény szakművészeti életünkbe szervesen beiktatott rendszerré akar válni! Párhuzamosan vele egy kongresszus, amely elfogadhatatlanul és megkötetlenül regisztrálni akarja az iparművészet és iparművészek mai helyzetét — és amely hivatott megállapítani a kollektív cselekvések útjait és útirányait. De ez a kongresszus nem akar megelégedni meddő papírformákkal. Ez a kongresszus, amelyet maga a szakmai élet hív életre, cselekvő tevékenység akar lenni. Amikor bajokat, hibákat regisztrál, javítani és rendezni is akar.

A két nagy cselekedet szervezését hónapok előtt két közgyűlés egymástól független és mégis egybehangzó egyhangú határozata indította el s ezek: a Magyar Iparművészek Országos Egyesületének és az Országos Magyar Iparművészeti Társulatnak mult évi rendes közgyűlései voltak. Az alapos szervezés előmunkálatai ekkor már megtörténtek, azóta szakadatlan folyik maga a kettős szervező munka. Az a nagyszerű lelkesedés, az a várakozáson felüli széleskörű ambíció, ami ennek a szervezésnek minden lépése nyomán elősarjadt, már most eloszlattak minden kétséget. Nagyszerű lesz a magyar iparművészeti kultúrának ez a megmozdulása! Ezzel a kettős lépéssel, ezzel a kettős kultúrcselekedettel kíván hozzájárulni a magyar iparművésztársadalom a nagy nemzeti ünnep tartalmának kiszélesítéséhez s ezzel akarja meghajtani zászlaját a magyar iparművészet az országépítő Nagy Király dicső emléke előtt.

Minden magyar iparművészt várunk és elvárjuk hogy ez alá a zászló alá sorakozzék, mert amikor önérdekét szolgálja vele, egyszersmind hazafiúi kötelességet is teljesít. Rr.

A NEWYORKI KIÁLLÍTÁS ELŐKÉSZÜLETEI. A világ egyik legnagyobb arányú ipari és művészeti erőmutatványa lesz a néhány hónap mulva megnyíló óriás kiállítás. A százötvenmillió dollár tőkével felépült kiállításnak szervezői kétévi megfeszített munka után elérték, hogy nagyjából már el is készültek a kiállítás főbb látnivalói. Az óriás obeliszken és a négyezer tonnás földgömbön, a két fő-vonzóerőn még dolgoznak, de a kiállításhoz vezető földalatti vasútvonalak már elkészültek. Magyarország, habár anyagi ereje nem engedett is meg túlnagy áldozatokat, remélhetőleg a párizsi és berlini kiállításokhoz méltó erkölcsi sikerrel fog azon résztvenni. Bornemisza Géza iparügyi miniszter — a minisztertanács határozata alapján — már intézkedett az előkészítő munkálatok vezetésére vonatkozólag. A kiállítási bizottság elnökévé báró Kruchina Károly ny. államtitkárt, miniszteri biztosi minőségben, a bizottság társelnökévé Szablya János kormányfőtanácsost, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat ügyvezető alelnökét nevezte ki. A miniszter a kiállítás művészeti kiképzésével Weichinger Károly építészt, az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanárát bízta meg. A kiállítás rendezésének a feladata a miniszter megbízása alapján az Orszá-

gos Magyar Iparművészeti Társulatra hárul.

Az ő nagyarányú munkájukat elsősorban a magyar iparművészeti és háziipari tevékenységből gyüjtött anyag fogja alátámasztani. De emellett a különböző ipari érdekképviseletek által gyüjtött elsőrangú termékek is bemutatásra kerülnek. Nagy érdeklődésre számítanak Newyorkban a magyar csárda iránt is, amelynek vezetését Gundel Károly hivatott kezeire bízzák.

A PÁRIZSI VILÁGKIÁLLÍTÁS MAGYAR PAVILLONJA KIVÁLÓ NAGY SIKERÉNEK MÉRLEGE. Franciaország hivatalos lapjában most jelent meg az 1937. évi párizsi nemzetközi világkiállítás nemzetközi juryjének jelentése a kiállítók kitüntetéseinek jegyzékével, mely Magyarországra nézve rendkívül nagy sikert jelent és hazánknak a külföldi nemzetek sorában igen megtisztelő kiváló helyet biztosít.

A párizsi kiállításon 48 nemzet vett részt. A külföldi nemzetek e nagy kulturális versenyét Magyarország a rendelkezésre álló aránylag igen csekély anyagi eszközök miatt csak korlátolt mértékben vehetett részt. Mégis a magyar pavillon kiállításának oly nagy művészi benső értéke volt, hogy ennek révén Magyarország kiállítása a legnagyobb dicsőséggel, nem várt nagy sikerekkel zárult. Az egyes nemzeteknél a kiállítók számát és az elért eredményt összehasonlítva, Magyarország 48 nemzet világversenyében a hatodik helyre került, mely eredmény várakozáson felüli szép sikert jelent hazánknak.

Társulatunk számára külön öröm, hogy a nemzetközi bíráló bizottság 2 Grand-Prix-vel tüntetett ki bennünket.

Hogy Magyarország a párizsi világkiállításon ilyen méltóképen állta meg helyét, az főleg annak köszönhető, hogy a magyar kiállítás élén olyan kiváló férfiú állott, mint dr. Tormay Géza m. kir. titkos tanácsos, aki mint a magyar kiállítás kormánybiztosa, nagy körültekintéssel szervezte meg a magyar kiállításnak előkészítését és annak megvalósítását óriási energiával és lelkesedéssel bonyolította le.

A francia hivatalos lap jelentése szerint Magyarország a párizsi kiállításon a következő kitüntetéseket kapta:

Grand Prix.....	48
Diplomes d'honneur .	53
Arany érem	66
Ezüst érem	54
Bronz érem	22
Közrem. munkatársak	65

Alábbiakban adjuk közre a kitüntetettek névsorát.

A) Művészet, iparművészet.

1. Építőművészet. I. Grand Prix: Györgyi Dénes műépítész-tanár Magyarország pavillonjának építőművészeti megtervezéséért. II. Grand Prix: Györgyi Dénes műépítész-tanár a magyar pavillon belső kiképzéseiért és a magyar kiállítás művészi megrendezéséért. A fenti két Grand Prix-t Györgyi Dénes a nemzetközi jury teljesen egyhangú határozatával nyerte el. Így a magyar pavillon a világkiállításou résztvett 48 nemzet között azon 10 legnagyobb pont számot kapott nemzetközi pavillonok között szerepel, amelyek művészeti értéküknél fogva a nemzetközi jury egyhangú szavazatával nyerték el a Grand Prix-t.

Közreműködő munkatársak: Diplome d'honneur: Nászay Miklós, Székely Árpád. Aranyérem: Schalamonek Károly, Schaefer Ferenc. Ezüstérem: Antal Tibor.

2. Városrendezés. Aranyérem: Vágó József.

3. Kertművészet: Aranyérem: Györgyi Dénes.

4. Festőművészet. Grand Prix: Aba-Novák Vilmos, Diósy Antal. Diplome d'honneur: Medveczky Jenő, Szőnyi István. Aranyérem: Molnár C. Pál. Ezüstérem: Kontuly Béla. Bronzérem: dr. Batthyány Gyula.

5. Szobrászművészet. Grand Prix: Borbereki Kovács Zoltán, Medgyessy Ferenc. Diplome d'honneur: Ispánky József, Madarassy Walter, Márkus Lilly, Ohmann Béla, Pásztor János, Pátzay Pál, Kisfaludy-Stróbl Zsigmond, Szentgyörgyi István. Aranyérem: Beck Ö. Fülöp, Lőte Éva, Mikus Sándor, Petri Lajos, Sidló Ferenc, Vastagh György. Ezüstérem: Antal Károly, Cser Károly, B. Cser Jolán, Horváth György, Ispánky József, K. Kalmár Elza, G. Lux Alice, Markup Béla, Szabados Béla, Tóth György, Gádor István. Bronzérem: Berán Lajos, Mme. André Perry, Reményi József.

6. Bronzművészet, bronzművesség. Grand Prix: Telcs Ede. Diplome d'honneur: Beck Ö. Fülöp, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond, Madarassy Walter, Ohmann Béla, Szentgyörgyi István. Aranyérem: G. Lux Alice, Mikus Sándor, Reményi József, Szabados Béla, Tóth Gyula. Ezüstérem: Berán Lajos. Bronzérem: Hiesz Géza.

7. Üvegfestészet. Grand Prix: Árkayné Stehló Lilly.

8. Kiállítási tárgyak művészi rendezése, belső dekoráció. Grand Prix: Székely Árpád. Diplome d'honneur: Bodon Károly, Kaesz Gyula, Konecsni György, Lukács Magda, Pekáry István. Aranyérem: Falus Elek, Goldberger S. F. és Fiai, Hüttl Tivadar, M. Kir. Földmívelésügyi Minisztérium, ifj. Richter Aladár, Szabó Éva.

9. Színházművészet. Diplome d'honneur: Oláh Gusztáv, Fülöp Zoltán. Aranyérem: Oláh Gusztáv. Ezüstérem: Horváth János, Vargha Mátyás.

10. Színpadművészeti bemutatás. Diplome d'honneur: Szivárvány. (Igazgató: Blattner Géza.)

11. Művészeti tanítás. Grand Prix: M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, Országos Magyar Kir. Iparművészeti Iskola. Diplome d'honneur: Budapesti Községi Székesfővárosi Iparrajziskola. Aranyérem: Országos Magyar Kir. Iparművészeti Iskola, Ezüstérem: O. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola, M. Kir. Áll. Nőipariskola.

MAGYAR IPARMŰVESZET 1938.

Párisi abstract
magyar festők
bemutató kiállítása.
Budapesten

193.....

Beöthy István ✓
Kolozsvári ✓
Róth Alfréd —
Kreuter, Jenő —
Szenes Árpád ✓
Martyn Ferenc ✓
Prinner ✓
Peterdy Gábor ✓
Klausz Ernő ✓
Hajdu Ernő ✓
Hegedus —
Szenesné, Wierza de Selva ✓
Wahl Aranka ✓
Moholy-Nagy ✓
Monda ✓
Gadányi ✓
Gróf Czony ✓
Forbáth Alfréd ✓
Gábor Jenő ✓

Párisi magyar művészet

Kiállítása

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Folyószám: .....

Könyvelési utalvány.

193 ..... hóra.

T á r g y:

A ..... *számú ügyiratok alapján:* .....

A könyv lap-száma	Tartozók			Pengő	fill.	Követelők			Pengő	fill.	A könyv lap-száma

39/a. sorsz. Könyvelési minta. — Pallas, Budapest. 1937.

Felállította:

.....

Könyvelte az előjegyzéki könyvben:

.....

Könyvelte a folyó-számlakönyvben:

.....

Könyvelte a számlázási könyvben:

.....

Budapesten, 193 .....

A főkönyvvezetőség:

.....

C149

BUDAPEST
JAN 28
5 32

Ngs
Király Kálmán úr
H.
Andrássy u 75

TAMÁS GALÉRIA BUDAPEST

AKADÉMIA UCCA 8 TELEFON 125-423

NYITVA 10—6 VASÁRNAP 10—2

XCIII. KIÁLLÍTÁS

Van szerencsénk tisztelettel meghívni a

PÁRISI MAGYAR MŰVÉSZEK

kiállítására, amelyen kultúrközpontokban, nagyrészt Párisban élő magyar származású képzőművészek egy csoportját mutatjuk be.

E csoport tagjai az absztrakt művészetet művelik.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása január 30. vasárnap d. e. 11 órakor. Nyitva február hó 8-ig.

BEÖTHY ISTVÁN szobrászművész, az „ABSTRACTION-CREATION" francia művészcsoport alelnöke a kiállítás helyiségében (Tamás-Galéria) felolvasást tart február 3-án csütörtökön, a teremtés problémájáról:

„A VILÁG TEREMTÉSE, AZ UJSZÜLÖTT ÉS AZ ALKOTÓ EMBER"

A felolvasás kezdete pontban 6 órakor.

PARIZÁN MIHÁLY

1947. március 29-én Budapesten született. Művészeti tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán végezte, Somogyi József növendékeként.
Lakcíme: Budapest IV., Vécsey út 84. b.

Fekvő akt, 1977, bronz, 17x31x27 cm

Magyar vonatkozású kiállítás Bp. 1978. V. 5-28. Műcsarnok

köly nem követte hivását, hanem titkos érintkezésben maradt János királylyal, kinek még a bécsi győzelem előtt azt az ajánlatot tette, hogy, ha birtokában hagyják Pozsonyt s az általa megszállott Dunáninneni földet, elszakad a töröktől s egész erejével a császáriakat támogatja. János király elfogadhatónak találta az ajánlatot, de a bécsi győzelem után már kevéssé biztatta Thökölyt, midőn követei szeptember 19-ikén fölkeresték. A császár igen rossz néven vette a királytól, hogy belügyeibe avatkozik, s általában nem akart többé Thökölyvel megbékülni, sőt még azon engedményeket is visszavonta, melyeket a tavaszszal Saponara útján tett. Mindazáltal Thököly nem azonosította többé ügyét a törökével. Nemcsak Budára nem ment, hanem a párkányi harczok idején sem támogatta az ottani törököt. Követei jártak-keltek János király táborában, noha Károly herczeg szóba sem állt velük, mert, mint az udvar, ő is egyszerűen lázadó alattvalónak nézte Thökölyt, a ki legfölebb kegyelmet kérhet. Igy a fejedelem mindinkább a két szék közt a pad alá került; elvesztette a török bizalmát, az udvartól meg engedményt nyerni nem birt s ezzel feltartóztathatatlanná tette bukását. Bécsben a nuntius is erősen dolgozott ellene. Mikor pedig az udvar neszét vette, hogy János király fiát, Jakab herczeget Thököly segélyével magyar királynak szeretné választatni, nemcsak Thökölyről nem akartak többé hallani, hanem a lengyel szövetség felbontásától sem riadtak vissza. A királyválasztás tervéről Pallavicini varsói nuntius küldött Bécsbe jelentést, kinek a lengyel királyné elmondotta,[1] hogy Thököly és a magyarok Lipótnak semmi áron sem akarnak többé hódolni s egyik gyűlésükön Jakab herczeget készülnek királyukká kikiáltani. A pápai diplomatia minden erejét megfeszítette, hogy a lengyel királyi párt az eszme elejtésére s a Thökölyvel való szakításra birja. A nuntius emlékiratot adott át a királynénak, ki csakugyan elállott e tervtől, a pápa meg egymás után küldte János királyhoz leveleit, hogy végleg elvonja Thökölytől.[2] E közben a bécsi udvarban, főleg a császárné környezetében, oly sértő módon beszéltek a lengyel királyról, hogy a pápa kénytelen volt az illetőket figyelmeztetni, hogy ez oktalan magaviselet a szövetség felbontására vezethet.[3]

A fenyegetett Párkányba a nagyvezér Budáról tetemes hadat vetett, miről azonban János királynak nem volt tudomása s azon hitben, hogy ott csak 1000 török áll, Károly herczeg tanácsa ellenére megtámadta. Lovasságával tüzérség és gyalogság nélkül kezdte a harczot. De 8000 török készen várta s véres fejjel űzte vissza. Maga a király és fia a legnagyobb veszélyben forogtak s valami 2000 embert vesztettek. Mindazáltal hamar kiheverték a vereséget s október 9-ikén lengyelek és császáriak egyesült erővel újították meg a támadást. A török ismét készen várta őket s arra számított, hogy harcz közben megérkezik Thököly, ki tényleg jelentette,

[1] Szeptember 16-iki jegyzéke: Newald, id. m. II. 111—12.
[2] Az iratok: Sauer, Rom und Wien.
[3] A pápa november 12-iki levele u. ott, 156.

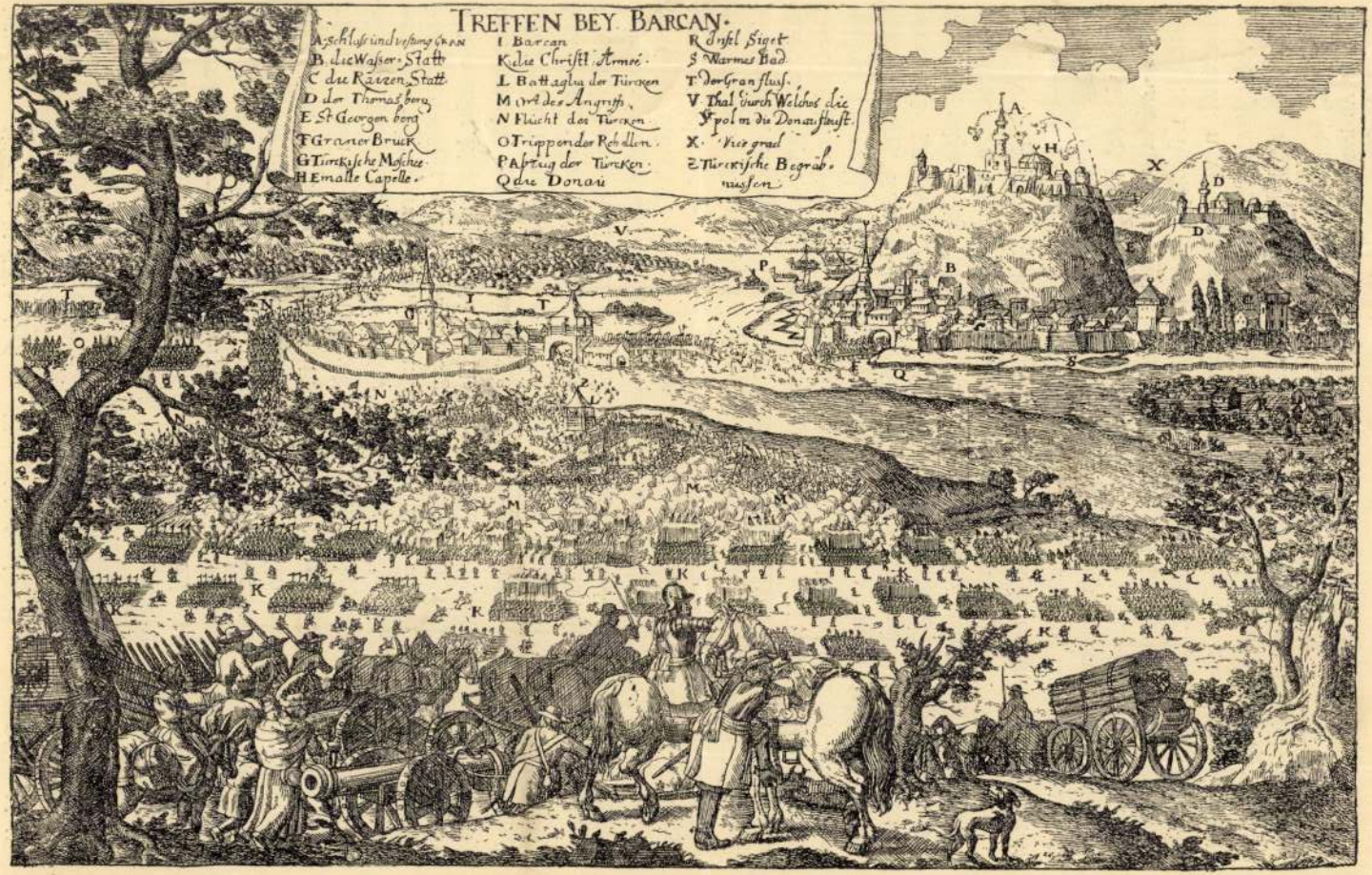

A párkányi ütközet.

(Egykorú metszet után.)

Borsod 25 szabad éve

1021

Kiállítás a megye fejlődéséről

Megszépült életünkről, az elmúlt negyedszázad építő-, alkotó munkájának nagyszerű eredményeiről próbál képet, áttekintést adni az a kamarakiállítás, amely tegnap, április 8-án délelőtt nyílt meg Miskolcon, a megyei tanács székházának aulájában.

Arról a gyökeres változásról, amely Borsodban végbement a felszabadulásunk óta eltelt két és fél évtized alatt, hű képet adni, úgy, hogy megemlítsünk mindent, ami új, ami korszerű, s ami szép — szinte lehetetlen. A kiállítás érdeme, hogy a negyven tablón elhelyezett, mintegy 600 foto, valamint a domborművek és a ma még csak megálmodott makettek segítségével nemcsak az elmúlt időszak fejlődéséről ad hatásos és áttekinthető értékelést, hanem már a jövő terveire is utal.

Erről szólott megnyitó szavaiban tegnap *Bárczi Béla*, a megyei tanács vb-elnökhelyettese is:

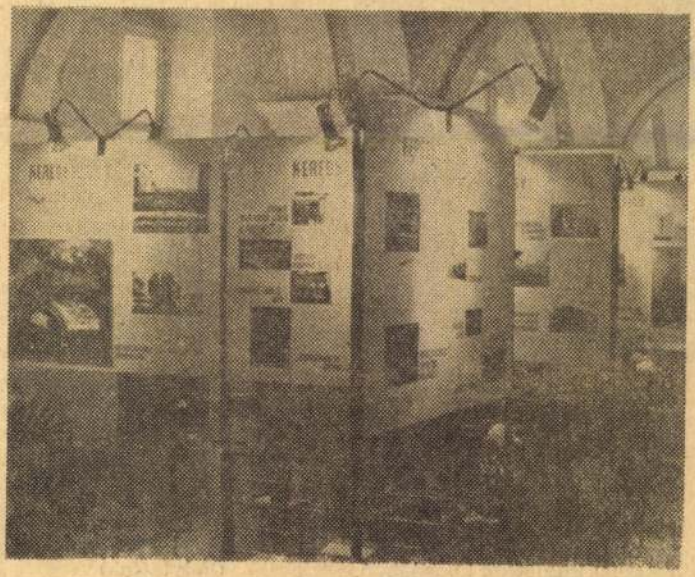

— A sikerek láttán jóleső érzés tölt el mindannyiunkat. De már tervezgetjük közelebbi és távoli jövőnket, várható fejlődésünk irányelveit. A közelmúltban készült el a megye területi és tanácsi tervkoncepciója, amely újabb dinamikus fejlődést ígér Borsod számára.

A megyei tanács tervosztályának munkatársai által *Sajó József* irányításával, *Párkányi Ferenc* grafikáival elkészült kiállítási anyag beszámol nemcsak képekben, hanem tablók, grafikonok segítségével is a megye ipari beruházásairól, a mezőgazdaság fejlődéséről, valamint az egészségügy és a kultúra új létesítményeiről és országszerte elismerést kiváltó sikereiről. De szerepel adat és foto a borsodi idegenforgalom, a kereskedelem, és életünk szinte valamennyi területének gyors és nagyarányú fejlődésének dokumentálására is.

Az érdeklődésre méltán számot tartó kiállítás Miskolcon április 22-ig naponta 9 órától este fél 6-ig tekinthető meg. A következő hetekben, hónapokban a megye valamennyi nagyobb településére elviszik majd a bemutatót.

Gy. K.

Foto: Sz. Gy.

kapcsolatának egyik legjellemzőbb példája az a határozat, amely az új gazdasági politika, a NEP, az államkapitalizmus bevezetését eredményezte. Amikor Lenin ezt a kérdést napirendre tűzte, még a párt és az állam több vezetője is meghökkent. De Lenin az új gazdasági politikát az egyetlen helyes és lehetséges politikának tartotta, amellyel véget lehet vetni a gazdasági zűrzavarnak,

megteremthetik a város és a falu közötti árucserét, lerakhatják a szocializmus alapjait.

Azokban a napokban, amikor a X. pártkongresszus előkészítése folyt, a Népbiztosok Tanácsa elnökének fogadószobájában naponta megje-

ESZAKMAGYARORSZAG
Miskolc
SAJTÓIGAZOLÓ
BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

utazzanak Moszkvába, a parasztságot és a paraszti gazdálkodást érintő fontos kérdések megtanácskozására. Az üzenetet fürge, értelmes emberrel küldjék Beketovóba. Ha utaznak, azonnal biztosítsanak nekik helyet a kongresszusi küldöttek kocsijában,

Cjurupa élelmezésügyi népbiztost. A Népbiztosok Taná-

be-
ize-
hoz
tok
ren-
isok
gál-
njá-
X.
yfé-
tatá-
való
beszá-
beszélt,
égedet-
solatok-
em tud
között
n, és ez
tömegek
számolni
ozzátette:
eléggé józan p[illegible]tusok vagyunk ahhoz, hogy nyíltan kimondjuk — felül kell vizsgálnunk a parasztpolitikánkat.

A KONGRESSZUS előtti napokban a moszkvai, a tambovi és a vlagyimiri kormányzóság parasztjai jártak Leninnél, aki a találkozás első pillanatától őszinte, nyílt beszédre hangolta vendégeit. O. I. Csernov szibériai paraszt 1921. februárjában járt Leninnél. Később így emlékezett erre a találkozásra: „Miért nagy ember Lenin? Szerintem azért, mert amikor például engem, az egyszerű embert meghallgatott, rajtam keresztül az egész parasztságot hallgatta, és a mondottakból azonnal meglátta a lenti helyzet teljes bonyolultságát."

Ljudmilla Kuznyeckája

(Folytatjuk)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Párkányi Károly

1962 DEC. 24

1962. december 24., hétfő

1021

ESTI MESÉLÉS

Párkányi Károly rajza.

1962. december

Verssorok a békéről

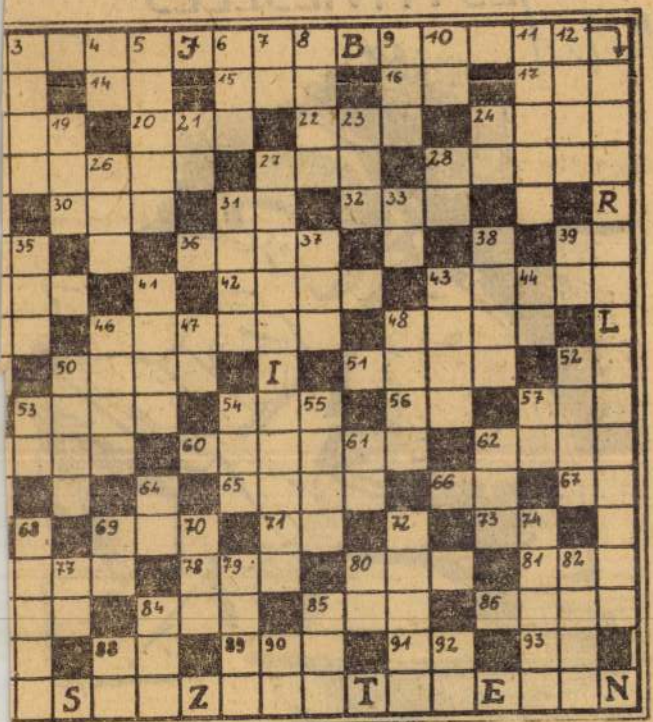

Fájó pont. 55. Tengerentúli tó-rendszer. 57. Sok a. 59. Fájdalmas elkiáltás. 61. I. A. 62. Török név. 4. Arany — franciául. 68. Vernie ék. fel.). 69. Rangjelzés. 70. Szóa

anekdotakincs. 20. Dumas. 26. Anatole France 74. Romain Rolland, 92. Passuth. Függőleges: 27. Pons bácsi. 33. Kosztolányi. 38.

ÉM Gy

Állami

győri u

segédmunkasokat

Szállás és étkezés térítés ellenében biztosítva van.

Jelentkezés: Győr, Mészáros Lőrinc u. 10. munkaügyi osztály.

Figyelem!

Ha jól akar szórakozni, feltétlenül látogassa meg PANNONHALMÁN a földművesszövetkezet

„Pannonhalma" Éttermét,

ahol minden csütörtökön és szombaton este disznótoros vacsorával várjuk kedves vendégeinket, utána

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

1021 Párkányi Károly

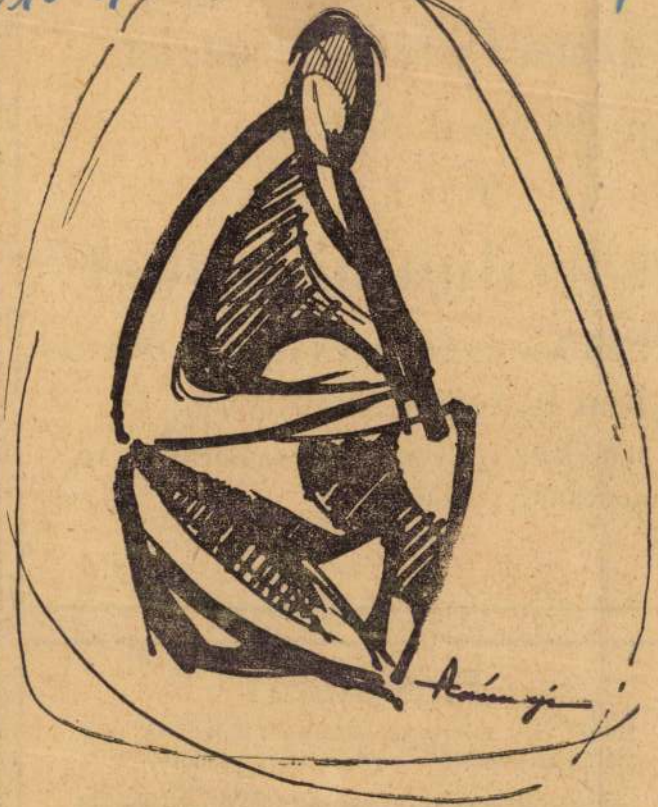

Párkányi Károly: Majolika vázlat

Kálmánné, ... lakásán dé...

SOPRONI ... FO...

Szeptemb... Istvánné a... lános isko... kor. **Nagy** ... ca 24. alatti lakásan ... órakor. **Hardy** Rezsőné, Lenin krt. 65. alatti lakásán délután 5 órakor. **Kalmár** Pálné, Lenin krt. 81. alatti lakásán délután 5 órakor.

keres ...

Jelentkezés a vállalat sz...

A Győr-Sopronmegyei Tanácsi Építőipari Vállalat azonnali belépéssel felvesz győri és Győr környéki munkahelyeire

ács és bádogos

szakmunkásokat, valamint építőipari férfi

segédmunkásokat

Jelentkezés: a vállalat munkaügyi osztályán, Győr, Kossuth Lajos u. 121.

CARDÓ BÚTORGYÁR FELVESZ

férfi segédmunkásokat

Jelentkezés a vállalat személyzeti osztályán, Győr, Bútorgyár út 3.

Párkányi Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALPOST 1962 SZEP 9

Párkányi Károly:

1021

Női portré

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Párkányi-Kiss

1966 OKT 19.

*

— **Párkányi-emlékkiállítás** megrendezését tervezi a Hazafias Népfront Győr városi Bizottsága. A néhány évvel ezelőtt elhunyt művész: Párkányi J. Károly alkotásait állítja ki Győrött a műcsarnokban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Párkányi Károly
KISALFÖLD

MÁR 29

Iroda

1021

PÁRKÁNYI KÁROLY: NAGYMAMI

Vezetőállású építészmérnök dolgozónk részére, aki a hét végét nem tölti Győrött,

albérleti szobát keresünk

Tanácsi Tervező Iroda,
Győr, Lenin út 61—63.

Apróhirdetések

ADÁS-VÉTEL

Márkás bécsi zongora eladó. Kossuth u. 35. Érdeklődni du. 3—5-ig. (N)

Jó állapotban lévő fekete Danuvia eladó. Abda, Gépállomás, Kovács.

140 kg-os hízottsertés eladó. Cím a kiadóban, Győr, Tanácsköztársaság útja 3.

Bejáratott Berva eladó. Győr, Gorkijváros, Vörös október u. 6.

Takarmányrépa eladó. Győr-Szabadhegy, Tárogató u. 43. Dencs János.

Trabant 1962-es Limousine eladó. Érdeklődés hétfőtől: Győr: 50—85 telefonon.

Trabant Combi kifogástalan állapotban eladó. Pápa, Tapolca u. 2. Tel.: 17—45.

Mély gyermekkocsi eladó. Győr, Tanácsköztársaság u. 49.

Trabant Limousine személygépkocsi kifogástalan állapotban eladó. Fertőszentmiklós, Petőfi Sándor u. 48. Telefon: 12.

Akvárium, különböző méretben állvánnyal eladó. Magyaróvár, MOFEM-telep. C. épület, Baranyó.

Trabant, kifogástalan állapotban eladó. Győr-Szabadhegy, Kakashegy 4.

Kombináltszekrény, rekamié, diófafiálószobabútor, sodrony, gáztűzhely, televíziós szekrény eladó. Győr, Kisfaludy u. 13. Szabó.

INGATLAN

Kb. 300 n-öl kert (házhely) eladó, Pinnyéd, Újtelep. Cím a kiadóban, Győr, Tanácsköztársaság útja 3. (N)

Beköltözhető családi ház eladó. Győr

Festő-mázoló,

üveges, hidegburkoló, szigetelő, keménytetőfedő, bádogos, parkettás szakmunkásokat és betanított munkásokat

azonnal alkalmazunk

Jelentkezés

ÉM. Álta. Szakipari V.

Budapest, V., Vadász u. 29. munkaügyi o. és az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Párkányi Károly

KISALFÖLD

1963 JAN 13

1021

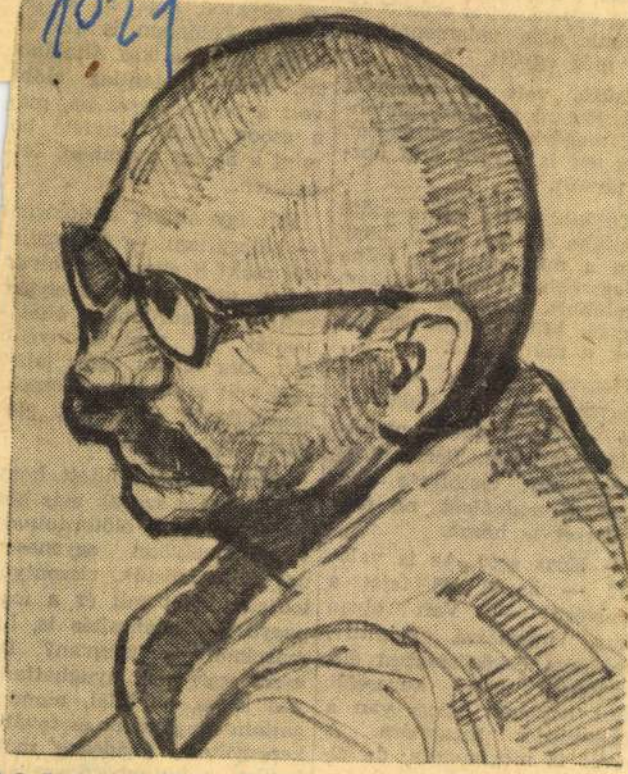

Párkányi Károly: Édesapám

kincsű, s a néme
pedig egyenként
voltunk nála v
hát még együtt.

Csípős volt
nád, keserű az igazságtalan-
ság, megőrizte az emlékezet,
meg azt is persze, ami hoz-
zá társult.

Különben sem vonta azóta
kétségbe előttem senki, hogy
nem a magyar nyelv volna
a legszebb a világon. Nekem
legalábbis. Másnak meg a
magáé. Mit bántam én. De
csak a múlt hétig.

Hogyan, hogyan sem, a
gyermekkorra terelődött a
szó a társaságban, melybe
belecsöppentem. Persze, hogy
elmeséltem Gelbfratz Ta-
más, a nádpálcát, no meg
a verset is hozzá.

— Húsz szó? Az is vala-
mi? — kapta fel fejét a
nyelvész. — Van olyan
törzs, méghozzá primitív,
majdnem ősközösségben élő,
melynek nem kevesebb,
mint hetvenöt szava van a
járás-menés fogalmára. A
nevét is megmondta, de el-
felejtettem.

Régen okozott nekem tu-
volt a porhó, kásás hó, meg
a csoda tudja hányféle hó
mint a hó így magában, két-
betűsen.

Hát így állunk a dologgal
— bólogattam. — Na, várja-
tok csak! S elkezdtem olyan
szavak után kutatni, melyek-
ben minél sűrűbb az általá-
nosítás. Ez már könnyebb
volt. Óra múlva egész lapra
való volt a papiron. Ilyenek:
naprendszer, galaktika, gló-
busz, meg hasonlók.

Aztán eszembe jutott, hogy
ugyanezek a szavak más nép
szókincsében is előfordulnak
sőt némelyiket egyenesen
úgy kölcsönöztük, elszontyo-
lodtam. Mert mit ér a leg-
nagyobb általánosítás is, ha
másoknál is megvan? De
azért csak nem nyughattam
Aki keres, az talál, mondo-
gattam magamnak és tovább
kerestem, gondosan mér-
legelve a különböző szavak-
ba sűrűsödő tartalmat, de a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Párkányi F. Károly

KISALFÖLD

1963 APR 24

A Rejtő Sándor Fonó- és Szövőipari Technikum dolgozói és ifjúsága, a Győr városi Hazafias Népfront vezetősége tudatja, hogy

Párkányi J. Károly

a Rejtő Sándor Fonó- és Szövőipari Technikum igazgatója, a Hazafias Népfront városi Bizottságának elnöke, a Magyar Képzőművészek Szövetsége Győr-Sopron megyei Munkacsoportjának tagja f. hó 23-án 50 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt.

Holttestét f. hó 25-én 1/4 1 órakor helyezzük a győri városi Újtemető halottasházából örök nyugalomra.

A REJTŐ SÁNDOR KOLLÉGIUM ÜNNEPÉLYE PÁRKÁNYI J. KÁROLY IGAZGATÓ HALÁLA MIATT ELMARAD.

KOLLÉGIUM VEZETŐSÉGE

nemrég szép k
téseket kaptal
nyerték a
Szocialista M
párt Központi
sága, a Mini
nács és a SZOT kongresszusi versenyzászlaját, a megyei tanács és a KPVDSZ megyei bizottsága által indított kongresszusi munkaversenyben is első helyezést értek el.

Fellendült a társasház-építke

Negyedév alatt 310 családi házhoz folyósította

Magánerőből, állami támogatással sok lakást építenek Győrött és a megyében. Már az első negyedévben — bár az időjárás nem kedvezett a munkák megkezdésének — 310 családi házhoz folyósított kölcsönt az Országos Takarékpénztár. Ebből 52 a városokban: Győ-

sokkal olcsóbb, mint az egyénileg épülő családi házaknál. Az állami támogatás is nagyobb méretű 120 000 forintig folyósítanak hosszúlejáratú kölcsönt, és a hitel kiterjed a telek vételárának egy részére is.

Győrött és a megyében

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Párkányi Károly
KISALFÖLD

1963 ÁPR 24

1021

Egy elmaradt műteremlátogatás . . .

Párkányi Károly festőművész halálára

Kedden hajnalban tragikus hirtelenséggel elhunyt Párkányi J. Károly festőművész, a Rejtő Sándor Textilipari Technikum igazgatója, a Hazafias Népfront Győr városi Bizottságának elnöke.

Tevékeny és gazdag életmű zárult le halálával. Mint festőművész előkelő helyet vivott ki magának megyénk képzőművészeti életében. Képeit és grafikáit nagyon sokan ismerik. Alig egy éve gyönyörködhettünk gyűjteményes kiállításának anyagában, mely egy kiteljesedett művészi korszak alkotásait reprezentálta. De állandóan találkozhattunk műveivel a megye képzőművészeinek minden bemutatóján. Jelenleg is két kiváló alkotását láthatjuk a műcsarnokban. Festményeiből kiegyensúlyozottság, életöröm és a szép maradéktalan igénylése árad. Célja mindig az volt, hogy örömet okozzon művészetével, ez az optimista szemlélet jellemezte egész életművét. Pedagógiai munkássága párhuzamosan haladt művészetével. Humanista felfogása egyaránt érvényesült az ifjúság nevelésében és az életre való felkészítésében. Hivatásának biztos kezű mestere volt, keze alól kiváló technikusok kerültek a termelés vezető frontjaira.

Közéleti tevékenységében a segítés és tenniakarás vezérelte. A város életében jelentős helyet foglalt el mint kultúrmunkás és békeharcos. Egész élete a béke szolgálatában telt el, s nem szűnt meg egy percig sem hirdetni a békés alkotás egyedül elfogadható útját.

Pár héttel ezelőtt beszéltünk meg egy kollektív műteremlátogatást műtermében. Közbejött betegsége miatt azonban elhúzódott a művész meglátogatása. Szomorúan kell tudomásul vennünk a visszavonhatatlant, azt, hogy nem cserélhetjük ki többet gondolatainkat, nem meríthetünk abból a gazdag szellemi tartalomból, amellyel mindig őszinte és nyugodt légkört tudott teremteni maga körül. Búcsúzunk tőle ismerősei, barátai, művésztársai nevében, azzal az igérettel, hogy emlékét megőrizzük.

Tudomány

Olcsó, könnyű új építőanyag:

a felfújható k

Azt, hogy a kő megolvadhat azóta tudjuk, amióta az ember először látott vulkáni kitörést. De azt, hogy a vulkáni kőzetek hő hatására megdúzzadhatnak, csak nemrégiben derítették ki a tudósok.

Húsz esztendeje immár, hogy egy szovjet tudós, *Pjotr Budnyikov* egy kis darab vulkáni eredetű üveget, perlitet helyezett egy kemencébe, amelynek hőmérsékletét azután 1200 fokra hevítette. Amikor kinyitotta a kemence ajtaját, a perlitdarabka helyén — óriási kőtömböt talált.

A perlit az égetés folyamán eredeti térfogatának tíz-tizenkétszeresére növekszik. A tudósok megállapították, hogy az így megdúzzadt üveg kitűnő hőszigetelő és az előregyártott könnyűbeton-elemeknél is kiválóan alkalmazható.

A perlitbetonnak

sok jó tulajdonsága

Kamcsatkán, a Baltikumban, Azerbajdzsánban és Szahalin szigetén. Az eddig feltárt perlitkészletek meghaladják a 800 millió köbmétert.

A geológusok után a technológusok és az építészek is munkához láttak. Az előbbiek elkészítették a berendezést, amellyel a természetben kavics- és homokformában előforduló perlitet „dúzzasztani" lehet, az utóbbiak pedig elkészítették az egy- és a többrétegű perlit építőelemeket. Ezek az új panelek olcsóak is, mintegy húsz százalékkal kerülnek kevesebbe, mint a többi könnyűbeton építőelem, és mintegy *60 százalékkal olcsóbbak, mint a téglafalak.*

Az első perlitbeton panelekből épült házakat 1953-ban Irkutszkban emelték. Ugyanott elkészült egy univerzális berendezés is, a perlittartalmú kavics és homok „dúzzasztására". A berendezés voltaképpen két nem

Párkányi J. Károly
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

17. JAN 1

Emlékkiállítás a Műcsarnokban

1021

Az egyszerűség igézete

Párkányi J. Károly: TEREGETŐ

Szívszorító érzés a nemrégiben elhúnyt művésztanár, Párkányi J. Károly festői világával ismerkedni. Jómagam e művek elenyésző hányadát láttam csak eddig, s most elsősorban a festői látásmód derűje kap meg, mellékesnek tetszik a megformálás stílusbeli milyensége. Azt hiszem, bocsánatos bűn az effajta esztétikai méricskélést mellőző „megalkuvás".

Ismerős városképek előtt álldogál a néző. Egymás mellett szemlélheti a soproni Festőköz számos változatát. Tudom, hogy a hullt vakolatú házak korántsem ilyen megkapóan üdék, az Ikva inkább riasztóan szennyezett patak, mintsem a fények játékos ringatója, és mégis, éppen a megszépítés varázsa élteti Párkányi festészetét. Nincs köze a képzőművészetben zajló vitákhoz (művekkel és elméleti fejtegetésekkel zajló vitákhoz), egy jó szemmel válogató, biztos kézzel festő ember reflexiói ezek a képek. Ezért is igazságtalan ítélet lenne a képzőművészet áramlataiba való elhelyezésére irányuló kísérlet.

A szépség tisztelői enélkül is megtalálják a kedvükre valót a győri műcsarnokban. A szigorú szemmel nézelődők pedig a minden művészre érvényes tanulságot fedezhetik fel újra: az őszinte művészi szándék nem léphet túl a mesterségbeli tudás határain, csak *azon a nyelven szólhat alkotó* a közönséghez, amelyet maga hibátlanul beszél.

Párkányi J. Károly egyszerűsége, zártsága néhány élmény kifejezésére szorítkozó művészete ebből a felismerésből, véleményem szerint sorsdöntő, felismerésből fakadt.

(M.)

gondos vegyi elemzés mellett íz
ni az új készítményt. (MTI fot

egyszer nélküli kezelésből, gyszerű pasztőrözésből áll: övid ideig tartó 65—75 C°- s csírátlanításból. Ez csak gészen jelentéktelen pusz- ulást idéz elő az íz- és táp- nyagokban. Viszont éppen miatt a „kíméletes" keze- és miatt a gyümölcslevek nem állnak el korlátlan deig a palackban, csak bi- zonyos szavatossági időn be- ül.

Éles határvonalat kell vonnunk a narancs-, citrom- vagy más gyümölcs- olajjal festett és ízesített cukorszörpök és a valódi gyümölcslevek között. Az is- mertetett értékekkel csak

ra
me
hír
romlott szállítmányokból állítanak elő a kedvelt italt. Az egészséges, ép narancsokat héjukkal együtt őrlik meg és vetik alá a további feldolgozási műveleteknek. Úgy látszik, hogy a hazai fogyasztóknak — akik a belföldi gyümölcsöket nyáron egyébként is bőségesen megvásárolhatják — ez a gyümölcslé kedvencükké vált. Legalábbis erre enged következtetni a nehezen kielégíthető, egyre növekvő szükséglet.

Keömley Gáborné

Kakas Karcsi

Nézzétek csak gyerekek,
Ezt a kakasgyereket!
Milyen kényes,
Milyen morcos,
Milyen mérges,
Milyen borzos,
S ni! — véres a taréja,
Hogy csípje meg a héja...
Állandóan kötekedik,
Zsörtölődik,
Verekedik,
Bátorságát fitogtatja,
A kicsiket kioktatja,
Hencegő és büszke, kevély,
Pedig de csunya így
szegény!
Pfuj, te rémes,
Csupa véres,
Pulykamérges
Kiskakas!

Kreesmáry László

NAPTÁR

Mai rejtvényünk-
ben négy naptári

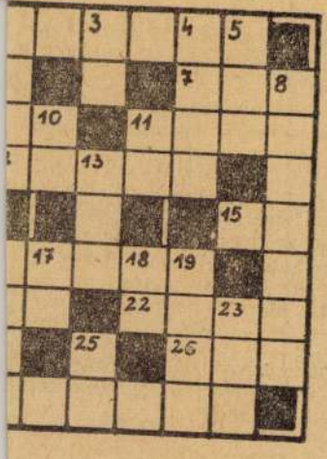

27 első vakbetűje: CE, a függőleges 6 első vakbetűje: GU, a függőleges 8 második vakbetűje: B. Hosszú és rövid magánhangzók között nem teszünk különbséget.

KIK NYERTEK?

Karácsonyi számunkban megjelent gyermek-keresztrejtvény helyes megfejtése:

— Itt van a szünidő — Nyugodt az alvás — A vidám játékok — Jó a téli üdülés.

Könyvjutalmat nyertek: **Stefanovits Erzsébet** Nyúl, Vasút sor 5., VIII. oszt. tanuló. — **Kunoss Zsuzsa** Győr Bálint Mihály utca 38. VII. oszt. tanuló.

A könyveket postán küldjük el.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Párkányi J. Károly

KISALFÖLD

1963 ÁPR 2 u.

1021

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk,

PÁRKÁNYI J. KÁROLY

temetésén részt vettek, sírjára virágot helyeztek vagy fájdalmunkat bármi módon enyhíteni igyekeztek. Külön köszönetet mondunk a Könnyűipari Minisztérium Szakoktatási Osztályának, a Hazafias Népfront Városi Bizottságának, a Magyar Szocialista Munkáspárt megyei és városi bizottságának, az üzemek, intézmények, a technikumok és iskolák dolgozóinak.

Gyászoló család és a Rejtő Sándor Fonó- Szövőipari Technikum vezetősége.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Párkányi Károly
KISALFÖLD
1963 ÁPR 28.

Petőcz Miklós: 1021

FESTŐSIRATÓ

Párkányi J. Károly halálára.

Vidéki festő voltál s ismeretlen.
Míg éltél, maradtál mindig rajztanár.
Vendégként jártál csak Bécsben, Budapesten,
Az életút felénél vitt el a halál.
Minden forma ellen lázongók korában
mertél rajzolni most is érthetőt.
Szépséget láttál az emberekben, tájban.
Az emberség volt az éltető erőd.

Sosem voltál lázongó, harcos ember.
Diákjaid azt mondták rád: „a Svejk".
De mit megláttál, kis vidéki mester,
a szépség szinte már életre kelt.
A műcsarnokban nyitva még a tárlat.
A látásmódod mindenkit megragad.
Most kezdjük végre érteni hiányod,
hogy már nem látunk, csak üveg alatt.

PÁRKÁNYI KÁROLY VÁZLAT

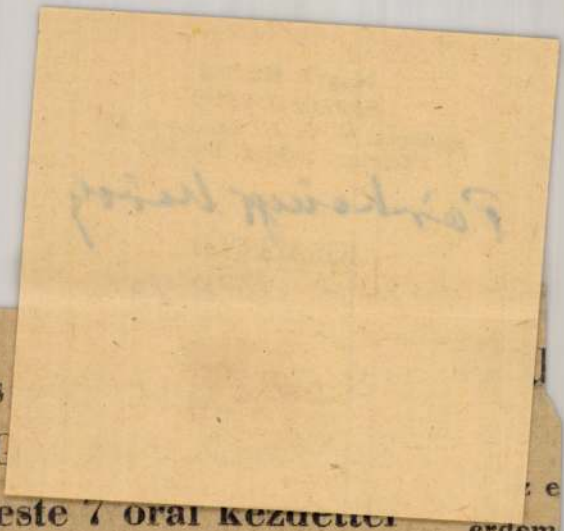

Május

este 7 órai kezdettel

erdem

ÉM. GYŐR-SOPRON MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

Mü. M. rendszerű képzésben ipari tanulókat felvesz:

hidegburkoló, műköves,
általános építőgépész,
cserépkályhás, vasbetonszerelő,
tetőfedő,- szigetelő,
ács-állványozó, víz-, gáz-,
központi fűtésszerelő,
kőműves szakmákban

Bentlakást kőművesek kivételével biztosítunk. Jelentkezhetnek az 1947., 1948. 1949. évben születettek, személyesen vagy levélben 1963. május 10-ig Győr, Mészáros L. u. 10. Jelentkezéskor igazolni kell az utolsó iskolai bizonyítvány eredményét.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk,

PÁRKÁNYI J. KÁROLY

temetésén részt vettek, sírjára virágot helyeztek vagy fájdalmunkat bármi módon enyhíteni igyekeztek. Külön köszönetet mondunk a Könnyűipari Minisztérium Szakoktatási Osztályának, a Hazafias Népfront Városi Bizottságának, a Magyar Szocialista Munkáspárt megyei és városi bizottságának, az üzemek, intézmények, a technikumok és iskolák dolgozóinak.

Gyászoló család és a Rejtő Sándor Fonó- Szövőipari Technikum vezetősége.

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesanyank, testvérünk, nagymamánk, dédnagymamánk,

id. SÁROSI IMRÉNÉ

75 éves korában

HATÁRŐRSÉG,
CSORNA,
azonnali felvételre

építésztechnikust

zott, hogy ismerve az organikus építészet bizonyos korlátait (ha korlátnak tekintjük pl., hogy alapvetően szerves anyagokra építi a házak anyagfelhasználásának nagy részét, vagy hogy nem versenyképes a lakáskomfort technikai kiszolgálásában), kérdés, hogy mennyiben lehet kivezető út ez az irányzat a posztindusztriális társadalmak építészete felé. Talán éppen az lehet a megoldás, ha az organikus építészet befogadja azt a lágy technológiai készletet, amit a mai tudomány kínál a természetelvű építészet számára. Ez a fúzió értelemszerűen megtermékenyítheti ezt az originális műfajt, s ebben elérheti másodvirágzását, ami akár szélesebb körű és hosszabban tartó lehet az elsőnél."

(Ökonómia és ökológia az építészetben, részlet)

„... egy művészben eleve kell hogy legyen valami önveszélyes. Ez azonban önmagában nem elégíti ki. Ugyanazt az előreláthatatlan, megváltó gesztust, mely nem az övé, mely kegyelemként éri, mellyel nem ő választ, hanem őt választják, most már saját magán akarja végrehajtani, illetve végrehajtatni. Műalkotássá kényszeríti magát, saját Gólemje lesz. (...) A művelet elkülöníti a többi embertől. Ettől kezdve csonka és embertelen. Teljesértékűségéhez állandóan rá van szorulva a kegyelemnek arra a mozdulatára, amelyre minden műalkotás, ki van szolgáltatva egy hatalomnak, melyről semmiféle információja nincs. Ennek a hatalomnak a manökenje, egy bábu, egy viaszfigura. Egy bábu meglehet kevésbé bonyolult, de lényegibb, mint egy ember. Lényegibb, mert a halál metaforája..."

(Performance: a halál szexepilje.
Fiktív interjú Hajas Tibor esztétával, 2005, részlet)

„...Voltaképpen a művészet és a gondolkodás minden területén legyőztek bennünket saját lehetőségeink a szimbólumalkotásra, és épp a sokszorosítás és a reprodukció korlátlan lehetősége a felelős a szelektivitás, következésképpen a befogadás képességének fokozatos visszafejlődéséért. Nyomaszt bennünket a gép burjánzó termékenysége, amelyet semmiféle malthusianus fék nem korlátoz, legfeljebb az időnkénti gazdasági válságok, és mint kiderült, még azok sem teljesen megbízhatóan. Önmagunk és valóságos élményeink, valóságos környezetünk között ott hömpölyög a képek egyre emelkedő áradata, amelyet a legkülönfélébb források – a fényképezőgép és a nyomtatás, a film és a televízió – táplálnak. Régente a kép, a képi szimbólum ritka dolog volt, elég ritka ahhoz, hogy elmélyült koncentrációra tarthasson igényt. Mára azonban a valóságos élmény lett a ritka, és a kép mindennapossá vált..."

(A múlt és a jövő világának hihetetlen összekapcsolódása
a jelenben. Fiktív interjú Lewis Mumforddal, részlet)

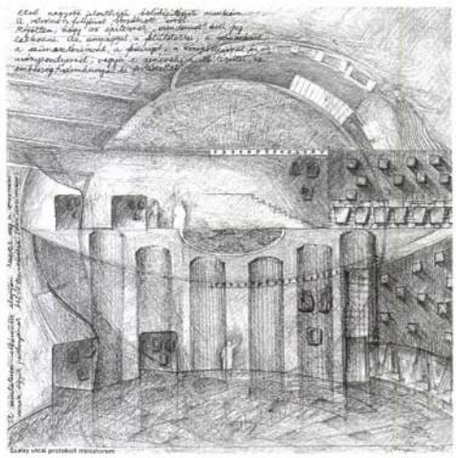

A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR „KETI"-PAVILONJÁNAK BELSŐÉPÍTÉSZETI TERVE

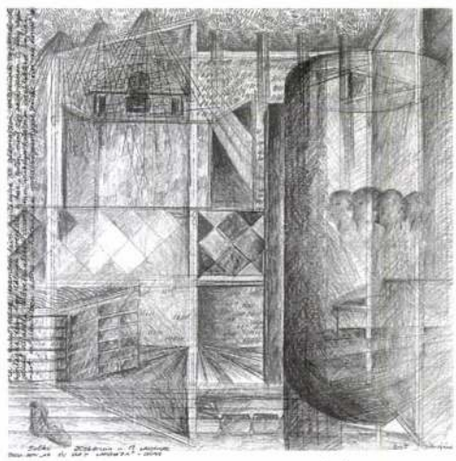

LAKÓHÁZ TERVE, TELKI

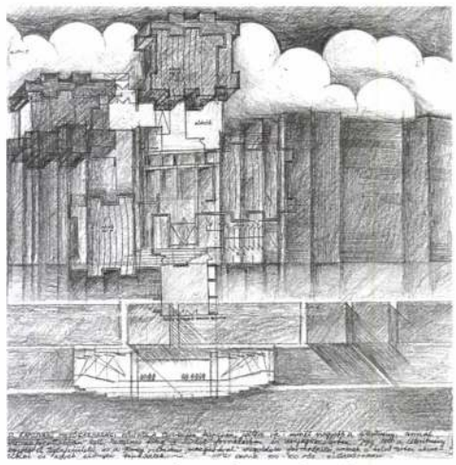

A KAPOSVÁRI MEZŐGAZDASÁGI FŐISKOLA TERVE

Gutenberg elvű technológia

Emlékezés Párkányi Mihályra

Dr. Párkányi Mihály – közismerten Misi – olyan különleges kreatív, absztrakciós és rendszerező tehetséggel rendelkezett, amely csak a legnagyobb gondolkodóknak adatott meg. Párkányi meglátta az egyediben az általánost, a részben az egészet.

1971-BEN PUBLIKÁLTA hosszú évek kutatási munkájának eredményét az Építés – Építészettudomány című folyóiratban, *Az építes modellje. Az építés mint Gutenberg elvű technológia* címmel. A tanulmány tárgya az építés egészére, vagyis a tervezés-gyártás-összeállítás fázisaira egyetemesen kiterjesztett modell megalkotása volt. Minthogy a beszédet vizuálissá tevő írást először Gutenberg fordította le a mechanikai termelés, a gépi ismételhetőség, a nyomtatás nyelvére, ezért Párkányi az általa javasolt nyílt rendszerű építési rendszert – egy metaforával élve – Gutenberg-elvű technológiának nevezte. Bár sok minden változott az utóbbi 34 év alatt – e tanulmány semmit sem vesztett frissességéből és aktualitásából.

Pergessük most vissza az időt: 1971-ben virágkorát élte a házgyári nagypanales építés. Párkányi Mihály már akkor kimondta, hogy a nagypaneles lakótelepes építés halott, és borzasztó hiba, amiért a jövendő generációk fognak fizetni, amikor senki más nem merte kimondani – amikor ez politikai kérdés volt, hogy az állásával játszott. Az építés modellje éles kritikája volt az államilag támogatott zárt rendszerű iparosított építésnek – egy metaforával élve, Párkányi a nagypaneles építést – szemben a Gutenberg-elvű építéssel – az egyiptomi fáraók képírásához hasonlította.

Párkányi soha nem tekintette öncélúnak az elméletet. Elméletével egy problémát kívánt megoldani – a tömeges olcsó lakásépítést. Élete utolsó 20 évét, 1991-ben bekövetkezett korai haláláig elmélete gyakorlati megvalósításának szentelte. Egyike volt a legkiválóbb szerkezeti tervezőknek, aki mindig mindenben a határokat kereste: a legvékonyabb szerkezetet, a legnagyobb fesztávot, a legolcsóbban épített házakat. A budafoki Maisonette

A KÉPEN PÁRKÁNYI MIHÁLY, KÖVESDI RÓZSA, HAJDÚ LÁSZLÓ ÉS RAJK LÁSZLÓ LÁTHATÓ (JOBBRÓL BALRA)

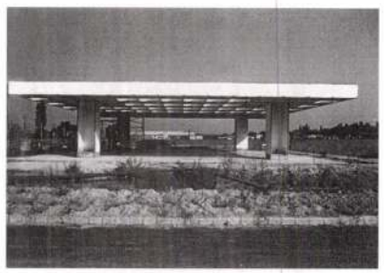

(1972-73) és a kőbányai Jászberényi úti Lift Grid épület (1973) ennek megvalósult példái. Nemcsak szerkezeteket tervezett, hanem gyártó berendezéseket, építési segédszerkezeteket, emelő berendezéseket. A lakása volt a műterme, amit minden centimétert kihasználva épített be saját tervezésű bútoraival – állandó munkatársaival ott dolgozott. Eszméletlenül tudott rajzolni, fantasztikus precizitással és sebességgel – eredeti rajzai csodálatosan szépek voltak.

Már a 60-as évek végétől kezdve mint az ENSZ (UNIDO – United Nations Industrial Development Organization) szakértője, érdeklődése a fejlődő országok, Afrika és Ázsia felé fordult. Párkányi célja egy átfogó technológiai rendszer kidolgozása volt, amelyet a fejlődő országok területén való tömeges lakásépítés sajátos feladatainak megoldására alkalmazott.

Alapvető, hogy az új építészeti generációk megismerhessék Párkányi Mihály munkásságát, és könyveit újra kiadhassuk. Halála előtt két kötetben összegezte életművét. A munka a Budapesti Műszaki Egyetem, Dr. László Ottó gondozásában jelent meg (Párkányi Mihály - Hajdú László – Barcza János – Szirmai Zoltán: *Non-Tectonic Systems, Basic Methods of Building*, Budapesti Műszaki Egyetem Épületek Szerkezetei és Berendezései Tanszék, kézirat, 1988).

Korábban két másik könyve az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg

(Gábor László – Párkányi Mihály: *A nemtektonikus építés alapvető szerkezetelméleti kérdései*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985. illetve Gábor László – Párkányi Mihály: *Az információ továbbítása és vétele az iparosított építésben. Bevezetés a vaktervezés elméletébe*. Akadémiai Kiadó, Budapest 1979.)

Jelenleg azon munkálkodunk, hogy e könyveket a MEK (Magyar Elektronikus Könyvtár) http://mek.oszk.hu/ égisze alatt hozzáférhetővé tegyük a nagyközönség számára.

Néhány személyes megjegyzés: Párkányi Mihály 1924-ben született, január 1-én, mint Petőfi, és talán nem véletlenül – volt benne valami „lánglelkű". Misi ahhoz a háború előtti generációhoz tartozott, amit ma „reneszánsz" embernek nevezhetnénk. Egyformán volt otthonos műszaki, technológiai, szerkezettani témákban, az ipari forradalom történetében, építészettörténetben, zenében, irodalomban, nyelvekben – és ragyogó humora volt. Ugyanúgy kezelt egy kőművest, mint egy minisztert, egy elsőéves egyetemi hallgatót, mint egy akadémikust. Imádta a „gyerekeket" – a diákokat – és a kis csoportot, akik mint egyetemi hallgatók csatlakoztunk hozzá. Legendás, karizmatikus ember volt – a könyvek nem tudják visszaadni személyiségét, azt, hogy milyen szórakoztató, milyen lebilincselő előadó volt. Született tanár volt, önzetlen és nagylelkű módon tudta megosztani tudása tárházát.

Misi igazán a goethei humanizmusban hitt. Azt hiszem, leginkább Fausttal azonosította magát: az öreg Faust csatornák közé szorítja a tengert, hogy lakóhelyet teremtsen az embereknek és mikor érzi, hogy célját nemsokára eléri, akkor mondja a pillanatnak: „maradj"!

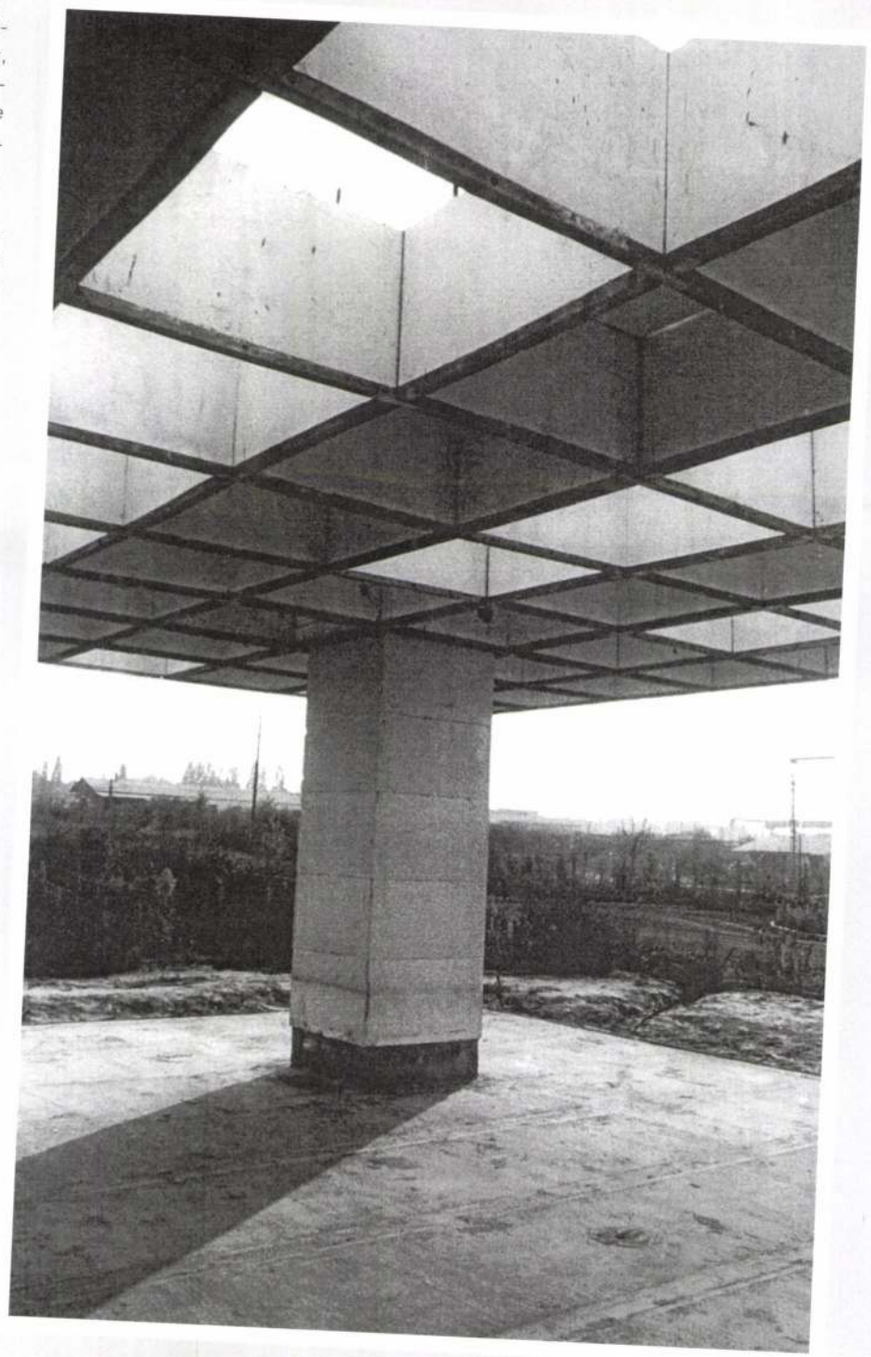

Kövesdi Rózsa építész
Párkányi Mihály tanítványa, munkatársa és élettársa

Párkányi Mihály

Párkányi Mihály 1924-1991

AZ INFORMATIKA, az automatika korát éljük. Az emberi nyomor enyhítése, a hajléktalan milliók otthonhoz juttatása technikailag már megoldható. Ilyen körülmények között – Párkanyi szerint – az építészmérnök hivatásbeli kötelessége, hogy a modern tudomány és technika eszközeivel kidolgozza a tömegek szükségleteit szolgáló építési-építészeti rendszert.

Kiindulópontja szigorúan társadalmi, etikai: a formák keverésével előállított különleges ízekhez való egyéni és közkéjelgés idegen tőle. De épp ennyire idegen a primitív, avult mechanizáció is; a házgyári szervezet és végterméke, a panelház, amely az emberi igények individualitását uniform sémákba kényszeríti. A korszerű módszert kutatja, amelynél a számítógéppel vezérelt gyártás végterméke, a ház, végtelen variabilitásával nyitja meg a szabadság távlatait. Párkányi Mihály erre tette fel az életét: az informatika technikáján alapuló, koherens tervezési, gyártási és építési rendszer kifejlesztésére, kikísérletezésére és lépésről lépésre való tökéletesítésére.

Konkrét szerkezeti rendszerének alapsejtjére (alapanyagára) itthon lelt rá, a kikísérletezett, de praktikus felhasználásra nem került zseniális találmányok teremtőjében. Sámsondi Kiss Béla gipszre dermesztett vasbeton szövetszerkezetének formájában.

Technikafilozófiai alapgondolatát, amelyet „Gutenberg-elvnek" nevezett, az élőbeszéd, a kézírás és a nyomdaipari termék viszonyának analógiájára fogalmazza meg. A folyamat lényege: az élőbeszédet hangzáselemekre bontják, a hangzáselemeket egy teljesen más nemű közegbe, vizuálisan érzékelhető betűjelekbe teszik át, a betűjeleket pedig szavakká, mondatokká rakja össze a mechanikus módon működő nyomdagép. Ily módon korlátozott számú betűjellel az emberi gondolkodás teljessége közvetíthető.

Az építés minden más termelési eljárástól abban különbözik, hogy a végterméknek – az építészeti környezettel

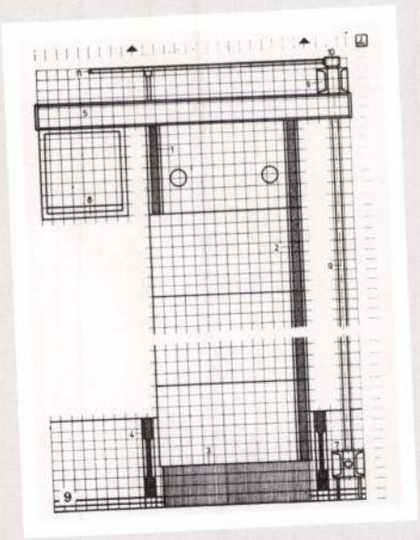

szemben támasztott igények individuális jellegére és gazdagságára figyelemmel – nyitottnak kell maradnia. Az iparosítás általunk megismert és megszenvedett mechanikus rendszere a végterméket önálló jelentéssel bíró, tektonikus elemekre dezintegrálja, ami – figyelemmel a mechanikus gyártás következményeire – csak korlátozott számú, rossz esetben csak egyetlen típus előállítására nyújt lehetőséget. A mechanikus előregyártás analógiája: a képírás, ami a fejlődésnek már túlhaladott szintjét képviseli. Hátránya a hangírással szemben elvitathatatlan. Párkányi felismerése, hogy a Gutenberg-elv értelmében betűként viselkedő, önálló esztétikai és tektonikus értelemmel nem rendelkező, semleges molekulákból kell kiindulni, amelyeknek szövetszerkezetű integrációja számítógéppel is vezérelhető, automatikákkal folyamatosan és nagy sebességgel előállítható, és amelyből bizonyos paraméterek betartásával beláthatatlanul sokféle használati, tektonikus és esztétikai igény kielégítésére képes épület szerkeszthető.

Mindez nem maradt puszta teória – bár az sem kevés. Párkányi és a vele társult fiatalok (Hajdú László, Barcza János, Kövesdi Rózsa, Rajk László, Szirmai Zoltán és még mások) kidolgozták és kikísérletezték a nem tektonikus szerkezetek tervezésének, gyártásának és összeállításának praktikus módszereit. Csak néhány alapvető jelentőségű témát és konkrét produktumot kiemelve: a Monge-féle geometriai ábrázolás helyettesítését kódrendszerrel, a kettős – az időtényezők bekapcsolásával hármas – koordináció rendszerét, a dermesztett vasbetonszerkezetek alapvető típusait és kapcsolási lehetőségeit, az összeállítás technikáját: a gyártó, tároló, mozgató, beemelő szerkezetek és működésük megtervezését; a konkrét megrendelésre készült terveket, illetve kísérleti épületeket: Maisonette ház, Lift-field rendszerű csarnok, „Thermonontec", hőfizikai stabilizációt szolgáló kísérleti egység, Lift-cell rendszerű kommunális épület, Tilt-lift rendszerű ipari csarnok stb; a száraz trópusi klíma feltételeire figyelemmel a hőszigetelés speciális megoldásával készült tervek (Szomália, Jemen). Ez az alkalom nem alkalmas a szinte beláthatatlan terjedelmű aktivitás felmérésére. Ez munkatársainak feladata lesz.

Kiterjedt s rendkívül jelentős munkássága ellenére Párkányi, a rá jellemző igényességgel, életét lényegében sikertelennek ítélte. Különösképpen fájlalta, hogy elképzelései csak kísérleti épületekben ölthettek testet; a nagy tömegek, a harmadik világ számára építeni, amit erkölcsi kötelességének tekintett, nem sikerült.

Párkányi Mihály enciklopédikus műveltségű ember volt. A három nagy nyugati nyelvterületen otthonosan mozgott. Műveinek egy részét angol nyelven, maga írta meg. Kizárólag e kultúra alapjaira építve oldhatta meg ilyen magas teoretikus szinten az általa vállalt „mérnöki" feladatokat.

Szuggesztív hatású előadó és pedagógus volt. Utolsó éveiben „A mérnöki világkép"-ről adott elő angol és magyar nyelven. Előadásaiban a reneszánsz típusú, széles látókörű, teljes ember ideálját állította a hallgatok elé példaképpen: az olyan mérnökét, amilyen ő maga is volt.

Részlet Bonta János nekrológjából, 1991

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22

A kiállitás nyitva 9—6 óra között. Ünnepnap 2 óráig.

BUDAPEST 51

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Kálmán *urnak*
urhölgynek

H.

Szépmüvészeti Müzeum.
Andrássy út.

MEGHIVÓ.

A „Szépművészeti Kiállitások Magyar Mesterek Műveiből“ vezetősége helyiségeiben (IV., Mária Valéria=u. 8. alatt)

PÁRIS ILA és RÓZSAFFY DEZSŐ

FESTŐMŰVÉSZEK

gyüjteményes kiállitást rendeznek, melyre Nagyméltóságodat / Méltóságodat / Nagyságodat

és b. családját tisztelettel meghivják.

A kiállitás megnyitása 1933 január 6=án, pénteken d. e. 11 órakor.

FRÄNKEL JÓZSEF igazgató

A VEZETŐSÉG.

Páris Ila

A Nemzeti Szalonban szombaton nyitják meg a KUT és az UME kiállítását, amelynek egyik érdekessége az, hogy ezen résztvesz egy volt ünnepelt színésznő, Páris Ila is. A művésznőnek már eddig is igen szép sikerei voltak és szinházi körökben azt mondják, hogy a tehetséges Páris Ila még itt sem szakitott egészen a szinházzal, mert igen sok darabnak most is ő készíti a dekorációhoz a művészi terveket.

—

M. 1932. XI. 5.

Páris Ila

Páris Ila kiállítása a Nemzeti Szalonban. Páris Ila, a tehetséges fiatal színésznő, egyben kiváló festőművésznő is. Most van a kiállítása a Nemzeti Szalonban, amely nagy sikert aratott. A fiatal színésznő-festőművésznő kiállításán ma megjelentek: Magdolna főhercegnő, Petry Pál államtitkár, gróf Andrássy Géza, Ugron Gábor, dr. Molnár Dezső, Márkus Dezső főzeneigazgató, Gaál Gyula és a festőművészek jóformán teljes számban.

Reggel 931. I. 26

Reggel 931. I. 26.

Páris Ila.

Kiállitások

A *Nemzeti Szalonban* vasárnap nyilik meg *Páris Ila*, *Halvax* Gyula, *Buky* Béla, *Bokor* Vilmos, *László* László festők és *Illgefalvi Löte* Éva szobrász kiállitása.

A *Képzőművészeti Szalon* (Tisza István-utca 14.) III. csoportkiállitásának e hó 18-án, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az ünnepélyes megnyitása. *Grünwald* Ödön és *Mészöly Munkás* Béla festőművészek uj anyaggal és a Képzőművészeti Szalon többi testületi tagjai kollektiv anyaggal szerepelnek. A *Kovács Szalonban Lázár* Ilona szobrász és *Godályi* Jenő festő állitanak ki.

A tárlatok kritikai méltatására keddi számunkban visszatérünk.

NU. 931.T.18.

Páris Ila festőművésznő

"Festőművésznő lett a Városi Szinház egyik művésznője" cimmel a lap festményei között mutatja be a művészt. Négy évig járt a festőakadémiára ,ahol Edvy Illés tanitványa volt. A közelmultban Szentendrén festett, Hermann Lipót elismeréssel nyilatkozott festményeiről. A nyár végén a Nemzeti Szalonban rendezi meg Kemény Nándor festőművész Páris Ila festményeinek tárlatát. Huszonöt olajfestmény, ötven akvarell és rajz kerül bemutatásra.
Délibáb, Bp. 1930. juni. 28. IV. évf. 26. sz. 16. lap.

Paris Ila

Születtem 1904-ben Budapesten.
Művészeti tanulmányokat a budapesti képzőművészeti főiskolán folytattam, de ezek a tanulások csakis a rajzolásra szorítkoztak. Festeni nem tanultam. A magam természetes ösztönét követve álltam ki a természet elé, hogy szint, szín mellé rakva megrögzítsem ami nekem belőle tetszik és a mi lekőt: a monumentalitást, a nagy horizontokat és az erőt, a fenségest a természet ben. Kerülve az aprolékost, a kicsinyest és mindig különösvágyodással az elfogultsággal a természet ünnepnapjai iránt. A technikám is valami ösztönös törekvés az egyszerűsítésre, a hétköznapi tülekedéstől való megszabadulásra. Erre jó alkalom volt a szentendrei művésztelepen való elvonult, csendes dolgozás. Azután jött Berlin, Ausztria meg Itália. Ezek a képeim a hitvallásom dokumentumai és először kerülnek a nyilvanosság elé. 1931 január Koll. Eiall fordítás

a Nemzeti Izalomban. 31
olajf. Szentendrei tájképek,
budai, velencei részletek,
arcképek. Katalogusban élet-
rajz - Naturalista, impresszi-
onista.

MDK.

Párisi Ila festőművész kiáll.1933. jan.6-18-ig

"Falusi utca"

Szépművészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművészeti kiáll. 1933. jan 6-18-i

"Alföld"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművészeti kiáll. 1933. jan. 6-18-ig

"Kártyázás"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Párisi Ila festőművész kiáll. 1933. jan.6-18-ig

"Pihenő"

Szépművészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművész.kiáll. 1933. jan.6-18-ig

"Cigány muzsika"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

Páris Ila

"A tehetség nem jár egyedül" cimmel a lapban közölt beszámoló felsorolja azokat a művészeket, akik a főfoglalkozásuk mellett más művészi tevékenységet is folytatnak: Kürthy György, Gellért Lajos, Abonyi Tivadar, Rónai Géza, Páris Ila, Gaál Franciska.

Páris Ila szubrett a Városi Szinházban. Festőművész, diszlet és kosztümtervező. Mütermében bemutatja a lap. Repr.

Délibáb, Bp. 1932. okt. 22. VI. évf. 43. sz. 8-9. lap.

Páris Ila

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitást, a Városi Szinház szinmüvésze, aki egyben festőmüvész is.
Müvei a decemberi tárlaton szerepelnek.

Délibáb, Bp. 193o. dec. 6. IV. évf. 49. sz. 11. lap.

MDK.

Párisi Ila festőművész kiáll.1933.jan.6-18-ig

"Anna Bella"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MD K

Páris Ila, festö

Est a Dunaparton.

A Balaton.

A Sió.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

Páris Ila MDK

Angol kisasszonyok kikötője, temp.
Csopak, olf.

Balatoni Társaság V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1933. május

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933. jan 6-18-ig

"Az öreg Gellért télen"

Szépművészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933. jan 6-18-ig

"Az öreg Gellért télen"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933. jan. 6-18-ig

"Velence"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933. jan 6-18-ig

"Nyársapáti rét"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933.jan.6-18-ig

"Önarckép"

Szépmüvész eti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből

MDk.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933.jan 6-18áig

"Csopak"

Szépművészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933. jan 6-18-ig

"Tabán"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933. jan. 6-8-ig

" Kikötő"

Szépművészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

Páris Ila festőművész kiáll. MDK.
1933. jan. 6-18-ig

"Kikötő"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből

Páris Ila
festőművész kiáll. 1933. jan.6-18-ig

"Havas Zugliget"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933.jan.6 -18-ig

"Virágzó fák"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből

MDK.

Páris Ila festőművész kiáll. 1933. jan. 6-18-ig

"Tengerparti villák"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből

MDK.

Páris Ila festőművészeti kiáll. 1933. jan 6-18-ig

"Tél a Tabánban"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművészeti kiáll. 1933. jan 5-18.

"Kilátás müteremből"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművészeti kiáll. 1933. jan 6-18-ig

"Sió part"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK.

Páris Ila festőművésznő

"Önarckép" kép

A Nemzeti Szalon tárlatáról.

Képzőművészet, 1931. 37. sz. 46. l.

Páris Ila festőművésznő MDK.

Fränkel Szalonban a képei

Pesti Napló 1933. I. 6.

MDK.

Páris Ila festőművésznő
"Szépmüvészeti Kiállitások Magyar Mesterek
Müveiből.
Bp. IV. Mária Valéria u 8.

Meghivó /:Fränkel József:/ 1933.I. 6.

1933 . MDK.
Páris Ila festőművészeti kiáll. jan 6-18.-ig

"Tél a hegyekben"

Szépmüvészeti Kiállitás Magyar Mesterek
Müveiből.

MDK

Páris Ila, festőművész

lágy és álmodó szinekkel adja vissza
Bélitália levegőjét.

A magyar élet pártjának képzőművészeti kiállitása. - A Párt ferenckörúti helyiségében.
Ujm Magyarság. 1941.dec. 14. 21.l.

MDK

MDK

Páris Ila

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1933. évi nagy naptára. 56.l.

Páris Ila.

Kiállitotta müveit a Nemzeti Szalon 1931-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

M.D.K.

Páris Ila

A Városi Szinház volt tagjának egyik müvét bemutatja a lap, amely pesti tájképet ábrázol, s mint a lap irja: a Nemzeti Szalon csoportkiállitásán feltünést keltett vele. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1931. febr. 1-7. XXI. évf. 6. sz. 29. lap

MDK

Páris Ila

Az Alkotó Művésznők Egyesületének első kiáll.
Képzőművészet 1931. 42. sz. 163.l.

M.D.K.

Páris Ila

Fényképét közli a lap és alatta megjegyzi, hogy a "Városi Szinház tagja, aki igen tehetséges festümüvésznő, Velencében festi uj képeit kiállitására, mely januárban lesz a Nemzeti Szalonban."

Szinházi Élet. Bp. 1930. nov. 30. dec. 6. XX. évf. 49. sz. 115. lap

M.D.K.

Páris Ila

Fényképét Kemény Nándor festőművész társaságában közli a lap azzal a megjegyzéssel, hogy Páris Ila, aki a Városi Szinház tagja festőnek is "..elsőrendü tehetség", amit az is bizonyit, hogy Kemény Nándor festőművész ingyen tanitja. A müvésznő ősszel kollektiv kiállitást rendez. A kép munkaközben ábrázolja, festményével együtt.

Szinházi Élet. Bp. 1930. juni 29.-juli. 5. XX. évf. 27. sz. 90. lap

M.D.K.

Páris Ila

"Annabella" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap."Színész piktorok"cimmel rövid közl számol be arról , hogy január 11.-én kerülnek bemutatásra a szinművészek alkotásai a Vigadóban.

Szinházi Élet. Bp. 1937. dec. 12-18. XXVII. évf. 51. sz. 20-21. lap

Párizs Ila

festő

Művészet, 1939. IV. évf. 28. sz. 108. l.

Kunoss Béla: Őszi tárlat a Műcsarnokban.

Páris Ilo

festő

Művészet, 1940. V. évf. 32. sz.

31. l. — A régi Műcsarnok a

"magyar művészetért". /j. n./

Páris Ila grafikus

Pesti Hirlap. 1932. máj. 29.14

f. j. A Mennyeti Szelem elmerell
és pasztellkiállítása

MDK

Páris Ila

Önarckép, repr.

Képzőművészet 1931. V. évf. 37. sz. 46.l.

Páris Ida festőművész

Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon részvett tájképeivel.

8°Ou. 931.T.18.

Páris Ila.

Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon részvett

Az Est 931. T. 18

Páris Ila

Nemzeti Szalon csoportkiállításán részlett tájképeivel.

M.931.T.18

Páris Ila festő

Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon résztvett téli kikötőivel és tájképeivel.

Magyarország, 931. T. 18.

Páris Ila.

— **Tárlatvezetés a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalonban rendezett 69. csoportkiállítás alkalmából szombaton délben a kiállító-művészek tárlatvezetés formájában ismertették a kiállított anyagot és művészeti hitvallásukat. Az előadást nagy és előkelő közönség hallgatta, amelyben a kiállító művészek közül *Páris* Ila, *Bükky* Béla, *Bokor* Vilmos, *László* László, *Halvax* Gyula és *Lőte* Éva vetett

László, *Halvax* Gyula és *Lőte* Éva vettek

bezárul.

NU.931.T.25.

Paris Ida festő

Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállításon részt vett tájképeivel: "Malom", "Duna Szent Endrénél", "Tél a Dunán", "Templomudvar Szent Endrén" és két velencei bárkás képével.

PH. 931. T. 18.

Művészet 1942. VII évf. 351.

Páris Ila: Tél

-"- -"- : Etude. Kraznahorkai Bécsé

Művészet. 1938. Virág.
III. cíf. 14. sz. 17 l.

Párisi Ila: Dambius S.

1940. Művészet. ~~1940~~ 1941
VIe. 37. sz. 8 l.

Páris Isla: A Duna

Páris 1914

Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon részvett.

M.931.T.27.

Páris 1a.

A Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállításon részvett.

M.1931.T.20.

Páris Ila festőművésznő

Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon részvett.

M. 931. T. 23.

Párisi Ila.

Nemzeti Szalon LXIX. csoportkiállításán részt vett tájképeivel

NM.931.T.20.

Páris Ila

Nemzeti Szalon csoportkiállításán részt vett.

Ujság 931. T. 18

Páris Ila festő.

Nemzeti Szalonban rendezett csoport-
kiállításon részlvett, tájképeivel.

MH.931.T.18

Páris ida festő.

Nemzeti Szalonban rendezett csoportos kiállításon részvett, kiemelkedik két téli képe, egy nyári tája.

PN. 931. T. 18

Páris Ila

Szerepelt a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

M.931.IV.5.

Páris Ilia

Három képe a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

N.U.931.IV.5.

Ехать -ду

поехать ехать в деревню ехать ул. ехать

Е.УІ.ГТО.О.И

Páris Ilus

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

Est, 931. IV. 5.

Mafra, 28 de Janeiro de 1967.

Senhor Diretor,

Tenho a honra de comunicar a V.Sa. que, tendo

Páris Ila

a legujabb generációból érdemes művével szerepel

A magy. posztimpresszionisták II. kiáll.-a.
E. K. 931. XI. 4?

Páris Ila

"A Margitsziget télen" c. műve, Mention Honorablt nyert, a Nemzeti Szalonban a Szinyei Társ.tav.tárlatán.

N.U.931.IV.17.

Páris Ila

(Nemz. Szalon szezonzáro kiáll.)
kitűnően adja vissza vizek
tükrözését.

Dékány András
M. 932. VI. 19

Páris Ila, festőm.
emlékére méltó.
Tavaszi párlat a Nemz. Szal.-ban.

-io.
M.O.932.VI.19.

Párisi Ila, festőm
darabjai a legjobbak közé tartoznak.
Pavani párlat a N. Kal.-ban.

(au.v.) N. U. 932. VI. 19.

Páris Ila, postlóm.

említésreméltó módon szerepel a N. Szal.
Tavaszi Társalgón.

? 932. VI. 19

Páris Ila

Művével szerepelt az "AME" első kiállitásán.

N.U.931.VI.1.

Páris Ila

Önarcképe az "AME" első kiállitásán.

B.H.931.VI.7.

Páris Ila

Festőművész

Szinyei Merse Pál Társaság Tavaszi Szalonja – Uemuseti Szalonban – képével szerepel. Önarcképe.

Pesti Hirlap
1933 III 19.

Páris Ida festőművész.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán vesz részt.

M.931.T.11.

Páris Ila

— **Páris Ila kollektivkiállitása.** Január 18-án délelőtt 11 órakor nyilik meg ünnepélyes keretek között a Nemzeti Szalonban. A fiatal színésznő-festőművésznő kiállitásának megnyitásán a budapesti művészek teljes számban megjelennek. A sajtóbemutató szombaton, január 17-én délelőtt fél 12 órakor van.

NU.931.T.13.

Páris Ila festőművész.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán részt vesz.

BH. 931. T. 11.

Páris Ila

festőművész

Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása - Tavaszi Szalon - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1935.III.19.

Páris Ila

Szerepelt a KUT és MME közös tárlatán.

8 ó lójság 1932. XI. 6.

Páris Ila

Szerepelt az V. balatoni kiállításán.

Vh. 1933. V. 9.

MDK

Páris Ila

Danubia strand, o.

Föv. Képtár háborus vonatkozásainak jegyzéke

Bp.1952.

Páris- Ila

Szerepelt az "Alkotó Művésznők" kiállitásán .

Est, 1931.Jun.7.

Páris Ila

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán szerepelt.
Két "téli kikötő" c. műve.

M.O.931.I.18.

Páris Ila

A Nemzeti Szalon LXIX csoportkiállitásán szerepelt.

P.H.931. I.

Páris Ila

Tájképei és önarcképe, az "AME" első kiállitásán.

8 O.U.931.VI.7.

Páris Ila festőművész

Nemzeti Szalon Őszi Tárlatán képével vett részt

/kellemesen tünik fel a fény és szin rokonhatásainak művészi kutatása, au ugynevezett atmoszférafestés egyre fejlődő tehetségének birlaló állomása./

Nemzeti Ujság 1931.IX.20.

Páris Ila

Tájképpel szerepel az "AME" első kiállitásán.

P.H.1931.Jun.7.

Páris Ila festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Ujság 1931.IX.20.

Párizs Ila festőművész

Őszi tárlat a Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Az Est 1931.IX.20.

Páris Ila festőművész.

A Nemzeti Szalon LXIX. csoport-kiállításán vesz részt.

NU.931.T.11.

Páris Ila

festőművész

— **Páris Ila és Rózsaffy Dezső kiállítása.** *Páris Ila* joggal pártolt át a szinpadtól a festőművészethez, tehetséges festő, sok szinérzékkel és a festői kifejezés közvetlenségével. Egyelőre még átmeneti korszakát éli, a régebbi és ujabb irányok küzdenek meggyőződésében, de legujabb munkái biztatóan igazolják, hogy helyes uton jár. Ezek közül a munkái közül való például *„Virágzó fák"* cimü hangulatos tája, *Kártyázás* és *Cigányzene* cimü jelenetei, jó megfigyelésü és könnyed előadásu alakjaikkal. — *Rózsaffy Dezső* a mult század végének franciás, dekorativ törekvéseit követi. Egy-egy virágcsendélete, egy-egy női aktja, különösen az *Alvó nő* cimü, kellemes, finom festői munka. A két művész kiállitása a Mária Valéria-utcai kiállitóhelyiségben pénteken nyilik meg. *(—y.)*

Pest. Hirlap

1933 I, 6

Paris Ila
festö
Koll. kiall. Fränkel

vidd
2
Ujsag
1933. jan. 6.
(P. J. és Rózsaffy
Dersö.)

176

zázadból:

in.

és összetett kezekkel ábrázolt
nek vasfogai testét érintik. Diszfénytől körülvett
sipkekorona disziti. Haja válla-
derekán öv szoritja. Alól balra
figyelmünket. Fölül a felhőkből egy
ható balkénel.

100 Kán

E. Marmaritól (216/1896.)

Páris Ha (Ila)

MAGYAR MŰVÉSZET
1931.59

Páris Ila

festő

Élet.

Szefeltlex

900. l.

Nagyságos

Dr. Sre

21

Párís

P. 2. *Itá*, festő, * Budapest 1904. A bpesti képzőmův. főiskolán tanult rajzolni, mint festő autodidakta. A szentendrei művésztelepen, majd Berlinben dolgozott. 1931. gyűjt. kiállítást rendezett tájképeiből a Nemzeti Szalónban és 1933. a Fränkel-szalónban.

E. G. II. 269 l

Niccolò)
369. (Donatello (Donato di Bet
Sz. Firenzében 1386-ban.

~~369~~ Vitéz János szobra.

látható és

Mellig, szembe néz. Feje
hosszú. Albája felett /// stóla kere
csatján lékköves keresztek képeznek
reszt alatt: IOHS AEPS STGON és al

Márvány, magassága 17.5
A régiségtárból.
Átvétetett 303/88.B). 25

L pedig

Páris Ila

kinézno

részt vett a kinész-
képkörmüvészek pesti
Vigadóbeli tárlatán.
Müvészet 1938. 20. l.

Páris Ila

Danubius strand

l. Kepe repr.

Művészet

1938. 14. n. 17. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI N
BUDAPEST, VIII. MÚZEUM - KÖRÚ

Nr3.

Dr. Szentivanyi Gyula

XI. Lágymányosi-u. 16. E

Páris Ila

Annabella és
Téli tájkép
c. művei
repr.

Holt Ila

31. I

Paris Ila

koll. kiäll. a

Fränkel szalonba

1933 jan. 6-18.

Katalogus

Könyvtáramban

Sorsz.	A műtárgy származik				az új lelt.	A mester neve és a képtárgya	festve v
	S.	M.	A'	E.			
	képtárból						
						Második sorozat.	
200					696	Adrian van Nieulant: Az első emberpár vétke.....	fára
201					697	Német festő: Mária imádja gyermekét.....	fára
202					698	Német festő: A napkeleti bölcsek.....	fára
203					699	Német festő: Csoda egy szent ereklyéjénél.....	fára
204					700	Német festő: Egy haldokló király.....	fára
205					701	Német festő:	

Pásztor Ila

l.

Szépmüvészet
1943.90.1.

ARKOSSY

APEST
42 L 11-9

PÁRIS ILA

120	Tapolca	olajfestmény	500.—
121	Téli ájkép	olajfestmény	100.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

PÁRIS ILA

89	Derüs téli nap a Szigeten	olajf.	600.—
90	A Margitsziget télen	olajf.	300.—
91	Korcsolyázás	olajf.	200.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

Jan Victor vagy Victoor (

239

Kuruzsló

A piacz köze
melyen dobozt,
ra az alacsony fiéken
lábát a zsámolyr
késsel és köpülővel, (
jával k
feszítettek ki, tizen
esznek, réfnit
teg mögött álló asz
leány
almát vesz ki tito
megrakott kocsiját és a
emelkednek és balro
melynél a beteg a
Victors".

Olajfe

Lipa

PÁRIS ILA

86	Önarckép	500.–
87	Olvadás	200.–

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

Of.

~~3516 Lotz Károly:~~

3516. Lotz Cornélia arc

Térdig látható, kissé balra for
ben fekvő szalmakalapot és sel
haja, szemöldöke és szeme barn
daillont visel és keblére kinyilt róz
gas ruháját derekán széles öv
lagot csokorra kötötte. Jelzés
Vászon, mér. 97.5:71.3 c
Vétetett az 1905: III. 7
(213-905)

Vét. 20578-905

Páris Ila

137	Téli táj	tempera	200.—
138	Hajók a Dunán	tempera	150.—
139	Dunai részlet	tempera	200.—
140	Tabán télen	tempera	200.—
141	Tabáni udvar	tempera	400.—

Nemzeti Szalon
[Akv past kiáll. 1933 máj-jun]

~~1234. Ismeretlen festő~~ ~~a XVIII.~~

Erdődy Gábor egri pü

Mellig, kissé bal
tiumot és reverendája felet
rakott keresztet hord. Par
barna, bajusza és szakálla
ról a háttérben látható és
felirat ez: NON EST MORTAL
e szöveg olvasható: Excell
Gabriel Erdődy Ecopus Agri

Vászon, méretei 5
Vétetett 1908. au

Paris Ila

A Duna, olaj.

Balaton, olaj.

Nemzeti Szalon
tav, kiáll. 1932 jun

VASÁRNAP **8** Kat. Cirjék vt. Prot. László Ó-g. 26. Herm.	3
HÉTFŐ **9** Kat. V. János Prot. Emőd Ó-g. 27. Pant.	
KEDD **10** Kat. Lőrinc Prot. Lőrinc Ó-g. 28. Nika.	
SZERDA **11** Kat. Zsuzsanna Prot. Tibor Ó-g. 29. Teodóta	
CSÜTÖRTÖK **12** Kat. Klára sz. Prot. Klára Ó-g. 30. Szila	
PÉNTEK **13** Kat. Ip., Kassz. Prot. Ipoly Ó-g. 31. Eudoc.	
SZOMBAT **14** Kat. Özséb vt. Prot. Özséb Ó-g. 1. Auguszt.	33

Páris IIa

85	A konyha csendélete	200.—
86	Falu	400.—
87	Csopak	1000.—
88	Ujpesti kikötő télen	1000.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1932

1905.

épe.

ordul, és arczélben látható. Leereptett jobb
ál pedig a szék karfájára ve-
diszitett, kivágott és puffasz-
zin. Elől bodrozott ~~haját~~ és konty-
arna. Fülbevalója aranykarika.
alol jobbra: f. Lotz K.

ki 20578 sz. leirattal 10000 K-án

Páris Ila

kiállítása.

Neureti Salon

1931. jan.

Főv. képt.

Páris Ila

A Duna c. kép
repr.
Művészet. 1941. 37. m.
8. l.

a küldött árúk tetszesüket megnyer
nának
is kérjük és vagyunk kiváló tisztelett
minősége teljes megelégedésüket megn

etőlap felhasználásával, póstatakarékpe

P-t, az ideiratolt befizetőlap felhasz
takarékpénztárhoz ottani számlám javo
tatakarékpénztár számlakivonatát.
jük teljes kiegyenlítést nyert.
k teljes kiegyenlítésére fordítottuk.
ése szerint küldünk, póstán utánvétte

z készpénzzel kifizetem.

Páris Ila

Bukova Lajosné

festō

Enit-dij kiáll.

1943. ápr. (Neuz.

halon)

Taormina, of.

Genova, temp.

San Remo, of.

Nápoly, temp.

Páris Ila

Bukované Páris Ila

festő

vendezte a Keresztény Iparosok Orsz. Szövetségének képröm. kiállitásat.

ivod

Művészet 1942. 44. 7.

35. l. (Kiállitás a KIOSZ ban.)

u. ott kiállitva:

Téli táj, Nagyág, Női tanulmány.

Repr.: Téli táj c. képe és Krasznahorkai buérsuc. kése.

Páris Iha, Bukova

Lajosne

márc. vestő

1942. Keresztény Iparosok Orsz. Szövetségének kiáll.

Téli táj, Krasznahorkai bucsú, Nagyág, ofestmények.

Vézvatbana

A B. betűben jelezve van az ide átutalása az életrajznak

MDK

Páris Ila

Csop.kiáll. N.Szal. 1931. jan.

Paris Ila

1904-ben született Pesten. Képzőművészeti Főiskolán tanult ~~rajzolni~~. Tanulmányut Berlin, Ausztria, Itália.

Muranói üveggyár. Venezia. olaj

Venezia Canal Grande, olaj

Bárkák, Venezia, olaj

Hajók estefelé, Venezia, olaj

LXIX. Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon 1931.

Paris Ila -27-

Faragó Erzsébet urhölgy arcképe, olaj
Az öreg Gellért télen, olaj
Tél a Dunán, olaj
Lágymányos, olaj
Mosónők, olaj
A szobám, olaj
Vass miniszter arcképe, olaj

LXIX. Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon 1931.

Paris Ila

Arckép tanulmány, olaj

A Duna Szentendrénél, olaj

A Balaton tájáról /Csopak/, olaj

Csopak, Pósta ut, olaj

Borus idő Szentendrén, olaj

A malom /Csopak/, olaj

Vörös szántás a csopaki szőlőhegyen, olaj

LXIX.Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon 1931.

Paris Ila

Szentendrei Szamárhegy, olaj
Önarckép, olaj
Szedő Miklós dr. operaénekes arcképe, olaj
Szentendre, környéke, olaj
Templomudvar Szentendre, olaj
Erdei tisztás, Szentendre, olaj
Rálátás Hámorra Lillafüred, olaj

LXIX, Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon 1931.

Paris Ila

A müvésztelep udvarán, olaj
Farkasrét, olaj
Falurészlet, Szentendre, olaj
Délutáni árnyékok, Csopak, olaj
A Muranói részlet Venezia mellettm olaj
Szentendrei táj, olaj

LXIX,Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon 1931.

Páris Ila

Képzőművészet, 1931, 37. sz. 47-48 l.

időre mutat, keletkezését
Irodalom: Hegyi József: Ha
és meglévő müemlékei. Gyön
Heves vármegye. MV és V. B
Hevesmegye várai.-I. kötet,
/képe 17 l. előtt és 64 l.

Óvár.
Története: A várról adatsze
kutatások szerint az Ágasvé
avar település után középk
állhatott a Rátót-nemzetség
Jelentősége azonban az ágas
lehetett. Igy Ágasvárral eg
Jellege: Müforma nélküli kö
Leírása: Földgyürüs erőd, s
elpusztult, a földből fals
és fellegvár nyomaival. Ága

Páris Ila

Csendélet

Könyves Kálmán k 104. kiáll. 1920-as évek.

Páris Ila

Murano, olaj
Önarckép, "
Tavasz Budafokon, olaj

AME I. kiáll. N.Szal. 1931. jun. lo 1.

MDK

Páris Ila

Danubia strand, of.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mücs. 1940. febr.

11. 1.

M.D.K.

Páris Ila /1904-

623. Danubia strand. Olajf. 100x70 karton.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 44. l.

MDK

Páris Ila

Tavaszi szalon... Képzőművészet, 1932.
51.sz. 133. l.

MDK

Páris Ila

Tabán

UME és KUT kiáll. N.Szal. 1932. nov. 13 l.

Páris 1914

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Pesti Lloyd 934. IV. 1.

Páris Ilar

~~Rózsaffy Dezső~~

Festőművész. —

Egyjeleményes kiállítás. Mária Valéria utcai kiállítási helyiségében. Képeivel szerepel — néhány tájkép impressiójával igazolja, hogy a kidintéle hatások közöttt céltudatosan keresi az utat a saját egyénisége felé.

Magyar Hirlap
1933 I. 6

Páris Ila

festőművész

* **Képkiállítás.** A szépművészeti kiállítások helyiségében (V., Mária Valéria-utca 8. szám alatt) most nyilt meg *Páris* Ila és *Rózsaffy* Dezső gyüjteményes kiállitása. *Páris* Ila, aki az állandó fejlődés utján jár és alig pár esztendős elindulása óta máris megmutatta tudását, nagyon jól összeállitott anyaggal szerepel. Valőrbeli hibái vannak csak, de ezek is jelentéktelenek (kevés tehnikai tétovázás, a régebbi hatások emlékei), s mindettől eltekintve: *Páris* Ilának sok mondanivalója van. Főleg és ezt hangsulyozzuk, a tájkép a legnagyobb erőssége, ahol elevenen, könnyen érvényesül nagy formaérzéke. Egyszerű, banalitástól mentes munkák, őszinte, lelkes vallomások... *Rózsaffy* Dezső csendéletei (különösen a *Tulipánok*) nagyon nobilisak, azonban az a rengeteg, egy kaptafára huzott női akt, amivel a terem háromnegyedrésze megtelt, végtelenül unalmas. Unalmas és hogy őszinték legyünk, gusztustalan is! Azok az egyazonos pózok nem nyilvános kiállitásra valók. Ezen még a csendéletek meleg tónusa se enyhit. *(d. a.)*

Magyarság

1933 I. 10

Páris Ila

Szerepelt a Nemzeti Szalon akvarell- és pasztell-kiállitásán.

M.932.V.29.

Páris Ila

Szerepelt a Nemzeti Szalon akvarel és pasztel kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Partie III

Páris Ila

Alkotásával szerepelt a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

P.H.932.IV.29.

Páris Ila festőművésznő

Nemzeti Szalon 69-ik csoportkiállításán neve szerepelt.

NM. 930. XII. 4.

Paris Ila MDK

A Duna, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

Páris Ila

tovább Rózsaffy Dersö

U. 3284

Pesti Napló, 1933 jan. 6.

(– ró: Páris Ila és Rózsaffy Dersö képei.)

KÖZMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
506 /1943 szám
1943 évi 30. n.

Fränkel-szalonban

Krasznahorkaváraljai körjegyzőség.

Gömör és Kishont vármegye, rozsnyói járás.

2074 /1943 -

Kifizetendő a .....

..... terhére.

Budapest, 19 .....

Műemlékek Ors

elnök.

A rimaszombati
számu megkeresésükre tisztelettel l
mausoleum őrlakásának adóhátráléka
előirásról a Bizottság az 1943 évi
Krasznahorkaváralja, 1943.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA.
KIFIZETTETETT
1943 év nov. hó 15 napján
165 naplótétel alatt.

Stádium Rt., Budapest. 942—1701

Páriss Ila tímcsnő

tovább Rózsaffy Derző

K U. 3288.

cnod

Az Est: 1933. jan. 6.

(Rózsaffy Derző és Páriss Ila kiállítása.)

ügyi miniszternek jelen kelet
őséghez intézett rendeletének

P

őséget, hogy Borbély József keb.
sos részére, a Müemlékek Országos

79165-1943. szám.
IV. 3. ü. o.

Tudomás és megfe
másolatban megküldöm.
Budapest, 1943.

MDK

Páris Ila

Rózsaffy Dezső és Páris Ila kiáll. Az Est, 1933. jan. 6.

MDK

Paris Ila

A Duna, olajfestmény

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 23.l.

M.D.K.

Páris Ila

"Szinésznőből - festőnő lett. Megfestette Anna-Bella portréját"-irja a lap és közli a müvész fényképét.

Szinházi Élet. Bp. 1932. okt. 30.-nov.5. XXII. évf. XXII. évf. 45. sz. 54. lap.

MDK

Páris Ila

Szépmüvészeti kiáll. magyar mesterek müveiből. Bpest 1933. jan.

MDK

Páris Ila

Csopak

Tabán

Velence

Páris I. és Rózsaffy D. kiáll. Bpest 1933. jan.

MDK

Páris Ila

Az öreg Gellért télen

Önarckép

Páris I. és Rózsaffy D. kiáll. Bpest 1933. jan.

MDK

Páris Ila

Tengerparti villák

Kikötő

Nyársapáti rét

Páris I. és Rózsaffy D. kiáll. Bpest 1933. jan.

MDK

Páris Ila

Tél a Tabánban

Havas Zugliget

Virágzó fák

Páris I. és Rózsaffy D. kiáll. Bpest 1933. jan.

MDK

Páris Ila

Tél a hegyekben

Kilátás mütermemből

Sió part

Páris I. és Rózsaffy D. kiáll. Bpest 1933. jan.

MDK

Páris Ila

Falusi utca

Kártyázás

Alföld

Páris I. és Rózsaffy D. kiáll.Bpest 1933.jan.

MDK

Páris Ila

Cigány muzsika

Anna Bella

Pihenő

Páris I. és Rózsaffy D. kiáll. Bpest 1933. jan.

MDK

Páris Ila, festőm.

Derüs téli nap a Szigeten.	Olf.
A Margitsziget télen.	"
Korcsolyázás.	"

Nemz. Szal. -VI.Tavaszi Szalon. - 1931.ápr. Kat.

Páris Ila (1904-)

Danubia strand.
Oljf. Sign. 1923.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK.

Parányi István festőművész.
/felvidéki/

Itt kiállitásokat rendezett Kassán és Munkácson.

Ujmagyarság, 1941. máj. 16. 6. 1.

Parányi István MEK
festő

Egy csendéletét Jávor Pál vásárolta meg. Parányi ezidáig csak Kassán és Munkácson állitott ki, hosszuidőt töltött Délamerikában.

Festőművészek Jávor P. öltözőjében

Uj Magyarság, 1941 május 16. 6 l.

Péris János

M.D.K.

Serwi szerint Láng János készítette a soproni evangélikus templom díszes, aranyozott faragású bútorzatát 1783-ban.

Horváth László: Budapest - Győr - Sopron

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 13.köt./

103. old.

Paris, Joh. M.

Soproni polgár XVIII. sz.

Valószínűleg fenti építette a soproni evangélikus templom oltárképét.

Bünker J. R. Ueber den alten Ornat der evangelischen Kirche in Sopron. Sopron e. n. 5. l.

Páris János, szobrász

1788-ban oly adat, mely szerint a Vas megyei Sitke oltárát és szószékét Páris János soproni szobrász készitette. 174.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz. III. Az ifj. Dorfmeister, Építészet, kőfaragás, szobrászat. 168.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 23. 1969. Sopron

Pásztor János Mihály

Thieme_Becker

XXVI. 235. l.

Lyka

Páris János Mihály

szobrász

l.

Bán Sopron

380, 381. l

1377. Ismeretlen festő.
A XVIII. század végéről.

Gróf Jankovich Antal.

van abrázolva, kissé jo

Csaknem térdig, ~~asztal~~ ~~zelva.~~ Jobb kezében zsinórral ös pedig ~~egy~~ piros metszésű és aran lét a Szt. István rend jelvénye szalagon visel. Parókája rizspor sza és szakálla leberetvált. Ölt csipke mellfodor, aranyzsinorzás ~~kék posztóból.~~

Vászon, méretei 95.2:77 november hó 1-jén Adamovics Bélá 500 K-án (2064-912).-- Kifizette tatott 1912 deczember 6-án (2281

Szedondó 2-9-10 p.

Sz.n.321
2064-912
Át.lelt.

5

Paris János
Nebrán

Gentmüemel
244. l.

A veleméri rom. kath. templom

Folyó szám	Kelet hó	Kelet nap	Tárgy
			Bevéte
1.	1916	már. 21-é	Hermes bam
			Kiadás
1,	I. sz. Hetidij-jegyzék 1916 III/2		
2,	Utiszámlára előleg		
			K.

Páris Mihály

Magyar Művészet

1928. 539

670. Klein, Adam

Bejárat Nürnberg várába a város felől.
(Eingang in die Stadt Nürnberg von der Stadtseite.)

Rm. Rk.

K. 2.

90 × 139 mm.

Páris Mihály

4

MAGYAR MŰVÉSZET
1928.539

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Parisotti.

I.

Arch. Ed. 1932-33.

189. I.

~~Alszeghy Zsolt dr. VI. 311.~~

Paris M.

Nobrán

1783

lásd

z

Heimler Károly

Soproni Lejeskönyv

Nepszerű Kiadás

Bp. 1933.34. l.

Gyula.

Az előtért a bástyákkal
lalja el, melyen innen balra
vár felé mutat, a háttérben
gyen. Felirata a lebegő mond

GYVIL

Rm., mér. a vk. 8.

140-95.

- 1 - M.D.K.

PÁRIS Mihály szobrász Sopronban

megh. 1795-ben

1760-ban Zanácsi jegyzőkönyvben em-
lítik

1762. Sopron, előkapu, címerjavítás,
szintáznál kisebb szobrászmunka.
temetési feszület javítása együtt 10,- forint

1782-1783. Sopron, Szentlélek templom,
feszület és 2 mellékoltár (2.)

Aggházy. Barokk szobrászat... Bp. 1959
I. 252.

M. D. K.

PÁRIS Mihály szobrász

1783. Sopron, ev. templom, faragott padok

Irodalom: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 125. 252. II. 245. 246.

Páris János

Soproni szobrász halála után 1795-ben nem lehetett a szegényes hagyatékból kifizetni a temetési és gyógyszer költségeket.

/Tanáncsjegyzőkönyv 1795:1625 sz. végzés/

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 5.l.

MDK

Paris Mihály

eml. a tanácsjegyzőkönyvekben 1760-67.

Csatkai E: A soproni szobrászat. Magyar Művészet 1928. 7.sz. 539 l.

Páris Mihály, soproni szobrász

Emlitve 1760-tól. † 1795-ben. 1763-ban a kat. temetési feszületet javitja, 1782-ben a Szt. Lélek templomban dolgozik. 1782-3-ban az ev. templom ajtait faragja

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-szobrászat problémái. MTA II. Tudos.-Tört. Tud. Ost. Közl. II. Köt. 1. s. (1951). 101. l.

Páris Mihály soproni nobrász

annyit sem hagyott hátra halálakor, hogy az orvost és gyógyszerért ki tehessen elégíteni.

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-zobrászat problémái.
MTA II. Tdrs. Tört. Tud. Ozt. Közl. II. Köt. 1. sz. (1951) 98. l.

Paris

P. 3. *János Mihály*, szobrász Sopronban a XVIII. sz. második felében. 1783. készítette az ottani ev. templom szószékét.

K. Gy. II. 269 l.

391.

kissé jobbra néz. Homlokába lógó haja,
ldöke barna, szeme szürke, bajusza le-
jé körül van csavarva, mellfodra lát-
, fekete bársonygalléros kabátja zöld
ok. Hátán a áll: „Fest. Kiss Sám. 1811"

miature, méretei 5·2 : 4·2.
ztávnétól 1888. junius 15-én. – Kifizette-
Elszámoltatva 1888. XII. 30-án (146/88).
. Tkri nyugtát 10/88.).

).

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

A sitkei templom főoltárát faragta kb. 1774-ben. Panaszok merültek fel ellene. mert 1778-ban a nagysitkei plébános bizonyitványt ad át ,hogy a szallitott főoltaron hibák vannak. 99.old.

OSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkái a sitkei templomban 99.old.

Vasi Szemle, Helytörténeti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

1775.nov. 14-én szerződést irt alá,mely szerint oly szé
szószéket farag,amelynek mintájául a győri jezsuita
/ma bencés/templom szószéke szolgál. 99.old. 4.jegyz
EZÉRT/XVI/ 175 Ft-ot vett fel.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkái
a sitkei templomban 99.old.

VasixSzmkmSzemle, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf.
1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRO

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

Soproni szobrász. 1774-ben készitette el a sitkei rom. katolikus templom szószékét. Fekete repr. 102.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkai a sitkei templomban 99.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRO

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

A sitkei templom szószékét a Szombathelyi asztalosok és szobrászok megvizsgálták,irásban adták,hogy kijavithatlanAz egész,kicsi,szük,az ábrázolt alakok bosszantóan rosszak,tehát adja vissza a 175 ft-ot.Nem tudta visszaadni de vállalta,hogy ujat készit.1775.szept.végére és akkor az oltárt is kijavitja. 99.old.

CSATKAI ENDRE: Paris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkonyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIZS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Gode Lajos pozsonyi szobrásznak győri bencés-templomi szószékén és Párisnak sitkei szószékén a hátsó falon egyező a dombormű. Párisnak Godéhoz kellett igazodnia.- A Jó pásztor, de más a kidolgozás. Godénél több a részlet, a Jó pásztor félkézzel tartja feje felett a meglelt bárányt. Páris krisztusa azonban félkezével int, másik kezével pásztorbotot tart. 101.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

A sitkei munkájával szemben beadott panasz szerint azt láthatjuk, mintha Páris a maga szobrászmunkájában követett volna el hiányosságokat és az egész nagyszabásu al toztás a főoltár nem tőle származik. Bár amit tőle ismerünk, nehezen hiteti el, hogy a főoltár dus diszeivel, az egyházatyák jó alakjaival az ő müve volna telsességgel. 101. old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99. old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI. évf. 1967. 1. szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

1782-ben a Szent Lélek templomban több munkája mellett egy mellékoltárt is készitett. A ma is meglevő oltárok egyike Krisztus siratása, a szemben lévő oltárral azonos de a számadás szerint annak a rajzát Müller nevü szobrász készitette, 103.old.

CSAPKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkái a sitkei templomban 99.old.

Vasi Szemle, XXI.évf. Helytörténeti Évkönyv, 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Sopronban 1763-ban az ev. templom temetési feszületének corpuszát cseréli ki 2 Ft. 50 krajcárért. 1769-ben az u uj szinházban foglalkoztatja a város és fizetnek 10 Ft-o ot, ami elég szép összeg volt hajdanában. 1782§83-ban jobbfajta asztalosmunkákat kapott. 102.old.

CSAKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

Vasi Szemle, XXI.évf. Helyismereti Évkönyv, 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Első adatszerű feltűnése Sopronban 1760-ban egyszerű említés. 1762-ben a város az elülső kapun a felisásokat és a cimert javittatja vele és kifizet 2 Ft. 50 krajcar Ez azért érdekes, mert ez tulajdonképen kőfaragó munka lett volna, a szobrászoknak általában csak fával volt szabad dolgozniok. 102.old.

OSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 89.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, xxi.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász
6606-

1782-ben Sopronban az ujonan berendezett Szt.Lélek templomban,ahol az épitkezés miatt szétszedte,majd összerakta javitás után a főoltárt,javitgatta szószéket,egy feszületet,és a keresztelőkutat,faragott egy mellékoltárt ezen az asztalosmunkát is elvégezte.Kapott érte 3 aranyat és 7½ x 72.Ft-ot. 103.old.

GSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIKLÓ

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Gode Lajos, pozsonyi szobrásznak győri, bencés-templomi szószékén a mellvéd szélán Áron és Mózes kisebb figurája van, köztük keresztelő Szt. János.-Páris sitkei szószékén-bár Gode Lajoshoz kellett volna igazodnia-ezeket Szt. Péter kulccsal és Szt, Pál karddal helyettesiti. 101.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

Sitkei szószékét a győri Goda Lajos által készitett ben cés templomi után kellett volna készitenie.A győri szélesen elfoglalja a fal egy részét,ez előtt csavarodik a lépcső 4 rombuszban foglalt faragvánnyal,a 4 egyházatya ábrázolásával.A sitkei szószéken nincs lépcső,a szószékre a sekrestyán át lehet felmenni. 101.old

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Sitkei szószéke és Godé Lajos győri szószéke között, tulajdonképen-a megrendelés ellenére-kevés az egyezés. A sitkei szerányebb sokkal,mint a főoltárés nem tarthat számot rá,hogy a szabványos barokk berendezési tárgyak szintje fölé emeljük,de annyiban értékes,hogy készitőjét ismerjük,és igy egyéb munkáinál azonositásra felhasználjuk. 102.old.

OSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkai a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Bode Lajos győri és Páris sitkei szoszékén-bár Párisnak Godéhoz kellett volna alkalmazkodnia-a hangvetők sem egyeznek. A győri szélesebb, sok díszből emelkedik fel az egyszerű kereszt, szélén angyalkák, hatalmas dicsfény. A sitkein kerubok és angyalkái között kupszerű emelvénaen ül a Hit allegorikus alakja, eléggé üres arccal, magasra emelt kehellyel. 102.old.

OSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

Sitkei szószéke megfelel a közepes minőségünek hitt Páris képességeinek, nem jobb, nem rosszabb, mint az átlagos szószékek, bár kitünő mintát állitottak elébe, a pozsonyi Gode Lajos győri szószékét. 101.old. 4.jegyz

CSAKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

Az általa készitett sitkei katolikus templom főoltára, kb. 1774-ből. Az oltárkép Dorfmeister István müve. A szentháromság és a megváltásnak jelképes ábrázolása. Fekete repr. 100.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Sitkei munkájával kapcsolatos feljelentés és a birói határozat a reá vonatkozó ismereteinket jelentékenyen gyarapitja. Eddig Párisra vonatkozó hasonló adat nem merült fel. 102.old.

CSAPKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

Gode Lajosnak győri ,bencés-templomi szószék- talpán hatalmas rokokó díszitmény van,csupa mozgással,Sitkén Páris müvén -bár Godét kellett volna utánoznia-a falhoz tapadó nagy kagyló csüng a talpon egymagában. 101.old

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni a szobrász

1795.aug.15-én halt meg A szt.Mihály templom anyakönyve szerint sorvadásban.Olyan nyomorusag maradt utana,hogy k alig jutott a gyógykezelés és a temetés költségeinek megfizetésére. 103.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkai a sitkei templomban 99.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

Nemcsak a sitkei szőszéket kifogásolták,hanem az általa készitett főoltárt is a szombathelyi asztalosok és szobrászok és kijavitását kivánták tőle. 99.-á 100.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkai a sitkei templomban 99.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, szobrász

1744-ben készitette el a sitkei rom.katolikus templom szószékét.-Soproni szobrász.-.A kép a szószék mellvédj. -rekete repr. 101.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrász

Sopronban a ma is meglevő evangelikus templom ajtóit 1782-ben faragta és copf-jellegű lapos faragással díszítette. Az irodalomban van arra utlás, hogy a templom szósz széke is tőle való, de ennek faragója Lang János asztalos volt. 103.old. 6.jegyz

OSZTKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS JÁNOS MIHÁLY, soproni szobrasz

Rossz anyagi körülmények között élt.1779-ben 12 forinttal tartozott Gratzer asztalosnak.A városi bíróság végrehajtás terhe alatt kötelezte,hogy a hitelezőnek fizesse meg ráadásul 37 krajcár perköltséget is a nyakába akasztottak. 104.old.

GSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkái a sitkei templomban 99.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

PÁRIS János Mihály szobrász

A soproni mester tervei a schwarzenbachi templom berendezéséhez

VALKÓ Arisztid: Késő barokk szobrászrajzok az Esterházy-levéltárban. = Művészettörténeti Értesitő, 1990. 3-4. 221-226.p. és ill.

(EÁL ÉrsGazd L 1783. é. 329. sz. szd.)

MANENOTZKI (MALINOVSZKY) János kőművés. Egerben 1845-ben írják össze az adózók között.

MARCIS Lipót egri asztalosmester, aki 1730—33 között szerepel az egri adóösszeírásokban. Feltehető, hogy → Nárcisz Lénárd Egerbe 1687-ben betelepedett asztalossal azonos, vagy annak leszármazottja.

MARIA, Johannes (Johannes Maria Specia Casa?) kőművesmester, az olasz kőfaragók mestere Egerben, aki 1552. március 12-én távozik Bécsbe, miután néhány kőművese már decemberben elutazott. (Détshy, Munkások I. 175. 187. old.)

MARKASOLY (MARKASOLI, MARCASOLI) Károly és Vilmos valószínűleg olasz eredetű bádogosmesterek. Markasoly Károly 1838—46 között a főszékesegyház bádogtetejének elkészítésén dolgozik. 1838—49-ben a megyei börtön emeletráépítésénél találjuk (EÁL Heves vm. szdm.), majd ugyanott 1843-ban a tömlöcajtókat nléhvel borítja. (EÁL Alrm. szd. 1845.) 1843—47 között az érseki palota déli szárnyán és az érseki palota köznonti hivatalainak keleti épületszárnyán vállal munkát. (EÁL V. cl. szd. 1598. cso.) A Markhot Ferenc u. 2—4. sz. ház (hrsz. 898, 897, 896, ún. Herner-ház, amely Herner Ferenc serfőző tulajdona volt) hátsó részében laktak 1840—87 között a fentnevezett bádogosok.

MARKMÜLLER Károly megyei földmérő a geometra. 1810-ben elkészíti a szikszópusztai fácános térképét (EÁL ÉrsGazd L Térként. IV. 52.), 1811-ben pedig a felsőtárkányi angolpark tervét. (Uo. IV. 53.) 1813-ban a megye felhívja Markmüllert,

Páris Olga

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

P.H.931.IV.5.

Texte ci-dessus

Párisvára

(Töketerebes)

(Trebišov, alebo hrad Párič)

Zemplén vm. kepjel

Janota III

220 – 223. l.

LE

DE MA

À

OEUV

JEA

DETRUIT PAR LES

JEAN FADRUSZ naquit en 1858 à
bourse de la caisse d'épargne de
Tilgner et plus tard chez Hellmer.
1896, il fut chargé par la Ville de Pozso
Cette statue équestre, l'une des plus im

Páris vára

Tőketerebesen (Zemplén vm)

1254-ben gróf Páris fia, Andornok de Terebes volt a vár ura. Thökölyi hívei 1686-ban a várat felrobbantották, s az többé fel nem épült. Némi romjai megvannak.

Eanlkassaiegyhm

II. 541. l. 542. l.

6797.	12 felvétel 2-2 drb. 18x24-es 12 drb. 18x24-es kép /:Miniatura felv.:/
6953.	109 drb. 9x12-es kép 15 drb. 18x24-es kép /:Bek. negativokról:/
6962.	92 drb. 9x12-es másolat /:Pécsi kövek:/
	Számlabélyeg

azaz Háromszázhuszonhat aranyp

Ezen számlában feltüntetett ár a 4560/1931 M.
számu rendelet értelmében ARANYPENGŐBE
értendő.

Fizetendő: számla vételekor.

Vi.

MDK

Parisetics/?/ Imre,festö

1801.

Tájkép alakokkal. Jel. Olf. Vászon.

v. Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll. 1947
Kat. 24.1. okt 12-19.

Kiállítások.

Az 1900. évi párisi kiállítás.

V. F. 1/1899.

1898. dec. 27.

Kiállítások.

A párisi nemzetközi kiállítás. (1900.)

(és 636/1899.

F.V. 459/1899. és 526/1899.

1899. jún. és szept. 20. és nov. 17.

K.F. 660/1899. és 681/1899., 684/1899.

K.m. és nov. 15., dec. 3.

Kiállítások.

Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás „magyar osztálya”.

Kr. T. 11/1898. és 11/1898.
1898. okt. 8. és okt. 28.

Parits Jacza két fiával

ötvös

1828 Asakova

Kapmagjärorszätvösök 42 l.

T. 2932.

MAVROTHALASSA olim PONTUS EUXINUS-
elirata felül jobbra:

nigreichss
Türckey
tinopel
bey
unst ūd
ürnberg.

9 cm.

46-92-148.

PARIZÁN Mihály

Fülé Lajos: Parizán Mihály, a természetes katasztrófa mükö szobrásza. = Vaisépítés, 22, 1986, 1 36-37. ll

Parizán Mihály

A Műcsarnokban rendezték meg a Stúdió '80 című kiállítást, melyen Parizán Mihály „Két figura találkozott" című munkája szerepelt. [említve].

Fecske András: Józanabb célok felé...
Dolgozók Lapja, 1981. jan. 25.

Pazirek Ferenc festőművész gyűjteményes képkiállítása a marosvásárhelyi Sparmuseumban.

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. II. r.

544 l.

Kulturkrónika

Marosvásárhely (Parisek Ferenc itt tartott kiállítást.)

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. 11. sz.
544. l.
Kulturkrónika

Parisek Ferenc, festőművész

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. 11. sz.

544. l.

Kultúrkrónika

Parizán Mihály szobrász

megtekinthető.

PARIZÁN MIHÁLY szobrászművész köztéri szobrait és bronz kisplasztikáit mutatják be Budapesten a Magyar Urbanisztikai Társaság Rákóczi úti székházában november 14-ig.

Magyar Hírlap, 1985. XI. 1

MDK

Párkai Varga Imre

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 ápr.21.

M.D.K.

Párkányi Ferenc MÁV főtiszt

A miskolci vasutas képzőművészek kiállitasan szerepelt.

CiKK: Vasutás művészek kiállitása.(hb.)

Északmagyarország.Miskolcz.1948.dec.5.

dr Páskányi György, építén

L. Harmos Zoltán

Tervpályázat

3-7

Magyar

Építőművészet Br. 1983

83/4

dr Párkányi M , [épíkri]

L: Rajh László

–: Mesterisholán

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983

29.

83/5

MDK

Párkányi István

Dr.Csomóss Miklós orvos: A magyar állam megbecsülése elleni vétségek.

Magyar Nemzet, 1938.aug.27. 7.l.

MEK

Párkányi J. Károly

szerepelt a Győrött máj/2-/ 12-22-ig rendezett tárlaton.

két ismert akvarellja

b.s.: Pedagógus képző[illegible]nek megyei tárlata. Kisalföld 1963. máj. 17.

Párkányi J. Károly
festő

M.D.V.

A győri lőcsarnokban tartott
tárlatot

—: Hírek
Művészet, 1962. julius — 38 lap

Párkányi J. Károly

Művei döntően vízfestmények. Linearis.
„Teregetés" /repr./
„Esti eső előtt"
„Tertőrákosi kőfejtő"

Marsovszky Endre: Párkányi J. Károly és Barabás László kiállitása a Győri Műcsarnokban

Rajztanitás 1962. II.sz. 29.l.

MDK

Párkányi Károly
festő

Párkányi Károly április 24-én
meghalt.

—: Párkányi Károly
Művészet, 1963. június – 32 lap

Párkányi Károly

MDK

Szerepelt a Rippl Rónai Muzeum ban rendezett kiállitáson.

"Vihar után Tihanynál"

F.K. : A győri képzőmivészek kiállitása.
SOMOGYORSZÁG, 1957. szept. 19.

Párkányi J. Károly MDK

Szerepelt a győri képzőművészeti kiállításon.

"Örvényes részlet" akv.
"Balatonudvari"

Borbáth Sándor: Keresztrejtvény, szinvonalasabbat!
Kisalföld 1962. nov. 7.

Párkányi Károly
festő

M.D.K

Megyei munkás ~~művész~~ csoport győri
tárlatán mutatta be műveit

—431.
Művészet, 1961. január — 1 oldal.

Párkányi Károly

fest. szak II. é.

Ferk pzomfoisk vk

1935–36. fo. l.

Budapest, 1926. jun. 25.

k e k O r s z á g o s

o t t s á g a

Budapest.

.soraikra a következőkben van szerencsénk

l állógarniturák a következőképpen van-

turából	állló	900	garnitura
"	"	200	"
"	"	120	"
"	"	95	"
összesen		1315	garnitura

nnan származik, hogy az egyik kötegben
itura van.

sénk reményében vagyunk

kiváló tisztelettel:

DIVALD GRAFIKAI MŰINTÉZET

Parkányi J. Károly

festő

Szabad Művészet

1957. 471. l.

M. kir. honvéd Rokkantház és Hadirokkant Otthon
PARANCSNOKSÁGA.

813/psg.-1933.
szám.

A Müemlékek Országos

Budapest, 1933. évi augusztus hó 16

Az intézetben gond
ik részére folyó hó 14.-én Vi
mából tanusitott jóindulatáér
várkert megtekintését ingyene
ja a Tekintetes Bizottság ugy
vett hadirokkantak nevében há

Párkányi Károly

III. éves középisk. tanárjel-

Képzm. Főisk. Évk

1936/37 74 l

Ferkèpzomfoiskèvk

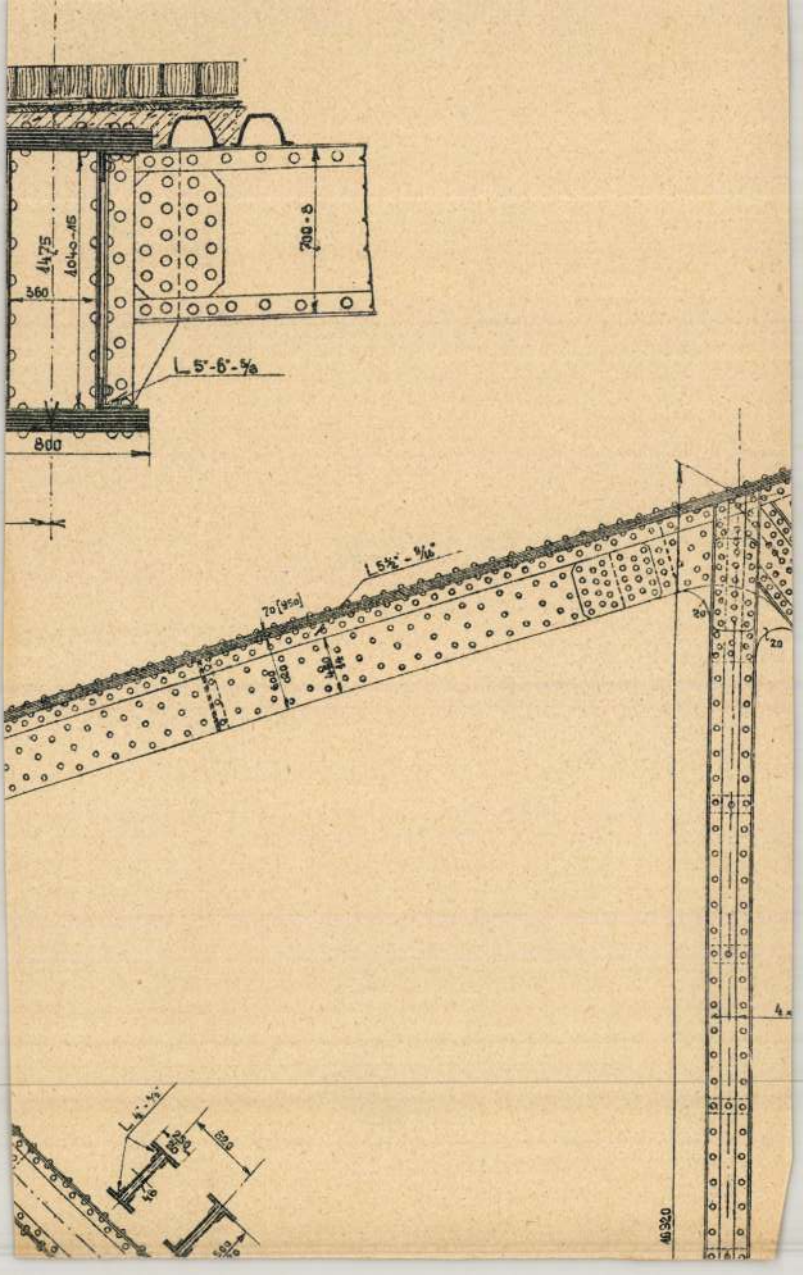

1475
1040-15
360
700-8
L 5"-6"-5/8
800
L 5½"-9/16"
20 [950]
20
20
4
L 4"-½"
520
46
46320

Párkányi Károly

V. évfo

1938/39. államiösztöndíj

Ferképzőmfoiskévk 116.l,
1937/39

Magyar Nemzet

Átvételi-jegy.

T. Chobánné

50 sor

[illegible]

Átvette: Kovács [illegible]

Párkányi Károly

ösztöndíjas tanársegéd

1938/39.

PÁRKÁNYI KÁROLY V. é.
a „Tapasztalati látszattan"
című tárgynál a tanév I. fél-
évében.

Ferkápzomfoiskévk

1937/39.

136. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Párkányi Károly

1938/39. tanév végén
középiskolai rajztanári
oklevelet kapott.
Elfogadott művészet-
,tört. értekezése:
Az újabb magyar
vallásos művészet
kialakulása, szellemé
és mai állása. 4 r.

Ferkepzőmfőiskévk
1937/39 183, 187 l.

Páskándi Károly
V. éves
1938/39. 100 P tanulmányi segély

Ferképzőintézeti könyvtár 116.C
1937/39

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pálkányi Károly

IV. évf.

1937/38. 100 P tanulmányi segély

Ferképzőmfoiskèvk 116.l.

1937/39

Párlányi Mihály,
a Mész Mesteriskola előadásai.

I. ciklus 1970-72

Párlányi Mihály: a technika általános elméletéről (Eszközök és közegek). I-II.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 4-old.

Subject: [N&n galeria] meghívó az N&n galéria szövetszerkezet címû kiállítására
Date: Sun, 12 Jun 2005 19:21:19 +0200
From: N&n galéria <galeria@nagybalint.hu>
To: N&n levelezõlista <nnngaleria@lists.c3.hu>

Az **N&n galéria** tisztelettel meghívja

Önt és barátait

2005. június 15-én, szerdán 18 órára

PÁRKÁNYI Mihály

Sámsondi Kiss Béla • Párkányi Mihály • Szövényi István • Nagy Péter Sándor

szövetszerkezet

címû kiállításának megnyitójára

megnyitja: Bodonyi Csaba építész

kurátor: Janesch Péter építész

Párkányi Mihály

(1924. - 1991. Budapest)

Párkányi Mihály kortársam, barátom volt. A sors rendkívüli fogékonysággal, szárnyaló fantáziával és oldhatatlan szomjúsággal a tökéletességre, áldotta – verte meg.

Gábor László ("Bubu"), aki vele évtizedeken át iróniába oldott megértésben együtt dolgozott, amikor egyszer valaki Misit kereste, így igazította el: "Ön nyilván a próféta osztályt keresi – balra a második ajtó."

A prófétaság a bibliai idõkben sem volt jól honorált státus: ma sincs az másként. Párkányi komputerizálható, precíz grafikonokban mutatta be a jövõlátomásait, amelyek az elkényelmesedett bürokratákat saját tehetségtelenségükkel és tehetetlenségükkel szembesítették. Az új gondolatok kényelmetlen képviselõjét megköveztetni, keresztre feszíteni már nem lehetett; helyette lassan ölõ méreggel: gúnnyal, közönnyel gyilkolták.

De tulajdonképpen mi az, ami Párkányi embercélú, szolíd és szakszerû kutatásaiban és kísérleteiben egyeseket oly mérhetetlenül felháborított; ami itt és akkor szembeállította mind az állami bürokrácia gyakorlatával, mind a divatos "forradalmárokkal"? Megpróbálom megértetni.

Az informatika, az automatika korát éljük. Az emberi nyomor enyhítése, a hajléktalan milliók otthonhoz juttatása technikailag már megoldható. Ilyen körülmények között – Párkányi szerint – az építészmérnök hivatásbeli kötelessége, hogy a modern tudomány és technika eszközeivel kidolgozza a tömegek szükségleteit szolgáló építési-építészeti rendszert.

Kiinduló pontja szigorúan társadalmi, etikai: a formák keverésével elõállított különleges ízekhez való egyéni és közkéjelgés idegen tõle.

De épp ennyire idegen a primitív, avult mechanizáció is; a házgyári szervezet és végterméke, a panelház, amely az emberi igények individualitását uniform sémákba kényszeríti. A korszerû módszert kutatja, amelynél a számítógéppel vezérelt gyártás végterméke, a ház, végtelen variabilitásával nyitja meg a szabadság távlatait.

Párkányi Mihály erre tette fel az életét: az informatika technikáján alapuló, koherens tervezési, gyártási, építési rendszer kifejlesztésére, kikísérletezésére és lépésrõl lépésre való tökéletesítésére.

Konkrét szerkezeti rendszerének alapsejtjére (alapanyagára) itthon lelt rá, a kikísérletezett, de praktikus felhasználásra nem került zseniális találmányok teremtõjében. Sámsondi Kiss Béla gipszre dermesztett vasbeton szövetszerkezetének formájában.

Technikafilozófiai alapgondolatát, amelyet "Gutenberg-elv"-nek nevezett, az élõbeszéd, a kézírás és a nyomdaipari termék viszonyának analógiájára fogalmazza meg. A folyamat lényege: az élõbeszédet hangzáselemekre dezintegrálják, a hangzáselemeket egy teljesen más nemû közegbe, vizuálisan érzékelhetõ betûjelekbe teszik át, a betûjeleket pedig szavakká, mondatokká rakja össze a mechanikus módon mûködõ nyomdagép. Ily módon korlátozott számú betûjellel az emberi gondolkodás teljessége közvetíthetõ.

Az építés minden más termelési eljárástól abban különbözik, hogy a végterméknek – az építészeti környezettel szemben támasztott igények individuális jellegére és gazdagságára figyelemmel - nyitottnak kell maradnia. Az iparosítás általunk megismert és megszenvedett mechanikus rendszere a végterméket önálló jelentéssel bíró, tektonikus elemekre dezintegrálja, ami – figyelemmel a mechanikus gyártás következményeire – csak korlátozott számú, rossz esetben csak egyetlen típus elõállítására nyújt lehetõséget. A mechanikus elõregyártás analógiája: a képírás, ami a fejlõdésnek már túlhaladott szintjét képviseli. Hátránya a hangírással szemben elvitathatatlan. Párkányi felismerése, hogy a Gutenberg-elv értelmében betûként viselkedõ, önálló esztétikai és tektonikus értelemmel nem rendelkezõ, semleges molekulákból kell kiindulni, amelyeknek szövetszerkezetû integrációja számítógéppel is vezérelhetõ, automatikákkal folyamatosan és nagy sebességgel elõállítható, és amelybõl bizonyos paraméterek betartásával beláthatatlanul sokféle használati, tektonikus és esztétikai igény kielégítésére képes épület szerkeszthetõ.

Mindez nem maradt puszta teória – bár az sem kevés. Párkányi és a vele társult fiatalok (Hajdú László, Barcza János, Kövesdi Rózsa, Rajk László, Szirmai Zoltán és még mások) kidolgoztak és kikísérletezték a nem tektonikus szerkezetek tervezésének, gyártásának és összeállításának praktikus módszereit. Csak néhány alapvetõ jelentõségû témát és konkrét produktumot kiemelve: a Monge-féle geometriai ábrázolás helyettesítését kódrendszerrel, a kettõs - az idõtényezõk bekapcsolásával hármas – koordináció rendszerét, a dermesztett vasbetonszerkezetek alapvetõ típusait és kapcsolási lehetõségeit, az összeállítás technikáját: a gyártó, tároló, mozgató, beemelõ szerkezetek és mûködésük megtervezését; a konkrét megrendelésre készült terveket, illetve kísérleti épületeket: Maisonette ház, Lift-field rendszerû csarnok, "Thermonontec", hõfizikai stabilizációt szolgáló kísérleti egység, Lift-cell rendszerû kommunális épület, Tilt-lift rendszerû ipari csarnok stb; a száraz trópusi klíma feltételeire figyelemmel a hõszigetelés speciális megoldásával készült tervek (Szomália, Jemen). Ez az alkalom nem alkalmas a szinte beláthatatlan terjedelmû aktivitás felmérésére. Ez munkatársainak feladata lesz.

Kiterjedt s rendkívül jelentõs munkássága ellenére Párkányi, a rá jellemzõ igényességgel, életét lényegében sikertelennek ítélte. Különösképpen fájlalta, hogy elképzelései csak kísérleti épületekben ölthettek testet; a nagy tömegek, a harmadik világ számára építeni, amit erkölcsi kötelességének tekintett, nem sikerült.

Párkányi Mihály enciklopédikus mûveltségû ember volt. A három nagy nyugati nyelvterületen otthonosan mozgott. Mûveinek egy részét angol nyelven, maga írta meg. Kizárólag e kultúra alapjaira építve oldhatta meg ilyen magas teoretikus szinten az általa vállalt "mérnöki" feladatokat.

Szuggesztív hatású elõadó és pedagógus volt. Utolsó éveiben "A mérnöki világkép"-rõl adott elõ angol és magyar nyelven. Elõadásaiban a reneszánsz típusú, széles látókörû, teljes ember ideálját állította a hallgatók elé példaképpen: az olyan mérnökét, amilyen õ maga is volt.

Lehet, hogy a konstrukciói nem minden kritériumnak felelnek meg maradéktalanul, de a teóriája szilárd talajon áll és nagy jövõt ígér, abban bizonyos vagyok.

Ami a szívemet nyomja, az, hogy bírálva, vitázva vele, sohasem mondtam meg neki szemtõl szembe, amit most – túl késõn – megírtam: mennyire tisztelem, nagyrabecsülöm és szeretem. Bonta János, 1991

Akadémikus, a tudományok doktora, egyetemi tanár. A szekezetelmélet Szokratésze fiatal követõi között. Eltemetett remények és csalódások, az ember és barát szolidaritása, igazi humanista? – Azon töprengek, hogy mit fogadna el tõlem búcsúzóként, hiszen nem állhatta a banálisat, a közhelyeket, a hipokratákat, mert tiszta ember volt, aki igényes morális és kritikai színvonalat követelt meg magától és másoktól.

Visszapergetem az évek meg-megszakadó beszélgetéseit, vitáit, a "munkákat és napokat", és egyszerre szinte hallom a hangját, amint a költõ szavaival követeli: "... Az igazat mondd, ne csak a valódit..." (mert valóban a költészet volt az a precíz eszköz, amelynek segítségével döcögõ, komplikált és polemikus prózánkban elvágtuk az összegubancolt gordiusi csomókat. Az igazat és az igazságosat, amelyben egy álláspont morális és emberi kerete határozza meg a...

Párkányi Mihály

A Parthenon

Vitaindító előadás a Magyar Épitőművészek Szövetsége marxista-leninista iskolája szemináriumán.

Kézirat gyanánt.

Az épitészet minden müalkotása tükrözi azt a kort, mely azt létrehozta, Mégis vannak olyan épületek, melyek ezen tulnönek. Ilyen a Parthenon is. A Parthenon évszázadok óta gyüjtőfogalom, melyben jól elfér mindaz, amit a klasszikus görögségről tudunk.
Ha Parthenonról beszélünk szinte természetszerüen Athén jut eszünkbe, ha viszont Athénről beszélünk akkor azt tapasztaljuk, hogy a képies asszociáció feltétlenül a Parthenont vetik elénk. Sőt azt tapasztaljuk, hogy a Parthenon bizonyos értelemben tulnő a Periklesi koron és mindaz, amit mi" görög szellemeknek" nevezünk a Parthenonban asszociálodnak. Ez csak ugy lehetséges, hogy a Parthenon valóban példamutató alkotás, az épületnej azon ritka fajtájából való, melyek nemcsak saját korukat, de egy egész nemzetet társadalmat, szellemiséget tudnak jelölni. Kevés példát tud erre az épitészet, de amelyeket például hozhat fel, azt valóban az egész emberiség ismeri.

E vitaindító előadás célja a Parthenont, mint korának tipikus termékét elemezni, megkeresni azokat az okokat melyek részben közvetlenül, részben közvetve a Parthenont létrehozta. A tárgyalás alapjául Major elvtárs szemináriumi előadása szolgált, innen vettem át a kifejtés keretét a tárgyalás sorrendjét. Ez alapján a tárgyalás menete: az alaponkivüli tényezőI, az alap tényezői és a felépitmény tényezői ismertetésének sorrendjében fog történni. Kétségtelen, hogy ilyen sorrendislgnek vannak bizonyos kötöttségei és hibaforrásai, viszont egy vita céljául szolgáló előadás számára a legkönnyebben nyomonkövető rendszert jelenti.

Alaphn kivüli tényezők:

a/ Állandó jellegü tényezők.

Kétségtelen, hogy a vidék fizikai alkata / helyrajzi, vizrajzi rendszere dombzati viszonyai, éghajlata stb./ rajta hagyja a bélyegét azon a néepn, mely ott lakik. A történelmi tapasztalat azt bizonyította, hogy ez a hatás annál erőe sebb mennél alacsonyabb gazdasági, társadalmi fokon történik a település. Amikor a görögök itt megtelepülnek, még barbárok, de már nem vadak.

Mennyiben hatottak ezek a tényezők az építészet fejlődésére, mennyiben közvetve és mennyiben közvetlenül ez lenne az első lépés.

Az senki előtt nem lehet kétséges, hogy Görögország páratlanul kedvező éghajlati, földrajzi stb. adottságai nem lehettek hatás nélkül a görögök gondolkodására és ezen belül építészeti gondolkodásmodjára sem. Az azonban szinte teljesen biztos, hogy bár ez a befolyás nagy, de nem minden, sőt nem is a legdöntőbb. Ha így volna ugyanis, akkor logikusan azt várhatnánk, hogy a mai görög építészet legalábbis magas szinvonalu legyen.

A kedvező éghajlati viszonyok elsősorban lehetővé tették, hogy a görögök kevés segédeszközzel legyenek meg. Görögországban sokkal kevesebb élelemmel lehet aktiv életet folytatni mint ridegebb égöv alatt. A görög férfi üres óráinak legtöbbjét szabadban tölthette - is töltötte is. Ez már magábaveve azt jelentette, hogy több szabad ideje volt nem kellett a lakás belső kényelmére külön gondolkodnia és dolgoznia. Az angolok az " angol konfortot" végső fokon csakis azért találták ki, mert nem lehetnek kényelemben es meglegben csak négy fal között.

A sok szabad időt, melynek az athéniek örvendtek, általában rabszolgaság intézményének tulajdonitják. A rabszolgasághak ehhez valóban van köze, de legalább ugyanennyi köze van ehhez annak a ténynek, hogy a legtöbb dolgokra melyért mi ma dolgozunk, a görögöknek egyszerüen semmi szükségük nem volt. Igy akár falun akár városban módjában volt a társaival való érintkezés folyamán elméjét és modorát csiszolni. Kevés nép volt olyan nagymértékben társas természetü ,mint a görög. Nem véletlen, hogy az ember első exakt definiciója, az aristotelesi"anthroposzoon politikon" / Az ember társas lény/ ebben a társadalomban születik meg. A beszéd volt a görögök eltető eleme sőt kissé meg ma is jellemző rájuk. Semilyen más társadalom nem termelhetett volna ki magából olyan embert mint Sokrates aki enélkül, hogy leirt volna egy szót, tanitott volna valamely dokrinát egyszerüen azáltal, hogy beszélgetett a város utcáin megváltoztatta az emberi gondolkodás áramlatait.

Attikának talán legnagyobb éghajlatnyujtotta előnye az volt, hogy a nagy gyülekezetek szabadban lehetett megtartani. Az athéni demokrácia bármilyen demokratikus is lettek volna az athénieknek- sohasem fejlődhetett volna ki annyira amenyire kifejlődött ha tetőre és falakra lett volna szükségük. Athénben a közéleti dolgok éppen azért lehettek mindenki számára szabadok, mert az összejöveteleket,gyülekezeteket,szabadban lehetett megtartani. Ennek mindjárt közvetlen építeszeti hatásai is van. Nem fejlődik ki az építészetben a nagy zárt tér igénye / a terem nagysága nem korlátozza a belépők számát/ ezért azután a görög epitészet számára nem a térképezés jelenti az alapvető problémát, hanem az építészeti tömeg megformálása.

A fentemlitett körülményeknek egy másik következménye viszont abban rejlik, hogy az éghajlat elősegitette és tér által nem korlátozott [illegible] összejövetelek rendszeressé válnak és mindez elősegitett olyan városi élet kialakulását, melyben az okori városok között kiemelkedően legnagyobb a gondolatok, filozofiai politikai, müvészeti eszmék forgási sebessége. Ez hihetetlenül élénkitően hat vissza magára a müvészeti életre is.

Hogy az éghajlati tenyezők - állandó jelegüek folytán mennyire nem csak a Parthenon kor nemzedékének sajátja erre had idézzek egy XIX.sz..-beli francia szerzőt / About: La Grece contenporaine/ minden kommentár nélkül/

"A népeknek szokása május közepétől szeptember végéig az utcán aludni, az asszonyok a terraszokon alszanak" /kb.187o/
" Egy angol munkás tápláleka elég volna Görögországban egy hattagu családnak."
"Nincs ugyszolván egytlen szellemi munka sem, melyre képesek nem volnának.... gyorsan szerzik meg a képességet az ifju kereskedők 5-6 nyelv használatára." stb.

A athéni kulturát egyszerüen mint az athéni éghajlat termékét megmagyarázni dőreség volna. bár kissé divatos dőreség az azonban a fentiekkel is kimutatható, hogy más éghajlati viszonyok között nem fejlődhetett volna ugyanigy ki.

Nem kerüli el az a tény a görögök figyelmét sem és az éghajlatokat az istenek ajándékának tekintik.
Euripides igy ir / Medéia/
" Nyájas és szelid a mig éghajlatunk, a tél hidege nem szigoru és Phoebus sugarai nem égethetők"..... majd
" O, ti Erechteus utódai ,boldogásog s istenek szeretett gyerekei ti megszentelt és soha nem hóditott hazátokban gyüjtitek a dicső bölcseséget, földeteknek egyik termékét"

Ez a költő virágos nyelve és csak költői formában érthető meg. Az igazság azonban tisztán látszik: Az ilyen éghajlat az embert fizikailag nem töri meg, nem bágyásztja el az elviselhetetlen meleg, nem dermeszti meg a szörnyü hideg. Nincs kényszeritve sem a kényszerü álmodozó tétlenségre sem folytonos munkára. Adott technikai fejlettség mellett ez az éghajlat felszabaditotta a görög ember alkotó és gondolkodó energiáit és ebben az értelemben hatása kétségtelen.

Van-e az éghajlatnak közvetlen hatása a Parthenonra? általában az épitészetre? Sajnos nem tudtam idevonatkozó forrásmüvet megtalálni, az egyik német szerző a Parthenon enyhe hajlásu tetőzetét az éghajlati viszonyoknak tulajdonitja és innen vezeti le az antik templom oromzatát is. Ugyancsak az eghajlatnak tulajdonitja a peiptelos elrendezés létrejöttét. Én is ugy érzem, hogy mindezen dolgoknak az éghajlathoz van némi közük, de a kapcsolat nem lehet teljesen egyértelmü későbbiekben rá kell hogy mutssu nk arra, hogy nem csak az éghajlat az ami ezt létrehozza.

Az éghajlati viszonyok tárgyalása után szeretnék általában és bizonyos esetekben részletesen áttérni a földrajzi viszonyok és az epitészet kapcsolatára.

Görögország hegyes tartomány, de tengerparti is. Kisebb mint Portugália, de partja hosszabb, mint egész Spanyolországé. A tenger végtelen számu törésekkel recézésekkel nyulik bele olyannyira, hogy sokszor belföldről is megláthatjuk a tenger kék szalagját. Kézenfekvő, hogy ezek az adott[illegible]ok kifejlesztik a hajozást. A fejlődés kezdeti szakaszán a hajozásnak csak egy neve van: a parti hajozás, erre pedig egy tenger sem alkalmasabb mint ez. A partfelől fujó hajnali szél az athéni bányákat a Cikládok felé viszi az este m[illegible]uló szélirány pedig visszahozza őket Athénbe. Görögországtól Kis-Ázsiáig a szigetek ugy állnak mint sekély vizben a kövek. A tiszta időben itt hajozó mindig partot lát szeme előtt. Joggal tartották hogy minden görög hajósnak született. Homerosnál is egyre másra hajót bocsájtanak a tengerre, Ulysses egyet saját kezüleg épit. A kereskedelem, utazás kifejlődése igy természetes. Ezzel viszont megint csak az ját, hogy az ilyen életmod megelesiti izgékonnyá teszi az értelmet. Bizonyitja ezt az is, hogy Görögország " legpolgáriasultabb" legeszesebb néepi mind hajosók voltak Kis Ázsiában az ionok, a korinthusiak, athéniek, míg az árkádiainak hegyeik közé zárva földmives életmódot folytatva lényegesen elmaradtak a városi élet sem fejlődik ki. Nem véletlenül állitja Marx, hogy az igazi kultura ott kezdődik, ahol a város elválik a falutól.

A részletekben hatoló vizsgálódás olyan okokat is fel tud tárni, melyek témánk közelebbi megközelitését jobban lehetővé teszik. A hegyrajz vizsgálata például azt mutatja, hogy ebben az országban semmi sem oriási, a dolgoknak egyáltalán nincs aránytalan embertnyomasztó kiterjedése, nincsenek itt Himaláják se az őserőre jellemző buja növényzet sem roppant bővizü folyamok, sem Északeurópa erdei sem Afrika sivatagai, sem végtelen beláthatatlan óceán. A szem a tárgyak alakjait fáradság nélkül ragadja meg a dolgok érzékek által könnyen és tisztán felfogható csak egészen északra van a Pyreneusokhoz hasonló csucs az Olympos - és bebizonyithatóan nem véletlen, hogy ide az istenek költöznek. Mindez természetszerüen visszahat a szellemiekre is.

A földrajzi, geologiai és az ezekkel járó adottságokra is áll az amit az éghajlattal kapcsolatban már elmondottunk: fontos, de nem alapvető A Parthenont egyedül földrajzi adottságokból képtelenek lennének meghatározni, de közvetlen mő don ezek [illegible]k rá.

Görögországot hegyláncai mélyen benyuló tengeröblei egy sor különálló természetes határokkal körített tartományra szabdalják. ! Thessália, Argolis stb. és mind en sziget / Ne felejtsük: ebben a korban a tengeren bujos áthatólni, / Xerxes egyik hajóhada viharban pusztul el/ a hegyek szorosai pedig védelemre kiválóan alkalmasak, /THermopylai/- igy könnyen megővhatták magukat a külső hóditoktol es egyik a másik mellett kis " független" államban élhetett. Igy segitik elő a földrajzi adottságok a polis-államok egymásmelleti kialakulását és ezen keresztül a megfelelően felépitmenyt is közvetve.

A geologiai adottsághoz tartoznak épitészeti szempontból feltetlenül azok a kiváló épitőanyagok, pentelikoni, hymettosi márványfajták, melyek nelkül a görög templom nehezen képzelhető el. Hiba lenne azonan azt hinni, hogy az a szerencsés véletlen, hogy a görögöknek legkiválóbb minőségü márvány állott épitőanyagként rendelkezésre mást is jelentett számukra mint könnyitést. Az amit ma" görög szellem"-nek neveznek felfedezhető bármilyen anyagot használtak is, a Parthenonon csakugy mint az egyszerü görög vázán.

Mindezek előrebocsjtása után áttérhetünk
2. Az alap tényezői-

nek tárgyalására, ezen belül elsősorban az athéni társadalomra. A dolgok természeténél fogva ez a fejezet kell, hogy a legbővebb legyen. A Parthenon létrejöttének valamennyi leglényegesebb körülményét ebből kell hogy tudjuk megmagyarázni.

A periklesi kor századának / i.e.V.sz./ elején a Perzsa háboruk a kereskedelem és kézmüvesipar ujabb fellendülésére vezettek. Az első nagy athéni győzelmet ! 49o Marathon/ még a nemesi-hoplita sereg vivta ki, de a Salamisi győzelem /ie. 48o/ már az egyesült görög főleg athéni flottáé volt. Ez a tény is megmutatja, mennyire megnött az oligarchiával szembenálló néprétegek jelentősége. Flotta nélkül Athén elvesztette volna a hábirut, a folta viszont elsősorban a kereskedőknek es kézmüveseknek volt köszönhető. A legénység legnagyobb részét is a szegényebb ré - tegek adják. Salamis lehetővé teszi, hogy Athén átvegye a földközitenger feletti kereskedelmét. / a Kis-Ázsiai városok a perzsa háboruk folytán jelentőségüket vesztik Athén ezek örökét is átveszi. Ettől fogva Attikát a kereskedelem látja el élelemmel. A tengerről jövő olcsóbb gabona tönkreteszu az attikai szabad szegény parasztságot, mint osztályt, ezek nagyrésze a kézmüvesek számát szaporitja. A felszabaditó háboruk megidnulsával egyidejüen megalakult az u.n. Délosi szövetség. Indul Athén legfényesebb korszaka. A kereskedelem és vele együtt a kézmüvesség fejlődése a földbirtokos oligarchiával szembenálló rétegek érdekeit szolgálta ezen rétegek gazdasági megerősödése a politikában is kifejezésre kellett hogy jusson: az oligarchia háttérbe szorul és az állam vezetését maga a nép a démos vette kézbe.

Igy jutott el Athén Perikles korában a klasszikus ókori demokráciához.

Ez a Parthenon épités körüli időszak rövid története. A kor / és a Parthenon/ megértéséhez azonban ennyi korántsem elég. Szükséges bizonyos kevéssé ismert vagy főleg félreismert fogalom tisztázása. Olyan pl. a demokrácia.

A demokrácia jelenti az egész dolgozó nép uralmát. Athén kézmüveseinek nagyresze nem teljesjogu polgár, hanem ugy.-nevezett , metoikus. Athénben letelepedett polgárjogot nem nyert idegent. Ugyanigy nem részesedtek politikai jogban a termelő munka legnagyobb részet vegző rabszolgák sem. Hogy mit jelentett Athénben a demokrácia, ime néhány adat.
Az V- VI. században az Athéni lakosság s záma: kb 400.000
ebből szabad ember 150.000
a többi rabszolga
A szabad emberek közül athéni polgár kb 35.000 -40.000
Ez utobbiaké a demokrácia.

Ha megfontoljuk hogy az oligarchia ezeknek csak töredéke akkor látható, hogy az oligarchia csa igen vékony kizsákmányoló réteg a demokrácia viszont azt jelentette, hogy az arisztokrácia rovására egy valamivel szélesebb néprétteg követelt részt a z osztályuralomban. Az oligarchia különösebb veszteség nélkül engedhetett, hiszen a nép uralomrajutása nem fosztja őt meg társadalmi létének alapjától, a kizsákmányolástól / igen szép kifejtését tapasztaljuk ennek a résznek Szabó Árpád Perikles kora cimü müvében.

Ez a magyarázata annak, hogy Perikles korában az osztályharcnak egészen különös fegyvereivel találkozunk. Jellemző példája ennek a <u>népgyüles</u>.

A nép nemcsak ugy befolyásolhatja az államügyek vezetését, ha résztvesz Athén törvényhozásának bir áskodásának és közigazgatásának lehetőleg minden funkciójában. De nem elég erre elvben megadni a lehetőséget ha éppen a szegény polgárok mégsem tudnak hivatalt vállalni és népgyülésbe járni. nekik ugyanis dolgozniok kell, ők a munkájukból élnek. Viszont ha emiatt nem érnej rá a politikára akkor az államhatalom továbbrais az oligarchia kezében marad. Kárpotolni kell tehát őket az elvesztett munkaidőért. Ezért az állam kezdetben egészen minimális később egyre növekvő napidajjal / misthos/ ju almazza politikai munkájukat. Csak igy lesz a nép az oligarchia versenyképes el lenfele.

Kérdés: honnan veszi az állam az ehhez szükséges penzt? Nyilván legalábbis eészben az oligarchiától, vagyis a nép a gazdagokkal fizetetti meg azt, hogy politizálhasson a gazdagok ellen. Ez a Periklesi demokrácia egyik legjellegzetesebbvonása. Bármily elmésnek is látsszék azonban ez a megoldás az a tény, hogy ezt meg is lehetett valósitani arr a mutat,

hogy a gazdagok költségére való politizálás nem lehetett igazán hatásos fegyver a gazdagok ellen. Valójában a napidijakhoz szükséges pénz nem a gazdagok, hanem a rabszolgák és idegenek termelőmunkájának gyümölcse volt. Igazában tehát az athéni polgár ezeknek a rovására és nem gazdagokéra politizált, vagyis olyan utra lépett, amely szükségszerüen az osztályharc elárulásához kellett, hogy vezessen. Igy lesz a démos mely a gazdagok elleni politikáját a azdagokkal akarta megfizetettni, maga is a kizsákmnyolás cselekvő részese.

Van azonban egy másik körülmény is, ami azt a kizsákmányolsát lehetővé teszi éspedug a Délosi szövetség Mielőtt azonban erre áttérnénk néhány jellegzetes és kevéssé ismert jellegzetes dolgot kell közölni éppen a népgyülésael kapcsolatban.

A népgyülésnek tahja minden teljesjogu athéni polgár tehát kb 40.000 ember. A valóságban a népgyülés már 1/8 rész 5.000 ember megjelenése esetén határozatképes. Mi ennek az oka?

Ideális elképzelés szerint az egész nép összetételében homogén tehát beármilyen kis rész belőle képviselheti az egészet. Ez a megállapitás a Parthenon esetében igen fontos, mert maga a Párthenin épitészeti felépitése hasonló elvek alapján történik. a peripteros templom bármelyik vertikális egysége: a kreoidoma oszlop párkány képviseli az egész Parthenont. Az athéni társadalomra jellemző homogeneitást a Parthenin pontosan tükrözi. Semmilyen más korban épitett templomról nem mondható el. A fenti elkézekés az oka annak, hogy az alkotmény nem is ismeri az u.n. curcus honorumot a hivatali pályafutást. Bárki elnyerhet bármilyen magas hivatalt mint ahogy a Parthenin periteroszának bármelyik oszlopa felcserélhető /kivéve a hadvezérséget, azt választják és évről évre Perikles jelölik. Nem ismeri az a demokrácia az államügyészt sem ilyen nincs ugyanis athénben az állam érdekeiért mindeni egyformán felelős. Ezért szaporodnak el később a besugok a sykophanták.

Ezért az államért felelősnek érzi magát a nyárs polgár is. Ez a réteg / később látni fogjuk,miért/ később látni fpgjuk miért/ fölényben érzi magát Athén szövetségeseivel szemben. Quasi " Herrenvolt" - a fajgi arisztokrácia, ez a réteg is szenvedélyesen résztvesz a közösség kulturális életében, ötudatos az arisztokráciával szemben nincsenek kisebbségi érzési, azt nem is tekinti gyülölt ellenségének, Hogy miért,azt már látjuk.

A másik körülmény, ami a kizsákmányolást elősegitette mint fentebb emlitettem, a Délosi Szövetség amely Salamis után alakult meg és külsőleg tömörülés volt a még mindig fenyegető perzsa hatalommal szemben.

E Szövetség tagjai egy pár kivétellel kisebb szigetek, partmenti városkák. Ezek szinte mind Athéntől távol esnek. Számuk általában 170 körül mozog.

Athén számban gazdasági és katonai presztisben, tehát politikailag messze felülmulta a Szövetség minden egyes tagját külön-külön. A Szövetség pénztára és székhelye a Delos-i Apollon szentté lesz. Az athéniek rögtön a Szövetség megalakulása után két részre osztják a szövetségeseket - mint erről Thukidides beszámol - egyrészük hajót és katonát, másrészük pénzt ad a háboru folytatásához. Idővel a szövetségesek nagyrésze megunva az állandó katonáskodást pénzzel váltja meg magát.

Témánk szempontjából igen fontos kiemelni azt a tényt, hogy Athén számára a Délosi szövetség megalakulása uj helyzetet, uj feladatot teremt. Athén kiemelkedik másodrangu szerepéből és Spártával egyenrangu hegemon állam lesz. A salamisi győzelem, - mely a görögöket is meglepte - lett a salamisi nemzedék legfontosabb szellemi tőkéje a perzsák ellen, a nemzeti felszabaditó háboru mindenki által készségesen elfogadott ideológiai alapja. Ne felejtsük el azonban, hogy a Parthenon épitésének kora Perikles nemzedékéé és ez a második generáció már. Az ő számukra Salamis már nem szent nemzeti kötelesség, hanem jogforrás. Ez nem jelenti azt, hogy a salamisi győzelem emléke már nem él bennük és nem lelkesiti őket, de mindez már más arculatot ölt. A salamisi nemzedék még archaikus felfogásu: ezek szerint a perzsák salamisi veresége isten müve volt, mert a perzsa hatalom mindent meghóditani akaró határtalan igénye emberi lázadás volt az örök isteni rend, a hybris ellen. Ezért az istenek maguk büntetik meg a lázadót. Perikles-kor nemzedéke a győzelemben már nem az istenség erejét, hanem a katonai erőt keresi. Igen büszke a győzelemre, főleg azért, mert tudták, hogy a győzelemben nekik volt a legnagyobb részük!

Az ideológiában bekövetkezett ilyen nagymértékü változás oka egyedül a társadalomban, a gazdaságban bekövetkezett változásokkal magyarázható.

Megalakuláskor a Délosi Szövetség minden egyes tagjának a délosi gyülésben egyenlő érvényü szavazata volt csakugy, mint Athénnek. /Thukidides/ Hogy Perikles korában ez az egyenlőség mit jelentett, arra hadd mondjak el egy korabeli mesét, szerzője Antisthenes: "Amikor a nyulak a népgyülésben egyenlőséget követeltek mindenki számára az oroszlánok azt felelték: Nyulak! a ti szavaitokból hiányzanak a mi karmaink és fogaink." /Már az éghajlatnál utaltunk arra, hogy Görögországban az ideológiai igen gyorsan reagál az alap változásaira./

Athén nem veszi tr fára a dolgot. Erélyesen közbelép valahányszor késik a megigért pénz, hajó vagy katonaság. Nem csoda, hogy Athén nemsokára népszerüségét veszti. /472-ben Naxos /472-ben Naxos kilép, megostromolják és fegyveres erővel visszakényszeritik. A megbizhatatlanság gyanujával terhelt

szövetségesek területeire athéni gyarmatositókat, kléruchosokat küldenek. Az egyre formálisabbá váló Délosi Szövetségi gyülés is hamarosan kimegy a divatból. A tényleges hatalmi helyzet csakhamar külsőleg is kifejezésre jut: a szövetség pénztárának székhelyét áttteszik Athénbe. Az adót pedig háboru nélkül is behajtják.

Ezt a változást a gyorsan reagáló ideológia is követi: ettől fogva a szövetség nem a Délosi Apollon, hanem Athén város istennőjének Pallas Athenének oltalma alatt áll. Minden egyes város fizetendő adójának 1/60-ad része az istennőt illeti. Ebből épül a Parthenon.

Láthatóan kezdenek összegyülni a szükséges adatok. Most már érthető, hogy miért akkor és csak akkor épül a Parthenon és miért van Athenének szentelve. Itt mindjárt felmerül a következő kérdés: Miért épitik a Parthenont? /Akropolist/

Érdekes, hogy ha a görögöket kérdezzük meg, válaszuk menynyire nem tudja átfogni a kérdés komplexitását. Mit mond erről például Plutarchos?:

"A fiatal korosztályok katonáskodtak és igy lehetőségük volt arra, hogy a közös jólétben nekik is részük legyen. De Perikles nem akarta sem azt, hogy a hadviselésre nem kötelezett munkásosztály megrövidüljön, sem azt, hogy ez a réteg tétlenül henyéljen és ingyen részesüljön a közös jólétben. Ezért aztán nagy épitkezésekkel és közmunkákkal foglalkoztatta a népet."

Ha valaki ezt hallja / és nem tudja, hogy ez Plutarchos idézet, könnyen vulgármarxista torzitásnak nevezhetné ezt az állitást. Valóban Plutarchost halliva az ember könnyen ugyanolyannak gondolhatná a Perikles-kori Athén viszonyát a munkanélküliséghez és a munka kérdéséhez, mint amilyennek ezt a jelenkori kapitalista államokból jól ismerjük. Itt nagyon kell vigyázni, mert az ilyen tetszetős párhuzamok a Perikles-koraboli Görögország megértéséhez legrőbb akadályai. A munka az antik görögség számára egészen más etikai értéket jelent, mint napjainkban.

Perikles, mint a fenti Plutarchos idézetből kiderül nem akarja, hogy egyesek munkanélkül részesüljenek a közös jóban. Nyilván azért nem, mert rájött arra, - gondolhatnók - hogy "a munka az élet sója". Még egy ilyen lépés és benne lennénk abban az értékrendszerben, melynek egyik legrégibb nyoma talán az ókeresztény rimes jelmondat: Ora et labora, dabit Deus omnia bona. /Imádkozzál és dolgozzál, a többit bizd istenre./ A munka etikai értékelése mindig igen jellemző a társadalomra. A munka nem szégyen mentegetőzik a kapitalista, a munka becsület és dicsőség dolga mondjuk mi, stb. A munka etikai értékelése elől nem lehet kitérni, mert minden társadalom alapja végső fokon a munka. Ezek előrebocsájtása után meg kell mondani,

hogy az antik görögség a munkát mélységesen utálta és megvetette, a munka apotheozisát távolról sem ismerte. Szinte megdöbbentő, ahogy minden fizikai munkát megvet, ha ennek célja pénzkeresés, vagy az élet fenntartása. Ezt a megvetést kiterjeszti nemcsak a rabszolgákra, de a kézművesekre, sőt a művészekre is. Az ilyen munkát végzők összességét egy kalap alá vonja.

A nép neve görögül: demos. Az előkelők azonban véletlenül sem ezt a nevet használják, hanem mást: poneros. E szó töve, ponos: görögül kin, munka, szegénységet jelent. Véletlenről itt szó sem lehet. /Hasonló jelenségre bukkanunk az ókori rabszolgatársadalom másik államában Rómában. A kezdeti időkben az állam pecsétje: SPQR: Senátus Populusque Románus. Ebben a pecsétben a Populus szó jelenti a népet. Az előkelők azonban a népet megvetésük kifejezésével más néven szólitják: plebs vulgus náluk a nép neve. Kifejezően ad ennek hangot Horatius: Odi profánum vulgus et arceo mondja /gyülölöm a hétköznapi tömeget és elkerülöm/, amely mondatban nemcsak a vulgus szó az érdekes, melyből a magyar vulgáris, közönséges szó származik, hanem a profánum szó is, a profán szó eredete, melyben a fánum oltárt jelent, a profanum vulgus pedig azoknak az összessége, kiket nem engednek a fanum, az oltár közelébe./

A munkával szembeni ellenszenvüknek Hesiodos nyiltan hangot is ad: "a munka szégyen" állitja. És valóban a görögök minden fizikai munkát a banausos szóval bélyegeznek meg. /melyben könnyü felismerni a magyar banális szót./ A kortársak szemében Pheidias Mnesikles Plignotos egyaránt banális. Ezt maga Plutarchos is megmondja: "nincsen Athénben olyan nemes ifju, aki a Zeus szobor láttára Pheidias akarna lenni."

Ezek után nem nehéz belátni /és ezt már Nietzsche is felismerte a görög államról irt tanulmányában/, hogy éppen a munkától való irtózás és ennek következménye a rabszolgaság tette egyáltalán lehetővé a görög kultura bámulatos kivirágzását. /Nietzsche következtetése, mely szerint a kultura lényege a rabszolgaság mélységesen hibás. Nem véletlen, hogy a fasiszta ideológia Nietzsche-t ujra felfedezte./ A rabszolgaság a görögök számára a legtermészetesebb dolog. Jól példázza ezt Aristophanes asszonyok gyülése cimü vigjátéka, ahol az asszonyok teljes egyenlőséget, jogegyenlőséget, nő-, férfi- és gyermekközösséget követelnek s amikor az egyik megkérdezi, hogy ebben az ideális társadalomban ki fog dolgozni mély meggyőződéssel azt felelik: természetesen a rabszolgáink. Levonhatjuk a következtetést

<u>a klasszikus görög kultura annak minden alkotása beleértve a Parthenont is, sőt maga a Perikles-i demokrácia is elképzelhetetlenek rabszolgaság nélkül.</u>

Még mindig nem feleltünk pontosan arra a kérdésre, hogy miért épült a Parthenon, mindössze azt tudtuk meg, hogy

formájának, de anyagának is tekintették. A matematikát elválasztják a gyakorlati céltól /ellentétben Egyiptommal és Babilóniával/ és tiszta elméleti tudománnyá változtatják.

Bármilyen nagyok is az eredményeik, módszerük rendkivül hibás volt /ezért kellett az ajkor tudományának egészen más nyomdokokon elindulnia./ A görögök nem tettek különbséget matematika és fizika közt, mélységesen meg voltak győződve arról, hogy a matematika az isteni természet kulcsa. "Az egész ég - mondották - harmonia és szám." Elsőnek tanitották, hogy a föld és az égitestek gömbalakuak, körmozgást végeznek. Ők nem tudták, hogy az igazi alakokat és igazá mozgásokat csakis megfigyelés utján, nem pedig a dorisztikus matematikai érvek segitségével lehet felfedezni. Azt sem tudták, hogy merész ragyogó indukció - kellő előkészitettség nélkül - nem visz tudományos eredményekhez. /Felfedeznek például bizonyos összefüggést a rezgő hur hossza és a keletkező hang magassága között. E jelenséget merészen [illegible] elméletet, mely szerint égitestek központi tüz körül forognak és a testek egymástól való távolsága a zenei skála hangközeinek felel meg. /Bár e képzeletdus kozmologiáért a későbbi korok ezt az iskolat rengeteg dicsérettel halmozták el, tudomány szempontjából az itélet egyértelmü: a Pytagoreusok minden eredményük ellenére zsákutcába jutottak. Amikor kitünt /például kapcsán, /hogy a természet közömbös a Pytagoraus matematikával szemben, félretették a természetet és a matematikánál maradnak. A görög tudományban a matematika lett az ur ahelyett, hogy szolga maradt volna.

A görög matematika geometriától viszonylag egyenes ut visz a Parthenonhoz. A Parthenon mint templom szakrális, mint épület mérnöki jellegü mü. A kettő közül természetszerüen a szakrális jelleg dominál elsősorban. Mi lehetett a feladata a Parthenon tervezőinek a Parthenon megépitésénél, mai nyelven szólva milyen eszmei tartalmat kellett, hogy a Parthenon kifejezésre juttassanak? Nem kétséges, hogy a tervezőknek elsősorban az "isteni" fogalmat kellett épitészeti nyelven kifejezniök. Hogy itt elsősorban fordultak a geometriához, nem csoda, főleg ha figyelembevesszük, hogy a görögök a geometria alapformáiban isteni megnyilvánulást látnak, olyan elemeket, melyet maga az istenség teremtett. Természetes tehát, hogy ez szolgált alapul az istenségnek szentelt alkotásokban igy a Parthenonban is.

Az "isteni" előképei tehát a geometrikus formák: a kör, négyzet, egyenoldalu háromszög és szabályos ötszög. Ezeket isteni tulajdonságokkal ruházzák föl. Érdemes megfigyelni milyen jelzőkkel ruházzák fel a görögök a különböző alapvető geometriai idomokat.

tulterhelve saját anyagának sulyával, kibontakozik, feleegyenesedik mintegy szép attéta, kiben az erő egyesül a finomsággal, a jó a széppel. Igy fogalmazza meg a görög épitészet a görög társadalom másik nagy - még az archaikus időkből származó - ideáját, eszményképét a kalokagathiát.

Ne feledjük: a vallás felépitmény! A görög istent a görög ember teremti saját képére. Éppen innen indul ki a történelmi materializmus is, mikor azt állitja, hogy a vallás általában a dolgokat pontosan adja vissza, csak éppen forditva. A társadalom fejlődésével a vallás is változik. Az anyajogu társadalomból éppen kilépő homérosi kor társadalmában a három Moira még arra ügyel fel, hogy a zsákmányosztásnál az elosztás valóban egyenlően történjék. Ugyanez a három Moira Perikles idejében egészen más funkciót kap amit uj epithetonja /jelzője/ is mutat: Moira Anánché /végzetes Moira/ nevet veszik fel és ők döntik el, hogy ki minek születik életfogytiglan szabják meg kinek-kinek társadalmi helyzetét. A Perikles kor vallása egészen más mint a Homerosi. Az állandóan keletkező mithológiában sokszor szinte a napi politika változásait lehet nyomon követni. /Például Protagoras mithosa az ember teremtéséről, és Prometheus-ról stb./

Hogy a vallás mennyire kihat magára a Parthenonra azt különösen akkor tudjuk megérteni, ha figyelembe vesszük azt a körülményt is, hogy a vallás bizonyos utakon igen erősen behatol magába a tudományba is és közvetlen hatását a tudománnyal együtt azzal szoros ötvözetben fejti ki. Ezzel kapcsolatban vetődik fel a görög tudomány kérdése is. A gazdag eredményekkel teljes görög történelemben ez az egyik legszebb fejezet, ez teszi talán a görögöket leginkább az utókor bámulata tárgyává.

E helyütt szó sem lehet a görög tudománynak még csak megközelitő ismertetéséről sem. Helyette mindössze egyetlen fejezetet tudok csak kiragadni, ami a Parthenonnal kapcsolatban igen lényeges: a görög matematika-geometriáról van szó jelen esetben főleg a korhoz leginkább kapcsolódó Pythagoras-i iskoláról. /Általánosságban annyit feltétlenül érdemes megjegyezni, hogy a görög tudomány nyelve nem válik el a hétköznap nyelvétől. Platonnál, Demostenesnél szinte egyetlen olyan szó sem akad, melyet a legegyszerübb athéni polgár ne tudna megérteni. Ami tehát jellegzetes és a Parthenonra is áll: a tömör mondanivaló egyszerü nyelven való megfogalmazása sajátosan végigvonul müvészeten és tudományon egyaránt./

A Pythagoreusokkal a matematika igen gyors fejlődésen megy át. Később Euklides fejti ki szabályos sorrendben. Leghiresebb tételeit a derékszögü háromszögre, egyenlő területekre vonatkozó tanitások, számok felosztása, páros, páratlan, prim és összetett számokra, idomszámok stb. Szemléletük igen kiterjedt, de bármilyen komoly is tartalmilag mindez a számnak egy igen különös felfogásán alapszik. Aristhoteles szerint a számot nemcsak a dolgok

Salamis és Melos - eközé a két véglet közé ékelődik be, mint átmenet Perikles kora. Ezek után érthető, hogy miért épül a Parthenon: a Parthenon Athén hatalmi helyzetének építészeti megfogalmazása.

A Parthenon esetében a felépitmény tényezői között is külön ki kell emelni a vallásnak a szerepét. Szakrális épületről lévén szó bizonyitás nélkül is elfogadhatjuk előre, hogy a vallásnak ebben feltétlenül szerepe kell, hogy legyen. Ami a görög vallást illeti elsősorban azt kell leszögeznünk, hogy az az idők folyamán mélyreható változásokon megy keresztül, hogy minden kor vallása más. Témánk szempontjából fontos a görög vallás /mithológia/ néhány alaptulajdonságának ismerete. Anélkül, hogy egyenlőre mélyebbre hatolnánk próbáljuk előlegezve összefoglalni melyek a görög vallás jellemzői.

1./ Antropomorfizmus: istenoik könnyen emberekké lesznek /és fordítva/ vannak szüleik, genealogiájuk és emberhez hasonló testük, Az emberektől csak nagyságban térnek el kissé /ezért kerül a központos istenfigura mindig az oromzat tengelyébe/ itt bontakozhatik ki legjobban. Az Odysseiaban ha Ulisses vagy Telemachos véletlenül nagy és szép alakkal találkoznak megkérdik nem isten-e? Parthenon megjelenésében később látni fogjuk ez az antropomorfizmus ha nem is közvetlenül, de közvetve fellelhető.

2./ "Életigenlés" A halál gondolata nem terpeszkedik az élőre, nem bénitja meg aktivitását. Még a sirón tul is elsődlegesen a jelen élet foglalkoztatja őket. Ezt példázza az Odysseianak az a része, ahol Odysseus az alvilágban meglátogatja Ahillest ki üdvözlésére igy felel:

> "Csak ne dicsérd a halált soha nékem, fényes Odysseus
> Napszámban szivesebben tartom másnak a földjét,
> egy nyomorultét is, kire nem szállt gazdag örökség
> mint hogy az összes erőtlen holt fejedelme maradjak.
> Rajta azonban, szólj nekem egy szót drága fiamról,
> ment-e utánatok ő, hogy a harcban légyen az első?"

/Od.XI.486-492 sor./ Érdemes megfigyelni az utolsó két sorban az archaikus agonális gondolat kifejtését. Ugyanezt példázza Sokrates ismert védőbeszéde is. A görög vallásnak ez az alapvető sajátsága érezhetően benne rejlik a Parthenon hangulatában, a szemlélőre gyakorolt hatásában.

3./ Már a fentiekből kifolyóan is ismeretlen előttük az a felfogás, hogy az örökkévalósághoz képest életük csak egy pont, hogy egy nemzedék de minden véges Tény - bármilyen nagy is légyen - csak egy röpke pillanat. Azt jelenti-e ez a Parthenon esetében, hogy nem törődtek a tartóssággal? Nem. A tartosságot, időtállást fontosnak tartják. A görög templomok még ma is állnának, ha nem érték volna azokat erőszakos külső behatások. De szemben az egyiptomi épitészettel, a görög templomon nem terpeszkedik el a tartósság mint az épület megjelenésének egyik alapvető ismérve. A görög templom szemben az egyiptomival nincsen

a Parthenon épitésének előfeltétele a rabszolgaság. A válasz megadásához még néhány dolog ismerete szükséges. A munka etikai értékének tárgyalásával már tulajdonképpen átléptünk

3./ a felépitmény tényezői

cimü fejezetbe. Ebben a fejezetben azzal kell foglalkoznunk, melyek voltak e kor vezető gondolatai, céljai stb. /Lásd: Major előadás/.

Már a fentvázolt tényekből is láthatjuk, hogy Athén a Delosi szövetség megalakulása óta hatalmi politikát folytatott. Ezen hatalmi politika során uj felépitmény kialakulása mellett számos régi idea, norma, átértékelődik. Ezekről röviden emlitést kell tenni. Az egyik ilyen eszme, az ugynevezett agon /eredetileg lovagi jellegü mérkőzés volt, melyben a küzdő felek bizonyságot szereztek kiválóságukról/ areté /a győztes jutalma: a versenydij: athlon./ A régi görög agonális embertipus volt, aki szivesen kockáztatta életét, mindenét azért, hogy első lehessen. Ez az agonális vonás jellemzi nemcsak az egyént a társadalomban, hanem a görög polisok egymásközti viszonyát is. Mindenekelőtt szögezzük le, hogy ez az uj hatalmi politika nem azonos a régi agonális küzdelemmel az elsőségért. Athén nagyhatalmi politikája ezt az agont háttérbe szoritja. Amikor Melos ki akar lépni a szövetségből Thukidides szerint az atheni követek ezt mondják: "nem agon ez ahol el kellene dönteni, hogy melyikünk a derekabb". És minthogy ez a küzdelem tényleg nem agon, nincs is benne többé nyoma sem a régi lovagiasságnak. Szó sincs az erők barátságos összeméréséről. Ilyent a nyilt hatalmu politika nem ismer. Ezzel szemben például az athéni követek ezt üzenik Spártának a peloponnesosi háboru előtt /e kor vége/ "örök idők óta fennáll az a természeti törvény, hogy az erősebb uralkodjék a gyengébben". Bármennyire is megbotránkoztató ez a megokolás mai etikai érzésünk számára - hiszen ez az ököljog nyilt kihirdetése - el kell ismerni, hogy az imperialista ideológiának ez a legelviselhetőbb formája.

Meglepő, hogy ennek a kornak a gondolkodásában milyen nagy szerepe van a hatalomnak. Itt nyoma sincs annak a felfogásnak, amelyek 1870 körül Burckhardt és Nietzsche abban a tételben foglaltak össze, hogy: "a hatalom természeténél fogva gonosz." Melos és Athen között kitör a harc. A melosiak isten segitségében biznak, aaz Athéniek nem különben. Az athéniek indoka röviden ennyi: "mi vagyunk az erősebbek, a természet törvénye szerint isten is mint erősebb fél uralkodik az emberekeh".

Ez a tétel mutatja legjobban, mennyire eltávolodott Athén ezalatt az alig 60 egynéhány év alatt Salamis szellemétől. Salamisnál még az isten volt az aki megtörte az örök rend az emberi határok ellen lázadó erősebb fél hybrisét, Mélosnél már az isten is az erősebb félnek segit. Kell-e ennél jobb bizonyiték arra, hogy az ideológia felépitmény jellegü?

stb. stb. Korülik a tulzott diszitést csak ugy, mint a tulzott egyszerüséget.

A Parthenon egész eddigi tárgyalásából végig kimaradt a régi épitészet hatása Perikles-kori épitészetre a szerkezeteknek épitészeti formákra gyakorolt hatása stb. A rendelkezésre álló rövid idő folytán, elsősorban azoknak a dolgoknak a tárgyalásáról mondottam le, melyeket a polgári szemléletü épitész t elmélet és épitészettörténet oktatás amugyis érdemén felül tárgyalt és kelleténél jobban is elhelyezett az épitészek tudatában. Mindez nem jelenti ez utóbbiak fontosságának lebecsülését, de jelenlegi épitészeti helyzetünkben talán nem hiba ha átmenetileg az eddig elhanyagoltabb részt jobban kidomboritjuk.

Felhasznált irodalom:

About L.: La Grece contemporaine Paris 1870?

Bunin-Iljin-Poljakov-Skvarikov: Városépitészet az ókori Görögországban.

Farrington B.: Tudomány az ókorban. Bp. Szikra 1948.

Borissavlievitch M.: Le Nombre D'Or Paris 1952.

Gardner A.E.: A régi Athen. Bp. Tud.Ak. 1911.

Taine H.A.: A görög müvészet bölcselete. Bp. 1908.

Szabó Árpád: Görögország története. Egyetemi előadások. Kézirat.

" " Perikles kora. Bp. 1942.

" " Sokrates és Athen. Bp. 1948.

Huxley A.: The Tragedy and the whole Truth. Hamburg, 1936.

Needham.J.: The Siting of Greek Buildings. R.I.B.A.Journal 1953.III.Vol.60.No 5.

Fiechter Ernst: Raumgeometrie und Flächenproportion. Basel 1944.

A kör ..... az örökkélevő, az önmagával mindig hasonló maradó, a tökéletes egység az önmagában nyugvó zárt idom.

A gömb ..... minden isteni alakzatot magábafoglaló tökéletes egység, a mindent átfogó isteni lét képe. /Ezért gömbalaku a görögöknek a föld és nem ezért mert ezt be is bizonyitották!/

A négyzet ..... az erős, a stabil, mely egyszerre áll és fekszik s nem dönthető el, hogy melyik állapotban van.

Az egyenlőoldalu háromszög ..... képe a fel és leszállónak /ha talpán áll/, az áramlónak az átvezetőnek, a mindenen áthatolónak /ha csucsa előre mutat./

A szabályos ötszög pentagon ..... a legmélyebb titkokat rejtő ebben rejlik runeszansz divina proportioja.

Végül

a pentagondodekaéder ..... a görögöknél a négy elemet magába foglaló világegyetem szimboluma.

Az is természetes, hogy ez a templomépitésre nem lehetett minden hatásnélkül való. És valóban: az istennek szentelt templom olyan törvényszerüségeket hord magában, melyek a kör, négyzet, egyenlőoldalu háromszög vagy ötszögön nyugszanak. Ez az ami mint belső törvény a részleteket áthatja és egymással vonatkozásba hozza. Az a geometria, amiről itt szó van nem csak az alaprajzra vagy homlokzatra, de az egész kialakitására vonatkozik. Nem arról van tehát szó, hogy a görög templomot belekényszeritsük a pythagoreusi geometria prokrustes ágyába, hanem arról, hogy felismerjük, hogy náluk a geometria nem esztétikai recept, hanem az "isteni" ősformák épitészeti megfogalmazása. Hogy ez a megfogalmazás nekik a görögöknek valóban sikerült is, azt mi sem bizonyitja jobban az utókor csodálatánál. A renaissance igy áradozik a Parthenonról: Mente non creato, ma veramente nato /nem ész teremtette, hanem valóban született/. Érzi ezt Goethe is ezért adja az asztrológus szájába az alábbi szavakat /Faust II./

"Die Säulenschaft auch die Triglphe klingt,
Ich glaube gar der ganze Tempel singt."
/Megcsendül az oszloptörzs sőt a triglif is, az az érzésem, hogy maga az egész templom dalol./

A geometria és építészet viszonyáról igen tekintélyes építészeti irodalom létezik. Legkiemelkedőbb ezek közül Mössel és Hambidge munkássága, de foglalkozik ezzel a témával Zsoltovszkij is. Mössel hipotézise szerint a görög templom körbe irt sökszögek rendszerével volt kitüzve. Szerinte a Parthenon az első olyan templom mely az ötszög poligon rendszeren épült fel. Hipotézisét közel huszezer épület és mütárgy felmérésével támasztja alá. Az amerikai Hambidge statikus és dinamikus négyszögek variálásával ugyanerre az eredményre jut. A másik hipotézis az ugynevezett modul rendszer tulnyomólag Viguola kidolgozásában maradt az utókorra, és az épitészek előtt jól ismert, lineáris méréseken alapul. Hogy e hipotézisek, mennyire holytálléak mutatják, hogy Mössel Hambidge rendszere ugyanarra az eredményre jut, mint Viguola lineáris mérések alapján.

A mértan pythegoreus kultuszát nemcsak az épitészetben de a szöbrászatban is utat tör, Polikleitos és sok későbbi müvész nem a müvész szemével nézi az emberi testet, hanem matematikai arányokat kutat rajta. /pl.- Doriphoros szobor./

A felépitmény tényezőin belül ki kell térnünk a görög irodalom ezen belül elsősorban a görög szindarab, a dráma és épitészet kapcsolatára. Ennek a kapcsolatnak hipotézisként való feltételezésére az ad alkalmat, hogy a görög templom tervezése és általában elhelyezése a templom időbeli megközelitése a dráma szerkezeti felépitésével számos analógiát mutat. E téma alaposabb megtárgyalásához az lenne szükséges, hogy kifejtsük egy bizonyos dráma felépitését és össze hasonlitsuk a templom időbeli kifejtésével. E vitaindító előadás keretei azonban nem engedik meg e kapcsolat ilyen mélyreható elemzését /nem beszélve arról, hogy ehhez az anyag sokkal szélesebb ismeretére volna szükségem./

Mint ahogy a görög szindarab egységes koncepción épül fel és semmi sem ad ehhez közvetlenül valamit is hozzá, ugyanigy képzelték el a görögök az épületet is. Az egységesség volt a legfontosabb cél.

A tökéletes épület természetesen szimmetrikus, önmagában egész, lehetetlen ahhoz bármit is hozzáadni, hogy eröltetett kinövésnek ne lássék. A görögök értelmezése szerint az ember is tökéletesen szimmetrikus. Épitészet összetében e szimmetriát természetesen szolgáltatja a kapu, mely nem is kerülhet máshová, mint középre. Ez a véleménye Aristotelesnek is: "Rem nobiliorem in loco nobiliorem ut cor in medio corporis" /A nemesebb dolgot a nemesebb helyre mint ahogy a szív a test közepén van. / Ezek alapján teljesen kézenfekvő szamomra Dörpfeld Erechteion-hipotézise, mely szerint a jelenlegi asszimmetrikus kariatida-csarnok az eredetileg kettősre tervezett Erechteion szimmetria tengelyét jelölte volna.

A Parthenon elhelyezésével kapcsolatban fontos probléma merül még fel. Közismert ugyanis, hogy valamilyen épületnek nemcsak térbeli, tömegbeli megformálása, de megközelitése, időbeli kifejtése szemlélővel való kapcsolatának megtervezése szintén társadalmi termék és mint ilyen épp ugy jellemző a társadalomra mint maga az épület architektonikus megfogalmazása. A Parthenon időbeli kifejlesztése a hosszan exponált megközelités /Panathenaia/ mindenképpen a klimax érzetét kelti. Ugyanezt tapasztaljuk a delphoii szentély elrendezésében is. Mindkét esetben a görög tragédia szerkezeti felépitésének párhuzamát kell látnunk.

Mind az épitészetben, mind a drámában a véget tartják szem előtt a szemlélő az időbeli kifejlesztés során /a dráma tartama alatt/ megismeri mindazokat az elemeket, melyek a különleges egységet fogják alkotni. /Drámában kitünő példa erre Sophokles Oidipusa/ És mint ahogy a drámában a néző nem módosithatja a cselekmény kimenetelét ugyanugy az épitészetben sem térhet le az időbeli kifejtés számára készitett templomhoz vezető utról. De mindkét esetben tehát mind a drámában, mind az épitészetben egy fajta kényszer hat ra; a végkifejlet megragadás . Minthogy pedig az elemeket az időben egyre inkább feltárja a végkifejlés is erősebb, mint ha előzőleg teljes n ismeretlen elemekből épült volna fel. /Lásd göt templom./

Utoljára hagytam a görög nép jellemvonásait és azok épitészetben való tükröződését, részben azért is, mert a polgári irodalomban nem egy példája van a jellemvonások előrehelyezésének és az egész gondolatmenet ebből való levezetésének.

Egy nép jellemvonásai társadalmi, földrajzi, időbeli fejlődés termékei. Miután ezeket a konponensekot - ha rövidden is - végig futottuk megkérdezhetjük, hogy a fent elmondottak milyenné formálják a kor tipikus emberét általában a demost és hogyan hat mindez az épitészetben.

Épitészet szempontjából legjelentősebbek talán azok a jellemvonások, melyek a görög irodalomban általában a görög müvészetben szinte a felszinen leolvashatók: a finom felfogással párosuló magasfoku érzék a természeti és társadalmi, az általános és egyedi jelenségek iránt, élénk hasonlité-, asszociálóképesség és nem utolsósorban az a páratlan érzékenység, amelylyel az árnyalatokra a látszólag kicsiny eltérésekre reagálnak.

Ha nem épitészetről van szó akkor ezeket szinte ezernyi példa bizonyitja. Az Ilias, Odysseia szinte minden része az asszociációk iránti érzéket példázza, mitológiai meglátásaik /Artemis nitesa például/ legtöbb esetben természeti, társadalmi jelenségek élénk megfigyeléséről tanuskodnak. Az árnyalatok iránti érzék nemcsak a müvészetben, hanem az epikában, drámában egyre másra előtünik. Hadd idézzek egy példát: Az Odysseia egyik helyén arról van szó, hogy Odysseus hajója a viharban hajótörést szenved, és a haragvó tenger Odysseus hat legkedvesebb barátját is elragadja. Az alábbi hat sor hihetetlen tömörséggel

foglalja össze a végkifejlést. /Odysseia XI. 305-311 sor/

"jólépült bárkánk kitünő kikötőbe vezettük,
édesviz közelébe; kiléptek azonnal a társak
s hozzáértően vacsorát készíteni kezdtek.
És miután éhüktől, szomjuktól szabadultak,
emlékezve siratták meg hat drága barátunk,
mindet, akit fölfalt Skyllé, kiragadva hajónkból;
sirás közben szállta meg őket a mézizü ál[illegible]"

Nem kell az idézethez sokat hozzátenni. Az események rendjének kérlelhetetlen következetességgel való nyomonkövetése mellett egy percig sem adja fel az emelkedett epikai hangulatot. Mindez együtt: a legkövetkezetesebb realizmus és a legszélsőségesebb verizmus jól megfér egymás mellett szétválaszthatatlan egészbe kovácsolódik össze. Ez a görög drámának is egyik legjellegzetesebb ismérve.

Nem nehéz ezek után az építészet területére átmenni. A Parthenon vizsgálata során már számos összefüggést láttunk, melyekkel a Parthenon megértése hasonlíthatatlanul világosabbá válik. Most, amikor általában az építészet, elsősorban a <u>görög-dór templomépitészet néhány jellemvonását</u> fogjuk felsorolni, akkor az előrebocsájtottak után már nem lehet kétséges, hogy ezek a jellemvonások mennyire társadalmi termékek hol közvetlenül, hol csak közvetve. Melyek ezek?

<u>A világosság feltétlen szüksége, a mérték érzése, a határozatlan, az elvont gyülölete, az tipikus szeretete, az egyéni kerülése.</u>

Ismeretes, hogy a "klasszikus-kor" nemcsak, hogy a portrét nem ismerte, hanem még az emberábrázolásban is gondosan kerüli mindazt, ami egyéni, individuális vagyis ami sub specie aeternitatis jelentéktelen. Csak <u>társadalmilag</u> jelentős témákat vet fel az emberből akkor még csak a faj, a genos a font s ezt mutatja a még most is érvényben levő archaikus jelmondat, mely a görögök szerint magától Apollontól származik és melyet a Delphoi szentély homlokzatára irtak fel: "Ismerd meg tenmagad" /t.i. emberi mivoltodat/. Az ember a maga teljes földi realitásában csak a IV. század végén jelenik meg /Scopas, Praxiteles, Lysippos szobraiban/. Ekkor már nem vetik meg a portrét sem. Leochares szivesen márványba vési már a rabszolgakereskedő Lykiskost is. Ezt az V. században még olyan emberek sem érhették el, mint Miltiades, Themistokles, sem. Feltünik ez magának Demosthenésnek is /Periklest követő században/ igy ir: "Régebben ha győztek az athéniek az emlékkőre nem irták fel a vezér nevét, vagy ha fel is irták mindig éreztették, hogy a vezér szerepe melléke. Most viszont már csak a vezér nevét irják fel, a közösség elmarad mellőle". Ennek természetesen alapvető társadalmi okai vannak, de ez már kiesik témánk keretéből.

Az árnyalatok iránti érzék a görög templomon is megmutatkozik. Számolnak a szem bensőbb optikai követelményeivel: az oszlopot középen megvastagitják, minden vizszintes vonalat meggörbitenek, a függőlegeseket befelé hajlitják

közli a most megjelent prospektus, melyet kívánatra minden érdeklődőnek megküldenek. A telep végül saját fuvarozási eszközök felett rendelkezik, melyek a telep és a főváros között rendszeres meneteket tartanak fenn és céljuk a bérlők számára egyrészt a *kész árúkat* a *megrendelőkhöz* széthordani, másrészt különféle feldolgozandó *anyagokat* a beszerzési helyekről összegyűjteni és a bérlőknek a telepre szállítani.

A magyar közműhelytelep részvénytársaság helyiségei már november hóban készen állanak a bérlők rendelkezésére. A társaság részvénytőkéje 600,000 korona. Igazgatósága a következőkép alakúlt meg: Elnök dr. *Neményi* Ambrus, alelnök *Urbán* Adolf igazgató. Az igazgatóság tagjai: *Baader* Henrik, Edvi *Illés* Aladár, *Gelléri* Mór, dr. *Szirmai* Rikhárd és *Wolf* Sándor, ez utóbbi egyszersmind ügyvivő igazgató.

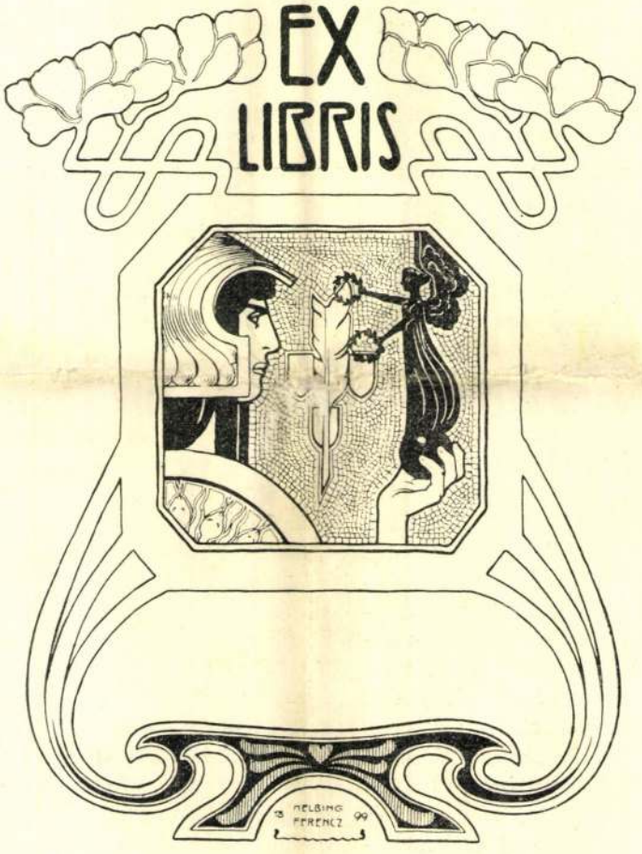

Tull Ö. által készített bőrmunkák; elkelt Fischhof Jenő bőrmunkáinak javarésze és a Beschorner-féle bronzoknak több példánya. Hogy a Zsolnay-gyárnak szép készítményei keletnek fognak örvendeni, az előre látható volt, s csakugyan, a történt vételek s megrendelések megfelelnek a várakozásoknak. A magyar porcellánokból is vásároltak, nevezetesen pedig F. Fischer Jenő és F. Fischer Vilmos munkáiból.

A magyar parasztmajolikák jó része vevőre talált s ezekből is számos megrendelés történt.

Hasonlóképpen jól fogynak a magyar ékszerek, Roger, Wisinger munkái, továbbá a fiumei Gigante-nek szerecsenfejes ékszerei.

Végül pedig sok eladást jegyezhet fel az orsz. iparművészeti múzeumnak galvanoplasztikai intézete, a melynek tárgyait majdnem kivétel nélkül megvásárolták.

Mindebből látható, hogy elég kedvező az anyagi eredmény, a mit a magyar iparművészet a párisi kiállításon elért.

Az első magyar közműhelytelep.

A kisipar modern átalakulása olyan általános és komoly jelszó, melylyel most minden nagyobb iparosállam előszeretettel foglalkozik. A gyáripar előnyeit hozzáférhetővé tenni a kézműves-iparosoknak, ez oly korszerű törekvés, melynek fontosságát fölismerte *Hegedüs* Sándor keresk. miniszter úr, a mikor figyelmét a közműhelyek messzeható előnyeinek kiaknázására fordította és kiváló ügyszeretettel buzgólkodott ez intézménynek Magyarországon való meghonosítása érdekében. És ezt a célt kívánja előmozdítani, illetve a gyakorlatba átvinni a nemrég megalakult Magyar közműhely-telep részvénytársaság, mely hazánkban a kereskedelmi miniszter úr kezdeményező intézkedései után elsőnek foglalkozott a kisipari műhelyek javításának fontos kérdésével és ezzel a kisipar színvonalának és versenyképességének hathatós emelésével.

Ez a társaság, mely még ez évi április 30-án alakult meg, most adta ki részletes programmját. E szerint a társaságnak az a célja, hogy közműhely-telepeket létesítsen, üzemben tartson, bérbe adjon, a műhelyben villamos hajtóerőt és világítást szolgáltasson a kis- és középiparosok részére. Tervbe vette továbbá elektro-mótoroknak, munkagépeknek és gépberendezéseknek megszerzését, eladását, bérbeadását és a rendszeres árufuvarozást a műhely-bérlők részére.

A közműhely lehetővé akarja tenni, hogy minden iparos, ki iparát a közönséges kézművesség keretéből ki akarja emelni s erre egyéni képességgel is bir, úgyszólván minden befektetés és betelepítéssel járó kockázat nélkül – a gyári üzem kellékeinek teljesen megfelelő helyiséghez, illetőleg telephez jusson, hol a legszűkebb körben is versenyképesen működhetik s üzemét fokról-fokra mindinkább kiterjeszthesse. Igen alkalmas a telep a termelés specializálására, új iparágak meghonosítására, életrevaló találmányoknak nagy befektetések nélkül való érvényesítésére, általában arra, hogy az egyéni képességben rejlő munkaerő-tőkét a vagyoni tőkével egyensúlyba hozza.

Az új közműhelytelep Budapest és Erzsébetfalva között épül, a vicinális és zimonyi vasútállomás és a Duna közvetlen közelében. Kiváló előnye az intézetnek egyrészt a fővárossal való állandó összeköttetése, másrészt a kisváros előnyeinek kiaknázása az iparosok és munkások javára kedvező élelmezési-, lakás-, egészségügyi viszonyok, olcsó közteherviselés, stb.

A telep 3600 négyzetméter területet foglal el. A főépület mellett van a melléképület és a fedett raktár. Az egyes műhelyhelyiségek nagysága az eltolható vasbeton-közfalak segélyével tetszés szerint változtatható; minden műhelynek külön bejárata van s a folyosókról könnyen megközelíthető. A *világítás, fűtés, szellőztetés, vizvezetéki* berendezése mintaszerű. A műhelyhelyiségekben alkalmazandó *munkagépek* hajtására elektromótorok használhatók, melyeknek bekapcsolása bármely helyiségben egyszerűen eszközölhető, miután a villamos erőátviteli vezetékkel az összes helyiségek el vannak látva. Mindezeknek *árszabását* tüzetesen

AZ IPARMŰVÉSZETI PALOTÁK AZ ESPLANADE DES INVALIDES-EN.

Elismerő-oklevél: 1. Benczur Gyuláné. 2. Boros Györgyné, Kolozsvár. 3. Feldsberg Zsigmond. 4. Gröber Zsigmond.

Ide sorozandó még Jungfer Gyulának Grand Prix-je, melylyel a 65. csoportban (fémiparárúk) levő munkáit tüntették ki, továbbá ugyanabban a csoportban Páder Nándor, kinek munkái aranyérmet kaptak. Hasonlóképpen ide tartozik Huszka Józsefnek aranyéremmel való kitüntetése, a ki a Goldberger-féle kartongyár számára számos magyaros, színes tervrajzot készített.

Az orsz. m. kir. iparművészeti iskolának és szép kitüntetés jutott, tartalmas kiállításáért az aranyéremre méltatta az illetékes jury. Jelenlegi helyettes igazgatója pedig Morelli Gusztáv tanár, jó fametszeteiért az ezüstérmet kapta.

A párisi kiállításon levő magyar iparművészeti csoportban eddig számos tárgyat eladtak. S örvendetes, hogy a vevők közt több előkelő múzeum szerepel. Így pl. a londoni South Kensington múzeum megvette a királyi palota számára megrendelt, Faragó Ödön tanár által tervezett kerti szoba berendezésnek másodpéldányát, továbbá ugyancsak Faragónak tervei nyomán készült szekrényt Kántor Tamástól s egy másik szekrényt, melyet a budapesti áll. felső ipariskolának növendékei készítettek. Megvásárolta továbbá Beck Ö. Fülöpnek több kisebb bronztárgyát. A hamburgi s a berlini múzeumok vettek Telcs Edének terrakotta szobrocskáiból több példányt, Rapoport-féle zománcmunkákat és az utóbbi múzeum ezenkivül megvásárolta az ungvári hajlított-bútor gyárnak szobaberendezését, a melyet a nevezett gyár ezenfelül még *ötször* adott el.

A butorok közül elkelt az említetteken kivül Kramer H.-nak könyvtárszobája, továbbá Gelb M. és fiának szalonfülkéje, megvásárolták Czimbalmos Ferenc (Kézdi-Vásárhely) által készített íróasztalt és könyvszekrényt (vevője Chancel F. Algir, a ki ennek nyomán egy teljes úri szobát rendelt meg), továbbá az áll. ipariskolák által készített szalon-szekrényt, Keszli Ferencnek (Zala-Egerszeg) és Horváth Endrének (Budapest) szekrényeit, a melyek mindannyian Faragó Ödön tanár tervei nyomán készültek.

Egytől-egyig vevőre találtak az ugyancsak Faragó Ödön tervei szerint, Burg Á. és

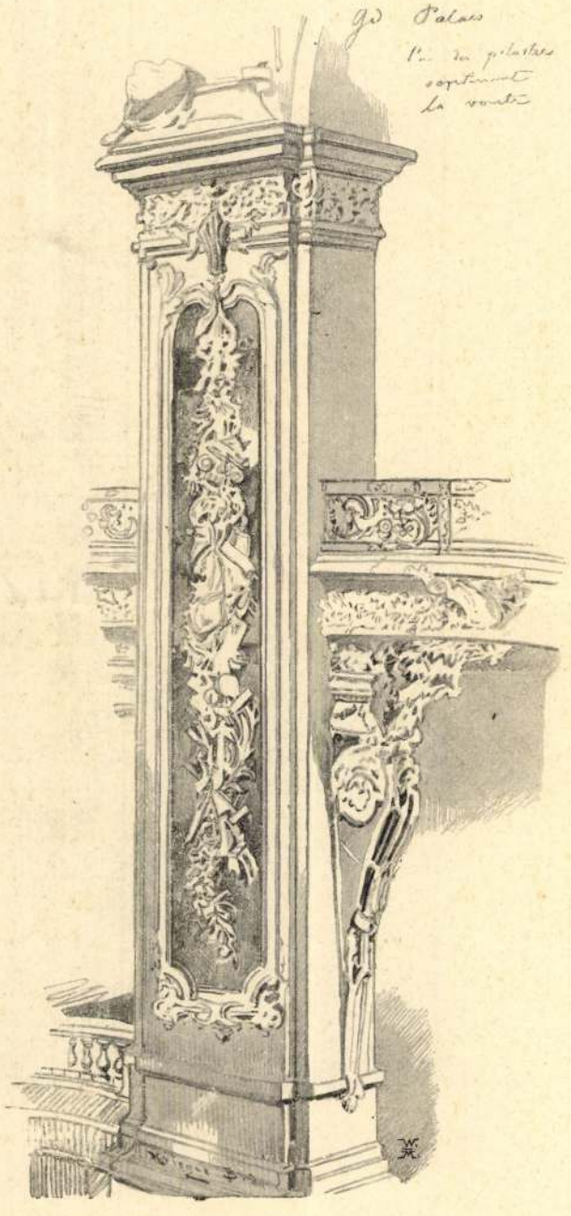

A GRAND PALAIS ROTUNDÁJÁNAK PILLÉRJE.
KRIEGER BÉLA RAJZA.

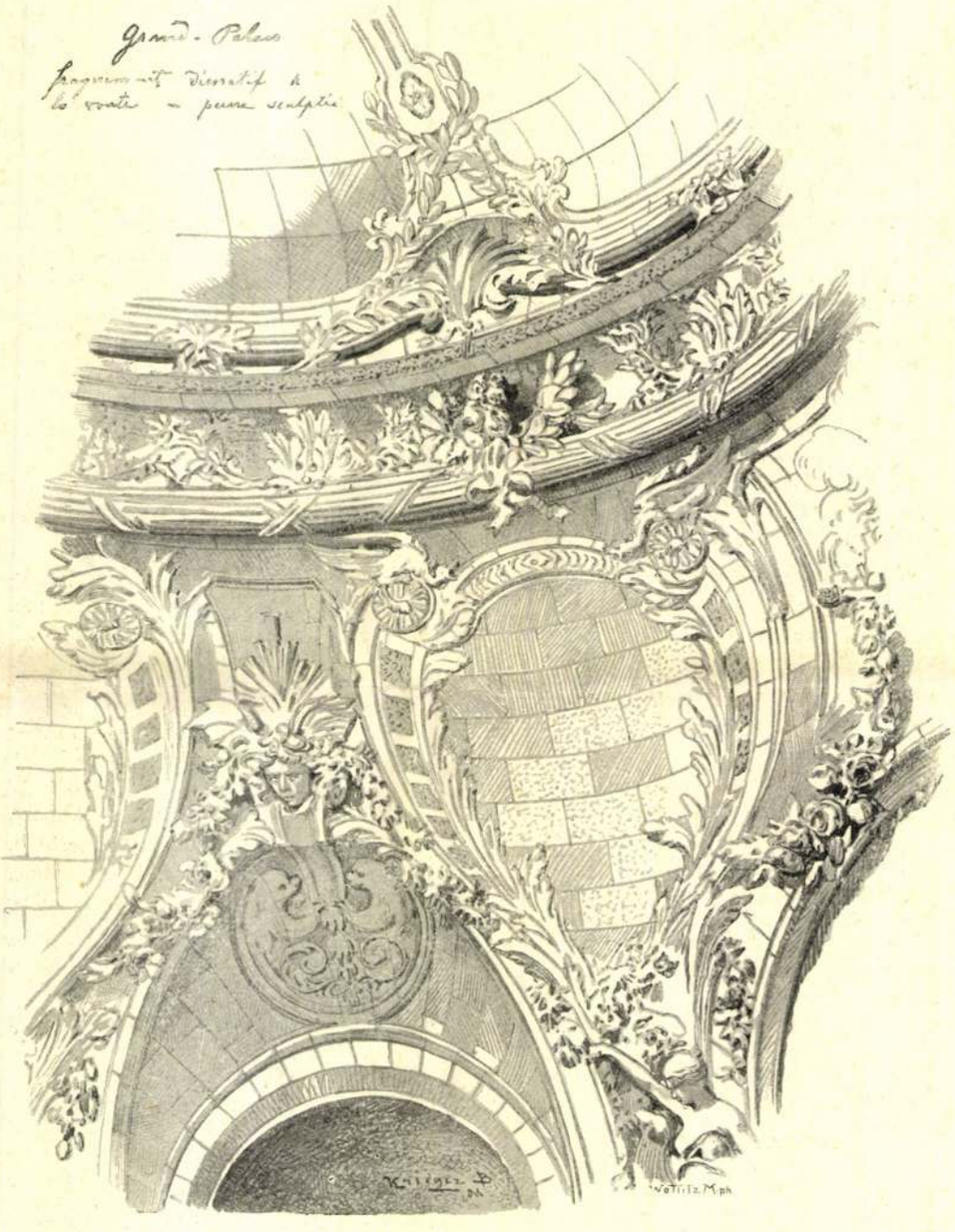

A GRAND PALAIS (MŰCSARNOK) ROTUNDÁJÁNAK RÉSZLETE.

oooooooooooo KRIEGER BÉLA RAJZA. oooooooooooo

72. OSZTÁLY.
(Kerámia.)

Versenyen kivül: 1. Zsolnay Vilmos-féle majolika-gyár, Pécs, jury-tag.

Arany-érem: 1. Farkasházi Fischer Jenő, Herend.

Ezüst-érem: 1. Dr. Wartha Vince, műegyetemi tanár. 2. Magy. kir. kereskedelmi muzeum kollektiv kiállítása. 3. Magyar keramiai gyár r.-t.

Bronz-érem: 1. Paukert Hohenauer Adél, Bécs.

Elismerő-oklevél: 1. Tóvárosi Fischer Emil. 2. Badár Balázs, Mező-Tur. 3. Bozsik és Herz, Kun-Szent-Márton. 4. Horti Pál, tanár. 5. Nagy Zsigmond és Ferenc, Borsod-Apátfalva, B.-Ujfalu. 6. Hollóházai majolika és kőedénygyár. 7. Kosztka János, Stomfa. 8. Mitschka József, Modor.

KÖZREMŰKÖDŐK:

Arany-érem: 1. Rost Ottó, Keramia-gyár, Budapest.

Ezüst-érem: 1. Abt Sándor (Zsolnay), Pécs.

Bronz-érem: 1. Szikorszky Tádé, Pécs.

73. OSZTÁLY.
(Üvegárúk.)

Arany-érem: 1. Schreiber J. és öcscse, üveggyár, Zay-Ugróc.

Ezüst-érem: 1. Kossuch János.

Bronz-érem: 1. Giergl Henrik.

Elismerő-oklevél: 1. Első magyar üveggyár r.-társ.

94. OSZTÁLY.
(Ötvösművesség.)

Arany-érem: Bachruch A., cs. és kir. udv. szállító.

Ezüst-érem: 1. A Geramb I. J.-féle bányaegylet „Szandrik“ ezüst-árugyára, Alsó-Hámor.

Bronz-érem: 1. Horti Pál. 2. Egger testvérek utóda, Roger Adolf. 3. Hibján Samu.

Elismerő-oklevél: 1. Link István. 2. Rapoport és társai. 3. Rubin A. és fiai. 4. Oskó Lajos. 5. Latzkó testvérek.

95. OSZTÁLY.
(Ékszerek és ékszerkövek.)

Ezüst-érem: 1. Hibján Samu. 2. Kriegler Dávid. 3. Link István. 4. Wisinger Mór.

Bronz-érem: 1. Egger testvérek utóda, Roger Adolf. 2. Gigante A., Fiume.

97. OSZTÁLY.
(Művészi bronz- és vasöntvények.)

Arany-érem: 1. Magyar Iparművészeti Muzeum kollektiv kiállítása. 2. Steiner Ármin és Ferenc, Budapest. 3. Beschorner A. M. és fia, Budapest. 4. Jungfer Gyula, Budapest. 5. Senyei Károly, szobrász. 6. Kissling Rudolf és fia.

Ezüst-érem: 1. Beck Ö. Fülöp. 2. Ludwig és Stetka. 3. Führer Rikárd. 4. Jancsurák Gusztáv.

Bronz-érem: 1. Telcs Ede. 2. Schmalhofer F. és fia. 3. Markus Béla. 4. Brecela Mirkó, Zágráb.

Elismerő-oklevél: 1. Rimey Viktor, Zágráb. 2. Dusany Josip, Zágráb. 3. Hammel George, Zágráb. 4. Pick Ede.

KÖZREMŰKÖDŐK:

Arany-érem: 1. Titteldorf Alfréd, (Beschorner és fia,) Budapest.

Elismerő-oklevél: 1. Carl Lajos ifj., Steiner Ármin és Ferenc, Budapest. 2. Czily Mihály, Steiner Ármin és Ferenc, Budapest. 3. Schaeffer Antal, Steiner Ármin és Ferenc, Budapest. 4. Barborik Mihály, Kissling Rudolf, Budapest. 5. Fazekas Lajos György, Kissling Rudolf, Budapest. 6. Kreisberg Simon, Budapest. 7. Havlicsek Alfréd, Budapest. 8. Richter Károly, Budapest. 9. Streit József, Budapest.

98. OSZTÁLY.*
(Bőrdíszmű, kefe- és kosárfonó árúk.)

Ezüst-érem: 1. Burg Ármin.

Bronz-érem: 1. Fischhof Jenő. 2. Gottermayer Nándor. 3. Krausz Károly és József. 4. Tull Victor.

* Ennek az osztálynak csak ama kitüntetett kiállítóit soroljuk fel, a kiknek munkái az iparművészet körébe tartoznak.

Arany-érem: 1. Lengyel Lőrinc, műasztalos, Szeged. 2. Mahunka Imre, műasztalos, Budapest. 3. Thurnherr János, műasztalos, Budapest. 4. Gelb M. és fia, kárpitosok, Budapest. 5. Buchwald Sándor, fémbutorgyáros. 6. Ungvári hajlított butorgyár r.-társaság.

Ezüst-érem: Varga József, műasztalos, Arad. 2. Bernstein József és fia. 3. Lukátsovits János. 4. Zimonyi György. 5. Biró Lajos, műasztalos. 6. Kántor Tamás, műasztalos. 7. Budicki János, Zágráb. 8. Mihoković Ferenc, Zágráb. 9. Povischil és Kaiser, Eszék. Trstenják Mátyás, Zágráb. 11. Zima és Schiffer, Zágráb. 12. Bothe és Ehrmann, Zágráb. 13. Keszli Ferenc, Zala-Egerszeg. 14. Polgár Alajos. 15. Reisz és Porjesz, Békés-Csaba. 16. Walnicsek Béla. 17. Horváth Endre. 18. Ifj. Czimbalmos Ferenc, Kézdi-Vásárhely. 19. B. Bak Lajos, Kolozsvár. 20. Langer Ignác, szobrász.

Bronz-érem: 1. Kramer Henrik, Budapest. 2. Bodon Károly, Budapest. 3. Hevesi József, Kolozsvár. 4. Lovag Freystädtler Jenő. 5. Bányai Viktor, Budapest. 6. Steinschneider Jakab.

Elismerő-oklevél: 1. Nagy Gábor. 2. Dósay Anna. 3. Róth Jakab.

KÖZREMŰKÖDŐK:

Grand-Prix: 1. Faragó Ödön, felső ipariskolai tanár, Budapest.

Arany-érem: Papp Gábor (Thék) Budapest. 2. Rupprich Károly, gyárigazgató. 3. Bollé Hermann, különféle kiállítók (Horvát-Szlavonország), Zágráb.

Ezüst-érem: 1. Nándori J. (Thék), Budapest. 2. Réthy L. (Lengyel-cég). 3. Szamossy Ferenc (Lukacsovits-cég). 4. Mohács (Thék), Budapest. 5. Hirschler Mór (Bak-cég). 6. Nadler Róbert, Turnherr, Budapest. 7. Wiegand Ede, Budapest. 8. Nagy Lázár, Budapest.

Bronz-érem: 1. Szoboreczky (Thék), Budapest. 2. Varjas (Thék), Budapest. 3. Ifj. Bodon Károly, Budapest. 4. Weissmann Károly, Budapest.

Elismerő-oklevél: 1. Krejesovitz (Thék), Budapest. 2. Papp Károly (Thék), Budapest.

70. OSZTÁLY.

(Szőnyegek, szőnyegkárpitok, butorszövetek.)

Arany-érem: 1. Szövetkezet a szövő háziipar előmozdítására, Pozsony. 2. Torontáli szőnyeggyár r.-társ. 3. Haas Fülöp és fiai. 4. Horti Pál, tanár.

Ezüst-érem: 1. Zágrábi nőipariskola. 2. Kovalszky Sarolta, Német-Elemér. 3. Rippl-Rónai József. 4. Irgalmas apácák zárdája, Horvátország.

Bronz-érem: 1. Roósz Magdolna. 2. Istvánffy Istvánné, Török-Becse. 3. Láng Nina, Szerb-Elemér. 4. Nikolits Szeréna, Dobráts-Apáti. 5. Vaszary János, festőművész. 6. Kriesch Aladár, festőművész. 7. Fadrusz Jánosné. 8. Kabay Dánielné. 9. Háry Gyula, festőművész. 10. Nagy Sándor.

KÖZREMŰKÖDŐK:

Arany-érem: 1. Horti Pál, Budapest.

Ezüst-érem: I. Wolf Zsigmond, igazgató, Budapest.

Bronz-érem: 1. Cojétésic Klotild (Simon H.), Zágráb. 2. Cugmall Georgette (Simon H.), Zágráb. 3. Tisow Teréz (Simon H.), Zágráb.

71. OSZTÁLY.

(Alkalmi díszítések és kárpitosmunkák.)

Arany-érem: 1. Gelb M. és fia. 2. Horti Pál és Balogh János.

Ezüst-érem: 1. Kozilek József és fia. 2. Kramer Henrik. 3. Lengyel Lőrinc, Szeged. 4. Bernstein K. H. és fia.

Bronz-érem: 1. Fantusz Jakab. 2. Steinschneider Jakab. 3. Steinbach Gábor. 4. Róth Jakab.

Elismerő-oklevél: 1. Weidler György. 2. Schlesinger Paula. 3. Riha Ferenc, szobrász. 4. Hajts Jakab, asztalos.

71. OSZTÁLY.

Ezüst-érem: 1. Spiegel Frigyes, építész, Budapest.

Bronz-érem: 1. Pfeiffer József, Gelb és fia, Budapest.

Elismerő-oklevél: 1. Paunesz, Gelb és fia, Budapest. 2. Pauly Erik, festő, Budapest.

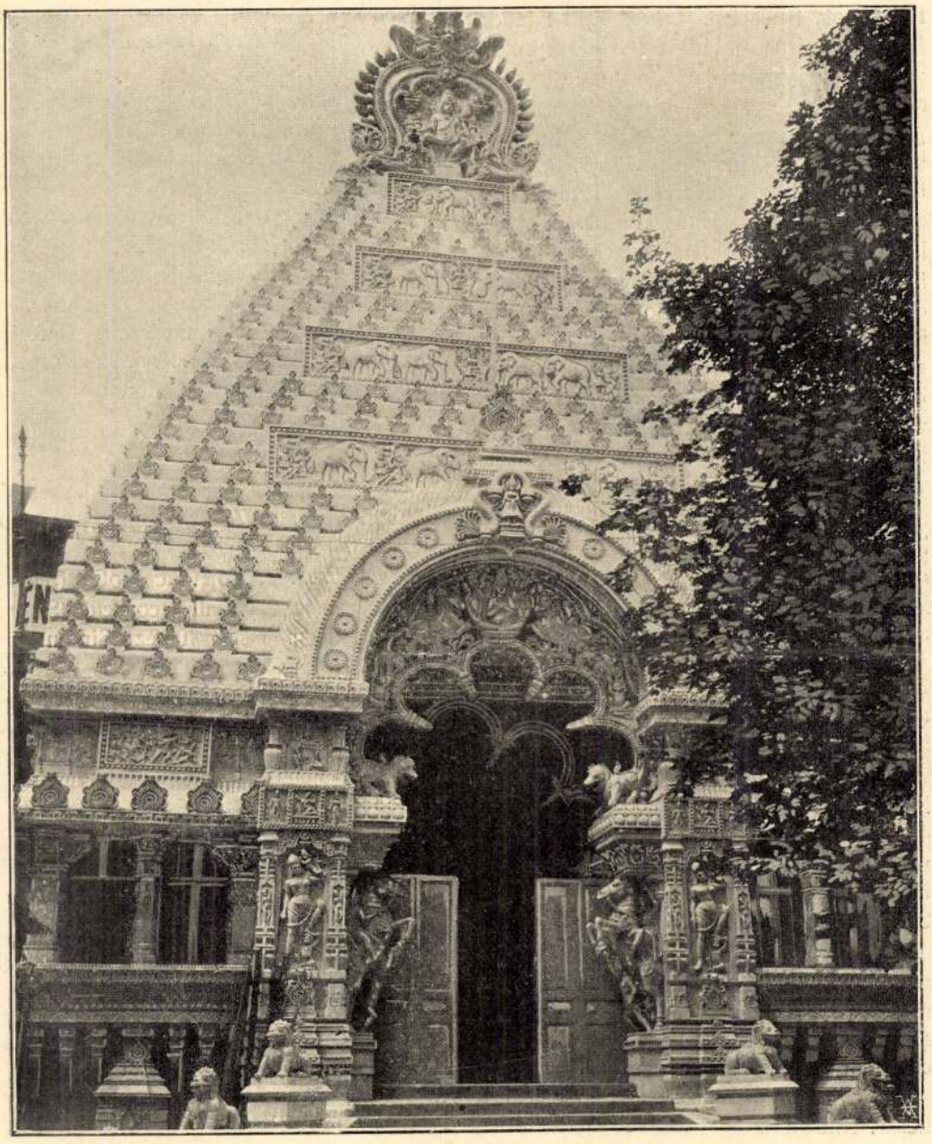

INDO-KINA. ○○ ○○ HINDU-TEMPLOM.

A kolóniák kiállításából.

FRANCIA-INDIA. BUDDHA TEMPLOMA.

A kolóniák kiállításából.

Ferenc (Budapest), *Simig* Jenő (Kalocsa), *Sürű* János (Budapest), *Seiler* József (Budapest), *Stärk* Izsó (Budapest), *Steindl* Imre műegyetemi tanár (Budapest), *Steiner* Albert (Budapest), *Schneider* György (Budapest), *Szirmay* Jenő (Moson), *Szabó* Károly (Cegléd), *Schiller* Rezső (Budapest), *Stern & Társai* (Budapest), *Schober* Alajos (Budapest), *Scher & Varsa* (Budapest), *Stolhanzl* Ede (Budapest), *Seifert* Géza (Sopron), *Szabó* Gyula (Budapest), *Szilágyi* Ferenc (Budapest), *Schitler* Jenő (Budapest), özvegy *Teleszky* Istvánné (Rácz-Almás), *Tamás* József (Budapest), *Török* Lajos (Budapest), *Tattay* Ferenc (Budapest), *Turnherr* Gyula (Budapest), *Turnherr* János (Budapest) *Töry* Emil (Budapest), *Török* Zsigmond (Magyar-Óvár), *Erényi Ullmann* Gyula műépítész (Budapest), *Visontay* Kálmán (Ungvár), *Vörösváry* Szigfrid (Budapest), *verseci m. kir. áll. főreáliskola* (Versec), *Voith* Henrik (Budapest), *Wanans* Károly (Budapest), *Wintermantel & Szombathely* (Budapest), *Weisz* Ferenc (Pozsony), *Zeuner* Gyula (Budapest), *Zückler* Hermann műépítész (Budapest). Összesen *százötven* új tag.

A magyar iparművészet osztály kiállítóinak s közreműködőinek, – mint az az alábbi lajstromból látható, – számos kitüntetés jutott s a kitüntetések foka is elég kedvező arányt mutat. A XII – XV. csoport kiállítói közül, mellőzve az iparművészet körébe szorosan nem tartozó kiállítókat, a következők kaptak kitüntetéseket:

67. OSZTÁLY.
(Üvegfestés.)

Ezüst-érem: 1. Róth Miksa, Budapest.
Bronz-érem: 1. Forgó és társa, Budapest.
Elismerő-oklevél: 1. Gnezda A., Horvát-Szlavonország.

68. OSZTÁLY.
(Papir-kárpitok.)

Elismerő-oklevél: 1. Bauer I., Horvát-Szlavonország.

69. OSZTÁLY.
(Olcsó és díszbutorok.)

Versenyen kivül: 1. Thék Endre, gyáros, jury-tag.

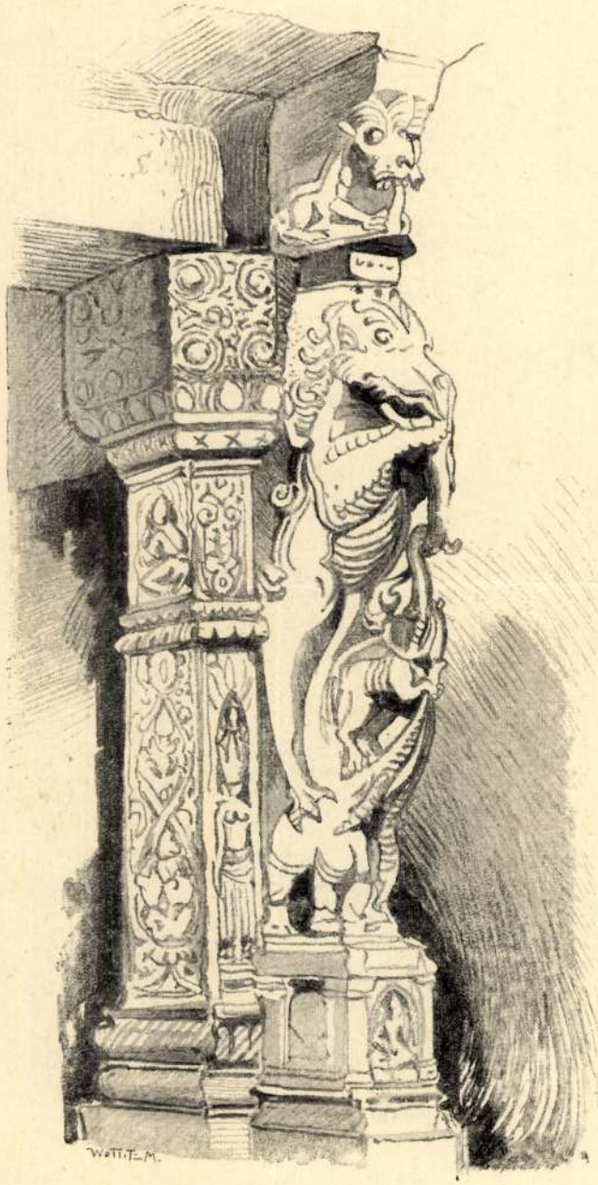

HINDU TEMPLOM RÉSZLETE.
○ KRIEGER BÉLA RAJZA. ○

PÁRKÁNYI JÓKAI PÉTER

2001. 03. 14 MAGYAR DEMOKRATA

Párkányi-Raab Péter Jókai-szobra Budán, a XII. kerületben

Forradalmunk pipákon

Magyar Nemzeti
atoni Múzeum a
ntos szerepet ját-
örténete – a ma-
isodik világhábo-
kció, a Nemzeti
ő pipáinak, pipá-
s években kerül-
gyjainak – *Kisfa-*
neti értékű pipái
figyelemre méltó
k a dohányzás-
záskultúra már a
művészi alkotás-
re, díszítve a köz-
akkor gazdáik a
kifejezte, jelezte

társadalmi hovatartozását, de még politikai nézeteit is (a '48-as érzelműek előszeretettel díszítették kedvenc pipájukat például a magyar nemzeti mitológiából vett képekkel, az aulikus érzelműek egy-egy Habsburg képmását faragtatták pipájukra). Az 1848–49-es szabadságharc leverése után, a még megkoronázatlan *Ferenc József* idején a pipákon gyakran feltűnő *Szent István* koronázásának a témája nyíltan ellenzéki jelentést hordozhatott. A tiltások ellenére nagyon hamar megjelentek a pipákon a szabadságharchoz szorosan kapcsolódó témák: találhatunk pipákat *Petőfi Sándor* képmásával díszítve, gyakori téma a hazájától búcsúzó *Kossuth Lajos*, de még az első felelős magyar kormány képmásával ellátott pipát is találni. Ez utóbbi, bár kicsit összezsúfolva, de megjeleníti az áprilisi törvények nyomán létrejött pesti minisztériumot *Batthyánytól Deákig*. A pipát a beütés szerint készítő *Weisz* mesternek mindenestre nehéz dolga lehetett a '48-as kormány egy helyre való zsúfolásával. A szabadságharc nagyjai közül is sokan pipáztak: Kossuth Lajosnak már pozsonyi országgyűlési követ korában ajándékozott pipát egy tisztelője, Petőfi Sándor is gyakran rágyújtott a jófajta dohányra, *Arany Jánosról* meg azt tartotta a hagyomány, hogy mindennap más csibukból eregette a füstöt. A katonáktól pedig éppenséggel természetesnek vették a dohányzást: a honvédtáborokban a tábornoktól a közlegényekig majd' mindenki rágyújtott a harc szüneteiben. Persze a főtisztek díszes kivitelű, szépen faragott tajtékpipája nagyban különbözött az egyszerű honvédek cseréppipájától.

A mellékletet írta:
Ablonczy Bálint, Kálmán Gyöngyi, Lőcsei Gabriella és P. Szabó Ernő

delikvensre, aki álmában a manusával autóval a víz alatt utazott, *semmi*, mondja a nő abban a szúrásban, *járt már tónál?*, rándul egyet a feje, *nem*, mondja, *soha életemben*, Zelkinek itt belilul a homloka. Nyel egy nagyot, mint aki a síkidegtől percek múlva lefor-

hoz felszínre, amit a házasságáról, a gyerekével való viszonyáról ártatlanul elmesél, Zelki megelégszik enynyivel, nem akarja a pszichológus szerepét is eljátszani. Mindössze csak biztosítja beszélgetőtársát, ő is arra gondol, amire a beszélgetőtársa gondolni sem mer. Szembenéző bátorságra sarkall; nem leleplez, in-

Megrendelhető: Napi Gazdaság Kiadó,
1135 Bp., Csata u. 32.
Telefon: 350-0452, Telefax: 350-1117
online: www.napi.hu,
e-mail: terjesztés@napi.hu

Megjelenik minden csütörtökön!
Keresse az újságárusoknál
vagy rendelje meg a kiadóban!

ben a millenáris világban nézzük százötven évvel születése után. A harmadik felvonásra, amikor a darab kezd kifogyni, kicsit több rátekintést enged meg, talán, hogy azt ne higgyük, láttunk már ilyen dezsavüt.

(Szigeti József: A vén bakancsos és fia, a huszár – a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház, a Millenáris Rendezvényközpont és a Zsámbéki Nyári Színház közös produkciója)

Méd levelek

SZÉKY JÁNOS:

A folyamatba vett idő

„A mobiltelefonok korában a kommunikáció tényleg mindennapos!" – ezt olvasom a fix.tv weboldalán, és rögtön eszembe is jut egy vadonatúj favicc, miszerint „– Mi az abszolút pimaszság? – Mobilt venni egy trappistának."

És rögtön el is szégyellem magamat, mert ezzel kizártam a kommunikációból nyelvközösségemnek mindazokat a tagjait, akik nálam talán érdemdúsabbak, fiatalabbak és energikusabbak, vagy idősebbek és tapasztaltabbak, de akár így, akár úgy, trappistán csakis a sózott sárga radírt értik, nem pedig a ciszterci szerzetesrend kiváltképp zord regulájú, tökéletes hallgatást fogadó ágát, amely már a nagy filozófus előtt kétszázötven évvel azt vallotta némán, hogy „amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell". És tovább szégyellem magam, mert kommunikáción eddig kommunikációt értettem, információk avagy hírek átadását írás, beszéd, netán misztikus kapcsolat útján, nem pedig, teszem azt, mobilozást. Azonkívül – ébredek rá most – nem fogtam fel, hogy lezárult az a korszak, amikor a kommunikáció céljának még azt tartották, hogy az ember mondjon/megértsen valamit, és amikor a csöndnek, mint a megértés feltételének, még tekintélye volt. Mondhatni, a Wittgenstein-galaxisnak befellegzett. A bevezetésben idézett mondat pedig nem ordító hülyeség, mint elsőre hinné az ember, hanem pontosan kifejezi az új korszakot, amikor a régi értelemben vett kommunikáció helyét átveszi – nem, nem a csönd, hanem a zaj, a szó információelméleti értelmében, az eddig nem kívánatosnak hitt, emberi szándéktól független, véletlenszerű és kiszámíthatatlan zavar, amely elfödi a közlés információtartalmát, ha van neki olyan.

A fix.tv, az első magyar interaktív televízió műsora egyszerre követhető kissé kásásan a rendes tévémen és gyufacímkényi méretben a számítógépes monitorom bal felső sarkában. A közreműködők üdék és fiatalok. Ha tehát a „három, valóban világlátott, műsorvezető" (a weboldal fogalmazása szerint) elmeséli nekem, „hogyan sikerült nekik megoldani a kommunikáció égető kérdését más kontinensek anyaföldjéről", és egyéb témakörökben érzi nagyon-nagyon jól magát, akkor fent elemzett ódivatúságomon kívül talán az irigységnek is része van abban, hogy tevékenységüket a szélsőséges amatőrizmus megnyilvánulásának fogom fel. Mikor például úgy nyilatkoznak, hogy „ott az E. T., az azért nekem nagyon ott van", vagy „nézzük meg a muzikálist… a zenei filmeket, de nem tudom, hogy hogy hívják ezt magyarul", vagy „szal aki tulajdonképpen nem ismeri, ez egy leírás arról, hogy tulajdonképpen miről is van szó", vagy „olyan szaufparkos vagy, de komolyan", vagy „ez hosszabb időt vesz folyamatba", illetve amikor az interaktív nézői kérdésre, miszerint a „szőke csaj és a három csávó mikor lesz" (a gyengébbek kedvéért: az illető magára Patrishára gondol), a valóban világlátott műsorvezető azt feleli, hogy „összevissza szokott lenni, de most szerdán", továbbá amikor a szavak, sőt a mondatok hagyományos elkülönülése tökéletesen megszűnik, mint például ebben a hangsorban: „… hogy miért is van veszélybentermészetesen [sic!] híreket is olvashattak…", amikor egy negyedik, szintén megnyerő egyéniségű műsorvezető kb. öt percen át olvas föl hír gyanánt egy *számomra láthatatlan* szöveget a *saját* monitoráról, hasonlóan mondatellenes hangsúlyozással, nehogy véletlenül is követni tudjam – nos, akkor nem arról a kényszerképzetről van szó, hogy minden tizedmásodpercet beszédhangokkal kell kitölteni, akár van értelme, akár nincs, különben valami rettenetes baj történik. Nem is arról a kereskedelmi tévékben uralkodó feltételezésről, hogy a néző jóérzéséhez az is elegendő, ha a műsorvezető mindenáron igyekszik jól érezni magát (lásd: Ábel Anita forró nyári délelőttön vízibalettezni tanul).

Itt, hölgyeim és uraim, a zajból lett kommunikáció csodájáról van szó. Ebben a csodában némelyek – a szépek, üdék, fiatalok, on-line létezők – pünkösdi módra részesülnek, mások pedig – a zajtól nem zavart nyelvi közlés kevésbé üde hívei – ki vannak rekesztve belőle. Szal így értendő az információs robbanás. Aki tulajdonképpen nem ismeri, hogy tulajdonképpen miről is van szó, az jobb, ha fedezékbe húzódik a repeszdarabok elől. De komolyan.

WEHNER TIBOR:

Nagyon régi új szobor

Egy elhanyagolt autóparkoló felszámolása után, a svábhegyi Diana parkban, a Jókai Mór Általános Iskola főbejárata előtti térség átgondolt környezetesztétikai átformálásával párhuzamosan – meghívásos pályázat egyik pályaművének megvalósításával – különös szobormű került köztérre a 2000. év novemberében Budapesten.

Az új műalkotás az iskolanévadó Jókai Mór napjainkban sem csillapodó kultuszának újabb fővárosi objektivizációjaként, és az író szoros sváb-hegyi kötődésének tanújeleként valósult meg. A kultusz múltbéli láncszemeiként hagyományozódott ránk az a Jankovits Gyula-megalkotta mellszobor, amely 1906 óta áll – néhány lépésre a Diana parktól – az Eötvös út és a Normafa út elágazásánál, és az a Stróbl Alajos által megformált, karosszékben ülő bronz íróalak, amely – az első világháború után emelt első budapesti emlékszoborként illeszkedvén az emlékanyagba – 1921 óta tekint a Jókai térről az Andrássy útra (eredetileg a másik oldalról nézett jelenlegi helye felé). Két domborműves emléktábla az író számos lakóhelye közül kettőt, a Bajza utcai és a Dob utca–Erzsébet körút sarkán álló épületet jelöli, míg a margitszigeti Művész-sétányon 1975 óta dacol a szoborrongálók és színesfémgyűjtők rohamaival Pátzay Pál büsztje.

A budai egykori Jókai-villa, illetve a Jókai-kert közelében fekvő tér építészeti-környezetátalakítási terve Eleőd Ákos műtermében készült: az építész a parkot átszelő gyalogos útvonalakra felfűzve centrális teret, agorát képzett ki a klinkertéglával burkolt, lámpákkal ékesített, kétoldalas, négy cikkelyre osztott, ívelt padépítményből. Ehhez az „alapzathoz" kapcsolódik az építészi indítványra megszületett, a Párkányi Péter szobrászművész által megmintázott, kétalakos bronz Jókai-emlék: a padépítmény által közrefogott belső körben, a középpont felé fordulva, botjára támaszkodva az agg Jókai ül, míg a külső kör padján kisfiú térdel; a nagy romantikus prózaíró mellett a távolba néz.

A nagy gondossággal egységbe komponált építészeti-szobrászati együttes számos formai és szemléleti problémával terhelt, s az egység hatására a hibák mintegy felerősödnek. A mű megoldatlansága már a megközelítés közben feltárul: a két szoboralak – és értelemszerűen fokozottan a bubifrizurás, bájos kisgyermek figurája – eltörpül az iskolaépület hatalmas tömbje, változatos kiképzésű homlokzata előtt: jelentéktelenné foszlik, az architektúra tagozataival, villódzó díszítéseivel a két kis bronztest képtelen felvenni a vizuális versenyt. A méretválasztás, illetve a lépték azért is problematikus, mert az alkotóknak egy valóságos, a járókelők, a felnőttek és a gyermekek által használható pad méreteihez és arányaihoz kellett komponálni a plasztikát, holott tudvalevő, hogy egy élő, mozgó, valóságos emberi lény megjelenése, hatása egészen más egy térben, mint egy szoboralaké. A szobor művi közege és a természetes dimenziók rendszere mindig eltérő minőségű, más atmoszférájú, sugárzású. Az alkotók által hangsúlyozott szoborszituáció kizárja a környezettől való bármiféle elválasztás, a kiemelés – és így a természetestől eltérő léptékkialakítás – lehetőségét, ezért az ülő és a térdelő szoborszereplő is szükségszerűen – a rálátásos perspektíva által felerősítetten – kicsi és súlytalan marad, illetve kicsivé és súlytalanná alakul. A Diana tér szobraivá nem a szobrok, hanem a padok váltak: Jókai és a kisgyermek hangsúlytalan paddísz csupán.

Az erőtlen hatásvilág eredőiként – mindezen túl – a semmitmondó testhelyzetek, az alig-alig feltáruló arcok is megjelölhetők: Jókait akkor ismerhetjük fel – kis túlzással –, ha a bronzalak elé kuporodunk. Egyébiránt az együttes két alakja – bár lehetőséget teremt körültekintő térszervezésre is – csak az iskolába érkezőket köszönti, a távozók hátakkal szembesülnek. Eme kompozicionális megoldatlanságok és feszültségek azonban eltörpülnek a mű szemléleti hibái mellett: a szobrász – és az építész – megrekedt a felületes illusztrálás szintjén, kísérletet sem tett valamifajta jelentés sűrítésére, kibontására, a művész egész egyszerűen nem bajlódott – vagy ha igen, akkor csak közhelyszinten – szimbolizációs törekvésekkel és metódusokkal, lehetőségekkel. Az öreg, jóságos, bölcs Jókai dúsan redőzött öltözékében üldögél egy kedves, ifjú gyermek mellett, s pillantásuk pajkosan, incselkedőn kerüli egymást, és közben minden olyan szép. Ennyi lenne a mű üzenete. (Az 1921-ben állított, Andrássy útra tekintő műről Liber Endre budapesti szoborkatalógusában a következő – e sváb-hegyi alkotásra is alkalmazható – jellemzés olvasható: „Arckifejezése mosolygó, elgondolkozva néz előre.")

Eleőd Ákos és Párkányi Péter kompozíciója egy negédes, múlt századi mesekönyvillusztráció térbe illesztéseként, vagy még inkább felnagyított bronzosított porcelánnippként minősíthető. És nem csupán az esztétikai aspektusok miatt: meggyőződéssé érlelhető, hogy a XX. század utolsó pillanataiban az iskolájuk felé igyekvő gyermekek – és az iskolában a gyermekeknek – már nem ezen a nyelven gügyögnek. Vagy ha igen, akkor nagyon nagy baj van. Mindemellett ez a legújabb köztéri, vizuális-esztétikai közállapotainkról beszédesen árulkodó, lehangolóan rossz szobormegvalósulás azért is elkeserítő, mert e sváb-hegyi emlékállítás során lett volna esély autentikus, korszerű Jókai-kép szobrászati megfogalmazására: a meghívásos pályázat egyik résztvevője, Fischer György merész, ízig-vérig a korszellemmel áthatott, sokatmondó íróalakot álmodott-formált meg modelljével. Maradandó anyagban azonban a megrendelők, az építész és a szobrász harmonikus együttműködésének eredményeként ismét inkább valami poros, XIX. századi konvenció öltött bronztestet. Egyetlen mentség lehet: ez is a kor (hazug) lenyomata.

PIRK JÁNOS

MAGYAR NEMZET 2003. 06. 26.

Egy nagybányai Szentendrén

Pirk János centenáriumi kiállítása a MűvészetMalomban

P. Szabó Ernő

Olykor úgy tűnik, mintha csak néhány színt használt volna – barnákat, sárgákat főként –, mégis, a figyelmes szemlélő számára különösen gazdagnak tűnik *Pirk János* életműve. Néhány mű mostanában került elő, például a nagybányai tájképek, amelyek színgazdagságában talán az 1930-as párizsi tanulmányút hatása is érezhető. Itáliában 1933-ban, majd római iskolásként 1936–37-ben járt tanulmányúton, plasztikusan formált, expresszív kompozíciói (Római akt, Tanulmányfej, Beszélgetés, Római oszlopok) egyszerre jelzik a reneszánsz mesterei és a novecento törekvései iránti érdeklődését. Évekkel később, 1943-ban Nagybányán festett Május című kompozíciója, az életmű egyik főművének nevezhető álló akt egyszerre jelzi e törekvések megértését s a visszatérést ahhoz a világhoz, amelyet „az egyszerű emberek, a természet csöndje" jellemez, ahol a visszafogottan komponált színvilágban minden árnyalatnak szerepe van, s amelyben a tudatosan letompított tónusok közül valósággal előragyog egy-egy élénkebb szín, vörössel megfestett virág.

A művész születése 100. évfordulója alkalmából rendezett tárlat a szentendrei MűvészetMalomban, illetve a Centenárium Kiadó által megjelentetett kötet a művekből adott bő válogatással és számos cikkel, tanulmánnyal rajzolja meg a művészi pálya ívét, amelyek a régmúlt és a jelen, a két világháború közötti nagybányai művészet és a legutóbbi évtizedek magyar festészete között teremtenek kapcsolatot. Azt jelzi a bemutató, hogy számos érték vár még arra, hogy nagyobb figyelmet szenteljünk nekik, akkor is, ha „felfedezni" a szó szoros értelmében nem is kell alkotóikat, hiszen közöttünk éltek, dolgoztak még néhány évvel ezelőtt is. Ilyen mester volt Pirk János is, aki 1903-ban született Galántán, s 1989-ben bekövetkezett halála előtt mintegy negyven évig dolgozott a festők városában, Szentendrén – miközben élete végéig nagybányai festőnek tartotta magát.

A táj és a benne dolgozó ember együttese ragadta meg a leginkább, a magvető, a szántó, a kapáló, a tengerit hántó, fonó, tollfosztó ember alakja. Vásznain újabb és újabb variációban jelenítette meg az erővel, dinamikával teli figurákat, a legegyszerűbb mozdulat, forma, színfolt jelentéstartalmát is kimeríthetetlenül gazdagnak találva. A huszadik század azon kevés magyar művészének egyike, aki nem kívülről szemlélve találta érdekesnek, megörökítésre méltónak a magyar parasztság, a természetközeli élet értékeit, szépségeit, hanem belülről, a megélt élet tapasztalataként, lehető legtermészetesebb részeként. Méltatói ezért is tarthatják „a magyar paraszti élet krónikásának", „a „szántóföldek lírikusának", nevezhetik munkásságát „a föld költészetének".

Néhány fő téma jellemezte e művészetet, de jellemzi az árnyalatok gazdagsága is. A Magvető első változata 1919-ből származik, *Millet-nek* akkor még hírét sem hallotta, a vető mintegy az életet,

Önarckép

az élet folytonos megújulását szimbolizáló alak a következő majd hét évtizedben számtalan variációban jelent meg vásznain, lapjain, de a végtelent fedezte föl az őszi, sárguló kukoricaszár leveleiben vagy akár egy virágcsendélet szirmaiban is. Talán akvarelljei adhatják az igazi meglepetést a tárlatlátogatóknak – néhány mozdulatot, formát ragadnak meg csupán, az egymásba olvadó, egymást átszínező részletekben azonban maga a teljesség tükröződik.

ba is beszáll a tendergyőztes Rába Jármű Kft.-vel szemben, amiért a tendereztetési folyamatban kizárták az eljárásból. A Rábával viszont nemcsak a honvédelmi, hanem a gazdasági és közlekedési tárca is szerződést kötött. Az ellentételezési megállapodásban a gyártó vállalta, hogy a majdan szállítandó gépjárművek importértékének 170 százalékában ellentételezi majd az államot.

A kínai terjeszkedés lehetősége sem bizonyul elérhetetlennek: bár még csak szimbólumértékű az együttműködés, a Rába Futómű Kft. az elmúlt időszakban már négy cégnek szállított főhajtóműveket, valamint úgynevezett portálfutóműveket. Ezek jórészt mintadarabok voltak, de a négy kínai cég közül egy már százdarabos sorozatgyártást rendelt, s nem kizárt, hogy az év második felében további ötszáz főhajtóművet szállíthat a győri gépgyártó Kínába.

Új, keleti piacok meghódítására készül a Rába. A tervek nem csigázták fel a befektetők érdeklődését

Ide tartozik még, hogy – a Rába Magazin közlése szerint – a jövő hónap elején további tárgyalások kezdődnek a gyártó és potenciális kínai megrendelők között, amikor az ottani megrendelők vezetőit látja vendégül Győrben a Rába.

A veszteségek ellenére a Rába Rt. komoly sikereket ért el az utóbbi két évben. Ezek között a leglényegesebb talán az, hogy sikerült letisztítani a céget, kialakultak a kulcsüzletágak, ami a versenyképesség növelésének egyik alapja. Ennek részeként jött létre az egységes alkatrészüzletág, de a Rába speciális járműgyártása is, amely üzletágnak köszönhető a honvédségi gépjárműtenderen elért siker.

A versenyképesség növelésének további jele az is, hogy a holdingnál szinte folyamatos az átalakítás. Legutóbb a Rába Futómű Kft. jelentette be, hogy a hatékonyság növelése végett 330 szellemi munkahelyet szüntetett meg, míg a közvetlen termelésben 110 új állást hoztak létre, s az év végéig további hetven fő alkalmazását tervezik. A cég megítélése szerint ugyanis a termelésben dolgozók és a kiszolgálók aránya jelentősen eltér az iparágban jellemző értéktől. Erre a következtetésre egy 2002-ben elkezdett program nyomán jutott a cég, amikor is minden, nemcsak a termelési, hanem valamennyi működést támogató folyamatot értékeltek, s a vizsgálat eredménye alapján úgy látták: jelentős arányváltozás szükséges a közvetlen termelői létszám javára.

Ezek a törekvések viszont még kevesek ahhoz, hogy a társaság

ort készít Audi

Győrben az autógyártás a TT Coupé és Roadster modellekre korlátozódott már egy ideje, ezekből az idén nagyjából harmincezret szerelnek össze, de 2005-től már

Terepjáró a mi autónk?

Termelésbővítésre és új modell előállítására készül a Suzuki

Budapest Galéria

PÁRKÁNYI RAAB PÉTER

A Budapest Galéria tisztelettel
meghívja Önt

PÁRKÁNYI RAAB PÉTER

Szobrok

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.)
1999. július 8-án,
csütörtökön 17 órakor.

A kiállítást megnyitja:
Melocco Miklós
szobrászművész

A kiállítás 1999. augusztus 8-ig tekinthető meg,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Torzó pár I–II.
Gipsz és kő.
Fotó: Lugo

PÁRKÁNYI RAAB PÉTER

PÁRKÁNYI RAAB PÉTER

KIÁLLÍTÁSA
a Pfister Galériában
2001. március 13.- április 1.

megnyitó:
2001. március 13. 18.00h

A kiállítást megnyitja:
Dr. Losonci Miklós
professzor

PFISTER
GALÉRIA

Galériánk Csernus Tibor, Gyémánt László
alkotásokat keres megvásárlásra.

1065 Bp., Révay u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

PÁRKÁNYI RAAB Péter valrán

F. L.: Mester és tanítványa a Vizivárosi Galériában. = NMO 1999. július 22. 14. old

Kiáll. 1999 júl. (Meloccó Miklóssal)

Budapest Galéria

A Budapest Galéria tisztelettel
meghívja Önt

PÁRKÁNYI RAAB PÉTER

Szobrok

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.)
1999. július 8-án,
csütörtökön 17 órakor.

A kiállítást megnyitja:
Melocco Miklós
szobrászművész

A kiállítás 1999. augusztus 8-ig tekinthető meg,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Torzó pár I–II.
Gipsz és kő.
Fotó: Lugo

zsákkal

özönség

össze, egy 15 produkcióból álló „csomagot" vetítenek azokból a filmekből, amelyek mindegyike az ő támogatásukkal jött létre; játék-, valamint dokumentumfilmek egyaránt szerepelnek közöttük. Facsarodj, magyar szív, mondja irigykedve erre az ember, legszívesebben nem gondolva a nemhogy szponzori minőségében erőtlen, de mára a saját nevében is a tönk szélére jutott Magyar Televízióra. A tévékollekcióban van például a cseh film élő klasszikusa, Karlovy Vary idei életműdíjasa, *Karel Kachyna* legutóbbi filmje is; tehát nemcsak a fiatal, pályájuk elején álló cseh játékfilmesek, hanem a nagy öregek is támaszt kaphatnak a cseh tévétől.

A különböző szekciókban amúgy a világ minden tája képviselteti magát, a 17 versenyfilm között például nemcsak a mustrákról már elmaradhatatlan hongkongi van jelen, hanem például dél-afrikai is; a független filmesek programjában az eddig kizárólagos amerikai munkák mellett most finn, osztrák, német produkciók is láthatók.

A sztárok közül pedig itt volt *Rutger Hauer, Dolores Chaplin,* ide várják a Forman-színészként megkülönböztetett *Woody Harrelsont* (az egykori Larry Flyntet), s ígérte magát *Nyikita Mihalkov* és *Franco Zeffirelli* is, aki életműdíjat kap. A francia *Yves Boisset* elnökletével bíráskodó zsűri – amelynek tagjai közt van a magyar származású *Katinka Farago, Bergman* volt munkatársa is – szombat estére hozza meg döntését. Addig szurkolhatunk.

RÖVIDEN

Elhunyt Szakály Ferenc

Szakály Ferenc történész, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja életének 57. esztendejében július 7-re virradó éjszaka súlyos betegség következtében elhunyt. Szakály Ferencet az Akadémia saját halottjának tekinti, temetéséről később intézkednek.

Mártonból Martin

Retrospektív: Szipál Mártontól Martinig címmel a neves fényképészdinasztia 1956-ban Amerikába került tagjának munkáiból kiállítás nyílik ma délután 17 órakor a Magyar Fotográfusok Házában. (Bp. VI., Nagymező u. 20.). A tárlatot Lajti Virág nyitja meg.

Szobortárlat

Párkányi Raab Péter Szobrok című kiállítása ma délután 17 órakor nyílik a Budapest Galériában (Bp. V., Szabad sajtó út 5.). A tárlatot Melocco Miklós szobrászművész nyitja meg.

Beatles újra

Feleleveníti a tíz évvel ezelőtt nagy sikert aratott Mindhalálig Beatles című musicalt a Thália Színház egykori csapata. Az előadást ma, pénteken és szombaton adják elő a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon. Mikó István, Forgács Péter, Incze József és Győri Péter mellett újra színre lép Benkő Péter, Jani Ildikó, Nyírő Bea, Balogh Erika és Konrád Antal.

Levendel-kincsek

Válogatás a Levendel gyűjteményből címmel kiállítás nyílik ma délután 17 órakor a a Fővárosi Képtár/Kiscelli Mú-

ézikönyv

Megdöbbent az új családkoncepció

A minapi sajtóközleményekben olvasható volt, hogy „új családtámogatási koncepció kedvezmények csak házasoknak" – „Sok törvényt kell módosítani az új családkoncepcióért" című írások (én a Népszavában olvastam!). Döbbenten olvasható, hogy a Szociális és Családügyi Minisztérium nemzeti családpolitikai koncepciója foglalkozik a családi, házastársi kötelékek megerősítésével. Családi irattárból ismerem, milyen indokolások „forogtak" 1927-ben a válási indoklásban s milyen szankciók érvényesültek. Kérdés: visszatérhetünk-e a két háború közötti időszak beidegződéseihez s ahhoz, hogy a házastársi viszonyokat lehet-e drákói szigorral módosítani? Vitatkozom már eleve a „bontási rendszer újragondolásával", a „szankciós rendszer szigorításával, az élethelyzetek pénzzel megváltható módozataival", a „vétkességi elv" megállapításaival, hiszen mindezzel sérülnek az alapvető állampolgári önrendelkezés jogai. Nem lehet kétséges, hogy huszonévesen hozott döntések (párválasztás) nem biztos, hogy hitelképesek 35-45 évesen. Az biztos, hogy a fiatalok nevelésekor lehet a megfontoltabb döntéseket befolyásolni (ez közös feladat a család és az iskolarendszer kereteiben). A nevelés e téren sokat segíthet. De a volt válóperes bíró-ügyvédnővel vitába szállok, nem hiszem, hogy a szankciók a válásokkor eredményesek lehetnek, s ha mindezt ő mint jogász megalapozottnak gondolja, s ekként nyilatkozik, nagyobb a probléma, mint azt gondolnánk! Már önmagában az elképzelések is diszkriminatívak, hiszen az egymás mellett élő párokat már így is – sok esetben – a vagyon és a gyermek(ek) köti(k) össze. Addig, amíg 20-25 évvel ezelőtt (nemzetközi viszonylatban még ma is elfogadható) 3-6 hónap alatt egy házastársi kötelékeket fel lehetett a járulékos ügyekkel egyetemben bontani, addig ma Magyarországon hat esztendő egy válása kimondására nem elegendő idő?! Tán intézményesítsük az erényöv használatát? De miként érvényesíthető a nemek közötti egyenlőség elve? Miként oldható meg a nem kívánt gyermekek sorsa? Az erőszak árán fogant gyermekek ideológiai megítélése, a felelősségvállalás joga s kötelezettsége. Az elvtelen egymás mellett élés mindezt nem tudja megvalósítani. Ez a koncepciói nem az európai normákhoz közelít, hanem észérvek nélküli, ideológiai áramlatokat követ a 21. századhoz közelítve.

Erőss Angéla, Budapest

Halva született ötletek

Miután az úgynevezett regisztrálási díjak ötlete a nyugdíjasok ellenállásán megbukott, most Frajna Imre államtitkár állt elő botor javaslatával. A nyugdíjakat a jövőben ne a postás kézbesítse, hanem a bankban vegyék fel a nyugdíjasok! A mai közbiztonsági állapotok mellett a tolvajok bizonyára kitörő örömmel fogadták Frajna újítását, mert a nyugdíjukat felvevő öregek

az a [illegible] tűnő szombathelyi szimfonikus zenekart nemzetközi hírű kar- [illegible] Bartók-szeminárium és -fesztivál.

Kálmán Gyöngyi

Mester és tanítványa a Vízivárosi Galériában

Mintha szentélybe mennénk lefelé a galéria lépcsőin, hogy megmerítkezzünk a fájdalmas-szépségben. A szobrok és rajzok néma üzenetében: *Melocco Miklós* és *Párkányi Raab Péter* közös tárlata mester és tanítvány hűségéről tesz tanúbizonyságot.

A kiállítás központi gondolata: Krisztus. A megfeszített és a keresztről levett test. Föltámadásra várunk a mély csöndben, két gyertya fénye világítja meg a költő szavait: „Mert megölhették hitvány zsoldosok, / és megszűnhetett dobogni szíve – / Harmadnapra legyőzte a halált. / Et resurrexit tertia die." Melocco Jézusa (fa és bronz szép ötvözete) kicsisége ellenére is hatalmas, szelíd erejével a végtelen határait öleli: Párkányi Raab Jézusa tér és idő keresztjén függ, s mintha az óriás kereszt beszélne: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Az ítélkezést hagyjuk meg a Világ fejedelmének, ő a szeretet nevében boldogít és emel magához roppant ölelésével.

Három szobrot említettem eddig, ennyi van összesen. A többi finom vonalú ceruzarajz: Párkányi női aktjain a test emelkedik ki; Melocco Bacchust és Ladyt idézi meg, az öreg Leonardót, és a búcsúzó költőt: Ady hulló csillagarca néma kiáltás, ahogy haldokolva fogalmazza utolsó versét: „Ne tapossatok rajta nagyon, / Ne tiporjatok rajta nagyon... / Mi voltunk a földnek bolondja, / Elhasznált, szegény magyarok. / És most jöjjetek, győztesek: / Üdvözlet a győzőnek."

Oltárokat emel Melocco Miklós. Időtlenségben ragyognak kompozíciói, tiszta arcú emberei, ahogy itt kiállított Szent sírja is. Fekszik a Megfeszített, sebeit nézzük az áhítat csendjében. „A történés, a történők mi vagyunk – írja *Bojár Iván* –, akik hívő szomjúsággal keressük körmenetben haladva feléjük az idő áldozatait. Vagy: azok emlékét, akik áldozatként égették el magukat az időben – Jézust, József Attilát vagy Latinovitsot (ki-ki mértéke szerint) –, hogy a holnap jövendők számára vívják ki a kegyelmet."

Párkányi Raab Péter alkotása
FOTÓ: SOMOSKÖVY BÉLA

Párkányi Raab Péter fiatal tehetséges szobrász. 80-90-es évtizedfordulón végzett főiskolai tanulmányok, a 90-es években kiteljesedő monumentális alkotások és az egyre hatalmasabb életművet kiépítő Melocco Miklós közelsége határozta meg pályáját. Hagyomány és kísérletező újítás, szelídség és vadság, szépség és drámaiság – ezek a főbb jellemzői az eddigi útnak... Hogy mestere mennyire vonzza magához, az itt, ebből a pár munkából is jól látszik: stílusa kevesebb ponton érintkezik, de gondolkodása, szemlélete találkozik az idősebb alkotóval.

A kiállítás július 27-ig tekinthető meg.

F. L.

PÁRKÁNYI Raab Péter

Nap. Mo. 99.07.22

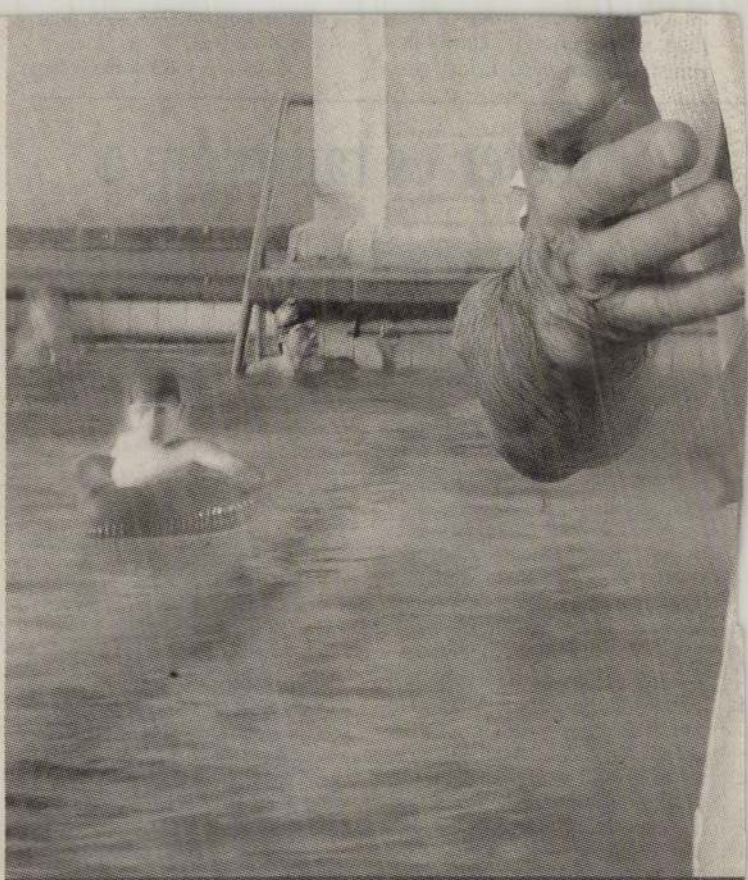

AKI NE

AZ E

5/90 LOTTÓ

525 MILLIÓ FT

Milliomos lehet bármelyik napon, h

automatikusan részt vesz a Szere

megközelíthetőség:
az alábbi térkép alapján

Budapesttől az
2/A autóúton a rádi elágazásig, Acsánál
Balassagyarmat felé, majd Becske után a
Szanda felé vezető úton a harmadik falu Terény.

Szálláslehetőségek:

(Lehetőség szerint kérjük előre
jelezze szállásigényét!)

Terényben: Bujnyik Tibor
Kossuth u. 58.
35/348014

RK plébánia
Szedlák Józsefné
35/348159

Szandán: Tóthpál Lászlóné
Arany János u.1.
35/348209

Grényi Lászlóné
Rózsa u. 12.
35/348087

Váralján: Bányász Mariann
Balassi út 8.
30/2037216
35/348066

Patkolyi - Raab Peter

Terény Község Önkormányzata
szeretettel

MEGHÍVJA
Önt

„A dalnak lenge szárnyán"
című

jótékonysági hangversenyre,
melyet a Szent-Györgyi Albert
szobor visszaállításának
érdekében rendez.

Fellépő művészek:

CSÁSZÁR ANDREA
mezoszoprán

EMBERNÉ NÓTI ANIKÓ
zongora

HEGEDŰS KATALIN
zongora

HEGEDŰS ENDRE
zongora

KOZÁK ZOLTÁN
nagybőgő

ROZSNYÓI PÉTER
zongora

SZANDAI MÁTYÁS
nagybőgő

Helyszín:
Terény
AKOL rendezvényterem
Kossuth u. 18/a

Időpont:
2003. november 22.
18 óra

A jótékonysági hangverseny oka és célja:

Az AKOL előtti téren korábban felállított, terényi kötődésű Szent-Györgyi Albert professzor mellszobrát 2002.05.14.-én eltulajdonították. Terény Község Önkormányzata éves költségvetéséből nem képes megoldani a Párkányi-Raab Péter szobrászművész által ~~készített gyönyörű~~ mellszobor pótlását. Ezért rendezzük ezt a hangversenyt és rendkívüli örömünkre szolgál, hogy a programban résztvevő művészek, ellenszolgáltatás nélkül elvállalták ezt a nemes feladatot.

Kérjük Önt, hogy a hangverseny belépődíjával, saját lehetősége és belátása szerint támogassa elérendő célunkat. Amennyiben nem tud részt venni a hangversenyen, de az anyagi támogatást nagylelkűen biztosítja az Önkormányzat számára, azt az alábbi számlaszámra teheti: 11741017-15451938.

Abban bízva, hogy megtiszteli programunkat jelenlétével is, nagy szeretettel várjuk a hangversenyre.

A rendező Önkormányzat nevében:

Fáy Dániel
polgármester

Budapest Galéria

A Budapest Galéria tisztelettel
meghívja Önt

PÁRKÁNYI RAAB PÉTER

Szobrok

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.)
1999. július 8-án,
csütörtökön 17 órakor.

A kiállítást megnyitja:
Melocco Miklós
szobrászművész

A kiállítás 1999. augusztus 8-ig tekinthető meg,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Torzó pár I–II.
Gipsz és kő.
Fotó: Lugo

NYITVATARTÁS: keddtől-péntekig 13-18 óráig; szombaton 10-14 óráig

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

létrejött, megszületett és kifejlődött. Lehet benne szelídség, mert valami mégis-csak tetszik, és lehet benne vadság is, mert gyűlölheti azt, amivel szemben áll." Hagyomány és újítás, szelídség és vadság – ezek Párkányi Raab Péter szobrászatának kulcsszavai, kulcsfogalmai.

Wehner Tibor
(részlet)

Párkányi Raab Péter

1967-ben Balassagyarmaton született
1987-ben felvették a Magyar Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára

Csoportos kiállítások:

1990	Kasseli Kőszobrász Szimpózium, Kassel
	Margitszigeti Víztorony
	TEST/ÉK. Budapest Galéria, Budapest
	„Memento Mori 1956. december 8.", Salgótarján
	„Túl a falon" (Oltre il meero), Milánó
1991	Nemzetközi Kőszobrász Szimpózium, Szardínia Szigete
	Nemzetközi Művésztelep „Sagittaria", Pordenone
1993	II. Erzsébet királynő tiszteletére rendezett kiállítás, Brit Nagykövetség, Budapest
	Soproni Érembiennálé, Sopron
	Őszi Tárlat, Szécsény
	„Lassított lónézés", Budapest, Epreskert
	Ernst Múzeum, Budapest
	Körmendi Galéria, Budapest
	Budapest Art Expo, Budapest
	Szombathelyi Képtár, Szombathely
1995	„Helyzetkép", Műcsarnok, Budapest
1997	„Magyar Szalon", Műcsarnok, Budapest
1998	„Budapest Egyesített", Köztéri Szoborpályázat

Köztéri szobrai több országban fellelhetőek:
Magyarország (Sopron, Balassagyarmat, Körmend, Szombathely, Kisszállás), Németország (Kassel), Olaszország (Milánó), USA (Észak-Arizoniai Egyetem)

Önálló kiállítások:

1996	Flagstaff (USA)

Budapest II. – Művészek a II. kerületben sorozat keretében

A Vízivárosi Galéria támogatói:
Nemzeti Kulturális Alapprogram Képzőművészeti Kollégiuma,
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága,
II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

PÁRKÁNYI RAAB PÉTER

1999. július 6-27.

Mester és tanítványa sorozat

Melocco és Párkányi – Szobrok

Megnyitó: 1999. július 6-án, kedd 18 órakor

Megnyitja: Wehner Tibor művészettörténész

Párkányi Raab Péter – INRI; 1994; gipsz; 210 cm (részlet)

A nyolcvanas-kilencvenes évtizedfordulón végzett budapesti főiskolai tanulmányok – két, egymással gyökeresen ellentétes szellemi-művészeti elveket valló, egymástól távoli szférákban építkező mester: Kiss István és Jovánovics György –, és a kilencvenes években kibomló, elsősorban monumentális alkotásokban testet öltő munkásság: talán így foglalható össze, jellemezhető címszavakban Párkányi Raab Péter szobrászművész napjainkig ívelő, pályakezdő alkotószakasza. Az összkép főbb jellemzőinek megragadásához idéznünk kell a század utolsó harmadában hatalmas életművet teremtő szobrász, a kitűnő művészetteoritikus Melocco Miklós – akinek munkálkodásával a kilencvenes évek második felében Párkányi működése, alkotótevékenysége a mester szegedi 56-os emlékművének kivitelezése kapcsán szoros közelségbe került – egyik, a közelmúltban közreadott eszmefuttatásának részletét: „Az újításnak meggyőzőnek és önkéntesnek kell lennie. Ez azt jelenti, hogy amit kigondol az újító – esztétikáról beszélek –, az természetesen lehet spekulatív, születhetik logikai úton is, lehet kigondolt, de csak akkor áll meg, ha az eredmény, lehetőleg a dobra verés, a kihirdetés előtt tetszik is a kitalálónak. Ez nem jelent ellenszenves korlátozottságot. Azért nem, mert a tetszés, az ízlés tartalmazza mindazt, ami előbb

AMADEA.
A klasszikus fürdőszoba új művészete

z AMADEA fürdőszoba formáinak gondolatát a Villeroy & Boch gazdag agyományaiból merítette, megalkotásánál a korszerű kifejezésmód való- ult meg. A fürdőszoba eleganciáját és egyben romantikáját, a hozzávaló urkolattal és kiegészítőkkel egyéni ízlésének megfelelően alakíthatja ki.

Villeroy & Boch

Az Ön fürdőszobájának van neve.

Forgalmazza: ALFÖLDI Porcelángyár RT

PÁRKÁNYI ~~JÓZSEF~~ PÉTER

PÁTRIUM 96/5

SZÖVEG: HALASI RITA

A SZOBRÁSZAT MINT VITÁLIS KÉRDÉS

Párkányi Péter 29 éves szobrászművész. A legtehetségesebbek és legígéretesebbek egyike. Nagyméretű szobrokban gondolkodik. Nemcsak köztéri alkotásai 2-4 méteresek, de saját örömére is hasonló léptékű műveket készít. Ma Magyarországon ezek a szobrok megfizethetetlenek. Akár bronzból, akár kőből, akár fából készülnek. A magánmegrendelők, ha egyáltalán plasztikába kívánják fektetni a pénzüket, nippeket keresnek. Párkányi Péter köztéri munkáinak nagy része a művész ajándéka, felajánlás. Ezek a művek úgy tudtak megvalósulni, hogy a megbízóknak csak a kivitelezést kellett finanszírozniuk. A szobrászat Európa ezen a tájékán jelenleg luxus. A nagyszobrászat pedig egyenesen kamikadze vállalkozás.

Mit tehet egy tehetséges szobrászművész hazai megbízások híján? Elmegy Amerikába. Elmegy, mert meghívják. Elmegy, mert a szobrászat számára kétszeresen is vitális kérdés. Egyrészt nem tud munka nélkül élni. Másrészt nem tud munka nélkül megélni.

– Tizennyolc éves koromban az összes szobromat kitaláltam. Azóta nem kell témákon gondolkodnom, csak meg kell valósítanom őket. Egy fél évszázadra előre tudnék szobrokat készíteni. Én ezért a tudásért és tehetségért nem küzdöttem meg, megadatott. De ahhoz, hogy meg tudjam csinálni azt, amit elképzeltem, 10 éve napi 12 órát hajtok, és vért izzadok. Csak néhány éve mondhatom el, de elmondhatom, hogy szakmailag mindent tudok, és gyakorlatilag semmilyen technikai akadály nincs előttem. Amikor kamaszkoromban Balassagyarmaton a mesterem, Szederkényi Attila albumokat mutogatott, nagyon tetszettek a képek, az archaikus görög szobrok vagy Rodin művei, de soha nem éreztem alázatot a régiekkel szemben, és nem is görcsöltem. Türelmetlen sem voltam. Tudtam, hogy a kezem még ügyetlen, a térlátásom fejletlen, de mindössze idő kérdése, és beérek.

Azt, hogy jó szobor születik-e, nem a téma dönti el. A hosszas megrendelői huzavona közben rengeteg olyan ötlet merül fel, amelyet később a saját ked-

Rítus (festett fa, krómacél), magasság: 180 cm

Herma (kő, bronz) magasság: 230 cm (fotó: Lugo / 4x5)

Párkányi Péter, *szobrászművész*

1987-89: a Magyar Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára jár

1988: első köztéri megbízás Sopronban, pályázat útján

1989: a francia forradalom bicentenáriumára kiírt pályázaton a nemzetközi zsűri döntése alapján a Művelődési Minisztérium díját nyeri

1990: margitszigeti Víztorony, közös kiállítás,
köztéri szobor készítése Balassagyarmatnak,
részvétel a Wellmar kőszobrász szimpóziumon (Kassel),
Budapest Galéria, TEST/EK című kiállítás,
Túl a falon című kiállítás (Milano)

1991: Pordenone, nemzetközi művésztelep és kiállítás,
Szardínia szigete, QUARTU St. ELENA Nemzetközi Kőszobrász Szimpózium, I. díjat kap az itt készített szeriális műveiért

1992: az Európai Művészeti Főiskolák Ligája (ELIA),
Körmend, Balassagyarmat – új köztéri megbízások

1994: csoportos kiállítások Anglia több városában,
IV. Béla című köztéri szobrának avatása Körmenden,
önálló kiállítás Leidenben (Hollandia)

1995: az MTV bemutatja a Rítus című kisfilmet, amely a szobrász azonos című munkájára készült filmköltemény Sopsits Árpád rendezésében,
áldozati emlékművének avatása Szombathelyen,
csoportos kiállítás a Műcsarnokban

Jelenlegi munka:

köztéri szobor készítése az USA-ban a Northern Arizona University megbízásából (Flagstaff)

Jelenlegi kiállítások:

Northern Arizona University, Art Museum and Galleries – egyéni kiállítás

vemre készített munkáimba vissza tudok forgatni. A korlátok számomra állandó megújulást biztosítanak, és frissen tartanak. Ez azt jelenti, hogy nem válok modorossá, és nem csontosodik be a stílusom.

A saját témák képekként élnek bennem. Mind egyszerre és egyidejűleg. Aztán megyek az utcán, és egyszer csak bezuhan elém a szobrom. Így van értésemre adva, hogy meg kell csinálnom, és hogy milyennek is kell lennie.

– Hát, el tudom képzelni, amikor a 4 méter magas, lábaival az égnek meredő bronzlovad beesett eléd. Én a főiskola Epreskertjében láttam a Lassított lónézés című szobrodat, és meglehetősen sokkírozott a naturális pontossággal ábrázolt lótetem. A vasemelvény révén a kifordult nyak, az élettelen fej pont szemmagasságba esett. Van e mögött valami provokáció?

– Érdekes, én ezt a lovat egy humoros szobornak tartom. Inkább groteszk, mint brutális. Egy felnagyított gyerekjáték. A hátán fekszik, és tele van firkálva. A két hátsó lábán lévő görkorcsolya nélkül soha nem csináltam volna meg. Az ellentmondás ott rejlik benne, hogy húzogatni nem lehet, mert a vasemelvény kerekei egymásnak vannak fordítva. Semmilyen mozgásra nem képes, gyakorlatilag használhatatlan.

„Lassított lónézés" (bronz, vas) magasság: 400 cm

„Lassított lónézés" (részlet)

– Minden szobrodon ott érzem a naturális ábrázolás kíméletlenségét. Az alakok nincsenek megszépítve, átesztétizálva, éppen hogy a testiségükre esik a hangsúly. Itt van például a Rítus című szobrod, melynek egy révülten táncoló néger emberpár a témája.

– Ebben az esetben a téma miatt indokolt a nemiség kihangsúlyozása. Az afrikai szobrászat gyökereihez nyúltam vissza. Ez egy termékenységi szoborpár újraalkotása, egy termékenységi rítus adott pillanatának a kimerevítése. Hogy a fafelület bőrszerű hatást keltsen, befestettem. Az anyag hibáit, esetlegességeit krómacél betétekkel cseréltem fel. Így a fa sebei tetoválásokká alakultak.

Egyébként nem tartom magam naturális szobrásznak. A figurális utat választottam, miután fiatalon a nonfiguratív irányt is kipróbáltam. Ez utóbbival, érzésem szerint, könnyebb visszaélni, ezen a területen a bliccelésre valamivel nagyobb a lehetőség. Én egyszerűen szobrásznak tartom magam, aki saját maga rabszolgája, és ha nincs munkája, bronzöntésből él. ◆

kel eddig a közönség nem találkozott a szinpadon. Az operette czime: «*Kis fiu*», szövegét *Ilosvay* Hugó irta egy franczia vigjáték után, zenéjét *Váradi* Aladár szerzette. Fiatal ember mind a két szerző, fiatalos a munkájok is. A közönség a jövőre való bátorítást előzékenyen megadta az első előadáshoz.

Hennequin «Bébé» czimű vigjátékából idomította Ilosvay a szöveget. Az eredeti darab elmésség, szinpadi csiszoltsága az átdolgozásban elveszett. Az a tekhnika sincs meg benne, melyet egy operettszöveg megkiván. A darab hőse a 18 éves Gaston, a kit mamája még mindig kis fiunak tart, pedig az már nagy kópé, korhelykedik és udvarol és igazolja az operette egyik személyének azt az élettapasztalását, hogy a fiatal ember szerelme három szakaszra oszlik: kezdődik a szobalánynál, folytatja a könnyű vérű nőknél, aztán a férjes asszonyoknak udvarol. Ezt mind megteszi a szinpapon Gaston urfi, a kit *Hegyi* Aranka asszony szeretetreméltón és jókedvvel személyesített. A zenében van kezdetlegesség bőven, de hivatottság is. Váradi Aladár, a szerző, szinházi karmester a vidéken. Az operette egyes részeit a közönség elég kedvezőn fogadta, több dalt megtapsolt, a szerzőket is kihivta. *Komáromi* Mariska (szobalány), *H. Pauli* Mariska (párisi asszony), *Gazsi* Mariska *Csatai* Zsófi, *Solymosi, Bárdi, Németh, Szabó* Antal kezében és ajkán oszlanak meg a szerepek jó arányban.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharcz története. Egy évvel ezelőtt füzetenként indult meg ez a terjedelmes munka a Wodianer F. és fiai czég kiadásában, *Gracza* György tollából. Most az első kötet, a munka fele van előttünk, tetszetős kiállításban, bőven illusztrálva. E mű azon a hiányon kivánt segíteni, hogy az 1848—49-iki nagy idők történetének folyása össze legyen állítva, terjedelmesen és népiesen előadva. Szorgalommal gyüjtötte össze az adatokat, s előadásában igyekszik megtartani a tárgyiasságot. Az illusztrációk választékosak. A szabdságharcz szereplőit és eseményeit nagy részben egykoru rajzok másolatai ábrázolják. Föl vannak használva az 1848—49-ki ereklyemuzeum képgyüjteménye, s több másolat a bécsi császári udvari könyvtárból. A katonai egyenruhák, hadi fölszerelések rajzai, a proklamácziók, nyomtatványok, okiratok hasonmásai, becses részleteket nyujtanak. Kár azonban, hogy e történelmi és sokszor műtörténelmi értékü képekről, rajzokról, hasonmásokról fölvilágosítást nem igen nyerünk, a a művész, a rajzoló legtöbbször homályban marad, s a mélyebben érdeklődő nem mindig tudja, hol keresse az eredetit. Mindezen a munka végén még segíteni lehetne. Az első kötethez csinos bekötőtábla is készült, melyet a Zala György budavári honvédemlék szobrának dombornyomásu képe diszít. Ára diszkötésben 7 frt. Havi 1 forintos részletfizetéssel is megrendelhető a kiadó czégnél, Andrássy-út 21. sz. a.

Szigeti József, a nemzeti szinháznak több mint félszázad óta kitünő tagja, a szinműirodalom jelese, új-év óta nyugalomba lépett. A kitünő művészt egyszersmind a belügyminiszter az intézet tiszteleti tagjának nevezte ki életfogytig tartó *háromezer* forint évi tiszteletdijjal. Gr. *Festetich* Andor helyettes igazgató a művészhez intézett meleg hangú levélben reményét fejezi ki, hogy mint a szinház tiszteletbeli tagja is föl fog lépni legkiválóbb szerepeiben s e föllépéseivel ünnepnapokat szerez az intézetnek, melynek szolgálatában a «*Mester*» nevet szerezte meg. Azt pedig mindenesetre kéri az igazgatóság, hogy közösen meghatározandó módon és időben alkalmat ad a művész arra, hogy nyilvánosan és méltóképen vehessen bucsut tőle az igazgatóság, a pályatársak és a nagy közönség. Ezt a nemzeti szinház nagy közönsége is óhajtja. *Szigeti* még jó erőben van és egy sereg kitünő alakítás árván hagyásával válik meg a szinpadtól.

Az újvidéki szerb szinház megnyitása. Az alvidék egyik leggazdagabb embere, *Dungyerszky* Lázár 150,000 frt költséggel csinos szerb szinházat emeltetett Ujvidéken s jan. 26-án volt fölavatása, hangversenynyel és szavalatokkal. Ezt a szerb gymnázium ifjusága rendezte. A szinház harmincz páholyával és elég kényelmes zártszékeivel modern stilü, villamos világitásu és meglehetősen diszes épület. A héten kezdi meg előadásait a szerb szinésztársaság.

A műcsarnok téli kiállításának utolsó napja e hó 25-ikén volt. Épen két hónapig volt nyitva és nagy közönség látogatta.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia jan. 28-iki ülésén b. *Eötvös* Loránd elnökölt. Báró *Radvánszky* Béla koronaőr emlékbeszédet mondott Deák Farkas fölött, baráti melegséggel emlékezvén meg a néhai történetbuvár munkásságáról, szépirodalmi, történelmi munkáiról és élete folyásáról. Deák Farkas 1889-ben halt meg; már tizenhat éves korában részt vett a szabadságharczban, majd mint huszonkét éves ifju politikai vétségért öt évi várfogságot szenvedett, s igy csak harminczhárom éves korában végezhette tanulmányait. Ezek befejezése után az igazságügyminiszteriumban nyert hivatalt s erre az időre esik történelmi buvárkodásának kezdete is. Különösen a régi magyar asszonyokról irt tanulmányaival tünt ki. Mint adatgyüjtő nagy szolgálatokat tett a magyar

A VILÁG LEGMAGASABB HÁZA.

történetirásnak. Egyik legérdekesebb gyüjteménye a száznegyvennyolcz magyar nök által irt levél. — Az emlékbeszéd után *Szily* Kálmán titkár tett jelentést a folyó ügyekről.

A Kisfaludy-társaság jan. 30-iki havi ülésén nagy hallgatóság foglalta el az akadémia kis termét. *Gyulai* Pál elnökölt és az ülés *Beöthy* Zsolt titkár jelentésével kezdődött, mely tudatta, hogy báró Jósika Samuné a társaság javára lemondott a báró Jósika Miklós müveinek uj kiadása után járó tiszteletdijról. Az új kiadást a Franklin-társulat teszi közzé s a tiszteletdij jelentékeny összeggel növeli a társaság alaptőkéjét.

Hegedüs István olvasott föl ezután széptani dolgozatot «Az ékesszólás a művészetek között» czimen. Fejtegeti és példákkal bizonyítja, mily nagy befolyást gyakorolt az ékesszólás az antik kor szelleméletére rátért az ujabb kor felfogására és az ékesszólás koronként való emelkedésének, majd hanyatlásának okait iparkodott kimutatni. Hegedüs az ékesszólás, de a valódi hivatottsággal és a realis élet alapos ismeretével rendelkező ékesszólás magasztalásával végezte felolvasását. — Utána *Endrődi* Sándor adta elő 3 szép költeményét «Hajótörés», «Sötét órákban» és «A költészet» czimekkel. A legutóbbiban a költészethez való ragaszkodását énekli meg. Refrainje:

Nekem nem voltál sohse játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Tapsok jutalmazták a költőt. *Herczeg* Ferencz «Mese» czimü társadalmi szatirája zárta be a felolvasásokat. E szatira a Jupiter bolygó lakóinak szemüvegén keresztül nézi a föld lakóit s a ferde felfogás ecsetelését derültséggel hallgatták. — A felolvasó ülést zárt ülés követte, melyen elhatározták hogy «Külföldi anthológia» czimen több kötetet fognak kiadni az ujabb franczia, angol, olasz és talán a német lyrikusok müveiből. A sort a franczia irodalom nyitná meg, André Cheniertől kezdve a jelenkorig. Minden kötet irodalomtörténeti tanulmányt csatolnak. Beöthy Zsolt jelentette, hogy a *tagválasztás* feb. 6-ikán lesz, és fölolvasta az ajánlottak névsorát. Négy ajánlott van összesen: *Jakab* Ödön, *Radó* Antal, *Szomaházy* István és *Rákosi* Viktor. A közgyülést febr. 10-én tartják meg s ezen gr. *Apponyi* Albert «Eszthetika a politikában» czimű tanulmánnyal foglalja el székét.

Két kaszinó közgyülése. Az ország két legnagyobb kaszinója, s a fővárosi társas élet két nevezetes központja: a *nemzeti kaszinó* és az *országos kaszinó* jan. 27-ikén tartotta közgyülését.

A *nemzeti kaszinó* közgyülése *Szlávy* József koronaőr elnöklete alatt ment végbe. Legelőször a szavazatokat adták be az igazgatókra és választmányi tagokra. Az eredményt a febr. 3-iki folytatólagos közgyülésén hirdetik ki. A kaszinónak jelenleg 722 tagja van. Mult évi kiadása 143,527 frt volt, bevétele pedig 168,259 frt; jótékony czélra 1540 forintot fordított, ebben van a Kossuth szobrára adományozott ezer frt. A mostani évre 111,507 frt bevétel és 110,753 frt kiadás van előirányozva. A Széchenyi-lakomát febr. 3-án tartják meg s azon gr. *Zichy* Jenő tart beszédet.

Az *országos kaszinó* közgyülésén dr. *Wekerle* Sándor elnökölt, ki minisztersége alatt is buzgón védte a kaszinó ügyeit. A tagok száma 1098. A 72,736 forint kiadás az előirányzatot 444 forinttal tulhaladja ugyan, de a fedezet megvan a sokkal nagyobb bevételekben, mert az előirányzott 75,200 forint bevétel helyett 98,089 forint folyt be. A tiszta vagyon 88,966 forint, a tavalyihoz képest 27,165 forint a gyarapodás. Az ujvilág-utczai telken épülő kaszinó-egyesületi palota 800,000 forintba kerül, a mely összeg kölcsön utján már fedezve van. A jövő évre 78,464 forint kiadást állapitottak meg; a bevétel 206 forinttal több.

MI UJSÁG?

A király nehány nap mulva a franczia Rivierára, Cap-Martinbe utazik, hol a királyné időzik. E héten a Rivierán, Mentone környékén is nagy havazás volt, néhol fél lábnyi vastag hó is borította a földet. A királynénak a hegyek közé tervezett kirándulása elmaradt.

Rudolf trónörökös emlékezete. Január 30-ikán volt hat éve Rudolf trónörökös gyászos halálának. A bécsi Burg kápolnájában és a kapuczinusok templomában egész délelőtt gyászmiséket mondottak.

Vilmos német császár a koporsóra pálmákkal körülfont s gyöngyvirággal diszített pompás babérkoszorut tétetett, melynek széles, aranyhimzésü selyemszalagján ez a felirás: «*II. Vilmos császár — hü barátjának.*» — Ugyanekkor a *19. sz. gyalogezrednek*, melynek tulajdonosa Rudolf trónörökös volt, a küldöttsége rózsákkal és pálmákkal diszített babérkoszorut tett le a koposóra.

Jan. 30-ikán délelőtt *Lajos Viktor* főherczeg megjelent a kapuczinusok sirboltjában és Rudolf trónörökös koporsójára pompás koszorut helyezett. Koszorut küldöttek még: *Ottó* főherczeg és *Ernő Ágost* cumberlandi herczeg. A német császár megbizásából gróf Eulenburg bécsi német nagykövet helyezte a koszorut a koposóra. *Stefánia* özvegy trónörökösné és leánya, *Erzsébet* főherczegnő gyönyörü, szalag nélküli koszorut küldtek Abazziából. *Vilmos* német császár a gyászos nap évfordulóján látogatást tett *Szögyény-Marich* László berlini nagykövetünknél, így is kifejezvén a kegyeletet a néhai trónörökös emlékének.

B. Eötvös Loránd az egyetemen. A viszalépett közoktatásügyi miniszter, *Eötvös* Loránd báró, az egyetemi tanácsnak több tagja előtt kijelentette, hogy vissza fog térni az egyetemre és ujra előadásokat tart. A mostani második félévben még pihen ugyan, de a jövő iskolai évtől kezdve elkezdi tanári működését.

A hazai képzőművészetek népszerüsítése érdekében elhatározta a közoktatási miniszter, hogy a folyó évtől kezdve bizonyos összeget fordit évenként a hatósága alatt álló budapesti és vidéki középületek diszítésére. Hazai képzőművészetünk fejlődésével ugyanis sehogy sem állnak arányban a megrendelések, kivált a nagy közönség részéről. A kedvezőtlen arány megváltoztatására egyik alkalmas eszköznek látszik a képzőművészeteknek a czélba vett módon való népszerüsítése s lehetővé tétele annak, hogy a közönség mindennapi életében, köztereken és nyilvános épületekben művészeti alkotásokkal találkozzék s ekként mind általánosabbá váljék a művészi termékek megszerzésére irányuló érzet.

Ős-Buda fölelevenítve. A kiállításokon hatással mutatták be az utóbbi időben egy-egy város régi képét plasztikus formákban, még az akkori viselet szerint öltöztetett emberekkel is népesítvén meg az utczákat. Ilyet tervez az 1896-iki kiállításra a budapesti állatkert igazgatója is. Ős-Buda egyik tervét akarja fölállítani a török világ utáni időktől, 1686-ból, az erkélyes, czirádás házakkal, romba dőlt templomokkal. Egykoru metszetek és képek után készítenék el az érdekes látni valót kulisszákból, papirlemezekből.

Kitüntetés. A király, mint a hivatalos lap közli, *Skrobanek* Károly pénzügyminiszteri segédhivatali főigazgatónak hü, buzgó és sikeres szolgálata elismeréseül a Ferencz József rend lovagkeresztjét, adományozta.

Vilmos császár Kossuth arczképéről. *Parlagi* Vilma magyar festőművésznő, ki Berlinben az udvar pártfogását élvezi s a császár arany éremmel is kitüntette, külön kiállítást rendezett a német fővárosban festményeiből, melyek előkelő emberek arczképei. Köztük van Kossuthnak az az arczképe is, melyet Parlagi Vilma tiz év előtt természet után festett. A legelső látogató Vilmos császár volt feleségével; mind a ketten nagyon kitüntették a művésznőt. A császár igen élénken érdeklődött a Kossuth-kép iránt és azt mondta: «Ez a legjobb Kossuth-kép, melyet valaha láttam.»

Szemere Bertalan szobra. Borsodmegye gyüjtést indított, hogy jeles fiának, Szemere Bertalan 1848-iki belügyminiszternek szobrot állithasson. Egy év alatt a megye területén 553 frt, más megyékben 954 frt, összesen 1507 frt gyült össze. Nem sok.

Esküvő. Bécsben jan. 17-én esküdött örök hűséget n.-váradi báró Inczédy Sámuel báró Bánffy Ágnesnek, néhai losonczi báró Bánffy Albert és hadadi báró Wesselényi Mária, Montbach Sándorné leányának. Az esketési szertartást Incze Lajos kaczkói reform. lelkész végezte.

Régi magyar tudományos eszközök a kiállításon. A kereskedelemügyi miniszter megbizta dr. *Hankó* Vilmost, hogy a magyar eredetü régi természettudományi eszközöket, a magyar találmányokat és fölfedezéseket a milleniumi kiállítás idejére kutassa fel s azokat a kiállításon mutassa be.

Hankó külön csoportokban akarja fölállítani: az aranycsinálás eszközeit (ez a legrégibb vegytanhoz tartozik), az orvosi, gyógyszerészi, csillagászati, fizikai, khemiai iskolai szereket; oly eszközöket, melyeket nevezetes emberek, régi magyar tudósok használtak; magyar találmányokat. A kiállítás teljessége érdekében Hankó a magyar közönség segítségét kéri s fölkér mindenkit, kinek régi, vagy nevezetes férfiak által használt tudományos eszközökről tudomása van, figyelmeztesse őt azokra; czime: *Hankó Vilmos dr. Budapest, budai főreáliskola.* Igy például a XV. századtól a mult század közepeig igen sok magyar főuri és nemesi házban volt aranycsináló laboratorium, melyek szerei és eszközei talán valahol a padláson vagy kamrában hevernek.

HALÁLOZÁSOK.

Komjáthy Jenő, szép képességű mivelője a lyrai költészetnek, a szeniczei polgári iskola tanára, meghalt jan. 26-ikán Budapesten, 37 éves korában. Mélyérzésű költő és ember volt. Verseiben szerette a bölcseleti elemet, s a hév és lendület különböztették meg. A lapokban szétszórva megjelent költeményeit az utóbbi időkben kezdte összegyüjteni, és sajtó alá adta. Épen halála napján készült el könyve «*A homályból*» (1876—1894) czimen és 28 ivre terjed. Művei hatását azonban már nem érhette meg. Irt több széptani és tudományos értekezést is. Nem régiben jött fel Budapestre, betegen. Utközben még roszabbúl lett és kórházba kellett mennie. Özvegye és öt árva gyászolják. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter intézkedett, hogy Komjáthy özvegye, ki maga is tanitónő, a fővárosban alkalmazást nyerjen s ily módon az öt kis árva sorsa is enyhüljön.

Canrobert Ferencz, franczia tábornagy, III. Napoleon egyik leghűbb katonája, az utolsó franczia marsall, ki egész életét katonai szolgálatban töltötte, s Francziaországnak az ő korában viselt összes háboruiban résztvett, meghalt Párisban, január 28-ikán.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Lichtensteiger Regis Ferencz, fölszentelt püspök, jótékony főpap, a kalocsai káptalan nagyprépostja, 70 éves korában, Kalocsán. — Györfi Pető, nyug. kir. törvényszéki elnök, régi honvédszázados, a marosvásárhelyi 12-ik honvédzászlóaljnak utolsó parancsnoka, 68 éves, Maros-Vásárhelyen. — Weinrich Vilmos, az erdélyi szász k egyik befolyásos embere Segesvárt nyug. kapitány, ki a magyarok elleni harczban is részt vett 1848—49-ben. 1881-től Segesvár képviselője két országgyülésen, s ki többször azt hirdette, hogy a nemzetiségeknek a magyarság ellen való egyesülése hozza meg a szebb jövőt. — Vidats István, volt budapesti gépgyáros, kinél az országszerte ismeretes Vidats-ekéket készitették, a boldogtalan véget ért Vidats János testvére, utóbbi időkben a Schlick-féle gépgyár tisztviselője, 62 éves korában, Budapesten. — Szakácsi János, a sárospataki ref. egyház főgondoka, a sárospataki népbank igazgatósági tagja, megyei törvényhatósági bizottsági tag, 70 éves korában, Sárospatakon.

Özv. Klestinszky Józsefné, szül. Keller Anna, 94 éves Rozgonyban. — Özv. Vargha Mártonné, szül Razgha Karolin, 62 éves, Tallóson. — Gyikó Karolina, Mező-Turon.

SAKKJÁTÉK.

1877. számu feladvány. Brenander O.-tól.

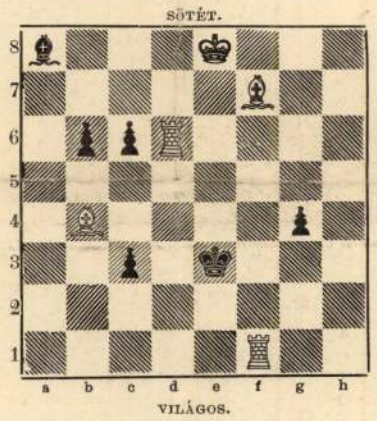

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1865. számu feladvány megfejtése

Jarosz O.-tól.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Fg2—h3	Hb2—c4: (a)	1. ---	---	Hb2—d3 (b)
2. He1—c2 +	Kd4—d5:	2. He1—c2	---	Kd4—c4: — e4
3. Fh3—f5 mat.		3. Fh3—c6 v. Hc4—d2 mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1. ---	---	Hd1—t. sz.
2. Hc4—d6	---	t. sz.
3. H mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh J. — *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői mondanivalók.

Későn. Csöndes este. Mindkettő csinos. Közlésre az előbbit választottuk.

Harangszó a pusztán. Legközelebbi számaink egyikében közölni fogjuk.

Kötődések. Nem egészen illenének bele lapunk keretébe. A szatirákra nézve röviden csak azt jegyezzük meg, hogy mi a szatiráknak nem tendentiáját, hanem aesthetikai értékét tekintettük. Más mértéket nem alkalmazhattunk.

Lázár sirjánál. Jézus és az ember. Havas tetőn. Az elsőt a közlendők közé soroztuk.

A csók. Csak Vissza. Ha majd én meghalok. Erdőn. Némi verselési ügyesség, van bennük; nyelvük azonban már kevésbbé jó. Ilyen erőszakolt inversiók, vagy helyesebben magyartalanságok is fordulnak elő bennük: «Aligha a telet testem kibirja». — Tartalmuk ellen is sok a kifogásunk.

Nem küzdök. Könnyü játszi. Míg a. Egyáltalán nem árulnak el költői hivatottságot; tartalmilag üresek, verselésük pedig oly gyenge, hogy e fajta rímek: arczom — dalom, valaki elhervadni, lépten — nyomon előfordulnak benne.

S. J. A beküldött nép-vers jellemző lehet a magyar földmivesek politikai érzületére és eszejárására, de aesthetikai szempontból egészen értéktelen, s mint ilyen lapunkban helyet nem foglalhat.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 3-ik számában közölt képtalány megfejtése: *«Kóró volt a lapu szára hajdan is.*

Heti naptár, február hó.

Nap	*Katholikus és protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
3 V.	F 4 Balázs	F 4 Balázs pk.	22 A Friod kezd.	9
4 H.	Veronika	Veronika	23 Kelemen vt.	10
5 K.	Ágota	Ágota sz. vt.	24 Xene	11
6 S.	Dorottya	Dorotea sz.	25 Naz. Gergely	12
7 C.	Rikárd	Romuald ap.	26 Simon	13
8 P.	Salamon	Mát. János	27 Kriz. erekly.	14 Xyloph.
9 S.	Apollonia	Appollonia	28 Efrém	15 S. Besch.

Holdváltozás. ☽ Első negyen 3-án 1 ó. 16 p. regg.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg-selyem selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fehér és szineseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos koczkázott, mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) **postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordulóval küld: Henneberg G. (cs. k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben.** Svájczba czimzett levelekre 10 kros, és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6042

Univ. Med. Dr. Aczél
fog- és szájbetegeknek
rendel: d. e. 10—12-ig, d. u. 2—4-ig, (szegényeknek 12—2-ig).
Készit műfogat és egész fogsort.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 7. szám I. em. 10.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztositó társaság.
Alapittatott 1843.
Tisztán kölcsönös. Részvényesei nincsenek.
A világ legnagyobb és leggazdagabb biztositó intézete.
Összes vagyon 1893 deczember 31-ikén:
967 millió frank.
Legkorlátlanabb biztositási feltételek. Legmagasabb nyeremények a biztositottak javára. — Bővebb felvilágositásokkal szivesen szolgál a
„Magyarországi vezérigazgatóság"
Budapest, IV., Károly-körút 26. sz.

Compound-lokomobilok, malom- és ipari célokra.
Óva intünk cégünkkel való visszaélések elől.
Közegeink közjegyzői meghatalmazással birnak.
A magy. kir.
ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRA
felülmulhatlan
GŐZCSÉPLŐGARNITURÁI
mindig
a m. k. államvasutak gépgyára
VEZÉRÜGYNÖKSÉGÉNÉL
BUDAPEST,
József-körut 41.
szám alatt
rendelendők meg.
JUTÁNYOS ÁRAK — TÖBB ÉVI TÖRLESZTÉS
Szalmakazalozók, gőzkukoricamorzsolók.

Parlaghy Vilma

1222. Parlaghy (Brachfeld) Vilma.

Sz. Hajdudorogon 1863 április 15-én.

Kossuth Lajos.

Egész alak, balrafordultan ül, de szembe néz. Jobb kezének mutatóujját a térdére támasztott könyv levelei közt tartja, baljával pedig bőrrel bevont és nagyfejű szegekkel kivert székének karfájára támaszkodik. Bal lábát keresztbe vetette. Haja, bajusza és körszakálla ősz, szeme kék. Órájának kettős láncza rövid. Öltözete: házisipka, fekete kabát, ugyanilyen magas mellény és pantalló, alacsony sarkú czipő. Jelzése alól jobbra: »*Parlaghy Vilma, Turin 1885*«.

Vászon, méretei 175·3 : 126 cm. — Lelt. sz. 1222. — Vétetett az 1907 november 11-iki 122386 sz. lerat szerint Parlaghy Vilmától 20000 K-án (1786–907). — Kifizettetett 1907 december 31-én. — Elszámoltatott 1908 április 22-én (2025–907). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Jegyzet. Kossuth Lajos e festményről a Turinban 1886 április 15-én kelt levelében azt irja, hogy ez oly mű »melyet itt, a művészet classicus honában a szigoruan itélni szokott műértők is, mesterműnek« és a melynek »alkotóját csodálatra méltó művésznek ismertek el«.

Parlaghy Vilma

tartású és parancsoló természetű férfi ugyan, de hogy jellemétől a nyájasság sem idegen, eléggé kitűnt Tatán való időzése alatt is, hol mindenki iránt szives, barátságos volt.

Mint minden uralkodóról, ő róla is igen gyakran készítettek már képeket. A festők közül, kik arczképét lefestették, már két izben különösebben kitüntette a magyar származású Parlaghy Vilmát (Krügernét), ki már közel 11 év óta lakik Berlinben. II. Vilmos császár kétszer ült neki; először 1893-ban, aztán pedig 1896-ban s mind a két képpel nagyon meg volt elégedve. Amaz porosz, emez huszár tábornoki öltözetben ábrázolja a császárt. Annak idején mind a kettő ki volt állítva Berlinben, s az első a császár határozott kivánságára a nagy arany érmet kapta kitüntetésül. E képek mását ez alkalommal mi is bemutatjuk. E két arczkép már számos másolatban van sokszorosítva s a német közönségnél igen kapósak, mint a melyek az arcz hasonlóságára nézve is hiven ábrázolják a daliás császárt.

*

Tata városa hónapok óta lázas készülődést folytatott, hogy királyunk hatalmas szövetségesét, — Vilmos német császárt — minél fényesebben fogadhassa. A vasúti állomás épülete lombfüzérekkel volt ékesítve, s bal oldalán volt fölállítva az a díszsátor, melyet a magyar királyi államvasutak igazgatósága készíttetett azon czélra, hogy oly vasúti állomáson, hol udvari váróterem nincs, ezentúl az szolgáljon váróteremül, ha a király utazik. A díszes sátort, mely most a tatai nagy napok alatt volt először használatban, egyik képünkön, mely a német császár megérkezésekor készült, mi is bemutatjuk. A sátor egész váza vasszerkezetű, széjjel szedhető, s más helyen ismét könnyen összeállítható. Kívül magyar diszítésű himzett virágokkal televarrt szürke vászonnal van behúzva, mig belől ugyancsak magyar motivumú aranyos diszítmények borítják a sötét vörös alapszínű szövetet. A belső berendezés igen emeli az egésznek díszét. A legapróbb részletekig magyaros ott minden. A sátor butorzatának egyik legérdekesb darabja az Ő felsége számára készített karos szék, mely valóban becsületére válik tervezőjének, Várday Szilárdnak, az iparművészeti iskola tanárának, a ki különben az egész sátort és összes berendezéseit is tervezte. Az egész szék mesterileg himzett szövettel van behúzva. Ép ilyen jól sikerültek a pamlag, az asztalok, székek, a hatalmas tükrök keretei s a középen lecsüngő pompás csillár; egytől-egyig mind, a legapróbb részletekig magyaros diszítésűek, s kiválóan sikerült műipartárgyak. A kilométernyi hosszú Fő-útcza valóságos zászlóerdő volt. Hatalmas árboczokon ott lengett a nemzeti szín mellett, a fehér-kék porosz zászlók egész serege, a melyek felett egy-egy díszes aranyozott tábla díszlett a német császári koronával, harczi jelvényekkel s II. Vilmos monogrammjával.

Nagyban hozzájárult az ünnepély fényéhez, hogy a szombati eső után, vasárnap az idő kellemes volt. Maga a város táborhoz hasonlított, s bármely irányból érkezett az utas, már messziről nem látott egyebet szabad ég alatt táborozó csapatoknál, a mi messziről igen festői kép volt. A városban pedig a teljes tábori fölszereléssel lovagló huszár küldönczök száguldoztak, szinte versenyre kelve a byciklis tisztekkel, sietve mindannyian az erősen lepecsételt «fontos» hadijelentéseket átadni. A mozgalmas képhez hozzájárult még az is, hogy a Mádi Kovács György nevét viselő 12-ik számú komáromi ezrednek mind a négy zászlóalja a vasárnapi szabad napot Tatán töltvén, a német császár bevonulásakor az egész legénység minden tiszti vezetés nélkül sorfalakat képezett. Ugyanezen kávébarna hajtókás ezred állt a tatai piaczon is főőrségen a 11-es győri vadászokkal egyetemben, a kik alig győztek fegyverbe lépni, a sűrűn kocsikázó törzstisztek előtt.

Parlaghy Vilma 1893. évi festménye.

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR.

Az ódon vár, a mely 1848 óta katonaságot nem látott, a híres 34-es prinz-preuszoktól volt megszállva. Ez a derék kassai ezred, a mely örök időkre viseli I. Vilmos császár nevét, 130 szálas legényt állított Resch kapitány vezénylete alatt állandó díszőrségül mostani tulajdonosának. A kapuknál is 34-es bakák állottak őrt, a kik csak «passir-schein»-nal bocsátják be a polgári halandót, s így megtörtént a vár urával, Esterházy Ferencz gróffal is, ki bár tartalékos honvédhuszárhadnagy, polgári ruhában igyekezett várkastélyába, hogy a minden második órában változó őr megállította a grófot, mint más ügyes-bajos polgár embert. A gróf erre tiltakozott, mint a kastély ura, s barátságosan szólt az őrtálló bakához: «Vitéz úr, a mit maga körül lát, az mind az én tulajdonom.» De a kötelességét teljesítő őr erre sem tágított s a grófot kellemetlen helyzetéből végre is egy arra járó vezérkari tiszt szabadította ki. Mire azután a baka engedett, de bocsánatot nem kért. Ilyen eset a hadgyakorlatok alatt gyakori, minthogy a főhadiszállás épen az uralkodók lakosztályai közelében van.

A tatai vár egyik legérdekesebb része a német császár erkélyes szalonja; itt helyezték el azt a történelmi nevezetességű íróasztalt és széket, melyet I. Ferencz a schönbrunni békeszerződés aláírásakor használt. Másik látványosság itt a kastély óriási lovagló-iskolája, melyet értékes hadi és vadászati emlékek diszítenek. Ez a helyiség az ünnepélyek alatt a kiséret ebédlőjévé volt átalakítva.

A tatai nagy napok legérdekesebb pillanata kétségkivül a német ssászár megérkezése és fogadtatása volt. Tiz órakor érkezett a császár vonata, s a rendkívüli hosszú és fehér-kékre festett második kocsi nyitott ajtójában azonnal előtünt II. Vilmos daliás alakja. A császár gyorsan leszállott, mire a tömeg éljenzése újult erővel harsant meg. A császár és királyunk örömtől sugárzó arczczal sietve közeledtek egymáshoz, s kétszer megcsókolták egymást. Királyunk porosz ezredének egyenruhájába öltözött, mig Vilmos császár magyar lovastábornoki dísz-egyenruhát viselt. Rajner és Jenő főherczeg is porosz egyenruhában jelentek meg, József főherczeg azonban magyar lovassági tábornoki ruhában. A kölcsönös bemutatások után, miután a császár Üxküll-Gyllebrand gróf jelentését meghallgatta, kocsiba ült a két uralkodó. Szép látvány volt a diszes bevonulás, melyet a főszolgabiró a nyalka paraszt bandériummal nyitott meg. Hogy mily pazarúl volt Tata városa feldiszítve, mutatja, hogy négy vasúti teherkocsit megtöltő, fehérre festett árboczfát, 4500 kisebb-nagyobb magyar, német, osztrák zászlót, valamint 1200 méter vörös bársonyt használtak fel. E nagy munkát Rumbold diszítő czég végezte, a ki a pompás diszítésekhez 10,000 fenyűlombfüzért is használt. A sorfalat álló nép riadó éljenzéseitől kisérve robogott be az udvari hintó az Esterházy-kastély udvarára, s a 34. gyalogezred zenekara a porosz néphimnuszt zendítette rá. Ezután Beck báró táborszernagy üdvözölte a német császár kiséretének tagjait, mig Vilmos császárt a huszárhadnagyi egyenruhát viselő Esterházy gróf üdvözölte, fölajánlván neki kastélyát három napi ott tartózkodása idejére. A császári vendég csakugyan ott is szállásolt három napig; aztán pedig útiterve szerint Baranyába útazott Frigyes főherczeg uradalmára vadászni, s négy napi ott időzés után szeptember hó 20-ikán a király Ő felségével együtt a fogadására nagyszerű előkészületeket tevő Budapestre érkezik.

EGY VITÉZ MAGYAR KATONA ÉLETÉBŐL.

Marczinfalvi *Dobos* Miklós nemcsak egyike volt azon katonáknak, a kik a magyar vitézség hirét oly ismeretessé tették, hanem a szerencse is olyan kedvezésekben részesítette, a milyen csak nagyon ritkán adatik egyszerű családból származott halandónak. Kedveltje, mondhatni, barátja volt császároknak, királyoknak, koronás herczegeknek és a világ leghirnevesebb hadvezéreinek, dédelgetett kegyencze diadémos úrasszonyoknak. A szerény magyar bakatiszt még főhadnagy korában, távol magyar hazájától, fent éjszakon Schleswig-Holsteinban, majd később Berlinben, személyes barátja lőn *Frigyes Károly* porosz királyi herczegnek, a hires hadvezérnek, kit a berliniek, mert mindig a vörös huszárok egyenruháját viselte, «*rother Prinz*»-nek hivtak; úgy szintén jó ismeretségben volt *I. Vilmossal*, *Frigyes Vilmos* koronaherczeggel, a későbbi *Frigyes* császárral, *Vilmos* herczeggel (a mai II. Vilmos császárral), *Bismarckkal*, *Moltkéval*; bizalmasa volt *Manteuffel*, *Voigts-Rhetz*, *Alvensleben*, *Vogel von Falkenstein*, *Wrangl* apó, stb. porosz tábornokoknak. A bécsi udvarnál is nagyon kedvelték, szerették. Katonái elnevezték az «Uristen legkedvesebb bakájá»-nak s általában élete folyása oly sok emlékezetes eseményben gazdag, hogy bizonyára érdekes lesz, ha abból nehány adatot felsorolunk saját kézirati naplója alapján.

Marczinfalvi *Dobos* Miklós, a «Német császár és porosz király» nevét viselő 34. számú kassai gyalogezred II. ezredese, a Vaskorona-rend, a porosz Vörössas- és Korona-rend lovagja és a hadi ékítményű katonai érdemkereszt tulajdo-

38. SZÁM. 1897. BUDAPEST, SZEPTEMBER 19. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre **12** frt, félévre — **6** • | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **8** frt, félévre — **4** • | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre **5.**—, félévre — **2.50** | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR TATÁN.

Rendkivüli ünnepi díszt öltve várta a különben is megkapó természeti szépségektől környezett Tata városa a hadgyakorlatok megtekintésére szeptember 12-ikén oda utazó német császárt. A vasúti állomástól gróf Esterházy Ferencz kastélyáig, királyunk és a német császár szállásáig menő jó hosszú útvonal mentén a dúsan föllobogózott házak és magas zászlós póznák közén öt csinos diadalkaput emeltetett Komárommegye, Tata-Tóváros és gróf Esterházy Ferencz, mig maga a sárga poronddal behintett út babérlevelekkel volt beterítve. A magyar zászlók mellett porosz és osztrák lobogók is lengtek, a szépen kárpitozott diadalkapuk homloka pedig II. Vilmos császár nevének kezdőbetüjével voltak ékesítve. Különösen szépen volt földiszítve a vasúti állomás, hol a magyar államvasútak igazgatósága által készittetett díszsátor is föl volt már állitva.

Királyunk két nappal előbb, szept. 10-én megérkezett a hadgyakorlatok szinhelyére, s mint házigazda várta fejedelmi vendégét a vasúti állomáson, hová a német császári udvari vonat délelőtti 10 órakor robogott be. A király egy negyedórával előbb ott volt több főherczeg s egész csapat polgári és katonai méltóság kiséretében. A két uralkodó látható örömmel sietett egymás üdvözlésére. Meleg kézszorítás mellett kétszer megcsókolták egymást s aztán kölcsönösen egymás kiséretével váltottak üdvözleteket. Majd a pályaházból a díszsátoron át a szabadba lépdelve, királyunknak ott váró díszhintajára ültek, a király balról, a német császár jobbról, s az útvonal mentét ellepő népsokaság üdvözlő riadalaitól kisérve kettős katonai sorfal között vonultak be a pompásan diszitett és fejedelmileg fölszerelt grófi kastélyba, hol gróf Esterházy Ferencz a kastély bejáratánál, neje, Lobkovitz herczegnő a kastély főlépcsője alján fogadta a felségeket. A király személyesen vezette Vilmos császárt a részére berendezett emeleti lakosztályba, melynek ablakaiból gyönyörű kilátás nyilik a szép vidékre.

A német császár az elhelyezkedés után nem sokára József, Jenő és Rainer főherczegeknél tett látogatást, kik azonban szolgálati ügyben távol levén, nem voltak szállásaikon; majd a grófi kastélyba tért vissza a császár s ott a grófi családot látogatta meg, köszönetet mondván az iránta tanúsitott vendégszeretetért. Este 7 órakor díszebéd volt, később pedig a várost is fényesen kivilágitották.

Másnap a már folyamatban levő hadgyakorlatok megtekintése következett, melyeket a vendég császár nagy érdeklődéssel szemlélt, pontos térkép segélyével tájékozva magát s fáradhatatlan figyelemmel kisérve minden mozzanatot.

II. Vilmos császár igen jó erőben levő javakorabeli ember és kitünően edzett katona s e tekintetben is méltó társa királyunknak. Komoly maga-

Parlagi Vilma 1896. évi festménye.

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR, HUSZÁREZREDÉNEK EGYENRUHÁJÁBAN.

is arra a csoda-székre, amelyen az ember megtanulja, milyen a türelem!

Moltke tudta, hogy a kancellár nem szivesen festeti magát, s minden áron meg szerette volna tréfálni öreg társát.

A Bismarck-képmást azonban csak ugy festhette meg a művésznő, ha azt valaki megrendeli nála. Elfogadható, komoly ok nélkül nem akart elkalmatlankodni a század legnagyobb államférfiának. Egy nap aztán a jó alkalom önként kinálkozott. Bismarcknak egy kölni gyáros barátja levélben kérte Parlaghy Vilmát, hogy örökitse meg számára a kancellárt. Reszkető kézzel irt erre a művésznő a friedrichsruhei remetének, kérve, hogy fogadja őt. S a választ meg sem várva, el is indult Friedrichsruhéba. A kastélyba érve azt a választ kapta, hogy a házigazda semmi levelet sem kapott tőle. Erre Parlaghy Vilma röstelkedve egyenesen a pályaudvarra hajtatott, hogy ismét elutazzék s örökre lemondjon élete egyik legfőbb vágyáról.

A vasuti állomáson már a jegyet is megváltotta a művésznő, amikor hirtelen eléje lép egy magas, hatalmas termetü öreg ur. Maga Bismarck volt. Mentegetődzve mondta, hogy félreértés történt. Az a bizonyos levél megérkezett, de ő sok más levéllel együtt föl sem bontotta még; csak most jutott a kezébe, s im azonnal lóra pattant s maga sietett a művésznő után, hogy visszahivja és visszakisérje őt, mint vendégét.

A kastély urnője, Bismarck hercegné, előtte való nap Hamburgba utazott s azért a herceg maga sietett a konyhába s megparancsolta a szakácsnak, milyen ebédet főzzön. A fekete kávé mellett aztán megbeszélték, mely napokon jöjjön el ujra a festőnő.

A művésznő 1892 január első napjaiban látott hozzá a munkához. Bismarck fekete polgári ruhában már várt, hogy az „első ülés“ kellemes izgalmaira rászánja magát. A friedrichsruhei kastély jobb szárnyán levő földszinti teremben legjobb a világitás. Itt fogadta volt a kancellár a különféle küldöttségeket, s abban az időben itt voltak fölhalmozva mindama karácsonyi ajándékok, játékszerek, melyeket a kis Bismarck-unokák kaptak.

Az első óra valahogyan elmult, de aztán fogyni kezdett a státusférfiu türelme. Maga a művésznő mondja, hogy ugy érezte magát, mintha oroszlánt kellene szeliditenie, még pedig a tekintetével. Végre, amikor már megfutni akart Bismarck, az a szerencsés ötlete támadt Parlaghy Vilmának, hogy egy dalt kezdett dudolni:

Als ich Dich gesehen,
War's um mich geschehen!

A dal tetszett a megszeliditett oroszlánnak. A művésznő kellemes megjelenése, föllépésének szokatlansága annyira meglepte Bismarckot, hogy jóizüen kacagni kezdett, s az ülés aztán még vagy két órán át tartott. Majd sétára indult az egész háznép. Utána villásreggeli volt, mely alatt Parlaghy Vilma a nagy kancellár jobbján ült, mig tőle jobbra Lenbach Ferenc foglalt helyet.

A képmás jóformán a németek e legnagyobb arcképfestőjének ellenőrzése mellett készült el. A művésznő csodálattal nézte az élő mintát, melynek megérzékitése által életének egyik legmerészebb álma valósult. És nemcsak nézte, hanem tanulmányozta azt a fejet, melyet annyi millió karrikatura próbált nevetségessé tenni, s amely a torzképeken is hatalmas és páratlan maradt.

— Valami megfoghatatlan, titokteljes varázs van Bismarck tekintetében — mondja a művésznő. — Ez a tekintet szinte megremegteti az embert!

Ép akkor nagy lármát csapott a berlini sajtó Parlaghy Vilmának már emlitett Moltke-képe miatt. A zsüri itélete a vaskancellárt is boszantotta és sietett vigasztalni a vendégét:

— Ha valamely férfiu fölül bir emelkedni a középszerüség szinvonalán, azonnal megrohanják az ellenségei; ha aztán nő találkozik, aki fölveszi velök a versenyt, akkor már brutálisakká válnak a teremtés urai!

A Friedrichsruhében készült arckép egyike a legjobbaknak, melyeket a művésznő festett. Nemcsak a hasonlóság meglepő, hanem a jellemzés ereje is imponál rajta. Ebben az öreg urban, aki akkor már csak a filozófus madártávlatából nézte a világ folyását, hiven és meggyőzőn jellemezte a nagy kancellárt is, aki Németországot egységessé alkotta, aki három évtizeden át uralkodott Európán, s aki nemcsak a gondolat, hanem a tett utólérhetetlen herosza is volt.

S egy magyar művésznőnek jutott a szerencse, hogy vonásait megörökitse. Innen a kis- és nagynémet ecsethősök agyarkodása ellene. De e támadások csak ismertebbé tették Parlaghy Vilma nevét. Kaufmann Angelika óta nem is volt festőnő, aki ilyen népszerüségre jutott volna. S a mütörténelem egyik érdekes lapját bizonyára a magyar művésznő érdekes pályájának méltatására fogja fentartani.

Prém József.

A drótnélküli telefon.

Az elhalt év is meghozta az emberiségnek a maga nagy szenzációját, a drótnélküli telefont. Sikerült 560 angol mértföldre (kerekszámban 900 kilométer) telefonbeszélgetést tisztán és érthetően drót nélkül továbbitani.

Ha elgondoljuk, hogy a drótnélküli távirótechnika alig egy évtizedes, és máris ily mélyreható vivmányokkal dicsekedhetik, akkor természetesnek találjuk Ayrton és Tesla kijelentéseit, akik már évekkel ezelőtt megmondották egy tudományos gyülésen, hogy elérkezik majd az az idő, mikor minden embernek meglesz a saját kis magával hordozható telefonkészüléke, melylyel a földgolyóbis tuloldalán tartózkodó barátját bármikor felhivhatja, s ha nem kap feletet, biztos lesz abban, hogy barátja nem él már. — E kijelentést annak idején tudományos körökben fantasztikus elszólásnak minősitették, de idő multával mindez beigazolódott. — Az a szivós és lázas munka, melylyel a drótnélküli telefon és telegráf tökéletesitésén dolgoznak számtalan kisérleti laboratóriumban, fokozatosan meghozza a haladást. Évekkel ezelőtt csak kis távolságokra küldhették el a jelzéseket s közbenső állomások is felfoghatták a sürgönyt. Ma már majdnem 4000 kilométerre tudunk drót nélkül sürgönyözni, s csak bizonyos összeegyeztetett állomások válthatnak üzeneteket. A drótnélküli telefon is ezt a fokozatos haladást mutatja. Előbb a drótnélküli telegráfnak kellett annyira tökéletesednie, hogy a drótnélküli telefon elvére ugyszólván önmaguktól rájöjjenek az elektrotechnikusok, s a helyes alapelven nyugvó kisérleti összeállitás alig 3 év mulva meghozta a 900 kilométeres rekordot.

Közismert fizikai jelenségeken alapszik a drótnélküli üzenettovábbitás és semmi különösebb csodálatos fölfedezés, sem a készülékekben, sem az összeállitásban nincsen.

Minden szellemi munkával tuleröltetett ember tapasztalhatta, ha téli éjjeleken szinte ébren alszik és fölneszel a legkisebb zajra, sokszor hallja a kihülő kandalló zengését . . . Hol gyorsabban, hol lassabban cseng-bong a porcellánmázas fayencekályha, mint a Memnon-szobor napnyugtakor. Majd az asztal koppan egyet, nyujtózik a fa, néha a lámpaernyő megreped, a vánkoson át is halljuk ágyunk drótházójának fémes zsongását, pedig hullaszerü mozdulatlanságban fekszünk. A szekrény, a parketták egyet-egyet roppannak, az emberi fül oly titkos zúgásokat hall, mint a tengeri kagyló búgása. Minden rezeg körülöttünk s ezt az emberi érzékkel csak részben felfogható életet, sajna, csak hatásaiból ismerjük. Mély titok előttünk még a végok, a nagy utolsó lépcső, melyet az emberi agy még nem ért el.

A babonás ember ilyenkor fél, a hivő mindezekben a jelenségekben a nagy Istent látja, s nem kutat tovább, vallása tiltja a kutatást. A természettudományokon nevelkedett ember azonban ilyenkor van elemében. Eszébe jutnak mindazok a szép vivmányok, melyeket a kutatásnak köszönhet az emberiség, nem magyaráz semmi miszticizmust a dologba bele, hanem hidegen megállapitja, most valami állapotváltozás következett be, s hogy ismét egyensulyi állapot legyen, ahhoz meg kellett repednie a lámpaernyőnek, potyogó vizcseppszerü hangokat kell adnia a kandallónak, roppanni kell a padlónak és az asztalnak.

Mindezt a rezgés okozza, ez az a mozgás, mely elkisér egész életünkön át, a sirban is velünk van, mindenütt körülvesz, s minden látható vagy láthatatlan tárgy ennek a haláltáncát járja, mig valami állapotváltozás után egy megváltozott energia-formában ismét csak — rezeg.

Az elektromosság is ilyen rezgési tünemény és épen ezen tulajdonságát használjuk fel a szikratelefonnál.

A rezgőmozgást igen szépen szemlélhetővé tehetjük egy rezgő hangvilla segélyével. A hangvilla csucsára egy kis tükröcskét erősitve, erre egy fénynyalábot vetitünk, s e kis tükröcskéről visszaverődő fényt egy gyorsan forgó prismatikus tükörre vezetjük. A forgó tükör a falon vagy vászonernyőn élesen világitó vonalban felrajzolja a rezgőmozgás sajátságos hullámvonalait. Ez a rezgőmozgás mozgófényképe. Hogy az elektromos áram is hasonló rezgésekre képes, azt ugyancsak igen egyszerü módon mutatják be a laboratóriumokban.

Egy vékony, kifeszitett platina vagy ujezüstdrótszálra piciny ezüsttükör van forrasztva. Ha a drótszálon áram halad keresztül, az molekuláris rezgést fog végezni, a ráforrasztott ezüsttükör velerezeg. A tükörre ismét fénysugarat vetitve az egy forgó tükrön megtörik és felrajzolja az áram hullámgörbéjét akár fotografiai lemezre, akár a falra, vagy egy gyorsan mozgó filmre. Ezek az oscillográfnak nevezett készülékek igy bebizonyitották, hogy az elektromosság is rezgés. De azt is kimutatták, hogy a rezgőmozgás ilyen hullámzásban nyilvánul. Ezeknek az elektromos hullámoknak az a kitünő tulajdonságuk van, hogy a fény sebességével (háromszázezer kilométer másodpercenkint) terjednek tova a légürben, semmiféle akadály utjukat nem állja, mindenen keresztülhatolnak és tetszőleges helyen felfoghatók. E hullámok még mindezek mellett tetszőleges hosszura választhatók (müszereink és gépeink segélyével) és épen ezen a jó tulajdonságukon alapszik egy-egy leadó és felvevő állomás összeegyeztetése.

Az elektromos hullám felfogása többféle készülékkel történhet. A legrégibb a Marconi által használt koherer vagy fritter, ujabban az elektrolytikus hullámjelzők vagy detektorok, és sok más hasonló felfogó készülék.

Működésük igen könnyen megérthető, ha egy drótnélküli táviróállomáson történőket megfigyeljük. Némi változtatással a táviróállomást telefonállomásnak is fölhasználhatjuk.

Létesitünk egy induktoriummal valamely föladó állomáson erőteljes szikrakisütésekkel elektromos hullámokat, e hullámokat egy hosszu drótot toronymagasságba fölvezetjük, hogy fönn a magasban a drót csucsán az elektromos energia akadálytalanul kisugározhassék a légürbe.

Az induktórium másik pólusát a földbe vezetjük. Valahol, több ezer km. távolságban, ugyancsak fölállitunk egy rácsos vasoszlopot s abban a magasba fölvezetünk egy elszigetelt drótot, másik végét ismét a földbe vezetjük, de közbe iktatunk egy koherert vagy elektrolytikus detektort. Ha a föladó állomás kisugárzott elektromos hulláma eléri a leadó állomás légvezetékét, abba belefut s az utjába akadó hullámfölfogón (koherer vagy detektor) is áthalad. Ez a koherer ugyanazt a szerepet játszsza — a hullám keresztülrohanása pillanatában — a leadó állomás helyi áramkörében, mint az elektromos csengő gombja. Vizsgáljuk meg a koherer szerkezetét. Ez a hullámfölfogó nem más, mint egy kicsiny üvegcső, melynek két végébe drót van forrasztva. A két beforrasztott drótvég között egy pár mmnyi hézag van, mely vas és nikkel reszelékkel van kitöltve. Rendes körülmények között hiába akarok áramot bocsátani a kohereren át, nem vezeti az áramot, mert a fémreszelékeknek oly nagy az ellenállásuk, hogy a két drótvég között összeköttetést nem birnak létesiteni, illetve az áramnak utját állja ez az óriási ellenállás. Amint azonban

Orvosok részéről több oldalról valóban eszményi náthaellenes szernek kijelentve. 773
— Hatása meglepő! — Minden gyógyszertárban kapható

elektromos hullám éri e fémreszelékeket, rögtön lecsökken ellenállásuk, az áram át tud vergődni a kohereren. E koherer két beforrasztott drótját összekötve, a fölvevő állomás Morse-gépjének áramkörével, a gép nem fog irni, mert áram nem keringhet a Morse-iró elektromágnesében, mely egy kis emeltyükart magához rántva, egy tűt egy előtte mozgó papirszalaghoz szorit, hogy az a pontból és vonalból álló Morse-jeleket oda bevéshesse.

A házi csengő sem szól, ha a gombot meg nem nyomom, mert áram nem keringhet a csengő elektromágnesében, mely a kis kalapácsot magához rántja és ráüt a csengőre. De amint elektromos hullám éri a koherert, abban a pillanatban keresztülszáguld rajta a helyi battéria árama, a Morse-gép elektromágnese áramot kap, a tű ir. Ugyanez az eset áll fönn a házi csengőnél is, a gombot megnyomva, az áramkör két drótvégét összeérintettem, a csengő megszólal. Hosszabb, rövidebb ideig nyomva meg a gombot, a csengő is hosszabb vagy rövidebb ideig fog szólni. Ha a kohereren hosszabb vagy rövidebb ideig tart a hullámok keresztülhaladása, a koherer is hosszabb vagy rövidebb ideig áll rendelkezésére a Morse-gép áramkörének, a tű is vonalat vagy pontot fog a papirosba bevésni.

A koherernek azonban az az egy hátránya van, ha egyszer elektromos hullámok érték, a fémreszelékek a kapott elektromos töltés miatt képtelenek arra, hogy egy rögtön utána jövő hullámot fölvegyenek. Ez körülbelül az a jelenség, mint mikor a sivatagon keresztülszáguldó szél a homokszemeket szélirányban elrendezi. Ha a porszemeket széjjelrugom, ugy egy ujabb szélroham elülte után, a szemecskék ismét egy a szél irányával egyező sávban helyezkednek el. Az elektromos hullám, mely e fémporrészeken keresztülhalad, a fémmolekulákat egy bizonyos töltéssel látja el, azok a mágnesség törvényei alapján elhelyezkednek s apathikusak lesznek minden később jövő hullám iránt. Föl kell azért rázni őket kábultságukból, e célból az üvegcsőre egy kis kalapácscsal ráütünk, minden hullám keresztülvonulása után, hogy a fémporrészek összezavarodjanak, s elveszitsék elektromos töltésüket. Ezt a Morse-gép egy kis mágnese segélyével automatikusan eszközöljük. Amint a gép megkapta a jelzést, a kalapács ráüt a kohererre, s az ismét képes egy következő hullámot fölfogni. — Egy másik hullámfölfogó készülék az elektrolykus detektor. Ennél két igen finom és rövid platindrótszál belemélyed egy higitott kénsavval megtöltött cellába. Ez a hig kénsav egy alig mérhető, igen gyönge áramot enged csak át a két platindrótvég között, mindaddig, mig elektromos hullám nem éri. Ha hullám éri, jó áramvezetővé lesz, s ép ugy használható föl, mint a koherer.

A drótnélküli táviró működési elve tehát röviden a következő: Egy morsekulccsal a föladó állomáson hosszabb vagy rövidebb ideig tartó elektromos hullámzást létesitünk (a pont- és vonalból álló irásjeleknek megfelelően) egy induktorral, ezeket a hullámokat egy vagy több helyen fölfogjuk kohererrel, vagy detektorral, s az igy kapott jelzéseket egy helyi áramkör morseirójára viszszük át.

Miután a hullámok több helyen is fölfoghatók, gondoskodni kellett arról, hogy csak bizonyos készülékek dolgozhassanak együtt. Ezért ugy állitják be az egyes összeműködő állomásokat, hogy csak egy bizonyos hullámhosszal biró elektromos rezgést birjanak fölfogni. Ma már oly pontosan beállithatók az állomások, hogy 1 százalék hullámváltozást jelez a készülék, 4 százalékos hullámhosszváltozásnál pedig már nem veszi föl az üzenetet a hullámfelfogó.

A hullámok hossza pontos műszerekkel megmérhető, s a szükséghez mérten növelhető vagy csökkenthető.

A drótnélküli távirás ily rohamos haladása rövidesen meghozta a drótnélküli telefont is. Az első kisérletek alig egy pár száz méterre adtak jó eredményt, nagyobb távolságra nem vitte át a készülék a hangot tisztán, a telefon hebegett, egyes hangzókat kihagyott.

De a fizikusok hamar rájöttek a titok nyitjára.

A hangrezgés átvitele elektromos hullámok utján csakis ugy történhet, hogy a hangrezgéssel befolyásolt elektromos rezgést adjuk le a felfogó állomásnak, hol a készülékek az érkező hullámok egy részét fölfogják és bebocsátják a telefon áramkörébe. A kisérletek és számitások azt mutatták, hogy ha a telefon váltakozó áramával az elektromos rezgést ugy akarom befolyásolni, hogy nagy távolságra is tiszta hangot kapjak, ugy a rezgési körnek másodpercenkint több százezer rezgést kell végeznie, és oly természetü rezgéseket kell létesiteni, melyeknek hullámai hasonlók legyenek az állandó légárammal fujtatott orgonasip hullámaihoz. Azért kell ily nagy számu rezgést létesiteni, mert a hangnak is magas a rezgésszáma. A legmagasabb, érzékeinkkel fölfogható hang körülbelül 40.000 rezgést tesz másodpercenkint, a legmagasabb zenei hang 4284 rezgést.

A telefon azért hebegett, mert az elektromos rezgések száma kisebb volt egyik-másik átviendő hangzó rezgésénél.

A kisérletek még azt a meglepetést is megh ozták, hogy az éneklő ivlámpával lehet a legügyesebb módon mp.-kinti több százezer rezgést előállitani, melyek ugyanolyan jellegüek, mint az orgonasip hanghullámai.

Poulsen tanár egy éneklő ivlámpa fényivét nagy melegelvezető képességgel biró gázban, pl hydrogénben égette s igy nyerte a kivánt rezgéseket. — Ennek az éneklő ivlámpának (lásd a Pesti Hirlap 1906. dec. 8-iki számát) már ismeretes, most gázzal hütött érzékeny és magas rezgésü fényivét befolyásolja a mikrofon váltakozó árama. — Az igy előálló rezgést ismét kisugároztatjuk a több száz láb magas légvezetékről a légürbe, akárcsak a telegráf-állomásoknál. A felvevő állomás detektora felfogja az érkező hullámokat és egy elektromágneses szakgató — ugynevezett tikker — segélyével e felfogó állomás rezgési körében összegyült energia belejut a telefon áramkörébe, ha a szakgató ezt zárja. A telefon-áramkörbe be van iktatva egy condensátor is (leydeni palack). Abban a pillanatban, mikor a tikker a telefonáramkört ujra megszakitja a condensator a telefonnon át kisül, a membrán rezgésbe jön, a telefon megszólal. Ilyen egyszerüen oldotta meg Poulsen e sulyos és nagy problémát. Számtalan más módon is lehet telefonálni drót nélkül, de a sok szabadalom közül Poulsené a legjobb s a legmesszebbre — ma még — az ő rendszerével lehet telefonálni. Egyetlen hátránya a találmánynak, hogy abszolut titoktartás nem érhető el vele. Mert a hullámmérő készülékek segélyével bárki beállithatja telefon-készülékét a kivánt hullámhosszra s ha a beszélgetés egy részét egy ideig el is mulasztotta, később mindent felfoghat, mikor az állomása már össze van egyeztetve a feladóéval. — A drótnélküli telegrafiánál azért titkos kulcsban állapodnak meg egy-egy hadvezető fél állomásvezetői, hogy ha esetleg az ellenfél fel is fogná az üzenetet, ne tüdja kibetüzni az értelmét.

Világos, hogy az elektromos hullámok segélyével nemcsak táviratozni vagy telefonálni tudok, hanem bármely elektromos árammal hajtott szerkezetet mozgásba hozhatok vagy megállithatok, ha az tőlem több ezer kilométerre van is, esetleg bizonyos időszakokban megközelithetetlen helyen. — Távoli hegyek bányáit, tengeri aknákat, hidakat kitünően fel lehet robbantani szikratelegráf utján. — Egy helyi áramkör elektromos gyujtókészülékét kell csak működésbe hoznom, a többit elvégzi a dynamit. A gyujtókészüléket esetleg óraművel is elláthatom s ez csak bizonyos idő lepergése után fog gyujtani. Sőt kombinálhatom egy viszontjelző készülékkel, mely pl a robbanás pillanatában elektromos jelzést küld a feladónak, amiből az illető a felrobbantott terület nagyságát, vagy a felrobbant aknák számát megállapithatja. Számtalan szellemes találmány füződik az elektromos hullámok ismeretéhez s remélhetőleg még igen sok hasznos szolgálatot és találmányt várhatunk e még mindig nem eléggé kideritett természeti jelenségtől.

Csavar.

A paralizis.

Pár nap előtt ezzel a kétségbeesett kiáltással rontottam be Olajos Lajos barátomhoz:

— Végem van!

— Nono! Hát téged mi lelt?

— Végem van, ha nem adsz kölcsön tiz pengőt.

— Ugyan honnan a pokolból? Gondold meg ember, hogy már ötödike vagyon!

— Holnap előleget kérnék a hivatalban és ha kapnék, azonnal visszaadnám.

Olajos barátom mérges lett.

— Először is: nem kérhetsz előleget, mert nem adnak. Másodszor: nem is fogsz kapni előleget. Harmadszor: ha kapnál is, nem adnád meg abból a tiz forintomat, ami nincs.

— Szerezz valamit uzsorásnál. Te ismered valamennyit.

Olajos Lajos bambán nevetett.

— Ha nekem még kölcsönözne valaki, hát nagy ur volnék. De mondd meg már, mi a bajod?

— Az a bajom, feleltem, hogy tiz forintról nem tudok az asszonynak beszámolni.

— Öreg hiba!

— Emlékszel, hogy a mult hónap vége felé nagyot mulattunk egy éjjel a „Vérszomjas zöld tigrisben?“

— Hogyne emlékeznék. Csodáltam is akkor, hogy neked pénzed van.

— Bár ne lett volna! Az a pénz nem volt az enyém. A sógorom küldte Kolozsvárról a tiz pengőt, hogy vásároljak neki mütárgyakat a Telekitéren és küldjem azokat rögtön, mert szalont akar berendezni. Ezt a tiz pengőt vertem el azon az estén. Még adós is maradtam a kocsmában, egy csomó összetört flaskó árával.

— Tehát panama! — kiáltott fel Olajos Lajos barátom, nem minden kárörvendés nélkül.

— Olyanforma, feleltem. Hanem ma reggel kiderült minden. A sógorom irt, hogy irt a Telekitéri mükereskedőnek és ez azt irta vissza, hogy nála én nem rendeltem meg semmit. A sógor levele a feleségem kezébe került. Elmondjam, hogy milyen jelenet folyt le közöttünk?

— Kérlek, ne mondd el.

— Persze tagadtam, hogy én a mütárgyakat meg ne rendeltem volna. Csak elfelejtettem a tiz forintról nyugtát kérni és a mükereskedő, az akasztófáraváló, most eltagadja a dolgot. És jól sikerült dühöngés közt elrohantam hazulról, hogy megyek a birósághoz feljelenteni a gazembert. Most itt vagyok. Ha valahonnan tiz pengőt tudnál teremteni, akkor meg volna mentve a haza. Vinném a feleségemnek, hogy a mükereskedőt rögtön becitálták a rendőrségre, ahol beismerte bűnösségét és visszaadta a pénzt.

Olajos Lajos gondolkozott, még pedig rettentő sokáig. Már kezdtem remélni.

— Hasztalan! — mormogott végre. Akárhogy csigázom az eszemet, nem tudok se uj hitelezőt, se régit.

— Mit csináljak? — nyögtem én, lesujtva a sárga földig. Nem mehetek haza pénz nélkül. Meg kell bolondulnom!

Olajos barátom arca kiderült.

— Látod, ez egy eszme . . . Ez ki fog segiteni a hinárból, amig pénzt szerzünk.

Társasági és báli selymek

bluzokra és roben-okra minden árban, valamint a legujabb fekete, fehér és szines „Henneberg-selymek“ 75 kr.-tól 11 frt 35 kr.-ig méterenkint. Bérmentve és már elvámolva házhoz szállitva. Minták postafordultával küldetnek.

A nagy divatidény „1908“

57 —— tüll és selyem-mousselinek ——

ajánlom továbbá: messaline, radium, louisine, taffet, crêpe de Chine, eolienne, voile, schotten, chiné, pékin, damaszt stb.

Henneberg, selyemgyáros Zürich.

Ő felsége a német császárné udv. szállitója.

tén szálka lehetne kedves osztrák sógoraink szemében és aggódó figyelemmel azon vagyunk, hogy ilyen fölforgató szándéknak árnyéka se érjen. Lehetetlen másképpen indokolni és magyarázni azt a mostoha és vétkesen közönyös bánásmódot, amely kikötőnket még ázsiai nivón is alulivá sülyesztette.

És most még egy, bár kissé indiszkrét kérdést bátorkodom tenni:

Látta már a miniszter ur a „fiumei kereskedelmi kikötőt"?

Látta-e már, hogy mily keservesen gurítják, vonszolják, buktatják és dobálják ki a „collikat", tartalmukra való tekintet nélkül, a raktárakból vagy a vasuti kocsikból a szekerekre, hogyan dülöngélnek és hányszor akadnak el a Lorsia Deákon és milyen tojástáncot járnak lovak, kocsi, kocsis, portéka és „spediteur", amig a mólókon felhalmozott áruk között a hajóig érnek és hogyan ismétlődik a hajónál a kirakodás szomorujátéka?

Lehetetlen, hogy ezeket látta volna, mert akkor már régen elrendelte volna, hogy az összes és legfelsőbb müszaki hatóságok ankétszerüen tegyék „tanulmányozás" tárgyává a kikötőnek futóparti forgó- és portáldarukkal, továbbá a „modern technika mai állásának" megfelelő átrakodó berendezésekkel való felszerelésének kérdését és záros határidő alatt tegyenek jelentést.

Ötletszerüen a fiumei kérdést nem lehet megoldani és sem „szolgálati uton", sem „szolgálati érdekből" nem lehet a megbizott szakközegekbe belecsöpögtetni a *gyakorlati tudás*nak azt mennyiségét, amely szükséges, hogy oly müszaki feladat, mint a fiumei, sikeresen és ujabb blamázs nélkül megoldassék.

Országunk gyáripara eléggé fejlett és müszaki kara elég specialista fölött rendelkezik ahhoz, hogy ily berendezések tervezését és kivitelét magára vállalhassa és teljesen fölösleges és célszerütlen ilynemü feladatok megoldását adminisztrativ közegekkel végeztetni, még akkor is, ha ezek egyébként eszmékben nem szükölködnek.

Sokkal, de sokkal egyszerübben megkaphatja a miniszter ur mindazon eszméket és terveket, amelyekre a jelen esetben szüksége van, ha nyilvános, bővebb vagy szükebb pályázat utján, a magyar gyáraktól szerzi be az ajánlatokat a szükséges berendezések szállitására és saját szakközegei teljesen eleget tettek feladatuknak, ha az ily pályázat számára a *programmot* — a helyi viszonyok és igényeknek lehetőleg minden oldalról való figyelembe vételével — megszerkesztik és ezzel a pályázó gyáraknak a direktivákat kijelölik.

Gábor megszorította a feléje nyujtott kezet és egy lépést tett Lola felé. De a leány csak gőgös fejbólintással köszöntötte és folytatta kesztyüjének gombolását.

— Amint látom, rosszkor érkeztem — kezdte Gábor elfogultan és könnyedén meghajolt az őt feszesen köszöntő Mirszky előtt — önök készülnek valahová?

Lola helyett Mirszky felelte:

— Az új automobilt próbáljuk ki.

— Ugy! . . . — szólt Gábor elnyújtva a szót. Nagy kedve lett volna megkérdezni, kinek az automobilját, Mirszkyét-e vagy a Loláét?

— Sajnálom, hogy mennünk kell — szólalt meg most Lola semmitmondó udvariassággal — de azért örülök, hogy egy percre is láttam, legalább alkalmam nyilik gratulálni önnek.

— Mihez? — kérdezte Gábor, aki e percben száz mértföldnyire volt Ellától, az eljegyzésétől és mindentől, ami nem tartozott ehhez az észbontóan bájos fiatal jelenséghez, aki hideg, majdnem gunyoros pillantással mérlegelte őt.

— Az eljegyzéséhez — sietett Mila közbe szólani.

— Hogyan? önök tudják . . . azaz . . . honnan hallották?

— Budapesten semmisem marad sokáig titokban — felelte Mila — szivből gratulálok tehát én is az eljegyzéséhez, kedves Zsarnay.

— Az eljegyzés még nem történt meg — felelte Gábor komolyan — és én épen azért jöttem, hogy mielőtt idegenek beszélnének arról, tőlem tudják meg . . .

— Megható figyelem! — gúnyolódott Lola. — Nagyon köszönjük.

Mirszky türelmetlenkedni kezdett:

Híres férfiak festőnője.

A Szépművészeti Muzeum e napokban uj képpel gazdagodott. Érdekes a kép, mert *Kossuth* Lajost ábrázolja, élethiven, a természet után festve; és érdekes annak alkotója, *Parlaghy* Vilma, aki most Lwov herceg neje.

A hercegi művésznő maga jött haza Budapestre, hogy gróf Apponyi Albert kultuszminiszterrel személyesen elintézze a Kossuth-kép eladását. Ez alkalomból felujitotta hosszas küzdelmeinek egyikmásik emlékét. Mert neki, a szép asszonynak is, nehéz tusája volt, amig a „hires férfiak festőnő"-je édes cimét kivivhatta magának.

Különben nem hiuság vezette, hanem igazi ambició. Szerinte a portré művészi szinvonala évtizedek óta mindjobban hanyatlik. Ép azért nemes becsvágya, hogy a régi mesterek nyomdokaiba lépve, ő is az artisztikus hatást keresse, amikor valakit meg akar örökiteni. Mert a jó arcképnek, a hasonlatosság mellett, főfeltétele a szellem, az élet, az individuálitás. Azért keresi mindig Parlaghy Vilma a nagy férfiakat. De az individuálitást csak az birja a vászonra varázsolni, akinek magának is van egyénisége. S e tekintetben ez a művésznő ritka az aszszonyi ecsetforgatók tömegében. A festendő egyén szellemét és benső világát csak akkor tüntetheti föl a művész, ha a maga szelleméből és benső világából is kölcsönözhet valamicskét a műnek.

Ha nő képes erre és képes főleg a nagy férfiak jellemét föltüntetni, akkor ez kétszeresen érdekes jelenség. S azok a hires férfiak szivesebben „ülnek" egy szellemes szép művésznő, mint a leghiresebb professzor kedvéért.

Sok ellenséget szerzett Parlaghy Vilma, aki odakünn is mindig magyar művésznőnek vallotta magát. A németek gyülölködése már ezért sem ismert határt. Két arcképet állitott ki egy izben Berlinben. Az egyik *Stablewski* érseké, a másik *II. Vilmos* császáré. A képvizsgáló bizottság tagjai előre sejtették, hogy az erős akaratu uralkodó kedveli a magyar művésznőt, s azért mindjárt a kiállitás rendezése alkalmával sokat akadékoskodtak, sőt a császár képmását el sem akarták fogadni. A fejedelmi mecenás azonban határozottan azt követelte, hogy az ő portréje ott legyen a nagy tárlaton s a nagy aranyérmet szánta neki.

A művész-világban a kiállitás bezárásáig két nagy párt keletkezett. Egyik Parlaghy Vilmát pártolta, a másik a zsürivel tartott. Ez a zsüri pedig hallani sem akart arról, hogy a nagy aranyérmet a fölkapott magyar festőnőnek itélje oda! Csakhamar kiszivárgott azonban a hir, hogy Vilmos császár épen a mellőzött és üldözött magyar nőnek szánta a legnagyobb kitüntetést, melyet a nagy Németországban művész elérhet. Erre a birálók még dacosabbak lettek; s midőn az elnök többé nem is titkolta az udvar akaratát: a zsüri tagjai közül néhányan visszaléptek.

Hónapokon át hiába lesték aztán: mi lesz az eredmény? Végre döntött a császár s a berlini táviratok a szélrózsa minden irányában tudtul adták, hogy Berlinben a magyar művészet aratott diadalt s ezt a diadalt egy honleányunknak köszönhettük.

Azóta Parlaghy Vilma a nagy férfiak egész sorát jellemezte ecsetjének erőteljes szineivel. *Windhorst* után különösen *Moltke* tábornok kedvelte meg a magyar művésznőt. A nagy hadvezért és hőditót senki oly hiven nem örökitette meg, s maga Moltke azt mondta, hogy a legjobb képmása. De amikor a művésznő az 1891-iki berlini nagy kiállitásra küldte, a zsüri kereken visszautasitotta. Ekkor ismét közbelépett Vilmos császár. Megvette a Moltke-képet s ráparancsolt a kiállitás rendezőire, hogy mint a „császár tulajdoná"-t a diszteremben helyezzék el. S az akkori műtárlatnak legnagyobb vonzóereje éppen a magyar művésznő e kitüntetett képe lett.

Az a leküzdhetetlen vágy, mely Parlaghy Vilmát sarkalja, hogy leghiresebb kortársait lefesse, valóságos lázzá fokozódott benne, amikor egy nap *Bismarck*, a nagy és megközelithetetlen kancellár jutott eszébe. Kohut Adolf megirta, mint ismerkedett meg a művésznő a vaskancellárral.

Az idea, hogy Bismarckot lefesse, nem tőle, hanem Moltke-től eredt. A tábornok mondta a művésznőnek:

— Na! Ha már az én öreg, ráncos képemet odavarázsolta arra a vászonra: ültesse le Bismarckot

Olasz rajzoló (1800 körül).

338. A NÁPOLYI SAN CARLO SZINHÁZ.
Aquarell. 10×18 cm. 8.—

Olasz rézmetsző (XVIII. század).

339. XVII—XVIII. SZÁZADBELI OLASZ FESTŐK ARCKÉPEI. (B. Bimbi, Carlogneni, Fr. Paglia, Giovanna Fratellini, Canino Sagresanti, Chr. Roncalli.)
6 színezett rézmetszet. 15.—

340. XVI—XVII. SZÁZADBELI NÉMETALFÖLDI ÉS NÉMET FESTŐK ARCKÉPEI (Bartel Spranger, Chr. Sforer, David Lüdens, G. Calcar, L. Cranach, Abraham Bloemart.)
6 színezett rézmetszet. 15.—

341. XVII—XVIII. SZÁZADBELI FRANCIA ÉS OLASZ FESTŐK ARCKÉPEI. (Robert Nanteuil, Al. Roslin, Filoteo du Flos, G. B. Paggi, A. Rosi, Ben. Castiglione.)
6 színezett rézmetszet. 15.—

Orbetto, tk. Alessandro Turchi (1582—1648).

342. SZENT FERENC EXTÁZISA.
Olajfestmény márványlapra. 38×38 cm. 200.—

Orosz festő (XVII. század).

343. MADONNA.
Fa. 31×26 cm. 200.—

Ostade, Adriaen van (1610—1683) követője, XVII. század.

344. MULATÓ PARASZTOK.
Fa. 38×47 cm. 350.—

345. JÁTSZÓ PARASZTOK.
Fa. 42×52 cm. 300.—

Osztrák festő (XVIII. század).

346. SZT. JÓZSEF HALÁLA.
Vászon. 122×86 cm. 100.—

347. FŐUR KÉPMÁSA.
Vászon, ovális. 86×67 cm. 60.—

Osztrák festő (XIX. század).

348. VÍZPARTI TÁJ.
Vízfestmény. 36×69 cm. 80.—

Paál László.

348/a. ERDŐ SZÉLE. Jelezve lent jobbra: L. de Paál.
Vászon. 47×62 cm. 2500.—

Paczka Ferenc (1856—1925).

349. CSENDÉLET. Jelezve.
Vászon. 66×55 cm. 160.—

Pannini, Gian Paolo (1695—1763) után.

350. MARIA CLEMENTINA ANGOL KIRÁLYNŐ TEMETÉSE.
Rocco Pozzi rézmetszete, 1735. 20.—

Parlaghy Vilma, Lwow hercegné (1864—1923).

351. KOSSUTH LAJOS ARCKÉPE.

A művésznő 1885-ben Turini magányában festette Kossuthot; jelen példány élet után készült és alapul szolgált annak a második variánsnak, amelyen Kossuth hasonló helyzetben, de bal felé nézve látható, s amely a Történeti Arcképcsarnok tulajdona. Kossuth leveleiben többször megemlékezik erről az arcképről, többek között ezeket írja: „Egy fiatal magyar festőművésznő vetődött ide atyjával, Parlaghy Vilma, aki... máris európai hírre tett szert bámulatos művészi zsenialitásával... Fiaim nekemestek, hogy ne tagadjam meg tőlük azt, hogy egy jó arcképemre tehessenek szert. Csaknem perpatvar lett belőle, végre is engednem kellett. A kész arckép után különböző állásban még más kettőt szándékozik készíteni, hogy azt állíthassa ki Budapesten, amelyik a legjobb lesz. Szigorú szakértők remekműnek ismerték el és alkotóját csodálatraméltó művésznek (artista meravigliosa) nyilatkoztatták. S igaz is, mert az a kép, mellyel öreg arcomat a vászonra varázsolta, nemcsak a megszólalásig hasonlit, hanem valóságos élőkép, melyen a homlok gondolkozik, a szemek diskurálnak, s az ajkak is némán beszélnek. Így mondják fiaim, s így mondta nekem is a tükör, melyben én és a kép egymás mellett állottunk s szinte kételkedem, hogy melyik vagyok én."

V. ö. Kossuth L. kiadatlan levelei egy fiatal leányhoz (1918). Kossuth más idevonatkozó sajátkezű jegyzetei megtekinthetők az irodában.

Vászon. 125×103 cm. 2500.--

Pataky László (1857—1912).

352. HUSZÁR ELŐÖRS. Jelezve.
Vászon. 37×28 cm. 150.--

353. KURUC ELŐÖRS. Jelezve.
Vászon. 37×28 cm. 150.—

354. TROJKA. Jelezve.
Vászon. 45×80 cm. 200.—

Peake, William (angol, működött 1600—1630 közt).

355. A NÉGY EVANGÉLISTA.
4 drb rézmetszet. 50.—

Pechstein, Max (XX. század).

356. FALUSI UTCA. Jelezve és dat.: 1920.
Karton. 60×82 cm. 240.—

357. VIRÁGZÓ FÁK. Jelezve.
Vászon. 105×86 cm. 320.—

Peleskey Z. (XIX—XX. század).

358. FOLYÓKANYAR. Jelezve.
Karton. 35×50 cm. 40.—

Pentelei-Molnár János (1878—1924).

359. KERTEK ALJÁN. Jelezve: Pentelei-Molnár.
Vászon. 60×80 cm. 150.—

360. PORCELLÁN CSENDÉLET. Jelezve: Pentelei-Molnár.
Vászon. 70×60 cm. 170.—

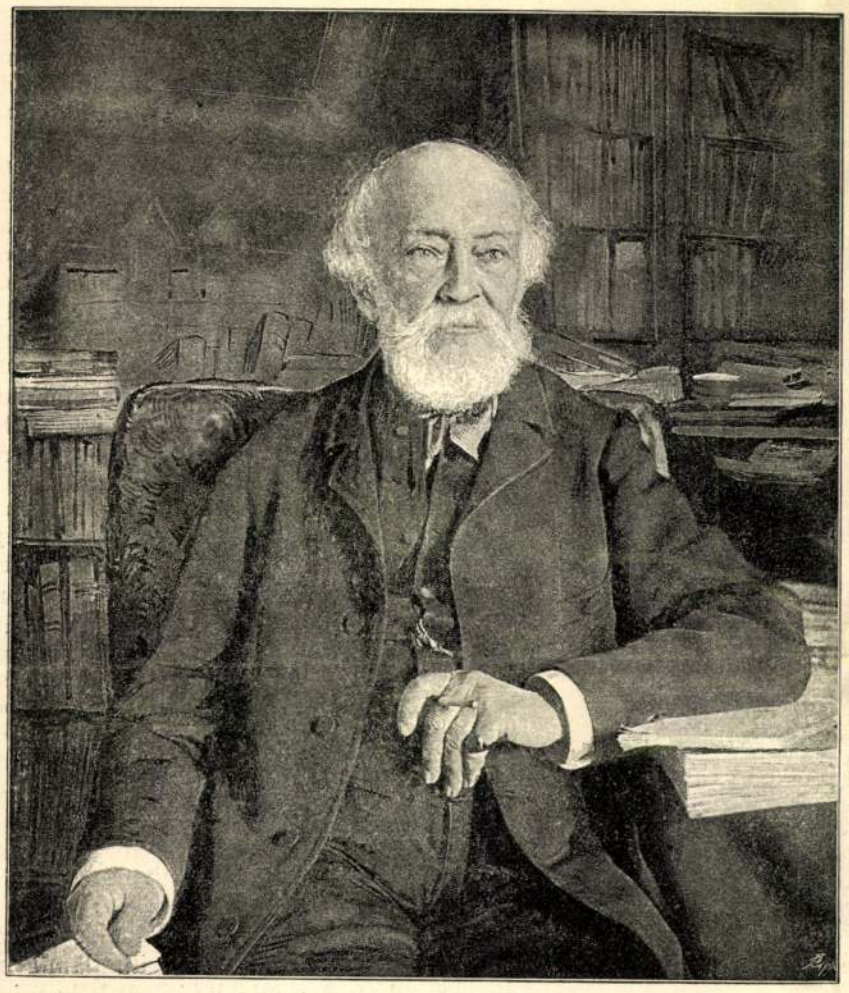

1892-ben Turinban fölvett fénykép Ellinger Edétől.

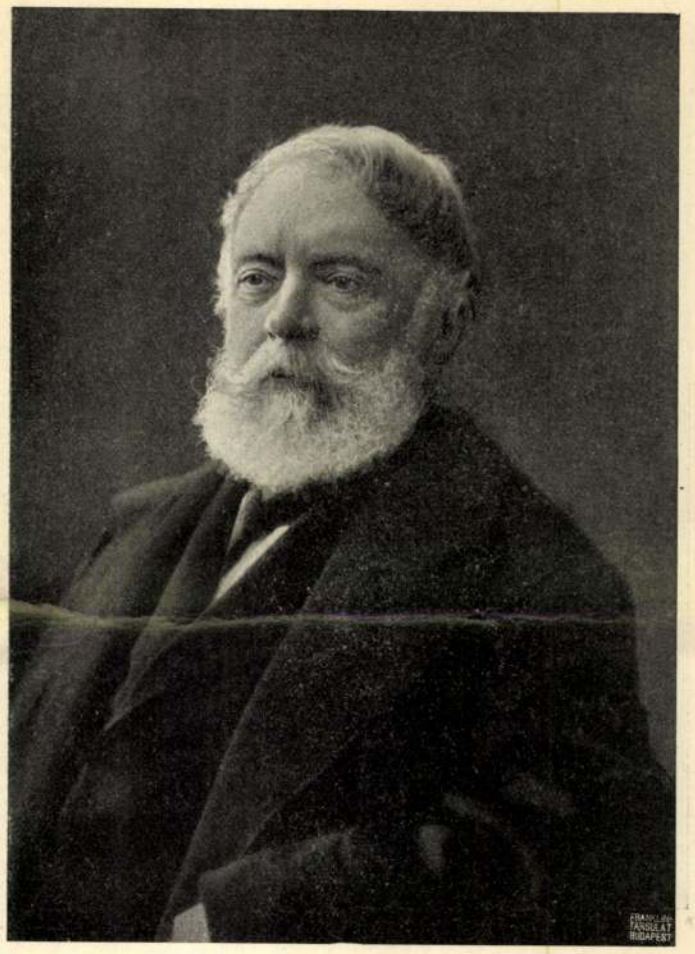

Ambrosetti turini fényképe a 80-as évek elejéről.

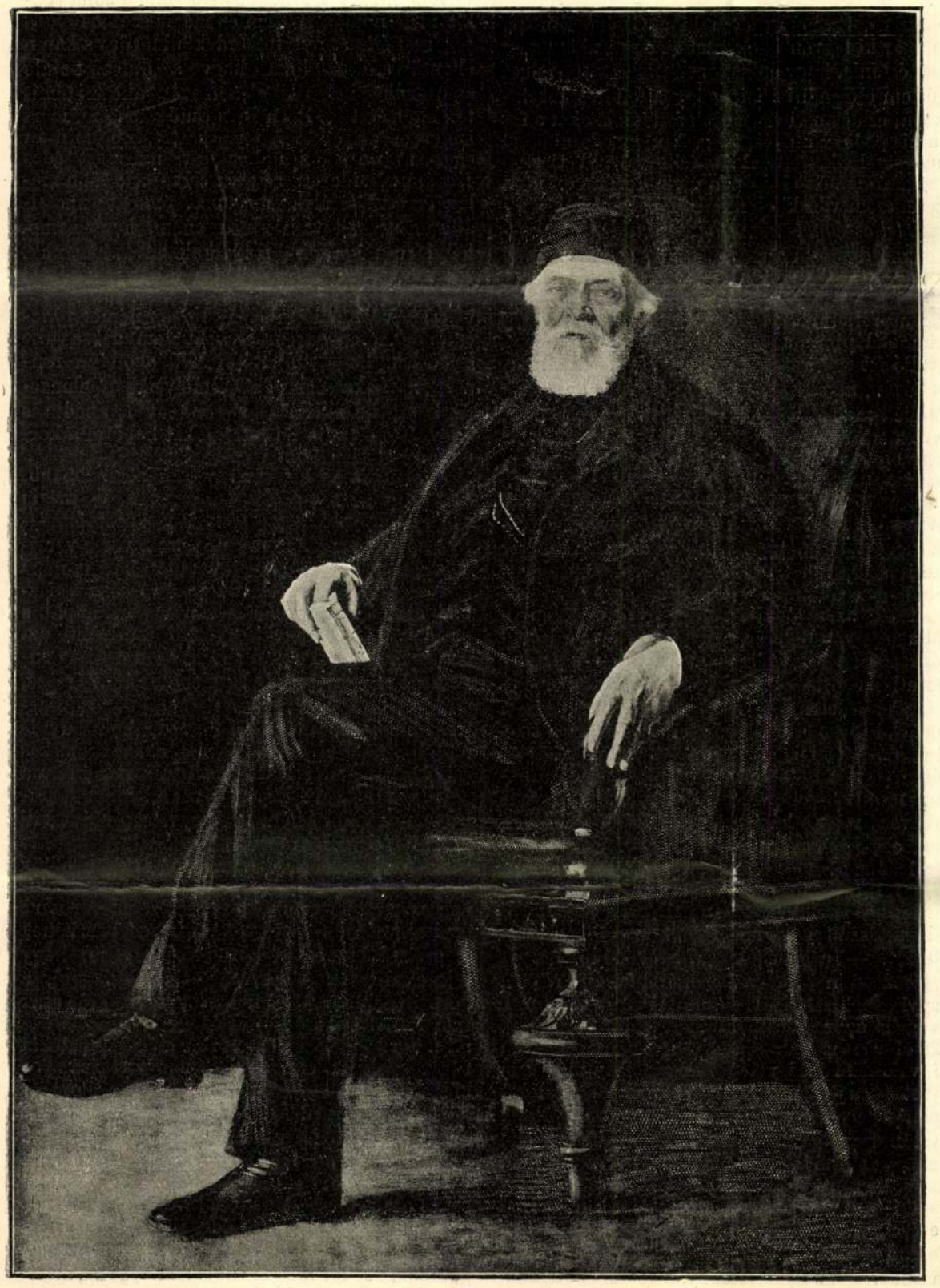

Parlaghy Vilma festménye 1885-ből.

KOSSUTH ARCZKÉPEI.

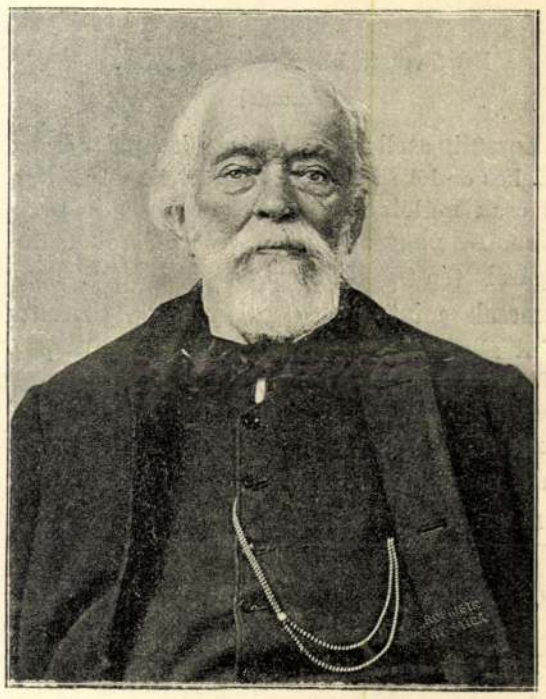

Schemboche turini fényképe a 90-es évekből.

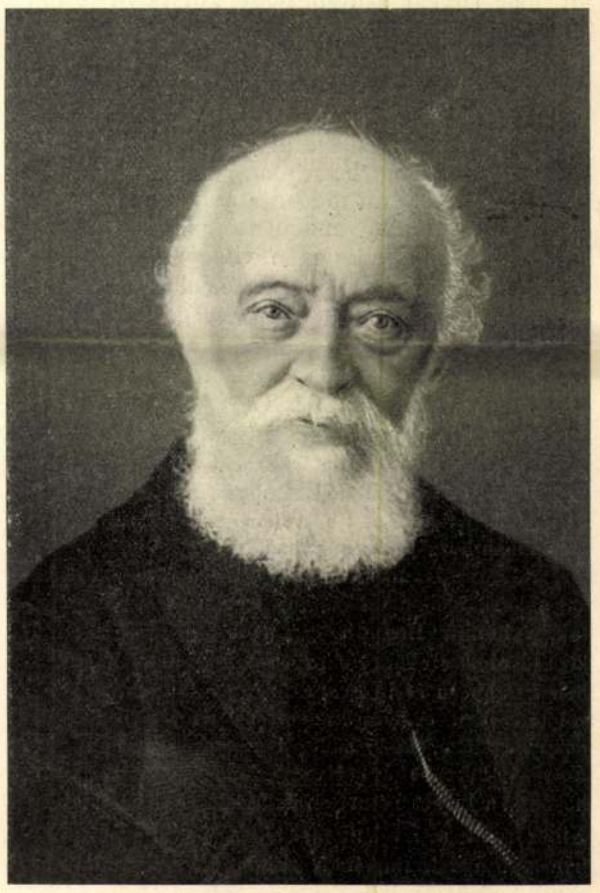

Ambrosetti turini fényképe a 80-as évek végéről.

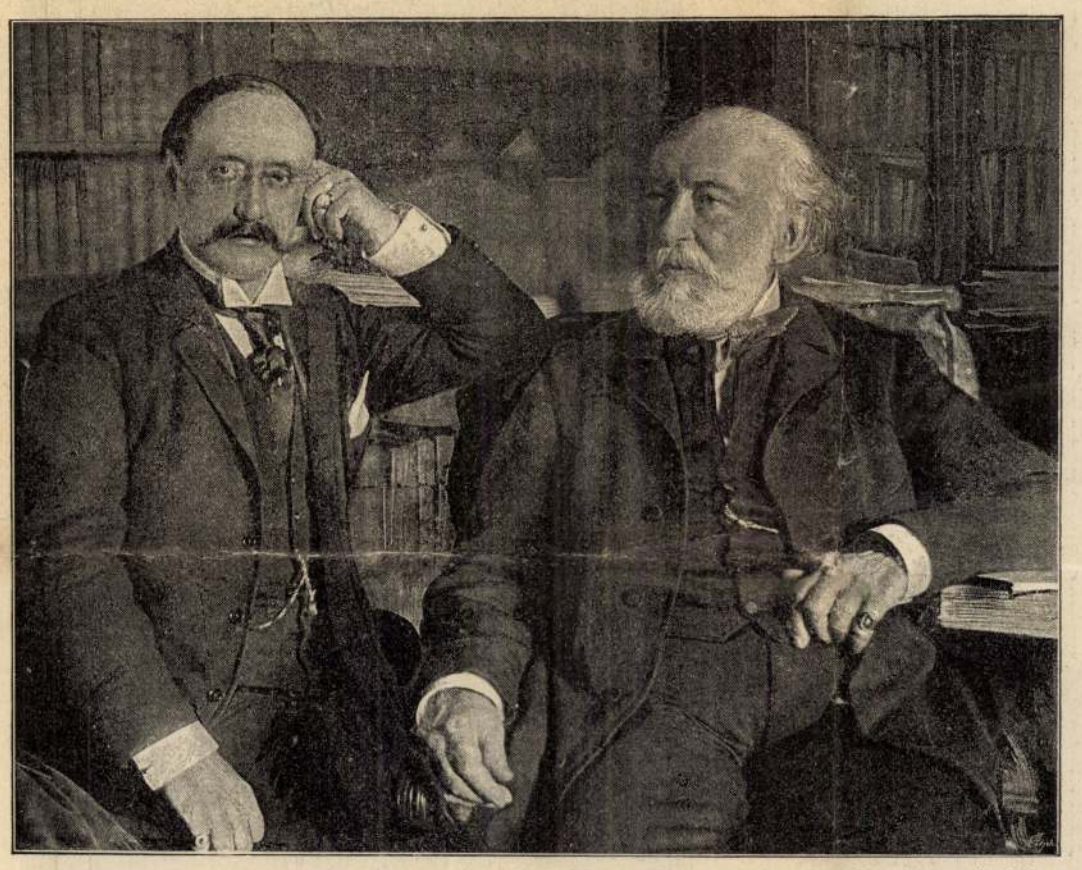

Ellinger Edének 1892-ben Turinban fölvett fényképe.

KOSSUTH FERENCZ ÉS ATYJA.

Duncan.
Mit ő veszít, hős Macbeth elnyeri.
(Kimennek.)

Kossuth szellemi fejlődésének mindenesetre érdekes emléke marad ez a kisérlet, mely nevét, ha csak múlólag is, összeköttetésbe hozta a drámairás nagy angol mesteréével. Sokoldalúságáról fényes bizonyságot szolgáltat, hogy nemcsak mint parlamenti szónok, nemcsak mint államférfi és hirlapiró, de mint szépiró is eredeti és önálló tehetség vénáját árúlta el, mely hogy itt is nagyobb alkotásokra nem serkentette, az csak az eseményeken múlt, melyek más, nagyobb történeti hivatás felé ragadták geniuszát. *V. S.*

KOSSUTH LAJOS EGY KIADATLAN LEVELE 1836-BÓL.*

Pest, August 5-én 1836.

Édes Péter bátyám!

Julius 23-áról kelt sorait csak ma vettem, és így már sokkal azután, hogy Törvényhatósági Tudósításaim 3-ik számját a Zemplényi Casinónak elküldöttem. Az alkalommal, mely azon levelemet vivé, Hugomnak Breznaynénak küldém nyugtatómat, minélfogva a Casinótól törvényhatósági tudósításaim fél évi díját felvehesse. — Sajnálom, hogy nem vettem hamarébb a levelet, mi szerint tudósíttatom, hogy a társaság elnöke csak havonként akar lapjaimra előfizettetni. Hirdetésem igen világos volt, midőn azt mondá «leveleimmel csak azoknak szolgálhatok, kik a félévi díjt előfizetőleg 25 p. frtban leteszik.» Én nem tudom ki a Casinó Elnöke, de akár ki légyen is, lehetetlen e szavakból meg nem értenie, hogy én havonkénti előfizetést nem igértem elfogadni s minthogy a feltételeket kiszabni széles e világon csak tőllem, azokat elfogadni pedig azoktól függ, kik bizodalmukkal megtisztelnek, feltételem a Zemplényi Casinó igazgatóságától elfogadva nem lévén, ezennel szerencsém van kijelenteni, hogy én oda lapjaimat *teljességgel nem fogom küldeni* s egyszersmind kérem a már vett 3 számot adandó első alkalommal visszaküldeni méltóztassék.

Úgy látszik Elnök úr aggodalomba esett, hogy engem tán elnyom a hatalom vas keze s megszünnek lapjaim s ekkor majd elvész az előfizetett 25 frt egy része. Ezen aggodalom finantialis lévén, némileg egy mezőn forog azon észrevétellel, melyet Kegyed, ez iránt még múlt pesti vásárkor írni méltóztatott, adván tudtomra, hogy lapjaim díját némelyek sokalják. Nem tartoznám ugyan senkinek számvetéssel, mert — clara pacta boni amici — én megmondtam mennyiért írok, a kinek ennyiért tetszik, ám jó, ha nem tetszik, nem bánom, de mivel Péter bácsit sokkal inkább tisztelem, szeretem, mintsem hogy eránt ami véleményére nézve egykedvű lehetnék, azért óhajtanám Kegyed véleményéből azon gyanút letörölni, mintha e vállalatnál engem nem tiszta hazafiúi, hanem alacsony materiális érdekek vezérlettek volna. Van szerencsém kijelenteni, miképen a Cancellariam kiadásairóli számadást mindenkivel örömest közlöm, s abból kiki meggyőződhetik, miképen törvényhatósági tudósításaim kiadásának első hónapi immár bérekesztett költségei 851 frtra mennek vcz., vagyis három levelet írván e hónapban, egy-egy levélre 283 frt 40 kr. Volt t. i. 70 levelezőm. És mivel egy félévre 14 levél esik, a most írt egy levélnyi költséget tizennégyszerezve (pedig hol van még a Cancellaria s expeditura téli fűtése?) egy félévi költség = 3971 frt 20 kr., — a jövedelem 70-től 4375 frt, és így marad nekem összesen 403 frt 40 kr. vcz., vagyis egy levéltől félévre mintegy 2 frt 16 kr. p. p. és egy hónapra körülbelül 22 *kr. pengő pénzben.* Ebből üres puszta szállásomat sem fizethetvén ki, valamint kiki átlátja, hogy lejebb már nem vihettem a díjt, úgy másrészt az is világos, hogy épen nincs materiális érdekem, a mely nagy ösztönül szolgálna, hogy kiszabott feltételeim önkényes elvetéséveli megrendeléseket, valami nagy kegyességnek vegyek akárkitől is. Ha valaki vagy a czélban, mely e munkálatnál vezérel, velem egyet nem ért, vagy csekély érdekű munkámat bizodalmára nem tartja érdemesnek, — az ily vélemény szabad, de feltételeket biz előmbe senki se szabjon. Elég tehát az Igazgatóság eránti minden tisztelettel újra kijelentenem, hogy előfizetőim lajstromából a Zemplényi Casinót kihúzván, lapjaim küldésével többé nem terhelem, az eddigi küldötteket pedig visszakérni bátorkodom.

De Zemplénben átaljában különösen mennek az előfizetési dolgok. — Az atyám mondotta, hogy eljövetele előtt nehányan a Casino tagjai közül kijelentették, mikép várva-várják nyomtatás alatt levő könyvemet! én pedig előfizetőim lajstromát végignézvén, a két követen kívül egyetlenegy zemplényi előfizető nevére sem találok! de csak egyetlen egyre sem! És mivel én csak annyi példányt rendeltem nyomtattatni, a hány előfizetőm volt, igen természetes, hogy Zemplénben hasztalanúl várják a munkát, mert azt senki sem kaphatja.

Az ismeretek tárára nézve tudtomra adott becses kivánságát a legszivesebb készséggel teljesitem, a mint minden más parancsát is teljes erőm szerint. De én megvallom nem emlékszem, melyik könyvárustól vettem meg s alkalmasint ő sem emlékeznék, hogy egy sor irással volt nálla inasom ilyes munkákért a nélkül, hogy a vevő nevét tudná. Méltóztassék tehát a hiány felőli bizonyítványt azon árjegyzék hátára iratni, melyet leküldöttem a könyvekkel s hogy legyen mivel s kitől a hiányt követelnem, azt nekem megküldeni.

Most édes bátyám, engedje, hogy tisztelettel fogadott s jövendőre is kikért barátsága jeléül, egy kérésemnek teljesítését kérjem:

Én Zemplénben politicus életemben Isten és ember igazsága szerint tántoríthatlanúl mindig azt védettem, a minek jóságát lelkem ismérete sugallotta; — ha hibáztam, eszem nem, szivem hibázott. Magános életemben soha senkit meg nem sértettem és mégis számos barátok mellett, annyi temérdek üldözőre s kaján ellentörésre találtam, hogy a dulce natale solumnak minden kötelékeit szétszakítani óhajtanom kelletett. Ezen nem csudálkoztam, mert ismerem az emberi természetet, de miután egyrészt unva az üldöztetést, másrészt édes Hazámnak idegen részein ezerszerte több meleg érzésre találva, magamat önként expatriáltam, szabad vala reménlenem, hogy zemplényi rosz akaróim már csak békét hagynak, mert hiszen többé útjokba nem állok. — Nem úgy lőn. Vérző szívvel értettem tegnap egy a tájról jövő fiatal embertől, mikép némely *gazemberek*, dico *gazemberek* felőlem azt a hirt költötték, hogy én adtam fel azon szerencsétlen ifjakat, kiknek személyeikben nemzetünk szabadságlevelét az önkény letapodta, s hogy Isten tudja mi jutalmakat kaptam a kormánytól!!

A gyalázatos koholmány sokkal ostobább, mintsem hogy czáfolást érdemlene, de mégis sokkal sértőbb, hogy sem hallgathatnék. — Nyomorúlt szegény ember vagyok, véres verejték közt keresem becsületes uton házam népe kenyerét, de függetlenebb keblű ember s tisztább érzetű hazafi esküszöm nincs nálamnál, s minden küzdésemnek egyedüli jutalmául azt óhajtom, hogy Polgártársaim ezen érzést bennem elismerjék és hála Istenemnek 49/50 része, merem reménleni még a demoralisált characterekre oly bő mértékben akadó kormány is elismeré. De némely kigyók akarnak titkos rejtekből rágódni becsületemen, a mit én ha a pokolnak minden ijedelmeivel álljanak is felfegyverkezten ellenem, mig egy csep vér feszíti karomat, el *nem* szenvedek.

Ezen gazemberek ellenében, kik önkeblök alávalóságától nézve másokat s erényt senkiben nem sejdítve, mivel magok minden roszra kész alávalók, — ezeknek ellenében büszkének is szabad lennem s kinyilatkoztatnom, hogy fejedelmem iránt tántoríthatlan hűséggel, a kormány iránt a törvények értelmében (de csak így) engedelmességgel viseltetem, azonban a mi a kormány kegyelméből függő grationálékat illeti, ezeknek elfogadása nem tartozván az alattvalói kötelességek közé, — declarálom és az egész világ tudtára declarálom, hogy nincs V. Ferdinánd király kormányának hatalmában oly kegyelem, a minek elnyerhetése képes volna velem ezt az egy szót kimondatni «kérem azt,» nincs oly kegyelme, melyet kéretlen is elfogadnék és valamint, hogy eddig nem jöttek kisértetbe engem kinálgatni (mert hízelkedem magamnak, sokkal inkább tudják, ki vagyok, mintsem, hogy magokat compromissiónak kitennék), úgy hogy jövendőben se jöjjenek, minden *tör-*

* Kossuth e levele abból az időből való, a mikor ő a Törvényhatósági Tudósításokat szerkesztette, azt az irott lapot, mely a vármegyei gyűlésekről Kossuth tollából kitűnően írt tudósításokat közölt, liberális szellemben s ezáltal a különböző megyék liberális pártjainak lehetővé tette a közös működést s nagy mértékben hozzájárult a szabadelvű közvélemény megteremtéséhez. E tudósítások kapcsán azonban, melyek az akkori időben valósággal politikai hirlapot pótoltak, valamint Kossuth egyéb irányú politikai működésével összeköttetésben, szülővidékén Zemplénben különböző sértő gyanusítások merültek fel. Ezekről szól igen erélyes hangon az itt közölt nagyérdekű levélben, mely eddig ismeretlen volt s melyet *Kossuth* Ferencz úr szivességéből nyilt alkalmunk közölni, a ki azt nemrég találta elő atyja iratai közt. Kihez szólt a levél, nem tudjuk; tartalmából azonban annyi kitűnik, hogy a zempléni liberális párt egyik tagjához volt intézve. — *Szerk.*

1852-ben Amerikában készült daguerreotyp után.

1855. évi londoni fénykép után.

KOSSUTH ARCZKÉPEI.

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENET.

(Nyilttér — dörög s villámlik. Föllép a három boszorkány.)

1. Boszorkány.

Villám fénye, zápor árja,
Gyűlésünk mikorra várja?

2. Boszorkány.

Fergeteg ha elhalad,
S vesztve, nyerve lesz a had.

3. Boszorkány.

Máról ez el nem marad.

1. Boszorkány.

Gyűlhelyünk lesz?

2. Boszorkány.

A fenyér.

3. Boszorkány.

Macbeth ott előnkbe tér.

1. Boszorkány.

Szürke cziczám, megyek már,
Béka hí — mindjár, mindjár!

Mindnyájan.

Rút a szép, de szép a rút,
Köd nekünk a kedves út.

(Eltünnek.)

II. JELENET.

(Mező Fores közelében. Harcz-zaj távolban. — Duncan király. Malcolm, Donalbain, Lenox kisérettel fellépnek s egy vérző katonával találkoznak.)

Duncan.

Mi vérborított ember ez? Talán
Tekintete, ha nem csal, — hirnökül
Lehet; mi karban áll a lázadás?

Malcolm.

Az őrmester, a ki oly bajnokul
Harczolt fogságom ellen. Idvezlégy
Vitéz barátom! imhol a király
Kivánja tudni, hogy mi karban állt
Az ütközet, midőn azt elhagyád?

Katona.

Kétségesen. Miként egy pár uszók
Feszült versenyben rúgják a habot,
S egymásnak útját vágni küzdenek.
A szigetlakók nyugatról, nehéz
Gyalogság s könnyű csapatok hada,
Segítni jöttek az irgalmatlan
Macdonwaldot, a czímeres kalózt,
Kit a sok gazság rajban fog körűl
És a szerencse, mint egy szemtelen
Ringyó, már kedvezőn mosolyga rá
S pártos ügyére. De mind gyönge gát
Macbethnek. Őt a hőst (igen, e név
Övé s jól érdemlett tulajdona)
A szerencsének arcza vissza nem
Rettenti. Fennen villog az aczél
Markában s róla véres aratás
Füstölög, s mint a bátorság s erő
Kedvencze tör és tör előre, mig
Az átkozottal nem találkozik,
S ekkor bucsúzni nem nyújtja kezét,
Sem istenhozzád nem zeng ajkiról,
Mig a kemény agyúnak homlokát
Kardjával ketté nem hasítja le
Egész torkáig s táborsánczunknak
Pártázatára nem tűzi fejét.

Duncan.

Hah! Vitéz rokonom.

Katona.

De valamint
Ép onnan, hol az áldásteli nap
Kel, néha vész és fergeteg kerűl,
Igy a győzelmes tettre új vihar,
De nyugalom még nem következett.
Alig, hogy — halljad, oh, király, — alig
Hogy az iramló kerneszek hadát
Az igaz ügynek megfutamtatá
Fegyvere s im, időt és kedvező
Alkalmat lesve jő Norvégia
S friss seregének rohamot fuvat.

Duncan.

S vezéreinket: Macbethet és Banquót
Nem zavará meg ez új támadás?

Katona.

Igen, mint a sast a verebek,
Nyúl az oroszlánt. Igazán, miként
Túlterhelt ágyú pattanása, úgy
Kétszer kettőzött csapást mértek ők
Az ellenségre. Talán párolgó
Vérben fürödni, vagy talán egy új
Golgothát vágytak emelni: biz én
Nem tudom. De én bágyadok, uram
S orvosért rínak rajtam a sebek.

Duncan.

Javadra váljék sebed úgy, mint szód,
Becsület-izű mindenik. Menj. — Hejh
Orvost neki.

(Katona kikisértetik.)

Malcolm.

Ki jő? A Rosse-i thán?

Lenox.

Minő sietség ül tekintetén.
Igy szokott nézni, a ki különös
Hírt hoz.

(Rosse föllép.)

Rosse.

Az isten áldjon, oh király!

Duncan.

Honnan, derék thán?

Rosse.

Fiferől, nagy király,
Hol a norvégi lobogók az ég
Szelével ingerkedve játszanak
S hevűlt népünket hűsre legyezik.
Norvégiai, kinek roppant hadát
Meg Cawdor thán is, a hűségtelen,
Gaz áruló, növelni nem szorult,
Harczot, vészterhest kezde, valamig
Bellona vőlegénye csatatűnt
Fegyverzetében szembe száll vele.
Kardélt kardélnek, karnak kart szegez
S a vakmerészlés zabolázva lőn:
Egyszóval győztünk.

Duncan.

Szerencsés eset.

Rosse.

S Norvégia királya, Sweno most
Már alkudozni vágynék, ámde mi
Temetni sem engedtük holtjait,
Mig csak Szent Columb szigetén
Tizezer tallért le nem fizetett.

Duncan.

Nem, többé nem fog ez a Cawdor thán,
Legbecsesb érdekinkben nem fog ő
Megcsalni minket, menj és hirdettess
Halált fejére, czimjével pedig
Köszöntsed Macbethet.

Rosse.

Meglesz uram.

Visszatérése Pestre 1848-ban. — Marastoni rajza.

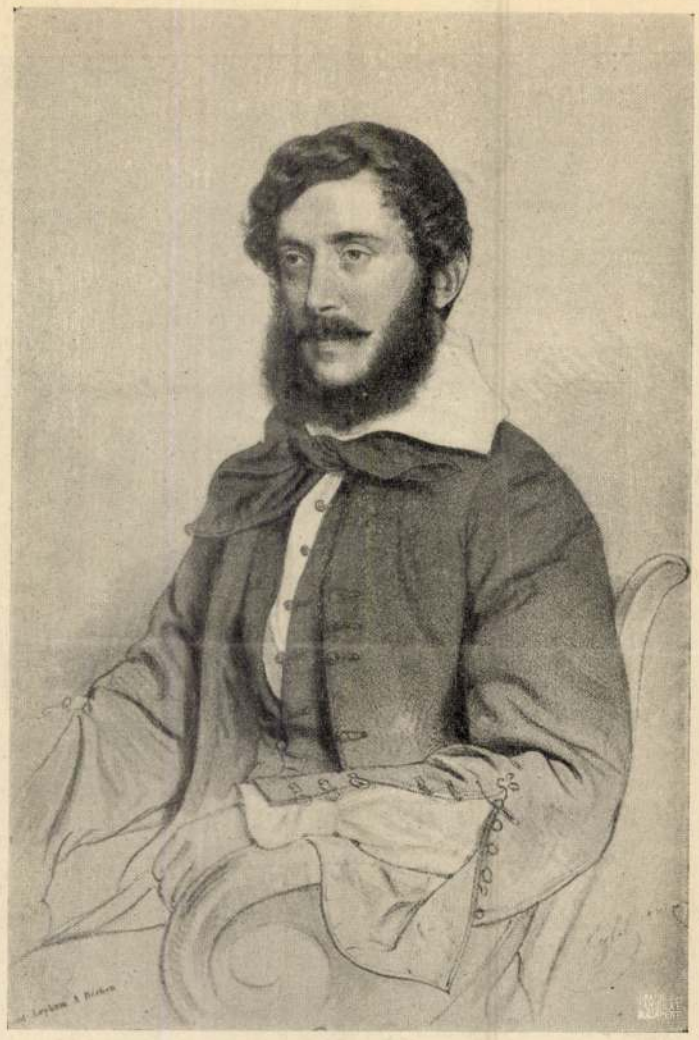

Eybl 1841. évi rajza.

Barabás 1848. évi rajza.

1852-ben Amerikában készült daguerreotyp után.

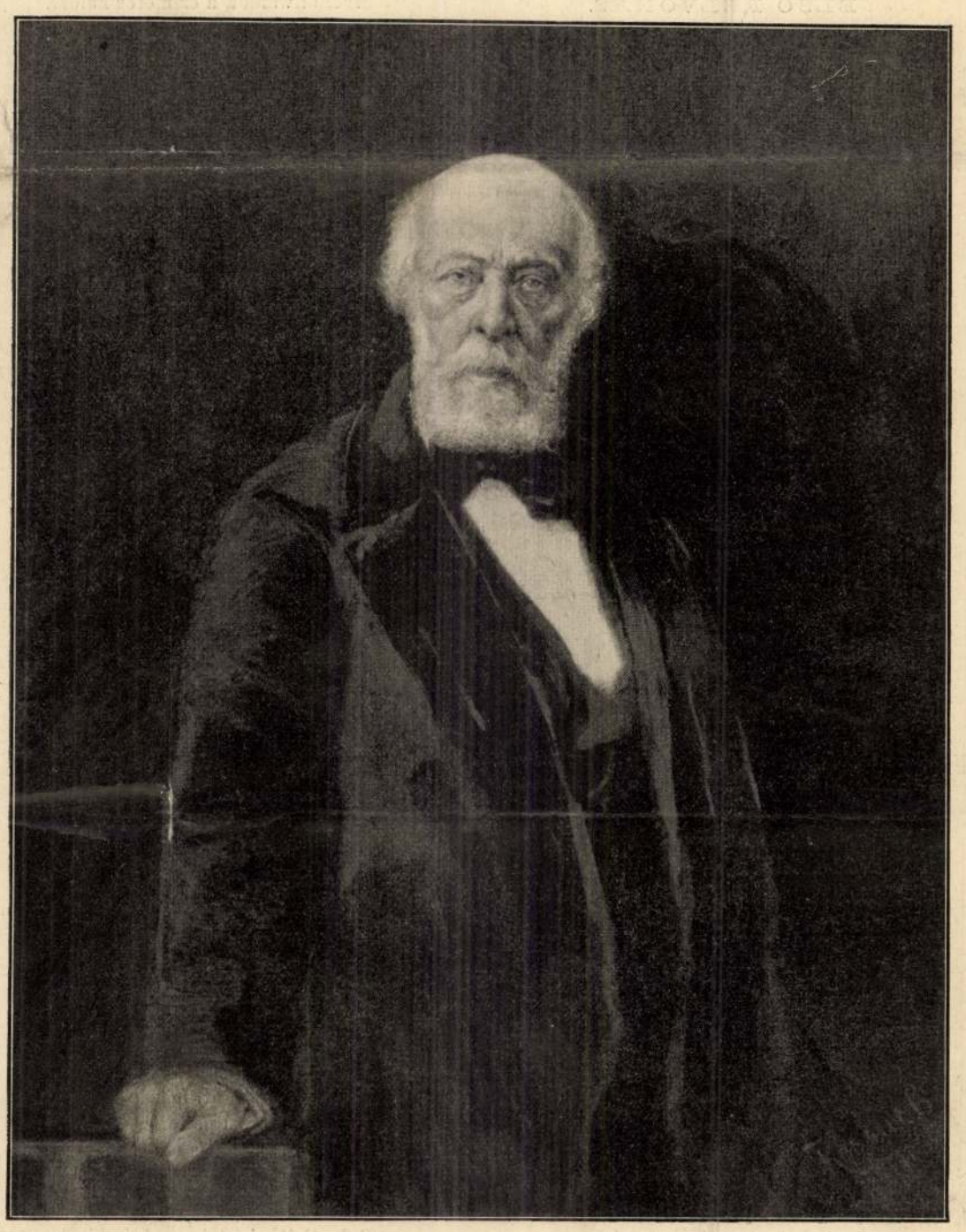

Kossuth Ferencz 1886. évi festménye.

KOSSUTH ARCZKÉPEI.

Parlaghy Vilma

festőnő. Szana Tamás: Magyar Művészet, 1889:

1.) König Albert von Sachsen. 1901.

Mod. Kunst. ~~XX~~ XVI évf. 4f.

Milyen herczeg felesége?

Született 1865 (?)-ben.

1878-ban a mintarajz iskola növendéke volt s 1880–1884ig Münchenben képezte magát, hol Lenbach és F. A. Kaulbach voltak tanárai. Az 1884-ki budapesti (ősz) képzőművészeti kiállitáson sajat életnagyságú arcképét s egy vadász sendélet képet állitott ki. A tárlaton elért sikerei után Olaszországba utazott, járt Velencében, Florencében stőt Turinban is, hol Kossuth Lajost természet után festette le, s mely kép kipárnázott karosszékben ülve, fekete kabátban, fején bársony házi sapkával tünteti fel a nagy embert.

1886-ban Berlinben telepedett meg s nyitott mintérmet. Itt készült Grosz Jenny kiváló német szüvésznő arcképe is.

Több adat nem volt.

u.o. reproducálva

néhány tollrajz, melyek közül 3 a művésznőt ábrázolja.

GÖDÖLLŐI M. KIR. ADÓHIVATAL
BÉK. 1903 MRC. - 4
2234

II

Az aszódi róm.kath.segédlelkész részére évi 399 kor.congruaillet mény folyósittatik.

Parlaghy Vilma és a milliárdos

Százötvenezer korona egy képért

(Saját tudósitónktól.) Newyork—Nizza—Páris: ez a három állomás osztja meg az életét egy magyar müvésznőnek, akiről az egész világ beszél s akit idehaza ugyszólván csak a hiréből ismernek, mert a képeiből nem igen jutott nekünk. *Parlaghy* Vilma ez a „hazátlan" müvésznő, aki a világon mindenütt otthon van, de tulajdonképpen sehol sincs otthona. Excentrikus asszony, aki például egész kis állatsereglettel utazik és nagy szolgaszemélyzet kiséri.

Budapesti ismerősei és rokonai ritkán tudják, hol van, merre jár s a világ minden részéből kapnak tőle leveleket, melyek legtöbbször az amerikai város-kolosszusból, vagy Párisból, vagy pedig a nizzai örök verőfény ege alól hoznak róla hirt. Az irása mindig érdekes, mert a mindennapi ember számára megközelithetetlen régiók: müvészi és pénzvilági fejedelmek, de meg igazi uralkodók világába nyujt bepillantást, abba a világba, amelyben a müvésznő, akit második, elvált férje után *Lwow* hercegnének hivnak a müvészete révén, de meg rendkivül nagystilü életmódja következtében is megfordul.

Most például egy érdekes pörrel kapcsolatban ad hirt magáról budapesti barátainak Parlaghy Vilma. A pör egy festményének tiszteletdija körül forgott s ugy végződött, hogy a müvésznő megnyerte a keresetét s ezzel a képeért harmincezer dollárt, magyarul: *százötvenezer koronát* kapott. A pör előzményei Nizzában kezdődtek. A müvésznő találkozott itt egy newyorki milliárdossal, aki igy bucsuzott el tőle:

— Ha Newyorkba jön, megkérem, hogy fessen le, hercegné.

— Le fogom festeni, — felelte Parlaghy Vilma, — miért ne festeném le, hiszen ez a mesterségem.

— Nono, én kiváló kegynek tekintem, — örvendezett a milliárdos.

— Semmi kegy. A viszontlátásra Newyorkban.

És Parlaghy Vilma le is festette a pénzfejedelmet, akitől azután, amikor a müvésznő ismét Nizzába tért egy kis örök kék eget élvezni, áradozó levelet kapott.

— A világ legboldogabb embere vagyok, — irta a milliárdos. — Most már nyugodtan halhatok meg. Képmásom valósággal élni fog utódaim között.

Hódoló tisztelete jeléül, — mert pénzt dehogy is mert volna adni Lwow hercegnének, — pompás ékszert mellékelt a levelához. Parlaghy Vilma azonban, aki bár Lwow hercegné, de mégis csak az ecsetjéből él, nem tartotta ilyenformán elintézettnek az ügyet s *számlát* küldött a milliárdosnak. Szólott pedig a számla *harmincezer dollárról.*

S a milliárdos, a „világ legboldogabb embere" sokallta ezt az összeget, amelyért utódjait képmásával örvendeztette. Nem volt hajlandó a számlát kiegyenliteni s a dologból pör lett. Az amerikai biró pedig megitélte a müvésznőnek a harmincezer dollárt a következő érdekes indokolás kiséretében:

— Igaz, — mondta, — ez az összeg nagyon sok egy képért. De a müvésznő olyan fényüző életet folytat, hogy életkörülményei megkivánják, hogy festményeiért ilyen összegeket szabjon. A megrendelő tudhatta ezt s ha tarthatott tőle, miért nem állapodott meg előre a kép árában.

S a milliárdosnak le kellett fizetnie a harmincezer dollárt.

Az amerikai biró, ha kissé eredeti módon is indokolt, minden esetre jól mondta, hogy Parlaghy Vilma életkörülményei sok pénzt kivánnak. A müvésznő, aki negyvenkilenc év előtt pillantotta meg a magyar eget Hajdudorogon, szédületes karriért futott meg s ezenfelül nemcsak a müvészi nevének, hanem — amire talán büszkébb — hercegi rangjának megfelelő életet visz. Óriási összegeket emésztenek fel utazásai s amikor Nizzában tartózkodik, egész villát bérel. Fejedelmi otthonában pedig fényes estélyeket ad, amelyeken a nagyvilági élet előkelőségei vesznek részt. A még mindig szép asszony természetesen csinálhatott volna nagy partikat is, azonban a második válása óta — amelyből hercegi férjének a nevével került ki — nem akar ujabb házasságról tudni. Igaz, hogy egy uj házasság, ha meg is teremtené számára a családi otthont, a hercegi koronát levenné fejéről. Lehet azonban, hogy más okai vannak a müvésznőnek. A porosz gárdatiszt: első férje és Lwow herceg, a berlini orosz nagykövetség első attaséja: a második, nem a családi otthont, hanem a végtelen szárnyu szabadságot szerettették meg vele.

Ez a bizonyos pech, ami a házaséletében is megnyilvánult, más alkalmakkor, a müvészetében is jelentkezett nála, de csodálatosképpen ugy, hogy éppen a pechből fakadt azután számára a legnagyobb siker. *Kossuth* Lajos és gróf *Moltke* megfestése körül érte Parlaghy Vilmát egy kis müvészi baleset. Mikor Kossuth Lajost megfestette, — egészen fiatal leány volt még akkor, — a képét nem méltatták idehaza, sőt egyáltalában nem is tartották jónak a magyar müvészi körök, mig ugyanekkor egy másik képét, amelyet Parlaghy Vilma nem sokra becsült, valamelyik tárlaton valósággal a dicséret aranykeretébe foglalták. Később azután, amikor Kossuth Lajos is beleszólt a dologba, az olasz szakértők pedig Velasquezhez hasonlitották, a kép egyszerre országos nevezetesség lett, ugyannyira, hogy vidéki körutra is elvitték és belépődij mellett mutogatták. Parlaghy Vilma neve ugy élt azóta itthon, mint Kossuth Lajos festője. A közönség szélesebb köreiben ezt tartják az ő legfőbb és sokszor egyetlen nevezetességének. Holott a külföldön összehasonlithatatlanul nagyobb értékeket termelt. Igy például Berlinben, ahol Moltke képe révén lett hiressé. Gróf Moltkét egész száraz alakjában lefestette, de képét az 1891-iki nemzetközi kiállitás zsürije *visszautasitotta.* Ezt a pechet maga a császár reparálta, aki a festményt megvásárolta s utasitására azután ki is állitották. Most azután sorra lefestette II. Vilmos császárt, Bismarckot, Caprivit, a württembergi királyi párt és elnyerte a berlini müvészeti nagy aranyérmet, a müvészetek és tudományok aranyérmét Württembergben s a francia akadémia tisztje lett.

Eugénia és Malmaison

Jártál-e már, barátom, Malmaison rózsái közt, amelyek valaha Napoleon legszerelmesebb gondolatait lehelték? Végignéztél-e a jegenyefasoron, amelyen a világhoditó a hátán összefont karokkal, magába merülve szeretett sétálni? Ismered a hires cédrusfákat, amiket Beauharnais Joséphine személyesen ültetett mintegy egy századdal ezelőtt?

Mindezt a legmodernebb veszedelem, az épitkezés fenyegette. Nem tudom, hány acre-t tesz ki a Malmaison telke, de a vérmes spekulánsok már látták, hogy a rózsák, jegenyék és cédrusok helyén öt-hat emeletes paloták, házak emelkedhetnének, amelyek Páris környékén épp oly gombamódra szaporodnak, mint általában az európai nagyvárosok banlieujében. Minden emléknél szebben beszél a házbér, amelyet fokozatosan emelni lehet.

A spekulánsok álmaiból azonban nem lesz semmi. Malmaison meg van mentve a történelem és a kegyelet számára. Egy nagylelkü és bőkezü mecenás megvette Malmaisont és világhirü parkját, hogy oda senki ne épitkezhessen, hanem hogy a hely örök időre őrizze a napoleoni hőskölteméný egyik legszebb fejezetét, Malmaisont, hol Napoleon mint első konzul és később mint császár első feleségével, Joséphine-nel élete legszebb, legsugarasabb napjait töltötte.

A bőkezü mecenás pedig nem más, mint egy galambősz haju, örökké fekete gyászruhában járó, hajlott termetével is arisztokratikus megjelenésü öregasszony, aki valamikor Európa legszebb hölgye, divatkirálynője, Sainte-Beuve és Mérimée pártfogója, Offenbach operettjeinek mecenása és nem utolsó sorban Franciaország császárnéja volt. A neve Montijo Eugénia.

Neked, barátom, aki a kávéházban töltötted tanulékony ifjukorodat, Eugénie császárné neve alaigha jelent mást, mint rosszul megtanult, hamar elfelejtett történelmi leckét. Ha ugyan becses tanárod az ujkor eseményeinek tárgyalásában egyáltalán eljutott 1850-ig, pláne 1870-ig. Ha jól emlékszem, a te tanárod a történelmi kézikönyvnek ezt az utolsó ötven oldalát egyszerre adta föl leckének és ez azt jelenti, hogy te sohasem tanultad meg.

És igy sejtelmed sem lehet róla, hogy az a husz esztendő, amelyet a franciák „Second Empire"-nak neveznek, mint jelentett Európára nézve. Hiszen még maguk a franciák is megfeledkeztek róla. A hetvenediki nemzeti katasztrófa olyan gyülöletessé tette előttük Harmadik Napoleon nevét, hogy inkább elfelejteni, semmint ébren tartani igyekeztek tragikus emlékét. És Párisnak az örök gyászban lévő Strasbourg szobrán kivül még egy komor emléke maradt, egy másik szobor, amely szintén mindig fekete lepelve burkolva járt, kerülve az emberek tekintetét, menekülve az esetleges találkozások elől. Visszavonultságának, emberkerülésének nem találták más magyarázatát, minthogy Eugénia császárné a férje és trónja katasztrófájába beleőrült.

És ez a meghibbantnak hiresztelt császárné az Urnak 1914-ik esztendejében még él, jelenleg a párisi rue de Rivoli egyik hoteljében van megszállva és kétszáznyolcvannyolcezer koronáért megvásárolta Malmaisont, hogy mint minden időre szóló napoleoni emléket megmentse az utókor számára.

Eugénia császárné épp ugy a gyásznak, gyülöletnek és átoknak néma szobraként járkált Párisban, mint Görgey Arthur Pesten. Abban is hasonlitanak egymásra, hogy mind a kettén nagy kort értek el, mintha a sors szándékosan meghosszabbitotta volna életüket, hogy megérhessék azt az időt, mikor a gyülölet már csak emlékké halványodik.

Eugéniának, mint asszonynak többet kellett szenvednie, mint Görgeynek. A sarat, amit kortársai szórtak reá, egész életén át viselnie kellett. Hogy rossz, könnyelmü, pazarló, kicsapongó asszony volt, a vezércikkekből és pamphletekből még a történelmi könyvek lapjaira is rákerült. Ezt az asszonyt és az ő világát azonban nem tudom a népszónokok és pamphletirók szemüvegén át nézni, amióta Auguste Filon az ő pompás, concise Mérimée-életrajzában megrajzolta a „Carmen" és „Colomba" szerzőjének szerepét a III. Napoleon családjában. Eugénie édesanyja korántsem az a kalandornő, amilyennek a pamphletirók feltüntetni igyekeztek. Egy különös, fantasztikus, de rendkivül müvelt asszony volt, aki Mériméet a „Carmen" megirásában nemcsak inspirálta, hanem tanulmányaiban segitette, amikor az iró a gitánák földjén, a helyszinén gyüjtötte impresszióit, valamint gazdag filológiai meg egyéb ismereteit és amikor még nem is álmodták, hogy a kis csitri leány, akivel Mérimée játszadozni szeretett, valaha Franciaország császárnéja lesz.

Már minden babért learatott, amikor néhány évvel ezelőtt hazajött s itt eladta a nevezetes Kossuth-képet. Az ő áraihoz képest aránylag olcsón vette meg gróf *Apponyi* Albert akkori kultuszminiszter az állam részére. A müvésznő azonban nem engesztelődött ki a mai napig Magyarország iránt, az egykori mostoha elbánás miatt s — mint ismerőseinek irja — *nem kivánkozik haza.* Az igaz, hogy itthon egy biró sem itélt volna meg a képéért százötvenezer koronát, ha ugyan itt is lennének olyan milliárdosok, akik elfelejtenek a kép árában előre megállapodni.

Bajorország becsülete

Poroszország ellen

München, január 20.

A bajor kormány a leghevesebben kel ki *Kraft* dessaui altábornagy beszéde ellen, aki a porosz szövetség berlini tárgyalásainál *a bajor hadseregnek* szemére vetette, hogy *1870-ben az orleánsi csatában gyáván visszavonult.* A bajor kormány tiltakozik Kraft altábornagy ama módja ellen, amelylyel a szövetséges csapatok egymás iránt való magatartását kritizálja és magyarázza. A centrumpárti lapok szekundálnak a kormánynak és a „Bayrischer Kurier" azt irja, hogy már egyszer véget kell vetni annak, hogy őket „buta bajoroknak" tekintsék. A *porosz partikularizmus már a nagyzási hóbort határait érinti.*

München, január 20.

A képviselői kamara mai ülésén több centrumpárti és liberális képviselő szóvá tette *Kraft* nyugalmazott tábornoknak a berlini porosz nagygyülésen tett ama nyilatkozatát, hogy *a bajor hadsereg Orleansnál visszavonult,* a porosz hadsereg azonban erőteljesen támadott. A szónokok tiltakoztak a bajor hadsereg teljesen indokolatlan megtámadtatása ellen.

Báró *Kress* hadügyminiszter a jelentéseket tendenciózusoknak mondja. Ha azonban a hir valónak bizonyulna, *ezt a hallatlan nyilatkozatot nem lehetne eléggé megbélyegezni. Meggyalázása volna az a bajor hadsereg dicsőséges napjainak,* mert éppen az orleansi csatában a leghősebb volt a bajor hadsereg. (Általános helyselés.)

TÁVIRATOK

Merénylet a kalkuttai rendőrfelügyelő ellen

Lelőtték az utcán

Kalkutta, január 20.

A büntető rendőrség aligazgatóját hétfőn este, amikor a közuti vasutról leszállt, *agyonlőtték.* A gyilkosságnak politikai okai vannak.

Kalkutta, január 20.

Hétfőn este itt ismét politikai merényletet követtek el. A büntető rendőrség felügyelőjét nyilt utcán *egy indiai ember revolverlövésekkel agyonlőtte. Számos járókelő tanuja volt a merénylетnek, de senki sem segitett a gyilkos üldözésében.* Az üldöző rendőrökre a merénylő többször rálőtt és kettőt megsebesitett. A merénylőt végül egy segéd-rendőrfelügyelő fogta el. A meggyilkolt felügyelő a kalkuttai indusok összeesküvésénél a vizsgálatot vezette, s ezért őt erősen gyülölték.

Menekülnek Mexikóból

Mexikó, január 20. Legalább négyezerre tehető azoknak a mexikói menekülteknek száma, akik az Egyesült-Államok területén kerestek menedéket a forradalom elől. Texason át jutottak az Unió földjére és a washingtoni kormány megengedte, hogy egyelőre ott maradhassanak, mig letelepedési helyet jelöl ki számukra. A mexikói menekülteket hadifoglyoknak tekintik. A menekültek közt van egy mexikói tábornok is, aki körülbelül száz lerongyolt, kiéhezett katonát hozott magával. Ezeket a mexikói menekülteket a Blisso-erődbe internálták.

Az Unió és a külföldi hajógyárak

Washington, január 20. A tengerészeti államittkár késznek nyilatkozott megengedni, hogy külföldi hajógyárak ajánlatokat adianak be amerikai hadihajók épitésére. Ezzel nagyobb versengést akar előidézni a nagy amerikai magánhajógyárak között.

Az erős Németország

Berlin, január 20. A birodalmi gyülés mai ülésén, amelyen folytatólag tárgyalták a belügyi költségvetést, a konzervativek inditványt nyujtottak be, amelyben a koalició jogával való egyre gyakoribb visszaélések ellen irányuló törvényes intézkedést sürgették. A főleg szociálpolitikai kérdések felett folyó vita során *Delbrück* belügyi államtitkár is felszólalt és hangsulyozta, hogy a józan szociálpolitika a birodalom erőssége, amely alapról a birodalom sohasem távozhat el. A helyes szociálpolitikának azonban egybehangzásban kell állania a gazdasági politikával. Szóló szerint a legutóbbi husz év alatt *Németország messzi tulhaladta Franciaország és Amerika kereskedelmét* és majdnem megközeliti Anglia kereskedelmét. Németország ma a kétéves pénzügyi válság után *anyagilag erősebb, mint volt a válság előtt.*

Világi iskoláztatás Franciaországban

Páris, január 20. A kamara 424 szavazattal 131 ellenében elfogadta a kötelező iskoláztatásra és a világi iskola védelmére vonatkozó törvényjavaslatot.

Választani fogják a lordok házának tagjait

London, január 20. Samuel lord postaügyi miniszter tegnap egy beszédében szenzációs közlést tett a kormány egy tervéről, amely a felsőház reformjára vonatkozik. A miniszter elmondta, hogy *Asquith* miniszterelnök *el akarja töröltetni az angol arisztokratáknak a születés jogán való felsőházi tagságát,* ugy hogy ezentul *a lordok házát is választás utján,* vagyis demokratikus alapon alakitanák meg.

Közgazdasági táviratok

Bécs, január 20. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) *Buza:* tiszavidéki 12.20—12.60, bánáti bácskai és fehérvári 12.05—12.45, mosoni 11.45—12.20, tótfelvidéki 11.35—12.30, déli vasuti 11.25—12.10, alsóausztriai 10.40—10.90. — *Rozs:* 8.95—9.25, válogatott 8.85—9.10, pestmegyei 9.05—9.30, déli vasuti 8.80—9.10, különféle magyar 8.80—9.15, osztrák 8.60—9.10. — *Árpa:* morva 8.50—9.—, az állomásról 7.50—8.30, marchfeldi és bécsi 7.25—8.—, budapesti és pécsi 7.——8.—, tótfelvidéki 8.——9.—, az állomásról 6.85—8.35, válogatott az állomásról 7.10—8.—, mosoni és győri az állomásról 7.15—8.—, déli vasuti 7.25—8.—, északmagyarországi az állomásról 7.——8.—, maláta 7.10—7.35, takarmány 6.——7.—. — *Tengeri:* magyar és román régi 7.90—8.20, uj 7.25—7.50, cinquantin régi 9.55—10.25, uj 8.35—8.75. — *Zab:* válogatott magyar 8.60—9.10, elsőrendü 8.20—8.70, középminőségü 7.75—8.10, gyönge 7.55—7.75, ausztriai 7.35—8.25 korona.

Bécs, jan. 20. *(Saját tudósitónk telefonjelentése.)* A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 632.75. Magyar hitelrészvény 838.—. Angol-Osztrák bank 342.25. Unionbank 602.—. Bankegyesület 518.—. Länderbank 528.25. Osztrák magyar államvasut 710.25. Déli vasut elsőbbségi kötvények 104.25. Alpesi bányarészvény 796.50. Skoda 793.—. Rimamurányi vasmürészv. 640.—. Dohányrészvény 434.25. Májusi járadék 82.85. Magyar koronajáradék 82.75. Török sorsjegy 231.50. Márka készpénzért 117.48, márka áruért 117.56. Magyar bank 528.75. — Az irányzat gyönge.

Berlin, jan. 20. (Utótőzsde.) Déli vasut 22.20. Osztr. hitelb. 203.60. Osztr. magy. államvasuti 154.25. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, január 20. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 205.75. Déli vasut 22.25. Osztrák-magyar államvasuti 154.46. Phönix 239.50. Harpeni 184.50. Drezdai bank 153.90. Gelsenkircheni 191.60. Disconto Commaudit 189.90. — Az irányzat szilárd.

London, január 20. (Zárlat.) Angol consolok 73 11/16. 5% japánjáradék 97.—. 4%-os magyar aranyjáradék 83.—. Canada Pacific vasut 217 1/2. Ezüst 26 1/2. Union Pacific vasut 162 3/4. Rio Tinto 68 1/4. Chartered 53.—. Goldfields 212.—. De Beers 17 1/4. East Rand 212.—. Randmines 578.—. Bécsi váltóár 24.37. Déli vasut 4 1/2. Leszámitolási kamatláb 3 1/4. — Az irányzat szabálytalan.

Liverpool, január 20. *(Gabonatőzsde.)* Buza nyugodt, változatlan, ½ p. olcsóbb. Tengeri nyugodt, változatlan, 1 p. olcsóbb. Liszt nyugodt, változatlan. Az idő nedves.

Glasgow, jan. 20. (*Nyersvaspiac.*) Mixed Numbers Warrants 50 sh. 8 p. — Az irányzat állandó.

New-York, január 20. *Cukor- és kávépiac. Cukor,* fair refining Muscovado 3.36—.—. Cukor ffnomitva 1. sz. 4.—; *Kávé,* Rio 7. sz. helyben 9 1/2, januárra 9.14, márciusra 9.29.

New-York, jan. 20. *Terménytőzsde. Gyapot.* New-Yorkban 13.30, januárra 12.44, márciusra 12.45. New-Orleansban 13.—. *Petroleum,* stand withe, New-Yorkban

---

Egy évtized mulva a kis Eugénie, akit Mérimée a térdén ringatott, Páris legelső asszonya lett. A trón fénye nem vakitotta el, hanem megemlékezett gyermekkori barátjáról és e barátság révén a félénk, szerény, angolos allürökkel védekező és végtelenül finom lelkü Mérimée pályája jóformán akarata ellenére emelkedett az akadémiai tagságig és szenátorságig. Az ő szive igazán elvérzett a császárság bukásával, amelynek katasztrófája óriási hirnevét is eltemette. Csak az utókor ásta ki Mérimée-t szellemi rokonával, Stendhal-lal csaknem egyidőben, a feledés porából.

És a sokat emlegetett, sokat gyalázott, sokat rágalmazott Eugénia hanyatló életének egyik, még megért napján olyan cselekedetre határozta el magát, amelyben semmi erőszakosság, semmi szándékosság, semmi tüntetés nincs, amely egészen belőle és multjából fakad és amely önkénytelenül is arra az időre emlékeztet, amikor egy Sainte-Beuve, egy Mérimée, egy De Vigny ettek a császár zsiros tányérából és a császár unokanővérének, princesse Mathilde-nak szalonjában fedezték föl az ifju irói titánokat.

Ezt a kort néhány évvel ezelőtt, amikor az Offenbach „Párisi élet" cimü operettjét korhü ruhákban elevenitették föl, ujra maguk elé idézték a párisiak. A gyülöletnek többé nyoma sem volt. A párisiak emlékeztek, ellágyultak, a „Second Empire"-ből divatot csináltak, mintha mindnyájan olvasták volna Graindorge F. Tamás besózott disznókereskedő naplóját, amely Taine Hyppolite tollával a leghivebben tükrözi vissza ezt a világot.

Bármilyen legyen is valakinek a véleménye a monarchikus eszméről és a franciák imponáló kérlelhetetlenségéről, el kell ismernie, hogy Eugénia császárné cselekedetében épp az van, ami a legtöbb modern ember életéből hiányzik, a stilus. Bonaparte volt a férje és ezért kötelességének tartotta, hogy a dinasztia alapitójának, a nagy, első Napoleonnak legszebb emlékét, Malmaisont megmentse a mai indusztriális és telekspekuláns kortól.

Hogy ez az első Bonaparte egyszersmind az emberiség egyik legizgatóbb lángelméje és örökké aktuális problémája még ma is, csak a mi számunkra jelenti azt, hogy Malmaison megmentése nyereség és öröm a müvelt emberiség számára. Eugénia vérében sokkal több spanyol gőg lobog, semhogy ilyen szempontoknak hódoljon.

Előtte csak a történelmi család, az egykori dinasztia gloireja lebegett. A család egykori jószágát akarta megmenteni a nyerészkedés elől. Sajnálta a rózsafákat, a cédrusokat, az exotikus virágokat, amikkel Napoleon bőkezüségéből még Joséphine császárné vette magát körül. Eszébe juthatnak azok a napok, amiket ő maga is mint császárné töltött Malmaisonban, hol minden zúgot a másik spanyol-kreol asszonynak, Joséphinenek emléke tett történelmivé. Eszébe juthatott mindaz a kegyeletes perc, amelyet szinte már muzeális hangulatban élt át Malmaisonban, hol valaha a francia maréchalok Méhul zongorajátékára járták a pavane-t a Premier Empire karcsu hölgyeivel és ahol a gyermekien játékos kedvü Első Napoleon szembekötősdit, fogósdit játszott az udvari dámákkal a rózsaillatos parkban. Mindez eszébe juthatott és ilyen ellágyult, megihletett pillanatában elhatározta, hogy tekintélyes összeggel siet Malmaison megmentésére.

Csak Párisban láttam fiatalosan egyenes termetü, rózsás arcu és rugalmas hetvenéves embereket . . . ami most, nem tudom, miért, eszembe jut.

Plume.

Séták a nagyvilágban

Taifun után

Jokohámában időztem, meghívásból és a konzulátus villájában, magas dombtetőn laktam. Ablakaim messze néztek, a városon át, a nyílt oceánra. Egy őszi napon, erős tájfun után, elindultunk le a kikötőbe, melynek árbócerdejét órákig nézegettem az ablakból, meglátogatni a szerencsésen megmenekült osztrák-Lloyd hajót és a rajta érkezett bácskai ökröket. Alig pár hetes vendég voltam akkor Japánban és érdeklődő szemeim mohó kíváncsisággal tekintettek mindenre.

— Milyen csinos, négyszögletes virágágyak ezek a sok cseresznyefa közt! — szóltam gyönyörködve az ügyes táblácskákban, melyek szép sorjában, a tájfunkor leégett házak helyén, ellepték a jokohámai japán negyed utcáit.

— Nem virágágyak ezek, — nevettek jóízüen Japánban élő ismerőseim, — hanem épülendő új házacskák fundamentumai. De az már igaz, hogy nem alapozzák meg jobban őket, mint egy-egy virágágyat szokás. Hihetetlen gyorsan, játékszerü könnyedséggel épülnek ezek a kedves kis japán házak. A ferde szemü japán ácsok bámulatos ügyességgel egy-kettőre fölépitik őket. Csak néhány erősebb alapgerendából, lécből és szarufából állanak. Külső faluk be van úgy tapasztva vékonyan agyaggal, de belső részük csupa könnyen eltolható papirfal. Ha pár óra mulva visszatérünk erre a kikötőből, bizonyára már félig készen találjuk őket . . .

Melegen, csaknem nyári forróság derüjével kacagott a nap. Illatosan pattantak szét a vadgesztenyefák másodvirágzásának félénk bimbói, a gyümölcséréstől szagos, ökörnyálas szeptembervégi levegőben. Kicsiny japán boltok mellett haladtunk el, — mind nyitott, belsejüket mutogató keleti boltok ezek, előttük fapadokon kirakva az árú. A gyümölcsösöknél, nagyon szépen fonott sás és szatyorkosarakban: érett, sárga káki-gyümölcsök, különböző fajú zöld és vajszínü bánánok, sötétkék dunka szőlők, vörös paradicsomok, kókuszdiók, zöld és barna olajbogyók, friss fügék, nagyszemű, pirosbélü japáni mogyorók, pompás körték, hamvas őszi barackok, borízü piros almák, erdei naspolya és szeder, Japán összes őszi gyümölcsei kínálkoztak, szemnek tetsző színelrendezésben, finoman, kedvesen naiv japán ízléssel összerakosgatva. A facipős, a rizses, zöldséges, fűszeres, ruhás és másféle boltok is mind úgy voltak sok gonddal és figyelemmel elrendezve, hogy az arra járók, ha nem is vásárolnak: gyönyörködhessenek bennük. Bájos, bizarr eredetiséggel, mulatságosan voltak egymás mellé helyezve a nippon nőcskék és gyermekek apró facipői, a jóval nagyobb és erősebb férfi-cipők közé. A rizses boltokban pedig, formás kristályüvegekben, akárcsak patikában az orvosságok, állottak a különféle jó rizsfajok mintái és kész laskára vágott, meg derelyével metszett tésztafélék. (Az utóbbi Kinából adoptált szokás.) A zöldségeket virágcsokorként igazgatják el. A ruhanemüeket diszkrét színelőkelőséggel. De talán az edényes boltokban lehetett leginkább ámulni a japániak ízlésén, amellyel a legolcsóbb edényeken sem tűrnek meg, — mint például a gőgös európaiak bármely országában, — idétlen, nehézkes, kellemetlen formáju edényt, vagy éppen csunya, bántóan rikító tarkavirágos ornamentikát, aminővel híres európai porcellángyárak szeretik agyondiszíteni a népnek szánt olcsóbb edényeket. Japánban a legszegényebb ember is ízléses tányérról eheti meg a rizsét, halát, mert ízléstelen virágos, ákum-bákumosakat nem is gyártanak. Igy van az a selyem- és ruha-szövetekkel is. Ezért lepődik meg a Japánba került idegen, hogy csak ízléses, csinos dolgokat lát.

Nézegetve a szép boltokat, az utcán járó graciózus népviseletű nőket és férfiakat, a fürgén, de minden zaj nélkül játszó színesbokrú, világos kimonós gyermekeket, alig vettem észre, hogy már leértünk a kikötőhöz.

Előttünk állott a borzalmasan megtépázott, árbóc nélküli *„China"*, az Osztrák-Lloyd hajó. A kapitány sápadtan, ingó léptekkel elénkbe jött. Sapkája, ruhája tépett volt és dereka körül még látszott egy vastag kötél nyoma, amellyel a kormányhidhoz kötötte magát. Borzongás futott át rajtunk, mikor kezet szorítottunk a halál torkából jött bátor emberekkel. Percekig nem tudott senki szólani, csak néztük összeszorított torokkal a kettétörött kéményü, teljesen csupaszra sepert fedélzetü hajóroncsot. A piszkos, vánnyadt, kimerült, éhségtől dülledt szemü embereket: matrózt, gépészt, fűtőt, hajóinast, szakácsot és a két tisztet meg a kapitányt, akik alig állottak már a lábukon. Meg-megingott a térdük, mintha erős hullámzást érzett volna a talpuk. A konzul köszörülte torkát, hogy szólhasson, mikor a hajó belsejéből hatalmas bőgés hallatszott, méltatlankodva és panaszos türelmetlenséggel:

— Bú . . . bú . . . bú! . . .

A Japánba került bácskai ökrök szólaltak meg.

— Szegények, velünk állották ki a tájfunt, — mondotta a kapitány, — az egyiknek, a szebbiknek, letört nagy szarva... éjjel volt, életveszedelemben forogtunk mindnyájan... lenn az oceán háborgott, fölöttünk a tájfun üvöltött. Nem hittük, hogy megszabadulhatunk.

A kapitánynak mély és tompa volt a hangja, mintha a tengerfenékről jött volna. És amikor az első benyomás izgalma után megszólaltunk mi is, alig ismertünk saját hangunkra és szinte bizsergett a kezünk, amint a legszurtosabb kis hajóinassal is paroláztunk.

— Elemekkel viaskodó ismeretlen nagy hősök, — gondoltam, — akiket sohasem ér elismerés, vagy méltó jutalom, amiért életük kockáztatásával védik a mások érdekeit és vagyonát.

Lementünk a hajó belsejébe. Az étterem tele volt törött edények cserepeivel, a konyhában szétdúlva a tűzhely, a kabinokban összetörve a lámpák és földre gurulva az ágyneműk, itt-ott egy-egy leoldott mentő-öv. A gépházban megrongálva a gépek, ketté pattanva egy nagy kazán. Csak a hajó szállító-raktára volt rendben, egymásra rakott súlyos zsákjaival, hatalmas faládáival.

Benéztünk a bácskai magyar ökrökhöz. Összezúzott üres jászluk mellett állottak fülüket, farkukat lebocsátva és nagy, fekete, bús szemükkel keservesen bámultak reánk. Gazdájuk, egy Japánban élő hollandi ültetvényes, aki magyar felesége révén jutott a szép bácskai ökrökhöz, csaknem sírva fakadt, amikor megpillantotta a törött szarvút, amelyiknek szegénynek föl volt borzolva a szőre a fájdalomtól . . .

. . . Visszafelé menet magunkkal vittük a kapitányt és az egyik hajótisztet is, miután a hajó összes személyzetéről már gondoskodott Max Kutschera osztrák-magyar konzulunk.

Amint elhagytuk a tájfun által megrongált hajót és a naposan ragyogó szép időben futottunk a már csakugyan félig fölépült új japán házikók közt, az olasz égnél kékebb ég alatt, a tükörsímává lecsillapodott oceán-parton: el sem tudtuk hinni, hogy pár nap előtt olyan borzalmas tájfun pusztított, rémitgetve az embereket. Olyan diadalmasan friss és új élettől pezsdülő volt minden, mint egy nagy nyári zápor után.

Kémeri Sándor.

Kilikia

Ha ma fölébredne hamvaiból jó Balassi Bálint, vagy Tinódi Lantos Sebestyén, de más dalt zengene kobzuk! Hajdan a végvárak tusáiról énekeltek, a kontyos pogányokról, akik a végvárak magyar hadnagyait és muskétás közvitézeit öldösték, ma már arról szólna rímes krónikájuk, hogy a magyarok fognak kalandos vállalatokba a Napkelet legendás országaiban, ahol a szépséges Szemirámisz királynő ragyogtatta koronájának fényét, s amely országon a kincses Dárius hadai száguldtak végig.

Kilikia őserdőiről, érctelepeiről és ingoványos pamutföldeiről regélnének, melyeket a művelődés számára hasznossá tenni s az őstermészettől elhódítani — a külügyi politikánk legújabb fordulata szerint — a magyar tőke hivatott. Szólana daluk a titáni munkáról, amellyel a Gök-Szu (az ősi Kalykadnosz) folyását szabályozzák, amelynek hullámaiban 1190-ben Barbarossza Frigyes német császár lelte korai halálát a keresztes hadak élén; szólana daluk nehéz hegyi vaspályák építéséről a Csámurlu-Dagh, a Bulgár Dagh, a Kara-Dedik Dagh és más 2000—3000 méter magas hegyláncok tövénél, amelyek mélyéből fölhoznák a drága vasércet, ólmot, mangánt, ezüstöt, ami ma ott mind parlagon hever; zengene daluk Findikli, Tokmár kikötőinek kiépítéséről, melyek ma még csendes tengerparti falucskák. Fát e nagyszerű alkotásokhoz szolgálnának a Taurusz cédrusai és magasba nyúló lucfenyő rengetegei, amelyeket ma ember nem érint, mert a roppant gyér népesség (1 négyszögkilométerre mintegy tíz lélek jut Kilikiában) nem keresi fel őket.

Kinek is kellene itt ily sok fa? A nomád jürükök, a primitiv szokású kurdok megsütik kis parázson a *sis kebábit:* nyárson sült birkahúst, és a piláf megfőzésére se kell sok tüzelőfa.

E kicsiny s ma még jórészt ismeretlen országban a nép azonban nem mindenütt ily szegény: a keleti részén, amely a Földközi-tenger északkeleti csúcsánál fekszik, ott, ahol Kisázsia a Szentfölddel érintkezik, az ismeretlen vidékeken eredő nagy folyók: a Szejhun s a Dzsikán, nagy alföldet: az adanai síkságot építették föl iszapjukkal az alexandretti öböl felé. Itt már jelentékeny városok emelkednek: Adana, a vilajet (törökül: kormányzóság) székhelye, Tarzusz, hol a Saulusból lett Paulus (Pál) apostol született, Merszina, az épülő Bagdad-vasút egyik kikötője és Alexandrette, hol magyar-osztrák konzulátus is működik.

E vidéken, hol Cicero volt prokonzul Kr. e. 51-ben, messze nyúló táblákban tenyészik a rizs, a gyapot és virágzik a banán, a gránátalma. De ez az áldott vidék ma még tavasszal jórészt mocsár az árvizektől és nyáron kiaszott puszta a déli nap égető hevétől. A lecsapolásokat s a folyószabályozásokat már rég el-

Lwow hercegné, Parlaghy Vilma

határozták, csakhogy eddig hiányzott a fődolog: a pénz. Mert ezen ország tényleg roppant kincseket rejt, de még nagyobb kincsek kellenek ahhoz, hogy azokat felszínre hozhassák, értékesíthessék.

Az első lépés már megtörtént a sok millióba került Bagdad-vasútnak a német és francia tőke által való kiépítésével, amely Kilikiában már kész, ahol a kölni gyártású mozdonyok által vont vasútak szállítják a jámbor fellahokat arra, ahol valaha Xenophon haladt a tízezer hellénnel Artaxerxes perzsa király ellen roppant nélkülözések közt, s ahol Nagy Sándor vezette hadait a mesés India meghódítására. Az általa alapított város: Alexandrette is az ő nevét viseli, és hirdeti dicsőségét a késő évezredeknek.

E török fennhatóság alatt álló területeket volna hivatva a magyar géniusz gazdaságilag meghódítani, nem mint a török hajdan hazánkat: az álgyúk és csatakígyók irtó tüzével, hanem a haladás, a jólét, a kultura békés fegyvereivel. Csakhogy ehhez pénz kell, pénz és pénz.

Jó Balassi Bálint és vitéz Tinódi Lantos Sebestyén pedig békén nyugosznak sírjukban.

Horváth Béla.

A világjáró piktorina

Lwow hercegné: Parlaghy Vilma.

Valamikor régen, — harminc éve lesz nemsokára, — egy híres képet nézett áhitatos szeretettel az ország. Bemutatták a képet Budapesten, azután elvitték több vidéki városba, ahol belépődíj mellett mutogatták s az iskolás gyermekeket is csoportosan vitték eléje. Kossuth Lajost ábrázolta ez a kép, a Torinóban élő galambősz, nagy számüzöttet, s egy fiatal művésznő festette: *Parlaghy* Vilma.

A művészkörök részéről vegyes kritika fogadta a festményt, amely körül egy tárlaton konfliktus is keletkezett, mert nem kapott megfelelő helyet, míg a művésznő egy kisebb igényü képét előkelő beállításban tették közszemlére. S mégis ez a mellőzött kép adott ismert nevet Parlaghy Vilmának nálunk és sokan ma is úgy emlékeznek reá, mint *Kossuth Lajos festőjére.* A fiatal magyar művésznő nevét azután csakhamar a külföldön vette szárnyára a hír. Berlinben tünt föl, ahol lefestette Moltkét, majd Bismarckot, Caprivit, a württembergi királyi párt és II. Vilmos német császárt. Világi és egyházi fejedelmek ültek előtte, s a legelőkelőbb világ embereiből egész galériára valót örökített meg az ecsetje.

Sok esztendő telt el azóta, s a művésznőről az elhagyott hazába, amelyre a Kossuth-kép miatt való bonyodalmakért neheztelt meg a művésznő, érdekes hírek érkeztek róla. Ezek között elől jár és a legfrissebb az a szenzáció, mely egy amerikai milliárdossal hozza kapcsolatba. Nizzában ismerkedett meg vele nemrégiben a művésznő, aki most már hercegi rangot visel, — elvált férje *Lwow* herceg volt, a berlini orosz nagykövetség egykori első attaséja. A milliárdos, aki tudta, hogy a művésznőnek New-Yorkban is lakása van, megkérte arra, hogy ha New-Yorkba visszatér, fesse le őt. Parlaghy Vilma meg is igérte s amikor visszatért Amerikába, lefestette a milliárdost. Nizzai villájában üdült ismét, amidőn az amerikai pénzkirálytól áradozó levelet kapott s mellékelve egy pompás ékszert hálája jeléül. A milliárdos úgy gondolta, hogy pénzt nem küldhet a fényes életmódot folytató hercegnének. Parlaghy Vilma azonban másképp fogta föl a dolgot, úgy vélte, hogy a munkájáért fizetség jár s számlát nyújtott be a milliárdosnak harmincezer dollárról. A meglepett milliárdos ennyit nem akart fizetni s pörre került a dolog. A newyorki bíró pedig a művésznő követelését megitélte. Neki is az volt a nézete, hogy a kép kissé drága, de a megokolásában kifejtette, hogy a művésznő olyan előkelő életmódot folytat, amely megkivánja, hogy a munkáját magasan honorálják. Ezuttal pedig olyan anyagi viszonyai vannak a megrendelőnek, hogy a kép árát ki is fizetheti azzal a tanulsággal, hogy máskor alkudjék meg előre. Igy azután Parlaghy Vilma hozzájutott a százötvenezer koronás honorárіumhoz.

A newyorki bíró nem tévedett, amikor az életmódját ilyen díjazáshoz méltónak találta. Lwow hercegné költekezéséről legendás hírek járnak. Newyorkban, Párisban és Nizzában tartózkodik leginkább, s mindenütt a legelőkelőbb társaságok világában él. Fényes otthonában nagyszerű ünnepélyeket rendez, egymaga villákat bérel s nemcsak a neve hercegi, hanem az egész élete, az egész nagyvilági bolyongása, amelybe fiatalos kedve még nem fáradt bele. Parlaghy Vilmának, aki Hajdudorogon született, Budapesten előkelő rokonsága van. A világ minden részéből kapnak a rokonok és barátok tőle levelet, ő maga azonban nem kivánkozik haza. A koaliciós kormány idején látogatott el rövid időre hozzánk, ami-

Uj Idők 1914. XX. 32. sz.

Műkedvelők színháza. Ma már a műkedvelő-színészek is legalább is olyan gazdag repertoárral rendelkeznek, mint a nagy színházak. Alig egy évtizeddel ezelőtt a műkedvelők, ha művészetüket be akarták mutatni, előadásaikhoz alig-alig találtak megfelelő monológot, dialógot, vagy egyfelvonásos kis színdarabot és az írók különös kegyét kellett kikérniök, hogy írjanak egyenest az ő számukra valami megfelelő kis darabot. De azóta már a „Műkedvelők színháza" és a „Monológok" gyüjteménye gondoskodik számukra magánjelenetről, párbeszédről és egyfelvonásosról is. Ez a két népszerü gyüjtemény most is egész sorozat új füzettel gyarapodott és valamennyi olyan, hogy bárhol, minden különösebb díszletezés nélkül, könnyüszerrel előadható. *Farkas* Imre dalosjátéka „A kis kadét" az első fehér operett a műkedvelők számára. Bájos, fordulatos. A zenéjét is Farkas Imre irta. *Heltai* Jenő egyfelvonásos tréfával szerepel ebben a gyüjteményben és kacagtató kis vigjátékának, melynek címe „A nagy nő!", mindösszevéve hat szereplője van. Ugyancsak hat szereplő játszhatja el *Szomaházy* István elmés, ötletes kis vígjátékát, melynek címe az „Egérfogó". A monológok és dialógok sorozatában újabban megjelentek *Ajtai* Margit monológjai, melyek nők számára valók. *Balla* Ignác párbeszédes kis darabjainak szereplői férfiak és nők. Az egyik, melynek címe „Romantika", pompásan csengő, ötletes versekben pereg le. Versekben irta meg *Heltai* Jenő „A szivar" cimü finom, kedves páros jelenetét, az „Előleg"-ről irott dialógja pedig prózában ragadja el szellemességével az embert. *Hevesi* József vidám monológja, „A szamóca", férfi előadóra vár. *Faragó* Jenő három füzettel is szerepel: az egyik a divatos tangóról szól és szereplői a férj és feleség. Ugyancsak férfi és női szereplő játszhatja el a „Magyarok a Lidón" cimü fordulatos párbeszédet, míg Faragó Jenő harmadik kis munkája „Nem tudok aludni..." férfiszereplőnek nyujt alkalmat hatásos előadásra. *Gergely* Lajos víg párosjelenete két fiúszereplőre vár. Valamennyi kis színdarab és magánjelenet Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

A kis lord. Cooper „Bőrharisnya" történetei után újabb ajándékkönyvvel kedveskedik Az Én Ujságom minden előfizetőjének. Az uj ajándékkönyv hőse a kis lord és a könyvet a világhirű amerikai iró, Burnet irta. Kedvesebb, bájosabb ifjusági regénye aligha van az egész világirodalomnak, mint ez, amely a szegénysorban született kis lordról szól, aki meghódítja mindenkinek a szivét, hogy végül mogorva, emberkerülő nagyapját, az öreg lordot is megtanítsa a szeretetre. *Pósa* Lajos népszerű gyermekifjusági lapja ezen a regényen kivül még két másik regényt is közöl: az egyiket *P. Abráhám* Ernő irta és ennek hőse Paprika Jancsi, a másikat *Gyökössy* Endre irta és ennek címe „A kis grófkisasszony". Az e heti számból kiemeljük még *Ballagó bácsi* tréfáját a cserebogarakról, *Csite* Károly elbeszélését a hazáról, *Zöldi* Márton szép történetét a vándor botjáról, *Móra* Ferenc és *Pósa* Lajos verseit stb. A kiadóhivatal (Budapest, VI., Andrássy-út 16.) kivánatra készséggel küld mutatványszámot.

Párbaj-códex. Lovagias nemzet vagyunk és a párbaj szinte mindennapos dolog nálunk, de csak igen kevesen ismerik a párbaj körüli szabályokat. *Clair* Vilmos munkája, a „Párbaj-códex" az egyetlen magyar könyv, amely erre nézve tájékoztathat és hogy mennyire szükség van erre a códexre, legjobban mutatja az a körülmény, hogy *Clair* Vilmos könyve rövid idő alatt hét kiadást ért meg. A hetedik, bővített kiadás most jelent meg. Első fejezetében a párbaj történetét és a nevezetesebb párbajokat irja meg, majd a kitünő, eleven stilussal megirt további fejezetek a párbajról általában, a sértésről és annak nemeiről, a sértett fél jogairól és a sértő kötelességeiről, a kihivásról, a fegyverekről, a különböző párbajfeltételekről szólnak és ugyanakkor Clair Vilmos figyelmeztet a párbaj következményeire is, majd pedig a becsületbiróságról, szóval mindenről tájékoztat, ami csak a párbajra vonatkozik. Az izléses kiállitásu könyv Singer és Wolfner kiadásában jelent meg. Ára 3 korona 60 fillér.

Katóka a konyhában. A jövendő kis háziasszonyainak okos tanácsadója, Katóka, ezen a héten is egész sorozat kitünő konyhareceptet közöl a Magyar Lányok hasábjain. *Tutsek* Anna eleven leánylapja közli még *Gyökössy* Endre regényét, *Kiss* Menyhért versét, *Havas* István elbeszélését, cikket a virágzó erdei fákról stb. A képek közül kiemeljük a „A mi leányaink" népszerű rovatát, amelyben az előfizetők arcképeit közlik. A Magyar Lányok előfizetési ára félévre 6 korona.

Uj könyvek

Az utolsó Drághfy. Elbeszélések. Irta *Gajáry* István.

Ruha teszi az embert. Irta Gottfried *Keller.* Fordította *Ormos* Ede. Ára 40 fillér.

Balkon. Versek. Irta *Kemény* Simon. Ára 40 fillér.

A francia irodalom főirányai. Irta G. L. *Strachey.* Átdolgozta *Schöpflin* Aladár. Ára 1 korona 60 fillér.

A glóriás Rákóczi. Költemények. Irta *Lampérth* Géza. Ára 80 fillér.

Életmentő tápasztalatok. A természetes gyógymód népszerű ismertetése. Irta *Bergendy* Szilveszter. Ára 1 korona.

Színház- és kabaré-könyvtár. Ára 50 fillér.

A Clematisos udvar. Elbeszélések. Irta *Tabéry* Géza.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Jella. Úti ismeretségeket sohasem szabad egészen komolyan venni. Sok ember útközben bizonyos mértékben közlékenyebb, barátságosabb, közvetlenebb, mint odahaza. Alapjában véve ez természetes is. Az idegen miliő közelebb hozza egymáshoz a honfitársakat és hiányzik a saját miliőnek száz kicsinyes szempontja, amelyek máskor elválasztják őket. De éppen ezért ez a hirtelenül keletkezett intimitás az ország határán rendesen meg is szokott szünni. Az ön esete — amennyiben esetnek nevezhetjük, — teljesen tipikus és igazán nem alkalmas arra, hogy hosszasan gondolkozzék fölötte. Tavaszi estén egy magyar család, anya és leánya, a Comó-tó partján sétálnak. Egy fiatalember meghallja, hogy magyarul beszélnek és hozzájuk csatlakozik. Két este együtt ülnek a hallban, harmadik nap együtt rándulnak ki. Sokat nevetnek, nagyon jókedvüek, nagyon élvezik az olasz eget, a kék tavat, a virágzó fákat és a távoli havasokat. Harmadnap este a fiatalember tovább utazik. Rendben van. Már most ön azon csodálkozik, hogy dacára annak, hogy Budapestre is meghivták, nem jelentkezik, sőt egyáltalában nem ad életjelt magáról. Ne csodálkozzék ezen és ne higyje azt sem, hogy „a fiatalember viselkedése nagyon sajátságos, majdnem azt mondanám, hogy inkorrekt". A fiatalember úgy viselkedett, mint ahogy százan és százan viselkedtek volna a helyén és az egész ügy annyira nem ügy, hogy még tárgyalni sem lehet. Föltéve természetesen, hogy csak annyi történt, amennyiről levelében beszámolt és nem hagyott ki lényeges részleteket.

KRUDY GYULA KÉT UJ KÖNYVE
PALOTAI ÁLMOK ::: PUDER
Regény. Ára 4 K Elbeszélések. Ára 4 K
MOST JELENT MEG!

F. G. *Flórián lovag.* Igaza van, a történet bizarr. De megirásában vannak biztató részletek és remélni szeretnők, hogy alkalomadtán jobbat is fog küldeni.

Novina. *Zene, stb.* Túlságosan szubjektiv, túlságosan lírai dolgozatok, amelyekben van ugyan intelligencia, de nincs irodalmi érték. Éppen ezért közölhetetlenek.

M. G. *Mária.* Nem vált be. Biztatni sem merjük. Az előadás száraz, a téma banális. Kéziratokat sohasem küldünk vissza.

T. Margit. Annyi bizonyos, hogy a jelek nem túlságosan biztatók. De azért mégsem mernők azt tanácsolni, hogy szakítson, ahhoz jobban kellene ismerni az illető személyét. Egyáltalában, hogyan kívánhatja tőlünk, hogy néhány sornyi információ után életének legfontosabb kérdésében döntsünk, amikor önmaga sincs tisztában a helyzettel. Tehát mégis csak saját itéletére kell bíznunk a megoldást.

ÁRNYÉKOK.
Bródy Sándornak a Hegedüs-jubileumon előadott egyfelvonásosa megjelent könyvalakban is. ÁRA 1 KORONA.

Sz. T. S. *A molnár. Az én szivem.* Sajnáljuk, de ezek nem váltak be.

A. I. Amatőrfénykép-pályázatunkon minden előfizetőnk több képpel is résztvehet.

Harmónia. Levele nagyon világos, majdnem azt mondanók, plasztikus, de véleményt igazán nem tudunk mondani. Mert mit mondhatnánk? Hogy váljon el az urától. Ezt a lehetőséget ön bizonyára szintén számba vette és ha még nem

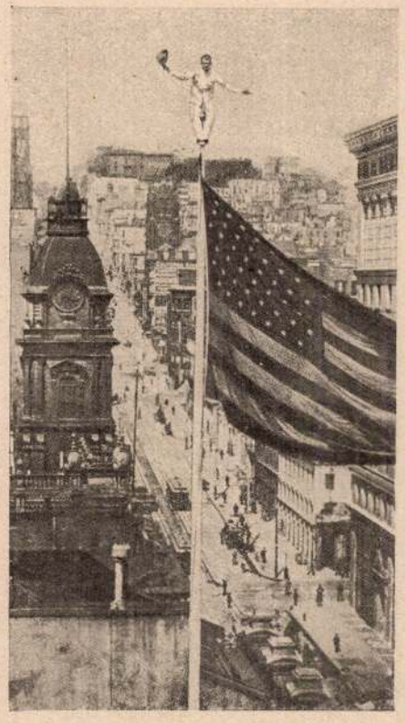

Vakmerő fogadás. Egy amerikai mázoló-legény fogadásból fölmászott San Francisco egyik legmagasabb zászlórudjára és onnan integetett le társainak

kor Apponyi Albert gróf akkori kultuszminiszter megvásárolta az állam számára a nevezetes Kossuth-képet. Amerikában sok pénzt igértek érte, de a művésznő szerényebb árért mégis itthon hagyta. Ezen a festményen kivül csak magánosoknál van Magyarországon néhány képe, a többi műve a külföldé, mint ő maga is, aki a régi neheztelése miatt nem tud megbékülni hazájával.

Old Reporter.

Japán és a japánok

„Kelet földjét és népeit a nyugatiak szemében mindig valami varázslatos köd fátyolozta be, amiben természetesen nagyobb része volt a képzelő erőnek, mint a tényleges megismerésnek.“ Ezzel az igazsággal kezdi Csiga *Varga* Antal Japánról és a japánokról irott szép könyvét, amely nem kalandozgat el romantikus túlzásokba, de viszont nem is lesz sohasem pedáns, lélektelen Bädeker. A sok idegenszerüséget, amelyet Japán az európaiak számára tartogat, ez a könyv nem fosztja meg poézisétől, de azért magyarázatát adja. Nem is annyira tudományos magyarázatát, mint inkább lélektani megokolását, amely szerint Nipon lakói csodálatos szerencsével tudták egyesiteni a teljesen ellentétes keleti és nyugati kulturát és ez az egyesités szülte azt a tömérdek káprázató idegenszerüséget, amelyet Japán nyujt. Az ősrégi kinai kultura szomszédságában valamikor Japán képviselte a haladást, hogy ma háromezer esztendős történelmi mult megszentelt hagyományaira tekinthessen vissza és ebből, a ma már ősrégi kulturából Japán nem engedett veszendőbe menni egyetlen értékes elemet sem, de ugyanekkor nyugat kulturájából átvett mindent, ami célszerü.

Csige Varga Antal nem egyszerü útleirást akart adni Japánról, bár mint globetrotter is éles szemü, fogékony, jó megfigyelő. Ezek az értékei mind ott csillognak könyvében, amelynek azonban nagyobb kvalitásai is vannak: összefoglaló képét nyujtja Japán multjának és jelenének. És ebben a képben a müveltség fejlődésének históriáját is megtaláljuk. Azon a félszáz oldalon, amelyen Japán történetét mondja el, nem arra helyezi a fősúlyt, hogy újat mondjon, hanem, hogy megbizható és világos legyen, amellett élvezetes is. Egy nép kalandos regénye pereg itt le, hogy utána a japán nyelv titkaiba nyerhessünk belépillantást és irodalmuk kincseinek fénye ragyogjon föl előttünk, majd pedig a buddhizmus hatását vizsgáljuk Varga Antallal együtt.

A japán művészetről irott fejezet magába sűríti a képzőművészetek és az iparművészet remekeit. Festmények bájos merevsége, porcellánok és kloazonék csillogása, fekete és bronz lakkok fénye életre kel itt, amint a szerző végigkalauzol közöttük, hogy azután a japán oktatásügyről, a népjellemről, a gazdasági helyzetről és japán külpolitikai törekvéseiről adjon érdekes, tanulságos megvilágitást.

Mindenkit érdekel ez a csodálatos, erős, fejlődő ország, Japán. És mindenkit érdekelhet ez a könyv, amely teljes képét adja Japánnak, elevenen, érdekesen, izlésesen.

A szép könyvet számtalan kép diszíti. Ára 5 korona.

A Serpolette

— Biró Lajos új regénye. —

A hivatott drámairó minden értékes tulajdonságával jelentkezik Biró Lajos szinpadi munkáiban éppen úgy, mint novelláiban és regényeiben. Szinte egészen másként látja az életet, a témák egészen másként alakulnak ki benne és minden drámai feszültséget, izgató remegést nyer nála, mihelyt a témából alkotás lesz. Az irás teknikája is más Biró Lajosnál: a regény nem indul ouverturökkel, amelyek csak arra jók, hogy a helyzeteket előkészitsék és a karaktereket előre megfessék, hogy azután minden tettük szinte magától értetődő és megokolt legyen. Biró Lajos nem készit elő apró pepecseléssel: ahol ő elindítja az akciót, ott már nem helyzetrajzot és élettelen lélekfestést kapunk, hanem mindjárt kész regényfejezetet. És szereplőinek első pár szava után már fölösleges is minden lélekfestés: készen, keményen, szinte ércből faragva áll előttünk az ember, aki a történet hőse lesz, legyen ez a történet szindarab, regény, vagy akár csak rövid kis novella.

Harkály a fészke előtt

Biró Lajos legújabb regénye, „A Serpolette“ is indulatoktól feszülve, zihálóerővel indul meg. Az akció szinte végigrobog az egész könyvön, úgy, hogy valósággal kirina belőle az aprólékos analizálás. De Biró Lajos, aki sohasem szerette a sablónt, nem is akasztja meg egy pillanatra sem a regény lüktető menetét az elvont, lassu, mindent részletező lelki boncolgatással, hanem a szinte rohanó tempóju akció menetében analizálja alakjait. De ez az analizálás nem fontoskodó, nem követelőző: csak az veszi észre, hogy evvel, vagy avval a jelenettel Biró most egy élő ember lelkét boncolta előttünk, aki ért hozzá. Más nem lát benne egyebet, mint érdekes regényepizódot, amely azonban még az ő szemében is okvetlenül odavaló, ahol van. És éppen ez a modern, ujszerü, a mai gyors lihegésü élethez stílusos analizálás, ez avatja Biró Lajost minden izében olyan modern regényiróvá, aki hivatott arra, hogy a modernséget mindenkivel, a legkonzervativebb olvasóval is megkedveltesse.

„A Serpolette“ témája talán a legnehezebb és legkényesebb témák egyike, amihez mai iró nyúlt. Ha már nem is élő, de a közvéleményben még nagyon is élő emberek a hősei, akik éppen társadalmi állásuknál fogva szinte históriai alakok. Biró regénye ilyesformán féligmeddig históriai regény, bár az a kor, amelyben játszik, még túlon-túl is közel van hozzánk. És ez, éppen ez a körülmény az, amely „A Serpolette“ regényét nemcsak mint irói munkát, hanem mint irói feladatot, illetve e feladat megoldását bravurossá teszi, amellett, hogy egy nagy lelki regényt és ugyanakkor egy érdekfeszítő külső történetet peregtet le izgalmas gyorsasággal.

„A Serpolette“ ára 3 korona 50 fillér.

Mi ujság vidéken?

BÁCSKOSSUTHFALVA. Most fejeződött be a községben az ezüstkalászos gazdatanfolyam. A

vizsga után díszközgyülést tartottak Sólya János elnökletével. A közgyülésen előadást tartottak Gulyás Lajos, Natkai Sándor, Földi József és Kollár Sándor.

SZEGED. A Horthy-telepen újabb hét ikerház építését kezdik meg. Harminc szegénysorsú család költözik be tavasszal a már elkészült házak harminc lakásába, 310 gyerekkel.

VÁSÁROSNAMÉNY. A zöldkeresztes fiók az egészségügyi berendezés javára a leventeegyesülettel karöltve, nagysikerü műkedvelői estélyt rendezett.

KASSA. A rendőrség őrizetbe vett egy fiatalkorút, aki Szilágyi Sándor rádiókereskedő üzletéből, ahol alkalmazásban volt, elemeket és villanykörtéket ellopott. Az eljárás megindult ellene.

ÖRSZÁLLÁS. Láng Péter kőművesmester házának teteje a hó súlya alatt beomlott. A tetőfedő anyag átütötte a menyezetet, amelynek lehulló részei Láng anyósát fején és karján megsebesítették.

BÁCSKERESZTUR. A nagy hidegben a mezei nyulak éhségükben behatolnak a községbe és a házak gyümölcsfáiban nagy pusztítást végeznek.

BÉKÉSCSABA. A rendőrség elfogta László Ferenc 21 éves lakatossegédet, álkulcsos betörés elkövetése miatt.

TAPOLCA. A járás főszolgabírája rendőrhatósági őrizet alá helyezte Ernhéffer István révfülöpi lakost, mert a lakosság szorult helyzetét kihasználva, árdrágítást és csalást követett el.

KASSA. A rendőrség őrizetbe vett egy fiatalkorú kifutót, aki a nyomdából, ahol alkalmazva volt, többszáz kenyérjegyet eltulajdonított és azt darabonként 10 fillérért eladogatta.

BÉKÉSCSABA. Ismeretlen tettes falbontás útján betörést kísérelt meg Knöpfler Ignác rövidáruüzletében. Munkaközben azonban megzavarhatták, mert dolgavégezetlenül távozott onnan.

Ágytollat legolcsábban

szállít utánvéttel, 5 kg-os papircsomagolásban Zsibrita Sándor ágytollüzeme, Kiskunfélegyházán. Tarka fosztottas 1.10, jobb 1.30, mégjobb 2.—, legjobb 2.60; fehér liba fosztott 4.10, jobb 5.— és 6.—; szürke pelyhes 5.— és 7.—; fehér pelyhes fosztott 7.—, egészjó 9.—; finom pehely 13.— és 16.— P. kg-ként.

KOLOZSVÁR. A Müemlékek Országos Bizottsága a Bánffy-palotának a Mátyás király-tér felé nyiló homlokzatát, árkádos udvarát és a palotának a térfelőli szárnyát müemléknek nyilvánította.

PÉCS. Pollák Ferenc gépkocsivezető lakásából ismeretlen tettes többszáz pengő értékü ruhaneműt ellopott. A nyomozás megindult.

NYIREGYHÁZA. Tóth Veronika 24 éves szobaleány a konyhában egy kampót vert a falba és arra felakasztotta magát. Mire rátaláltak, már halott volt. Tettének oka életunság.

GYÖR. A Bencés gimnázium VIII-ikos diákjai rendes órabérért havat lapátoltak és keresetüket a Vörőskeresztnek adományozták.

ZALAEGERSZEG. Másodszor is megalakult a göcsaji egyesület. Ezúttal Pehn József pápai prelátus apátplébános elnökletével.

CSONTOS. Gyanús körülmények között elhúnyt Szegeda Lászlóné 38 éves asszony. Az elrendelt boncolás során megállapították, hogy a szerencsétlen asszony tiltott mütét következtében halt meg. A nyomozás megindult.

KOLOZSVÁR. Kapdebó Zoltán egyetemi hallgató revolverével szívenlőtte magát. Azonnal meghalt.

PÉCS. Boda József 60 éves csendőrségi altisztet egy villamoskocsi elütötte, s több méteren át magával hurcolta. A szerencsétlen embert már csak holtan tudták kiemelni a kocsi alól. A vizsgálat megindult.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY. Mónus Sándor nyolchónapos kisgyermek egy őrizetlen pillanatban forró tejet magárarántott és oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy a sérülésébe a kórházban belehalt.

NYIREGYHÁZA. Hrinda János 200 pengőt csalt ki egy lánytól azzal az ürüggyel, hogy elveszi feleségül. A törvényszék Hrindát ezért most jogerősen 3 hónapi fogházra ítélte.

KASSA. Nyolcvan mázsa elrejtett borsót fedezett fel a rendőrség Goldmann Ábrahám füszerkereskedő raktárában. Az eljárás megindult ellene.

MÉRK. Harcsa Miklós 14 éves fiú a riasztópisztollyal játszott. Közben a pisztoly elsült és a dugó Harcsa szemébe hatolt. Súlyos állapotban szállították be a klinikára.

POCSALY. Lichtenstein Jenő földbirtokos bejelentette a csendőrségen, hogy birtokáról elloptak 22 hízott sertést. A nyomozás rövidesen eredményre vezetett de a károsult, mivel alkalmazottja követte el a lopást, visszavonta a feljelentést.

DEBRECEN. A törvényszék Vajda Mihályt 29 rendbeli lopásért kétévi fegyházra ítélte.

KOTOR. Geday János 38 éves zárfékező fel akart ugrani a mozgásban lévő vonatra, azonban az utolsó kocsinak hátsó szerkezete elkapta és maga alá gyürte. Veszedelmes helyzetéből sikerült kimenteni. A mentők kartöréssel, lábizomszakadással és zúzódásokkal kórházba szállították.

KISVÁRDA. Varga Mária köbölkuti lakos gazdaasszonyától 400 pengő értékü ruhaneműt ellopott és azt Farkas József cigány segítségével eladta. Varga Máriát a törvényszék nyolchónapi börtönre, Farkas Józsefet pedig háromhónapi fogházra ítélte jogerősen.

ZOMBOR. A rendőrség letartóztatta Horvát Gergely nemesmilitícsi lakost, aki a városban sorozatos csalásokat és szeméremsértéseket követett el.

Névtelen magyarokból világhirességek

Lwow hercegné, a világhires magyar festőnő

Lwow herceg nevére még valamennyien jól emlékszünk az orosz összeomlás napjaiból. Amikor a hadsereg már fellázadt és a cár lemondás előtt állott, *először Lwow herceg, utána meg Kerenszkij kísérelték meg, a miniszterelnöki székből, rendbeszedni a züllésnek induló országot.* Egyik akció sem sikerült és amerikai menekülés lett a vége a kétségbeesett kísérleteknek. És éppen nemrég olvastuk, hogy *Roosevelt* elnök, a ma is Amerikában élő *Kerenszkij* volt miniszterelnököt hosszas magánkihallgatáson fogadta. Ő tudja, milyen tervei vannak ezzel az orosz politikussal.

Kossuth Lajos arcképe

Kossuth Lajos *turini* remetéskedése idején történt, hogy *egy szép és fiatal magyar leány állitott be hozzá.* A leány fekete, magas, telt szépség volt és előadta az ősz kormányzónak, hogy egyenesen *azért jött Magyarországból, hogy Kossuthot lefesse.* Elmondotta, hogy *Parlaghy* Vilmának hívják és rajongója a magyar szabadságeszmének.

Kossuth ekkor már öregember volt, de a leány lelkes szeme olyan mágikus hatást gyakorolt Kossuthra, hogy néhányszor modellt ült a leánynak. Sajnos, ideje volt bőven. A kép várakozáson felül jól sikerült és *Kossuth* meglepetéssel állapította meg, hogy a leány nemcsak lelkes honleány, hanem kiváló festő is.

Parlaghy Vilma ekkor hazatért és a *Műcsarnok* őszi tárlatán akarta kiállítani a képet. Az ám, de egy kis baj volt. Ugyanis *a Műcsarnokot Ferenc Józsefnek kellett volna megnyitnia és mégis csak furcsa lett volna, hogyha az öreg királyt az egykori forradalmi vezér arcképével várják Magyarország székvárosában.* Ekkor még Kossuth élt és így az ellentét a Habsburg-ház és közte megvolt.

II. Vilmos császár barátsága

Az ügyből *politikai botrány* lett. Végül is úgy oldották meg a kép ügyét, hogy *Parlaghy* Vilma kibérelt a Műcsarnok mellett egy villát és ott, *a tőszomszédságban állította ki a Kossuth-képet.* A képet *Apponyi* Albert megvásároltatta az államnal. Természetes, hogy az ujságok sokat írtak erről a képről és festőnőjéről. Így lett híres ember máról holnapra *Parlaghy* Vilma, akit ekkor a berlini képzőművészeti társulat is meghívott. A magyarok úgy ünnepelték **Parlaghy Vilmát, mintha** egy új Mányoky, vagy László Fülöp lett volna születőben.

Parlaghy Vilma Berlinben férjhez ment. Férje egy előkelő porosz gárdakapitány, bemutata az udvarnál. *Vilmos császár híres volt arról, hogy egy-egy amerikai feltalálót, vagy európai művészt jobban becsül bármelyik előkelő pomerániai grófnál, vagy miniszternél is.* Vilmos császár tetszett önmagának abban a pózban, hogy a művészetek liberális pártolója, — közben azonban nem felejtkezett meg arról sem, hogy a német hadsereget és flottát a háborúra előkészítse. *Parlaghy Vilmának váratlanul nagy sikere volt az udvarnál.* Férjének sikerült elérnie, hogy az asszony — húszéves volt ekkor mindössze — lefesthesse a császárt. Amikor aztán a berlini tárlat bírálóbizottsága nem volt hajlandó az aranyérmet *Parlaghy* Vilmának ítélni, a császár — egyszerüen telefonáltatott a zsürinek és megparancsolta: *az aranyérem a magyar festőművésznőé ...*

Az udvari pletyka természetesen megindult. Mi igaz volt benne, mi nem, **azt** ma már nem lehet tudni. *Németh* **Andor,** az ismert író, aki *Parlaghy* Vilma **buzgó** életkutatója, sem talált errenézve **semmi** adatot, pedig a fentieket is az ő kutatásai alapján ismerjük.

Berlini sikerei után *Parlaghy* **Vilma** elvált. *Uj férje, Lwow herceg, az orosz cárnak volt közeli rokona.* Bátyja lett a későbbi orosz miniszterelnök, *Kerenszkij* elődje. A család igen előkelő volt és *óriási birtokai voltak.* A házasság igen soká tartott és csak *az orosz forradalom kergette Amerikába Lwow hercegnét, Parlaghy Vilmát.* Itt a híres amerikai milliárdost és emberbarátot, a *Carnegie-békealapitványok* mecénását, Mr. *Carnegiet* festette le elsőnek. *Carnegie* arcképe máris sikert biztosított *Parlaghy* Vilmának, aki ezután, sikert sikerre halmozva, *egymásután kapta az amerikai megrendeléseket.* Csak egy adat amerikai életmódjáról: kilenc titkárt tartott egyszerre ...

Ezerkilencszázhuszonháromban halt meg. Mindössze ötvennyolcéves volt, — de halála után nem sok vagyon maradt utána. *Roppant sokat költött* és csak egyik hitelezője 214.000 dollárt igényelt az örökségből ...

Az egyik legismertebb amerikai költő, *Markham* búcsúztatta el a newyorki temetőben. Itt végződött a magyar festőnő kalandos élete.

Dr. K. J.

SPORTHIRADÓ

Vasárnap délután több mint kéthónapos szünet után ismét pályára lép a Nemzeti Bajnokság 16 csapata, hogy folytassa az ősszel abbahagyott küzdelmeket a bajnoki cimért. A nyolc mérkőzésből négy a fővárosban, négy pedig vidéken kerül lebonyolitásra. A pontos müsor:

Üllői-ut, d. u. 1 órakor: Elektromos—Szolnoki MÁV,
Üllői-út, d. u. 3: Ferencváros—Gamma,
Ujpest, d, u, ½3: Ujpest—Kispest,
Csepel, d. u. ½3: WMFC—KAC,
Ujpidék, d. u. ½3: UAC—Szeged,
Szeged, d. u. ½3: SzVSE—Di.MÁVAG,
Salgótarján, d. u. ½3: SBTC—Lampart,
Nagyvárad, d. u. ½3: NAC—MÁVAG.

Az első tavaszi bajnoki forduló megkezdése előtt érdemes egy pillantást vetni a bajnoki táblázatra, amely vasárnap délig a következő képet mutatja: 1. WMFC 25 p., 2. Ujpest 23 p., 3. Sz.MÁV 22, 4. Gamma 20, 5. Szeged 19, 6. Ferencváros 17, 7. NaC 17, 8. Elektromos 16, 9. Kispest 15, 10. Di.MÁVAG 13, 11. SBTC 13, 12. KAC 11, 13. Lampart 11, 14. UAC 7, 15. MÁVAG 6, 16. SzVSE 5.

★

Paavo Nurmi, a világszerte ismert híres finn „csodafutó", aki stopperórával a kezében futotta a csodálatos világrekordokat, mint ismeretes, néhány évvel ezelőtt visszavonult. Helsinkiben telepedett le és ott mint sport és divatárukereskedő élte egyszerü életét. Mint most a távirati jelentések beszámolnak róla, Nurmi fontos szerepet vállalt: *a finn ifjuságot képezi ki a háborúban oly fontos sifutásra.* A kiváló futó egy nyilatkozatában elmondotta, hogy nemcsak az a célja, hogy a fiatalokat a sportra mint játékra tanitsa, hanem más fontos tulajdonságokkal is el akarja látni őket. „Az emberek sokat beszélnek a háborúban a fegyverekről" — mondotta — „pedig *a döntést az egyes emberek önbizalma, kitartása és jókedélye hozza meg.*"

★

Az elmult héten Rómában futballértekezlet volt, amelyen Mauro és Coppola az olasz futballszövetség két vezető tagja beszámolt azokról a tapasztalatokról, amelyeket a legutóbbi béesi német—svájci mérkőzésen szereztek.

★

A magyar futball válogatóbizottság tagjai vasárnap délután végignézik a bajnoki mérkőzéseket és utána valószinüleg összeállitják a március 15-én a németek ellen szereplő válogatott csapatot. A benfentesek szerint ennek a csapatnak van legnagyobb esélye: Tóth — Olajkár II., Biró — Nagymarosi, Szücs, Dudás — Kincses, Sárvári, Szengeller, Bodola, Gyetvai.

Szivek Patikája

A „Szivek Patikája" következő sorozata a Kis Ujság esütörtöki számában jelenik meg.

Ismételten kérjük olvasóinkat, hogy leveleiket pontosan, tisztán kivehető tintával jól hegyezett ceruzával irják meg, mert pontosan el nem olvasható szavakra esetleg éppen ellenkező vigasztalást adunk, mint amilyet várnak. Egyre nagyobb a Szivek Patikája olvasóközönsége is, nő a napi postánk, levelek halmozódnak egymás fölé: ezért kérjük közönségünket a rövidebb fogalmazásra. Mindenki panaszára egyforma figyelmet szentelünk, de a kifejezőbb és kis terjedelemre summázott panaszokat gondosabban és gyorsabban vigasztalhatjuk meg.

FELHIVJUK azt a sokgyermekes anyát, akinek legutóbb született kilencedik gyermeke, s aki a „Szivek Patikájához" fordult segitségért, hogy saját érdekében sürgősen irja meg nevét és pontos cimét a kiadóhivatlnak. Adományok érkeztek számára, amelyeket szeretnénk mielőbb továbbitani.

„Egy nagyon elkeseredett 62 éves asszony" elpanaszolja, hogy özvegyen maradt, nincs senkije, akihez tartozna. Nyolc évig házvezetőnő volt egy állami lakásban s most az utcára akarják kitenni, mert — mint mondják — nincs igényjogosultsága a lakásra. Szívesen elhelyezkedne bárhol, ahol bútorával helyet kapna s cserébe gondját viselné annak, aki néki és kis holmijának helyet adna. Végső kétségbeesésében fordult hozzánk, mert szomorú életére nem talál másutt vigasztalást. Mi szívesen tárjuk olvasóink elé ennek a szegény, idős asszonynak a sorsát és azt reméljük, hogyha valahol akad egy kis hely számára, azt a jólelkü, megértő olvasóink megosztják véle.

„A 12-ik gyermekemet várom" — *ezt a mondatot ragadtuk ki jeligéül annak a szomorú életü 42 éves asszonynak a soraiból, aki nem kér tőlünk semmit, csak elpanaszolja örömtelen életét. Eddig 11 gyermeknek adott életet, ezekből 9 él, 12 éves a legnagyobb, a többi apró. A férje most, a 12-ik gyermek születése előtt mogorva, rideg, szótalan otthon, mit sem törődik a családdal, a feleséggel, sőt szemrehányásokkal illeti az asszonyt, amiért nem elég „okos", amiért gyermekei születnek. A szerencsétlen, sokat szenvedett, örökké nélkülöző anya, a 12-ik gyermek születése előtt éjjel-nappal sir, kesereg, s nem találja tovább az élet célját, hiszen aki mellette kellene, hogy álljon, aki tulajdonképpen éppen úgy oka és részese a gyermekáldásnak, mint a feleség, az a férj most lelketlenül elfordul tőle, sőt a fiatalabb nők felé fordul el. Szomorú és nehéz sors az asszonyélet; anyának lenni meg különösen nehéz még akkor is, ha a férj minden szeretetével, gyengédségével körülveszi is az asszonyát. Mily gyötrelmes lehet azonban úgy a szive alatt hordani a bimbózó életet, hogyha annak éppen életrekeltője; az apa, gyülölködön, durván, komiszul viselkedik. Mégis azt mondjuk asszonyom, kergesse el a gonosz gondolatokat, a kárhozatos szándékokat üzze el magától. Ott vannak a szép, egészséges gyermekei, azokra nézzen, azokban találja meg az élete célját. A jó Isten nem késik, bár nem is siet és ha nem is bottal ver, de sujtó keze eléri és megbünteti a szivtelen férjet és apát. Ha van még szeretet a szivében a férje iránt, akkor imádkozzon érte, hogy a jó Isten vezesse őt vissza megbékült, tiszta szivvel a családhoz.**

„Egy boldogságot kereső fiatal lány" azt irja, hogy Szilveszterkor megismerkedett egy fiatalemberrel, mindketten megtetszettek egymásnak, egy darabig leveleztek is, de azután a fiú levelei elmaradtak. Most mitévő legyen? Kedves kislány, az ilyen rövid ismeretségek — egy tánc, vagy este keretében — nem lehetnek alapjai igazi, az egész életre szóló boldogságnak. Felejtse el csak szépen azt a fiút — hiszen látja, ő már régen elfelejtette magát. Hallgasson a szüleire, azok biztosan hamarabb meglátták a hibát, amiért tiltották az ismerkedésüket. Még olyan fiatal a szive, hogy az ilyen könnyü kis ismeretség félbeszakadását könnyen elviseli.

„Egy sokgyermekes, szomorú anya" az emberek komiszsága miatt panaszkodik. Kilenc élő gyermeke van, derék férje mellett nincs is panaszra oka, most várja a tizedik gyermeke megszületését. És itt van a panasz magva. Az emberek, a szomszédok, ismerősök, sőt ismeretlenek is gúnyosan nézik végig, megjegyzéseket tesznek rá, lebecsülik áldott állapotáért. Ez fáj neki, ettől szenved. Megvigasztaljuk asszonyom: ezek a lelketlen emberek nem a közhangulat hangadói, nem a magyar társadalom felfogásának tolmácsolói, ezek az élet gengszterei, banditák, akik nem mint értékei, hanem mint tehertételei élnek e hazának. Nézze nyugodtan maga is végig őket, s a megjegyzésükre válaszolni adódik mód, nyugodtan megmondhatja, hogy ők sem élnének a világon, ha az édesanyjuk valamikor nem hordta volna a szive alatt.

„Egy tanulni vágyó kislány"-*nak azt üzenjük, hogy az üricsaládok áldozatkészségét nem mindenki veheti igénybe ahhoz, hogy a négy középiskolát elvégezhesse. Menjen szépen kenyérkereső pályára azzal az iskolával, amit eddig szerzett, a keresetéből szépen takarékoskodjék, s a további tanulmányait a saját erejéből és keresetéből fedezze. Maga is elgondolhatja, hogy egy idegen gyereket etetni, ruházni, iskoláztatni csak azért, mert annak kedve van tovább tanulni, nem vállalhatnak vadidegenek esztendőkön keresztül. Tessék sajátmagának törekedni és küzdeni azért, amit életcélul tűz ki maga elé, ne várja, hogy mások hullassák az ölébe.*

„Szeretnék boldog lenni" aláirású levelében egy fiatal leány panaszkodik. Most huszadik évében van, másfél éve ismer egy katonát, aki az utóbbi időben távol tartja magát tőle, nem jár el hozzájuk, nem igyekszik szabadsághoz jutni s ha mégis olykor, nagyritkán eljön hozzájuk, kedvetlen, lehangolt. Kedves kislány, sajnos, csak a szüleinek adhatunk igazat. Ők ítélték meg helyesen első látásra azt a fiút. Egészen bizonyos, hogy egy fiatalember nem mindig szomorú, lehangolt, szótalan; kell legyen olyan hely, ahol az ifjúság minden természetes életkedve, vidámsága utat talál. Az a fiú egészen bizonyos, valahol másútt találja meg a vidámságát s magát csak hiltegeti. Maga viszont még elég fiatal és okos ahhoz, hogy egy ilyen kis kalandort elfeledhessen és még boldog is lehessen egy őszinte, nem képmutató fiúval.

A falusi farsang mérlege

Őszinte beszámoló arról, hogyan szórakozik a falu

Nyugati határszél, 1942 február.

— Elmult a farsang. Húshagyókedden letette a vonót a cigány, vége a vigasságnak. Hamvazószerda hamuja nemcsak a magábaszállást jelenti a falusi ember számára, hanem egy kissé azt is, hogy múlóban a tél, itt az ideje, hogy pihent testét újra, ha lassan is, megint a tavasz termelő munkájába állítsa. A falu igazi szórakozóideje a két komor nap. Mindenszentek s hamvazószerda közé esik. Lássuk, hogyan használja ki azt?

Biztos, hogy öregeink gyermekkorában sok minden másképp volt. Nagyobb jelentőséget tulajdonítottak a népszokásoknak, *betlehemezésnek, lucázásnak, háromkirályozásnak, korbácsolásnak.* Ezek az ünnepek jelentőségét kiemelő népi játékok kihalóban vannak. A mai ember láthatóan únja azokat, bemutatóikat vagy a rokongyereknek járó kedvességgel, vagy tolakodó kolduskénti kezeli, aszerint, hogy a mindennapi életben áll-e valamilyen kapcsolatban velük. Nem pereg a rokka sem már, a padlásokon is alig-alig akad hírmondónak egy-egy szúette megrokkant darab, annak is rég elgurigázta a kerekét a kertek alatt hancurozó gyermeksereg. *Pedig a fonás is szórakozás volt,* mert ritkán történt magánosan, hanem társaságban, mese, ének, pletyka mellett. No de ha fonni nem, pelyhes ágyban aludni szeretnek a mai falusiak is. *Megvannak még a tollfosztók.* 10—18 asszony, lány ül az asztal körül a fehér tollhalmok előtt, kicsit félre húzódik meg az érdekelt legénység. Tetőpontja az élvezetnek, ha a kiürült tollaszsákot valamelyik szemfüles leányzó egyik legénynek ügyesen a fejébe húzza. Van ilyenkor nagy viháncolás, csak a háziasszony bosszankodik kissé, mert minél nagyobb a hancurozás, annál inkább szertefújnak, vernek a fáradságosan összegyüjtött helyhekből. Mikor teljesen végeznek a munkával, áldomást tartanak, falatozással, itallal, harmonikaszó melletti tánccal.

A mükedvelők

Bálok, színdarabok is adódnak a szezonban. Mindegyikét a megszámlálhatatlan sok egyesület valamelyike rendezi, hogy a bevételből némi injekciót adjon vérszegény pénztára javára. A színdarabok természetesen csak a szereplőknek hoznak kiadósabb időtöltési lehetőséget, míg a próbákra járnak, amelyek bizony irigykedésektől, összeveszésektől sem mentesek, no de úgy szép az élet, ha zajlik. Az 1—2 előadás eléggé látogatott, bár senki sem megy a darabot megnézni, hanem X vagy Y szereplőt, amelynek csalhatatlan jele, hogy *csak sokszereplős darabnak van sikere,* ha kevesen játszanak, kicsi a közönség is. Mivel a rendező egyesület csak a bevételre utazik, már eleve kikapcsolja tervezetéből az olyan darabot, amelynek kiállítása pénzbe kerül, az anyagi áldozat nélkül rendezhetők között pedig, valljuk be, alig találni irodalmi értékű, ízlést nem rontó, vagy nem durva tréfákkal hatást vadászó darabot. Sikerült is úgy elrontani a falu ízlését, hogy az ilyeneket is jónak tartja, vagy pedig azok tetszenek, amelyeknek „túlfinomult" légkörű szalonjában kertiszékbe roskadva játssza meg egy csokor papírvirág előtt a falu sztárja a szenvedő hercegnőt. A kimondottan erkölcstelen célzatú darabok előadását újabban hála Isten, lehetetlenné tették, de kérdjük, *nem lehetne-e egy lépéssel továbbmenni* s valamilyen módon, például egy irodalmi társaság vagy az illetékes minisztérium jutalomdíjával *vérbeli trőinkban is kedvet kelteni* ahhoz, hogy írjanak az igazi színházat soha nem látható falusi közönség számára is?

A bálok

A bálok Katalin-nap táján kezdődnek s folytatódnak, az adventi idő kihagyásával, karácsony után. Mivel a fiatalság táncos kedve örök, jól is sikerülnek. Sokszor olyan jól, hogy túllőve a célon, táncolni se igen lehet, annyian vannak. A vendéglő helyisége kicsi a nagy falu ifjúsága számára. Belekönyökölnek egymás oldalába, letiporják a cipőket s mégis, hála a vasmegyei józan nép fegyelmezettségének, sohase fordul elő semmiféle zavar. *Nincs veszekedés, bicskázás, ünneprontás,* a kitartóbbak tovább maradnak s kiélvezik a tánc örömeit éjfél után, mikor már kicsit kiürül a terem. A lányok soha nem mennek idősebb kísérő nélkül, a legények tisztességtudók, mértéktartók.

S mégis elszomorodva szemléljük a csillogószemű fiatalság vidám mulatozásait. A korhadozó padlójú nagy ivószobában felhőként lebeg a por, úgy, hogy a lányok fehér ruhája hajnal felé hamuszürke árnyalatot kap. Hogy a zenét mindenki élvezhesse, a szomszédos kisebb helyiségek ajtaja nyitva, a dohányzás ezekben is, a táncteremben is szabad, — hogy ilyenkor mindenki többet szív, mint rendesen s a mai dohányárak mellett úgy elégíti ki eme szenvedélyét, ahogy tudja, az természetes. *A füst és por gomolygva öleli körül a megjeleneteket.* Többen panaszkodnak, köztük a nemivók is, akiknél igazán nem lehet az alkohol rovására írni, hogy egy-egy bál után napokig betegen szédelegnek a rossz levegő hatása miatt. Néha kinyitják az ajtót, ablakot, ilyenkor zúdul a jeges levegő az átizzadt testekre. Mindenképen küzdünk a tüdővész ellen. Épp most propagandahetet rendezünk. Nem is lehet erről a kérdésről soha eleget beszélni, hisz nincs az a nagy munka, amely meg ne érné, ha sikerül vele megmenteni csak egy, egyetlenegy magyar életet is. Aggódó szívvel kérdezzük, *nem lehetne-e rendet teremteni a falusi bálterm ek levegője körül?* Legalább ellenőriztetni a tánchelyiségnek a mulatság előtti lehető legtökéletesebb portalanítását s megtiltani a teremben való dohányzást s a szomszéd helyiségek füstjének átengedését. A körorvosnak, esetleg csendőrségnek kiadott rendelettel, ennek be nem tartása esetén a vendéglőst, vagy a rendezőséget sujtó büntetéssel hamarosan enyhíteni lehetne a türhetetlen helyzeten.

Az ember természete megkívánja a változatosságot, felüdülést a munka fáradalmai után. Falusi népünk igazán megérdemelné azt, hogy ne csak munkája gyümölcseivel, de törődjenek szabad idejének eltöltésével, szórakozásával is, hogy azok lelkének, testének ne ártalmára, hanem hasznára váljanak.

Sz. S.

Német lapok a kormányzóhelyettesválasztásról

A német sajtó *Horthy* István **kormányzó**helyettessé történt megválasztása alkalmából *ismerteti a kormányzóhelyettes eddigi életfolyását.*

Ezzel kapcsolatban *méltatják a lapok azokat az érdemeket, amelyeket a kormányzó tisztségének 22 esztendeje alatt szerzett.*

Ezek az érdemek — írja egyebek között a *Völkischer Beobachter* — a történelem lapjaira tartoznak. Hozzájárultak ahhoz, hogy *Magyarország a nyomor és tehetetlenség hosszú évei után ismét igazságot kapott és megtalálta megillető helyét az újjászervezett Európában.*

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* rámutat arra, hogy a *74 éves Horthy Miklós eddig egyedül viselte felelősségteljes tisztének terhét.* A magyar történelem egyik legjelentősebb fordulópontján állt az állami élet élére és *megóvta népét a zűrzavartól.*

Felhivás a repülőgépiparban elhelyezkedni óhajtó magyar ifjusághoz

A Műegyetemi Sportrepülő Egyesület — a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap és a Magyar Aero Szövetség támogatásával, illetve ellenőrzésével — a repülés műszaki kérdései iránt érdeklődő és a repülőgépiparban elhelyezkedni óhajtó magyar ifjúság részére tanonc műhelyt állított fel.

Felvételre jelentkezhet minden, legalább négy középiskolát, vagy nyolc elemi osztályt sikeresen elvégzett, a huszadik életévét még be nem töltött keresztény magyar ifjú.

A kiképzési idő 4 év, aminek sikeres elvégzése után a tanulók repülőgépszerelői, repülőgépasztalos, repülőgéplakatos stb. segédvizsgát tesznek az arra illetékes iparhatóság előtt.

A kiképzés 1942. március havában kezdődik. Az érdeklődőknek minden felvilágositást megad a Műegyetemi Sportrepülő Egyesület titkársága (Budapest, XI., Műegyetem-rakpart 3., magasföldszint 68.), hétköznapokon 10—14 óra között.

Ne essen kétségbe Asszonyom!

Önt is széppé varázsoljuk, ha NŐI SZAKÁLL, bajusz vagy egyéb kellemetlen hajszálak éktelenítik arcát, karját, vagy lábát. E szépséghiba a legbájosabb arcnak is elveszi fiatalos üdeségét és a vékony harisnyán átütő szőrszálak a legformásabb lábakat is elcsúfítják. Sok hölgyet akadályoz szerencséjében a degusztáló erős szőrnövés. A Musa keleti szőrvesztő utólérhetetlen és egyedülálló: gyökerestől, fájdalom és nyom nélkül pillanatok alatt távolítja el a fölösleges szőrszálakat. Az eredményért teljes garanciát vállalunk. Eredménytelenség esetén A PÉNZ TIZSZERESÉT TERITJÜK VISSZA. Diszkrét postai szétküldés. Egy tégely ára 5.50 pengő. Megrendelhető: COSMOLABOR, Budapest 90. hiv. 114.

Blokádnak is lehetnek előnyei.

gönczi gebhardt

„Hatalmas jutalomdíjak"

ígéretével kecsegtető falragaszok állították meg most 136 éve Európa-szerte a járókelőket. Földrészünket 1806-tól fogva a szárazföldi blokád elzárta a tengerentúli terményektől. A különböző tudományos társaságok tehát tekintélyes díjakat tűztek ki olyan feltalálók számára, akik magából az európai talajból tudnának éppoly jó vagy lehetőleg még jobb anyagokat kitermelni, mint aminőket eddig a tengerentúl szállított. Vén földrészünk ezekben az esztendőkben újra egyszer ráeszmélt a saját erőforrásaira: bámulatos találmányok és felfedezések bukkantak fel akkoriban a blokád vaskényszere alatt. Így pl. akkoriban találták fel a répacukrot, amellyel egyszeriben pótolni tudták a szinte már megfizethetetlenül magasárú tengerentúli nádcukrot. Így alakult ki Európa festékipara, amelynek termékei messze meghaladták jóságban az addig tengerentúlról szállított festékanyagokat. S akkoriban kapott erőre Európa selyemipara is.

Azokban az években született meg az úgynevezett „kontinentális kávé" is. Az a finomillatú, zamatos, barna ital, amelyet a CICHORIUM INTYBUS nevű növény illatos gyökeréből kezdtek készíteni. Nem kellett hozzá falragasz és nem kellett jutalomdíjakat sem kitűzni, mert maguktól támadtak ennek a nemes italnak rajongó hívei. Az úri renden lévők magából a kávépörkölésből tanulták meg, milyen is lehet a jó és gondosan kezelt porzsolt ital íze. Nagyműveltségű kereskedők és technikusok, felelősségük tudatától hajtva, nekiláttak, hogy a cikória gyökeréből előállítható italt minél inkább kifinomítsák és tökéletesítsék.

Egy szép napon aztán megszűnt Európa blokádja. De amikor 1828-ban megalakult az a vállalat, mely a **Franck**-cikóriakávét gyártja, ez a vállalat már jól felhasználhatta mindazokat a javításokat és tökéletesítéseket, amelyek a blokád évei alatt a külés belföldön megszülettek. S ez a vállalat azóta is megszakítás nélkül, jó és rossz időkben, türelmes, gondos szeretettel és nagy szakértelemmel munkálkodik azon, hogy ezt a jófajta belföldi kávépótszert minél ízesebbé tegye.

A **Franck**-cikóriakávé ma, az egész világ szakembereinek egybehangzó véleménye szerint, minden tárgyilagos és joggal támasztható igénynek tökéletesen megfelel. Örüljünk hát, hogy van ilyen kávépótszerünk. És örömünk még csak nagyobb lesz, ha arra gondolunk, hogy az itt termett hazánk földjén s hogy gyártását a magyar iparnak köszönhetjük.

Franck
cikóriakávé

A nagy utvonalok házai sötétlenek a lobogóktól, mert egy házra nemcsak egyet tűznek ki és a párkányokat, erkélyeket is bevonták sok helyen fekete szövettel. A hol a halottas menet elvonul, ott a szemközti házak közt vont kötélen is zászlók lobognak az utczák fölött. Kossuth-arczkép és szobor az ablakokban, a kirakatokban minden lépten-nyomon, sok helyen virágbokrok közé állítva, gyertyákkal körülvéve. A félreeső utczákban is minden házon gyászlobogó, fátyolos Kossuth-kép. Igy van ez még a Budapest körüli községekben is, és messze, szerteszét az országban.

A gyász nyilvánulása napról napra nagyobb, festői, impozáns és megható. Páratlan látvány ez a fekete város, mely minden részében, minden rétegében gyászol. A kirakatok átváltoztak egy-egy fekete fülkévé. Az apró villamos lámpák, a nagy izzó lámpák, a gázlángok fátyollal vannak letakarva. Fehér keresztes fekete szövetek az ablakok alatt. Gazdag redőzetü fekete draperiák az ablakok körül, az emeletek párkányain. A halottas menet utjába eső nagy házak és paloták díszítése a legszokatlanabb látványt nyujtja, a sátorszerű fekete leplekkel, melyek az ablakokat kerítik. A múzeum körüli épületek különösen feltünnek. Némelyik palotát egészen betakarja a gyászlepel s a boltokba is fekete függönyzetek közt lehet bejutni. A sarok-paloták sarkát, erkélyét művészi elrendezéssel díszítették. Kiválik ezek közt az országos kaszinó helyisége, a nemzeti szinház bérházában. Az erkélyeken, a párkányzatokon az ezüst rojtos plüs díszítés sem ritka. Sok helyen gyászos redőzettel körülvéve az ország czimere látható; máshol az erkélyek fölé fekete sátor van vonva.

Az utczák szokásos képe megváltozott. A jól ismert házakat, boltokat szinte keresni kell a fekete leplek közt, melyek közül alig látszik ki fal. A Deák-téri evangelikus templom ablakait függöny-draperia díszíti, s az egyik közfalon nagy fekete vászon, rajta nagy fehér kereszt. A nyugati indóháztól a múzeumig, az Andrássy-úton le, aztán a köruton tovább, hol a temetés elvonúl, mindenütt a gyász pompája, mely ily mértékben nem volt alkalmazva még nemcsak nálunk, de máshol sem.

Az utczákon száz meg száz helyen árulják a Kossuth képeket, a karra való gyászfátyolokat, sőt a zászlókat is.

A terézvárosi templom, a hol a genuai hamvakat tették ravatalra, szintén feketében van. Az oltár körül, a padokon fekete takaró. Két ravatalt állítottak, jobb oldalon Kossuthnénak, baloldalon Kossuth Vilmának. Zöld növények, virágok minden felé.

A nyugati pályaudvar érkező oldalát óriás fekete teremmé alakították. A roppant csarnokot mely, alatt a vonatok megállnak, csak ott nem takarja fekete lepel, a hol világosságnak kell behatolnia. A terézköruti homlokzat is egészen be van borítva, valamint az oszlopok is. A lámpákat fátyol fedi itt is, és az egész uton a múzeumig.

A múzeum előtt, Arany szobrától jobbja és balra, hatalmas árboczot ástak le. Fekete lobogójok csaknem a földig ér. A múzeum oszlopos homlokzata merő fekete lepel. A kerek csarnok, a hol ravatal áll, bevonva feketével, csak a tetőzeten fehérlik óriás csillag. A ravatalhoz három lépcső vezet, ezen emelkedik a majdnem két méter felső rész. Körülte 8 nagy és 60 kisebb kandeláber, melyek folyton égnek. Oldalt pálmákból és déli növényekből valóságos liget. Éjjel-nappal díszmagyarba öltözött egyetemi ifjak állnak őrséget a ravatal körül. A koszorúkat már csütörtökön kezdték itt elhelyezni.

Az utczákon nyüzsög a járókelők sokasága. Minden vonattal ezrek és ezrek érkeznek.

Kossuth-utcza Budapesten. A közmunkatanács helybenhagyván a főváros közgyülésén határozatát, mely szerint a *Hatvani-utcza* ezentúl *Kossuth-utczának* neveztessék, az utczai táblákat márczius 30-ikán délelőtt már ki is szegezték az utcza-sarkokon.

A gyászmenet Olaszországból haza.

Márczius 28-ának éjszakáján s még egész délelőtt olasz földön mentek keresztül a koporsókat és a kiséretet vivő vonatok. Minden városon, minden állomáson ezrével tódult ki az olasz nép, mindenütt élén az illető hely polgármesterével. Koszorúkat vittek, búcsúzókat mondtak.

A magyar küldöttségek vonata éjjeli 11 óra után ért *Milanóba*, hol a polgármester és katonaság fogadta; úgy szintén *Veronában* is. A halottas vonat reggeli 4 órakor érkezett. A polgármester beszédére *Kossuth* Lajos és Tivadar és *Márkus* alpolgármester válaszolt. A többi állomásokon is mindenütt küldöttségek és sokaság, és koszorúkat adtak át. *Mestre* állomásnál reggel 8 óra felé a velenczei polgármester is várt, és a régi 48-as dragonyosok. A Kossuth-család kocsija már ekkor egészen megtelt koszorúkkal. *Trevisonál* négy zászlóval várt nagy tömeg, s a Garibáldi-hymnuszt énekelte. A polgármesternek Kossuth Lajos Tivadar mondott köszönetet. *Conégliánóban* a tisztikar is ott volt az állomáson, s katonai tisztelgéssel fogadta a vonatot. *Pardenone* állomásnál Kossuth orsovai búcsúzóját osztogatták olasz nyelven. *Udine*-hez, az osztrák határ közelébe reggeli hetedfél órakor ért az első vonat, dél felé a halottas vonat. A város minden egyesülete zászlók alatt vonult ki az állomásra.

Megható jelenet volt, mikor a határ melletti őrháznál megállt a halottas vonat, s *Kossuth* Ferencz Olaszország felé fordulva, levett kalappal mondott búcsúszavakat és isten hozzádot atyja nevében annak a földnek, hol a számüzött 35 évig élt, remélt és szenvedett.

Ezután osztrák területre értek. Az állomásokat rendőrök és zsandárok zárták el a közönség elől. *Görzben* telelt a betegeskedő Horvát Boldizsár volt igazságügyminiszter. Koszorut vitt a vonathoz, a melyet az ablakon keresztül vett át Márkus alpolgármester. Egész éjjel osztrák területen, a Karszthegység közt haladt a halottas vonat.

Gyönyörű tavaszi reggel viradt. *Polsteran* az utolsó állomás az idegen földön. Innen már látni a haza hegyeit.

Csáktornya az első magyar állomás, mely a hazatérő halottat fogadja márcz. 30-ikán reggel 6 óra után. A szomszédos hatóságok is itt gyültek össze, meg az egész környék. Budapestről uj nagy küldöttség várt itt. Csertán Károly zalai alispán ötvenes tagu küldöttséget vezetett. A harangokat meghuzták. A turini küldöttségek vonata már este megérkezett s itt töltötte az éjjelt. Utját a halottas vonat megérkezése előtt 15 perczczel folytatta tovább. Koszorukat adtak át a koporsókra. *Szilvágyi* Gyula légrádi evang. lelkész mondott imát.

Lassan indult el az állomásról a vonat, s ment tovább a magyar földön, a hol az egész vonal mentében ott álltak az emberek s kegyeletes áhitattal, bánatosan köszöntötték a hazatérőt!

*

Budapesten márcz. 30-án déli egy órakor kezdett elhelyezkedni a tömeg a napfénytől bearanyozott, mégis oly sötét utczákon. Az indóháztól a muzeumig a rend fentartására alakult polgári őrség 4000 tagja és a tűzoltóság ügyelt föl a roppant tömeg közt. A vonat ¼4 órakor érkezett Budapestre a nyugati pályaházba. A gyászmenet a megállapított rendben vonúlt a nemzeti múzeumhoz, hová öt óra után érkezett, s a koporsót a múzeum előcsarnokában fölállított ravatalra helyezték. A temetési szertartás megállapított sorrendjét alább közöljük.

*

A temetés Budapesten.

Márczius 30-ikára, a hamvak haza érkezésére a főváros temetés-rendező bizottsága a következő sorrendet állapította meg:

Kossuth Lajosnak, nejének és leányának hamvai délután 3 órakor a nyugoti pályaudvarban megérkezvén, ugyanott a hazaérkező küldöttség vezetője átadja s a székes-főváros képviselője átveszi a hamvakat.

Kossuth Lajos teteme koporsóban hatfogatú halottas kocsira tétetik s a törvényhozás és a székes-főváros képviselőinek, továbbá Pestmegye küldöttségének kisérete mellett a nyugoti pályaudvarból a váczi-köruton, Deák-téren, Károly- és muzeum-körúton át a nemzeti muzeum csarnokában felállított ravatalra helyeztetik.

A ravatal mellé diszőrség állíttatik: Esti 7 órától a ravatalt egész éjfélig a közönség is megtekintheti; *márczius 31-ikén* pedig reggel 6 órától esti 9 óráig,

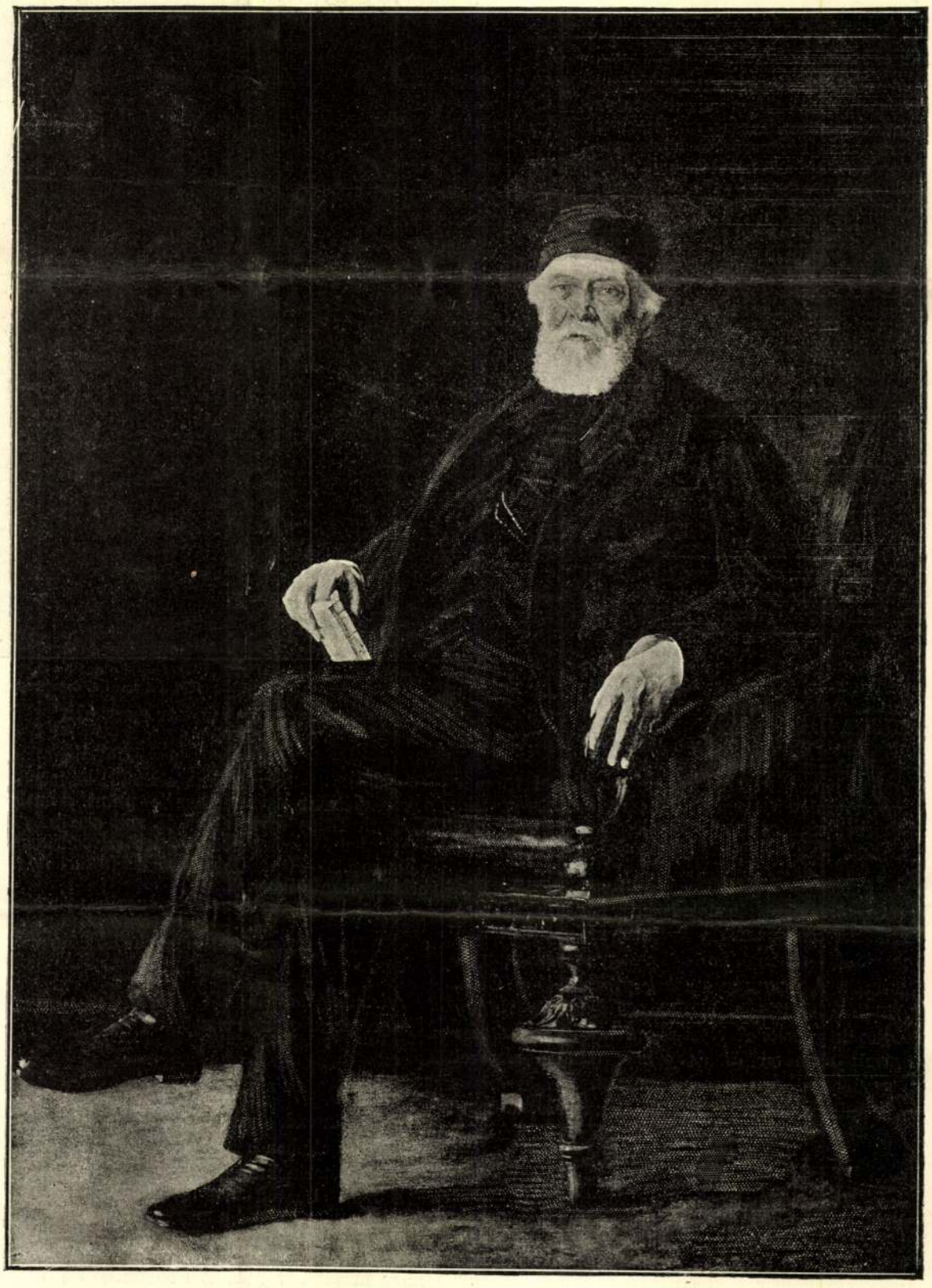

KOSSUTH LAJOS.

PARLAGHY VILMÁNAK KOSSUTH DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN LEVŐ FESTMÉNYE UTÁN.

de meglehet, hogy akkor is egész éjfélig. A csarnokba, a ravatalhoz nem bocsátanak senkit. A ravatalt csak az óriás ajtóból lehet megtekinteni.

April elsején délelőtt 10 órakor kezdődnek a temetés gyászszertartásai a nemzeti muzeum csarnokában.

A szertartás a «*Himnusz*» éneklésével kezdődik, melyet a budai dalárda ad elő. Az *egyházi szertartást Sárkány* Sámuel evangelikus püspök végzi. Ezt követi *Jókai* Mór beszéde a képviselőház részéről. Beszéd a székes főváros részéről, tartja *Gerlóczy* Károly. «Szózat», énekli a budai dalárda. Kossuth Lajos koporsóját a nemzeti múzeum kertjében álló nyolczfogatú díszes halottas kocsira teszik.

A *gyászmenet* megindul. Elől mennek a rendfentartó lovasok; utánuk következnek a zászlóval és jelvénynyel megjelent küldöttségek, testületek, egyesületek, körök, kaszinók stb.; egy lovas két csatlóssal, hat lámpátvivő lovon; a koszorúkat vivő kocsik s azok között nyolcz lovas; a 48-as honvédek; Budapest székes főváros gyászba borított zászlója, a székes főváros tisztviselői és hivatalnoki kara; a sirkeresztet vivő, két díszőrrel, a papok; a nyolcz fogatú díszes halottas kocsi; a család tagjai; a törvényhozás, a székes főváros törvényhatósági bizottsága és Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vármegye törvényhatósága; az ország többi vármegyei és városi törvényhatóságának, Monok és Tállya zemplén-vármegyei községnek, a magy. kir. akadémiának, az ügyvédi kamarának és a kereskedelmi és iparkamarának, az orsz. iparegyesületnek küldöttségei.

A *halottas kocsi* öt-öt szalagját jobboldalt az országgyűlési pártköröknek, baloldalt a székes főváros törvényhatósági bizottságának egy-egy tagja viszi felváltva.

A kiséretet rendfentartó *urlovasok* zárják be.

A gyászmenet a nemzeti múzeumból indul ki s a múzeum-, Károly-köruton, Deák-téren, Váczi-köruton, Andrássy-uton, Teréz- és Erzsébet-körutakon, kerepesi és köztemetőuton át vonul a temető második kapujához. A koszorukat vivő kocsik előtt haladó kiséret a temető második kapuja mellett elhaladván, tovább vonul a köztemető-uton. A temető második kapuját csakis a koszorukat vivő kocsik odaérkezésekor nyitják föl s a temetőbe csakis a gyászkocsik s az ezek után haladó gyászkiséret mehet be.

A gyászkiséret bevonulása után a temető kapuját ismét bezárják. A halottas kocsi a sirbolt előtt áll meg s a koporsót a kocsiról leemelik s a sirbolt mellé helyezik.

A *sirbolt* előtt az egyházi szertartás után beszédeket mondanak: a 48-as honvédek részéről; a függetlenségi és 48-as párt; az egyetemi ifjuság; az orsz. függetlenségi párt kijelölt szónokai.

Végül egy gyászdalt énekel a budai dalárda. A koporsót ezután a sirboltba lebocsájtják s a sirboltot befödik.

*

Kossuth és övéinek sírhelyét a kerepesi temetőnek oly részében választották, melynek halottjait már eltávolítják. A Deák- és Batthiány-mauzoleuma közt van az a hely, hol a héten az ideiglenes sirboltot is megépítették, melybe lépcsőkön lehet lejutni. Köröskörül 15 méternyi területen a régi sírok hamvait eltakarították. A sirboltban Kossuth koporsója a középen, jobbról hitvese, balra leánya fog nyugodni egymás mellett.

Kossuth szobra.

Országos bizottság alakult, hogy Kossuth szobrára rendszeresen vezesse a gyüjtést, mely önkéntesen megindult azonnal, mihelyt a nagy ember lehunyta szemeit. A bizottság elnökei gr. *Batthiány* Géza, gr. *Széchenyi* Béla, b. *Eötvös* Loránd és *Tolnay* Lajos képviselő. A bizottság a társadalom összes mivelt elemével és az ország minden részével összeköttetésben szervezi a gyüjtést.

Felhivása, melyet márcz. 24-ikén intézett a nemzethez, így hangzik:

Emeljünk emlékszobrot Kossuthnak!

Méltót a névhez, méltót a nemzethez, méltót az eszméhez, mely az érczben élni fog.

Az érczszobor megörökítése lesz annak a törhetlen szabadelvüségnek, melyet az élő nagy szellem képviselt; bálványa az enyészhetetlen hazaszeretetnek; egy szobor, a ki él, eszmél, érez és hozzánk beszél.

A mig élt, ő lakott a mi szivünkben, most a mi szivünk dobogjon az ő érczkeblében, hogy érezze vérünk lüktetését, gondolataink járását, ivadékról ivadékra.

E szobornak remekműnek kell lenni, *nemes érczből* öntve. A művészi lángész remeklését dijazzák tehetőseink arany bőkezüséggel; de a hozzá való érczet a nép millióinak fillérei halmozzák össze: mert ez a *legnemesebb ércz a világon.*

Együtt a szoborral kell a hamvakat őrző mauzoleumnak is emelkedni, melynek csarnokában a népkegyelet örök szövétneke világítand a hazafi örök nyugalma fölött.

A hazafiui áldozatok részben erre fordítandók.

Az egész nemzethez intézzük e felhivást; a válaszban nem kételkedünk.

A kegyelet ellenállhatlan érzetétől ösztönözve, nyomban a gyászhir hallatára nagy számmal gyültek egybe a társadalom minden rétegéből a független polgárok és elhatározták, hogy a fentjelzett czél elérésére az egész országra kiterjedő társadalmi mozgalmat indítanak és ennek vezetésére országos bizottságot alakítanak.

Ezen nyomban megalakult bizottság nevében hazafias tisztelettel felkérjük a magyar közönséget, hogy az így megindított nemzeti mozgalmat erélyel támogatni siessen és a befolyt adományokat a «*Kossuth Lajos Emlékének Megörökítésére Alakult Országos Bizottság*» czime alatt a Pesti hazai első takarékpénztár egyesülethez — mint a melynek Kossuth Lajos egyik alapítója volt s a mely azok kezelésére és gyümölcsöztetésére szives készséggel vállalkozott — *legkésőbb folyó évi junius hó 30-ig* beküldeni méltóztassék.

A beküldött összegek nyilvánosan nyugtáztatni fognak.

Kelt Budapesten, 1894 márczius hó 24-én.

*

Adományokat Kossuth szobrára a «Vasárnapi Ujság» szerkesztősége is elfogad.

*

Az akadémia részvéte.

A magyar tud. akadémia márcz. 28-ikán délelőtt, rendkivüli ülésben határozott az országos gyászban való részvételének megállapításáról.

B. *Eötvös* Loránd elnök igy szólt: «Tisztelt akadémia! A mikor gyászol a magyar nemzet, akkor gyászol ez az akadémia is, a mely minden tudós és tekintélyes társai között talán leginkább jogosult arra, hogy magát egy nemzet akadémiájának nevezze. Nagyon távol állunk mi ugyan a politika szenvedélyes küzdelmeitől; a mi feladatunk az, hogy a tudomány és irodalomnak csöndes, de ernyedtelen munkásai legyünk, de azért nem válhattunk még közömbösekké az olyan fájdalom iránt, a mely nemzetünk ezreinek, millióinak szivét járja át. Igen, a Kossuth halála fölötti fájdalomban részt veszünk mi is s részt fogunk venni abban a kegyeletes munkában is, a melynek czélja az ő emlékének megörökítése lesz. A fájdalom kifejezésében másoknál többet mi sem tehetünk, de az emlék megőrizésében nekünk, a föladatnak bizonyára legszebb, bár legnehezebb része jutott. Mert mi a magyar nemzetnek történetirói vagyunk s igy a mi teendőnk lesz az ő halhatatlan nagy alakjáról a történet részrehajlatlan kutatásával itéletet mondani és megállapítani a hazafiságnak ama magasztos erényeit, a melyek az ő nevét pártkülömbség nélkül minden magyar ember gondolkozásában tiszteltté teszik. De ez nem egy órának, nem is egy évnek, ez a jövőnek a dolga. a jelenben csak részvétünket fejezhetjük ki, megadva a nagy halottnak a végtisztességet. Inditványozom ezért: 1. Helyezzen a magyar tudományos akadémia koszorut Kossuth ravatalára. 2. Vegyen részt küldöttségével a temetés szertartásán; a küldöttség tagjai az elnökség s azok legyenek, a kik erre a főtitkári hivatalban jelentkeznek. 3. Küldje meg, mint kegyeletének emlékezetét, ez ülésének jegyzőkönyvét a nagy halott fiainak.»

Az akadémia tagjai ez indítványokat helyesléssel fogadták s aztán bejegyeztették a neveiket a főtitkárságnál.

1852. évi amerikai daguerreotyp fénykép után.

KOSSUTH ÉS PULSZKY FERENCZ.

MI UJSÁG?

* A «Vasárnapi Ujság» szerkesztősége részéről *Kimnach László* festőművész munkatársunk utazott Turinba, hogy Kossuth ottani temetési szertartásáról lapunk részére rajzokat készitsen, s a nagy halottat szállító vonattal egy idejüleg érkezett vissza Budapestre. Turini rajzait legközelebbi számainkban fogjuk közölni. A *Budapesten lefolyó gyászünnepélyről* több kiváló festőművészünk fog rajzokat készíteni a «Vasárnapi Ujság» részére.

A német császári család Abbaziában. Az időjárás csak néhány nap előtt kezdett fölmelegedni, addig a császári család csak kevés kirándulást tehetett.

Márczius 27-ikén délben *József* főherczeg táviratot kapott Fiumében *Vilmos* császártól, hogy délután 3 órakor a «Christable» yachton Fiuméba jön, s kirándulásra viszi magával a főherczeget és családját Buccari felé. *József* főherczeg visszasürgönyzött, hogy örömmel várja az Adamich-molón. A kirándulásnak legszebb idő kedvezett. József főherczeg és neje, Mária Dorotytya főherczegnő, a néhány nap óta itt időző László főherczeg, 3 óra előtt érkeztek a molóra. A népszerű főherczegi család körül csakhamar nagy közönség gyült egybe, a mely nem is sejtette, hogy kire várnak. Negyed négy órakor jött a «Christable» yacht, melyről csolnakot bocsátottak le, s erős evezőcsapások után csakhamar elérte az Adamich-molót. Ekkor ismerte föl a főherczegi család, hogy a csolnak kormányzója, egyszerű matróz ruhában, senki más, mint *Vilmos* császár, ki barátságosan intve, mindenekelőtt Klotild főherczegnőnek nyujtott kezet, hogy segitse; közben mély meghajlással megcsókolta Klotild főherczegnő kezét. Menet közben a császárnak bemutatták László főherczeget. A csónak 2 percz alatt a hajóhoz ért és $^{3}/_{4}4$ órakor eltávoztak a kikötőből Buccari felé, gyönyörködve a szép fekvésü városban és a hajókkal ellepett kikötőben. A német császár és neje, kik a hajón üdvözölték a vendégeket, ismételve megjegyezték, hogy most, ily szép időben, nagyon pompás az ott tartózkodás. A társaság tagjai d. u. 6 órakor visszatértek Fiumébe; a császári család pedig Abbaziába, hová esti 7 órára, az ebédre gróf *Széchenyi* Imre, a volt berlini nagykövet és neje is hivatalos volt.

Király ő felsége a német császárnál. Márczius 29-ikén uralkodónk meglátogatta a német császári családot Abbaziában. Ő felsége Matuglie állomásnál szállt ki, oda hajtatott reggel 8 órakor Vilmos császár is. Matugliében horvát zászlók lengtek, Volosczában diadalkaput állitottak. Matugliétől Abbaziáig nagy tömeg állt az utakon. Féltizkor érkezett meg uralkodónk a különvonattal. A király sietve szállt ki, kétszer megcsókolta a német császárt és megrázta kezét. Észrevéve, hogy a császár épen az imént cserélte föl sipkáját csákóval, igy szólt hozzá: «Milyen

Parlagi Vilma

98. Brocky Károly.

8. Deák-Ébner Lajos.

351. Parlaghy Vilma, Lwow hercegné.

Almásy-Telchi aukció III.
1940.

– Engedje meg, kisasszony – mondja –, hogy így utólag elnézését kérjem kezdeti ódzkodásomért. Hiszen kegyed tudja a legjobban, hogy mily nehezen engedtem kérésének, és ha a fiaim meg Lujza húgom nem beszélnek rá, amit akár tekinthetek összeesküvésnek is, akkor most szegényebbek lennénk ezzel a mai valómat igazul megjelenítő festménnyel. Kár lett volna.

– Örülök, ha így látja kormányzó úr – mosolyog Parlaghy Vilma –, de higgye el, nem csupán mi lennénk szegényebbek, de egy ország is, ahol ha nem tudják elevenségében, akkor így megfestve is nagyon akarják már látni Kossuth Lajost.

– Lehetséges – mondja a kormányzó –, bár nem hiszem, hogy sok örömük telik majd benne. Aki vár voltam egykoron, most majd várromként láthatnak viszont.

– Nem így lesz – ingatja fejét Parlaghy Vilma –, mert akik várnak látták, hogy a hasonlatnál maradjak, úgy fogják látni most is. Mert ezt a várat nem rombolta le senki, csak az idő próbált benne kárt tenni, de attól az még szilárd maradt.

– Köszönöm – mondja Kossuth –, de azért ne higgye, kedves művésznő, hogy könnyű dolga lesz, ha ezt a festményt otthon is ki akarja majd állítani. A hazai hivatalosság még az arcmásomtól is retteg, mintha attól tartanának, hogy kilépek a képből és újra felforrósítom az országot, hadba hívom a népet gyönyörű álmunk, a függetlenség megvalósításáért. De hát mivel? Ezzel a bottal tán, amire támaszkodom?

Kossuthnak lett igaza, mert az 1885-ös országos kiállítás zsűrije elutasítja Parlaghy Vilma festményét, helyette Benczúr Gyulának Tisza Kálmánt ábrázoló portréját választja be. Hiába cikkeznek ez ellen a honi újságok, főképpen a Függetlenségi Párt lapja, az Egyetértés, semmit sem érnek el vele. Ezek után Parlaghy Vilma a Képzőművészeti Társulathoz fordul, hogy az országos kiállítással egyidejűleg állítsák ki valahol külön a képet, de ott sem jár sikerrel. Végül Kossuth iránti tiszteletből egy magángyűjtő állítja ki a festményt Sugár úti villájában, nem messze attól a palotától, ahol az országos tárlatot rendezik. Ennek a híre természetesen rögtön elterjed, és a villába úgy tolonganak a látogatók, mint hívő zarándokok a kegyhelyre. És ettől kezdve már nem lehet eldugni, netán megsemmisíteni, hiszen mindenki számára tudott dolog a létezése és kicsit úgy tekintik ezt, mintha a festményt maga a kormányzó küldte volna ajándékul a honfitársainak. Márpedig az ilyen ajándékot meg kell becsülni, és ha ennek ellenzői nem akarnak tüntetést vagy még annál is többet – ahogy ezt újságcikkekben, különböző fórumokon is hangoztatják –, akkor a Kossuth portrénak a magánvillából át kell kerülnie az országos tárlatra.

Át is kerül a következő esztendőben, mert a zsűri végül is jobbnak látja beszavazni Parlaghy Vilma művét a kiállítandó képek közé. Nem meglepő ezek után, hogy már a megnyitó napján is hatalmas tömeg várakozik a Sugár úti palota előtt. Habár a megnyitó ünnepségre csak a meghívottak mehetnek be, azok is éppen elegen vannak, a nagy többség csak utána, de legalább látni fogják a császárt, aki megtiszteli jelenlétével a kiállítást. Előző esztendőben még ő is nyitotta meg, de most csak egyszerű tárlatlátogatóként lesz majd jelen. Ha úgy tetszik, műkedvelőként. Hiszen Ferenc Józsefről köztudott, hogy kedvtelésből maga is rajzol, fest, és akik már látták a munkáit, úgy tartják, nem is roszszul. Csak éppen ott sem enged teret a fantáziájának, azokat is a pontosság, kimértség, katonás fegyelmezettség jellemzi, mint egész egyéniségét.

Helfy Ignác és Eötvös Károly a tömeget megkerülve az egyik oldalbejáraton mennek be még a megnyitó előtt, mert kíváncsiak, hogy a kiállítás rendezők hová helyezték el a festményt. Látni már látták természetesen, de mégis más annyi kép között szembe találkozni vele. A termekben az őrökön kívül még senki, így a két országgyűlési képviselő nyugodtan nézelődhet. Végül Helfy Ignác akad rá egy sarokban, és odainti Eötvöst is.

– Itt van – mutat a festményre. – Nem hinném, hogy ettől alkalmatlanabb hely van-e még ebben a teremben. Bár én már azon se lepődnék meg, ha befalaznák és kitennének egy táblát, hogy aki látni akarja, bontsa ki.

rolót fel
barlang-boltunk fölé
kiakasztunk cégtáblának
egy ÚJ napot
miközben lassan átfolyik
rajtunk az idő
de mit csinálnak ilyenkor
a csillagok

Győr, 2002. február 13-án

Lévay Botond
MINDHALÁLIG

Ha főszolgabírókban is csalatkozom,
hisz sértetlenül bújnak át a tű fokán,
hitetlenségre akkor sincs elég okom,
a forrás kéretlenül öblít, mos tovább.

A fának nehéz látni a könnyes erdőt.
De tudd, az Úr előtt te állsz vaksin, pőrén;
s csak magtárba jutsz, vagy rab növényként megnőssz
múltadból, fény-bilincs, fényvihar küszöbén.

Ahol becstelenségek még visszafájnak,
de a gyarlóság tava már rezzenetlen,
s vezeklés, megbánás nem könnye a mának,
a szépített gazság itt végleg kegytelen.

Ha főszolgabíróidban csalatkozom,
hisz emelt fővel kúsznak Uram a tű fokán,
egyetlen perc, érdek sok az élethosszon,
ha bűntudat nélkül, örökké halsz tovább.

TÓTH-MÁTHÉ MIKLÓS

A festmény

A 200 éve született Kossuth Lajos emlékére

Parlaghy Vilma a fiatal, de már a portrékészítés terén hírnevet szerzett művész Kossuth fiai szerint is élethűen festette meg a nyolcvankét éves száműzöttet, karosszékben ülve, fején házi sapkával, kezében szétnyitott könyvvel. Úgy, ahogy turini lakásában is gyakorta elüldögélt a múltat vallató tekintettel, melynek nem szabhattak már gátat az országhatárok, hogy a régen elhagyott hazába legalább így visszanézhessen.

A művésznő előbb Turinban állítja ki festményét, és elégedett lehet az ottani fogadtatással. Nem csupán a szép számmal érkező látogatók fejezik ki elismerésüket, de a műbírálók is nagyra értékelik, és nem utolsósorban maga a modell is, Kossuth Lajos.

így kénytelen ő is szembenézni vele. Ami nem történt meg valóságosan, itt és most megtörténik. A császár ott áll rezzenéstelen arccal, és nézi a kormányzót, az „illetőt", ahogy említeni szokta, mert a nevét még sohase mondta ki és egyszer le nem írta. Most pedig egymással szemközt. Kossuth a festményen karosszékben ülve, előtte pedig a császár.

– Lehet, arra vár, hogy Kossuth felálljon előtte – súgja Eötvös Helfynek –, de arra aztán várhat.

A csend már kezd idegesítően hosszúra nyúlni, mikor a császár hirtelen elfordul a képtől és tovább indul. Szórakozott pillantást vet a következő festményre, majd az utána következőre is, aztán kezét felemelve búcsút int mindenkinek, és kíséretével együtt távozik. Ahogy kilép a teremből, újra felzúg a moraj, mind hangosabban, majd valaki elkiáltja magát: Éljen Kossuth Lajos! És erre olyan erővel tör ki a vivát, hogy elhallatszik talán Turinba is.

(Elhangzott a Kossuth-év alkalmából 2002. augusztus 18-án, Mécs Károly színművész előadásában a tállyai evangélikus templomban, ahol Kossuthot keresztelték.)

TANÚSÁG

Emlékezés Vargha Domokosra (1922–2002)

Vargha Domokos Kossuth-díjas író, Kunszentmiklós és Káva díszpolgára, a Lyukasóra folyóirat alapító szerkesztője, a Confessio szerkesztőbizottságának volt tagja (1984–1991) életének 80. és házasságának 55. esztendejében, 2002 május 12-én, hosszas betegség után otthonában békésen elszenderülve megtért Teremtőjéhez. Temetése május 24-én volt, a református egyház szertartása szerint, a Farkasréti temető Makovecz ravatalozójából.

Temetésén a vigasztalás igéit *Hegyi-Füstös* István ny. lelkipásztor és felelős szerkesztő, a Confessio szerkesztőbizottságának tagja hirdette és végezte a síri liturgiát, ahol Vargha Domokos kedvenc zsoltárai, édesapja: *Vargha Tamás* (Budapest, 1906–1968, Kunszentmiklós) lelkész-esperes, író, költő hallelújái és nagyapja: *Vargha Gyula* (Káva, 1853–1929, Budapest) költő, műfordító kedves énekei csendültek fel.

Búcsúbeszédet mondott két barátja és pályatársa: *Mészöly* Dezső és *Gyurkovics* Tibor.

Az alábbiakban közreadjuk *Hegyi-Füstös* István igehirdetését, *Mészöly* Dezső: *Koldus és király* c. a sírnál mondott búcsúbeszédét és *Gyurkovics* Tibor: *Fecske* című versét, amely búcsúbeszédében hangzott el a koporsónál. (Az utóbbi kettőt a Lyukasóra Szerkesztőségének hozzájárulásával, amely megjelent – több Vargha Domokosra emlékező írással együtt – a folyóirat 2002., XI. évf. júliusi számában.)

A Confessio Szerkesztősége és Szerkesztőbizottságának tisztikara szeretettel és hálával emlékezik Vargha Domokosra, a volt munkatársra, a gyerekekről írt, a magyar irodalom örök értékű műveinek alkotójára, a közösségi élet szolgálójára. Istené a dicsőség és hála mindazért az ajándékért, amit Vargha Domokos életén, életművén keresztül kaptunk. Legyen áldott az emléke!

(– A Szerkesztő)

– Ne adj tippeket – mosolyog Eötvös –, mert még megfogadják. Egyébként én ezt nem tartom olyan rossz helynek, mert keresésre buzdít és egy kis séta még nem ártott meg senkinek.

Állnak, nézik a festményt. A jól ismert arcot, hiszen mindketten jártak Turinban. Helfy, aki hosszú ideig Itáliában is élt, rendszeresen látogatta a kormányzót, ezért most úgy érezhetik, mintha újra Kossuth vendégei lehetnének, csak ezúttal Pesten.

– Figyeld csak, Károly – szólal meg Helfy –, pontosan úgy néz ránk, mint legutóbb, mikor együtt kerestük fel. Emlékszem, ugyanilyen karosszékben ült! Kísérteties, hogy mennyire él a szeme.

– Igaz – mondja Eötvös –, de nézd meg jobban a fejét, az arcát, nekem úgy tetszik, mintha mindaz, amit átélt, rajta lenne. Akár egy felénk fordított történelmi térkép, melyen ha jó ösztönnel kutakodok rálelhetsz mindenre. Megkeresheted rajta Monokot, Tállyát, Liszkát, Sárospatakot, Sátoraljaújhelyt… Azok ott már a pesti esztendők, ott feljebb a pozsonyi diéta … Az a mélyebb ránc a homlokán, nézd csak, az ott a tömlöcben töltött évek…

– És hol van a szabadságharc? – mosolyog Helfy. – Azt látod-e?

– Az ott van a szemében – mondja Eötvös –, máig ott fénylik, nem hunyt ki.

– És az utóbbi évtizedek? Az emigráció?

– Nem látni. Eltakarja a bajusza, szakálla, mintha azt sugallná, hogy csak a látható érdekes a számunkra, az elfedett már nem.

– Különös okfejtés – mondja Helfy –, nem tudom, mit szólna ehhez az öregúr, aki éppen az emigrációs emlékiratain dolgozik?

– Helyben hagyná – mondja Eötvös –, mert valószínű, hogy ő is így gondolja. Az emlékiratok? Ne hidd, hogy megír benne mindent. Lelkének legkínzóbb démonai továbbra is rejtve maradnak. Már csak azért is, mert még ma sem tud igazán a múltba nézni, Turinból is haza tekint, és semmivel sem elégedett, ami itthon történik. Nekünk is inkább a hibáinkat rója fel, pedig minket igazán a híveinek tudhat. De hát talán ez így is van rendjén. Jó magunkon érezni a tekintetét még a távolból is.

A csend hirtelen megtörik, kinyílnak a bejárati ajtók, érkeznek a meghívottak. A honatyák is odébb sétálnak a Kossuth képtől, más alkotásokat vesznek szemügyre és várják, hogy megérkezzen a császár.

Nem kell sokáig várakozniuk, mert a megadott időpontban percnyi pontossággal lép be Ferenc József és kísérete. A tömeg szétnyílik, utat engedve nekik, és csak akkor húzódik ismét össze, amikor a császár már leül a számára elhelyezett díszes karosszékbe. Amíg a beszédek elhangzanak, szinte mozdulatlanul ül ott, az arcáról nem lehet leolvasni semmit. Fegyelmezett, uralkodói arc, amilyennek a pénzeken is látni.

– Vajon megnézi-e majd Kossuthot? – suttogja Helfy, közelebb hajolva Eötvöshöz.

– Erre nem csak te vagy kíváncsi – súgja vissza a másik –, de itt körülöttünk ez a sok ember is mind erre vár.

Az ünnepélyes megnyitó után feláll a császár, kegyesen bólint a megjelent művészek, előkelőségek felé, itt van Tisza Kálmán, a miniszterelnök is, aztán lassan elindul, hogy megnézze a tárlatot. Kísérete pár lépéssel mögötte, mintha nem akarnák zavarni a műélvezetben. Amelyik kép előtt megáll Ferenc József, ott megállnak ők is, amelyikre csak egy pillantást vet és tovább halad, ők is úgy cselekednek. A teremben közben senki sem mozdul, a császárt nézik, és ahogy közeledik a Kossuth képhez, úgy válik mind halkabbra a moraj. És amikor odaér, egyszerre csend lesz. Olyan csend, hogy még a sóhajtást is meg lehetne hallani.

Ferenc József is érezheti ezt, mert egy pillanatra úgy tűnik, hogy tovább megy és rá sem néz a képre. Aztán egy-két lépéssel odébb mégis megáll és onnan tekint vissza. Bele egyenesen a kormányzó szemébe, amit úgy festett meg a művész, hogy bármely irányból nézze is a képet, Kossuth tekintetét nem kerülheti ki a látogató. Nem kivétel ez alól a császár sem,

PARLAGHI VILMA (1864—1923): KOSSUTH LAJOS TORINÓI DOLGOZÓSZOBÁJA

Dömötör Dezső: Az Országgyűlési Múzeum.

MAGYAR MŰVÉSZET

1933. 195. l. - 199. l.

Parlagi Lilla

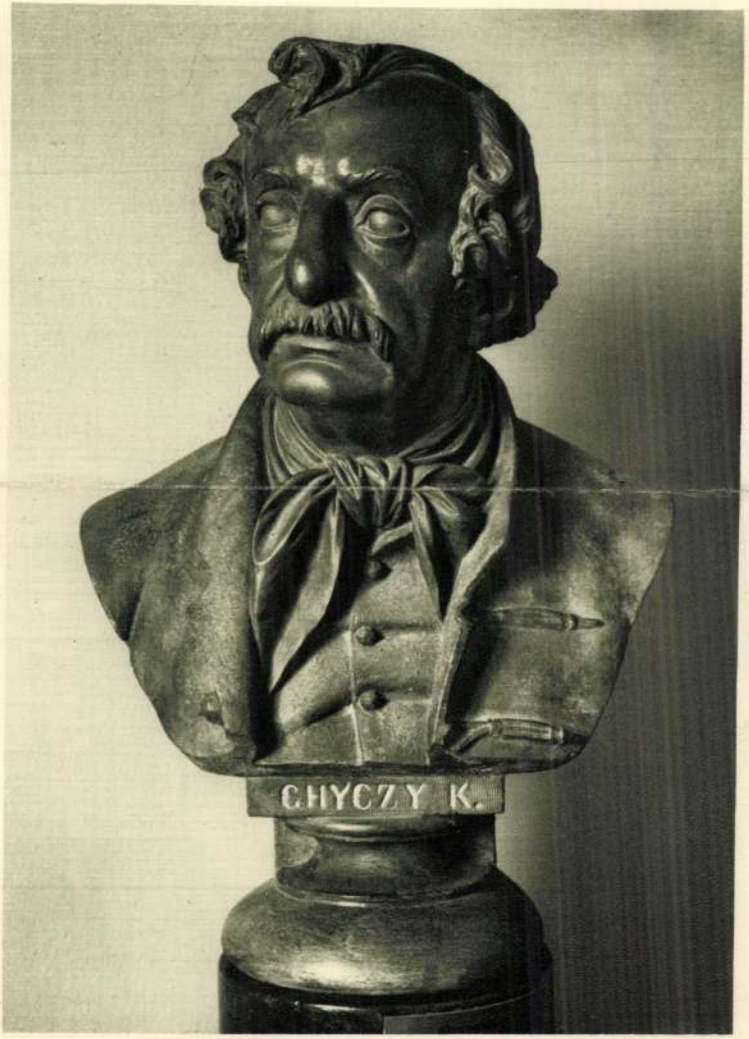

IZSÓ MIKLÓS (1831—1875): GHYCZY KÁLMÁN

tást ábrázol, de mely talán csak azért felsőmagyarországi, mert tót bocskorba van bujtatva a máskülönben magyaros gyereknek a lába.

Halmi Arthur Borbélyüzletben című képe, a melyhez már volt szerencsénk az Andrássy-uti műcsarnokban, most itt van kiállítva. Itt találtuk *Parlaghi* Vilmának képét is, a mely Szőgyény Marich grófot ábrázolja.

Rendkivül érdekes a *Menzel* kollekciója, melynek külön termet adtak. Remek skizzek, tanulmányfejek és karcok vannak itt felhalmozva. Egy nagy képe vasgyári műhelyt ábrázol és a mozgalmas kép az első tekintetre megragadja figyelmünket. Pontosan adja vissza az e fajta gyári életet, különösen a fehéren izzó vastól megvilágított munkásarcokat. Menzel a tiszteletbeli érmet kapta az idei müncheni kiállításon.

Kaulbach-nak három portraitja közül kiválik egy fiatal hölgy arcképe. Csupa élet az egész, a szeme beszédes, a testtartása olyan, hogy csak várjuk, mikor lép már ki a keretből. Minden csupa igazság ezen a képen.

A második képkiállitás a *szecessziónistáké*, a mely külön e célra épitett csarnokban látható. Itt már kevesebb a jó kép, de annál több a még el nem készült. Nagyon érdekes és tanulságos *Da Molin* Oreste *Rosszul táplálkozók* című képe. Minden egyes alak tanulmánytárgy-számba mehet. Erős realizmus szól hozzánk minden egyes alakból és annyi eredetiség meg ujság, a mely ritkaság a mai meglehetősen sablónos korban. Van továbbá a kiállitáson egy asszonyfej, a melyet az olasz *Paoletti* Silvius festett. Ennél plasztikusabb, életerősebb képet még alig láttam. Igazi hús és hozzá még rózsaszínü eleven hús, sugárzó szempár és kifejezés teljes arcvonások, úgy hogy a néző alig tud vele betelni.

A *Stuck* Ferenc itt kiállított képei közül csak egyet említek: egy pastellarcképét. Méltán sorakozhatik a fentihez, azzal a különbséggel, hogy még többen nézik, mert szép nőt ábrázol, míg ellenben amaz csak érdekeset.

K. Z.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Eper, szeder, szamóca.

Naszód-Beszterczéről irja egyik olvasónk: — Otthon *Egerben*, sőt egész Hevesben igy különböztetik meg ezt a három fogalmat: *eper*, édes ízű fehér vagy fekete gyümölcs (Maulbeere), a szeder alakra nézve ugyanilyen, de csak fekete szinü és kissé savanykás ízű (Brombeere). Ez azonban kétféle és pedig van olyan, mely fán terem és hosszúkás és a mely garád mellett kis bokron terem, ez apróbb és gömbölyü, a harmadik a szamóca, melyet nálunk németre senki sem tud lefordítani, de nem ez az Erdbeere, hanem az úgynevezett földi eper, mely lényegesen különbözik a szamócától, először is, hogy alakja gömbölyded, míg a szamóca hosszúkás, inkább gubacsalaku, a földiepret kocsányjával szedik le, míg a szamócát, ha leszedik is száráról, kocsányja a száron marad. A szamóca tavaszszal, a földieper pedig most, júliusban érik.

A mi a másik szónak különböző tájakon hallható rokonkifejezéseit illeti, annyit tudok biztosan, hogy nálunk Egerben csak kukorica a neve, míg Besztercén málénak is, de tengeri búzának is nevezik, kukoricának nevezni még senkitől sem hallottam Beszterce vidékén.

Beregszász: Az eper, szeder, szamóca helyi elnevezései kérdésében közölhetem, hogy az Erdbeeret nálunk Beregmegyében földi epernek, elvétve szamócának is hívják. A Maulbeere neve egyszerűen eper, mely nevezés alatt soha sem értünk földi epret, mert ezt mindig földi epernek mondjuk; a Brombeere neve pedig szeder, melynek egy vadon termő faja — mert fái szeder is van — a bércek rengetegiben buján tenyészik s érett korában a közelben fekvő orosz falvak lakóinak apróbb 8—10 éves leánykái az ilyen telepnek egyik oldalán szedegeti a szedret, melyet anyja a városba visz eladni befőzöttnek, a másik oldalán pedig a rémes fekete medve szüretel, a nélkül hogy tudni akarnának egymásról, vagy ha tudnak is, mint régi ösmerős jó barátok, dolgukat bevégezve, bántalom nélkül távoznak egymástól. A tengerit nálunk egyáltalán tengerinek hívják — bár a szomszédos, szatmármegyei falvakban málénak nevezik, mely elnevezés a közvetlen közelség dacára sem tudott mihozzánk átcsapni.

Egy *törcsvári* (fogarasmegyei) olvasónk ezeket irja: Az eper és a szamóca csakugyan két különböző, bár külsőleg hasonló gyümölcs. Az eper jobb ízü és szaporább termésü, rengeteg erdőkben is megterem, míg a szamóca csak a lankás dombokon otthonos. Íze valami pikáns (szokatlan), alakja is gömbölyűbb. Nagyon sajnálom, hogy nem mutathatom be inkább természetben, ha idején olvasom a vitát, küldtem volna mutatóba, selyempapír között egy csokorral az irodalmi hírü szamócából.

H. Legközelebbi számunkban kimerítő választ kap kérdésére.

Iháros-Berény. Nem kaptuk meg.

Médi. Igric álnév alatt Tábori Róbert ir.

Uj Idők előfizetője. A verseiben van meleg érzés, de a formája hiányos és a nyelve nem eléggé költői.

Wörishofen. Legjobb, ha ügyvéd kezébe teszi le ügyét. Az majd megtalálja a módját, hogy azt az urat kötelezettsége teljesitésére birja.

Marmaros-Sziget. Megkaptuk, köszönjük és közölni fogjuk.

Az első nyúl. Éppen a mai számunkban van egy vadásztörténet, a mely mutatja, hogyan kell az efféle históriákat megírni. Ennek utána már nehéz volna az önének helyet szorítani, ámbár vannak érdemei az első nyúl históriájának is. De elkésett vele.

Emlékeim. Kedves reminiszcencia, sok benne a költészet, de olyan intim dolog, hogy nem érdekelheti a nagyközönséget. Azt tettük vele, a mit ön kivánt.

Irói konyhák. Kozmás a főzte. Külmunkatárs mindenki lehet, a ki jó és használható dolgot küld be.

Képrejtvény.

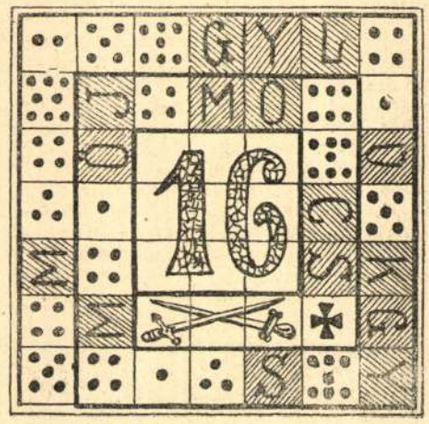

Mozaik betürejtvény.

*

A 33. számban közölt képrejtvény megfejtése:

Vigyázz!

Tartalom:

Szöveg: *A téglakirály*, elbeszélés. Irta Kemechey Jenő. — *Imádkozni*, Herman Ottóné költeménye. — *More, Csicsóné, Ácsi, Tanti.* Irta Bársony István. — *Vidéki ember a lóversenyekről.* — *Emlékek a század elejéről.* Irta Cagliostro. — *A csorbai tó fogaskereküje.* Irta Kőris. — Rovatok: Képeink. Művészet. Mindenféle. A szerkesztő üzenetei.

Képek: *Este a műteremben*, Boruth Andor festménye. — *Nagy mosás*, Baditz Ottó rajza. — *Munka a verseny reggelén.* — *A bírói páholyban.* — *A csorbai tó fogaskereküje.* — *A csorbai fogaskerekü megnyitásán.* — *Pálmay Ilka.* — *Az öreg Brassai bácsi.* — *Boruth Andor.*

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

Singer és Wolfner legujabb kiadása.

Benedek Elek. *Testamentum és hat levél* (6—8. ezer.) Ára 80 kr. — Díszkötésben 1 frt 50 kr.

Göre Gábor *biró ur könyve.* Uj darabokkal mögszaporított kiereszték. Ára 1 frt. Díszkötésben 1 frt 80 kr.

Herczeg Ferenc. *Szabolcs házassága.* (3—4. ezer.) Regény, a szerző arcképével. Ára 1 frt 50 kr. — Díszkötésben 2 frt 40 kr.

Gerolamo Rovetta. *Az első kedves.* Regény. Fordította Tábori Róbert. Ára csinosan bekötve 50 kr.

Jean de la Bréte. *Vadrózsa.* Francia regény. A francia akadémia Montyon-díjával jutalmazott mű. Fordította Fáy J. Béla. 2 kötet. Ára csinosan bekötve 1 frt.

célra küldjön neki azonnal *tizenhat* fogolymadarat. A mint azok megérkeztek, elküldte őket Jókaihoz. Harmadnapra pedig beköszöntött hozzá egy targoncás, a ki *harminckét* darab foglyot adott át a költőkirály nyájas üdvözletével.

Nem folytatom a költők versenyének leírását. Vasmegyében és mindenütt széles Magyarországon, a hol csak fogolymadár található, ki van adva a rendelet az irtó harcra. Ropog a vadászfegyver, még egyszer csapkod szárnyaival a halálra talált madár, aztán ládába csomagolják és elküldik Budapestre hol Mikszáth Kálmán, hol pedig Jókai Mór címére. S így megy ez majd mindaddig, míg az utolsó eszkimó meg nem ette az utolsó fókát. A ki tehát még nem evett belőle, — nem az eszkimóból, sem pedig a fókából, hanem a fogolymadárból — siessen, mert rövid idő múlva még a mesés grifmadárnak pecsenyéje is népszerűbb leszen ételsorainkon. *t. r.*

A Pálmay-hét. A krisztinavárosi színkör ez idei történetében emlékezetes lesz a Pálmay-hét. Zsúfolt színház, dús jövedelem, lelkes közönség, — mi kell egyéb még egy igazgató szívének? A díva is meglehet elégedve azzal a rokonszenvvel, a melyet a budapesti közönség iránta tanusított, és a mely abban is nyilvánult, hogy az esős időjárás dacára a balpartról is nagyon sokan átzarándokoltak látására. A diva eddigi vendégszereplése után konstatálhatjuk, hogy most is nagyon tetszik, de mégis sokkal inkább tetszett a népszínházban, a mikor még nem ejtette ki idegenül a magyar szót és a hangját sem viselte meg kissé Albion ködje. Játéka azonban még mindig a régi, ellenállhatatlanul kedves és pajkos, alakján sem tett semmi kárt az idő, és így még mindig megilleti őt a hely az első sorban. Megjegyzendő továbbá, hogy még mindig úgy ért a reklámhoz is, mint a régi jó időkben, mikor egészen a mienk volt, és nem csupán vendégségbe járt el hozzánk, — de hát szép asszony, kiváló művésznő, hatalmas temperamentum és még azt se kívánja, hogy folyton róla beszéljenek?

Boruth Andor.

Pálmay Ilka.

Este a műteremben. A bohémvilág árkádiai királyság, melyből a ki kilép, ilyenféle emlékeket viszen magával: félbemaradt képek, kuszáltan telefirkált kótalapok, egy csomó szerelmes levél, aztán csodálatosan meleg hangulatoknak képei, mik hegedűhangból, erdei virágokból, nagy tavaszi kószálásokból, sok szívjóságból, örömből-bánatból, ravasz kis nótákból vannak összeszőve. Ebbe az árkádiai királyságba nem eresztenek be mindenkit, valami különös arisztokrata kvalifikáció kell hozzá. Ott tudniillik egy ritka szuverén uralkodik: a művészet, a mely szuverénnek viszont egy páratlan minisztere van: a szív. A közönséges napi életnek kevés köze van ehhez a költői világhoz, mely önakaratából különvált tőle s a maga körében a maga képére és hasonlatosságára gyúr át mindent. Festőemberek, kik hajlanak az impressziókra s keresik azt, a mi egyenesen a szívre hat, egy idő óta nálunk is ennek az árkádiai királyságnak képeit festik, intim belső dolgokat, melyekben a kis szobában csöndesen zümmögő lámpa, a cigaretta halvány parázsa, félhomály és hegedűszó adják meg a miliőt, bohémemberek világát.

Boruth Andor is egy ilyen képpel lépett először a nyilvánosság elé, mely örömmel és hálával jutalmazta a munkáját. Bemutatjuk ezt a képet a jelen számunkban, az eredetije ott van az új Műcsarnok millenáris tárlatán, s mint egyízben már jeleztük, azok közé a képek közé tartozik, melyben legszabadabban és legközvetlenebbül nyilatkozik meg a művészi érzés és erő. Az *Este a műteremben* egy kis intim költemény, egészen szubjektív és egészen lírai, benne megvan a fiatalság üdesége, az átélt élmények fris emléke, azután egyszerűség és erő, a mi megvesztegeti a nézőt. Nagy dolgokat ígér Boruth Andor ezzel a képpel; a ki huszonhárom éves korában már ennyit elért, attól jogunk van sokat várni. *—a —ly.*

Müncheni képkiállítás.

Az ezidei képkiállítás a müncheni üvegpalotában közel 700 olajfestményt tartalmaz. A szobrokkal, akvarellekkel, pastelekkel és karcokkal együtt megközelíti az 1200-at. Ez az óriási üvegpalota, a mely mindezeket magában foglalja, mégegyszer ennyi képnek és szobornak adhatna helyet, a nélkül, hogy a túltömöttség olyan mérvü lenne, mint a mi néhai Andrássy-úti műcsarnokunkban. A budapestinek, ha végig megy ezeken a termeken, szinte hiányzik valami. Keresi az okát, kutatja, a míg aztán rá nem jön a nyitjára: a képek kényelmes elhelyezése szokatlannak tetszik neki, az ő szeme az egymásra halmozott képekhez van szokva.

Az első érmet ebben az évben *Brown* T. Austen kapta *Mlle Plume Rouge* című képeért. Felséges az az előkelő nyugalom, a mely ezt a festményt áthatja. A nem is annyira szép, mint inkább kedves arc, a szelid tekintet, az előkelő magatartás, elárulják a nagy művészt, a ki azonfelül brilláns technikáját is ragyogtatja.

A második érem nyertesei között van *Fechner* Hans *Női képmása*. Ez az arc a báj és a gyöngédség megtestesülése. Fínom, szinte áttetszően halvány vonásaihoz kedvesen simulnak a barnásszőke hajfürtök. Ábrándos, kék szeme tengernyi jóságot és szeretetet sugároz ki. A diszkrétül megfestett fekete selyemruha csak fokozza az arc szépségének hatását.

Második érmet nyert még *Egger* Albin *Ave Maria*, az Isel-hegyi csata után című képe. Nagyszabásu festmény, a melynek előterében a győző sereg a tépett zászló előtt térdre borulva imádkozik. Az a csendes áhitat, a mely elfogta ezeket az embereket a véres harc után, igaz és nem erőltetett. Szelid kifejezést ad a sebzett arcoknak, mérsékeli a harcban fölkeltett zord indulatot és még a nézőben is áhitatot ébreszt. Háttérben az erdő magas fái és ezeknek csúcsai között ott ragyog a lenyugvó napnak bibora.

Kedves kis kép *Dierck* Pierre Jacques *Gyermekmenhely* című festménye, melyet szinte második díjjal jutalmaztak. Az a sok szőke fejü baba, mindegyiknek kezében az elemózsiás bögre, olyan harmonikusan van megfestve, hogy az ember szinte megfeledkezik e gyermekek nyomorúságos sorsáról és örül e hangulatos csoportnak. Érdekes és nagyon találó a kép színezése is.

Van ezen a kiállításon egy darab magyar föld is, a melyet *Vesin* Jaroslav festett meg. Felsőmagyarországi lóita-

emelt épület mutatja a kerepesi uton s mellette balfelől a nemzeti szinház négyemeletes bérháza is látható csinos tornyával. Az operaháznak nem rég megnyilt s Ybl Miklós terve szerint a legnemesebb renaissance-stylban épitett fényes csarnokát is most veszi az olvasó. E mellett képeink Budapest két legnagyobb indóházát, az osztrák-magyar államvasut társaságét (De Serres terve szerint készült, eredeti épitészeti formáju s erős vasszerkezetü épület) s a Rochlitz által tervezett s a közforgalomnak csak mult év nyarán átadott m. kir. államvasutak központi indóházát is feltüntetik. Ennek óriás homlokzata s nagy arányu épitkezése már a hatvaniutcza szögletén feltünik a szemnek s mintaszerü berendezése is teljesen megfelel a legtúlzottabb igényeknek is. A képviselőház egyszerü épülete, szemben a muzeum-kerttel, már csak rövid ideig fog a törvényhozás székhelyéül szolgálni, mely 1867 óta végzi benne országos működését, azután át fog költözni a tömő-térre tervezett uj országházba, ennek góth stylü tervét Steindl már elkészitette s lapunk olvasói is ismerik. Nem messze a képviselőháztól, a muzeumköruton nyilik a polytekhnikumnak ezuttal szintén bemutatott velenczei stylü hatalmas épülete, mely 1884-ben készült el s az eddig szétszórva bérházakban elhelyezett müegyetem most összpontositva van benne. Még a képzőművészeti csarnok s ennek szomszédságában a mintarajztanoda és zeneakadémia sugáruti palotái foglalnak helyet képso rozatunkban, s Budapestnek egy általános látképe.

A tejgazdaság és sajtkészités elméleti és gyakorlati szempontból, a természettudományi társulat megbizásából irta *Békessy* László, a debreczeni gazdasági tanintézet tanára. A munka kiadásának költségeit a társulat az országos segélyből fedezte. Gyakorlatilag igen hasznos mű, mely a tej értékesitésének egész széles körével megismertet, ugy a mint kifejlődött ez élelmes nyugati szomszédjainknál, kik a gazdaság ez ágát nagy ipartelepeken üzik, a termékekkel messziről képesek jelentékeny jövedelmeket szerezni, s a gazdaságnak átalában biztos forrását vetették meg, pedig épen a tejgazdaság az, mely kevés költséggel, kevés munkaerővel, de természetesen kellő gond és értelem mellett szilárd hasznot tud biztositani. Békessy művének nemcsak a nagyobb gazdaságok hanem a gazdasszonyok is jó hasznát vehetik, mert kiterjed mindenre, a tejelő marhákkal való bánásmódra, a tej kezelésére, javitására, a tejföl, vaj, turó és a különböző sajtfélék előállitására. Kétszáznál több rajz is elősegiti a felvilágositásokat és gyakorlati utasitásokat. A hasznos kötet ára 2 frt.

«Kis Lexikon» czimen dr. Wekerle László 12 füzetre terjedő egyetemes ismerettárt inditott meg, mely rövid előadásban tájékoztatója kiván lenni a közönségnek. Első füzete, tömör nyomásu iven, 4 képes melléklettel most jelent meg. Ára egy füzetnek 30 kr., az összes füzetekre szóló előfizetési ár 3 forint.

Egyházi beszédek. Szilágy-Somlón megjelent *«Ünnepi és közönséges egyházi beszédek»*, irták és kiadják: *Nagy* László sz.-somlyói ref. pap és esperes, *Kis* Albert ilyefalvi ref. pap és *Viski* Pál zoványi ref. pap. Második kötet, mely tizennégy beszédet foglal magában. A gyüjtemény első kötete tiz év előtt jelent meg. Ára az uj kötetnek 1 forint 60 kr. — *«Evangéliumi lelkészi tár gyászesetekre*, prédikációk, gyászbeszédek, imák, háznál, templomban, sirnál», szerkeszti és kiadja *Czelder* Márton, kecskeméti ref. lelkész. Szintén második kötet, s Kecskeméten jelent meg; ára 1 forint 50 kr.

Az adóvégrehajtók kézi könyve, állami adóvégrehajtók, szolgabirák, községi előljárók használatára az 1883. évi 44-ik törvényczikk és pénzügyminiszteri utasitás alapján átdolgozott második kiadás; irta Kassay Adolf. — Az adóvégrehajtási eljárást könnyiti az által, hogy az adótörvényeket a pénzügyminiszteri rendelettel egybefoglalva magyarázattal adja elő. A 180 lapból álló könyv ára 1 frt. Megrendelhető Schenk Ferencz könyvkiadó hivatalában Budapesten, ujvilág-utcza.

Kossuth arczképe. Nagy hazánkfiáról eddig csak fényképek vannak. Állhatatosan ellenszegült, hogy vonásait lefessék. Huszár Adolf ama kérelme elől is kitért, hogy e jeles művész mellszobrot készithessen róla. Parlaghy Vilma kisasszonynak jutott a szerencse, hogy Kossuthról arczképet festhessen. A fiatal művésznő, — ki Münchenben tanult, s a műcsarnok őszi kiállitásán jellegzetes kifejezésü és erőteljes tekhnikával festett arczképekkel tünt ki, — Kossuth arczképét kiállitotta Turinban, s az ottani lapok magasztalólag szólnak róla.

Pályanyertes zeneműi. A népszinház bizottsága 50 darab tizfrankos aranyat tüzött ki oly zeneműre, melyet az előadások kezdetén hatással játszhat a zenekar. A beérkezett 15 pályamunkából négyet találtak figyelemreméltónak, melyek jeligéi: «Dalában él a nemzet,» «Phoebus,» «Hic Rhodus» és «Excelsior.» Ezeket a bizottság előadatván, a birálók a «Dalában él a nemzet» jeligéjünek itélték oda a jutalmat. Szerzője Herzenberger István, a népszinház zenekarának tagja.

Uj zeneműi. Táborszky és Parsch zeneműkereskedésében Budapesten megjelent: *«Magyar királydal»* szerzé *Liszt* Ferencz. Hétféle kiadásban: 1. Összvezérkönyv. 3 frt. 2. Férfi-karra. 2 frt. 3. Vegyeskarra. 2 frt. 4. Vegyes gyermek-karra, a hazai iskolák számára 30 kr. 5. Magán baryton hangra zongora-kisérettel 80 kr. 6. Zongorára 2 kézre. 1 frt 20 kr. 7. Zongorára négy kézre. 1 frt 80 kr.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 13-iki ülésén, melyen Pulszky Ferencz elnökölt, két székfoglaló képezte a tárgyat. *Dankó* József és *Ballagi* Aladár levelező tagok tartották meg székfoglaló értekezésöket.

Dankó József esztergomi kanonok «Franczia könyvdisz a renaissance-korszakban» czimü terjedelmes értekezést adott elő, a könyvillusztrálás, és művészi nyomdászat történetének egyik legérdekesb fejezetét. E régi nyomdászati emlékekben való nagy jártassággal fejtegette, hogy a müvészetnek mennyiben van része a nyomdai termékek diszitésében. A fametszésben rejlő erőt csak lassanként ismerték föl, de a francia rajzolók már a tizenötödik században az olasztól és némettől elütő és önálló stilt találtak s a franczia illusztrált irodalom terén Lyoné az elsőség. Terentiusnak 1493-ban megjelent lyoni kiadása tartalmaz először műbecsü illusztrácziókat. A franczia illusztrálás sajátságainak ismertetéseül az értekező tüzetesen vázolta az «Heures et Offices» czimü épületes könyvek diszitéseit, aztán a kiválóbb illusztrátorokat és ezek műveit. A müvészek egész sorával foglalkozott az értekezés, főkép az 1480-ban született Tory müvészetét emelvén ki, mellette pedig Jean Cousin-t (1501—1589) és Salamon Bernardot (1520—1570.)

Ballagi Aladár székfoglaló értekezése történelmi tanulmány XIV. Lajos hires miniszteréről, Colbertről, Richelieu bibornok miniszteri utódjáról. Ballagi széles körü tanulmányok alapján méltatta Colbert államférfiu működését. Szerinte alig van történelmi nagy alak, kiről olyan fonák felfogás gyökerezett volna meg a köztudatban, mint Colbertről. Egyoldalu államférfinak tüntették fel, mintha csupán nemzetgazda lett volna, pedig a legegyetemesebb tevékenységü államférfiu volt, ki az államszervezet minden tényezőjének harmonikus kifejtését tüzte czéljául. Legmaradandóbb hatása, hogy a franczia társadalomban meggyökereztette a munka szellemét s oly fejlődésnek inditá a középosztályt, hogy ez egy század multán föléje kereskedett az abszolutizmusnak s túlélve a forradalom felforgatásait is, megmenté az országot. — Mindkét székfoglaló nagy tetszésben részesült.

A természettudományi társulat legutóbbi szakülésén *Than* Károly oly készülékeket mutatott be, melyek a vegytani intézetben házilag készültek s a kiállitáson lesznek láthatók. Köztük vannak a gázok vizsgálatához való uj eszközök, melyek mindenesetre fel fogják kelteni a szakemberek figyelmét és elismerését, s tudományos haladásunk és önálló kutatásainkra nézve bizonyára kedvező világot vetnek. Dr. *Dietz* Sándor mutatta be ezután és ismertette *Linhart* György magyaróvári tanár «Magyarország gombái» czimü vállalatát, s a nagy szorgalommal összeállitott száritott gombák gyüjteményéről nagy elismerés-el szólt. A szakülés után választmányi ülés következett, melyen bejelentették a társulat kiadásában közelebb megjelent munkákat, u. m. Békessy Lászlótól «A tejgazdaság és sajtkészités» 202 rajzzal; dr. Oláh Gusztávtól «A lángészről és elmekórról» 1 rajzzal. Ez alkalommal dr. Serli Sándor orvos Mohácson 60 frttal az alapitó tagok sorába lépett. A rendes tagok száma 5757.

A Petőfi-társaság e hó 12-iki ülésén két nagyobb értekezést és költeményeket olvastak föl. *Névy* László a «rajz» nevű irodalmi műfajt ismertette és védelmezte. Szerinte e jelenleg divatos irodalmi forma sokban rokon a görög idyllel; megegyeznek abban, hogy a természet, vagy a mindennapi élet egy-egy megkapóbb jelenetét örökitik meg egyszerüen és mesterkéletlenül, az egyik prózában, a másik versben. A rajz csak akkor fog megfelelni a kivánalmaknak, ha nem csupán leirással, hanem a személyek cselekvésével, tehát bizonyos drámaisággal hat az olvasóra. Az ily rajz bir irodalmi jogosultsággal, de csupán a hivatottak kezeiben. A magyar rajzirók között kiemeli Beöthy Zsoltot, Petelei Istvánt és Mikszáth Kálmánt. — *Bodnár* Zsigmond pedig Tolnai Lajos regényirói működését méltányolta részletesen. *Komócsy* József két költeményt mutatott be *Petri* Mórtól, *Szabó* Endre pedig végül *Reviczky* Gyula «Harmincz év» czimü költeményét adta elő.

Az országos képzőművészeti társulat e hó 19-én rendkivüli közgyülést tart, melyen az Ipolyi Arnold püspök lemondása által megürült helyet töltik be. Valószinüleg gr. *Károlyi* Tibort választják meg.

A felső-magyarországi muzeumegylet közgyülése a napokban volt Kassán Schuster Konstantin püspök elnöklete alatt. Az egylet saját erejére van utalva s eddig mintegy 6000 frt alaptőkét és 29,274 darabra menő gyüjteményeket mondhat magáénak. A várostól részére átengedett helyiségek már szükek s kérvényt fognak a hatósághoz benyujtani, hogy engedje az épületet összes jövedelmeivel együtt az egylet részére. A mikor egy önálló épület emelésére szükséges tőke együtt lesz, ismét a város tulajdonába menne át a mostani ház. A tisztujitásnál a régi tisztikart választák ujra s az elhunyt igazgató: Klimkovits Béla helyére testvérét, Gábort hivták meg.

MI UJSÁG?

A trónörököst e napokban Budapestre várják. Ő fensége az «Osztrák-magyar monarkhia irásban és képben» czimü nagy mü munkálatainak folyamáról kiván értesülést nyerni, továbbá az országos kiállitást megtekinteni.

Az országos kiállitás. A kiállitás műcsarnoka a festmények és szobrok elhelyezésére szüknek bizonyul. A beküldött müveket félretenni azonban nem lehet, a kiállitás művészeti szakbizottsága tehát elhatározta, hogy a műcsarnokba be nem férő müveket a főváros pavillonjában s egyéb kiállitási csarnokok diszfülkéiben állitják ki, hol nemcsak mint kiállitási, de mint diszitő tárgyak is fognak szerepelni. — A kiállitás területén levő sörházakból és csárdákból már több megnyilt s naponkint eleven élet tanyája. — A villamos világitás az egész területen és a városliget főutjain el van rendezve nehány nap óta, ugy szintén a tüzjelző készülékeket is bevezették a nagyobb épületekbe. — A harangokat, melyek az iparcsarnok mögött diszes lábakon függnek, e hó 14-ikén konditották meg először. Messze szóló hangjok a megnyitás és bezárás idejét fogja hirdetni naponkint.

A kiállitás panorámája. A hazai fürdők panorámája az egyetlen épület a kiállitás területén, melynél külön belépti dijat kell fizetni és pedig hétköznapokon 30 krt, vasárnap 20 krt, este villamos világitás mellett (az egyetlen épület, mely este is megtekinthető) 40 krt. Ezenkivül 20 kros katonai jegyeket is adnak. A panoráma-épületben különben *telefon*-állomás is lesz; a telefon össze lesz kötve az operaházzal és este 7—11 óra között ez épületben telefon utján lehet majd az operaház előadását élvezni. Az emeleten levő három óriási Tátra-képet már felállitották s e képek előtere a csalódásig hiven van berendezve, ugy hogy még azok is csak nehezen tudják megkülönböztetni a való természetet a müvészettől, a kik naponkint fokozatosan figyelemmel kisérik az előmunkálatokat. Az épület alsó helyiségeiben elhelyezendő tizenkét fürdőkép már szintén elkészült s a legközelebbi napokban ezek is felállittatnak.

Hirlapkiállitás. Az országos kiállitáson a hazai hirlapirodalom is be lesz mutatva lehetőleg teljes gyüjteményben. A Magyarországon megjelent napi és heti lapok, havi és időszaki folyó-iratok közül eddig mintegy 600 érkezett be s azok rendezése most ád dolgot az iparcsarnokban, hol a zongora mögött 3, egyenkint 9 négyszög méter terjedelmü keretben állitják, illetve szegezik a lapokat betürendben föl olyformán, hogy csak czimeik lesznek láthatók. A gyüjteményben a vidéki hetilapok képezik a legnagyobb kontingenst. A beérkezett statisztikai adatok alapján a hazai hirlapirodalomról egy könnyen áttekinthető kis munka készül, melyet a közönség között ki fognak osztani.

Dr. Römer Flóris apát-kanonok és jeles tudósunk e hó 12-ikén ülte meg folytonos és hasznos munkásságban töltötte életének hetvenedik évét, friss egészségben. Az ekkor kifejezett jókivánatokban, melyeket Nagy-Váradon levő tisztelőinek közvetlen volt alkalmok tolmácsolni, osztoznak a tudós főpapnak országszerte levő tisztelői, s örömmel járul ahhoz a «Vasárnapi Ujság» is, melynek Römer

beérkeztek. Vatelnek kellett volna szétosztani öket. Szobájahoz mentek, de hiába kopogtattak. Végre betörték az ajtót, s ott feküdt Vatel vérében . . .

Condé kétségbe volt esve, s a herczeg pláne sirt. A király, midőn értesült a szomoru esetről, borzasztó haragra gyuladt, fogadkozott, hogy bizonyosan rosszul bántak Vatellel, s hogy ily megbecsülhetetlen egyéniséget nem kellett volna annyi felelősséggel terhelni s gáncsolta a herczeget hanyagságáért. Mindez azonban semmit sem segitett szegény Vatelen, ki holtan feküdt, mig a halak elkészitésökre vártak. Gyönge kisérletet tettek az ünnepély felviditására, de a királyi gourmand vigasztalhatlan maradt.

Ez eset mutatja a konyha fontosságát a XVII-dik századbeli Franciaországban, főkép XIV. Lajos inyencz hajlamai következtében. Egy ugyanezen időben élt más hires szakács, *Pierre de la Varonne*, gastronomiai tanulmányai gyümölcse gyanánt több tudományos munkát hagyott maga után.

Vatel konyhájában, menüiben a pseudoklasszikus irodalom hangzatos ürességét, dagályos pathoszát testesitette meg, s mikor *Carème* feltünt, Vatel már csak halála által élt tovább, mert *Carème*, a modern franczia konyha megteremtője, minden más nagy szakács nevét homályba szoritotta. Ugy ünnepelték és körülrajongták, mint senki mást. Napoleon ép oly nagyrabecsülte, mint Talleyrand. Sándor czár Anglia regensével versengett birtokáért, s a bécsi kongresszuson monarkhák és diplomaták hódoltak neki. Humboldt Vilmos, gróf Pozzo di Borgo, Castlereagh lord és de Ligne herczeg sok órát töltöttek műhelyében. Sagan herczegnő is meglátogatta őt Sándor czár karján s Metternich herczeg és a párisi Rothschild versengettek birtokáért, de ez utóbbi maradt a győztes. Egy Rothschildnál adott ebéden látta őt meg lady Morgan, és eget ostromló lelkesedéssel kiáltott fel: «Valóban kevesebb lángész szükséges ahhoz, hogy az ember bizonyos drámákat megirjon, mint ahhoz, hogy egy ily ebédet költsön s igazán ép annyi joga van Carèmenek ahhoz, hogy megkoronázzák és virággal halmozzák el, mint a pastának vagy a vasárnapnak.»

Carème fellépése valóban felforgató volt; midőn első ünnepi ebédjét szervirozta, a melynél hiányoztak a monumentális czifrázatok, a mastix- és czukormythologia, s a maskirozott fáczánok és kappanok, a borzalom kitörése lebbent el kollegái ajkairól, kik megbecstelenitve látták müvészetöket s e felett jajgattak. Carème születését és származását homály fedi. Családfája lenyul a XIV-ik századig s mondják, hogy egyik őse X. Leó-tól, kinek Olaszország az «örök békét» s a konyha a «fricandeau»-t köszöni, kapta a Carème nevet, egy hal-ragoût föltálalásáért, melylyel böjt idején képes volt a pápa husra éhes inyét lecsillapitani. A mi Carème-ünk tanitómestere azonban, s ez szakácsoknál ritka dolog — az éhség volt.

Atyja nyomoruságos cseléd volt s a mellett huszonnégy gyermek atyja. Carème asszony épen akkor halt meg, mikor a huszonötödiknek volt életet adandó. A nyomor, a szükség a részegeskedésre csábitotta az apát, s egy napon korcsmába vezette 13 éves fiát, hol egy darab borjuhust s egy pohár bort tétetett elébe. Mikor az utolsó csepp is kiürült, az apa megszólalt: «Ideje, hogy megváljunk; tudod, hogy otthon csak nyomor vár rád, de neked van eszed s az isten meg fog segiteni.» Még egyszer megölelte fiát, s azzal egy fillér nélkül, előkészületlenül ott hagyta Páris kellő közepén. A fiut inkább az emberár sodorta magával, mintsem ment, s igy tartott ez egy jó ideig, mig egyszerre az alkony leszállt, a fiu halálos fáradtan rogyott le és elaludt. A külvárosban egy nyomoruságos kis konyha küszöbére hajtotta le fejét s ott találta meg a korcsmáros. Fölvette éji szállásra, s szolgálatába fogadta. Ebből a piszkos csapszékből, hol meleg vizet főztek levesnek, s döglött macskát pecsenyének, hol az abrosz s a serviette ismeretlen volt, került ki Franciaország legnagyobb szakácsa, kinek «Code culinaire»-jét minden európai udvar elfogadta.

Husz éves korában lett Carème főszakács Talleyrand herczeg konyháján s majd angol, orosz és bécsi udvari szakács lett, de csak Párisban érezte magát otthon s azért ujra visszatért oda, hogy Rothschild báró konyháját vegye át. Ekkor már hirneves és irigylett ember volt, kinek müvei: a «Maitre d'Hôtel», a «Pâtissier royal», «Pâtissier pittoresque» már több kiadást érve, évi 20,000 frankot jövedelmeztek. Carème Rothschildékról, kik őt természetesen fejdelmileg fizették, s Ferrières jószágukon, melyet ép akkor vásároltak Orante herczegtől, *buon retirót* ajánlottak neki öregségére, mindig a legnagyobb tisztelettel emlékezett meg, s házukat a Talleyrandé mellé állitotta, a mi pedig nagy dicséret volt Carème szájából, mert ő a kora előtt oly jellemtelen államférfit a legtiszteletreméltóbb jellemnek tartotta, azért az egy okért, hogy senki sem volt képes szerinte oly mélyen fölfogni a szakácsmesterség szellemét, mint Talleyrand. Az igaz, hogy Talleyrand is büszke volt Carème-re, a ki annyira tudott hizelegni Sándor czár inyének, hogy ez őt Troppauba és Villachba is hivta.

Carème igazi müvészi lelkesedéssel ölelte föl a szakácsságot s több értékes uj reczeptet is hagyott hátra finom delicatesse-ekhez. Kék szalagos kollegái számára irt könyvei között van egy rövid öneletirat is, mely mutatja önzetlen lelkesedését mestersége iránt. «Soha sem vágytam, — irja, — gazdagságra. Czélom komoly és emelkedett volt s már mesterségem küszöbén az volt ohajtásom, hogy foglalkozásomat művészetté emeljem». Korán hozzászoktatta magát, hogy minden este följegyezze a konyhában napközben tett tapasztalatait s leirja a különböző étkek készitésében tett módositásokat. Már a kora reggel a piaczon találta, hol a legjobb és legszebb czikkeket válogatta ki, s visszatérve azonnal föltette köténye és fehér sapkáját. Meggyőződése volt, hogy minden nagy embernek szükségkép epikurnak kell lennie, s különös büszkesége tárgyát képezték diplomácziai ebédjei. Rothschildék házában ismerkedett meg Rossinival is s ez a finnyás «connaisseur», a ki a makkarónit saját és kedvelt barátjai számára maga szokta elkésziteni, teljesen kielégitettnek vallotta magát a Carème művészete által.

Oly nagy is volt Carème szorgalma, hogy a főzőkanalat is csak azért tette le kezéből, hogy helyette tollat ragadjon, s még betegágyából is unokanővérének mondta tollba konyhai tapasztalatait. Mint pástétom-sütő inas, alig 17 éves korában, minden keddet és pénteket arra használt föl, hogy a rézmetszetek gyüjteményében és a könyvtárban a régiek konyháját tanulmányozza s modelleket keressen süteményeihez. Igen jó rajzoló is volt s kitünő szinérzékkel biró festő, a minek mesterségében sok hasznát vette. Hiszen a főzőkanál és az ecset nem is állanak oly távol egymástól. Sok festő és szobrász forgatta a főzőkanalat, mielőtt ecsethez és vésőhöz nyult volna. Claude Lorrain apja szakács volt, s ez maga is mint ilyen szolgált Agostine Tassi festőnél, s ez ismerte föl festő-tehetségét is. Canova is mint kukta kezdte pályáját, s első szobormüve is egy vajból formált oroszlán volt, mely mint asztaldisz, a Falierik egy lakomáján, mindenki figyelmét magára vonta. Falieri aztán kiképeztette Canovát, de ennek kedvencz tárgyai azután is az oroszlánok maradtak, s Thorwaldsen szerint minden későbbi oroszlánjain is meglátszik valami lágy vonás, valami vajszerü. Ude, a yorki herczeg hires szakácsa kitünő madárfestő volt, Noël pedig, Nagy Frigyes szakácsa, kihez ódát is irt, épenséggel mint csatafestő tett kisérletet.

Carème czukorsüteményei, melyeknek kartonjai megjelentek, mutatják kezének nagy müvészi avatottságát. Ő maga a czukorsütemények arany-korát az utrechti béke idejére tette, midőn már köztekintélynek örvendő szakácsok készitették az édességeket a leglovagiasabb királyok asztalára. De Carème a czukorsütemények reformátora volt, ő fejtette tökélyre annak legmagasabb ágát, az irós tésztát. A mellett müvészi érzéke fölismerte, hogy anyag és forma kölcsönösen kiegészitik egymást. Addig a czukorsütemény-készités stylja a pompaszerüben tetőződött, hiu látványosságokban, monumentális, túlterhelt idomokban; ehhez pedig mastixra és durva tésztára volt szükség, Carème süteményei megannyi finom tésztába költött proverbe-ek; menüi Musset szeretetreméltó bájával csábitnak, entrec-i a legétvágygerjesztőbb expositiók, mártásai, ragoût-i pedig telvék pezsgő franczia könnyüséggel, dévaj kedvességgel és kokett szeretetreméltósággal.

Ötszáz leves-reczept közül, melyeket hátrahagyott, nem kevesebb mint kétszáz böjti leves van, köztük nem egy, mely hires nevet visel: Condé, Staël, Chateaubriand, Gerand, Lamartine, Buffon, Delavigne, Rossini, Viktor Hugo, stb. Mikor Carème meghalt, Rothschild asszony gyászba öltözött, Rossini könnyes arczczal ült zongorához s Beethoven gyászindulóját játszta, Jules Janin pedig egy napig böjtölt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Magyarország függetlenségi harcza 1848—49-ben, Gelich Rikhárd tábornok nagy müvéből a második kötet hagyta el a sajtót, Aigner Lajos kiadásában. E 498 oldalt elfoglaló kötet a szabadságharcznak 1848 november végétől 1849 márczius elejéig terjedő időszakát tárgyalja. Ez időbe esnek a honvédzászlóaljak lényeges szaporitása, a Windischgrätz-féle téli hadjárat, Görgey visszavonulása, a moóri csata, a kormány székhelyének áthelyezése Debreczenbe, a harczok a felső Tiszánál, Dembinszki fővezérsége, a kápolnai és szolnoki csata és sok más kimagasló katonai és politikai esemény.

Gelich munkája nagybecsü, és az akkori katonai viszonyok megitélésére nézve minden eddigi munka közt a legbiztosabb és legterjedelmesebb adatokat szolgáltatja. A szerző maga is tanuja volt az eseményeknek; már akkor jegyzett, s azóta folytonosan gyüjtötte az adatokat. Még egyéb előnyökkel is rendelkezik: széles látkörü katona, és higgadt történetiró. A történeti fontosságu okiratok mellett nem kevésbbé érdekes, a hol saját tanuságait, tapasztalatait adja elő. Kétségtelenül az első oly munka a magyar szabadságharczról, mely igazán belemélyed a nagy események katonai részleteibe, a szabadságharcz csapatainak szervezésébe, a vezérlésbe, a harcztéri eseményekbe és a nagy dráma fegyveres fejlődését, győzelmeit, bukását lépésről-lépésre kiséri. Rüstownak német nyelven megjelent müve e tekintetben nemcsak hézagos, hanem adataiban sem pontos, gyakran egészen megbizhatlan. A szabadságharcz egyes részeiről, egyes szereplők viselt dolgairól sok kötetet birunk, részint emlékiratok, részint vita-iratok alakjában, sokszor pedig egészen alkalmi vagy érdeksugalta müveket, melyek átalában fölhivják még magokra az itéletet, — de Gelich vállalkozott először a feladatra, hogy a nemzeti küzdelem történetét katonai szempontból is a lehető részletességig leirja, s közreadja a hadi, a törvényhozási és kormányzási okiratokat. A katonai alapossággal irt munka azonban nem szakitja ki külön a hadi eseményeket, hanem a törvényhozás müködésével, a politikai helyzettel, a kormány tetteivel s a nagy időszak minden tényezőjével és mozzanatával együtt festi a nagy korszakot. A most megjelent második kötet huszonhat fejezetre oszlik, s az anyag földolgozását a képviselőháznak és a felsőháznak az ország lakosaihoz 1848. november 29-én intézett kiáltványánál kezdi meg és terjed addig, a mikor Dembinszkit kinálták meg Vetter és Mészáros a hadsereg táborkari főnökségével. Ara 3 frt 60 kr.

«Kortársaink» czimen füzetes vállalat indult meg Pozsonyban, dr. Fésüs György szerkesztésében és Stampfel Károly kiadasában. Első füzete «kortársaink» egyik legnagyobbjának, *Kossuth Lajosnak* életrajzát közli Ferenczy József tollából, ki az ismert adatokat jól dolgozta föl a tárgyhoz mérten aránylag szük téren, 67 oldalra terjedő füzetben. Kossuthnak a szabadságharcz utáni szereplésére kevesebb tért szentelt. A füzet ára 60 kr.

«Magyarhon ezredéve», költemény, három részben. Irodalmunk és a tanügy derék veteránja, *Ney* Ferencz járul e kötettel hazafias lelkesültségben a millenium megénekléséhez, drámai formában idézve föl az elmult évezred eseményeit. A költeményt rövid ünneplő ének vezeti be, ezt «A nemtők» czimű idyll követi, melyben a nem ők éneke dicsőiti az ezredév feltüntét. Ezután következik a melodrámai költemény: «Szellemek gyülése», három szakaszban, melyben a nevezetesb királyok, történelmünk egyes kiváló alakjai szerepelnek, s föleleveniti a kiválóbb eseményeket. A diszszel kiállitott kötetet szerző dr. Majer István érseki helynöknek ajánlotta, régi barátság emlékeül.

A «Budapest a kiállitás alatt» czimű uj kalauzkönyvből, mely Dobrowsky és Franke fővárosi könyvkereskedők kiadásában mult héten jelent meg, már mult számunkban is adtunk mutatványt s ezuttal ujolag 10 képet közlünk. Ezek egyikén a városligeti bejáratát veszi az olvasó a sugárut felől, a hol ez egyfelől az állatkert, másfelől az arena-utba torkollik. Gyönyörü árnyas fák szegélyezik mindkét felől az ut szélét, s közelében van az artézi kut forrása s a sugárut befejezése emlékére emelt diadaloszlop is. A nemzeti szinházat egy a negyvenes években

* *

SZINHÁZ ÉS ZENE

Uj hangszereket mutatnak be a magyar feltalálók

A világ hangszerkészitői már régóta nem leptek meg bennünket olyan uj hangszerrel, amely a zenészek között és a zenei világban tartósan megmaradhatott volna. Talán *Sax Adolf* zseniális találmánya, a *saxofon* volt az utolsó, amely az egész világon elterjedt és meghóditotta azokat is, akik kezdetben nagy ellenségeskedéssel hallgatták különös, sajátos hangját. Az ujitások egyébként inkább csak az egyes hangszerek teljesitő képességét próbálták fokozni vagy a hangszerek anyagában, alakjában, szerkezetében vezettek be kisebb-nagyobb vivmányokat.

Mindez nem jelenti azt, mintha uj hangszerek nem foglalkoztatták volna eddig is a feltalálók képzeletét. A magyar feltalálók közt is akadnak szép számmal olyanok, akik uj gondolatok megvalósitását tüzték ki célul a hangszergyártásban. Ezeknek a feltalálóknak eddigi eredményeiről számol be majd május 8-án a Vigadóban egy diszhangverseny, amelynek keretében a *Magyar Feltalálók Országos Szövetsége* dr. vitéz *József Ferenc* kir. herceg fővédnökségével *négy uj elektromos hangszert mutat be.*

A hangversenyen megszólaló uj hangszerek közül a *„Neobechstein rádiózongorát"* dr. *Frankó István* találta fel. Ez a leleményes találmány szabályozható hangszóróval erősiti tetszés szerint a zongora hangját. Az uj rádiózongora alig pár centiméter hosszu hurokat igényel, anélkül, hogy ez a kisebb méret befolyásolná a hangszer hangszinének erejét és változatosságát. Igy a rádió-zongora a mai modern szükméretü lakásokban is helyet kaphat.

Egy másik uj hangszer, a *„Martinophon"*, *Martin Djémil* találmánya, már nem ismeretlen a pesti közönség előtt. Ez a találmány az éterhullámokat használja fel ötletesen és könnyen elsajátitható módon.

Dr. *Frankó István* másik találmánya a hegedüt „rádiósitotta". A *„Rádió-hegedü"* a régi hegedüből csak a hurokat és a hegedü nyakát tartotta meg. A hangszer szekrényét egy sajátos hangszóró pótolja, amely lehetővé teszi, hogy a hegedü hangja a legnagyobb távolságban is jól hallhatóvá váljék.

Cser Károly „Csernophonja" egyesiti a tangóharmonikát és zongorát. Játékosa tehát egy személyben egy egész zenekart testésit meg s ezzel a jazzkedvelő közönség régi vágyálmát valósitja meg.

A bemutató hangverseny előtt *József Ferenc* kir. herceg a magyar feltalálókról tart előadást.

* **A „Sok hűhó semmiért"** főpróbáját ma délelőtt tartja meg a Nemzeti Szinház. A legnépszerübb Shakespeare-vigjáték uj előadását Major Tamás rendezi. Főszerepeit Olty Magda, Ungváry László és Rápolthy Anna játsszák.

A PÓDIUM vendégjátéka
a
PESTI SZINHÁZ-ban
a Vigszinház társulatának közreműködésével
teljesen uj müsorral.
Konferál: BÉKEFFY LÁSZLÓ.
Premier: PÉNTEKEN.

Örökké...

Örökké felejthetetlen marad mindenkinek
MERLE OBERON
és Laurence Olivier csipkefinom filmje!
Rendezte: William Wyler
MA PREMIER!
◆ RADIUS

* **Művészek az árvizkárosultakért.** Az Operaházban hétfőn este rendezik az árvizkárosultak javára azt a nagyszabásu művészestet, amelynek fővédnöke *Horthy Miklós* kormányzó. *Azok a magyar művészek, akik az előadáson nem léphetnek fel, a jegyek eladását vállalták.* A *Szinművészeti Kamara* helyiségében a művésznők és művészek már szétosztották maguk közt a jegyek legnagyobb részét, hogy azokat *személyesen juttassák el azokhoz a társadalmi előkelőségekhez, akiknek megjelenésére az ilyen nagy társadalmi esemény kapcsán biztosan számitani lehet.* A nagyszabásu est jegyeit korlátolt számmal az *Operaház* pénztára és a *Szinművészeti Kamara* árusitja.

* **Meghalt Germanova, a világhirü orosz szinésznő.** Szükszavu távirat jelenti Párisból, hogy *Germanova asszony,* a világhirü orosz drámai szinésznő meghalt. Ha az utóbbi évtizedben nem is hallottunk Germanováról, a magyar közönségnek még élénk emlékezetében lehet az a törékeny, ideges, hallgatag, nem annyira szép, mint inkább kifejezően érdekes arcu asszony, aki tizenöt évvel ezelőtt Budapestet is utbaejtette társulatával világjáró utján és az akkori Renaissance Szinházban játszott néhány estén át. Germanova volt ez, akit joggal neveztek az „orosz Duse"-nak, nemcsak, mert halkszavu, csodálatosan közvetlen, mély szenvedélytől fütött művészete, hanem asszonyi lényének különös kifinomultsága, zárkózott melankóliája is méltó volt a nagy olasz tragikához. Germanova 1902-ben iratkozott be a moszkvai Művész Szinház iskolájába, 1904-ben mutatkozott be a Julius Caesarban mint Calpurnia. 1919-ben, a bolsevizmus elől menekülve, elhagyta hazáját és ettől az időtől kezdve saját társulatával járta a világot. Nálunk *A tenger asszonya,* a *Cseresznyéskert,* az *Éjjeli menedékhely* főszerepeivel aratta legnagyobb sikereit. Tiz évvel ezelőtt visszavonult a szinpadtól és Párisban élte magányos, nagy művészi emlékekben gazdag életét.

* **A válságba jutott Royal-Szinház művészei saját kezelésben rendeznek előadásokat.** A Royal-Szinház igazgatósága — mint megirtuk — anyagi zavarok miatt kénytelen volt előadásait beszüntetni. A szinészeket, műszaki munkásokat és az egész szinházi személyzetet egyformán sulyosan érinti a válság. Most a szinészkamara hozzájárulásával a szinház művészei és alkalmazottai saját kezelésben négy előadást rendeznek. Pénteken, szombaton, vasárnap este és vasárnap délután előadják a „Bombaüzlet"-et és biznak abban, hogy az érdekes bohóság négy előadásának jövedelme enyhiteni fog a szinház alkalmazottainak pillanatnyi nehéz helyzetén.

* **Gyerekek!** Egyszer egy évben nektek játszik a Rádius! Vasárnap délelőtt föllép nálunk Lakner bácsi és inasa. Medgyasszay Vilma gyermekdalokat énekel, lesz Paprika Jancsi-szinház, zsonglőr, bűvész, gyönyörü szines film. Előre váltsatok jegyet, mert vasárnap már nem lesz!

* **Szeged a stagione-rendszer megszüntetését kéri.** Szeged város kulturtanácsnoka. Pálfy György néhány nap előtt Budapesten tárgyalásokat folytatott dr. vitéz Haász Aladár kultuszminiszteri osztályfőnökkel a szegedi önálló szinház létesitése érdekében. A kulturtanácsnok a tárgyalások befejezése után elkészitette a város emlékiratát, amelyben azt kérik a kultuszminisztertől, hogy a stagione-rendszerből sürgősen vegyék ki Szegedet, mert a város kulturális multja nem engedheti meg, hogy kisérleti állomásként szerepeljen. A város közönsége nem kivánja tovább a stagione-rendszert s az emlékiratban a miniszter engedélyét kéri ahhoz, hogy önálló szinház létesitésére mielőbb pályázatot irjon ki. Ebben az esetben Hódmezővásárhely, Szolnok és Győr lennének Szeged nyári állomásai. Ezek a városok örömmel fogadnák a szegedi önálló szintársulat létesitését.

* **Márkus Dezső jubileuma.** A magyar zenei élet bensőséges meleg ünnepet ül hétfőn, április 22-én. Márkus Dezsőt, a Városi Szinház volt főzeneigazgatóját, a magyar királyi Operaház volt karmesterét, Liszt Ferenc tanitványát üdvözlik 50 éves művészi pályafutásának évfordulóján tanitványai, tisztelői, barátai és volt munkatársai. A ritka jubileum fényes külsőségek között zajlik le a Zeneakadémián. A magyar királyi Operaház tagjai közül sokan — valamennyien volt növendékek és munkatársak — leghiresebb szerepeikben lépnek fel, egy-egy áriával vagy különösen hires dallal. A jubileumi koncertnek külön fényt ad, hogy az est védnöki tisztét József kir. herceg és Auguszta kir. hercegasszony vállalta el. A koncerten a Budapesti Hangverseny Zenekar játszik, a dirigensi pálca pedig Márkus Dezső kezében lesz.

Villon—Géraldy-est 28-án
Z. ½6. A *nagyszerü műsort,* a *kitünő szereplőket* most *ötödször* is *zsufolt* ház fogja ünnepelni. Jegyek *népszerü* helyárakkal *Koncertnél* és Zeneakadémián.

A „Koncert" rendezései:
Csajkovszki-est ma. Vigadó!
vez. **Weisbach,** közr.: **Magaloff.**
Fischer Annie Mozart-est
20-án. *Hangv.-Zenekart* vez.: *Ferencsik.*
Nádasy Ferenc tánccsoport matinéja 21-én Operettszinház, 11.
Rózsa Vera dalestje 25-én.
Erich Böhlke—Linz Márta zenekari est 26-án.
Lengyel Gabriella hegedüest 27.

TEXAS II. RÉSZ:
A száguldó fantom
Mától: KAMARA.

SPORT

A turistaszövetség Hegyi Szent Bernát ünnepsége

A Magyar Turista Szövetség április 28-án különhajót indit a MFTR Ferenc József-rakparti hajóállomásáról Visegrád—Nagymaros felé. A reggel hét órakor elinduló hajón a rómaifürdői part elhagyása után dr. *Dudás Miklós* hajdudorogi püspök ünnepi tábori misét tart és szentbeszédet mond, majd megáldja a turisták fölszereléseit és az ünnepségre készitett jelvényeket és plaketteket.

Roosevelt elnök a baseballidény megnyitásán

Washington, ápr. 17. A főváros stadionjában hatvanezer néző előtt tartották meg az első idei baseballmérkőzést. A diszhelyen megjelent *Roosevelt* elnök, a kormány, a diplomáciai testület, a szenátus és a képviselőház sok tagja, de ott voltak New York, Chicagó és egyéb központok ipari konszernjeinek vezetői is. Az első labdát Roosevelt elnök dobta.

Hat és félszázezer pengőbe kerül a BBTE pasaréti uj sporttelepe

A Budapesti Budai Torna Egylet városszabályozás következtében elhagyta Széna-téri sporttelepét és a Krisztinaváros déli határán volt tornacsarnokát. Az uj sporttelep a Pasaréten most épül, költsége 650.000 pengő. A költség fedezésére a pénzügyminisztérium 50.000, a kereskedelmi minisztérium 140.000, a testnevelési tanács 150.000 és a főváros 50.000 pengőt ad, az Attila-utcai tornacsarnokért pedig a BBTE 220.000 pengőt kapott.

A vasárnap, április 21-én az FTC-pályán délután négy órakor kezdődő Ferencváros—Kispest nemzeti bajnoki labdarugómérkőzésre, amelynek délután negyed háromkor kezdődő előjátéka ifjusági bajnoki mérkőzés, jegyek elővételben kaphatók a Pesti Hirlap Vilmos császár-ut 78. és Erzsébet-körut 1. sz. alatti főkiadóhivatalaiban.

Kerékpárosszakosztályok felállitását kéri a szövetség a vidéki sportegyesületektől. A felhivásra máris 14 egyesület a csatlakozását jelentette be.

A Hungária Vivó Club most tartotta meg 30. évi rendes közgyülését. A megjelentek lelkesen ünnepelték dr. Gergely Oszkár elnököt, aki negyedszázad óta működik az egyesület érdekében. Az egyesület díszjelvényt alapitott.

Asbóth ujból győzött Puncsec ellen, ezuttal Taorminában, ahol a férfi egyes döntőjében 9 : 7, 1 : 0 után a rándulást szenvedett Puncsec visszalépett. Férfi párosban a döntőt a Taroni—de Stefani-pár nyerte meg Asbóth—Szigeti ellen 6 : 2, 5 : 7, 6 : 4 arányban.

Tekebajnoki mérkőzésen az eredmények: nyolcas csapatoknál Corvin—HÉV 2950—2927, Előre—Hüvösvölgy 2885—2842, négyes csapatoknál Corvin—PATE 2196—2041, Dréher—HÉV 2068—1916.

Az ökölvivóbajnoki küzdelmek kedden este fokozódó érdeklődés mellett folytak le. Az ismertebb versenyzők közül győzött Sampiás, Torma I, Monfera, Bene, Mándi, Bittera, Homolya és Szolnoki. Csütörtökön este 8 órakor folytatják a mérkőzéseket a Beszkárt sporttelep tornatermében.

A Kispest harmadik mérkőzést is játszott Isztanbulban. Kispest győzött a Besiktas ellen 4 : 2 arányban.

NYOLCADIK BÉRLETI ESTÜNK A NEMZETIBEN
Szerdán este ½8 órakor
Babay József: Furulyaszó
Szeleczky Zita, Szabó, Berky Lili, Cobby Hilda
Pénztárainknál 30% kedvezmény.

SZINH.	OPERA (3, ½8)	NEMZETI (½4, ½8)	VIG (½4, 8)	KAMARA (4, 8)	BELVÁROSI (4, 8)	PESTI (5 9)	FŐVÁROSI (½4, 8)	MAGYAR (½4, 8)	ANDRÁSSY (½4, 8)	ROYAL (4, ½9)	VÁROSI (4, 8)
Csüt.	Krisztus Nb.	Sok hűhó Sh. B.	Nem vagyunk D.	Feleség	Espresso	—	Három huszár	Tokaji aszu	Pezsgős vacsora	—	—
Péntek	Aida C. 20.	Furulyaszó VI 15	Első szerelem L.	Feleség	Espresso	Pódium	Három huszár	Tokaji aszu	Pezsgős vacsora	—	—
Szomb.	Salome D. 22.	Furulyaszó VII.	Első szerelem	Feleség	Espresso	Pódium	Három huszár	Tokaji aszu	Pezsgős vacsora	—	Marion (½9)
Vas. d. u.:	Parasztb. Bajaz.	Zenélő óra	Első szerelem	Feleség	Espresso	Pódium	Három huszár	Tokaji aszu	Pezsgős vacsora	—	Marion
Vas. este:	Bohémélet Nb.	Furulyaszó	Első szerelem	Feleség	Espresso	Pódium	Három huszár	Tokaji aszu	Pezsgős vacsora	—	Marion

VIG. Szomb. d. u.: Nem vagyunk házasok. (Szomb. d. u.-i bérl.) — **VÁROSI.** Szombat délután: Marion (½5). — **KOMÉDIA** (½5. ½9). Naponta, csütörtök, szombat d. u. is: Hévvel a szabadba. — ma délután és este, péntek, szombat délután: **akcióban.** — **PÓDIUM** (½5, 9). Ma: Ami az élőtárlatból kimaradt. — Péntektől: Uj műsor a **Pesti Szinházban (5, 9).** — **KAMARA VARIÉTÉ** (½6, ½9). Naponta két szer, vasárnap és ünnepen 3, 6, 9: „Ez" a csodák csodája. — Valamennyi előadás: **akcióban.**

SZINHÁZAK MŰSORA

Opera. Krisztus. Liszt 3 r. orat. (A Népm. Biz. II. sorozat 7. sz. előad.) (½8). — **Nemzeti.** Sok hűhó semmiért. Shakespeare 4 f. vigj. (Rápolthy A., Apáthy, Olty M.) (Shak. cikl. 6.) (½8). — **Vig.** Nem vagyunk házasok. Duran 3 f. vigj. (Muráti L., Mezey M., Perényi) (D. bérl.) (8). — **Kamara.** Feleség. Bókay 3 fv. vigj. (Bajor G., Páger, Rajnai) (8). — **Belvárosi.** Espresso. Vécsey L. 3 f. vigj. (Eszenyi O., Ladányi, Görbe) (8). — **Fővárosi.** Három huszár. K. Halász, Szilágyi, Buday 3 f. operettje (Szondy B., Latabár, Kiss M.) (8). — **Magyar.** Tokaji aszu. Szilágyi, Eisemann 3 f. zenés vigj. (Fedák S., Rátkai, Simonyi M.) (8). — **Andrássy.** Pezsgős vacsora. Moriche, Békeffi, Stella 3 fv. vigjátéka (Turay J., Törzs, Vaszary P.) (8).

MOZIK MŰSORA

ÁTRIUM, Margit-krt. 55. T. 153—034. **Gül baba** (Szeleczky, Jávor). Hiradók (½6, ½8, ½10; szo., vas. és ü.: ½4-kor is).

CASINO. Eskü-ut 1. T.: 383—102. **Jöjjön elsején** (Páger, Turay, Jájén (Páger, Turay, Jávor) (½6, ½8, ½10; szom., v. és ü. ½4-kor is).

CITY, V., Vilmos császár-ut 36—38. T. 111—140. 2-ik hétre prol.! **Gül baba** (Jávor, Szeleczky Z.) Hiradók. (¾6, ¾8, ¾10; szom., vas. és ü. ¾4-kor is).

CORSO, IV., Váci-u. 9. T. 18-28-18. Michéle Morgan: **Kisért a mult. — Kő és a művész** (Magyar kulturfilm) (½6, ½8, ½10: szom., v. és ü.: ½4-kor is).

DÉCSI, Teréz-krt. 28. T. 125—952. **Kár volt hazudni!** (Irene Dunne, Cary Grant) (6, 8, 10; sz., v., ü. 4-kor is.)

FÓRUM, Kossuth Lajos-u. 18. T.: 189—707. **Az ördöngős fruska** (Priscilla Lane, John Garfield). Rendezte: Kertész Mihály (5, ¼8, ½10; szom., v. és ü. 3, ¼6, ½8, ¾10). Vas. d. e. 11: **Repülőmatiné.**

HIRADÓ. Magyar-, **Fox., Metro-, Ufa-hiradók. Első felvételek Dánia megszállásáról. Árviz.** Kulturfilm a posta fejlődéséről. Folyt. d. e. 10-től éjfélig.

KAMARA, Dohány-u. 42. T. 144—027. **Texas II.** befejező rész: A száguldó fantom (11, 2, 4, 6, 8, 10). Első három mérsékelt helyárakkal.

PALACE, Erzsébet-krt. 8. T. 221—222. 10-ik hétre prol.! **Várlak** (Irene Dunne, Charles Boyer) (11, 2, 4, 6, 8, 10). Az első 3 mérsékelt.

RÁDIUS, Nagymező-u. 22—24. Tel. 122—098. **Örökké . . .** (Merle Oberon, Laurence Olivier) (½6, ¾8, ¾10; szom., vas. és ü. ½4-kor is. — Vas. d. e. 11: **Lakner bácsi és kis inasa.**

ROYAL APOLLÓ, Erzsébet-krt. 45. T. 222—002. 5-ik hétre prol.! **Oz, a csodák csodája.** Fősz. Judy Garland (¼6, ½8, ¾10; szom., vas., ü 4, 6, 8, 10).

SCALA, Teréz-krt. 60. T.: 114—411. **Érdemes örökölni** (Fernandel, Popescu). — 2 uj Walt Disney: Donald kacsáról (¼6, ½8, ¾10; szo., v. és ü. 3-kor is.)

URÁNIA, Rákóczi-ut 21. T. 146—048. Prolongálva! **Gül baba** (Szeleczky, Jávor, Szalay K.) (5, ¼8, ½10; szom., vas., ün. ¾3-kor is).

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Pygmalion (½4, ½6, ¼8, ½10). **Alkotás.** Bercsényi huszárok (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Astra.** Mátyás rendet csinál (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Belvárosi.** Csapda (4, 6, 8, 10). **Budai Apolló.** Operabál (½5, ¾7, 9). **Capitol.** 7-ik hétre prol.! Halálos tavasz (½11, ¾1, 3, ¼6, ½8, ¾10). **Elit.** Semmelweis (4, 6, 8, 10). **Homeros.** A férj közbeszól (¾5, 7, ¼10). **Ipoly.** A férj közbeszól (½4, ½6, ½8, ½10). **Józsefvárosi.** Asszonylázadás (½4, ½6, ½8, ½10). **Lloyd.** Pénz beszél (4, 6, 8, 10). **Nyugat.** Csapda (½5, 7, ½10). **Odeon.** Asszonylázadás (¼5, ¾7, ¼10). **Orient.** A férj közbeszól (¼5, ¾7, ¼10). **Otthon.** A férj közbeszól (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Rialtó.** Asszonylázadás (11, 1, 3, 5, ¼8, ¼10). **Simplon.** Semmelweis (½4, ½6, ½8, ½10). **Tiszti Kaszinó.** 18-án és 21-én: A 4 toll (½5, 7, ½10). **Tivoli.** Asszonylázadás (½5, 7, ½10). **Turán.** A nőnek mindig sikerül (4, 6, 8, 10).

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

Pezsgős vacsora

Békeffi—Stella ötletes vigjátékát az Andrássyból vasárnap délutánra és estére is beiktattuk. Az Andrássy vigjátékán és a Magyar „Tokaji aszuján" kivül a „Három huszár" állandó műsordarabunk még a Fővárosiból. Ez az operett estéről-estére telt házak mellett kerül szinre. Ma mutatja be a Kamara Varieté az „Ez", a csodák csodája cimü uj műsorát.

Jövő szerdán nyolcadik bérleti estünk a Nemzetiben. Szinre kerül a „Furulyaszó" Babay József falusi komédiája.

Jövőheti előadás. Nemzeti. Szerda: Furulyaszó.

Jegyakciós előadásaink rendjét vastag betükkel emeljük ki.

Jegyárusitás: Vilmos császár-ut 78. (Tel. 1—122—93—94—95). — Erzsébet-körut 1. (Tel. 1—352—96). — Apponyi-tér 5. (Tel. 1—833—99). — József-körut 30. (Tel. 1—343—71). — Krisztina-körut 133. (Tel. 1—509—24). — Horthy Miklós-ut 29. (Tel. 2—695—95). — Margit-körut 8. (Tel. 1—520—25).

RÁDIÓ MŰSORA

Budapest I. csütörtöki műsora. 6.45 Torna, hir, lem. 10 Hir. 10.20 és 10.45 Felolv. 11.10 Vizj. 12 Harangszó, idő. 12.10 Szalonz., közben 12.40 Hir. 1.20 Idő, vizj. 1.30 Lem. 2.30 Hir. 2.45 Műsorok. 3 Árak. 4.15 Ruszin műsor. 4.45 Idő, hir. 5 Hir szlovák és ruszin nyelven. 5.15 Közv. a modellező repülők munkájáról. 5.45 Magyar nóták, közben 6.10 Felolv. 6.45 Méhészeti előad. 7.15 Hir. 7.25 Tánclem. 8 Csajkovszkij-est, közben 9.05 Hir, kb. 10.20 Idő, hir. 10.35 Jazz. 11 Hir idegen nyelveken. 11.25 Lem. 12.05 Hir. **Budapest II.** 4.15 Lem. 6.15 Angol lecke. 6.45 Gordonka. 7.30 Csevegés. 8 Hir. 8.25 Cigányz. 9.15 Előad. 9.35 Idő. 9.40 Lem.

— Parlaghy Vilma történelmi nevezetességü Kossuth-arcképe és más műkincsek gróf Almásy-Teleki Éva művészeti intézetében. Harmadik művészeti aukciójának kiállitását nyitotta meg gróf *Almásy-Teleki Éva* művészeti intézete és ez a kiállitás még az eddigieknél is gazdagabb. Finom és izléses rendezésben, egy magángyüjtemény illuzióját keltve mutatja be ez az aukciókiállitás műgyüjtők, főurak hagyatékából származó anyagát, amely eddig, a szélrózsa minden irányában elszórva rejtőzött pazar lakásokban, vidéki kastélyokban. A képanyag élén *Munkácsy Mihály* egy eddig ismeretlen tájképe, *Székely Bertalan* nagy Lédája mellett *Parlaghy Vilma* nevezetes Kossuth arcképe áll. Kossuth Lajosnak „egy fiatal leányhoz" intézett hires leveleiből, valamint egyéb feljegyzéseiből tudjuk, hogy a fiatal magyar festőnő, aki később *Lwow hercegné* lett, 1885-ben két arcképet festett a „turini remetéről". Ezek közül az egyik a Történeti Arcképcsaknok tulajdona, a másik pedig — 2500 pengős kikiáltási áron — itt kerül kalapács alá. Gazdag a magyar ötvösművészeti anyag, műtörténeti becsü ezüsttárgyak, pompás antik butorok láthatók az austerlitzi kastély berendezéséből, a gobelin- és szőnyegkedvelők egészen kivételes szépségü példányokban gyönyörködhetnek, az üveg- és porcellánanyag is elsőrangu. A kiállitás, amelynek gazdagon illusztrált finom katalógusa a *Légrády Testvérek Rt.* nyomdai müintézetének technikai felkészültségét dicséri, április 21-ig marad nyitva, másnap pedig megkezdődik a műkincsek aukciója.

— Futó András hirlapiró halála. Futó András, A Mai Nap belső munkatársa és szinikritikusa, a Sajtókamara ujságirói főosztálya I. szakosztályának tagja, szerdára virradó éjszaka 31 éves korában hirtelen elhunyt. Futó András, aki csak néhány év előtt tünt fel, mint a fiatal ujságirótársadalom nagytehetségü igérete, tragikus hirtelenséggel hunyt el. Kedden este még moziban volt fiatal feleségével, majd szerkesztőségébe ment, ahol lediktálta cikkét. Utána hazatért és felesége hajnaltájban arra ébredt, hogy férje nehezen lélekzik. Orvosért szaladt, de az orvos már csak a beállott halált konstatálhatta. Futó András váratlan halálának hire nagy részvétet keltett az ujságiró társadalomban, amely tehetséges, művelt hirlapirót és szeretetreméltó kartársat vesztett benne.

— Országos leányzarándoklás a Margitszigetre. Május 5-én, vasárnap tartják meg a katolikus leányok országos leányzarándoklatát a szentmargitszigeti romokhoz, ahol szentmise és szentbeszéd lesz. A különböző leányiskolák és leányegyesületek május 5-én a Bazilikától körmenetben vonulnak a Margitszigetre.

— Valutavisszélésért nyolchónapi börtön. Az ügyészség fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés büntette cimén vádat emelt Gömöri Sándor textilkereskedő ellen, aki a vádirat szerint Meinemann Miklós holland állampolgártól 150 dollárt, 100 svájci frankot és 30 hollandi forintot kapot azzal a megbizatással, hogy a valutákat váltsa át pengőre. Gömöri a valutákért 250 pengőt, majd 800 pengőt adott át Meinemannak. A bűncselekményt azáltal követte el, hogy a valutákat a zugforgalomban értékesitette. Gömöri Sándor a büntetőtörvényszék Vályi Nagy-tanácsa előtt tagadta bünösségét. Azzal védekezett, hogy nem akart büncselekményt elkövetni, a célja csak az volt, hogy Meinemannt kisegitse. A törvényszék Gömöri Sándort nyolchónapi börtönre, Meinemann Miklóst pedig kihágásért 100 pengő pénzbüntetésre itélte. Gömöri Sándort ezenkivül kötelezték ezer pengő vagyoni elégtétel megfizetésére is. Az itéletnek csak Meinemannra vonatkozó része jogerős.

— Halálozás. *Kálmán Móric*, a Popper és Kálmán cég főnöke, hadirokkant százados, 60 éves korában hirtelen meghalt. Csütörtök délután 3 órakor temetik a rákoskereszturi temetőben.

Ifj. kricsfalusi *Kricsfalussy Jenő* huszárszázados 39 éves korában Mátészalkán hirtelen meghalt. Holttestét Budapestre szállitották és a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Deák Dávid, a Deák Testvérek székesfehérvári cég volt szenior főnöke 88 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 18-án 5.15-kor Székesfehérváron lesz. (Minden külön értesités helyett.)

Buchinger Manó v. orsz. képviselő felesége meghalt. Pénteken fél 4 órakor temetik a rákoskereszturi temetőben.

Vitéz csicseri *Csicsery László* életének 21. évében váratlanul meghalt. Temetése 19-én 3 órakor lesz a kerepesi temetőben.

Üzleti levelek forditására,
magyarról németre és forditva,
gyakorlott
hölgyet
vagy **urat** keresünk.
Napi elfoglaltság délelőtt 3 óra.
Ajánlatokat „Őskeresztény" jeligére a Központi Hirdető Irodába, IV., Váci-u. 1-3. kérünk.

Szines hirek

A budapesti angol követséghez uj helyettes katonai attasét neveznek ki legközelebb. Az uj attasé H. Blake-Tyler, aki katonai pályája előtt a gazdasági életben tevékenykedett. Jól ismeri a Balkánt, ahol sokat utazott békében. Egy angol lapban azt olvassuk róla, hogy tulajdonképpen amerikai származásu, nemrég lett angol állampolgár; alacsonytermetü, fekete, nagyon kedves uriember, szives házigazda, kellemes társalgó és — kitünő mixer.

Károly román királyról életrajz jelenik meg Londonban. Egy orosz származásu bárónő, Helena von der Hoven irta, aki Chelsea-ben él. Károly királyt még gyermekkorából ismeri. A király maga javitotta át a könyv kéziratát és több fejezetet irt hozzá. Érdekes, hogy a biográfia egészen nyiltan tárgyalja a királynak Lupescu asszonyhoz való kapcsolatát. Károly király egyébként ujabban nagyon sok értékes angol festményt vásárolt, Gainsborough, Romney és Turner képeket magángyüjteménye számára.

Bernard Shaw felesége nagy bátorságról és lélekjelenlétről tett tanuságot a napokban. Amikor hazatért Maifair-beli villájukba, a szalonban egy idegen férfit talált. Nyomban becsukta a bejárat-ajtót és felhivta telefonon a 999-es számot, a rendőrség, tüzoltók és mentők egyesitett központját. „Egy néma látogató van nálam — mondta fanyar humorral — jöjjenek azonnal." Közben azonban a betörő kiugrott az ablakon és kereket oldott. Mire a rendőrség megérkezett, már csak az ujjlenyomatát találta ott. A betörő ékszereket vitt el.

Quebec volt az egyetlen kanadai tartomány, ahol a nők nem birtak szavazati joggal. Ötvenhat évi harc után most a quebeci parlament is megszavazta a női választójogot.

A hadviselő országokban szigoruan ellenőrzik a hadifoglyok levelezését. Rájöttek arra, hogy a foglyok tömény-citromoldatot használtak láthatatlan tinta gyanánt. Ennek az a tulajdonsága, hogy ibolyaszinü sugarak behatása alatt láthatóvá válik. A foglyok ezentul nem kapnak citromot. Titkos jegyek voltak a bélyegek alatt is. Ezért a levelekről kézbesités előtt eltávolitják a bélyegeket.

Elektromos hangverseny

A feltalálók szövetsége
Hangversenyt rendez most valóban.
Az elektromos hangszerek
Megszólalnak a Vigadóban.

A villanyos-koncert elénk a
Mai kor uj dalait hozza:
E hangverseny a közönséget
Bizonyára — felvillanyozza . . .!

(—s.)

— Modernizálják a fővárosi kórházakat. A főváros 27.400 pengős költséggel átalakittatja a Szent István-kórház fogászatát és az Eötvös Loránd Rádium és Röntgen Intézetet, a Szent János-kórházban 230.000 pengő költséggel munkáslakóház épül, a Szent László-, Szent István- és a Szent János-kórház uj fölszerelésekhez jut.

— Betörés a kastélyba. Ercsi község csendőrsége értesitette a budapesti főkapitányságot, hogy kedden éjjel betörők jártak gróf *Wimpffen Ferenc* földbirtokos kastélyában. Feltörték a szekrényeket és nagyobb értékü ezüstnemüt elvittek. Az ellopott ezüsttárgyakon (tálak és gyertyatartók) *S. S.* és *W. F.* kezdőbetük vannak.

— Halál az utcán. Fehér József 65 éves tisztviselő szerdán reggel a Ferenc József-tér és Tisza István-utca sarkán hirtelen rosszul lett és összeesett. A mentők már holtan találták. Valószinüleg szivszélhüdés ölte meg.

— A szellemi szükségmunkások átszervezésével kapcsolatban a főváros ezeket részben a közjótékonysági és szociálpolitikai, részben az elöljárósági munkakörökbe osztotta be véglegesitett jelleggel. A belügyminiszter a rendezést most jóváhagyta.

— Leugrott a negyedik emeletről. Kmatykó Béla 28 éves fiatal ember leugrott a Baross-utca 87/a. számu ház negyedik emeletéről. Azonnal meghalt.

— Kinevezés. A kormányzó dr. Szulincsák László ungvári áll. gimn. ideigl. igazgatót áll. gimn. igazgatóvá a VI. f. osztályba és dr. *Hutlasz János* kassai áll. szlovák tanitási nyelvü gimnáziumi megb. igazgatót áll. gimn. igazgatóvá a VII. fizetési osztályba kinevezte. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Friedrich Lórándot* és *Varga Lászlót* a József Nádor Műegyetemre intézeti tanárrá az állami rendszerü VII. f. o.-ba kinevezte.

— Cimadományozás. A kormányzó dr. Lám Frigyes c. gimn. igazgatónak a tanügyi főtanácsos, gimnáziumi igazgatói cimet adományozta.

— Megszünt az épitőmunkások sztrájkja. A Magyar Távirati Iroda jelenti: *„Az épitőipari munkások munkabeszüntetése szerdán délben véget ért. A munkát az összes munkahelyeken haladéktalanul felvették."*

— A pestszenterzsébeti vasuti rablás rendőrsebesültje kapjai az idei Lyka-dijat. Dr. Éliássy Sándor budapesti főkapitány és dr. Török János rendőrfőparancsnok, a rendőrtisztikar vezetőiből kijelölt bizottsággal egyetértve, most döntött a Lyka-féle alapitvány idei odaitéléséről. A 350 pengős jutalmat, mint az elmult évben leghősiesebben viselkedő rendőr, Nagy XVII. Imre próbarendőr kapja. Nagy Imre 1939 május 2-án este tiz óra tájban Pestszenterzsébeten a vasutállomás közelében végezte szolgálatát. Ekkor történt a vasuti pénztáros ellen elkövetett álarcos revolveres rablótámadás. Nagy Imre a pénztáros segélykiáltásaira az állomásépülethez rohant és itt hosszabbideig viaskodott a menekülő banditával. Ellenfele eközben ötször rálőtt, négy lövés el is találta és az egyik golyó a hasfalát furta át. A hősiesen viselkedő rendőr hónapokig feküdt a kórházban élet és halál között és még mindig nem tud szolgálatot teljesiteni. A kormányzó annakidején hősies magatartásáért ezüst érdemrenddel tüntette ki. A jutalmat pénteken adják át a bátor rendőrnek.

— Házasság. Szentgyörgyvölgyi *Csupor István* miniszteri osztályfőnök és néhai *Madi Kovács Julia* leányát, *Juliát* f. hó 20-án d. e. fél 12 órakor vezeti oltárhoz a Deák-téri ev. templomban Fiátfalvi és szeékelykereszturi *Sütő-Nagy Jenő* tart. huszárfőhadnagy, mezőgazdasági kamarai előadó.

Szabó Anna és dr. *Szentirmay Dezső* tb. szolgabiró e hó 20-án Budapesten házasságot kötnek.

Tótth Éva és *Ligeti Ferenc* f. hó 20-án, szombaton délután fél 6 órakor tartják esküvőjüket a budafoki róm. kat. plébániatemplomban.

Hunyadi-Buzás Livia és *Oltai Rudolf* testnevelési tanár jegyesek. Eger.

— Elhalasztották a piavei magyar frontharcos emlékmű leleplezését. A Tüzharcos Szövetség az olasz frontharcosokkal együtt rendezendő ünnepség keretében Pünkösd első napján akarta leleplezni a Ponto di Piavenál felállitandó magyar frontharcos emlékművet. Az olasz frontharcosok azonban értesitették a szövetséget, hogy az időjárási nehézségek és más közbejött akadályok miatt az előkészületek megakadtak és igy az emlékmű leleplezését későbbi időpontra kell halasztani. A Tüzharcos Szövetség az érdekelteket az ünnepség időpontjáról kellő időben értesiteni fogja.

— Elitélték egy gyár vezetőit, mert egy tehergépkocsit elvontak a sorozás elől. A X. ker. kapitányság rendőri büntetőbirája két napon át tárgyalta a Kereszturi-ut 30—38. szám alatt levő dr. Wander tápszergyár és vegyészeti vállalat felelős vezetői ellen a 6980/1938 miniszteri rendelet megszegése miatt indult kihágási ügyet. A rendőrség és a katonai hatóság megállapitása szerint a gyár nem bocsátotta ideiglenes rendelkezésére a hadseregnek, előirásnak megfelelően, menetképesen fölszerelt vezetővel a B. H. 913. rendszámu könnyü tehergépkocsiját. Március 25-én kellett volna a tehergépkocsit elővezetni, ehelyett dr. Ecsedi Bálint Imre, a részvénytársaság titkára jelent meg a sorozó bizottság előtt és bejelentette, hogy a gépkocsi rossz és az Opel-művek pesti telepén éppen javitják. A nyomozás viszont azt deritette ki, hogy a kocsi március 25-ig egyetlen napon át sem volt a telepen. A sorozás napján vitték be oda néhány órára azzal, hogy megjavittatják. Később a kocsit elvitték onnan, mert baja nem volt és igy javitásra nem is szorult. A rendőri büntetőbiró Hetzinger Ottó cégvezetőt százötven pengő pénzbüntetésre, vagy ennek behajthatatlansága esetén harminc napi elzárásra, Brandenberger Gyula részvénytársasági ügyvezető igazgatót és dr. Schön Viktor igazgatót harminc napi elzárásra átváltoztatható hatszáz pengő pénzbüntetésre, dr. Ecsedi Bálint Imre titkárt pedig tizenkét napi elzárásra átváltoztatható hatvan pengő pénzbüntetésre itélte. Az elitéltek föllebbeztek és igy az itélet nem jogerős.

Dr. Horváth–Zágonyi találmánya:
Fogtorna, arctorna,
villanyos és mechanikus **inymasszázs**

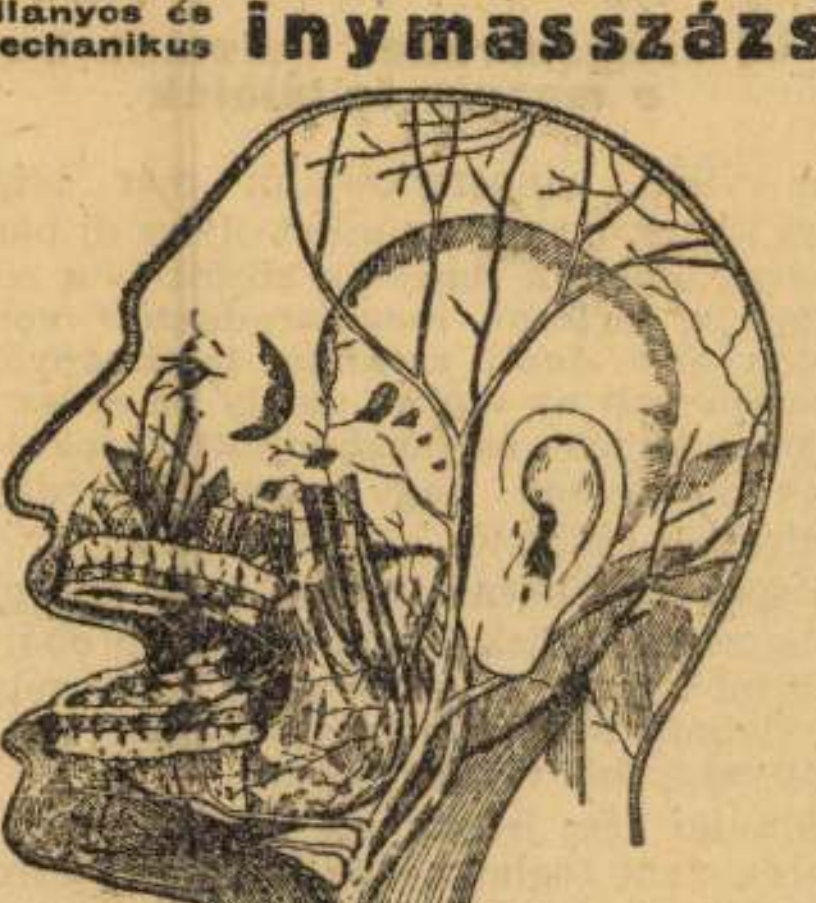

a foginysorvadás uj gyógymódja; **a foggyógyászat,** a modern **arcápolás, a beszédművészet** és tökéletes **aromimika** korszerü eszközei. **Most jelent meg dr. Horváth Lajos** egyetemi magántanár ezekről irott könyve.
Minden könyvkereskedésben kapható (vagy megrendelhető) **Ára 3 pengő.**

— Kétéves csemegeszőlő-oltványok, u. m. Szőlőskertek királynéja, Erzsébet királyné emléke és Mathiasz Jánosné. Kaphatók a Monori Magkereskedésben, Budapest, VIII., Rákóczi-ut 7. sz. 100 drb 30 P, 10 drb 3.50 P.

Egyesületek és előadások

Az Akadémia századik közülése. A Magyar Tudományos Akadémia április 28-án, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja századik ünnepélyes közülését. Elnöki megnyitót mond József kir. herceg, Voinovich Géza főtitkári jelentést terjeszt elő, Hóman Bálint kultuszminiszter Hunyadi Mátyásról irt értekezését olvassa fel, Hekler Antal elhunyt tagnak „Mátyás király, a reneszánsz uralkodó" cimü tanulmányát Rédey Tivadar mutatja be, majd Szentgyörgyi Albert „A kisérleti természettudomány történelmi felelőssége"-ről tart előadást.

A Magyar Mérnök- és Épitészegylet közgyülésén kiosztották az egylet jutalmait. Az egyleti aranyérmet néhai Kaán Károly ny. földmivelésügyi államtitkárnak itélte a közgyülés, a Hollán-pályadijakat Jendrassik György és Ruzicska Lajos egyleti tagok, az Eberling István alapitványi dijat pedig Andor György kapta. A műegyetemi hallgatók s a műegyetemről kikerült fiatal mérnökök közül Tarján László és Juhász Jenő épitészmérnök-hallgatók illetve báró Zech Konstantin és Stechauner Ferenc nyerték dijat. Kiosztották az egylet arany emléklapját azoknak, akik már ötven éve tagjai az egyletnek, Balhauser Istvánnak, de Chatel Vilmosnak, dr. Gallik Istvánnak, dr. Hoór Tempis Mórnak, Jablonszky Ferencnek, Kail Józsefnek és Rotschild Lipótnak. Az egylet elnökévé három évre Biró Zoltán erdőmérnök, felsőházi tagot, alelnökké Lux Ernő MÁV-igazgatót, háznaggyá pedig Hock István székesfővárosi mérnököt választották meg. A közgyülés után társasvacsora volt, amelyen a Hollán-serleggel a lelépő elnök, Pap Ferenc, a székesfővárosi vizművek vezérigazgatója mondta az emlékbeszédet.

A világhirü jénai Carl Zeiss-művek tudományos munkatársai f. hó 22-től 25-ig kiállitással egybekötött előadássorozatot tartanak a Műegyetemen (Szent Gellért-tér 4.) Az előadások felölelik az optikai üzemellenőrzés legkülönbözőbb ágait, az erősen igénybevett gépelemek ellenőrzését, valamint idomszermérést. Külön napot szentelnek a lumineszcencia-mikroszkopiának, valamint a kémiai gyors analiziseknek, spektográfok, fotométerek refraktorméterek interferométerek utján. Tekintettel az igen nagy érdeklődésre, ajánlatos mielőbb meghivóról gondoskodni, mivel belépni csak meghivóval lehet. Meghivók a Carl Zeiss-művek magyarországi vezérképviseleténél: ifj. Jurány Henrik Budapest, IV., Váci-utca 40. Telefon: 183—092 igényelhetők.

Mai előadások és gyülések. *Magy. Jogász-egyl.* (Országház). Dr. Markovics Lázár Jugoszláv igazságügymin. (6). — *Magy. Tört. Társ.* (Akadémia). Dr. Hajnal István (½6). — *Term. Tud. Társ.* mezőg. sz. o. Ülés (6). — *Magy. Pszih. Társ.* (Balassa-u. 6.) Schütz Antal (7). — *Orsz. Néptan. Egyes.* (Fészek Klub) (6). — *Magy. Külügyi Társ.* (Országház). Dr. Kupa Mihály (6). — *Földr. Társ.* didakt. sz. o. Dr. Karl János (6). — *Heltai Gáspár Bibliak.* Szent-Iványi Sándor (7). — *Virágkedvelők Egyes.* Schneider József (½5). — **Különféle.** *Műcsarnok* tavaszi tárlata szom. délben megnyilik. — *Stat. Hiv.* ápr. 22.—máj. 31-ig zárva. — *Vörös Kereszt* ápolónői int. (Győri-ut 17.) ápr. 22-től házi betegáp. tanf. Szem. jelentk. 22-én 5 ó. — *Találkozó.* Az *iglói* főgimnáziumban 1910-ben érettségizettek máj. 4-én este 7 ó. Gellért-szálló.

Tovább tart a meleg idő

A Kárpátok medencéjében szerdán tovább folyt a meleg szubtrópusi eredetü levegő beáramlása. A szél már csak a nyugati határszélen és a hegyeken volt viharos, egyebütt megszelidült. A felmelegedés néhány fokkal meghaladta az előző napi értékeket és Kassa kivételével mindenütt 20 fok fölé emelkedett. A fővárosban 21, Nagykörösön 22 fokot mértek, már valósággal nyárias meleg uralkodott. A teljes derültség azonban megszünt, a délelőtti órákban már magasan járó pehelyfelhők jelentek meg az égen, majd a déli órákban gomolyfelhők is tarkitották az égboltot. Ezekből azonban csapadék még sehol sem hullott. Az erős melegedés következtében a magas hegyeken még meglévő jelenleg már csak Kárpátalja egészen magas részeit fedi hó. Jelenleg esős az időjárás Felső-Olaszországban és Spanyolországban, de a hőmérséklet ott is és általában egész Közép-Európában rendkivül kedvező.

Adatok hiányában kissé nehéz időjárásunk jövő alakulására következtetni, valószinü azonban, hogy megélénkülő széllel még fokozódik a felhősödés és a csütörtöki nap folyamán már többfelé lesz záporeső, esetleg nyárias zivatar is. A meleg azonban tovább fog tartani.

Budapesten április 17-én reggel a legalacsonyabb hőmérséklet 8 fok (a normális 6), délben a legerősebb felmelegedés 21 fok (a normális 15 fok) volt. (Előző nap 4 és 9 fok.)

Z. A.

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten szerdán este 9 órakor a hőmérséklet 14 fok Celsius, a tengerszintre átszámitott légnyomás 761 mm., gyengén emelkedő irányzatu.

Várható időjárás a következő 24 órára: Még élénk déli-délnyugati szél. Felhősebb idő. Nyugaton és a Felvidéken főleg a délutáni órákban már lehet kisebb eső vagy zivatar. A hőmérséklet nyugaton alig változik, keleten még kissé emelkedik.

*

A nap kel 4.51-kor, nyugszik 18.37-kor, a hold kel 14.07-kor, nyugszik 2.37-kor.

*

Vizállás. Duna: Struden—Linz között árad, máshol apad, Pozsonyig alacsony, Oroszvár-Baja között közepes, Mohácsnál magas, lejebb még igen magas vizállásu. Bécs 292, Pozsony 194, Komárom 333, Budapest 305, Paks 234, Baja 392, Mohács 443, Gombos 580, Ujvidék 604, Zimony 722, Drenkova 610, Orsova 612. Rába: Szentgotthárd —30, Ragyogóhid —54. Dráva: Barcs —89, Drávaszabolcs 30, Eszék 250. Száva: Brod 573. Tisza: Visk-Tiszaujlak között árad, máshol apad, Záhonyig alacsony, Tokajnál magas, lejebb igen magas vizállásu. Faluszlatina 67, Tekeháza 65, Tiszaujlak 24, Vásárosnamény 179, Tokaj 538, Tiszafüred 618, Szolnok 777, Csongrád 827, Szeged 811. Szamos: Csenger 108. Bodrog: Sárospatak 498. Sajó: Bánréve 119. Hernád: Hidasnémeti 76. Körös: Körösszakál 34, Békés 460, Gyoma 640. Maros: Makó 287. Balaton: Siófok 112.

Artin
enyhe hashajtó

Parlaghy Vilma

Parlaghy Vilma

214.

KOSSUTH OLAJFESTÉSŰ ARCZKÉPE.

Parlaghy Vilmától.

Még eléggé emlékezetünkben van az a sikerült arczkép, mely ez előtt pár évvel *Kossuth* Lajost egész alakjában s ülő helyzetben ábrázolva mutatta be az Andrássy-úti műcsarnokban. E kép *Parlaghy* Vilma művésznőnk alkotása, ki olyan szerencsés időben kérte meg Kossuthot, hogy az idejével különben igen takarékoskodó aggastyán nem vonakodott a művésznő előtt több ízben ülni s így lehetővé tenni, a mi addig egyszer sem történt meg, hogy egészen a természet után készülhetett el a kép. S hogy Parlaghy Vilma mennyi avatottsággal és művészettel alkotta meg e művét, arra nézve elég említenünk, hogy a hazaiakon kivül a német és franczia műbirálók is, így egyebek közt a «Revue des Deux Mondes», általában nagy dicsérettel, sőt magasztalással szóltak úgy a művésznő tehetségeiről, mint magáról a festményről.

A kép, mint említők, egész alakjában, ülő helyzetben s életnagyságban ábrázolja a nagy hazafit. Egész valóságként emelkedik ki a sötét háttérből az ősz, de szilárd magatartású, könnyed mozdulatú aggastyán, élénk tekintettel s a testi és erkölcsi erő minden jelével. Egészen fekete, de csak házi öltözetben van, selyem házi sapkáját is fején tartva. Arczán szelidség, de egyszersmind erélyesség, keresetlen egyszerűségű magatartásán komoly méltóság és öntudatos nemesség árad el. Ebben a tekintetben különösen remekelt a művésznő, ki ezzel a művel fényes bizonyságát adta annak, hogy benne a komoly hivatottság valódi művészi ihletettséggel párosúl.

A jeles festmény, miután egyebek közt az 1892-i párisi Salon művészeinek és birálóinak elismerését is kivivta, Kossuth birtokába került s ott függött szobájában haláláig.

Vas. Ujs. 1894.

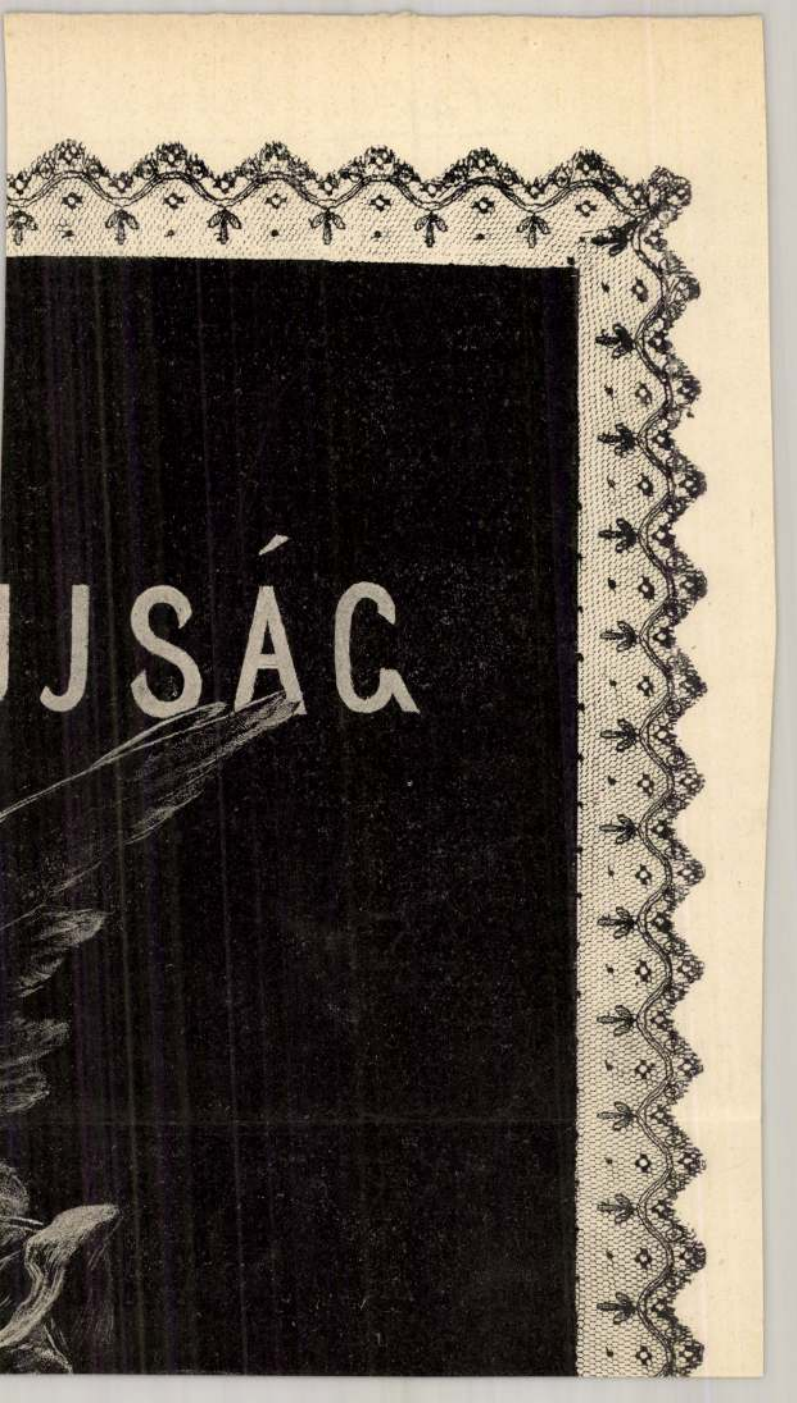
JSÁG

3495/5-

Dr. Szentiványi Gyula

titkár

úrnak — úrnőnek

Bp. XI.

Lágymányos u.

Parlaghy Vilma

Kossuth arczképe. Kossuthnak amaz arczképét, melyet Parlaghy Vilma kisasszony festett, s mely a természet után festett egyetlen arczképe nagy hazánkfiának, az aradi függetlenségi párt veszi meg, s ezer forintban meg is alkudott a művésznővel.

Vasárnap, 1885. 826.

Pannói Andrássy kastély

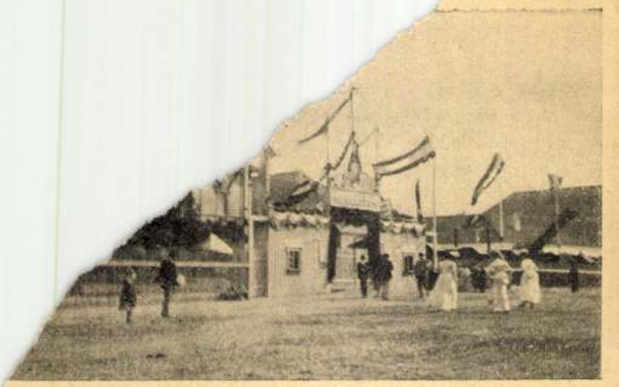

A kecskeméti gazdasági kiállítás főkapuja
Burger Dezső amatőr-fényképe

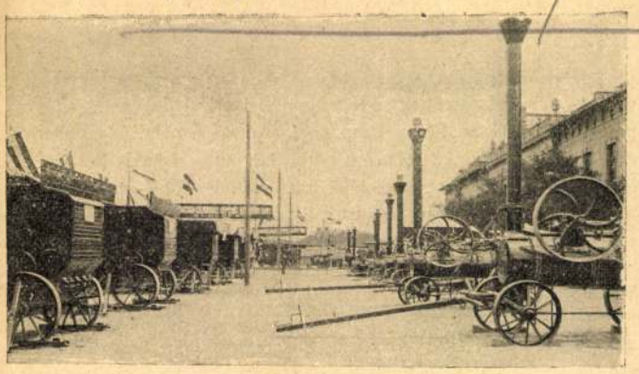

A mezőgazdasági gépek osztálya
A kecskeméti gazdasági kiállítás Kral Rezső amatőrfényképe

Meszleny Lajos

A jókedvü ember halála a mindig szomoru elmulásnak még egy külön borús árnyéklatot ad. Vele nemcsak a megszokott, kedves ember távozik körünkből, hanem egy lepkeszárnyu bohókás, örökké derült kobold is, mely mindig abban a levegőben röpködött, melyben a megboldogult járt-kelt s most, szárnyait hosszu útra szegve, vele együtt tünik el a semmiségben . . . Ilyen Meszleny Lajosnak, a képviselőház és a függetlenségi párt régi, derék tagjának elköltözése is ez árnyékvilágból, a mi vagy két esztendei betegség után augusztus 21-én éjfél után történt meg Székesfehérvárott.

A képviselőháznak egyik legkedvesebb tagja volt, mert tréfás, mókázó kedve mindig híven kisérte és derültségre hangolta a bajtársat és ellenséget egyaránt. A folyosónak és a vitáknak a humoros elemét képviselte; a folyosón kedves, közlékeny, vigan szikrázó, de a nélkül, hogy szikráival bárkinek a szemét akarná sérteni; a vitában szarkasztikus, maróan tréfás és mókáiban is találó, de a parlamenti illedelem határait soha át nem lépő. Szerették és körülrajozták a folyosón, a családi és a vendéglői asztalnál, s érdeklődve hallgatták beszédeit az ülésteremben. „Lulu“ megjelenése a vidámságot jelentette. A hosszu, szakszerü szürke vitákban az ő beszédei rendesen azt az oázist képezték, melyben groteszk fákon furcsa madarak röpdösnek, melyben minden bohókás és különös, de azért mégis pihenést, enyhet és fölvidulást ad a karaván nak. Humora oly népszerü volt, hogy az ellenzék kiküldte őt a parlamenti élet legfinomabb és legélesebb tollu rajzolója: Mikszáth Kálmán ellen is. Ez súlyos küldetés volt és „Lulu“ vállalkozott. Hosszu, tréfás versezetben persziflálta a t. Ház csipkedőjét, amire Mikszáth viszont prózával felelt és a szellemi torna eredménye az volt, hogy a jóizlésü közvélemény a diadal pálmáját — nem Lulunak adta. De ebben a pennás harcban is kimutatta, hogy vannak ötletei, szatirája harcképes és a tollat is tudja forgatni.

Tipikus, derék magyar ember volt; a táblabíróság minden kedves vonásával és a modern ember müveltségével rendelkezett. A Dunántúl egyik ősrégi nemesi családjából való és az első lépéseket a közélet terén ő is a megyén kezdte. Szolgabíró volt. Harminc éves korában, 1881-ben képviselővé választották és azóta élete a parlament nyilvánosságában folyt, mígnem vagy két esztendeje egyszerre eltünt onnan. Beteg lett. Haza vonult, hogy a virágillatos, kalászszal hullámos ősi föld levegőjében keressen gyógyulást, de nem találta meg. A Házból való elmaradása mind jobban megnyúlt és a képviselők kezdték per szegény Lulu emlegetni, mert híre jött, hogy a betegsége gyógyithatatlan. Rosszul esett, kivált a pártjának, hogy nélkülöznie kell Meszlényi talpraesett humorát, de végre is bele kellett nyugodni, hogy a folyosóról és a vitából egy játszi sugár mindig hiányozzék. Ez a sugár otthon haldoklott és a sötétséggel való hosszu harc után most végre kihunyt. Ennek a jókedvü embernek halálát bizonyára mély részvéttel hallja mindenki, aki valaha elméje enyelgő fényében sütkérezett. *Keve*

—✳—

Árpádnapi búcsu Pusztaszeren

Az ezredév emlékére állította föl a magyar kormány a Honalapító Árpád vezér szobrát a pusztaszeri síkon, vagy amint a nép mondja, a szeri pusztán. A szobor elhagyottan állt azóta ott, amíg a szegedi szombatos-társaság hazafias tagjai meg nem pendítették azt az eszmét, hogy Szent István havának első vasárnapján ünnepet rendezzenek Árpád emlékére. Ezek az ünnepélyek évről-évre nagyobb közönséget vonzottak, úgy, hogy az idén már ezrével zarándokolt Pusztaszerre a nép. Nem hivatalos ünnep volt ez, hanem a szó szerint való népünnep. Egyszerü, keresetlen, lélekemelő. A nép már nevet is adott neki. Elnevezte Árpádnapi búcsunak. A jövő esztendőre már a csanádi egyházfejedelem is ott lesz és hivatalosan képviseltetni fogják magukat a közeli törvényhatóságok is. A jövő évben ugyanis az Árpádkori királyok alatt épült istenháza romja fölött megkezdik az Árpád-kápolna épitését.

Az Árpád-ünnep, mely igen szerény keretekben kezdődött öt éve, az idén már országos jellegüvé lett. Messze vidékről elzarándokolt oda a nép, ki gyalogszerrel, ki kocsin, hogy részt vehessen az Árpádnapi búcsun. A szobor környékét szekértábor vette körül, amelyen belül hullámzott az ünneplők tömege.

Délelőtt kilenc órakor kezdődött a mise. Várady Gyula szegedi lelkész mondotta, megemlékezvén benne a honfoglaló ősökről. Mise alatt Zsák Lajos szatymazi kántor énekelt régi magyar egyházi dalokat, melyeket áhitattal hallgatták a vallásos magyarok. Mise után szent beszédet mondott s a könyekig megindította a közönséget. Beszéde után ezrek ajkán csendült föl a himnusz. Terestyényi Gyula alkalmi költeményét szavalta, utána Kószó István mondott hazafias beszédet, majd Faschler József dr. szavalta el Rostkowicz Artur Pusztaszeren cimü versét, végül Lábdy Antal szavai zárták be a három óra hosszat tartó lelkes ünnepélyt.

Délután vidám mulatozás zajától visszhangzott az Árpád-szobor környéke. A sátrakban áldomást ittak a honfoglaló ősök unokái, a fiatalság táncra perdült és hangos kedvvel járta a csárdást. De mire az égen kigyúltak a csillagok és a Hadak útján merengett a szem, az ünneplő közönség is útnak eredt, hogy egyedül maradjon ismét a pusztában őrködő Árpád vezér és éjféli órán — mint a néprege mondja — tanácsot tartson a sírjokból föltámadó vezérekkel.

—✳—

A kassai dalosünnep. Huszonkét dalosegyesület küldte föl e hó 16-án tagjait Kassára országos nagy versenyre. A magyar felvidék ősi fővárosa ünnepi díszben fogadta

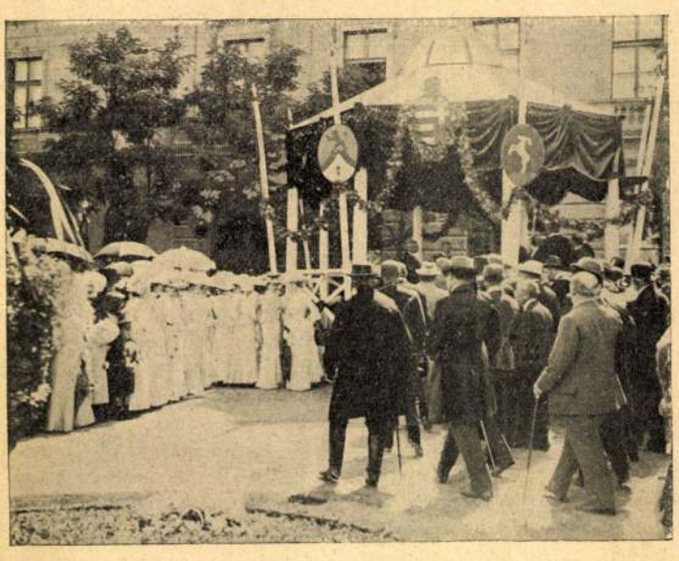

A kecskeméti gazdasági kiállitás ünnepies megnyitása
Kral Rezső amatőr-fenyképe

az egybesereglett dalosokat, Bubics püspök pedig, a művészeteknek mindenkor lelkes pártolója, elvállalta Péchy főispánnal a díszelnöki méltóságot. Az új színházban folytak le a versenyek, amelyeknek sorát Lányi Ernőnek Pósa Lajos versére írt pályanyertes dalával kezdték meg. Maga a dal címe méltó mottója a felvidék törekvéseinek, szól a magyar nyelvről. Napokon át tartott a szép verseny, amelynek során kegyeletes irodalmi ünnepet is ült Kassa s az oda sereglett vendégek emléktáblával jelölték meg Kazinczy házát.

E számunkban közöljük a dalosünnep lelkes protektorának, Bubics püspöknek szoborképmását, amelyet az imént fejezett be Istók János-szobrász, a Strobl-iskola tanítványa. A mű fehér karrarai márványból készült s oly élethű, hogy a kassai papság azonnal utánarendelt belőle több példányt. Istók kassai tartózkodása alatt még Csáky Adorján dr. gróf és Zichy Ernő gróf családjának képmásait is megmintázta Fraknói Vilmos püspök indítványára a múzeumok számára Mátyás király lovas szobrával is megbízták a művészt. A harmadrész életnagyságu mű terrakottából fog készülni.

a maga nevét alamizsna gyanánt a kéregetőnek — akár poétavérből való az, akár nem. Olyan kedves is az a gondolat: hátha egy új Petőfinek leszek én a világba vezető Mentora . . .

A legritkább eset az, melylyel mostanában találkoztam. Hogy egy kiváló poéta nem hiuságból ír előszót, hanem hogy bátorítsa a félénk tehetséget, eloszlassa aggodalmát, azt mondja neki, mit a kisgyermekeknek szokás, mikor megijednek a mumustól: — Nem mumus ez kicsikém, hanem publikum. Nem eszi meg azt, ki verseket ír, sőt néha, az igaz, hogy nagyonha, meg is veszi a könyveit.

A poéta, ki ezt megcselekedte, Szabolcska Mihály. Ő írt előszót Krüzselyi Erzsike verseihez és majdnem kibékített ezzel a nekem ellenszenves szokással.

De milyen kedves is az előszó, milyen erős hit lakik benne. Mikor azt mondja:

— Ne adjon semmit azokra a hamis prófétákra, akik minduntalan a lélekharangot huzgálják manapság a szegény poézis fölött. Lehet, hogy ebben a hangzavarban ideig-óráig nem értenek meg bennünket (sőt — közelebb térve a tárgyunkhoz — lehet, hogy könyvének a nyomatási költsége sem kerül ki majd), de sebaj, azért csak álmodozzunk és daloljunk mi tovább a magunk mulattára!

És higyjen el nekem igen igen erősen egyet. Azt, hogy soha poétát vagy poétai munkát, se fölemelni, se elnyomni nem lehet. Az idő előbb-utóbb mindenkit a maga helyére állít. Hamis dolog a poézisról napi árfolyamot vezetni. Ez legyen a mi csendes megnyugovásunk, ha ez a napi árfolyam a kelleténél többre, vagy kevesebbre becsülne bennünket.

S amilyen kedves az előszó, mégsem az a legjobb a kötetben. Krüzselyi Erzsikének van sok mondanivalója s ahogy elmondja, — egyszerüen, szívhez szólóan, minden fölösleges cicoma nélkül, — elhisszük Szabolcskának, hogy tehetségnek nyitott ajtót. Nem olyannak, mely csak igér, hanem olyannak, mely már ad is.

Ezt a kis versét, melynek megkapó a hangulata, közöljük mutatóba a Krüzselyi Erzsike verses kötetéből.

SÉTÁLTAM AZ UTCÁN

Sétáltam az utcán,
Jött szembe valaki
Átfutott láttára
Szivemen valami, —
Pedig so'se láttam,
Nem ismertem soha:
Idegen volt arca,
Idegen mosolya.

Csak a szemét láttam.
Csak az volt ismerős,
Azurszínü, fényes;
Gyöngéd, még is erős:
Ugy nézett vele rám,
Mint valaha régen,
Valaki . . . valaki . . .
Ott, az erdőszélen! — *T. R.*

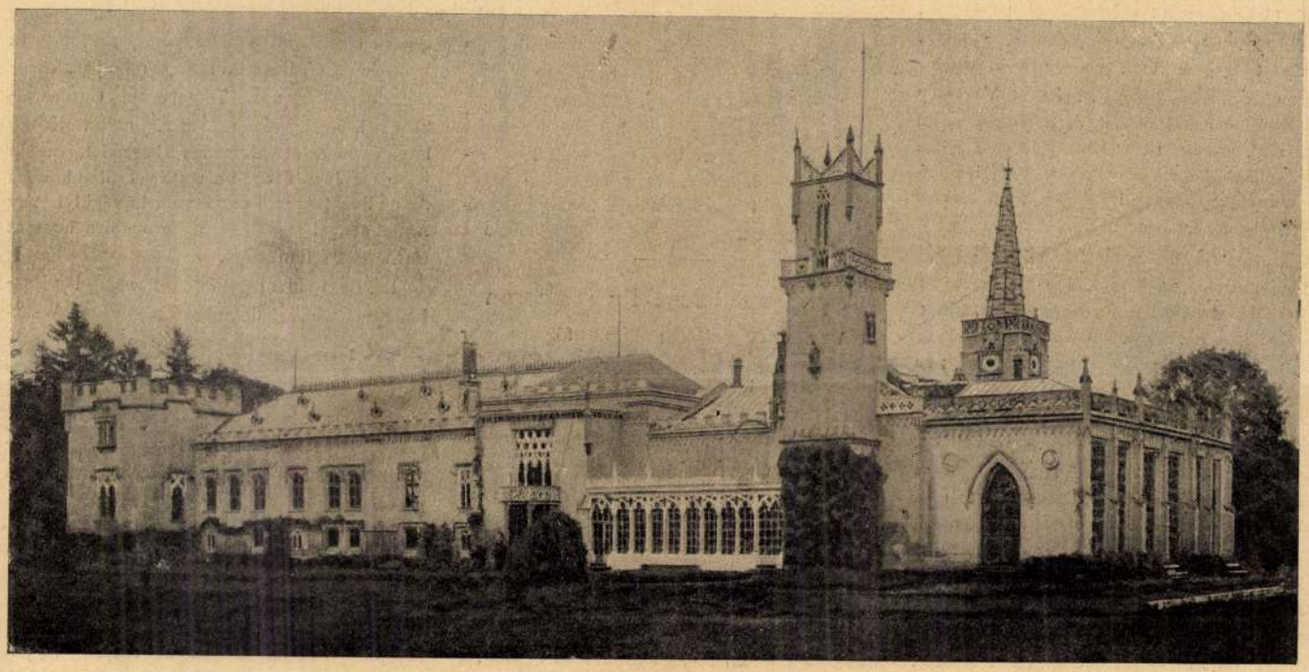

Andrássy Géza gróf parnói kastélya, mielőtt leégett a mult héten — Klösz fényképe

Ujabb versek

Krüzselyi Erzsike kötete

Mikor úgy látom, hogy előszó van írva idegen kéztől egy verses kötethez, elfog a bús sejtelem, hogy nem lesz annak jó vége. — Béna gyereknek mankót vásárol a könyörületesség! — gondolom magamba. S hallom, hallom a sánta verslábak kopogását végesvégiglen, mialatt elolvasom a kötetet.

Mert minek is irat kezdő-poéta előszót mástól, a nagyobbiktól, kinek már el van ismerve a hírneve? Nem-e azért, hogy beprotezsáltassa magát a közönség kegyébe? A poéta, ha fölkérik és hivatkoznak nemes-szívüségére, ritkán tud ellenállni: odaadja

Földmívelés asszonyi kézen

Nálunk Magyarországon a földmíves-osztályban éppen nem ritkaság, hogy az asszony a férje oldalán dolgozik, mint segítője az aratás és a cséplés munkáiban. Angliában az már a ritkább eset, mert eddig, ha segítette is férjét a kenyérkeresésben az asszony; a gyárban küzdött vele együtt. Egy előkelő angol hölgy, lady Warwick azonban ki akarja vonni a szegénysorsu nőket a gyári munka egészségrontó légköréből és földmíves-iskolát alapított asszonyok számára, hogy ne csak mint napszámosok, hanem mint intézők is működhessenek.

Lady Warwick, ki a feminizmusnak leglelkesebb előharcosa Angliában, mikor 1889-ben özvegységre jutott és úgy a férje, mint az édesatyja révén tetemes földbirtokot örökölt, azzal kezdte működését, hogy földjeit kizárólag asszonyi erővel míveltette. Eleinte nagyon nehezen ment a dolog, mert éppen Angliában kevés volt az olyan asszony, ki

Uj Idők 1901. VII. 35 sz.

Mohamedán leány és asszony.

Szerajevói mohamedán és keresztény nő.

BOSZNIAI ÉS HERCZEGOVINAI MOHAMEDÁN NŐ ALAKOK. — Vágó Bertalan fényképei.

gal leghatalmasabb csatahajója kettős monarkhiánknak, — fog nagy pompa kifejtése közt, a magyar főherczeg *József Ágost,* mint a király képviselője jelenlétében vízre bocsáttatni, hogy a merre majdan csak jár, ország-világnak hirdesse a nagy honalapító nevét, hazánk dicsőségét. Pánczélos tornyaiban hordozott óriás-ágyúival intelmül fog szolgálni a fejét roszban törő ellenségnek: «ne bántsd az Adriát!» Egyúttal azonban arra is fog emlékeztetni, hogy *Árpád* lovas-szobra nélkül szükölködik még mindig a Gellérthegy orma, hogy intésül lehetne a száraz-föld felöl támadó ellenségnek: «ne bántsd a magyart!»

Úgy a hajó elnevezése, mint az a körülmény, hogy keresztanyja Auguszta főherczegnő, királyunk unokája lesz, a ki férje, a magyar főherczeg oldala mellett végzi a keresztelés szertartását, újabb bizonyítéka azon szeretetnek, melylyel ősz királyunk a magyar nemzet iránt viseltetik.

Spaun báró, haditengerészeti főparancsnok külön meghivókat küldött úgy a magyar kormány, mint a törvényhozás mindkét háza tagjainak és hiszszük, hogy hazánkfiai minél számosabban fognak lerándúlni, hogy tanúi legyenek a bennünket legközelebb érdeklő, ritka ünnepélynek. Mindannyiját szivesen fogja látni Spaun báró a tengernagyi hajó, «VI. Károly,» fedélzetén.

De lássuk most már az «Árpád» alkatrészeit. Az «*Árpád*» deplacement-ja 83,400 métermázsa, t. i. ily súlyú vizet szorít ki. Hossza 107·6 méter, legnagyobb szélessége 19·8 méter, felülete a vízszinvonalon 1584 m². A hajóépitészet legújabb vivmányai alkalmaztattak szerkesztésénél. Vízbeömlések ellen a lehetőség határáig biztositttatott azzal, hogy hoszszának 63%-a kettős fenékkel láttatott el, mihez járúl még, hogy a belsejében úgy hoszszában, mint keresztben beépített vízmentes falak által összesen 174 vízmentes rekeszre van felosztva. Azonkívül a tíz hatalmas gőzszivattyú, melyek óránként 20,000 métermázsa sulyú vizet birnak az igen czélszerűleg berendezett csőhálózat segélyével a hajó testéből eltávolítani, nagy mértékben hozzájárúl a hajó elsülyedésének meggátlásához. Tűz esetében oltásra hat hatalmas gőzszivattyú szolgál. Az azokhoz vezető főcsövek a pánczéllal védett legalsóbb fedélzet alatt vannak elhelyezve.

Hogy hengergése a hullámzó tengerben minél csekélyebb legyen, a hajó fenekéből két oldalt 65 cm. magasságú oldaltörzsgerendák nyúlnak ki. Ez hadihajóknál annál fontosabb, mivel a lövedékek czélba találása nagy mértékben attól függ, hogy a hajó hánykódása minél kisebb legyen.

A hajó egész teste és belszerkezete a legjobb acélból való. Külső övét, a hajó 63% hoszszában, 22 cm.vastagságú, Krupp-rendszerű chromnickel-aczél pánczél védi, mely 1·35 méterig terjed a vizszin alá és 1·1 méterig a viz fölé. Ott, a hol az övpánczél végét éri, s azzal egybekapcsolva, úgy elől, mint hátúl 20 cm. vastagságú pánczél zárja el keresztben a hajó belsejét, s védi meg legfontosabb részeit. Ehhez sorakozik a hajó elejének négy centiméteres vértje. Hasonló minőségű acélból készitvék a 24 centiméteres ágyúk tornyai, a lövedékeket hozzájuk szolgáltató pater-nosterek aknái, és a többi ágyúk védfalai, valamint a parancsnoki torony; mig a többi vértezésre valamivel kevésbbé kemény, de szintén igen ellenálló nyolcz százalékos nickel-acél szolgál.

Az említett vértezett keresztfalak alsó széléhez csatlakozik a 6·3 cm. vastagságú viz alatti alsó födélzet, mely a gépeket és kazánokat védi, mig a négy centiméter vastagságú középső fedélzet felülről határolja el vizszintesen az övpánczélt. Ezen középső fedélzettől a fölötte való u. n. ütegfedélzetig emelkedik fel, az övpánczél oldal- és keresztfalai folytatásakép, a 10 cm. vastag pánczéllapokkal védett czitadella. Az üteg-födélzeten, valamint a felső (tehát negyedik) födélzeten felállított 15 cm. kaliberű ágyúk 12 bástyában vannak felállítva, melyeknek kifelé szolgáló falait 13·5 centiméteres, a befelé fordított falait pedig hét centiméter vastag pánczél óvja. A felső fedélzet szabad részein állanak a 24 cm. kaliberű óriás ágyúkat védő, 21·1 centiméter vastag pánczéllapokkal fedett barbette- (felül nyilt) tornyok. A parancsnoki torony elejét 22 cm., hátulsó részét pedig 10 cm. vastag pánczél védi. A pánczélzat összes sulya 22,5000 métermázsa.

A hajó könnyebb forgathatósága végett úgy az eleje, mint a fara szabadon nyúlik fel a vizből. A timon-készüléket a 22 négyszögméter felületű kormánylapáttal együtt rendesen a két főgép egyike hajtja. Ezek sérülése esetében kézi készülék segitségével is kezelhető. Két fővasmacskája egyenkint 5000 kilogrammot nyom; úgy ezeket, mint a hozzájuk tartozó, 600 kilogramm súlyú lánczjárókat a diósgyőri acélmű készitette.

A villamos erő nemcsak a világításra használtatik fel, hanem a ventillátorok üzemére is, továbbá a 24 centiméteres ágyúk kezelésére, a lőszerszállításra a hajó aljából, úgy ezen, mint a 15 centiméteres ágyúkhoz. Az áramot ha pánczél védte dynamo-gép szolgáltatja. Az «*Árpád*» 900 tonna szenet befogadó férhelyiségekkel rendelkezik, a mely mennyiséggel tizenkét csomó óránkénti sebesség mellett, 3600 tengeri mérföldet futhat át.*

A két főgép együtt 11,900 lóerőt bir kifejteni s a két csavar útján 18·5 tengeri mérföld óránkénti sebességgel hajtja előre a hajót. A két, egymástól fallal elválasztott helyiségben felállított 16 Belleville-féle vízcsőkazán 4760 csövet tartalmaz. Géperővel való ellátásáról fogalmat nyujt, hogy a hadihajózási szolgálat teljesitésére a két főgépen kívül még 65 önálló gőzgép áll rendelkezésre.

A hajó főfegyverzete három 24 cm. kaliberű 9·6 méter hosszú Krupp-féle gyorsantöltő ágyú, anyaguk nikelacél. Kettőjük az elülső, a harmadik a hátulsó toronyban van felállítva. A csőnek. súlya 280 métermázsa, a kettős toronyágyútalpnak súlya 1440 métermázsa, az egyágyús toronyé a védőpajzszsal együtt ezer métermázsa. A 215 kilogramm súlyú lövedékeknek kezdeti másodperczi sebessége 750 méter és 40 cm. vastag, legkeményebb chromnickel-acél pánczélt át bir törni.

A tornyok forgatását s az ágyúk igazítását, valamint a lőszernek hozzájuk szállítását villamos erő segélyével végzik. További fegyverzete tizenkét 15 cm. kaliberű gyorsantöltő 6 méter hosszú ágyú, ezek egymás fölött a két felső födélzeten akkép vannak fellállítva, hogy négyük előre (a törzsgerenda irányát értve) és négyük hátra, hat pedig mindkét oldalt tüzelhet. Mindegyikük perczenként nyolcz lövést tehet. Egyenkénti súlyuk a nickel-acélból való pajzszsal együtt 105 métermázsa; egy-egy lövedékük súlya 45·5 kilogramm, kezdeti sebességük másodperczenként 700 méter. Van továbbá a hajón 22 gyorstüzelő 7 cm. kaliberű 3·15 méter hoszszú ágyú, 12 darab 37 mm.-es és négy kisebb golyószóró. Közülök négy darab 37 mm-es s egy nyolcz mm-es golyószóró a két árbocz mindegyik terében (vagyis kosarában) van felállítva. Végre két 7 cm-es acélbronz csónakágyú partraszállás esetére szolgál.

A hajó belső megvilágítására 500 izzó-lámpa szolgál. Külső világításra (főleg a torpedónaszádok éjjeli támadása ellen való megvédhetés czéljára) hét ívlámpával van fölszerelve, egyenként 25,500 gyertyafénynyel, a melyek projectorokban (fényszórók) vannak felállítva. A világ-

* Egy csomó egyenlő egy tengeri mérfölddel = 1852·5 m.

A BOSNYÁK MOHAMEDÁN CSALÁD ÉS TÁRSADALOM.

(Vége.)

Egyszer én, hogy viszonozzam ezen apróbb figyelmességeket, egy ilyen mondást lerajzoltam és lehímeztem, neki adtam. Ezzel annyira megnyertem, hogy addig nem hagyott békét, míg férjemmel együtt el nem mentünk meglátogatni őket. Tovább tartott egy óránál, míg feljutottunk a girbe-gurba utczákon, vízmosásos meredek utakon Ali effendi házához a hegytetőre. Annak is a legszélén, mint egy fecskefészek állott az ő kis rezidenciája. No az igaz, a kilátás, az felséges volt, megérdemelte a fáradságot.

El voltam ragadtatva. Lent a völgyben feküdt a város, köröskörül a fák és lombok közül, mint megannyi sudár liliom kandikáltak ki a karcsú minaretek, a Milyacska pedig mint ezüst szalag húzódott keresztül a városon, és messze a hegyek közé is be lehetett látni. Merre a szem ellátott, csupa erdő koszorúzta, hegy és völgy.

A jólelkű effendi, látva elragadtatásomat, rögtön felajánlotta házát, hogy a nyári hónapokban foglaljam el és tekintsem a magaménak, ők nyáron úgy is egy közellevő kis birtokukon szoktak nyaralni.

Biztatott, hogy próbáljam meg, milyen pompás levegő, milyen kitünő viz van ide fent, és nincsen mitől tartanom, mert nyáron a farkasok az erdőbe húzódnak; télen nem egyszer hallják a kertjük alatt vonítani, mikor az éhség hajszolja őket. Még ez a biztosítás sem volt elég csábító, hogy elfogadjam a tiszta jólelkűségből tett ajánlatot, pedig a jó Ali effendi ugyancsak csóválta a fejét makacsságom miatt. Bementem a nejéhez is, egy éltesebb asszonysághoz, a ki sorba megmutogatta remek hímzéseit, meg az anyjáról, nagyanyjáról reá maradt ékszereit, ruháit, aztán végül nagy titokzatosan bevezetett a másik szobába, és ott megmutatta, hogy mivel lepte meg őt férje, mikor egyszer Budapesten járt. Kiváncsiságom nagyon fel lett tüzelve és ugyancsak meg voltam lepve, mikor szép szőnyegek és bronz dísztárgyak között megpillantok egy kis közönséges vászon koffert, a milyent százával látni minden vasúti állomáson szegény diákok és iparoslegények kezében. Ez volt hát a nagy újdonság, s a naiv lélek azt hitte, hogy én bámulatomban elájúlok, ilyent még bizonyára nem láttam!

Tavaszszal vagy nyáron a török háremhölgyek is ki szoktak rándúlni a hegyek közé a zöldbe. Van ilyenkor dévajkodás a fiatalabbak között, még dalolnak is; de az ő daluk nélkülözi a rhythumst, olyan monoton és bánatos, hogy hallatára elébb elszomorodik, aztán elalszik az ember.

A zene iránt nincsen semmi érzékük, az anya nem dalol kis gyermekének, a háremekben a zene és a táncz nem úri foglalkozás!

Spanyol zsidó leányokat és asszonyokat szoktak elhívni ünnepélyeik emelésére és ezek dalolnak, tánczolnak, kis csörgő dobokkal és castagnettel ütve a taktust. Az úri hölgyek pedig hallgatják elmélázva és czigarettázva, nagyon boldogok, hogy őket az Isten háremhölgyeknek teremtette és nem szorúltak reá, hogy a zenét és tánczot maguk gyakorolják. Arra valók a spanyol zsidó nők, ezeknek megfizet az ember érte!

Úton-útfélen temetőt találni. Szeretnek lakóházaik közelébe temetkezni. Eleinte borzalommal töltött el a sok temető a városban, később annyira hozzászoktam, hogy szivesen sétáltam a mohos kövek és begyepesedett sírhalmok között. Ottan nem bántott és nem is jutott eszembe az elmúlás fájó gondolata, mint hogyha a mi temetőinkben járok. Egy turbán a fejfán, vagy kövön kifaragva, fejjel kelet felé, jelzi, hogy férfi nyugszik a hant alatt, a nő csak egyszerű követ, vagy fejfát kap, de a ki érti a török, vagy arab felirást, elolvashatja a bele vésett szép mondásokat és egész költeményeket.

Sajátságos mystikus, mondhatni félelmes benyomást tett reám, valahányszor az utczán török temetéssel találkoztam. Négy könnyedén összetákolt deszka között fekszik a halott, fekete vagy zöld (ez utóbbi a próféta színe és ivadékainak meg van engedve a használata) lepellel leborítva, a könnyű lepel alól élesen rajzolódik ki az orr körvonala. A férfi fejtől turbánt, vagy fezt kap. Olyan szent Mihály lova félén viszik a koporsót; felváltva veszik vállaikra a családtagok és jóbarátok, sokszor még teljesen idegenek is segítenek egy pár lépést vinni a halottat. Csendben, csak imáikat mormolva, egy jajszó nélkül, nesztelen léptekkel kisérik a férfiak; asszonyt a kiséretben ritkán látni, azok otthon sírják el fájdalmukat. A halottat ki sem hagyják jóformán hülni, megmossák, felöltöztetik, gyorsan összetákolják a gyalúlatlan fakoporsót és viszik temetni. A muezzinnek kikiáltják, ki halt meg és mikor temetik. Kocsin vinni az elhunytat nem szokás.

A temetés után megmosakodnak, imádkoznak és megnyugosznak. Allah nagy és kegyelmes, ő adta, ő elvette, ő tudja miért cselekedte. Áldassék érte az ő nagy neve!

Különben mindnyájan kivétel nélkül fatalisták, álmodozók. De jók, becsületesek, hálásak minden csekélyke figyelemért. Türelmesek a más vallásúak iránt, tudtommal nem volt eset, hogy ők valakit hitükre akartak volna téríteni, sem szép szóval, sem erőszakkal. Nagyon jótékonyak a saját hitsorsosaikkal szemben.

Nincsen bennök kapzsiság, nem igyekeznek a felebarátjuk kárán hasznot szerezni, még a szegény papucsos varga is bizonyos méltósággal viselkedik a vevőjével szemben.

Nincsen bennök lázas érdeklődés semmi iránt, a török soha sem siet, jelszava: «Minek sietni, a halál úgy is utól ér!»

Ezzel a derék, jámbor néppel nem nehéz bánni, csak ne háborgassák őket legszentebb érzelmeikben, családi és vallási hagyományaikban. Sőt a ki gyöngéd tapintattal és rokonszenvvel közeledik hozzájuk, bennök megbízható és önfeláldozó barátot fog mindig találni.

Családi életök bensősége, erkölcseik tisztasága, gőgtől ment büszkeségük magasan kiemelik őket környezetük fölé.

A bosnyák mohamedán legértékesebb eleme a megszállott tartományoknak, melyre támaszkodhatik, ha bánni tud vele, az egyes és az állam.

Kemma.

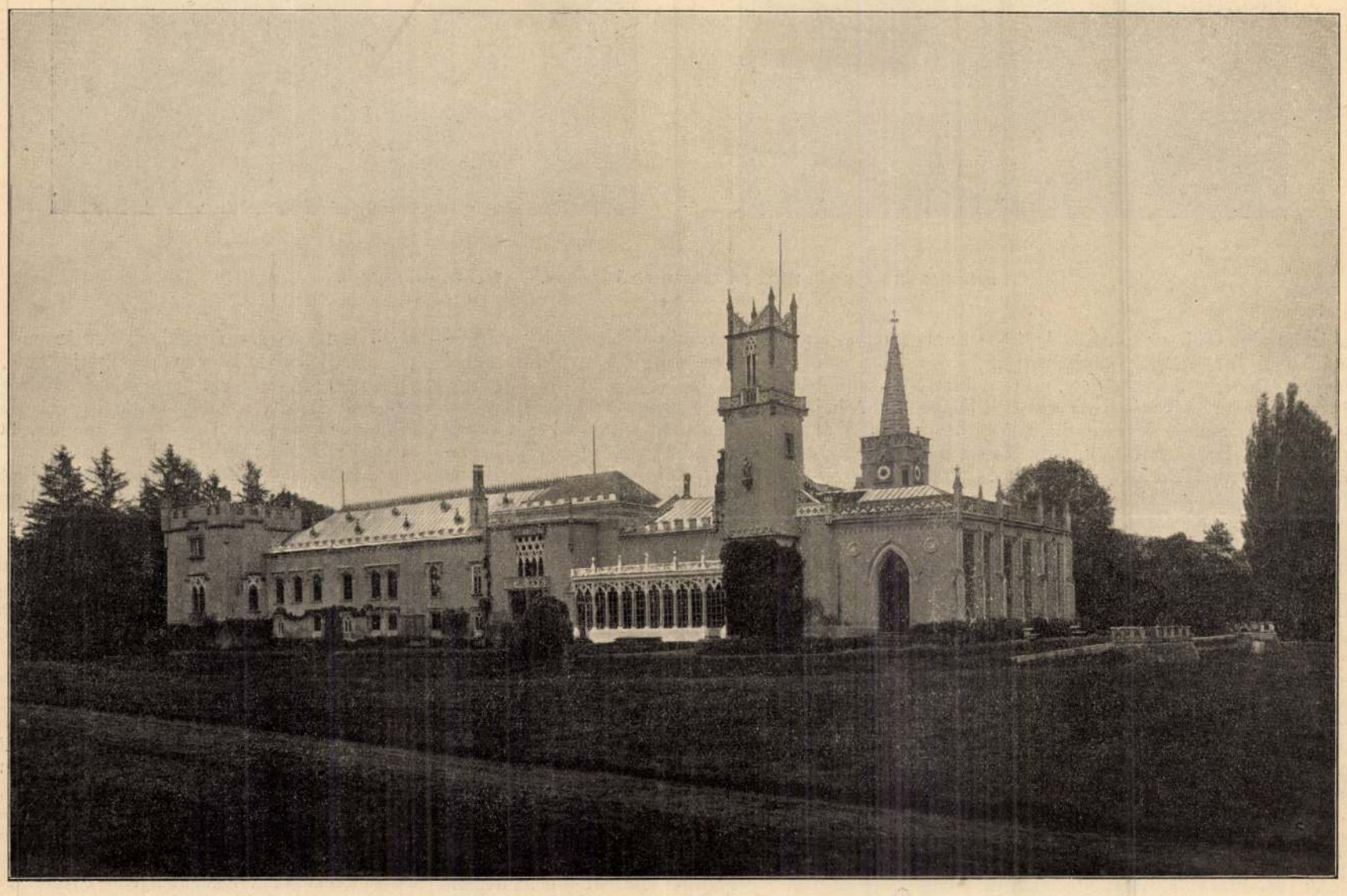

A PARNÓI KASTÉLY

Klösz fényképe.

AZ «ÁRPÁD» CSATAHAJÓ.

Nevezetes ünnepélynek néz elébe Trieszt, a hol szeptember 11-én a San Marco-öbölben az «Árpád», mely ikertestvérével a «Habsburg»-

Mohamedán nő Mosztárból.

Mohamedán nő utczai viseletben.

Mohamedán nő utczai öltözetben.

BOSZNIAI ÉS HERCZEGOVINAI MOHAMEDÁN NŐ ALAKOK. — Vágó Bertalan fényképei.

gítási berendezéshez tartozik még egy éjjeli jelzőkészülék. A hajó gőzbárkái is 4000 gyertyafényű fényszórókkal vannak fölszerelve.

Óhajtjuk, hogy a büszke «*Árpád*» hozzájárúljon a béke fentartásához, de ha kell, — csatában és viharban újabb dicsőséget hozzon a hazára és haditengerészetünk lobogójára!

Óhajtjuk továbbá, hogy a későbbi «Árpádok» ne Triesztben, hanem a — fájdalom — még mindig arravaló hajógyár nélkül szükölködő Fiumében épüljenek. *Reményi Antal.*

A KECSKEMÉTI KIÁLLÍTÁS.

A megnyílt kecskeméti kiállítás futólagos megszemlélésére is, minden elfogúlatlan bíráló előtt tisztán áll ama jelentékeny haladás, melyet az utóbbi időkben eme nagy magyar alföldi város tett, habár ez a kiállítás tulajdonkép mégis csak csekélyebb részben tükre a haladásnak.

Az ezelőtt huszonkilencz évvel Kecskeméten rendezett első országos iparkiállítás óta a kézműves iparágak megmaradtak a régi rendes kerékvágásban, csak itt-ott mutatkozik némi lendület.

Egyes műiparágak kibontakoztak a régi chablonból; igen nagy haladást mutat a női kézimunka, az inasok és segédek kiállítása és a mezőgazdasággal kapcsolatos nehány új iparág, melyek között országos fontosságúvá lesz a gyümölcs- és zöldség-konzervgyár, később a viaszgyártás, sat.

A kiállítás főjelentősége abban áll, hogy ünnepi köntösben és együttesen mutatja meg a helyi fogyasztó közönségnek a helyi és szomszédos ipar nem nagyon változatos termékeit és újabb tápot nyújt a helyi iparpártolási mozgalom föllendülésének. Kecskemét mellett Nagy-Kőrös, Czegléd, Félegyháza és Halas városok iparának javát látjuk itt együtt és, megelégedéssel lehet kinyilvánítanunk, hogy mindegyik városnak van az ipar terén valamely figyelemreméltó speczialitása és mindenütt megvan az alap a józan irányban való fejlődésre.

Az is örvendetes jelenség, hogy a magyar Alföldnek eme városai békés egyetértésben férnek meg egymás mellett, mert a munka áldásos mezején a békés versengés csak üdvös gyümölcsöt teremhet, s háttérbe szorítja a netaláni féltékenykedést és az üres külsőségekben nyilvánúló hiú vetélkedést.

Növelte a megnyitási ünnepély jelentőségét *Nagy* Ferencz államtitkár beszéde, mely arra helyezett sulyt, hogy az agrárius irányzat jogosúltsága mellett szükséges a mezőgazdaságnak a többi gazdasági tényezőkkel való összhangzatos fejlesztése és együttműködése.

Öntudatára is jutnak ennek a gazdasági tényezők különböző képviselői, a kik nem egymás ellen, hanem egymás mellett fognak a jövőben küzdeni. Épen ennek a biztosítása a hasonló vidéki kiállítások egyik fő czélja. A kecskeméti kiállítás most, ennek a czélnak tudatos előmozdítására nagyon jól megtette a magáét.

A jótékonyság is megtalálta a maga hajlékát e kiállításon. A «jótékony nőegylet» és a «rongyos egylet» sátraiban a város ragyogó szépségű leánykoszorúja kínálja a fáradt látogatóknak az üdítő italt és a jó falatot. Így szolgálja a kiállítás a komoly gazdasági czélok mellett az emberszeretet nemes műveit is.

Mielőtt soraimat zárnám, nem mulaszthatom el teljes elismeréssel adózni, a város polgármesterének, *Kada* Eleknek, a kinek vezetése alatt oly szép fejlődésnek indúlt Kecskemét a modern haladás minden terén. Mint képviselő és író is sokat tett városáért s most mint polgármester csak fokozottabb mértékben folytatja nemes munkáját; ennek egyik gyümölcse a mostani kiállítás is, melynek létesítésében, több derék, lelkes polgár buzgó közreműködése mellett, főrésze volt. *Gelléri Mór.*

A PARNÓI KASTÉLY.

Hazánk egyik legszebb, legérdekesebb kastélya volt a parnói, melynek e hó 9-én tűzvész által történt pusztulása igen nagy veszteségnek mondható, mert a gyönyörű épületen kívül sok pótolhatatlan műkincs is megsemmisült, a melyeknek híre messze a haza határain túl is elterjedt.

Parnót a mostani tulajdonosnak, gróf Andrássy Gézának nagyanyja Andrássy Károlyné Szapáry Etelka grófnő vette a Molnár-családtól, mely előnevét is innen nyerte. Ezelőtt egy kuriális épület állott a kastély helyén, azt Andrássy Manó gróf — a ki ezt a birtokot örökölte — lebontatta s igen nagy költséggel a most leégett kastélyt építtette helyére, pazar fénynyel, angol (Tudor) gót stylben, megnagyobbítva egyszersmind a gyönyörű parkot is.

Ugyancsak Andrássy Manó gróf rendezte be a kastélynak ép oly modern, mint szép és kényelmes lakosztályait. A kastély déli részéhez egy téli kert (üvegterem) volt csatolva. (Ennek bádog tetejét javították a munkások, a kiknek gondatlansága okozta a veszedelmet). Ettől éjszakra az **L** alakú épület földszintjén volt az emelet magasságú, mozaikkal padlózott billiárd-terem, lovagterem, a gróf dolgozó- és pipázó- szobája, vendégszobák, a könyvtár, cselédség lakása, fürdő szobák s fenn az emeleten szalonok, a családtagok hálószobái, ebédlő stb., a szárny-épületben földszint, a hatalmas konyha és az ahhoz tartozó mellékhelyiségek, az emeleten kézikönyvtár, tanuló szobák, a nevelők és gyermekek lakosztályai. A termek antik butorokkal, remek képekkel, műtárgyakkal, régiségekkel voltak berendezve. A földszinti ebédlő falait családi képek, arany- és ezüst régi műtárgyak ékesítették. A lépcső, az ajtók, zárak és mennyezetek remekei voltak a műiparnak.

És ennek nagy része megsemmisült, valamint az a sok ritkaság, a melyeket Andrássy Manó gróf gyűjtött össze utazásai alkalmával.

A szobrokat, képeket nagy nehezen megmentették, de azt az ezreket érő csillárt, mely az 1873-iki bécsi kiállításon annyira feltűnt, nem tudták kihozni; lezuhant, porrá tört. A tüzet éjfélre az aratók elnyomták, egy óra mulva azonban az elfojtott tűz a kastély négy sarkán ujra kitört. Most már csak a mentésre gondoltak. A szobákból, termekből kihurczolták a butorokat, a műtárgyakat, a melyek a gyors munkában megrongálódva kerültek a szabad ég alá. A mentés közben egymásután szakadt be a szobák mennyezete s az emeletek. A perzsa szőnyegek, a falakra erősített hires festők művei, el nem mozdítható két-három százados bútorok rövid negyedóra alatt semmivé lettek. Benn égett tömérdek ruhanemű s nagy értéket képviselő ezüst- és arany-evő-

eszközök, tányérok. A télikertből mit sem tudtak kimenteni.

A kastélyépületbe egy gyönyörű tornyos kápolna volt beillesztve, pompás berendezéssel és remek oltárképpel; a kápolna homlokzatán eme márványba metszett felírással: «Atyám emlékének». Ez a kápolna is leégett, pompás famennyezetével együtt.

Azok a történeti nevezetességgel biró régi ágyuk, melyek nemrég Krasznahorkáról kerültek ide, s melyek most a kastély négy sarkán voltak felállítva, szerencsére épen maradtak, valamint a nagyszámú melléképületek is.

A kastélynak, valamint parkjának szépítésére nagyon sokat tett a mostani tulajdonos, gróf Andrássy Géza is, főkép pedig az őszi falkavadászatok rendezésével országos hírre emelte. Az idén, a beállott pusztulás daczára eme híres vadászatok nem maradnak el.

A kastély újjáépítésével már megbízta a gróf Jablonszky Ferencz budapesti építészt s a munkálatok már meg is indúltak; ez alkalommal a kastély stílszerűen újjáépül és ki is lesz bővítve. Az építés minden részletében a balmorali angol királyi kastély mintájára fog történni.

EGYVELEG.

* **Angliában** jelenleg 300 ezer oly ember él, kik egyik vagy mindkét lábukat elvesztették.

* **A mult században** megszünt önálló államok (a vad népeket nem számítva) száma 19. Ezek körülbelül 6 ½ millió négyzetkilométer területet foglaltak el s legalább 40 millió ember lakott bennük. Anglia hatalma alá került a legtöbb és pedig Zanzibar, Fidzsi szigetek, Natal, Asanti, Birma, Uganda és Zuluföld. Franczia gyarmatok lettek: Algir, Dahomey, Tunis, Madagaskar, Menza és Tonking. Oroszországhoz csatoltattak Bokhara és Khuz. Törökországé lett Tripolis, az amerikai Egyesült-Államoké Havai, Görögországé a jóniai köztársaság. Természetesen még sokkal nagyobb lenne a hódítások felsorolása, mivel tudvalevőleg Anglia, Franczia- és Németország és Oroszország több millió négyzetkilométerre terjedő területeket szereztek meg a Csendes oczeánon, Afrikában és Ázsiában, a hol azonban szervezett államok még nem voltak.

* **Csontvázkölcsönző intézeteket** tartanak az amerikai egyetemek az orvosnövendékek számára, kik onnan a kölcsönkönyvtárak módjára csekély díj fejében bármely csontot kikölcsönözhetnek tanúlmányozás czéljából. Némely intézet felszerelése több százezer korona értékű, mert a jó koponya ára felmegy 200 koronáig, az egész csontvázé természetesen drágább. A kikölcsönzés rendes határideje egy hét, de az idő esetleg meghosszabbítható.

* **Nagyon értékes kocsija** van Vilma holland királynőnek. A kocsit menyegzője alkalmával kapta ajándékba Amsterdam városától. Félmillió koronába került, holland renaissance stylben készült s crèmeszínű selyemmel van bevonva, pompás kézi hímzésekkel tele.

* **Drága sirt** készíttetett magának Krüger Gottfried new-yorki biró. Sírboltja a városi temető lejtőjén pompás márványépület nyolcz négyzetméter nagyságban, felette üvegkupola, mint az örök élet jelképe s a négy szegleten urnák, melyekben lámpákat lehet égetni. Az egész sírbolt mintegy másfélszázezer koronába került. Különben Amerikában ilyesmi nem szokatlan. Gould milliomos sírboltja majdnem kétszer ennyibe került.

* **Versenyzések** útján 111,860 márkát nyert már 1895 óta Martin, a híres ausztráliai velocipéd-mester. Ezen összegbe nincs beleszámítva az, a mit fogadásokon nyert vagy egyes velocipéd gyárosoktól jutalmúl kapott.

* **Méhkast** helyezett el Chicagóban egy szenvedélyes méhész III-ik emeleten levő lakásán. A méhek csak oly szorgalmasan dolgoztak, mintha erdei fa üregében lettek volna.

* **A kereskedő-segédek Eldorádója** Ausztrália, hol azok hetenként legfeljebb 50 óráig vannak elfoglalva. A legritkább esetben nyitják a boltot reggel 8 óra előtt, de a segédek csak ½9 kor jönnek be, addig a szolgák és inasok takarítanak. Délben egy órára szünetük van, délután fél órára. Este 6—7 órakor zárnak, csak szombaton van 10 óráig nyitva a bolt, mivel egész vasárnap szabad napjuk van. Ezenkívül évente mindenik kap 8—10 szabad napot.

* **A ló** egy év alatt saját sulyának kilenczszeresét, egy juh csak hatszorosát eszi meg.

* **Vad kutyák** vannak nagy számmal Alaszkában, kutyák és farkasok utódai, melyek azonban szánhúzásra is használhatók, mint az eszkimó-kutyák. Ugatni nem tudnak, csak vonítanak, de azért nagyon jól használhatók. — 50°C hidegben még a szabadban hálnak s napjában csak egyszer kell őket etetni.

* **Foglyok hizlalása.** A fogolymadarak rögtön enni kezdenek, ha reggel fölébrednek. Egy angol tengerész élelmesen használta fel a madarak ezen sajátságát, hogy hízott fogolymadarakat szállítson a piaczra. Sötét helyen tartja őket s időről-időre villamfényt ereszt hozzájuk. A villamfényről a madarak azt hiszik, hogy reggel van s rögtön enni kezdenek, néha egy délután hat izben is s besötétedéskor azonnal elalusznak.

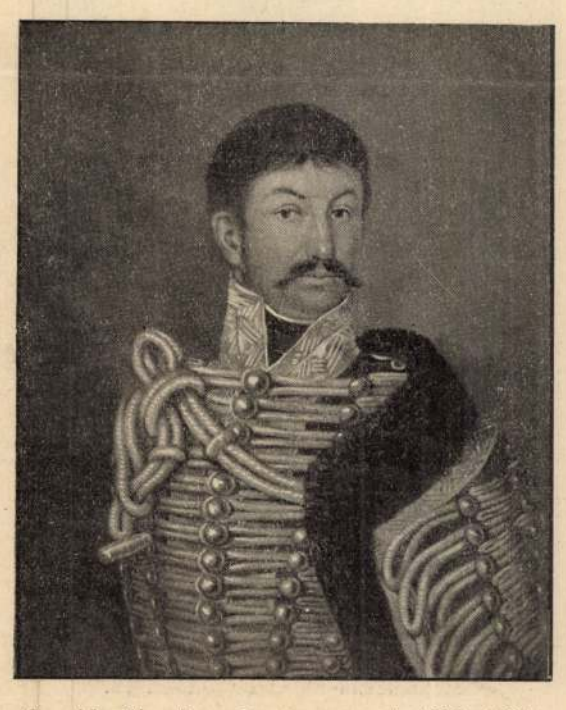

Csanády József ezredes (parancsnok 1808—1809).

Illésy Sándor ezredes (parancsnok 1809—1815).

Szerelem Antal ezredes (parancsnok 1834—1841).

Gróf Teleki Ádám ezredes (parancsnok 1841—1848).

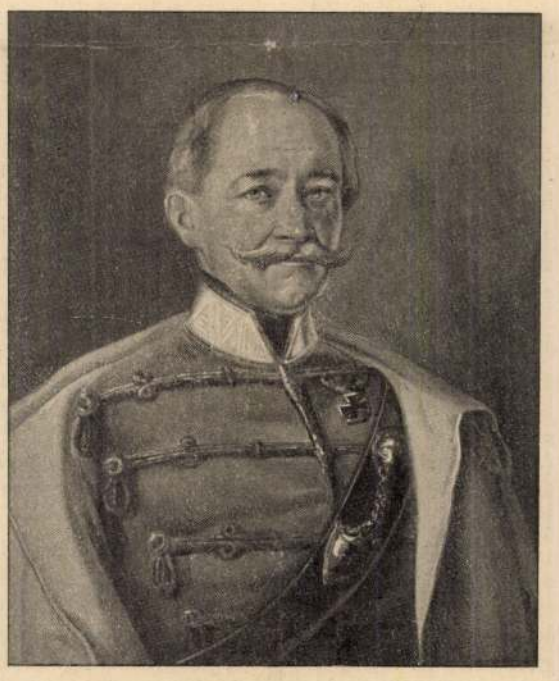

Dömötöri Német József ezredes (parancsnok 1848—1849).

Gróf Zichy Albert verérőrnagy (parancsnok 1854—1858).

A 12-IK HUSZÁREZRED RÉGI PARANCSNOKAI.

Szentmihály, tpl

2

Parnói rk. pléb

Templom

neogót

kéje rep

Kisstrikl hatti dlagy

1009. l.

Bp. NM törleli üst

153

képe 183

Patnói kastély

Hary Gyula rajza

Repr.

Orm VI. 371. l.

173.

M. kir. postatakarékpénztári csekkszámla
Filmkölcsönző osztály 7653. Egyéb 35.710

LM BUREAU A. G. ⁓ HUNGARIAN FILM AGENCY

YVES KÁLMÁN-KÖRÚT 15. TELEFON *146-346
EST, IV. POSTAFIÓK 19

TCA 5-7. TELEFON: *145-510, 56-os és 57-es m. á.
I-UTCA 25. TELEFON: *145-510, 60-as és 172-es m. á.
ERZSÉBET-KÖRÚT 45. TELEFON: 222-098 és 222-099
T. VII. NYÁR-UTCA 7. TELEFON: 423-252

Budapest, 194 3. jul. 30.

ímla-másolat Számla száma F/742.

s Bizottságának,

Budapest
Hőgyes Endre-u.10.

a nb.rendelése alapján

Teljes tisztelettel
Magyar Film Iroda rt.
fényképosztály
Hiess István s.k.

	Egységár	Összeg	Összesen

Parnói rk. plét.

templom

neogotikus, épült 1900,

ki tervezte?

Irod.

Emlkassaiegyhm

II. 522 – 525. l.

Mepérkel

Köböl faragott neo-
got fődlzárat szent
István szobrával,
ki készítette?

PARNISCH JÓZSEF, asztalosmester

Pesti asztalosmester volt 1828-ban.-Józsefvárosi lakoos.-Helyrajzi szám: 423.-Segédek száma 3.-Összeirási szám: 815. 45.old.

[illegible]: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparmüv.Múz.Kopp Ferenc Muz.Evkönyve. XVII. 1970. Bp. 1971.

Parmentier, de Marie (1846-1879)

„Erdei táj" o.v. 80 x 122 cm

J. l. b.: Marie de Parmentier 1876

(Restaurált, tönkölt) Védett.

Kikiáltási ár: 18000. Ft

BÁV 53.Képaukció Bp.1980.december

Parmantier Mária

MDK

Életkép

Műcsarnok 1877.nov.8.

Parmantier Mari MDK

Tájkép

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Parmantier Mária MDK

Tájkép

Mücsarnok 1877.nov.8.

Parmantier Mari MDK

Tájkép

Műcsarnok 1877. dec. 16.

Textil.

XV.század.

után himzett

ZÉS):

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Parlovitz Károly

épitész

tervezte a „Zseli Darnó Győr"-i (?) rk. templomot 1930.

vród

Biertempl

VII. l.

Andre Parlier

1459-ben Pozsonyban tevékenykedett mint épitömester: segédjei Paul Plumel, Albrecht Maurer, Wolfgang és Janusch Unger.

J. Bureš: Die Meister des Pressburger Domes. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 1-2 p.

861

Parler, Peter

kassai munkásságához újabb kiadatlan adatokkal

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szt. Erzsébet templom építéstörténetéhez III.
Művtört. Ért. 1971. 4. sz. 261-291. l.

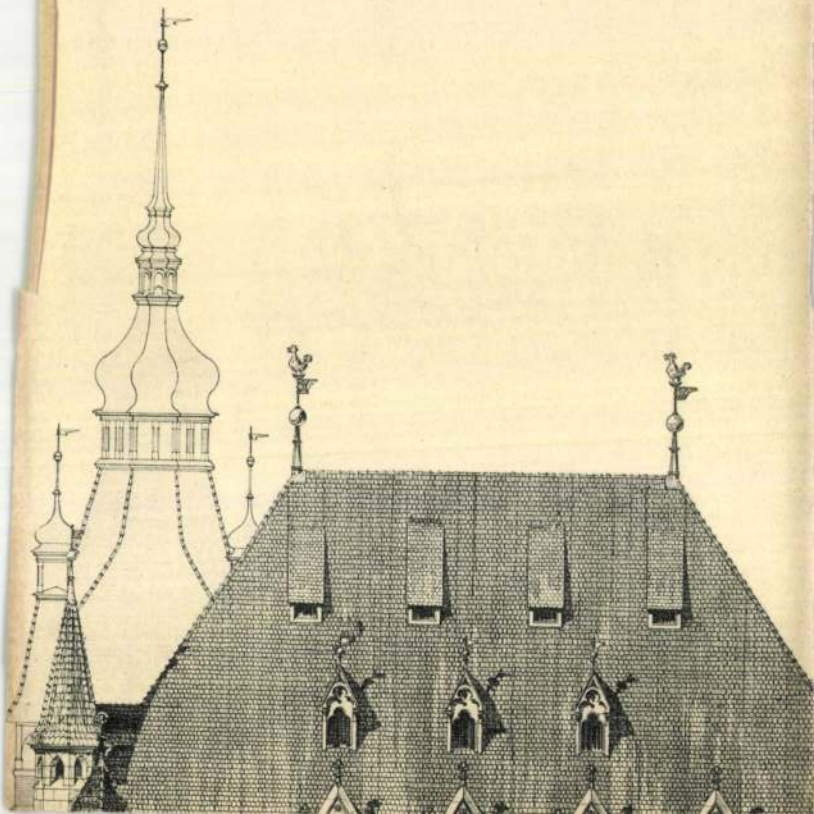

Parler-ek

hatása a magyar
templomépítészetre

l

MMÉEkönl

1936. 44-52. l.

.....vm.sz.
194.....

A polgármesteri XII.ügyosztályhoz tisztelettel továbbítjuk azzal, hogy e kérvényt a Vizművekné l előjegyeztük.

Budapest,194.....hó...n

BUDAPEST SZÉKESFÖVÁROS VIZMÜVE
Személyzeti főosztály:

osztályvezető.

Parler Peter if

épitéis

1420

1.

Kemkassarüneml

3. C.

Parler Péter

XV. 27

l.

Wick Kassaidóm

21. l.

1490

Mária halála, „adomborma", német munka, XV. sz. vége. 1905-ben megégett. 44×54cm.

Parler Péter

a prágai dóm építőmestre, vagy ennek fia, szintén Péter a XV. (?) század 20-as évbeiben Kassa városától fizetést. húz. ~~[illegible]~~ Zsigmond király alatt épült a kassai dóm három hajós gotikus templommá s Kemény Lajos arra gondol, hogy fenti ~~és~~ hajtotta volna végre ezt a feladatot arrasi (Felsőfranciaország) könnvesekkel.

Kemény Lajos. A kassai dóm. MMÉE Közl. 1918. 326. l.

MDK

Parler Wenzel és János épitészek

Apjuk, Péter vezetésével a prágai mühelyben dolgoznak 1353-97-ig.

Magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 164.l.

Parler Wenzel /Megh 1404/

MDK

építész

A budai Mátyástemplom szörnyfejes gyámkövei a prágai Parler műhely "caput monstruosum"-aival mutatnak azonosságot.
A prágai műhely 1353-1397-ig Peter, majd fiai Wenzel és János vezetése alatt dolgozik.

Magy.Müv.Tört.I. /szerk. Dercsényi/ 151.o.

Repr: :T o r z f e j a Mátyás templomból.
XIV.sz. vége

U.o. 151.o. 105. kép.

Parler /Vencel/ MDK
építész

A Parler-mühely munkája nyománt terjedt el a támpilléérek használata a XIV. sz.-ban .

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 132.o.

Parler Péter MDK

épitő vezetőmester.

körülötte alakult ki a prágai dombépitő műhely.

102.

A Parler család formaközvetitő szerepe.

Német- /gmündi,, freiburgi,ulmi stb/ és csehországi /prágai, kolini, kutna-horai/ működése révén a franciás épitészeti és szobrászati felfogás terjesztője.

Nagy Lajos alatt a gmündi Parler-iskola vagy éppen Nürnberg által, Zsigmond alatt a prágai Parler-iskola által juthatott hozzánk.

105.o.

Csemegi: Budavári. 1955.

Parler, Peter

MDK

épitész

A budai Mátyástemplom szörnyfejes gyámkövei a prágai Parler műhely "caput monstruosum"-aival mutatnak azonosságot.
A prágai műhely 1353-1397-ig Peter, majd fiai Wenzel és János vezetése alatt dolgozik.

Magy.Müv.Tört.I. /szerk. Dercsényi/ 151.o.

Repr: :T o r z f e j a Mátyás templomból.
XIV.sz. vége

U.o. 151.o. 105. kép.

Rajnai származásu
U.o. 164.o.

MDK

Parler Peter épitész

Prágai müheéynek szörnyfejes alkotásai szoros kapcsolatot mutatnak ak budai Nagyboldogasszony temploméival.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás.164.l.

Parler, Peter

szerepe, hatása és jelentősége a kassai Szent Erzsébet templom épitésével kapcsolatban.

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori épitéstörténetéhez II.
/Művtört.Ért., 1969. 2.sz., p. 89-127./

p. 103-104, 106, 112

Parler épitén-kör

szerepe, hatása és jelentősége a kassai Szent Erzsébet templom épitésével kapcsolatban.

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori épitéstörténetéhez II. /Művtört.Ért., 1969. 2.sz., p. 89-127./

p. 100, 101, 109, 114, 115, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 126.

MDK

Parler Péter épitőmester

Kemény L: A kassai székesegyház épitészeiről
Arch. Ért. 1910, 165-170 l.

MDK

Parler Janos és Wenzel épitészek

Apjuk, Péter vezetésével a prágai mühelyben dolgoznak 1353-97-ig.

Magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 164.l.

Parler·János

MDK

építész

A budai Mátyástemplom szörnyfejes gyámkövei a prágai Parler műhely "caput monstruosum"-aival mutatnak azonosságot.
A prágai műhely 1353-1397-ig Péter, majd fiai Wenzel és János vezetése alatt dolgozik.

Magy.Müv.Tört.I. /szerk. Dercsényi/ 151.o.

Repr: :T o r z f e j a Mátyás templomból.
XIV.sz. vége

U.o. 151.o. 105. kép.

Parler kőfaragócsalád

Épületrészleten, emlékkövön és pecséten egyaránt különösen gyakran fordul elő kőfaragójegyük címerpajzsba foglalva.

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori építéstörténetéhez.
/Művtört.Ért., 1969. 1. sz., p. 1-45./

p. 29.

Parler mühely

MEK

is müködött

Zsigmond Friss-palotájan.

44.o.

Borsos - Sóder - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Parler mühely

közremüködésével 1384es évek után épitették át a Mátyás templomot.

A királyi palotánál előbb is foglalkoztatták.

41.o.

Borsos & Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1889.

e sterei a budai királyi
várban ismegfordultak.

35.o.

Borsos - Sóder - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Parler- iskola

MDK

mesterei

Gara sírkápolna a budavári főtemplomban.

190.o.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

PARLER, építész, kőfaragó

A cseh területen kifejlődő boltozási rendszer a Parler műhely budai kapcsolatai révén kerülhetett Magyarországra, talán a Prágában járó Héderváry lovagrendi összeköttetései révén ismerkedhetett meg az új építészeti szerkezetekkel, díszítőformákkal jelentkező kőfaragókkal.

136.old.

KOZÁK KÁROLY-LÉVÁRDY FERENC-SEDLMAYR JÁNOS: A győri székesegyház szentháromság/Héderváry/kápolnája 99.old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

PARLER, építész, kőfaragó

Prágai építész kor. Héderváry Parler építők építhették 1372 után a Hédervváryak budafelhévizi Szentháromság templomát. Az ő stilusjegyeik mutatak erre. 135.old.

OZAK KAROLY-LEVARDY FERENC-SEDLMAYR JANOS: A győri szé-kese gyház szentháromság/Hédervary/kápolnája 99.old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr. 1972

Csebi Pogány Klára III. 22.

Parlaghi-Lwoff, Vilma
hercegnő

festő, szül. 1873. Hajdu-
dorogon.

wód

Krück II. 351. l.

Parler-család

MDK

építész-szobrász
dinasztia

A Parler család formaközvetitő szerepe.

Német- /gmündi,, freiburgi,ulmi stb/ és csehországi /prágai, kolini, kutna-horai/ működése révén a franciás építészeti és szobrászati felfogás terjesztője.

Nagy Lajos alatt a gmündi Parler-iskola vagy épp Nürnberg által, Zsigmond alatt a prágai Parler-iskola által juthatott hozzánk.

105.o.

Csemegi: Budavári. 1955.

Parler család

munkaviszonyt érintő kérdésekről tartott kongresszusi előadását V. Kotroba

Prokopp Mária: A XXII. nemzetközi művelődéstörténeti kongresszusa /Bp., 1969.IX.19-20./ - Művtört.Írt. 1971.1.sz. 38-46. l.

42.l.

Rudolf, I-ső, magyar király / arczk. II. 140, 141.

Parlaghy Mihna

1885 jan

57, 72

73

..... *mühely.*

yfőnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Parlaghy Vilma

Stein, Philipp. Vilma Parlaghy. Universum 1899. 1. 7.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Parlaghy Vilma

Irod

Preni József. Parlaghy Vilma. Budapesti Napló 1903. 151. sz

Parlagy Vilma

Lásd ott.

Magyar Halon

II (1884-5). 573-576

Lepekkel

ΚΥΟΛΑΝΕΙΑΝΟΥ

Parlaghi Vilma

MAGYAR MUVESZET
1933. 196. 199

Parlaghy Vilma

Lipód

Vas Zyp 1885.

826 l.

Parlagi Vilma

II. Vilmos nemet császár
huszárezredének egyen-
ruhájáról

Olgyf. (1896). repr.
fametszetben Vas
Vp 1897. 38 szám

U-az. 1893 ból.
repr. u ott

nak idején hatszáz koronát vá[illegible] tisztviselő igazolta, hogy Janovics ott a bankban összesen körülbelül 630 lirát, közte százlirás papirpénzt is kapott. Palotai Hugó, aki szerdán jött meg Velencéből, hivatkozott a főkapitányságon tett vallomásában Horti Sándor sinészre, aki jelenleg szintén Velencében van s aki tudja, hogy Janovics abból a pénzből, amit itt Budapesten kapott, ut közben egyetlen bankjegyet sem váltott föl, tehá azok a százlirás bankjegyek, amelyeket Janovics Velencében föl akart használni, ugyanazok, amelyeket itt Budapesten a bankban kapott. A budapesti főkapitányság mindezkről táviratilag értesitette a velencei konzulátust és igazolta, hogy Janovics teljesen ártatlan. A főkapitány egyuttal kérte, hogy Janovicsot bocsássák szabadon.

— **(Aktalopás Bereg vármegyében.)** Érdekes büneset szálait nyomozza jelenleg Beregszászon dr Sándor László fővárosi államrendőrségi kapitány és Császár Sándor fővárosi detektiv. Mint tudósitónk jelenti Gulácsy István, Bereg vármegye alispánja, már hónapokkal ezelőtt észrevette, hogy egyes aktacsomagok, különösen pedig a felvidéki kivándorlási kihágási ügyiratok rejtélyes módon eltüntek hivatalából. Miután a vármegye alispánja saját hatáskörében az eltünés körülményeit kideriteni nem tudta, az esetről jelentést tett a belügyminiszternek, kérve, hogy a nagyobb körültekintést és ügyességet igénylő nyomozás teljesitésére a fővárosi államrendőrség kiküldessék. A belügyminiszter ennek folytán gondoskodott is a nyomozás megejtéséről, mely meglepő adatokat és tényeket deritett ki. Dr Sándor László az összes vármegyei alkalmazottakat kihallgatván megállapitotta, hogy a vármegye egyik dijnoka, Boronkay Gyula kisegitő dijnok, vitte el az eltünt aktát, mely több felvidéki kivándorlási kihágásra vonatkozik és melynek egyikében-másikában már jogerős marasztaló itélet is volt hozva. Boronkay dijnok kihallgatásakor a bün-

— (Parlaghy Vilma Amerikában.) Említettük már, hogy az orosz Lvoff hercegnévé lett magyar Parlaghy Vilma Amerikában micsoda nagy feltünést kelt. A philadelphiai major kissé elrontotta ugyan Parlaghy Vilma kedvét pár napra azzal, hogy nem fogadta, mert elébb igazolva akarta látni a hercegasszonyi mivoltát, hanem ezt a kis incidenst hamar elfeledte a különben legjobb körökben forgó művésznő. Newyorki tudósitónk szerint Parlaghy Vilma a philadelphiai Majestic Hotelben hetenként 2000 dollárt fizetett a saját, személyzete és állatsereglete szállásáért. Kiséretet ugyanis a nevezett hotel lajstroma szerint egy attaché, egy első és második titkár, egy uti marsall, egy háznagy, egy társalkodónő, egy komorna, egy olasz szakács, egy francia fodrász, egy londoni kocsis, egy amerikai küldönc és egy német állatorvos, végül három szobaleány képezi. Enél is nagyobb a ménageria, melyet „nem tud nélkülözni“ Parlaghy Vilma. Nyolcvan darab állatja van, melyeket mindenüvé magával hordoz. Harminc kutyán kivül vannak ott medvék, sólymok, teknősbékák, prairiefarkasok stb. Philadelphiából a Newyorkhoz közel eső Asburry parkba utazott, de itt viszont az a kellemetlenség érte, hogy a fürdőhely egyetlen elegánsabb hoteljében sem adtak szállást az állatainak, miután pedig „nem tud meglenni nélkülök“, kénytelen volt más nyaraló helyet keresni magának. Titkára szerint Parlaghy Vilma nehány heti pihenés után „hozzá lát a munkához“ és harminc amerikai milliomost szándékozik lefesteni, darabját 30 ezer dolláért, ami összesen 900 ezer dollárt fog kitenni, ha a titkár állitása valónak bizonyul.

(Müegyetemi tanárok.)

Parlagh Vilma

wód

Kossuth Arczkepe.
Vas Vp 1885. 260 l.

Parlagi Vilne

Nod
2

Böh. Fol

Parlaghy Vilma

Erdő

Kossuth olaszfertésű
arczkepe. Vasvár
1894. 214 l. kép-
pel.

Parlagh: Vilma

Vas. Ny 1895. 78 l.

Parlagh Vilma

1885. München.

1. A műnésznő saját archeja.

Budapesti orsz. ált. kiállítás.
A képzőművészeti csoport
Elpes tárgymutatója. Pest
1885.

Parlagly Vilma

U. 1211

Parlaghy Vilma

U. 819

Parlaghy Vilma

U·776

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi mint

Parlaghy Vilma

Ont a 11 soros hirt
ezetleg lásd is.

Mücsarnok, 1900 190.

Parlaghi Vilma

Művészeti lexikon 613. l.

Lwow hercegnő, festő, szül. 1864 IV. 15. Hajdudorogon, megh. 1923. New Yorkban. Tanulmányait Budapesten és Münchenben végezte. 1885 Torinóban temetések után festette Kossuth Lajost. Utóbb Berlinben, majd New Yorkban reprezentatív arcképeket festett.

Poussin Nic. malíř: Zájezd k
Jerichu 427 (646), 1699 (175).

Parlaghi Vilma

Nemzetőr 1903. 285
– 1908. 143
– 1914. 286

MDK

Parlagi Dóra, illusztr.

Vátszyjajána. Káma-Szutra. Régi hindu Ars Amatoria. Ford. Baktay Ervin. P.D. könyvdíszeivel. Bp. 1920. az 51. sz. példány Dr. Szemlér Lőrinc részére készült.

Dr. Szemlér Lőrinc gyűjt.-nek aukciója. Bp. 1936.
Könyvdíszek. -Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk. 2. 94.l.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 44. l.

M.D.K.

Parlaghy Vilma /1864-1923/

625. Jászai Mari arcképe. Olajf. 18.7x32 karton.

München. Parkring

Pesti Napló. 1881. máj. 9. 4.

Egy fiatal magyar festő

München. Parlaghy

Pesti Napló. 1881. máj. 30. 4.

Külföldi Krónika egy magyar
tehetségről

Parlaghy Vilma Kiállitok Kossuth-képe,
Bulyovszky-villa. 1885.

Pesti Hirlap. 1885. VII. máj. 31. 3o.

Parlaghy Vilma Kossuth-képe

Parlaghy Vilma/Lwoff hegnö./
festönö.

Művészet.1907.272/74.l.

2.sz.cédula

M.D.K.

Parlaghy Vilma

Münchenben Franz Lenbach tanitványa lett. "Önarcképé"-nek és "Csendélet"-ének reprodukcióit bemutatja a lap, melyekkel Münchenben a "Societé scientifi universelle" nagydiját nyerte el.

Magyar Salon, Bp. 1885. febr. 1. II. kötet 513-516. lap

1.sz.cédula

M.D.K.

Parlaghy Vilma

Vértes József: "Parlaghy Vilma" cimmel beszámol a müvész tanulmányairól és munkájáról. Előbb Münchenben, majd Párisban tanult, ahol "..jó névvel birt már"- irja a tanulmány, amikor feltünést keltett az őszi tárlaton. Első mestere itthon az olasz Rostagni, majd Vastagh György tanitványa lett.

Magyar Salon, Bp. 1885. febr. 1. II. kötet 513-516. lap

Parlaghy Vilma MDK

A festőnő saját arcképe, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Parlaghy Vilma MDK

Csendélet, vadászkép, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Parlaghy Vilma MDK

Férfiarckép, olf.

Műcs rnok 1884. őszi kiáll.

M.D.K.

Parlaghy Vilma

Kenessey Dezső: "Az őszi képtárlat" c. beszámolójában ir a müvészről, aki "Önarcképé"-t állitotta ki.
A kiállitást a Képzőművészeti Társulat rendezte.

Magyar Salon, Bp. 1884. december 1. II. kötet. 289-292. lap

M.D.K.

Parlaghi Vilmos képiró

A müvész Olaszországba utazott tanulmányutra, -adja hirül a Képzőművészet c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. jan. 4.
15. sz. 239. lap

Parlaghy Vilma

Virágkép, of.

Műcs. kiáll. 1885. jan.

MDK

Parlaghy Vilma

1885-ben két arcképet festett a "turini remetéről". Egyik a Történeti Arcképcsarnok tulajdona, a másik
Kossuth arckép gr.Almásy-Teleki Éva művészeti intézete aukciójának kiállitásán.

Pesti Hirlap 1948. apr. 18.-an 7.1.

MDK

Parlaghy Vilma

Kossuth állhatatosan ellenszegült, hogy arcképet fessenek róla. Huszar Adolf ama kerelme elől is kitért, hogy mellszobrot készithessen róla. Parlaghy Vilma művésznőnek jutott a szerencse, hogy Kossuthról arcképet festhessen. Az arcképet kiállitotta Turinban.

Vasárnapi Ujság 1885. 32. évf. 16. sz. 260. l.

MDK

Parlaghy Vilma

Csendélet, of.

Műcs. kiáll. 1885. jan.

MÜK

Parlaghy Vilma

Virágkép, of.

Mücs. kiáll. 1885- jan.

Parlaghy Vilma MDK

A müvésznő saját arcképe. repr.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Parlagy Vilma MDK

A müvésznő saját arcképe, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz.ált. kiáll.

Parlaghy Vilma

MDK

Virágkép, olf.

Miscornok 1885. jan.11.

Parlaghy Vilma MDK

Csendélet, olf.

Virágkép, olf.

Műcsarnok 1885. jan.11.

MDK

Parlaghy Vilma

Irod.:
Lauser, Dr Wilhelm: Die Kunst in Oesterreich-Ungarn II. Jahrg. Wien i n. 118.1.

PARLAGHY VILMA

Tört.Képcs. 1922. 48.l.

PARLAGHY VILMA

351. Kossuth Lajos arcképe. 125x103

Almásy-Teleki aukció III.1940. 30oldal.

Parlaghy Vilma
a

MIK

Csak a nevét emliti "kitünő portraitfestők" közt.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.
78.l.

MDK.

Parlagi Vilma festőművésznő

Lwoff orosz herceg elvált neje.

Kossuth Lajost Turinban, majd Vilmos császárt Berlinben modell után festette meg.

P.H. 1909. jul. 30.

MDK.

616. Parlagh y Vilma Lwow hercegné /1864-1923/

Lantos r.-t. IV.Muzeum krt. 3.II.aukció kat.

121.1.

MDK.

615. Parlaghy Vilma, Lwow hercegné./:186 4-1923/ arcképfestő.

Lantos r.-t.IV.Muzeum krt. 3.II.aukció kat.121.1.

MDK.

Parlaghy Vilma festőművésznő.

"Kossuth" 1885 /kép/

Vasárnapi Ujság, 1902. 49. évf. 37. sz. 595.l.

MDK.

Parlaghy Vilma festőművésznő

"A Művésznő saját arcképe" kép.

1885. orsz.kiállitás Ert. 136. l.

Képzőművészeti társulat, Parlaghy
V. Kérelme

Pesti Hirlap. 1885. VII. máj. 16. 4o.

Rosseth arcképe

Festészet. XIX sz. Táblakép. Kossuth
portré. (Parlaghy)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prein József: a jubiláris mutatlat

Kossuth arckepe Bulyooszky villában

Pesti Hirlap. 1885. máj. 31. 3

Parlaghy Vilma Kossuth-kepe

Paslaghy Vilma festő

Pesti Hirlap. 1885. jun. 13. 11

Paslaghy Vilma festőnőnek...

Táblakép. Kossuth Lajos portréje,
Parlaghy

Pesti Hirlap. 1885. jul. 12. 4

Parlaghy Vilma képe...

Táblakép. Kossuth Lajos archepe,
Parlagy

Pesti Hirlap. 1885. máj. 16. 4

Kossuth archepe

Táblakép. Diszmagyaros Kossuth-arckép, Parlagy

Pesti Hirlap. 1885. jun. 13. 11

Parlagy vilma festőművészné...

Táblakép. Kossuth Lajos arcképe,
Parlaghy Vilma

Pesti Hirlap. 1895. ápr. 28.

Kossuth Lajosnak Parlaghy Vilma
által...

Parlaghy Vilma festő

Pesti Hirlap. 1885. máj. 31. 3

Parlaghy Vilma Kossuth-Lajos

Parlaghy Vilma festő

Pesti Hirlap. 1885. ápr. 28.5

Rossuth Lajosnak Parlaghy Vilma
által...

Kt

Parlaghy (Brachfeld) Vilma

festőnő

Budapesti Hirlap, 1881. ~~XVIII.~~ IX.-11.

87. n. h. o. (h. és k.)

Parlaghi Vilma festő

Pesti Hirlap. 1881. máj. 30. 4.

Külföldi Kritika egy magyar Tehetségről

Parlagby Vilma fotó

Pesti Hírlap. 1881. máj. 9. 4.

Egy fiatal magyar fotónő

Parlaghy Vilma

MDK

Női arckép. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

MDK

Parlagi Vilma

"Kossuth arcképe" a párisi Salon kiállitásan, melyet a "London News" c. angol nagy képes lap is épen a kiallitás ideje alatt közölt.

Cikk: Magyar festők a párisi Salon kiallitasan.

Vasárnapi Ujság, 1892. 39.évf. 19.sz. 332.l.

MDk.

Parlaghi Vilma/:186 4-1923:/:festőművész:

"Kossuth Lajos torinói
dolgozószobája"/Kép/

Magyar Müvészet, 1933. 195. l.

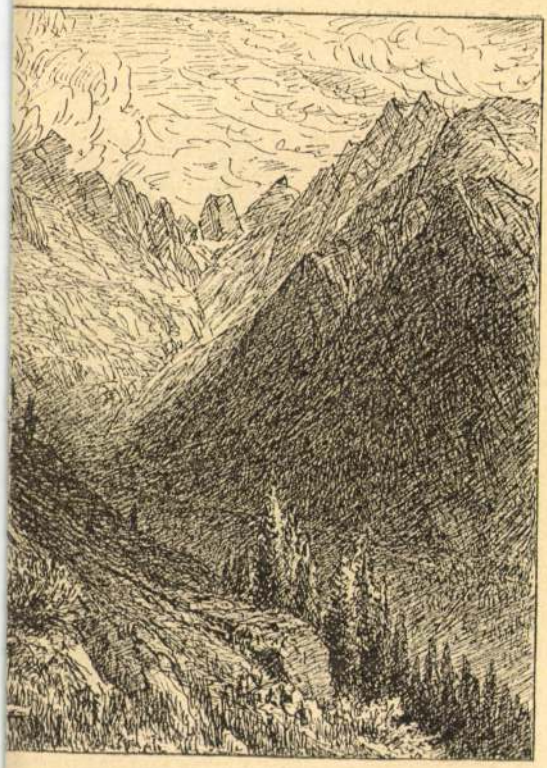

A MENGUSFALVI VÖLGY.

Parlaghy Vilma

68. Somogyi Dániel.

MDK

Parlaghy Vilma, Lwow hercegné, 1864-1923.

Kossuth Lajos arcképe

Almásy-Tel. 3.auk.1940. ápr. 30 l.

MDK.

Parlaghy Vilma festőművész

"Lwow hercegné"

Almásy-Teleki aukció II. 194o.

	Egységár	Összeg	Összesen
vel	2.60 1.50	P 7.80 " 10.50	
			P 18.30
illér			

M. T. I. rt. nyomdája 26474

Parlaghy Vilma

u. 819.

Newyorkban a legelőkelőbb hotelban lakik, hintója bakján magyar inas ül és főleg fertiahat fest.

Pesti Napló

1913. szept. 13.

(Magyar művészek Amerikában.)

Parlaghy Vilma

1920. május

kiill Nemzeti szalonban

Csendélet, olaff

Helytartótanács V. 94. 95. 96.

Budapest, 1917. junius hó.

domására hozni, hogy **Fadrusz-u. 5. sz.**

ű tisztitót ═══

tisztitást:

ggönyt, kelengyét

Parlaghy Vilma

Híres férfiak festőnője. (Parlaghy Vilma.) Irta Prém József. Pesti Hirlap febr. 2

1908.

(Művészet 1908. 143. l.)

Török apagedény

H. 790.

383.

s jobbra néz. Többszörösen fodrítost pa-
vállaira omlanak, szemöldöke barna,
s szakálla leberetvált. Vértbe van öl-
etett piros szalagon az aranggyapjás rend
kendője körül van csavarva s fehér.

miniature 4·1 : 3·2 cm.

N. M.

PARLAGHY *Vilma*, *Lwov hercegné*, festő. * Hajdudorog 1864 ápr. 15. † New-York 1923. Budapesten és Münchenben tanult, később Berlinben és New-Yorkban működött. A szalón-igényekhez símuló reprezentatív arcképeivel (Kossuth, Stáblewsky érsek, Moltke stb.) szerzett magának ismert nevet.

kg II. 271 l

Ollo' IX. 51.

Parlaghy Vilma

A világjáró piktorina (Parlaghy V.). Irta Old Reporter. Uj Idők. május 3.

(1914.

(Művészet 1914. 286. l.)

a maga esetlenségében, pusztán érzéki, vizuális benyomást nyujt s természeténél fogva az első pillanatban érthető. Nem a tárgyakat, csak vizuális jegyeit írja le, de még azokat is egyszerűsíti, összefoglalja foltokká, kivonatolja. Innen származik vázlatszerű, befejezetlen hatása.

Ez az új festési mód a természettudományos gondolkozás egyik legtipikusabb virága, amennyiben nem felfelé néz, a művészet nagy céljaira, hanem lefelé: még a közönség szemberendezésével is számot vet. Valószerűségben sokkalta felülmulja a festészeti realizmust, mely részletekbe széthulló gondosságával soha nem tudta hatásfokát elérni, nemcsak hogy felülmulja, hanem feleslegessé teszi, mint egyik technikai újítás a másikat. Az im-

Parlaghy Vilma

Parlaghy Vilma. Irta Prém József. Budapesti Napló, június 4. 1903

(Művészet 1903. 285. l.)

Parlaghy Vilma

wód

Ujvelkes L.

684. P.

Parlaghy Vilma

Magyar Művelődés

1934. 308. l.

Gróh István úrnak

Budapest

IV. Molnár-utca 36.

Parlaghi Vilma

festő

† New York 1923 aug. 11

Révai XX. 743. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

BOZÓ MIHÁLY

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V., Visegrádi-u. 30. IV.

Parlaghy Vilma

irod
2

Budapesti Bazár
1884. dec. 15. (Nők a
műcsarnokban.)

M. D. K.

PARLAGHY Vilma Jestő

et művésznő saját arcképe. Repr.

Bodh. Tárgymut. Bp. 1885. 43. / 136.

M.D.K

Parlaghy Vilma, festőnő

1907 -ben, Berlinben a zsüri heves ellenkezése dacára, II.Vilmos parancsára, megkapja az aranyérmet.
~~Közli~~

Jeszenszky Sándor: Szinyei Majálisa, ~~a~~ ~~cikkében~~

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 33. old.

László-Intézet egyházmegyei elagott
laku, 2 ablak + kapuzat + 2 ablak.
Szt. A kapu feletti kronosztikon 1788.

müpöki vár. Veszprém, 1933, 147-151 l, képe
II. kiadás. Bp. 1957, 54, 114, 181-182, 203 l,

MDK

Parlaghy Vilma

Mücs. őszi kiáll. Vas. Ujs. 1884, 46.sz. 741 l.

MDK

Parlagi Vilma

Magyar festők a párisi Salonban. VU. 1891. 309 l.

MDK

Parlaghy Vilma

Kossuth Lajos arcképe

Szinnyei VI. 1125-1126 l.

Parlagi Vilma festő

M.D.K.

arcképfestő

Czimer Kálmán: A művelődés és művészet tör-
ténete. Bp. 1897 185.

M. D. K.

PARLAGHY Vilma festő

Kossuth arcképe

Aradi Tárt fest. 306. l.

MDK

Parlaghy Vilma

Aradi N. A m.tört.festészet az 188o-as évektől az 1919-es Tanácsközt.ig. Művtört Dok.Közp. 1954.-55. Bp. 1957.

306 1.

Nagysáp (Komárom)

Ref. templom, homlokzat előtti nyal, kapuján 1787-es, ~~[illegible]~~ évszám. Fakarzata 1785-ből. Ré. nováltak 1900 körül.

(Kovács J. István: Magyar reformá na, 1952)

Magtár Örsiánon, emeletes, 4+2+ tetővel. Klasszicista, 1820 körül.

(Tomka Ilona, 1952)

Parlaghy Vilma

MDK

műve a párisi Grand Salonban szerepelt.

Londvai K: Párisi levél. Művészet, 1907, 273-74 l.

MDK

Parlaghy Vilma f stő

Tamás E: Séta a Tört.Arcképcsarnokban. Kis Ujs.
1950. szept. 24. 6 l.

MDK

Parlagh Vilma festő

(Berlin) „Kosuth arcképé"-t KT-nak kiállítja

(1886., ónitárlat)

MDK-A-1-1/1727

Parlaghy Vilma

l.

Büromagyfestőnők

42 – 44. l.

56 l.

Parlaghy Vilma
festőnő

Fővárosi Lapok 1895. jún. 6., 1787. old.
(Művészetek. Vit.: Magyar művészek
a Rét „Salon"-ban.)

Kalauz!

Vasárnap

24

Sexagesima

Hétfő

25

Géza vt.

Kedd

26

Kort. sz. Margit

Szerda

27

☾ Utolsó negyed 11 ó. 14 p.

Protestáns naptár

Február-Márc.

V	24	Mátyás
H	25	Géza
K	26	Sándor
S	27	Ákos
C	28	Elemér
P	1	Albin
S	2	Lujza

Ó görög naptár

Február

V	11	Hetv. v
H	12	Melét
K	13	Zoe
S	14	Auxen
C	15	Onez.
P	16	Pamfil
S	17	Marien

Izraelita

Parlaghy Vilma

irod-

Szana Szárév

304. l

JEGYZÉK

Bizottsága

[illegible] Rákos-utca 10

Budapest.

Aréna-út 45.

Parlaghi vilma

wód

Keleti G. cikke

Kel 1885.

IV. K. 4. f. 747. l.

lesztésére és műszaki alkotásokra pedig csak ez képesít, és Hazánknak ma sokkal inkább ilyen mérnökökre van szüksége, mint valaha.

A művészeti elem a karunkon képviselt műszaki tudományokban nem játszik elsőrendű szerepet, de kétségtelen, hogy bizonyos ízlésre és formaérzékre a mi mérnökeinknek is szükségük van. Különösen telepek tervezésénél nyilvánul meg, ha a mérnöknek a harmónia iránt is van fogékonysága. A jó műszaki alkotások között is van szép és kevésbbé szép. A leleményesség a feltaláló szellem legfőbb éltető eleme, de persze csak, ha igazi tudásból táplálkozik. Enélkül csak üres ötleteket termelhetünk, melyeknek műszaki értékük nem lévén, sohasem fognak megvalósulni. A leleményesség maga a *mozgékony tudás*. Ügyesség kell a rajzoláshoz, a laboratóriumi munkához, a mérőműszerek és gépek kezeléséhez s ezek nem csupán a mérnökképzés egyes állomásai, hanem úgyszólván minden mérnöki munkaterület elengedhetetlen kellékei. Végül a mesterségbeli ismeret is részét képezi a műszaki tudásnak és pedig két okból. Először a legkiválóbb tervből sem lesz kifogástalan alkotás, ha nem jó mesterek készítik el. A mérnök feladata tehát az ellenőrzés, a mesterek kiválasztása, sőt oktatása is. De oktathatunk-e

Parlaghy Vilma
festő

íród

Pesti Napló

1914. jan. 21.
(Parlaghy Vilma
és a milliárdos.)

nyi, mert művészet kell egy épület, vagy egy híd, sőt egy gép
megtervezéséhez is és sok-sok tudomány, de testet mindegyik

Parlaghy Vilma

Irod

A Nap

1913. jul. 12.

(Fest a hercegnö.

P. V. Amerikában.)

776. sz

Váczi csata, 1849-ből, Képe

VI. 184.

utján tett b. rendelését a mai napon elintéztük és a könyveket a leggondosabban becsomagolva czimére elküldöttük. Reméljük, hogy Uraságod ugy küldeményünkkel, mint lelkiismeretes kiszolgálásunkkal teljesen meg van elégedve.

Becses számláját az alanti részletezés szerint 35 kor. fillér összeggel terheltük meg, mely összeg megállapodásunk, — illetve b. rendelő lapja szerint 8 kor. ~~¼ évi~~ havi részletekben fizetendő 190 szállitás -tól kezdve.

A küldeményünkhöz csatolt *postatakarékpénztári chek könyv* segitségével, — miután annak *értékét* 20 fillérrel és az egyes befizetési és átutalási müveletekért a postatakarékpénztár által felszámitott 4—4 fillérrel, *összesen 60 fillérrel számlába tettük* — a havi részletek *teljesen dijmentesen* fizethetők be.

A chek-könyvvel való befizetési módozatot tisztelt vevőink kényelmére való tekintettel hoztuk alkalmazásba. Tiz részletnek utalványon való beküldése 1 kor. 20 fillérbe kerül, mig a chek utján 60 fillérbe kerül.

Tisztelettel kérjük, hogy hozzánk intézendő leveleiben, valamint fizetéseknél a chek- vagy postautalvány-szelvényen a fent megjelölt főkönyvi számra méltóztassék hivatkozni és b. nevét mindig olvashatóan aláirni, mert csakis ezen esetben vállalhatunk felelősséget az alapos és pontos könyvelésért.

Ugy a hazai mint a külföldön megjelent összes irodalmi termékeket *a legelőnyösebb részletfizetések mellett és minden árfelemelés nélkül* szállithatjuk s kérjük ennélfogva, hogy könyvszükségleteit jövőre is állandóan czégünknél méltóztassék fedezni, valamint czégünket irodalomkedvelő ismerősei és barátainak is ajánlani sziveskedjék.

Midőn előre is leghálásabb köszönetünket fejezzük ki az irodalom terjesztésére irányuló törekvéseink hathatós támogatásáért, maradunk magunkat nb. jóindulatába ajánlva

kiváló tisztelettel

Kunossy, Szilágyi és Társa.

Parlagly Vilma

vrád
z

Mysliknů

78. l.

TÁRGYMU

1. Cikkek, tanulmányok, értekezések.

	Lap
Bartel János dr.: Stempien Lajos †	41
Fehrentheil-Gruppenberg (lovag) *László:* Az állami földmérés reformja	14
Gömöry László: Az amerikai kémiai nagyiparról és a vegyészek ottani helyzetéről	61
Haidegger Ernő: A székesfővárosi üzemvizsgálóbizottság jelentése	5
Heller Farkas dr.: A szanálási válság	54
Herbst nyomán Gellért: A gépfejtes eddigi eredményei és kilátásai a szénbányászatban	25
Hubert Ernő: 1925. évi széngazdálkodásunk mérlege	29
Imreh Béla: Az inflációs évek hitelpolitikája	17
Kertész Imre: Henry Ford és a fordizmus	33
Menczer Oszkár: A biztosítás mérnöki vonatkozásai, különös tekintettel a gépbiztosítási ágazatra	13
Schivetz Ferenc: A mérnöki munkaalkalmak kérdéséhez	9
Tolnai Elemér: A dispatching-rendszer a vasúti forgalom szolgálatában	1
—: A mérnöki és építészi gyakorlat szabályozása Olaszországban	10
Vajda Ödön: Gépek értékének becslése	47

2. Közgazdasági irodalom.

Pavlagi Vilma

Lvovi hercegné

l. Lambrecht H. O. 1920.

1027. 72 cikk.

↓

1027. Herman Ottó – A Kossuth Lajos által adott megbízatást. Egyetértés

1885 jun. 18.

Lipik 6. n. II. 174.

Parlaghy Vilma

l.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXII. 357.-4

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Parlagh Vilma

Thieme Becker

XXVI. 241. l.

(Lyka)

Parlaghy Vilma

U. 1170.

Parlagi Vilma

cród

Magyar fertők a pá-
risi salonban.
Vas. Ugy. 1891. 309.

Parlaghy Vilma

Elétrajza. Regnet Carl. Albert-
tól és ennek képe. folio tapnapyságban
kiadva.

Dr Wilhelm Lauser. Die Kunst in Oester-
reich – Ungarn. Wien. 1885. I. 92–93. l.

Parlaghy Vilma

* **(A szerb király arcképe.)** Párizsból jelentik, hogy a francia követségnél néhány nap óta *Parlaghy* Vilma, Lwow hercegné legujabb arcképe van kiállitva, melyet csak nemrégen készitett Péter szerb királyról. A szerbek fejedelme, mint annak idején megirtuk, többször ült modellt a magyar származásu festőnőnek, aki már különben is több uralkodót festett le, köztük egyik nagy tisztelőjét, II. Vilmos császárt. Péter szerb királyról festett portraitja a király jellemzően komor arcvonásait meglepően hiven adja vissza. A művésznő a szerb tábornoki egyenruha sajátságos vörös szinét is pompásan találta el a képen. Péter király trónralépése óta ez az első nyilvános kép, mely róla készült. Az arcképet sokszorositani fogják s Szerbia minden középületében, valamint iskolájában kifüggesztik, hogy a királyság apraja-nagyja megismerje királyát és képe mindig szeme előtt lebegjen.

Parlaghy Vilma

1884. München.

1. Férfi arckép. Olajf.
2. Csendélet. Vadászkép. Olajf. 1000 frt.
3. A festőnő saját arcképe. Olajf.

Képes tárgyunkató az o. m. képzőmův. társ 1884 évi őszi kiállítás ahoz. Bpest 1884.

Parlaghy Vilma

irod

Műtárlats. — Őszi Kiállítás. II.

Parlaghy Vilma. ~~[illegible]~~ a
művésznő saját arcképével.
Ország Világ. 1884. 770 és 772 l.

Esetleg felhasználandó, mert
elég terjedelmes életrajzot
közöl.

PARLAGHY VILMA
/1863-1924/

Külföldi aukción:
Parlaghy Vilma:
Tatan Oberhandler.
Öl auf Leinwand 65x52 cm. Sign. dat.:1890.

München, Neumeister
Auktion 214. Marz 1983
Katalogus 130.old. 1154.sz.

PARLAGHY VILMA

Külföldi aukción:
Parlaghy Vilma: Judas.
Öl auf Leinwand 65x52 cm. Sign. Dat.:1890.

München, Neumeister
Auktion 214, Marz 1983
Katalogus 131.old., 1155.sz.

Parlaghy Vilma

Turin, 1885. április 15.-i dátummal Kossuth Lajos levelének mását teljes terjedelmében hozza a lap, melyben megirja, hogy nem való megörökitésre elaggott arca és roskatag alakja, "melyeken rajta van a közel enyészet bélyege", de mint atya megköszöni, hogy fiai arca vonásait halála után,-"mi már mesz sze nem lehet,-szemlélhetendik."
A müvész festményét Budapesten kiállitáson bemutatták.

A HÉT, Bp. 1895. juli. 14.
VI. évf. 28. sz. 44o-441. lap.

INDEX

Parleghy Villeos

Research Facilities. A.M. Harcourt Museum
Visitors. Pp. 1924. 15, 16, 17.

MDK

Parlaghy Vilmos

Kossuth Emlékkiállitás. A M. Nemzeti Muzeum kiállitásai. Bp. 1924. 15,16.l.

MDK

Parlagi Vilma

A magyar festők. Vas. Ujs. 1888. 252.l.

MDK

Parlaghy Vilma

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Parlaghy Vilma

Kossuth arcképe, a Műcsarnok jub.kiállitasán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Parlaghy Vilma

Csendélet olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 18. l.

Parlaghy Vilma

M.D.K.

Amerikában 50-60 éve lehalálozott festő képe
Fáy Károly nagymarosi gyüjtő tulajdonában

Szokly Endre: Kincsek egy kis szentendrei házban

nagymarosi

Pest megyei Hirlap 1966. jan. 23. 10.l.

Parlaghi Vilma

festő-

M.D.K

Kossuth hajos turini dolgozó szobáját festette le.

Zsigmondi Mária: Kossuth, a bolambus

Nők Lapja, 1967. márc. 11 – 14 lap.

M.D.K.

Parlaghy Vilma

"Önarckép"-ét és„Kossuth arckép"-ét birálja dr. Berényi Pál: "Az Országos Kiállitásról" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. juli. 26.
7. évf. 44. sz. 699-700. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Parlaghy Vilma

Tanulmányait nagy sikerrel végezte Münchenben Az 1887.-i berlini mükiállitáson Kossuth Lajos és saját arcképével általános feltünést keltett, -közli a "Képeinkhez" c. rovat s elmondja továbbá, hogy "...közel kétszáz darab képe közül sikerült Bismarck, Moltke és a lengyel Stablewski érsek arcképe". Müveivel több nagy érmet nyert.

Képes Családi Lapok, Bp. 19 1895. május 19.
17. évf. 21. sz. 335. lap

Egyes számu cédula

M.D.K.

Parlaghy Vilma

"Egy Kossuth-porté regénye" cimmel beszámoló arról, hogy müvésznek miként sikerült megismerkednie és lefestenie Kossuth Lajost.
A lap bemutatja Kossuthról készült portré repr.-ját, valamint a müvész fényképét 21 éves volt, amikor Turinban a nyolcvanhárom évs Kossuthot lefestette.
A cikk leirja, hogy a müvész Lenbach tanitványa és a továbbiakban közli, hogy "a nagy Helmuth von Moltke leghivebb és legélethűbb képét e magyar festőművésznő ecsetje őrzi meg az utókornak."
Film Szinház Irodalom, Bp. 1944.márc. 9-15.
VII. évf. 11. sz.

.N.C.

Kettes számu cédula

M.D.K.

Parlaghy Vilma

A müvész Hajdudorogon gyermekeskedett, a budapesti festőiskolát látogatta, majd Münchenbe került tanulmányutra. Stablevszky érsekről és Moltke tábornagyról készült portréival már huszéves korában komoly nevet szerzett. Kossuth arcképét a Magyar Képzőmüvészeti Társulat 1885. évi koratavaszi tárlatán állitották ki. A "világhires képet a magyar müvészeti kritika nagyrésze elég ridegen elutasitotta.A laposan lecsepülték a mübirálók!"-irja a cikk.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. márc. 9-15
VII. évf. 11. sz.

.I.C.I.

Hármas számu cédula

M.D.K.

Parlaghy Vilma

A müvész ebben az időben kapott meghivást II. Vilmos császár udvarába.
A kilencszázas évek elején feleségül ment Lwow herceghez, aki 1917-ben a polgári forradalmi minisztérium elnöke volt. Később az Egyesült államokba költözött. Kossuth portréját 19o7-ben a magyar állam szerezte meg 2o.e ezer /Huszezer- koronáért a Történelmi Képcsarnok számára.
Parlaghy Vilma festőmüvésznő 1924. március 2o -án halt meg New-Yorkban.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. márc. 9-15
VII. évf. 11. sz.

Parlaghy Vilma (1864-1923)

Jászai Mari arcképe.
Oljf. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Parlaghy Vilma

Jászai Mari arcképe, o.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Parlaghy Vilma

1885 dec. 20 Kossuth-ról jelelt
répe a Kuntoś-Kávéhárba bemu-
tatása Terült.

Kiszlaja, Vásárhelyi művész
élet, Bp. 1957.

90 l.

M.D.K.

Parlaghy Vilma

"A jeles képirónő Turinban dolgozik és onnan Rómába utazik tanulmányai folytatására. Képzőművészet c. rovat hiradása.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. febr. 29. 23. sz. 367. lap

M.D.K.

Parlaghy Vilma

Turinban lefestette Kossuth Lajost, „akit fiai kértek arra, hogy lefestesse magát , mivel eddig nagy hazánkfiának még nem volt oly arcképe, melynek elkészitéséhez ő maga ült volna."
Képzőművészet c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885 ápr. 19.
30. sz. 479. lap

Parlaghy Vilma festő (1864–1923)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. ápr. 28. No.

Kossuth Lajosnak Parlaghy Vilma
által festett....

Parlaghy Vilma festő (1864–1923)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4–5.

Prém József: A jubiláris műtárlat

Parlaghy Vilma festő (1864-1923)

Pesti Hirlap. 1885. VII. máj. 31. 3o.

Parlaghy Vilma Kossuth-képe

Parlaghy Vilma festő (1864–1923)

Pest. Hilap. 1885. VII. évf. jún. 13. 11.

Parlaghy Vilma festőművésznő
münchen mütermében

Parlaghy Vilma festő (1864–1923)

Pesti Hirlap. 1885. jul. 12. 4o.

Parlaghy Vilma Rèpe, mely Kossuth Lajost ábrázolja....

Jbl

Országos Kejtár, Budapest

Parlaghy Vilma festőnő

Budapest Hirlap 188, IX. 11

87. n. 4. o. (K. és M.)

München. Parlaghy

Pesti Hirlap. 1885. jun. 13. 11

Parlaghy Vilma festőművésznőm

München. Paszlagy Vilma

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jún. 13. 11o.

Paszlagy Vilma festőművésznő
münchani műtermében....

Parlaghy Vilma f.

Parlaghy Vilma Kisasszonynak a
Zeitschrift für bildende Kunst"
legujabb szamában a münheni
levelező külön czikkecskét szentel.
A fiatal művésznő alig egy éve
tartózkodik a bajor fő városban.
Achetsegének első elismerését az
képeri, hogy Lenbach arcképfes-
és Kaulbach Friggs tanít-
nyokul fogadták. A münche-
ni levelező meglátogatván Par-
agi k. a. műtermét, diéséröleg
Jemeli Tizian „Venusés Bacchánsz"
képének másolatát. Ott látta
Nachbauer bajor udvari énekes-
nek, Wilhelm szinésznek,
Langhofer költőnek arcké-
pét. Két csendélet finom szi-
nez által nagy szinezési érzékre
nyed következtetni. A szobrá-
zat terén is megpróbálkozott
Kisasszony, s a mellkép, mellyet
készitett, már nem kezdő műve.
Képzőmüv. szemle, 1881. 95 l.

Parlagi Vilma

Lód

Vas. Ujs. 1891. 309. l.
(Magyar festők a párisi Salonban.)

mellett és egyszerre elém tünr a cifra sarokház. Oh, mintha szivenütött volna valami a leeresztett redők és üveg-címtáblák láttán, eszembe jutott az augusztusi est, melyen harsogó trombitaszóval, pántlikásan és fellobogózva, arra dübörgött a harcba induló üteg. Az utca zsongott akkor és kendők lobogtak felénk, Károly, a házmester famulusa, megismert a lovon és elkiáltotta magát, megbökdöste a kávéház főpincérét, aki szintén kint állott és rámmutatott. »Éljen a haza, isten velük, isten velük, tratá, tratatatá, éljenek a tüzérek« — zúgott, harsogott a levegő, a ház lassan távolodott és fekete lovam megadással vitt a megfoghatatlan jövő felé... Most, hogy viszontláttam a házat, feltámadt bennem ez augusztusi est emléke, ideges, elegáns kapitányom (a Drina partján nyugszik szegény), a többiek, akik nem fognak többé erre járni... »Köszönöm szépen, főhadnagy úr, gyű!...«

Otthon. Váratlan, boldog viszontlátás, istenem, milyen érdekes! A rég nem látott kedves arcok, gőgös és kényeztető hugaim, akik megforgatnak és megtapogatnak, nincs semmi baja, milyen pufók lett, nem igaz, csak kerek az arca, és bajuszt is növesztett, nem szép, borotváltasd le, nem igaz, egész jól áll neki, nézd a halántéka, milyen fehér, ameddig a sapka eltakarja... Fáradt vagy? ettél? de talán mégis egy kis rétes, nullás lisztből, ne félj, nem nyultunk az iróasztalodhoz, a titkaidat sem bántottuk az irómappában, a középső és jobboldali felső fiókban...

A szobámban gondolkozás nélkül nyulok a kapcsolóhoz, magam csavarom fel a villanyt, minden olyan, ahogy otthagytam, csak tisztább. Ridegen meleg környezet, ahogy szeretem. És ruhaszekrényemben impozáns rend: a nyári civilholmi s a régi egyenruha, a régi sarzsival, hányat is ugrottam azóta?

Parlaghy, Brachfeld Vilma arcképfestő

Magyar Életrajzi Lexikon

Oltványi – hagyaték V 188.

Brachfeld Vilma

1877/8. II. női osztály szül.
1863-ban Hajdudorogon
r.kath. vendeglatogató
1878/9. II. női osztály

| | | |

Parlagi Vilma

Brachfeld Vilma
festőnő
l. Parlagi Vilma
L.
Szendrey-kentirányi
252. l.

Pavlaghy Vilma

l.

Mary NM. Cent

113. l. - 114 l.

63611 szám.

./.

A szombathelyi egyhá

nak. . . .hivatalos használatr

Budapest 1909 m

A miniszter meg

Van

miniszt

Parlagh Vilma

Laid

Szabad Művészet

1952. 9. sz. 418. l.

419. l.

420. l. (Kép)

saga közleményeinek III-ik kö
zoljuk s tekintettel arra, hog
és II-ik kötetét meg nem kaptu
kintetü Cimhez, miszerint ezen
kötetet a varosi könyvtar rész

T r e n c s é n, 1914 évi feb

Az Igényleg

Parlaghy Vilma

Lwoff Ugné

irod

Pesti Hirlap. 1914. febr. 8.

(P. Amerikában.)

Hónapok óta New-Yorkban el, az ottani Hotel Plaza-ban hercegi lakosztályt foglal el.

Régebbi képei közül Bismarck herceg, Caprivi stb arcképeit, az ujabbak közül: Edison, Tesla, August Belmont, Chancey Depewé Horace Porter és Wilson generálisok stb arcképeit állitotta ki stállóbeli szalonjában.

Parlaghy Vilma

Kossuth Lajos arch.
repr.

Jó Bv Rá

459. l

/:.....:/ . . . . . .

90

. . . . . fillért a 127.689. sz

utaljon ki.- Budapest, 193[1]. évi

miniszter rendeletéből: Dr. Tih

A hivatal

min

Parlagi Vilma

Lwow ergic

l.

Lamb 224.l.

Bibliogr. 1027.77

Parlaghy Vilma

l.

Perálltöstképes

188, 578 l.

Párkányi Péterné, textiles

L: Rat Dé...

Párkányi Péterné, Textiles

L: Kozák Éva

– Közművelők és népművének bi tunktése 5

Nirszabadság, Bp. 1979 aug. 18.

keves tamponnak van,
A tunikából és köpenyből
k, apostoloknak,
t jól megfelel.
lra utal a mezítlábas alsó
bb kezében tartott,
ább jogarnak felelhetett
len lábak: az
irályfigurákat rendszerint
freibergi Goldene Pforte
ta és Keresztelő Szent
ek és ugyancsak cipős
bal kezében tartott
ófétát ábrázolt a
kercs alakú könyv e korban
testamentumi próféták, a
ma. A kézben tartott bot
nyzik, de irányából
egy, felsőtest-töredékből
ot *(2. kép)* jellemez.[46]
és tartásának módja
ek a figura
megfelelhet. A 12-13.
ban kivétel nélkül mindig
ődnek, aminek nyoma sincs,
li az alak feje.
ntunk. Előkelő,

PAROBEK Alajos festő

Ásotthalom, rk. tpl - 1927 n. - falképek

CSMÉE 17.
29.

PÁRKÁNYI PÉTER

6 MAGYAR HÍRLAP, 2000. NOV. 14.

VILLANÓFÉNYBEN

Térkompozíció a Jókai-évfordulóra

(MTI) A magyar irodalom nagy mesemondója, Jókai Mór születésének 175. évfordulója tiszteletére építettek térkompozíciót a főváros XII. kerületében a Diana parkban, amelyet Rockenbauer Zoltán miniszter avatott. A művet Párkányi Péter szobrászművész és Eleőd Ákos építész készítette. Az íróról utcák és terek mellett a Merkúron egy 85 kilométer átmérőjű krátert és bablevest neveztek el – mutatott rá Pokorni Zoltán oktatási miniszter az ünneplőkhöz írt levelében.

KOSSUTH

4.30: Reggeli krónika
Szerkesztő-műsorvezető: Kerekes András. Hírszerkesztő: Szabó Yvette. Bemondó: Pintér Sándor. Zenei szerkesztő: Gerenday Ágnes
4.30, 5.30, 6.30, 7.30: Hírek. Időjárás
4.40: Határok nélkül
(Válogatás a tegnap esti műsorból)
5.00, 6.00, 7.00, 8.00: Krónika. Sport
5.40: Falurádió
kb. 7.19: Körzeti időjárás- és pollen-jelentés

8.10: Műsorszemle
Kossuth programismertetés
Válogatott ajánlatok
Kulturális programok

8.28: A Szabó család
Írta: Forgács István
(A keddi, K. 17.25-ös adás ism.)

9.00: Hírek. Időjárás

9.05: Napközben
Szerkesztő: Rados Péter. Felelős szerkesztő: Lengyel Anna

14.00: Hírek. Időjárás

14.05: Klasszikusok mindenkinek
Zeneparádé
Varga F. István műsora
Km. Bérczy Krisztina
Válogatás Bach, Mendelssohn, Vivaldi, Debussy és Mozart műveiből

14.35: E kakas története
Federico García Lorca novelláját – András László fordításában – Végvári Tamás mondja el
Szerkesztő: Erős László. Rendező: Sárospataki Zsuzsanna
(A május 10-ei adás ism.)

15.00: Hírek. Időjárás

15.05: Parlamenti ütköző
Szerkesztő-műsorvezető: Bocskay Zsolt és Szörényi Péter
☎: adás idején 138-7745 és 138-8789

15.55: Kamatozó forintok

16.00: Délutáni krónika
Szerkesztő: Kulcsár István

16.10: Mindennapi

20.05: Magyar daloskert
Szerkesztő: Máder László

20.30: Határok nélkül
Szerkesztő: László József

21.00: Hírek. Időjárás

21.05: A Color együttes játszik

21.25: Fórum
Harminc év bolyongás – a pszichológia tudományos útkeresése
1966-ban Moszkvában nemzetközi pszichológiai konferenciát tartottak, amelyről akkor rádióműsor készült. Egyik szereplőjével, Garay László pszichológussal elemezzük az azóta eltelt éveket.
Szerk.-műsorvez.: Sipos Júlia

22.00: Késő esti krónika
Szerkesztő: Kulcsár István

22.30: Napközben válogató – a 40. hét
Szerkesztő: Czakó Balázs

23.00: Hírek. Időjárás. KENÓ

23.05: Hangverseny-

4.30: H
4.33: H
dallar
Szerkes
mondó:
5.00, 5.3
6.00: H
6.03: R
Műsorve
Szerkesz
társak: M
nika
☎: 138-7
6.30, 7.00
6.33: Útk
7.45: Zö
Felelős sz
7.59: Tec

8.00: PE
Közélet,
játék

VOX

06.30 Best Direct

06.40 Dominion

07.00 Pocahontas
Kanadai játékfilm (1995). Főszereplők: Sandrine Holt, Miles O'Keefe, Tony Goldwyn. Rendezte: Daniele J. Suissa

08.45 Regal Shop

09.15 A fű gyökerei
Amerikai játékfilm. Főszereplők: Corbin Bernsen, Reginald Veljohnson, John Glover. Rendezte: Jerry London

12.40 Szindbád és a bagdadi kalifa
Olasz játékfilm (1973). Főszereplők: Robert Malcolm, Gigi Bonos. Rendezte: Pietro Francisci

14.15 A három testőr
Francia játékfilm (1961). Főszereplők: Gérard Barray, George Descrieres, Bernard Woringer, Jacques Toja. Rendez-

HÍRÜNK A VILÁGBAN

Kis nemzet fiaiként is méltán lehetünk büszkék, ha a magyar művészek alkotásait tárjuk a világ elé.

A Balassagyarmatról származó, Budapesten élő Párkányi Péter szobrászművész meghívást kapott Amerikába. A Grand Canyonban fölállítandó, texasi márvány és bronz kombinációjával készülő szobrok a tudományt, a művészetet és a kultúrát személyesítik meg

FOTÓ: MTI – GYURKÓ PÉTER

Högyész /Tolna/

Högyész /Tolna/
Zsinagóga, épül
Katona József:
Dúzsi r.k. templ
lom. Bp. 1949. 23.1.
ronnyal, belül kérek k
Stippek József, 1

PÁRKÁNYI Péter

Emlékműpályázat /A salgótarjáni 1956. dec.8. i sortűz áldozatainak emlékére/. Palócföld, 1991. 1. 73 - 75.p. ill.

Molnár Péter, Borbély Attila, Kicsiny Balázs, Szabó Tamás Párkányi Péter

Párkányi Miháy

Cikke: Az épités modellje

Építud. 1971 /III/. 2-3.sz. 271-302.l.

Párkányi Pékné, Textiles

L: Kozák Éva

– Közművelők és népművének bitunktése 5

Nirszabadság, Br. 1979 aug. 18.

Párkányi Péterné textilképei

L. Bartos Dániel

– Kiállításai a Parlamentben 12

Esti Hírlap, Bp. 1979. aug. 17.

Párkányi Mihály

"Az Építészetelméleti Albizottság munkája főként tagjai által kidolgozott témák megvitatására összpontosult. Dr. Bonta János:"Az építészettudomány tartalmi, metodikai és kapcsolódási kérdései" c. tanulmányával az Albizottság két izben foglalkozott. Kubinszky Mihály javaslata a XIX. és XX. század magyar építészetének periodizációjáról és dr. Párkányi Mihály: Az építés modellje" című témája is szerepeltek a megvitatott témák napirendjén."

dr. Kubinszky Mihály: Az MTA Építészetelméleti és Történeti Bizottságának tevékenysége 1967-1969.években.
Éptud, 1970 /II/, 3-4.sz. 445-448.l.

Párkányi Mihály

az MTA Építészetelméleti és Történeti Bizottságának Építészetelméleti Albizottságnak tagja.

Rubinszky Mihály: Az MTA Építészetelméleti és Történeti Bizottságának tevékenysége 1967-1969. években.

Ajtud, 1970 /II/ 3-4.sz. 445-448.l.

Párkányi Mihály

Valóságlás. c. könyvét (Akadémiai Kiadó, 1967) idéri

Bonta János: Az építés és az építészet tudományai.
Építés- Építészettudomány, 1969.1-2.sz. 5-47.l.

9-10. l.

Párkányi Mihály

cikke: Nem tektonikus nekeretek II.

Épités- Épitészettudomány, 1969.3-4.sz.

371-380.l.

Párkányi Miklós

cikke

Párkányi Miklós.: Nem tektonikus szerkezetek I.
Épités- Épitészettudomány,1969.1-2.sz. 75-102.1.

Párkányi Mihály, [építész] MDG

A műemlékvédelem fellendüléséről nyilatkozott Párkányi Mihály főmérnök az Országos Műemléki felügyelőség egyik vezetője.

Kocsis Sándor: Nagyszabású munka műemlékeink helyreállítására s megóvására

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 26. 8. l

Pátkányi Mihály, építész, egyetemi tanár
a Mesteriskola VIII. ciklusának programja, 1984–85.

Nov. 29. „Az építés modellje" Pátkányi Mihály építész, egyetemi tanár előadásának első része.

Nov. 30. „Az építés modellje" második része.

Magyar Építőművészet, 1989, 1–2. szám, borító belső oldala.

Pálkáji Péter

Szeretett, szemetelt fővárosunk, Budapest

Veszélyes hulladék Ez az akkumulátor már nem dolgozik. De hogy senkinek sem árt, arról igazán nem lehetünk meggyőződve. Egy bizonyos, másutt lenne a helye, nem a fa tövében

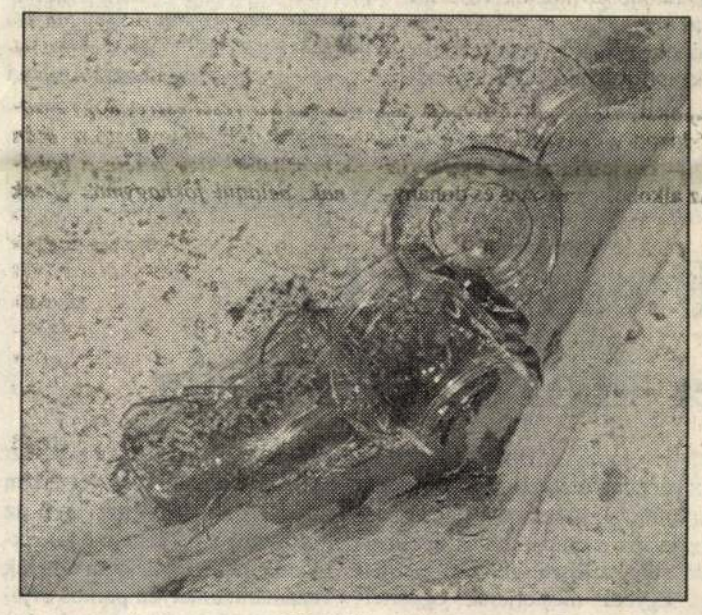

A vissza nem váltható üvegekre ez a sors vár

Budapest bejáratánál, a hetvenes úton ez a kép fogad

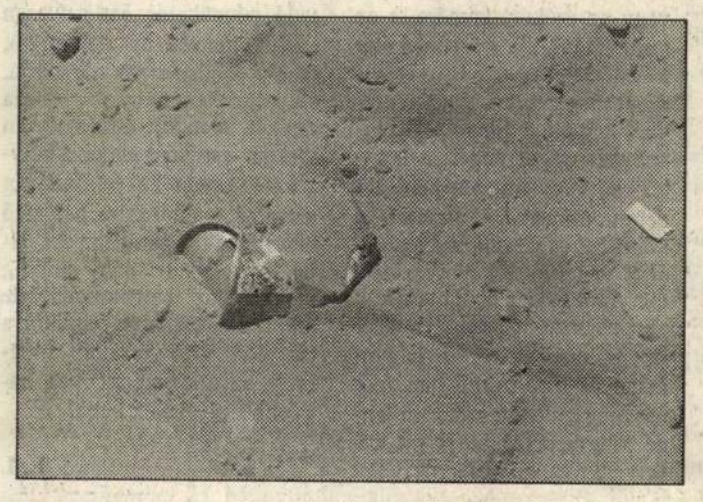

Homokozói csendélet
Konzervdoboz, cigarettacsikk, üvegcserép nem gyerek kezébe való, főként nem a játszótér homokozójában

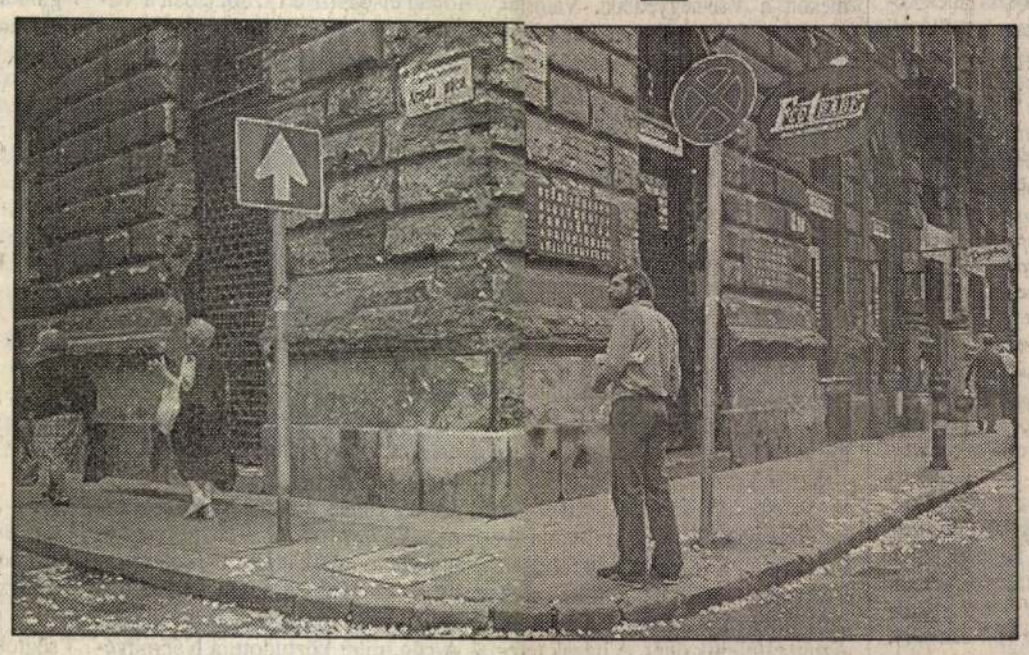

Terézáros
...van számos utca és minden utcán varsarok, de talán nem ennyire szemetes

Kelenföld
A senki földjén nő a dudva, virágzik a lom és a sitt valahol a XI. kerületben

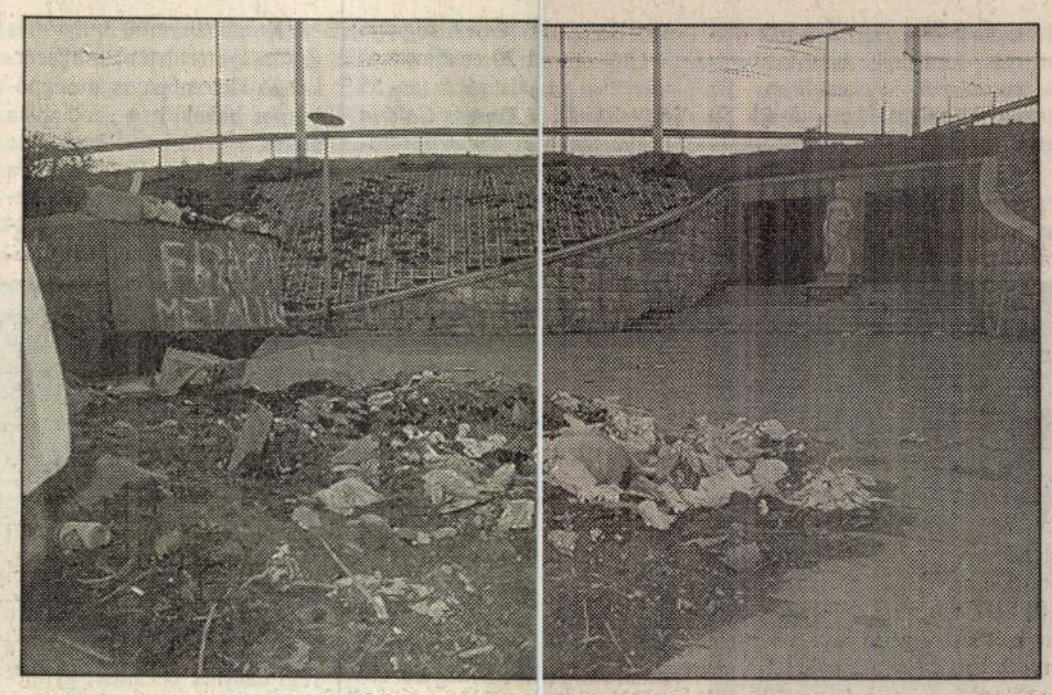

Ferdinánd híd
A talapzaton álló kőszobor már rég rendet rakott volna, ha megtehetné

Kapualj
Itt úgy sem látják. Tárolás magyar módra, csendélet a kukák társaságában

Nem adlak másnak...
Kosár és környéke épületes látvány, még szerencse, hogy nem érzékeljük a szemét szagát, nem úgy, mint az arra járók

A tisztább, szebb kocsiért!
Az efféle mozdulatért a Lajtán túl sokat fizetnek

Baktat az ember a Rózsadombon, és a házak, villák, kastélyok előtt a főútvonalon is lomok. Múltat idéző, ám másoknak még használható holmik, kiszolgált kisbútorok, konyhai felszerelések, szemlonok az ánti világból. A kukaszakértők szemügyre veszik, kotornak közte, némán dogoznak. Aztán hatalmas műanyag szatyrokba vándorol, ami még használható valamire. Akad aki utánfutót kapcsol a kivénhedt Ladához. Abba teszi a még értékes, eladható, felújítható zsákmányt. Ez a lom „időleges". Ezt egy meghatározott napon elszállítják. Itt a környéken aztán feltehetőleg viszonylagos rend lesz.

Nem úgy a város belső vagy peremkerületeiben. A Ferenc-, a József-, a Teréz-, az Erzsébetváros terei és utcáinak járdája tele van üvegcseréppel, törmelékkel, összegyűrt papír zsebkendővel, üres gyufásdobozzal, konzervdobozzal, rágógumi-maradékkal, gyümölcscsutkával és banánhéjjal és még itt-ott ételmaradékkal. S akkor még szót sem ejtettünk a lépten nyomon zavaró és szagló kutyaürülékről.

Évek óta töröm a fejem, vajon miért rendezett a világ a határon túl ugyanazon az éghajlaton amint átérünk Ausztriába. Miért állnak glédában a parasztgazdaságok udvarán a faraksok, a szerszámoskamrákban az ásók, a kapák, fűnyiró és társai? Miért tiszták a porták, csillognak az ablaküvegek, s ragyognak az apró falvak utcái? Ez a látvány az utat tovább folytatva Németországban fokozódik, Belgiumban és Svájcban tetőzik.

A tisztaság nem mindig pénz kérdése. Olcsó szappannal és samponnal is lehet tisztálkodni és tisztítószerrel rendet tartani, ha valakinek erre belülről jövő igénye van. Ha ez hiányzik, akkor marad a piszok, a rendetlenség, a szemét körülötte. Mindannyiunk közös kárára.

(v. a.)

Weber Lajos képriportja

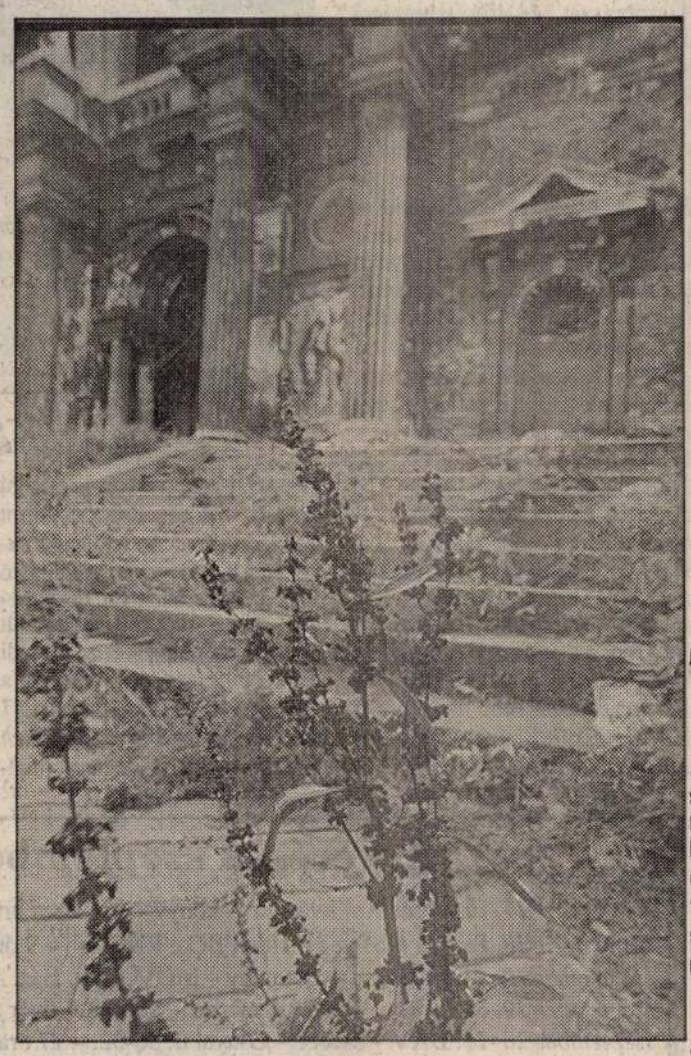

Tabán
A hajdani Várkert Kioszk környékét kerüljék az allergiás betegek. A lépcsőkön nő és szaporodik a gyom s jó néhány, egészségre ártalmas növény

Zsűrizett hímzés, szőttes, mázas edény

art – népművészet nélkül?

om föl- re- ínű k és zeti

A nagy múltú cég elnök-vezérigazgatója, dr. *Lendvai* Jánosné a legreprezentatívabb áruház fölött fogad első emeleti szobájában a Váci utca és a Régiposta utca sarkán.

– A védjegy valóban csak az

lve vál- ják gek ba. ve- épi a öbb

árura és nem a cégre vonatkozik – mondja bevezetőül. – Ez persze kereskedelem-etikai kérdés, egy bizonyos, az általunk forgalmazott termékekre 1976 óta létezik a védjegy. A cég, mint köztudott, a Népművészeti és Háziipari Vállalatból nőtte ki magát Folkartra, és cégnévként is öt éve szerepel.

ben art, rolt ken on, lmi lt.

– Az elnevezésen ez esetben senki sem csodálkozhat, hiszen a világ bármely táján megértik, ha ezt a szót meghallják. A cég pedig nem csak a hazai vásárlónak árul, sőt, célzottan az idegenforgalom részese kíván lenni.

– Ez teljesen természetes, ezért vagyunk ott a turistakiadványokban, a reklámfilmekben, hirdetjük magunkat az utazási irodák prospektusaiban. Abban valóban biztos lehet a vevő, hogy tőlünk csak zsűrizett, értékes, hagyományőrző holmit visz haza. Feliratos, rajzos pólóinkat is grafikus tervezi. *Kizárólag számla ellenében vásárolunk.* Hozzánk nem kerülhet be tisztázatlan eredetű, adózatlan áru. Hallunk róla, tudjuk, hogy induló új vállalkozásoknál számla nélküli áru is akad bőven. Nem a mi dolgunk. Az arra illetékeseknek kellene ellenőrizniük azt, hogy az állam egyszerre két oldalról – gyártói és forgalmazói – ne károsodjon.

– A népi iparművészet lakberendezésre, díszítésre, öltözködésre alkalmas termékeit a részvénytársaság az ország egész területén értékesíti.

– Országos cég vagyunk, ez kétségtelen. Negyven helyen van üzletünk, de például Szentendrén nincs. Az ott nem a Folkart Népművészeti Kereskedelmi Rt. Valaki más, hasonló néven…

– A hazai vevőknek egyre laposabb a pénztárcájuk. Ha vásárolnak, mit vesznek elsősorban?

– Az utóbbi időben kelendőek, főként vidéken a vallási ünnepekre szánt holmik, így a keresztelő-, a bérmálkozó- és az áldozóruhák. A városokban a szőnyeg, a szőttes, a dísztál a módi. A külföldi vásárlók pedig nagyon különbözőek. Egy azonosság fellelhető: mindent szívesen megnéznek bárhonnan is érkeztek, de hogy vásárolnak is, az már kétséges.

– A különböző nációk vásárlói szokásait bizonyára kitapasztalták.

– Az olasz turista megveszi azt, ami neki megtetszett. Főként a színes, szőtt dolgokat kedvelik. Középárfekvésig mennek csak el, a drágább már nem jöhet náluk számításba. Az amerikai mindent megnéz, kézbe vesz, megforgat, de csak filléres holmikat vásárol külföldi útján. Ízlésvilága igen sajátos, gyakran épp azt tetszik neki, amit mi giccsnek tartunk. *Igen jó vevő a japán turista.* Bár az sem mindegy, hogy nálunk kezdi, vagy itt fejezi be európai körútját. Sok fiatal házaspár érkezik a „felkelő nap" országából, ők a színes, hímzett árukat keresik, főként a kalocsai motívumokat. Utószezon lévén, Németországból és Hollandiából ilyenkor megjönnek a nyugdíjas értelmiségiek. Ők keveset vesznek, szívesen nézelődnek a boltjainkban. Minőségi különbséget jelent az őszi-téli időszakban a kongresszusi turizmus. A konferenciákra érkezők igényes, jó ízlésű és vastagabb pénztárcájú vásárlók. Mi természetesen mindenkit szívesen látunk és kiszolgálunk szép, míves magyar áruval. Ameddig van, mert például a kalocsai népművészeti szövetkezetet éppen felszámolják, hasonló sorsra juthatnak mások is…

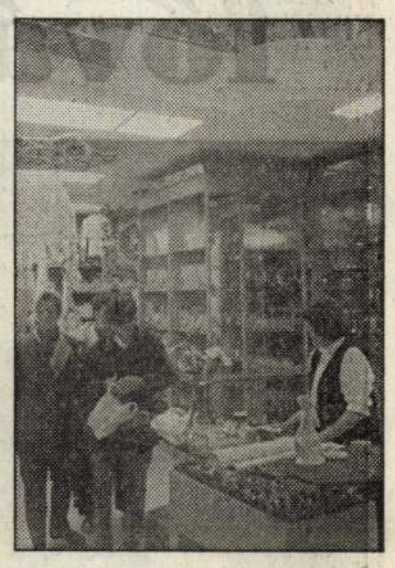

Várhegyi Andrea

Művészszoba

Baranyay László, a Liszt-dédunoka

– Egy Fischer Annie születésnapját köszöntő rádióműsorban a Dohnányi-iskoláról beszéltetek. Mennyiben hatott rád manuálisan és szellemileg e tradíció, amikor nemrég lemezre vetted Dohnányi mindkét zongoraversenyét? Szó esett-e hagyományról diákéveidben tanáraiddal?

– Annyira, hogy 16 évesen már játszottam az opusz 1-es Kvintettet Szegeden. Kamarazenét és zeneirodalmat dr. *Vámosi Nagy* Istvántól tanultam ott, akinek birtokában volt Dohnányi néhány, akkor igen nehezen elérhető felvétele. A szellem ezeken és anekdoták során át közvetítődött hozzám.

– A Dohnányi-felvételek mennyire tetszettek relikviának, s mennyire voltak elfogadhatóak a napi zongorázási stíus szempontjából?

– Akkor, a 60-as években még nem sarkították ki a különbséget régi és mai zongoratechnika között. Épp Fischer Annie-val folytatott beszélgetéseinken szögeztük le, hogy a korszellem nem értékmérő. Ne mondja senki, hogy Horowitz avítt, amiért a 20-as, 40-es évek letéteményese s a Liszt–Dohnányi ág folytatója.

– Ez a romantikus zongorázás talán a romantikus művekhez illik inkább.

– Miért? Fischer Annie Beethovenjénél „Beethovenebbet" én még nem hallottam!

– Igazad van! Ám nem így hallom Dohnányi játékát. Ne vedd értékítéletnek, de muzeálisnak érzem.

– Fénykorának felvételeiből sajnos semmi sem maradt fönn, csak késői zongorázása, amikor már nem gyakorolt, pongyolább volt. De Fischer Annie tőle tanulta Beethovent!

– Valóban. Ám bizonyára lefaragott ezt-azt abból, ami a 20-as években még nem tűnt föl szabadosnak, később viszont igen. S vajon miben más a te felfogásod ahhoz képest, amilyen Fischer Annie-é volt a te mai életkorodban, három évtizede?

– Én az azonosság felé szeretnék közelíteni. A szabadság faktorát erősíteni az előadásban; soha nem egyformán játszani a darabot – ez persze a hangfelvétel-készítéssel ellentétben áll.

– De ha egyik nap a stúdió „lombikjában" szólaltatod meg a művet, s másnap ugyanott folytatod is az előzményhez alkalmazkodva, harmadnap koncerten egészen másképp tolmácsolhatod.

– Ez lenne az igazi, de a pszichikum nem ilyen mozgékony. A technikai perfekcióra törekvés gátolja a kockáztatást, a szabadságnak pedig az az alapja. Kockáztat Richter, Horowitz is legjobb formájában, s olyankor bizony hamis hangokat is leüt.

– Te Ungár Imrénél tanultál, aki Thomán István tanítványa volt csakúgy, mint Dohnányi. Mit és hogyan szándékozol ebből a vonulatból növendékeidre örökíteni? S hogyan fogadják e hagyományt ők, akik más iskolák hatása alá is kerülhetnek, mondjuk Glenn Gouldé alá?

– Mindig vannak múló divatok. Gouldé is ilyen De az a mélység, amely Ungár Imrét jellemezte, a zenemű mögöttes tartalmába való elmerülés ma is vonzó, ha rászánja valai az időt. A különbség annyi, mint fölolvasni vagy elmondani egy verset.

– Gould inkább csak fölolvas?

– Néha. Olyankor vagy nem találta, vagy nem kereste a szerzőhöz vezető utat. De ismerem megkapó felvételeit is.

– Milyen mögöttes tartalmakat mutatott föl Ungár, és milyen eszközökkel?

– Azt, ami „a valóság égi mása", amit a pszichológia is alig tud megközelíteni. – Elsősorban játékával. De utalt is képzőművészetre, irodalomra, lelki jelenségekre. Egész személyiségével hatott, amelyet ma már csak egykori tévéportréfilmje idézhet föl.

Hollós Máté

Folk

Szent István ünnepe jó alkal volt arra, hogy a hazaiak és a kül diek megnézhessék a népművészet mekeit a Vár-negyedben. Valósz többen megfordultak a nagyvárosol az üdülőhelyek népi-iparművés termékeit árusító boltok, standok és bódék előtt is. A budai Vár e célra elkerített helyén a mesterségek utcájában szemügyre vehette a közönség a csipkeverőket, a korongozókat, a kovácsot, a fafaragót *munka közben,* és *megszemlélhette* a számtalan – főként Erdélyből származó – szőttest, szűrátétet, hímzést, miegymást. A jeles alkalomra bizton érkeztek bóvlik is, de a tisztességes kézimunka – hagyományt őrző motívumaival – feltehetően többségben volt.

A *népművészet* közhellyel é mondhatnánk *örök,* de a divatja v tozó. Nálunk is, másutt is felkap a divattervezők, és a tájegysé színeit, mintáit belopják a ruhák Aztán elfelejtik őket. A házak ter zésekor ugyanígy feléled a n ipar, a lakásokban megjelenik rusztikus bútor, dísztárgy. Kés csak a hétvégi házakban, a nyaralókban tűnik fel a cserépkorsó, a matyóhímzés, a békésszentandrási szőnyeg.

A külföldiek mindig megcsodálják a népművészet termékeit. Sokan csak nézik, de szerencsére többen meg is vásárolják. *Úton-útfélen nyílnak* az ilyesmit kínáló butikok, és ugyan *senki sem ellenőrzi* rendre és alaposan, vajon zsűrizett, értékes tárgyakat árusítanak-e, vagy szériában gyártott utánzatot. Ha a vevő az üzlet azt a feliratot látja, hogy Folk még nem nyugodhat meg a vásá holmi hitelességében. Ha a termé ott a páva képe és a felirat a bolt *Folkart Népművészeti Kereskede Rt.,* biztos lehet benne: jól vásáro

A Pless and Fox ékszer-kereskedőház

Korábban, mint annyi más gazdasági területen, az ékszerkereskedelemben is monopóliumot birtokolt a szocialista állam. 1982-ben kezdhette meg működését Budapesten a Pless és Fox ékszer-kereskedőház, amely a magyar ötvösipar és ékszerpiac régi, komoly hagyományaira támaszkodva fontos szerepet tölt be a hazai műkereskedelemben. Mint *Pless* István, a cég egyik tulajdonosa elmondta, a szakma egész területét – nemesfémből készült műtárgyak, órák, régi ékszerek felvásárlása és aukcionálása, drágakövek, valamint újonnan készült ékszerek, ötvösmunkák értékesítése – átfogja tevékenységük, bár Pless úrnak személy szerint a régi darabok, főként a régi ezüstök becslése, gyűjtése, árverése jelenti a legkedvesebb elfoglaltságot. Mint kifejtette, igazi élvezetet jelent a boltban meglevő több száz szakkönyvből, katalógusból néha órák munkájával előkeresni egy bizonyos jelzést, amely természetszerűen utal a tárgy hitelességére, valódi értékére, a kereskedőház megbízhatóságát is magától értetődően szavatolva.

Köztudott, hogy az általános európai gyakorlatnak megfelelően, a valuta és deviza forgalmához hasonlóan a nemesfémek forgalma is állami ellenőrzés alatt áll, a legalizáló fémjelzés is állami privilégium, egyúttal a jel megléte a nemesfémtárgy legalitását is igazolja. Magyarországon 1867 előtt céhes, illetve városi fémjelzéseket használtak, ezek mellett gyakorta szerepel a tárgyat előállító, megmunkáló ötvösmester saját névjele is. 1867 óta itthon is egységes állami fémjelzést alkalmaznak. A régi nemesfém tárgyak esetében azonban speciális szempontok is érvényesülnek. Egyrészt a már említett egyedi mesterjelek egyértelműen emelik a tárgy értékét – főképp ha az illető mester jónevű volt a szakmában (említhetjük például a klasszikus, empire és biedermeyer stílusban alkotó *Szentpéteri* József nevét, aki Nagyszebenben, később Budapesten működött és a magyar *Celliniként* tartják számon). Másfelől a régi értéktárgyak között gyakran fordul elő olyan példány is, amelyen semmilyen fémjel nem található. Azért problematikus egy ilyen helyzet, mert szigorú pénzforgalmi szempontokat követve ez a körülmény *csökkenti* a tárgy értékét, ugyanakkor ha minden kétséget kizáróan értékes darabról van szó – bizonyos illeték lefizetése mellett –, minden további nélkül beleüttethető a tárgyba a magyar állami fémjelzés. Ám ha ezt teszi a tulajdonos vagy a kereskedő, akkor a kormeghatározást nehezíti meg egy következő vásárló, forgalmazó vagy az utókor számára, s ez szintén távolítja az eladási árat a valóságos értéktől. Ha viszont meghagyja a tárgyat eredeti, jelöletlen állapotában, bizonytalanságot enged a becslésben, vagy minden kereskedelmi tranzakció alkalmával költséges és körülményes szakértői vizsgálatot kell végeztetnie. A megoldás szakmai körök egybehangzó véleménye szerint a nagy árverési hagyománnyal bíró Angliában már rég megszületett: időszerű lenne Magyarországon is ezt követve bevezetni az úgynevezett „utánveret" gyakorlatát. Ez azt jelenti, hogy minden két évben új jelet alkalmaz az állam az időközben jelöletlenül felbukkant értékes nemesfém tárgyak számára, amelyen pontos évjáratjelölést is feltüntetnek: így egyszerre biztosított a hitelesítés, a legalitás igazolása és az ékszer, műtárgy kora sincs meghamisítva.

A nemrégiben lezajlott igen sikeres Pless és Fox-árverés kapcsán – amelyről rovatunkban is beszámoltunk – a befektetői szándékok, viselkedés után is érdeklődtünk. Megtudtuk, hogy ez a legutóbbi, 4 millió 200 ezer Ft összbevételű árverés még a cég gyakorlatában is átlagon felüli eredményességet jelent, ennek talán több mint fele szokott a havi rendszerességgel megtartott aukcióikon befolyni. A mostani siker annak jele, hogy befektetői hajlandóság továbbra is van az ékszer-nemesfém irányában. A mai gazdasági viszonyok mellett ennek általános magyarázata van: az ékszer konjunktúra idején azért számíthat jó piacra, mert az embereknek van „fölös", elkölteni való pénzük, és ezt szívesen költik nemesfém műtárgyra, amely közismerten megtartja, sőt esetenként megsokszorozza értékét. Dekonjunktúra idején viszont – miként ma ez a helyzet – szintén az értékállóság dominál a labilisabb helyzetű készpénzzel szemben. Az állandóság iránti igény mindig megvan az emberekben, de olyan időszakokban, amikor a pénzben való bizalom meginog, ez a szempont még nagyobb súllyal esik latba.

(Folytatjuk)

L. I.

A műkincsrovatot szerkeszti: Hajdú Éva

Mostoha műfajok

Magyar szobrászat

A magyar aukciók kínálatából azt olvashatjuk ki, hogy a szobor nem kelendő portéka a magyar műpiacon. Mintha ma nem értenénk a szobrokat, azt az egyedi kreatív munkát, amely kétkezi értékteremtés és az alkotó szellem erejének együttes szülöttjeként tárulkozik elénk. Pedig a múlt sárguló krónikáját föllapozva azt láthatjuk, a magyar művészeti hagyományok erőssége volt a szobrászat, és ifjú tehetségei keze munkájának nyomán remélhetőleg az is marad.

Beck Ö. Fülöp, *Pásztor* János, *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond, *Vastagh* György és az utánuk jövő szobrásznemzedékek művei mellett sétálunk el városaink parkjaiban, terein. S mégis valami furcsasága az élet tényeinek, hogy szobrászaink kisebb alkotásai ma nem részei lakáskultúránknak. Nem tudjuk elképzelni, hogyan és hová is tegyük e teret s levegőt követelő műveket. Igaz, *Fadrusz* János Toldi bronzszobra ez év márciusában 320 ezerért kelt el a BÁV műtárgyaukcióján, s e sikert követte Auguste, Nicolas *Cain* (1822–1894) 47 centiméteres bronz Kakas című munkája 220 ezerért, ugyancsak idén a BÁV májusi aukcióján. Tavaly szeptemberben azonban nem akadt vevő *Medgyessy* Ferenc Táncosnő bronzszobrára (94 centiméter) és *Zala* György Fájdalom női portréjára sem. Ez utóbbi mű azóta bejárt minden lehetséges fórumot, hogy új gazdára leljen, azonban ehhez sem az aukciók, sem pedig a pécsi vásár forgataga nem volt elegendő. (A vörösmárvány talpon nyugvó bronz szobrát 77 ezerért árusítják Mátyás királyunk babérkoszorús portréjának társaságában. Ez utóbbi szignálatlan mű ára 80 ezer forint. A *Nagyházi Galéria* egy igazi szoborritkaságot őrzött mostanáig, Lorenzo *Bernini* Rómában őrzött Apollo és Daphné

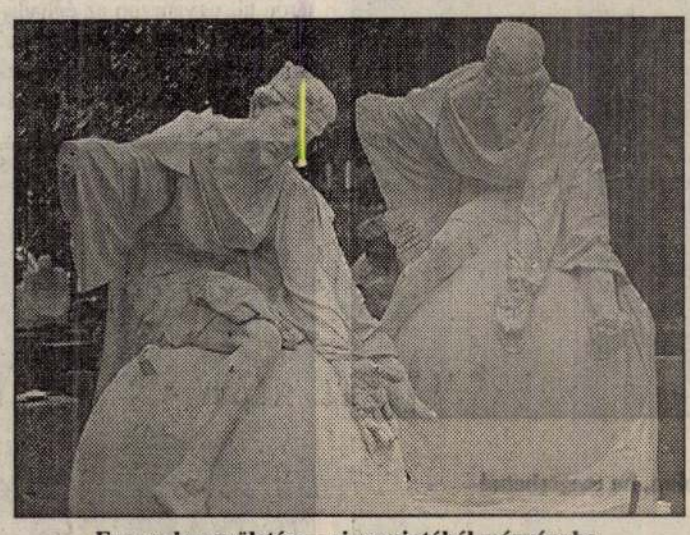

Egy szobor születése – gipszmintából márványba.
Párkányi Péter: Imre herceg

női fej 39 centiméteres nagyságú és folyamatosan 150 ezer forint az eladási ára.) Az említett áraktól eltérő összegekért is kapható szobor fővárosunkban. Így *Pásztor* János 1906-ban készült bronzszobra, amelyet a Herendi Porcelángyár is megmintázott, a *Qualitas Galériában* kapható 77 ezer forintért. Ugyanitt *Züllich* Széchenyi István bronz mellszoborkompozíciójának kétalakos művészmásolatát. A szoborfigurák magassága 82 centiméter. Talapzatuk különleges szépségű márványoszlop, amely a galéria éke volt a szobor vevőjének érkeztéig. A 325 ezer forintos áron kínált szobor valahol 280–300 ezer forint táján cserélt végül is gazdát. Ugyanitt persze szerényebb árú, de esztétikailag igen becses – – Ülői női al méretben a ki ezer forint). hagyományos borkínálatot v *ler Galéria* a san árulja *Va co* Miklós m kerrel.

A *Műgyű* aukcióin is f egy kisplasz amikor elad szorozza a ban például rakotta mű 3500-ról 360 *Kőmíves* jel terrakotta s ezerről 12 ez li grafikai ár gyönyörű M ták ára alig h rok anyagárá ról 15 ezer egy kivétel ezer fölött üt

Talán a tömegesebbe lakások, tága fedezik magu rációs elemet minden műtá nyagolható hogy nemcs nyörködtető, is. Pénzünke ménybe, éks szoborban is Á

Árverések szeptemberben

szeptember 17. Honterus Antikvárium – könyv – Múzeum krt. 35. – 10 óra 30.
szeptember 18. Profila – bélyeg – Hotel Béke Radisson – 9 óra
szeptember 19. Blitz Galéria – festmény – MOM Műv. Ház. – 17 óra
szeptember 19. Masaman Bt. – antik ékszer – Sopron, Lővér Szálló – 16 óra
szeptember 20–21. BÁV – ékszer – Lónyai u. 30-32. – 17 óra
szeptember 23. Műgyűjtők Galériája – festmény (kamara) – Kossuth L. u. 12. – 17 óra
szeptember 26. Pless és Fox – ékszer – Szindbád mozi – 16 óra
szeptember 30. Műgyűjtők Galériája – festmény (kamara) – Kossuth L. u. 12. – 17 óra

■ **Az első aukciót h négy órako Lővér Szál szerviz Kft Bt. A negy – gyűrűk ezüsttárgya rek – álló k kiállításon aukció hely**

Művészszoba

Baranyay László, a Liszt-dédunoka

– Egy Fischer Annie születésnapját köszöntő rádióműsorban a Dohnányi-iskoláról beszéltetek. Mennyiben hatott rád manuálisan és szellemileg e tradíció, amikor nemrég lemezre vetted Dohnányi mindkét zongoraversenyét? Szó esett-e hagyományról diákéveidben tanáraiddal?

– Annyira, hogy 16 évesen már játszottam az opusz 1-es Kvintettet Szegeden. Kamarazenét és zeneirodalmat dr. *Vámosi Nagy* Istvántól tanultam ott, akinek birtokában volt Dohnányi néhány, akkor igen nehezen elérhető felvétele. A szellem ezeken és anekdoták során át közvetítődött hozzám.

– A Dohnányi-felvételek mennyire tetszettek relikviának, s mennyire voltak elfogadhatóak a napi zongorázási stílus szempontjából?

– Akkor, a 60-as években még nem sarkították ki a különbséget régi és mai zongoratechnika között. Épp Fischer Annie-val folytatott beszélgetéseinken szögeztük le, hogy a korszellem nem értékmérő. Ne mondja senki, hogy Horowitz avítt, amiért a 20-as, 40-es évek letéteményese s a Liszt–Dohnányi ág folytatója.

– Ez a romantikus zongorázás talán a romantikus művekhez illik inkább.

– Miért? Fischer Annie Beethovenjénél „Beethovenebbet" én még nem hallottam!

– Igazad van! Ám nem így hallom Dohnányi játékát. Ne vedd értékítéletnek, de muzeálisnak érzem.

– Fénykorának felvételeiből sajnos semmi sem maradt fönn, csak késői zongorázása, amikor már nem gyakorolt, pongyolább volt. De Fischer Annie tőle tanulta Beethovent!

– Valóban. Ám bizonyára lefaragott ezt-azt abból, ami a 20-as években még nem tűnt föl szabadosnak, később viszont igen. S vajon miben más a te felfogásod ahhoz képest, amilyen Fischer Annie-é volt a te mai életkorodban, három évtizede?

– Én az azonosság felé szeretnék közelíteni. A szabadság faktorát erősíteni az előadásban; soha nem egyformán játszani a darabot – ez persze a hangfelvétel-készítéssel ellentétben áll.

– De ha egyik nap a stúdió „lombikjában" szólaltatod meg a művet, s másnap ugyanott folytatod is az előzményhez alkalmazkodva, harmadnap koncerten egészen másképp tolmácsolhatod.

– Ez lenne az igazi, de a pszichikum nem ilyen mozgékony. A technikai perfekcióra törekvés gátolja a kockáztatást, a szabadságnak pedig az az alapja. Kockáztat Richter, Horowitz is legjobb formájában, s olyankor bizony hamis hangokat is leüt.

– Te Ungár Imrénél tanultál, aki Thomán István tanítványa volt csakúgy, mint Dohnányi. Mit és hogyan szándékozol ebből a vonulatból növendékeidre örökíteni? S hogyan fogadják e hagyományt ők, akik más iskolák hatása alá is kerülhetnek, mondjuk Glenn Gouldé alá?

– Mindig vannak múló divatok. Gouldé is ilyen De az a mélység, amely Ungár Imrét jellemezte, a zenemű mögöttes tartalmába való elmerülés ma is vonzó, ha rászánja valai az időt. A különbség annyi, mint fölolvasni vagy elmondani egy verset.

– Gould inkább csak fölolvas?

– Néha. Olyankor vagy nem találta, vagy nem kereste a szerzőhöz vezető utat. De ismerem megkapó felvételeit is.

– Milyen mögöttes tartalmakat mutatott föl Ungár, és milyen eszközökkel?

– Azt, ami „a valóság égi mása", amit a pszichológia is alig tud megközelíteni. – Elsősorban játékával. De utalt is képzőművészetre, irodalomra, lelki jelenségekre. Egész személyiségével hatott, amelyet ma már csak egykori tévéportréfilmje idézhet föl.

Hollós Máté

Zsűrizett hímzés, szőttes, mázas edény

Folkart – népművészet nélkül?

Szent István ünnepe jó alkam volt arra, hogy a hazaiak és a külldiek megnézhessék a népművészemekeit a Vár-negyedben. Valósú többen megfordultak a nagyvárosos az üdülőhelyek népi-iparművési termékeit árusító boltok, standok és bódék előtt is. A budai Vár e célra elkerített helyén a mesterségek utcájában szemügyre vehette a közönség a csipkeverőket, a korongozókat, a kovácsot, a fafaragót *munka közben*, és *megszemlélhette* a számtalan – főként Erdélyből származó – szőttest, szűrrátétet, hímzést, miegymást. A jeles alkalomra bizton érkeztek bóvlik is, de a tisztességes kézimunka – hagyományt őrző motívumaival – feltehetően többségben volt.

A *népművészet* közhellyel ve mondhatnánk *örök*, de a divatja létező. Nálunk is, másutt is felkapják a divattervezők, és a tájegységek színeit, mintáit belopják a ruhába. Aztán elfelejtik őket. A házak tetőzésekor ugyanígy feléled a ipi ipar, a lakásokban megjelenik a rusztikus bútor, dísztárgy. Később csak a hétvégi házakban, a nyaralókban tűnik fel a cserépkorsó, a matyóhímzés, a békésszentadrási szőnyeg.

A külföldiek mindig megcsodálják a népművészet termékeit. Sokan csak nézik, de szerencsére többen meg is vásárolják. *Úton-útfélen nyílnak* az ilyesmit kínáló butikok, és ugyan *senki sem ellenőrzi* rendre és alaposan, vajon zsűrizett, értékes tárgyakat árusítanak-e, vagy szériában gyártott utánzatot. Ha a vevő az üzlet azt a feliratot látja, hogy Folk, még nem nyugodhat meg a vásá holmi hitelességében. Ha a termén ott a páva képe és a felirat a boln, *Folkart Népművészeti Kereskedeti Rt.*, biztos lehet benne: jól vásárc

A nagy múltú cég elnök-vezérigazgatója, dr. *Lendvai* Jánosné a legreprezentatívabb áruház fölött fogad első emeleti szobájában a Váci utca és a Régiposta utca sarkán.

– A védjegy valóban csak az árura és nem a cégre vonatkozik – mondja bevezetőül. – Ez persze kereskedelem-etikai kérdés, egy bizonyos, az általunk forgalmazott termékekre 1976 óta létezik a védjegy. A cég, mint köztudott, a Népművészeti és Háziipari Vállalatból nőtte ki magát Folkartra, és cégnévként is öt éve szerepel.

– Az elnevezésen ez esetben senki sem csodálkozhat, hiszen a világ bármely táján megértik, ha ezt a szót meghallják. A cég pedig nem csak a hazai vásárlónak árul, sőt, célzottan az idegenforgalom részese kíván lenni.

– Ez teljesen természetes, ezért vagyunk ott a turistakiadványokban, a reklámfilmekben, hirdetjük magunkat az utazási irodák prospektusaiban. Abban valóban biztos lehet a vevő, hogy tőlünk csak zsűrizett, értékes, hagyományőrző holmit visz haza. Feliratos, rajzos pólóinkat is grafikus tervezi. *Kizárólag számla ellenében vásárolunk.* Hozzánk nem kerülhet be tisztázatlan eredetű, adózatlan áru. Hallunk róla, tudjuk, hogy induló új vállalkozásoknál számla nélküli áru is akad bőven. Nem a mi dolgunk. Az arra illetékeseknek kellene ellenőrizniük azt, hogy az állam egyszerre két oldalról – gyártói és forgalmazói – ne károsodjon.

– A népi iparművészet lakberendezésre, díszítésre, öltözködésre alkalmas termékeit a részvénytársaság az ország egész területén értékesíti.

– Országos cég vagyunk, ez kétségtelen. Negyven helyen van üzletünk, de például Szentendrén nincs. Az ott nem a Folkart Népművészeti Kereskedelmi Rt. Valaki más, hasonló néven…

– A hazai vevőknek egyre laposabb a pénztárcájuk. Ha vásárolnak, mit vesznek elsősorban?

– Az utóbbi időben kelendőek, főként vidéken a vallási ünnepekre szánt holmik, így a keresztelő-, a bérmálkozó- és az áldozóruhák. A városokban a szőnyeg, a szőttes, a dísztál a módi. A külföldi vásárlók pedig nagyon különbözőek. Egy azonosság fellelhető: mindent szívesen megnéznek bárhonnan is érkeztek, de hogy vásárolnak is, az már kétséges.

– A különböző nációk vásárlói szokásait bizonyára kitapasztalták.

– Az olasz turista megveszi azt, ami neki megtetszett. Főként a szí-

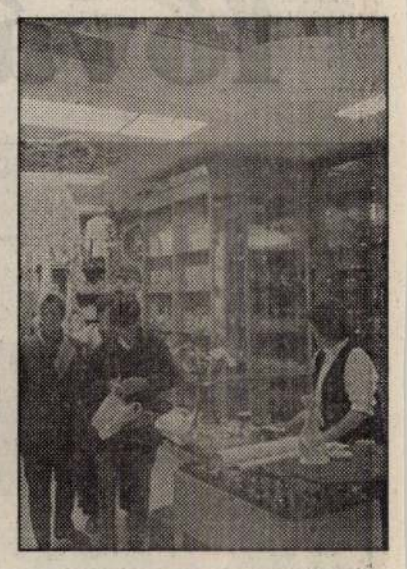

nes, szőtt dolgokat kedvelik. Középárfekvésig mennek csak el, a drágább már nem jöhet náluk számításba. Az amerikai mindent megnéz, kézbe vesz, megforgat, de csak filléres holmikat vásárol külföldi útján. Ízlésvilága igen sajátos, gyakran épp azt tetszik neki, amit mi giccsnek tartunk. *Igen jó vevő a japán turista.* Bár az sem mindegy, hogy nálunk kezdi, vagy itt fejezi be európai körútját. Sok fiatal házaspár érkezik a „felkelő nap" országából, ők a színes, hímzett árukat keresik, főként a kalocsai motívumokat. Utószezon lévén, Németországból és Hollandiából ilyenkor megjönnek a nyugdíjas értelmiségiek. Ők keveset vesznek, szívesen nézelődnek a boltjainkban. Minőségi különbséget jelent az őszi-téli időszakban a kongresszusi turizmus. A konferenciákra érkezők igényes, jó ízlésű és vastagabb pénztárcájú vásárlók. Mi természetesen mindenkit szívesen látunk és kiszolgálunk szép, míves magyar áruval. Ameddig van, mert például a kalocsai népművészeti szövetkezetet éppen felszámolják, hasonló sorsra juthatnak mások is…

Várhegyi Andrea

MŰKINCSEK – ÁRVIRÉSEK – GALÉRIÁK

Mostoha műfajok

Magyar szobrászat

A magyar aukciók kínálatából azt olvashatjuk ki, hogy a szobor nem kelendő portéka a magyar műpiacon. Mintha ma nem értenénk a szobrokat, azt az egyedi kreatív munkát, amely kétkezi értékteremtés és az alkotó szellem erejének együttes szülöttjeként tárulkozik elénk. Pedig a múlt sárguló krónikáját föllapozva azt láthatjuk, a magyar művészeti hagyományok erőssége volt a szobrászat, és ifjú tehetségei keze munkájának nyomán remélhetőleg az is marad.

Beck Ö. Fülöp, *Pásztor* János, *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond, *Vastagh* György és az utánuk jövő szobrásznemzedékek művei mellett sétálunk el városaink parkjaiban, terein. S mégis valami furcsasága az élet tényeinek, hogy szobrászaink kisebb alkotásai ma nem részei lakáskultúránknak. Nem tudjuk elképzelni, hogyan és hová is tegyük e teret s levegőt követelő műveket. Igaz, *Fadrusz* János Toldi bronzszobra ez év márciusában 320 ezerért kelt el a BÁV műtárgyaukcióján, s e sikert követte Auguste, Nicolas *Cain* (1822–1894) 47 centiméteres bronz Kakas című munkája 220 ezerért, ugyancsak idén a BÁV májusi aukcióján. Tavaly szeptemberben azonban nem akadt vevő *Medgyessy* Ferenc Táncosnő bronzszobrára (94 centiméter) és *Zala* György Fájdalom női portréjára sem. Ez utóbbi mű azóta bejárt minden lehetséges fórumot, hogy új gazdára leljen, azonban ehhez sem az aukciók, sem pedig a pécsi vásár forgataga nem volt elegendő. (A vörösmárvány talpon nyugvó bronz szobrát 77 ezerért árusítják Mátyás királyunk babérkoszorús portréjának társaságában. Ez utóbbi szignálatlan mű ára 80 ezer forint. A *Nagyházi Galéria* egy igazi szoborritkaságot őrzött mostanáig, Lorenzo *Bernini* Rómában őrzött Apollo és Daphné

Egy szobor születése – gipszmintából márványba.
Párkányi Péter: Imre herceg

női fej 39 centiméteres nagyságú és folyamatosan 150 ezer forint az eladási ára.) Az említett áraktól eltérő összegekért is kapható szobor fővárosunkban. Így *Pásztor* János 1906-ban készült bronzszobra, amelyet a Herendi Porcelángyár is megmintázott, a *Qualitas Galériában* kapható 77 ezer forintért. Ugyanitt *Züllich* Széchenyi István bronz mellszoborkompozíciójának kétalakos művészmásolatát. A szoborfigurák magassága 82 centiméter. Talapzatuk különleges szépségű márványoszlop, amely a galéria éke volt a szobor vevőjének érkeztéig. A 325 ezer forintos áron kínált szobor valahol 280–300 ezer forint táján cserélt végül is gazdát. Ugyanitt persze szerényebb árú, de esztétikailag igen becses – *erényi* J. szignójú – Ülői női a 20 centiméteres méretben a kálat része (ára 55 ezer forint). *Kortárs Galéria* hagyományon mutat be szoborkínálatot ndégeinek, a *Koller Galéria* a árban folyamatosan árulja *Va a* Imre és *Melocco* Miklós nkáit, változó sikerrel.

A *Műgyűjtők Galériájának* aukcióin is t-felbukkan egy-egy kisplasika, s ritka az, amikor eladi áruk megsokszorozza a kiáltásit. Májusban például *ádor* Magda terrakotta mű, A szobrász 3500-ról 36 -ért kelt el, egy *Kőmíves* jel tű, Vitéz című terrakotta s bor viszont 4 ezerről 12 ezig vitte. De a téli grafikai árverésen felajánlott gyönyörű M gyessy-terrakották ára alig haadta meg a szobrok anyagár 3-4 ezer forintról 15 ezer orintig jutottak, egy kivételt, amikor is 30 ezer fölött üt a kalapács.

Talán a ostanában mind tömegesebb megépülő nagy lakások, tág házak lakói felfedezik mag nak ezt a „dekorációs eleme, amelynek, mint minden műtárgynak, nem elhanyagolható ulajdonsága az, hogy nemcs szemet gyönyörködtető de értéknövelő is. Pénzünk nem csak festménybe, ékszerbe, de bizony szoborban is amatoztathatjuk.

Ács Ármes Károly

■ Az első proni ékszeraukciót ktfőn délután négy órakor rendezi meg a Lővér Szállóban a Goldszerviz Kft és a Masaman Bt. A negyvenkét tételből – gyűrűk, aranyórák, ezüsttárgyak, aranyékszerek – álló kollekciót mától kiállításon mutatják be az aukció helyszínén.

Árverések szeptemberben

szeptember 17. Honterus Antikvárium – könyv – Múzeum krt. 35. – 10 óra 30.
szeptember 18. Profila – bélyeg – Hotel Béke Radisson – 9 óra
szeptember 19. Blitz Galéria – festmény – MOM Műv. Ház. – 17 óra
szeptember 19. Masaman Bt. – antik ékszer – Sopron, Lővér Szálló – 16 óra
szeptember 20–21. BÁV – ékszer – Lónyai u. 30-32. – 17 óra
szeptember 23. Műgyűjtők Galériája – festmény (kamara) – Kossuth L. u. 12. – 17 óra
szeptember 26. Pless és Fox – ékszer – Szindbád mozi – 16 óra
szeptember 30. Műgyűjtők Galériája – festmény (kamara) – Kossuth L. u. 12. – 17 óra

A Pless and Fox ékszer-kereskedőház

Korábban, mint annyi más gazdasági területen, az ékszerkereskedelemben is monopóliumot birtokolt a szocialista állam. 1982-ben kezdhette meg működését Budapesten a Pless és Fox ékszer-kereskedőház, amely a magyar ötvösipar és ékszerpiac régi, komoly hagyományaira támaszkodva fontos szerepet tölt be a hazai műkereskedelemben. Mint *Pless* István, a cég egyik tulajdonosa elmondta, a szakma egész területét – nemesfémből készült műtárgyak, órák, régi ékszerek felvásárlása és aukcionálása, drágakövek, valamint újonnan készült ékszerek, ötvösmunkák értékesítése – átfogja tevékenységük, bár Pless úrnak személy szerint a régi darabok, főként a régi ezüstök becslése, gyűjtése, árverése jelenti a legkedvesebb elfoglaltságot. Mint kifejtette, igazi élvezetet jelent a boltban meglevő több száz szakkönyvből, katalógusból néha órák munkájával előkeresni egy bizonyos jelzést, amely természetszerűen utal a tárgy hitelességére, valódi értékére, a kereskedőház megbízhatóságát is magától értetődően szavatolva.

Köztudott, hogy az általános európai gyakorlatnak megfelelően, a valuta és deviza forgalmához hasonlóan a nemesfémek forgalma is állami ellenőrzés alatt áll, a legalizáló fémjelzés is állami privilégium, egyúttal a jel megléte a nemesfémtárgy legalitását is igazolja. Magyarországon 1867 előtt céhes, illetve városi fémjelzéseket használtak, ezek mellett gyakorta szerepel a tárgyat előállító, megmunkáló ötvösmester saját névjele is. 1867 óta itthon is egységes állami fémjelzést alkalmaznak. A régi nemesfém tárgyak esetében azonban speciális szempontok is érvényesülnek. Egyrészt a már említett egyedi mesterjelek egyértelműen emelik a tárgy értékét – főképp ha az illető mester jónevű volt a szakmában (említhetjük például a klasszikus, empire és biedermeyer stílusban alkotó *Szentpéteri* József nevét, aki Nagyszebenben, később Budapesten működött és a magyar *Celliniként* tartják számon). Másfelől a régi értéktárgyak között gyakran fordul elő olyan példány is, amelyen semmilyen fémjel nem található. Azért problematikus egy ilyen helyzet, mert szigorú pénzforgalmi szempontokat követve ez a körülmény *csökkenti* a tárgy értékét, ugyanakkor ha minden kétséget kizáróan értékes darabról van szó – bizonyos illeték lefizetése mellett –, minden további nélkül beleüttethető a tárgyba a magyar állami fémjelzés. Ám ha ezt teszi a tulajdonos vagy a kereskedő, akkor a kormeghatározást nehezíti meg egy következő vásárló, forgalmazó vagy az utókor számára, s ez szintén távolítja az eladási árat a valóságos értéktől. Ha viszont meghagyja a tárgyat eredeti, jelöletlen állapotában, bizonytalanságot enged a becslésben, vagy minden kereskedelmi tranzakció alkalmával költséges és körülményes szakértői vizsgálatot kell végeztetnie. A megoldás szakmai körök egybehangzó véleménye szerint a nagy árverési hagyománnyal bíró Angliában már rég megszületett: időszerű lenne Magyarországon is ezt követve bevezetni az úgynevezett „utánveret" gyakorlatát. Ez azt jelenti, hogy minden két évben új jelet alkalmaz az állam az időközben jelöletlenül felbukkant értékes nemesfém tárgyak számára, amelyen pontos évjáratjelölést is feltüntetnek: így egyszerre biztosított a hitelesítés, a legalitás igazolása és az ékszer, műtárgy kora sincs meghamisítva.

A nemrégiben lezajlott igen sikeres Pless és Fox-árverés kapcsán – amelyről rovatunkban is beszámoltunk – a befektetői szándékok, viselkedés után is érdeklődtünk. Megtudtuk, hogy ez a legutóbbi, 4 millió 200 ezer Ft összbevételű árverés még a cég gyakorlatában is átlagon felüli eredményességet jelent, ennek talán több mint fele szokott a havi rendszerességgel megtartott aukcióikon befolyni. A mostani siker annak jele, hogy befektetői hajlandóság továbbra is van az ékszer-nemesfém irányában. A mai gazdasági viszonyok mellett ennek általános magyarázata van: az ékszer konjunktúra idején azért számíthat jó piacra, mert az embereknek van „fölös", elkölteni való pénzük, és ezt szívesen költik nemesfém műtárgyra, amely közismerten megtartja, sőt esetenként megsokszorozza értékét. Dekonjunktúra idején viszont – miként ma ez a helyzet – szintén az értékállóság dominál a labilisabb helyzetű készpénzzel szemben. Az állandóság iránti igény mindig megvan az emberekben, de olyan időszakokban, amikor a pénzben való bizalom meginog, ez a szempont még nagyobb súllyal esik latba.

(Folytatjuk)

L. I.

A műkincsrovatot szerkeszti: Hajdú Éva

Parlaghy Vilma

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1884. őszi kiáll.: Férfi arckép, olajf. — Csendélet (Vadász-kép), olajf., 1000 ft. — Önarckép, olajf.

1885. januári kiáll.: Virágcsendélet, olajf. — Csendélet, olajf., 300 ft. — Virágcsendélet, olajf.

1885. orsz. ált. kiáll.: A művésznő saját arcképe, olajf.

1886. őszi kiáll. II. sor.: Női arckép, olajf. — Kossuth Lajos temetését után festett arcképe, olajf., 10.000 ft.

Parlaghy Vilma f.

Parlaghy Vilma kisasszonynak a „Zeitschrift für bildende Kunst" legujabb számában a münheni levelező külön czikkecskét szentel. A fiatal művésznő alig egy éve tartózkodik a bajor fő városban. Tehetségének első elismerését az képezi, hogy Lenbach arcképfestő és Kaulbach Friges tanítványokul fogadták. A münchéni levelező meglátogatván Parlagi k. a. műtermét, dicséröleg kiemeli Tizian „Venusés Bacchánsz" képének másolatát. Ott látta Nachbauer bajor udvari énekesnek, Wilhelm színésznek, Ganghofer költőnek arcképeit. Két csendélet finom színezéltal nagy színezési érzékre enged következtetni. A szobrászat terén is megpróbálkozott a kisasszony, s a mellkép, mellyet készített, már nem kezdő műve. Képzőmüv. szemle, 1881. 95 l.

Mestrics

utalv

PÁRKÁNYI PÉTER

szobrászművész
meghívja Önt

„LASSÍTOTT LÓNÉZÉS"

című szobrának
jelképes avatására
1993. november 4-én, csütörtökön 16 órára

A művet bemutatja
JOVÁNOVICS GYÖRGY
szobrászművész

Magyar Képzőművészeti Főiskola
Epreskert VI. Kmetty u. 26-28.
Az alkotás -vasárnap kivételével-
naponta -08-20 óra között
látogatható

Parlaghy Vilma

* **Parlaghy Vilma**, az ismert festőművésznők, az aradi függetlenségi kör megrendelésére Kossuth arcképét elkészitette s legközelébb rendeltetési helyére küldi.

Budapesti Bazár

1886. ápr. 1.

35. Parlaghy Vilma. A művésznő saját arczképe.

1885. orsz. kiáll. Eat.

68. Somogyi Dániel. A mengusfalvi völgy.